

T.C.
BOZOK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

EDİRNELİ NAZMÎ DÎVÂNİ (396b-521a VARAKLAR)

İnceleme-Metin-Tıpkıbasım

HAZIRLAYAN

Ubeydullah ZARARSIZ

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Ziya AVŞAR

YOZGAT 2011

T.C.
BOZOK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

EDİRNELİ NAZMÎ DÎVÂNİ (396b-521a VARAKLAR)

İnceleme-Metin-Tıpkıbasım

HAZIRLAYAN

Ubeydullah ZARARSIZ

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Ziya AVŞAR

YOZGAT 2011

T.C.
BOZOK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı 8011050024 numaralı öğrencisi Ubeydullah ZARARSIZ'ın hazırladığı "Edirneli Nazmî Dîvânı (396b-521a Varaklar) İnceleme-Metin-Tıpkıbasım" başlıklı ~~DOKTORA~~/YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 01/12/2011 Perşembe günü saat 10:00'da yapılmış, tezin onayına ~~OY ÇOKLUĞU~~/ OY BİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

Başkan: Yrd. Doç. Dr. Murat KACIROĞLU

Üye: Doç. Dr. Ziya AVŞAR (Danışman)

Üye: Yrd. Doç. Dr. Turgut KOÇOĞLU

ONAY:

Bu tezin kabulü, Enstitü Yönetim Kurulu'nun 09.12.11 tarih ve ...30.....sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Enstitü Müdürü
Doç. Dr. Hikmet ULUSAN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	vi
KISALTMALAR.....	viii
ÖZET	ix
1. EDİRNELİ NAZMÎ'NİN HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ.....	1
1.1. HAYATI.....	1
1.2. EDEBÎ KİŞİLİĞİ	7
1.3. ESERLERİ.....	12
1.3.1. Dîvân.....	12
1.3.2. Pend-i Attâr Çevirisi	14
1.3.3. Mecma' u' n-Nezâ' ir.....	15
1.3.4. Münşeât Mecmu' ası.....	16
1.3.5. Tevârîh-i Antâkiyye	17
2. DÎVÂNIN MUHTEVÂSINDA DİKKAT ÇEKEN ÖZELLİKLER.....	19
2.1. DİN VE TASAVVUF	19
2.1.1. Allah' a İtaat.....	19
2.1.2. Peygamber Sevgisi.....	20
2.1.3. Namaz	21
2.1.4. Şükür(Hamd).....	22
2.1.5. Tevekkül.....	23
2.1.6. Kibir	23
2.1.7. Riyâ ve Hırs	24
2.1.8. Yalan ve gıybet	25
2.1.9. Hevâ ve Heves	25
2.1.10. Kana' at.....	26
2.1.11. Âkil Olmak.....	27
2.1.12. Sabır	27
2.1.13. Tasavvuf.....	28
2.1.14. Âhiret	29
2.1.15. Mahşer.....	30
2.1.16. İhlâs.....	30
2.1.17. Fakr	31
2.1.18. Belâ	31
2.1.19. Rind.....	32
2.1.20. Zâhid	32
2.2. SEVGİLİ.....	33
2.2.1. Perî	33

2.2.2. Sanem.....	34
2.2.3. Âfitâb	35
2.2.4. Mâhitâb	36
2.2.5. Şîrîn.....	37
2.2.6. Melek	38
2.2.7. Gül.....	38
2.2.8. Cân	39
2.2.9. Büt.....	40
2.2.10. Pâdişâh	41
2.3. SEVGİLİDE GÜZELLİK UNSURLARI	42
2.3.1. Saç (Zülf, Kâkül).....	42
2.3.2. Cebîn	43
2.3.3. Ebrû.....	43
2.3.4. Çeşm, ‘ Ayn, Dîde	44
2.3.5. Gamze	45
2.3.6. Kirpik, Müjgân.....	45
2.3.7. Ruhsâr	46
2.3.8. Dehen, Leb	46
2.3.9. Dendân	47
2.4. ŞAHISLAR.....	49
2.4.1. Hz. Muhammed (A.s).....	49
2.4.2. Hz. Îsâ (A.s)	49
2.4.3. Hz. Yâkub (A.s)	50
2.4.4. Hz. Yûsuf (A.s)	51
2.4.5. Hz. Ali.....	51
2.4.6 Buhârî.....	52
2.4.7 Sultan Süleyman	52
2.4.8. Şehzâde Mustafa	52
2.4.9. Nizâmî.....	53
2.4.10. Firdevsî.....	53
2.4.11 Memi Şah	53
2.5.MASAL KAHRAMANLARI	54
2.5.1. Leylâ vü Mecnûn	54
2.5.2. Ferhâd u Şîrîn.....	54
2.5.3. Vâmuk u Azrâ	55
2.6. ÜLKELER-ŞEHİRLER	56
2.6.1. Çin.....	56

2.6.2. Hoten	56
2.6.3. Mısır	57
2.6.4. Bağdat	57
2.7. NAZMÎ DÎVÂNÎ'NİN İNCELEDİĞİMİZ KISMINDA KULLANILAN VEZİNLER	58
3. EDİRNELİ NAZMÎ DÎVÂNÎ	65
3.1. NÜSHA TANITIMI.....	65
3.1.1. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi- TY.920.....	65
3.1.2. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi-TY.1636.....	65
3.1.3. Bursa Bölge Yazmalar Kütüphanesi- 675.Numara.....	65
3.2. METNİN İMLÂSINDA İZLENEN YOL	67
3.3. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	68
4. METİN (GAZELLER).....	69
SONUÇ	741
KAYNAKÇA	742
ÖZGEÇMİŞ	744
EKLER.....	745
Ek 1: Tıpkıbasım.....	745

ÖNSÖZ

İncelediğimiz Dîvân, kaynaklarda belirtildiği üzere 16. yüzyılda yazılmış ve Dîvân Edebiyatının en hacimli divanı olarak belirtilen Edirneli Nazmî Dîvânı'dır.

Dîvân Edebiyatının tekâmüle ulaştığı ve altın çağı olarak bilinen 16. yüzyıl, aynı zamanda devlet olarak da Osmanlı Devleti'nin en güçlü ve parlak dönemidir. Devletlerin ve milletlerin olgunlaşması, dönemin edebiyatı ile doğrudan ilgilidir diyebiliriz. Bu düşünceden hareketle en parlak dönemini yaşayan Osmanlı Devleti'nin 16. yüzyılda ilim erbâbına, şâirlere ve sanatçılara verdiği değer, Osmanlı'nın büyümesine ve bünyesinde çeşitli milletlerden barındırdığı şâir ve bilginler ile altın çağını yaşamasına vesile olmuştur.

16. yüzyıl Dîvân Edebiyatı'nda önceki asırlardan farklı olarak şiirde kullanılan dil oturmuş, artık Arap ve Fars şiirinin etkisi kaybolmuş ve özgün mazmunlarla birlikte olgun bir dil yapısı ortaya çıkmıştır. Eserlerde gelenekler, toplumun millî unsurları, ortak İslam kültürü ile yoğrulmuştur. Bu dönemin dikkati çeken özelliklerinden biri de Türkî-yi Basît adıyla zikredilen bu girişimin Dîvân'ında yazdığı Türkî-yi Basît şiirleriyle Edirneli Nazmî tarafından başlatılmış olmasıdır.

Edirneli Nazmî'nin Türkî-yi Basît'i üzerine doktora çalışması bulunan tez danışmanım Ziya Avşar, "Türkî-yi Basît'i Yeniden Tartışmak" adlı makalesinde bu girişimin bir akım olmadığını belirtmiş ve onun mahallîleşme akımının bir sonucu olduğu görüşüne yer vermiştir.

Nazmî Dîvânını incelerken yaptığımız çalışmada Dîvânın tam ve yegâne nüshasının İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY 920 numaralı nüshası olduğunu tespit ettik. Diğer nüsha da yine İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY 1636 numaralı nüshası olarak tespit edildi. Bunun yanı sıra M. Fatih Köksal, "Orijinal Bir Şâir Edirneli Nazmî ve Dîvân'ına Yeni Bakışlar" isimli makalesinde Dîvânın bir de Bursa Bölge Yazmalar Kütüphanesi 675 numarada bulunduğunu belirtmektedir.

Yaptığımız çalışma yalnızca Nazmî Dîvânındaki gazelleri içermektedir. Bu gaye ile İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde bulunan TY 920 numaralı nüshanın 396b-521a numaralı varakları inceledik ve incelediğimiz kısımlardaki beyitleri aynı

kütüphanenin TY 1636 numaralı nüshası ile karşılaştırarak asıl nüshada yer almayan beyitleri de belirttik. İlgili metinleri “İÜ.TY 1636 “ kısaltması ile dipnot halinde aynı sayfada belirttik.

Çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde şâirin hayatı, edebi kişiliği ve eserlerine yer verdik. Bu çalışmada muhtelif kaynaklarda var olan bilgileri derleyerek ilerlemeye çalıştık. İkinci bölümde Dîvân’ın incelediğimiz kısımlarında “Dîvân Muhtevâsında Dikkat Çeken Özellikler” başlığı ile Nazmî’nin, Dîvânın muhtevâsında belirttiği düşünceleri ve duygu dünyasını irdeledik. Nazmî’nin Dîvân’da yer alan “Din ve Tasavvuf” ile “Sevgili” kavramlarına yaklaşımını irdelediğimiz eserde “Sevgilideki Güzellik Unsurları” ile birlikte Dîvanda adı geçen “Şahıslar” ve “Masal Kahramanları”nı başlıklar halinde belirterek inceledik. İkinci bölümün son kısmında da Nazmî Dîvânı’nda geçen “Ülkeler ve Şehirler” isimleri başlığına yer verdik. Üçüncü bölümde ise “Edirneli Nazmî Dîvânı” başlığı ile incelediğimiz nüshaların tanıtımını yaptık. Sonrasında “Metnin İmlâsında İzlenen Yol” başlığı ile Dîvânın imlâsında dikkat edilen hususları maddeler halinde belirttik. Son olarak da “Transkripsiyon Alfabeti” başlığı ile çalışmamızda kullandığımız alfabe listesini belirttik. Dördüncü ve son bölümde ise Edirneli Nazmî Dîvânı’nın incelediğimiz kısmının transkripsiyonlu metnine yer verdik.

Çalışmamızda gösterilen özene rağmen gözden kaçan eksikliklerimiz ve hatalarımız için hocalarımızın hoşgörüsüne sığınıyoruz.

Yaptığımız bu çalışma süresince desteğini, ilgisini ve yardımlarını bizden eksik etmeyen değerli hocam Sayın Doç.Dr. Ziya Avşar’a, çalışmamın başından beri yardımını esirgemeyen ve bana yön veren değerli ağabeyim Araştırmacı-Yazar Sayın Ali Tavşancıoğlu’na ve yoğun çalışma dönemimde desteğini ve ilgisini eksik etmeyen aileme sonsuz teşekkürü bir borç bilirim.

Ubeydullah ZARARSIZ

Yozgat, 2011

KISALTMALAR

c.	: Cilt
Ktp.	: Kütüphane
Mad.	: Madde
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
Vkf.	: Vakıf
Yay.	: Yayınları
Yk.	: Yaprak
Ünv.	: Üniversite
AÜDTCF.	: Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi
İÜ.	: İstanbul Üniversite
MEB.	: Milli Eğitim Bakanlığı
TDV.	: Türkiye Diyanet Vakfı
TTK.	: Türk Tarih Kurumu
SBE.	: Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Edirneli Nazmî Dîvânı 396b-521a nolu varaklar (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)

Ubeydullah ZARARSIZ

Bozok Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

2011: 753+9

Klasik Türk Edebiyatı olarak adlandırılan ve bazı kaynaklarda da Dîvân Edebiyatı olarak belirtilen bu alan oldukça geniş bir veri ve muhtevaya sahip bir alandır. 13. yy'da başlayan ve 19. yy sonlarına kadar devam eden bu güçlü ve uzun ömürlü edebî tarz elbette ki araştırılması ve gün yüzüne çıkarılması gereken bir birikimdir. Biz de bu gaye ile 16. yüzyılda yaşamış ve yazmış olduğu bu büyük Dîvânı ile Klasik Türk Edebiyatı'na iz bırakan Edirneli Nazmî ve Dîvân'ı üzerine çalıştık.

Bilindiği üzere Osmanlı Devleti'nin altın çağı olarak adlandırılan ve kaynaklarda Yükselme Devri diye belirtilen 16. yüzyıl, Dîvân Edebiyatı'nın, bir diğer ifade ile Klasik Türk Edebiyatı'nın zirvesine çıktığı bir döneme işaret etmektedir. Bu asrın edebî zirve şahsiyetleri olarak yetişen şua' râ ve üdebâ hem içinde yaşadıkları dünyâyı hem de edebî dünyayı en tesirli, en olgun ve en özgün haliyle ele almış ve bu zaviyeden hareketle eserlerini kaleme almışlardır. Bu asırda dikkatleri Türkî-yi Basît hareketi ile üzerine çeken Edirneli Nazmî hacimli Dîvân'ının yanı sıra Türk Edebiyatı'nın en büyük nazire mecmu'alarından olan *Mecmu'u'n-Nezâ'ir* ile de Klasik Türk Edebiyatı'nda çok büyük öneme sahip bir şairdir.

İncelediğimiz Dîvân'ın tam ve yegâne nüshası İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde bulunan TY 920 nüshası ile birlikte yine aynı kütüphanenin TY 1636 numaralı nüshasının karşılaştırılarak transkripsiyonlu metin halinde yazılmasıdır. Dîvân'ın yalnızca gazelleri üzerine yapılan çalışma 396b-521a numaralı varakları içermektedir.

Yaptığımız bu çalışmanın Türk Edebiyatı'na ve özellikle de Dîvân Edebiyatı'na bir katkı sağlamasını ümit ve temenni ediyorum.

Anahtar Kelimeler: 16. yüzyıl, Nazmî, tasavvuf, Dîvân İstanbul Üniv. Ktp.

ABSTRACT
Master's Thesis
396b-521a foils of the Court of Edirne Nazmî (Review-text-facsimile)
Ubeydullah ZARARSIZ
Bozok University
Institute of Social Sciences
Department of Turkish Language and Literature
2011:753+9

Classical Turkish Literature, and some sources it is known as the Dîvân Literature and contain ingredients listed in this area is an area where the data is quite large. 13. 19th century and the beginning century, which lasted until the end of this powerful and long-lasting literary style, of course, to be drawn from the research and revealed an accumulation. We have this goal in the 16th century and which was written by the great classical Turkish Literature Court and Court has left their mark on the tried Edirneli Nazmi. As is known, the so called golden age of the Ottoman Empire and the Rise Transfer of sources indicated that 16 century, Divan Literature, in otherwords, the classical Turkish literature indicates a time when the summit.

This is the summit of literary figures of the century as the World grows şuaara and üdeba both live in the most effective in both the literary World, the most mature and the way it had handled the movement and wrote his books have received this lodge. In this century, attracting the attention of Edirne on the Turkî-yi Nazmi with simple movement of Turkish Literature, as well as the largest-volume his of Divan's nazire corpus Mecmu'ün-Nezair with the classical Turkish literature, a poet of very great importance.

We looked at the full and the only copy the Court of İstanbul University Library copy of the TY 920 and TY 1636 numbered copies of the library compared with the same the text with transcription write this. The work on the Court's only Gazels 396b-521a contains numbered foils. Divan Turkish Literature of this study we especially hope to provide a contribution and I hope you will.

Key Words: 16 Century, Nazmî, mysticism, Dîvân, İstanbul University. Ktp.

1. EDİRNELİ NAZMÎ'NİN HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

1.1. HAYATI

Türk Edebiyatı'nın zirve dönemi olarak kabul edilen 16. yüzyılda birçok şâir yer alırken en büyük Dîvân sahibi olan Nazmî'nin doğum tarihine ilişkin net bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak muhtelif kaynaklarda verilen bilgilere göre şâirin Edirneli olduğu ve sipâhi askeri olduğu bilgileri yer almaktadır.

“*Asıl adı Mehmed(Mehammed) olan Nazmî Edirne’de doğmuştur. Doğum tarihine ait bir kayıt olmamakla birlikte bir yeniçerinin oğlu olarak dünyaya geldiğine ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır.*”¹ Yine kaynaklarda asıl isminin “*Silahdâr Mehmed Çelebi*”² olduğu belirtilmektedir.

“*Sehî Bey Tezkiresinde Nazmî'nin doğumuna ilişkin herhangi bir bilgi yoktur. Sadece şâirin nazire toplayıcısı olduğuna ilişkin bir kaydı vardır ve eş'âr bakımından kabiliyetli ve ehliyetli olduğundan bahsedilir.*”³

Latifi tezkiresinde ise Nazmî'ye ait kayıt şöyledir;

“*Şehr-i Edirne'den silahdârlar zümresinden ve bu asr şu'arâsındandır. Sâbıkân der-i devlette ahkâm kâtiblerinden ve erbâb-ı kalemün münşî ve musâhiblerinden idi. Sonra bölüğe ilhâk olındı.*”⁴ Latifi'ye göre şâir, ahkâm kâtipliği yapmış ve bölüğe katılmıştır. Ahdî'ye göre ise bu ifade, “*sipâhî oğlan tâifesinden idi*”⁵ şeklindedir.

Beyânî Tezkiresi'nde şâire ilişkin meslek kaydı; “*Merhûm Sultân Süleymân Hânun bendezâdelerinden zümre-yi sipâh-ı zaferpenâhdandır.*”⁶ şeklinde verilir. Bu ifadelerden şâirin askerlikle meşgul olduğu sonucunu elde ediyoruz.

¹ Canım, Rıdvan; *Edirne Şairleri*, Akçağ Yay. , Ankara,1995, s.133.

²Tuman, Mehmet Nâil; *Tuhfe-yi Nâilî*, c.2, İstanbul, 1949, s.1607, Mad. no:4328

³ İsen, Mustafa; *Sehi Bey Tezkiresi*, Akçağ Yay., Ankara,1998,s.241

⁴Canım, Rıdvan; *Tezkiretü's-Şuarâ Tabsıratü'n-Nuzamâ*, Atatürk Üniv. SBE., Erzurum, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, Ankara, 2000,s. 535

⁵ Solmaz, Süleyman; *Ahdî-Gülşen-i Şu'arâ*, Denizli, 2009, s.120

⁶ Sungurhan, Aysun; *Tezkiretü's-Şu'arâ-Beyâni*, Ankara, 2008,s.212-213.

Yine Hasan Çelebi Tezkiresi'nde de şöyle bir ifade yer almaktadır: “*Sâhib-kırân-ı zemân merhûm Sultân Süleymân Hânun bendezâdelerinden olmagla zümre-yi sipâh-ı zaferpenâhdan olmuştur.*”⁷

Nazmî'nin Edirneli olduğuna dair bilgi bir diğer kaynakta ise şu şekildedir ; “*Kanunî Sultân Süleymân Hân zamânında zümre-yi sipâhiyândan idi*”⁸.

Edirneli Nazmî'nin sipâhî olduğu ve askerlikle ilgili bilgi sahibi olduğu Dîvân'ında incelediğimiz şu beyitlerde belirtilmektedir:

Görenler Nazmiyâ der ol sipâhî dilberin şiddik
Dilâverdür ki her demde süvâr olur şadaqlarla (757/5)

Sipâhî zümresinüñ hâli şimdi şöyledür Nazmî
Ki ödünc akçe dağı bulmaz oldılar girevlerle (762/5)

Bu sipâhilük tarîkinüñ be Nazmî hâşılı
Yoklamak gâh ata gâh u geh giyâh ü kâh-ı cev (663/5)

Kaynaklarda yer alan bilgiye göre onun Yavuz'un Çaldıran ve Mısır seferlerine iştirak ettiğine dâir bilgiler yer aldığından şâirin 16. yüzyılın ilk yıllarında doğmadığı kuvvetli bir bilgidir.

“*Nazmî'nin on altıncı asrın ilk yıllarında doğmasına imkân yoktur. Çünkü Yavuz'un Çaldıran seferi 1514'te olduğuna göre, Nazmî'nin bu savaşta 13-14 yaşında bulunması icap eder. Bu ise Osmanlı Sipâhisi için pek uzak bir ihtimaldir. Nazmî, askerliğiyle ilgili olarak Çaldıran Savaşı'nı gösteriyor. Bu savaşın 1514 yılında gerçekleştiğini göz önünde bulundurursak, şâirin ordu saflarında daha önceden yer aldığını tahmin etmek yanıltıcı olmaz. Bu önceliğin birkaç yıl ile ifade edilmesi mümkündür. Bu durumda şâirin 1510- 1514 yılları arasında sipâhi olarak*

⁷ Sungurhan, Aysun; *Kınalızâde Hasan Çelebi, Tezkiretü's-Şu'arâ*, Ankara, 2009, s.369

⁸ Şemsettin Sâmî; *Kâmûsu'l-Âlâm*, Kaşgar Neşriyat, Ankara, 1996, s. 4589

orduya katıldığı varsayılabilir. Askerliğe tam iştirâkın asgarî 18-20 yaş çağında başlayacağı düşünülürse, Nazmî'nin doğumunu 1490- 1492 yılları olarak tarihlemek mümkün görülüyor.”⁹

Nazmî askerliğin yanı sıra ilimle de uğraşmıştır. Bu konuda bilgi sahibi olmak adına şâir kâtipler zümresine katılarak nesir alanında birikim elde etmiştir. Latîfi Tezkiresinde yer alan “*der-i devlette ahkâm kâtiblerinden ve erbâb-ı kalem...*” ifadeleri de bunu doğrular niteliktedir. Şâirin askerliğin yanı sıra ilim öğrenme arzusu ve şevki onun hızla yükselmesine ve birikim sahibi bir şâir olmasına vesile olmuştur.

“Nazmî faal askerliğin yanında belli ki büyük bir merak ve teccüssle ilim öğrenmiştir. Hatta ilgilendiği alanla ilgili kitapları görüp onlardan yararlanmak için takdire değer bir çabanın içine girmiştir. Lüzumlu kitapların izini sürerek, hangi kütüphanede veya şahısta iseler, onları bir şekilde görüp yararlanmıştır.”¹⁰

Nazmî'nin bir zaman sonra askerlik mesleğinde geri planda kalması onun hasta bünyesinden kaynaklanmaktadır. Âşık Çelebi'ye göre şâirin askerliği döneminde çok fazla sefere katıldığından dolayı yürüyemeyecek kadar topal olduğu bilgisi mevcuttur. Konuyla alakalı olarak Ziya Avşar doktora tezinde şu bilgilere yer vermiştir:

“...bünyevi arıza, görev yapmasına mani olduğu için şâir, askerliğin lojistik cephesine çekilmiştir. Dîvândaki bir murabbâda; mesleği sipâhilik hakkında olumsuzluk taşıyan bazı düşüncelerini dile getirmesi, bu topallık işinin sıhhati hakkında tereddüt hatta şüphe uyandıracak mahiyettedir.”¹¹

Şâirin mesleği icrâ ederken de bu meslekten çok da haz etmediğini görürüz. Sürekli bir sıkıntı ve darlık içinde olduğunu, sipâhiliğin gam ve mihnet mesleği

⁹ Avşar, Ziya; Edirneli Nazmî Hayatı-Edebî Kişiliği-Eserleri-Türkî-yi Basît ve Gazeller Dışındaki Nazım Şekilleri ve Türleri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi SBE, Ankara, 1998, s.10

¹⁰ Avşar, Ziya; Edirneli Nazmî Hayatı-Edebî Kişiliği-Eserleri-Türkî-yi Basît ve Gazeller Dışındaki Nazım Şekilleri ve Türleri, s. 12

¹¹ Avşar, Ziya; Edirneli Nazmî Hayatı-Edebî Kişiliği-Eserleri-Türkî-yi Basît ve Gazeller Dışındaki Nazım Şekilleri ve Türleri, s.13

olduğunu birçok şiirinde ifade etmiştir. Şâiri ilim öğrenme gayretine yönlendiren ve askerlikten uzaklaştıran aslında bünyevî rahatsızlığının değil bir anlamda askerlik mesleğinin zorluklarıyla birlikte kendisinin çektiği bu sıkıntılar olmuştur diyebiliriz.

“Dîvândaki bir murabbada; mesleği sipahilik hakkında olumsuzluk taşıyan bazı düşüncelerini dile getirmesi, bu topallık işinin sıhhati hakkında tereddüt hatta şüphe uyandıracak mahiyettedir. Şâir bu murabbada: Sipahilikte umduğu mutluluk ve makamı bulamadığını, hep darlık ve sıkıntı çekip zillete düştüğünü, maiyetindeki birkaç yiğidin kahrını çekmekten bîzâr olduğunu, ot ve arpa masrafından dolayı atından usandığını, bu dünyada canından bezdiğini... böyle yaşamaktansa sipâhilikten atılmanın daha iyi olduğunu, sipâhiliğin dert, bela ve mihnet verip, huzursuzluk ve gamı artıran bir kuru gayret olması nedeniyle meşakkatin ta kendisi olduğunu, sipâhinin eline bir makam ve mevki geçse onu ebedi sanarak mağrur olduğunu, böyle bir devlettense uzletin kendisi için daha iyi olduğunu söylemiştir.”¹²

Nazmî bu mesleği icrâ ederken, mesleğinin zorluklarını Dîvân'ın incelediğimiz kısımdaki şu beyitlerle açıklamaktadır :

Sipâhîlük tarîkinde kırî sevdâlara yelüb

Cihân u cāndan âlâmiyle bîzâr olmasun kimse (775/2)

Cihānda hāşılı işbu sipâhîlük tarîkinün

Belâ vü qahrdür aña giriftâr olmasun kimse (775/3)

Sipâhîlük belâ vü derd ü miḥnetden kinâyetdür

Sipâhîler gibi yâ râb dilefkâr olmasun kimse (775/4)

Şaru bayrağa döndi beñzi âlâm-ı sefer birle

Bu Nazmî gibi oñmaduḡ silaḥdâr olmasun kimse (775/6)

¹² Avşar, Ziya; Edirneli Nazmî Hayatı-Edebî Kişiliği-Eserleri-Türkî-yi Basît ve Gazeller Dışındaki Nazım Şekilleri ve Türleri, s. 13

Yine Latîfî Tezkiresi'nde geçtiği üzere Nazmî askerlik hizmetinin yanı sıra bir dönem muhasib olarak da görev yapmıştır. Şair vergi ve haraç toplama görevi ile devlet adına çalışmasına rağmen maddi zorlukları bir türlü aşamamıştır.

“Nazmî'nin ifadesinden anlaşılıyor ki, şâirin görevleri sırasında haraç muhasebeciliği de varmış. Şâirin vergi toplama konusundaki tecrübe ve bilgisine güvenilerek, savaş sebebiyle vergi tahsilinin en güç olacağı bölgelerden birine ve hatta en tehlikelisine gönderilmiştir.”¹³

Nazmî'nin ölüm tarihi konusunda ise on altıncı yüzyıl tezkirelerinde herhangi bir kayıt yoktur. Edirneli Nazmî'nin ölüm tarihi hakkında kaynaklarda muhtelif tarihler belirtilmiştir. Nazmî'nin ölümünü yanlış olmakla birlikte ilk kez *Riyâzî Tezkiresi*¹⁴ kaydeder. Riyâzî'ye göre Nazmî'nin ölüm tarihi H. 955/ M. 1548'dir. Ancak bu bilginin doğruluğu kabul görmemektedir.

“Nazmî Dîvân'ında 962 (M. 1555)'ye kadar tarih düştüğünü göz önünde bulundurursak bu tarihin yanlışlığı apaçık ortadadır”¹⁵

Şâirin ölümüne ilişkin diğer bir bilgi de Hasibe Mazioğlu'nun *Pend-i Attâr* Çevirisi isimli eserinde bulunur.

“Nazmî Pendnâme'yi H. 967'de çevirdiğine göre şâirin H.967/ M.1559'dan sonra öldüğü ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Böylece Pendnâme çevirisi Nazmî'nin ölüm tarihi hususunda bilinenleri değiştirmiş olması bakımından da yeni bir vesika sayılır.”¹⁶ Nazmî'nin *Pendnâme*'yi H.967'de yazdığı eserindeki şu beyitle anlaşılmaktadır:

¹³ Avşar, Ziya; Edirneli Nazmî Hayatı-Edebî Kişiliği-Eserleri-Türkî-yi Basît ve Gazeller Dışındaki Nazım Şekilleri ve Türleri, s. 16

¹⁴ Riyâzî; *Riyâzî 'ş-Şu'arâ*, Nûruosmaniye Ktp., No: 3724, yk., 141a.

¹⁵ Avşar, Ziya; Edirneli Nazmî Hayatı-Edebî Kişiliği-Eserleri-Türkî-yi Basît ve Gazeller Dışındaki Nazım Şekilleri ve Türleri, s. 31

¹⁶ Mazioğlu, Hasibe; Edirneli Nazmî'nin *Pend-i Attâr* Çevirisi, *AÜDTCF Türkoloji Dergisi*, 1977, s.53

*Oldı pes doğuz yüz altmış yidi tã
Hicret-i ser-i ħayl-i cem‘-i enbiyã*

*Şehr-i şã‘ bãnuñ onıncı günü hem
Yevmü’l-işneyn idi bir ferhunde dem¹⁷*

Nazmî’nin ölüm tarihi ile ilgili diğer bir kayıt da Mecmu’a-i Tevârih adlı eserde yer almaktadır.

*Sãl-i hicret zeyn ü ‘ayn iken tamãm
El yudı Nazmî cihãndan ve’s-selãm*

“Bu tarihât belgenin ebced değeri 970 hicrî’dir. Hicrî takvimi, Milâdi takvime dönüştürürsek 1563 tarihini elde ederiz. Bu tarihle, Nazmî’nin ölümüyle ilgili muallâkta kalan bir yön de böylece, kesin bir şekilde biyografisindeki yerine oturur.”¹⁸

¹⁷ Mazioğlu, Hasibe; Edirneli Nazmî’nin Pend-i Attâr Çevirisi, s.7,

¹⁸ Avşar, Ziya; Edirneli Nazmî Hayatı-Edebî Kişiliği-Eserleri-Türkî-yi Basît ve Gazeller Dışındaki Nazım Şekilleri ve Türleri, s.33

1.2. EDEBÎ KİŞİLİĞİ

16. yüzyıl Dîvân Edebiyatı'nda yazmış olduğu nazîreler ve Türkî-yi Basît şiirleri ile dikkat çekmiştir. Kaynaklarda genel olarak üzerinde durulan özellikleri de onun nazîre ustası bir şâir olarak belirtilmesidir.

*“Dönemin kaynakları, Nazmî'nin şiirdeki yerini belirlerken, onun ömrü boyunca, şiir incelemesi ve nazım teknikleriyle uğraştığını belirtirler. Kaynakların bu hususta tam bir mutabakat içinde oldukları görülür. Kaynakların mutabakat içinde oldukları bir başka konu da, Nazmî'nin çok değerli bir şiir mecmuası tertip etmiş olduğudur. Şâir mecmuayı sadece tertip etmekle kalmayıp bütün şiirlere kendisi de nazîre söyleyerek, şâirlik gücünü sınamıştır.”*¹⁹

Tezkirelerde Nazmî hakkında yer alan bilgiler de onun çok güçlü bir kaleme sahip olmadığı yönündedir. Bu sebeple kendi devrinde tanınmış bir şâir değildir. Hasan Çelebi Tezkiresi'nde : *“...lâkin şi'rinde ol denlü hâlet olmayup nazmî mazhar-ı lutf u melâhat olmamışdur.”*²⁰ şeklinde bir ifade yer alırken Ahdî'ye göre ise *“Hadd-ı zâtında makbûl-i hâs u ‘âm olup şöhreti tam bulmamıştır.”*²¹

Nazmî bu sebeple asıl şöhretini Türkî-yi Basît hareketi ile yakalamıştır. Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalardan arındırılmış bu hareket ile kaleme aldığı şiirler on altıncı yüzyılda tüm dikkatleri üzerine çekmiştir.

*“Nazmî'nin ortaya koyduğu eserler incelendiğinde onun çok büyük bir şair olduğunu söylemek zordur. O, asıl ününü Türkî-yi Basit hareketiyle yakalamıştır. Bu anlayışla kaleme aldığı şiirlerde Nazmî, yaşadığı çağın olaylarına, önemli kişilerine, sanatçıların hayatlarına dâir verdiği tarihi ve diğer bilgilerle ayrı bir özellik gösterir.”*²²

¹⁹ Avşar, Ziya; Edirneli Nazmî Hayatı-Edebî Kişiliği-Eserleri-Türkî-yi Basît ve Gazeller Dışındaki Nazım Şekilleri ve Türleri, s.34

²⁰ Sungurhan, Aysun; *Tezkiretü 'ş-Şu'arâ-Beyâni*, s.370

²¹ Solmaz, Süleyman; *Ahdî-Gülşen-i Şu'arâ*, s.294

²² Güven, Ahmet Zeki; “Edirneli Nazmî'nin Pendnâmesinde Eğitim ve Ahlak Anlayışı”, *Journal of Turkish Studies*, 2009, Summer, s.185

Edirneli Nazmî Klasik Edebiyat'ta Türkî-yi Basît tarzda şiir yazmakla meşhurdur. “*Türkî-yi Basît*” bir terim olarak ilk defa Edirneli Nazmî tarafından kullanılmıştır. Daha doğrusu bu ibareyi kullanan yegâne kişi de Nazmî'dir.”²³

Türkî-yi Basît, içinde Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalar bulunmayan veya çok az bulunan, fakat hem şekil, hem muhteva bakımından Dîvân şiiri geleneği içerisinde yer alan şiirlere verilen addır. Bu isimlendirme ilk defa Nazmî'nin Dîvân'ında görülmüş ve başka bir yerde de geçmemektedir. Edirneli Nazmî'nin Türkî-yi Basît hareketi için bir diğer görüş de “*Türkî-yi Basît için söylenecek son söz, onun mahalîleşme akımının bir sonucu olduğudur*”²⁴.

Nazmî'nin hemen hemen bütün tezkirelerde ve diğer kaynaklarda belirtilen bir özelliği de onun nazîre yazmasıyla ilgilidir. Kaynaklarda yer alan bilgilerde; “*Çağdaş şairlerin gazellerini toplayarak birer nazîre söyleyip padişaha takdim etmişler*”²⁵, “*Şu'arâ-yı zemân birbirinün tettebbu' idüp didükleri cem idüp kendi dahı nazîre diyüp sultân-ı merkûma sunmuşdur.*”²⁶, “*Câmi'ün-Nezâyir tesmiye itmişdür*”²⁷, “*Şu'arâ-yı zemân birbirinün tettebbu' idüp didükleri gazelliyâtı nezâ'ir ile cem' idüp her birine kendüsi dahı nazîre diyüp zikr olınan Sultân-ı Sikendere nazîre sunmuşdur.*”²⁸

Nazmî'nin edebi kişiliği ile ilgili kaynaklarda yer alan diğer bilgiler ise şunlardır:

”*El-hak ol pîr-i deryâ dil envâ'-ı nazma mâyil ve gazeliyyât-ı âbdârı hasb-i hâl-i dil-i zâr diyü yigirmi dört 'adet dîvân rakam itmişdür. Ve kasâyid ü tevârihi bî-*

²³ Köksal, M.Fatih; “Edirneli Nazmî'nin Yayınlanmamış Türkî-yi Basît Şiirleri”, *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 2004, s.15,63-82

²⁴ Aşar, Ziya; “Türkî-yi Basît'i Yeniden Tartışmak”, *Bilig, Yaz*, 2001, s.45

²⁵ Süreyya, Mehmed; *Sicill-i Osmânî*, Tarih Vkf. Yurt Yay, İstanbul, 1996, c.IV, s.1241

²⁶ Kutluk, İbrahim; *Beyânî Mustafa Bin Cârullah Tezkiretü's-Şu'arâ*, TTK. Yay, İstanbul, 1997, s.296

²⁷ Canım, Rıdvan; *Tezkiretü's-Şuarâ Tabsıratü'n-Nuzamâ*, Atatürk Üniv. SBE., Erzurum, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, s.535

²⁸ Kınalızâde Hasan Çelebi; *Tezkiretü's-Şu'arâ*, TTK. Yay, Ankara, 1989,c:2 s.99

*hadd ü bîşumâr ve her birinün vücûdı mânend-i ‘adem zîrâ ki şütür-kürbe vâkı’
olmuşdur. Hadd-i zâtında makbûl-i hâs u ‘âm olup şöhret-i tâm bulmamışdur.”²⁹*

*“Ve bî-nokta ve pür-nokta ebyâtıyla ve kalb-i müstevî beytler dimekle
şöhret bulmuşdur. Lâkin nazmı âmiyâne ve şi’ri miyânedür.”³⁰*

“Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi’nde M.Fatih Köksal tarafından yazılan makalede Nazmî’nin şiirine ilişkin şu bilgiler yer almaktadır: “*Edirneli Nazmî, bu kadar çok manzume, bunca söz ve şekil oyunu ve bu denli yoğun vezin arayışı içinde manzumelerinde yer yer görünen “sanat kıvılcımları”nı da kaybettirmiştir. Şiirin temeli ve bir anlamda sebab-i vücudu olan “şiiriyet”i ihmâl etmiş, şiirde mânâda derinlikten ve “bıkr-i mânâ”dan çok şekilde zenginliği esas olarak almış, “sanat” endişesini göz ardı etmiştir.*”³¹

Şâirin yukarıda da ifade ettiğimiz üzere sipâhilikten ayrılmasındaki en büyük faktör mesleğin zorluğu ve maddi imkânsızlıklarıdır. Ancak o dönemde padişaha yazılan şiirlere padişahın gösterdiği lütuf ve kerem, onun belki de bu yola yönelmesine sebep olmuştur. Bu zoraki sebebin şiirine sirayet etmesi de muhtemeldir. Buna karşın ilmî eserlerden edindiği bilgiler ve geçmiş dönem yaşantısı şiirlerinde kendini belli eder.

“Nazmî’nin şiirlerinde “şiiriyet” bulunmadığına ilişkin eleştirilerde elbette büyük haklılık payı vardır. Onun bir takım hünerler sergilerken sanatlı söyleyişten ve anlam derinliğinden uzaklaştığı da doğrudur. Nazmî’ye önem atfetmemiz onun sanatkârlığı dolayısıyla değildir. Buna rağmen onu şiiriyetten tamamen uzak bir nâzım veya müteşair kabul etmek de doğru olmaz. Zîrâ Dîvân’ındaki bir takım gazeller, lirik yönü ağır basan, zengin ifade gücü de bulunan oldukça güzel şiirlerdir.

²⁹ Solmaz, Süleyman; *Ahdî- Gülşen-i Şu’arâ*, s.294

³⁰ Kutluk, İbrahim; *Beyânî Mustafa Bin Cârullah Tezkiretü’ş-Şu’arâ* Age. s.296

³¹ Köksal, M.Fatih; “Orijinal Bir Şâir Edirneli Nazmî ve Dîvân’ına Yeni Bakışlar”, 2002, *Bilig*, Kış, S. 20 s. 101-124

Tabiî, Nazmî’de şiiriyeti veya derinliği azaltan, tutku derecesindeki hüner merakıyla beraber, hiç kimsenin yazmadığı kadar çok yazmasıdır.”³²

Nazmî’nin şiir söylemekten çok, farklı şiir söyleme gayretinde olduğu sezilir. Şâirin kullandığı mazmunlar ilk bakışta sıradan görülse de bunların fevkalâde olduğunu da söylemek gerekir. Kaynaklarda Nazmî Dîvânı’nın hacim bakımında Türk Edebiyatı’nın en büyük Dîvânı olduğu belirtilmektedir.

“Osmanlı edebiyatı sahasında nazım şekli kadrosu en geniş ve hacim bakımından en büyük dîvân.”³³

Nazmî eserlerinde çoğu kendi icadı olan yaklaşık 150 aruz kalıbı kullanmıştır. Tezkirede belirtilen bilgi şu şekildedir: *“Erbâb-ı nazmun müntehâları katında ve fenn-i ‘arûz bilenler yanında taktî’ u evzânı sıhhate çıkup makbûl olmuştur ... ve kendi dahi çok buhûr ibdâ’ u ihtirâ’ itmişdür.”³⁴*

“Nazmî’nin şiirlerinde ilgi çekici yönlerden birisi de müstakil bir şehrengiz oluşturacak kadar çok şiirinin bulunmasıdır. Onun buradaki metinde ve Dîvân’ının tamamında bu konuda yazılmış şiirlerini bir araya getirdiğimizde bir kitapçık teşkil edecek bir hacimde bir eserinin oluşacağı açıkça görülüyor.”³⁵

³² Köksal, M.Fatih; “Orijinal Bir Şâir Edirneli Nazmî ve Dîvân’ına Yeni Bakışlar”, s.101-124

³³ Akün, Ömer Faruk; *Dîvân Edebiyatı*, Ankara,1994,TDV İslâm Ansiklopedisi, c. 9, s. 398.

³⁴ Canım, Rıdvan; *Edirne Şairleri*, Akçağ Yay., Ankara,1995, s.535

³⁵ Avşar, Ziya; Edirneli Nazmî Hayatı-Edebî Kişiliği-Eserleri-Türkî-yi Basît ve Gazeller Dışındaki Nazım Şekilleri ve Türleri, s.49

Nazmî şiirlerinde etkilendiği şiir tarzlarına ve Őâirlere de şiirlerinde yer vermiŐtir. Bu dűŐünce incelediğimiz Dîvân'ındaki Őu beyitlerden anlaŐılmaktadır:

Nazmi her nazmuñ ider tarz-ı Nizâmî üzre

Anuñ için ider elfâzını dürr-i meknûn (407/5)

Nazmı ey Nazmî Nizâmî gibi hûb it kim gören

Diye taĥsîn nazmınuñ Şol nazm-ı gevherpâşına (994/5)

Dilkeş it nazmuñı Nazmî meŐelâ

DűŐ Necâtî gibi đarb-ı meŐele (1139/5)

1.3. ESERLERİ

1.3.1. Dîvân

Edirneli Nazmî'nin Dîvânı, toplam 644 varaktan oluşmaktadır ve bu yönüyle Türk diliyle yazılmış Dîvân Edebiyatındaki en hacimli Dîvândır. Eserin bütün nüshaları tam olarak İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY 920 numarada kayıtlıdır. Eserin yine İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY 1636'da ve Bursa Bölge Yazmalar Kütüphanesi 675 numarada birer nüshası bulunmakla beraber bunlar TY 920 numaralı nüshaya göre hacimce küçük ve muhtasar yazmalardır.

“Dîvân'da 7777 gazel, 516 murabba', 335 kıt'a, 193 müfred, 56 muhammes, 23 müstezâd, 16 kasîde, 13 mesnevî, 10 müseddes, 9 terkîb-i bend, 7 mu'aşşer, 5 terci'-i bend, 5 mütessa', 5 müsebba', 4 müsemmen ve 2 tahmis olmak üzere toplam 8976 şiir mevcuttur.”³⁶

Nazmî Dîvânı'nın ilk neşri Fuad Köprülü tarafından Türkî-yi Basît ismiyle yayınlanmıştır. *“İlk defa Köprülüzâde Mehmed Fuad'ın İstanbul'da bir kitapçıda görerek 1926'da İstanbul Dârülfünûnu'na satın aldırıldığı bu eser, yine Köprülü tarafından tanıtılmıştır. Köprülü, bu Dîvân'daki Türkî-yi Basît şiirlerini 1928 yılında eski harflerle neşretmiştir.”³⁷*

“Köprülü, bu eserinde, “Millî Edebiyat Cereyânı”nın başlangıcı, ilk temsilcileri ve tarihî seyrini anlattıktan ve Edirneli Nazmî'nin hayatı, Mecma'u'n-nezâ'ir ve Dîvân hakkında bir takım bilgiler verdikten sonra, Türkî-yi Basît'le yazılmış 56'sı müfred olmak üzere muhtelif nazım şekillerinde yazılmış toplam 341 şiiri nakletmiştir.”³⁸

“İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY. 920 numarada kayıtlı bulunan eser, 350x210; 280x100 mm. ölçüsünde, her sayfada ortalama 40 satırlı, 643 varakta,

³⁶ Avşar, Ziya; Edirneli Nazmî Hayatı-Edebî Kişiliği-Eserleri-Türkî-yi Basît ve Gazeller Dışındaki Nazım Şekilleri ve Türleri, s.64

³⁷ Köksal, M.Fatih; “Orijinal Bir Şâir Edirneli Nazmî ve Dîvân'ına Yeni Bakışlar”, s. 101-124

³⁸ Köksal, “M.Fatih; Orijinal Bir Şâir Edirneli Nazmî ve Dîvân'ına Yeni Bakışlar”, s.101-124

aharlı kâğıda Hicrî 962 (1554/55) yılında yazılmıştır. Kahverengi meşin, şemseli, köşebentli bir cildi vardır. Şiirleri siyah, başlıkları surh (kırmızı) mürekkeple yazılan eserin 1a yüzünde Edirneli Nazmî'nin Hasan Çelebi Tezkiresi'nden aktarılan biyografisi bulunmaktadır. Müstensih ise belli değildir.³⁹

Nazmî Dîvânı şekil özellikleri bakımından da farklılık ve orijinallik arz eder. Nazmî, Dîvânını tertip ederken gazellerin revî harfine göre kendi aralarında kafiyelendirmiştir. Vezinler de kendi aralarında gruplandırılmıştır. “*Söz gelimi elifle kafiyelendirilen ve remel bahrinde yazılan gazeller ayrıca kendi aralarında elif bâ sırasıyla “revî harfi be olan -yani kafiyesi bâ olan gazel, revî harfi cîm, yani kâfiyesi cā olan...” gibi sıralanmıştır.*”⁴⁰ Nazmî Dîvânı “Gazeliyyât” başlığıyla 19b sayfasından başlar ve 645b sayfasında sona erer.

Dîvân'daki manzûmeler sırayla; gazeller, bend sayıları küçükten büyüğe doğru musammatlar ve müstezâdlar şeklinde yer almıştır.

“Gazelleri, harflerden sonra bir alt grup olarak vezinlere göre tasnif eden şair, hemen her türden musammatlar (murabba, muhammes, müseddes...) ve müstezâdları da aynı vezindeki gazellerin hemen ardından yine bir düzen içinde, yani bendleri en az mısralı olanlardan (murabba’) en çok mısralılara (mu’aşşer) doğru giden bir sistem içinde sıralamıştır. Musammatların her harf grubunda gazellerin bulunduğu bölümde yer alması orijinaldir.”⁴¹

Nazmî, Dîvânındaki gazelleri “nazîre” başlığı ile yazmıştır. Sonraki gazelleri ise “nev’i diğer der’ân kâfiye” başlığı ile belirtmiştir. Gazellerde birbiri ardındaki nazîreler derkenarda “muḩaddem” ve “mu’ahḩhar” ifadeleri ile belirtilmiştir. Bu ifadeler ile başlıklar kırmızı mürekkep ile yazılmıştır.

³⁹ Köksal, M. Fatih; “Orijinal Bir Şâir Edirneli Nazmî ve Dîvân’ına Yeni Bakışlar”, s.101-124

⁴⁰ Köksal, M.Fatih; “Orijinal Bir Şâir Edirneli Nazmî ve Dîvân’ına Yeni Bakışlar”, s.101-124

⁴¹ Köksal, M.Fatih; “Orijinal Bir Şâir Edirneli Nazmî ve Dîvân’ına Yeni Bakışlar”, s.101-124

1.3.2. Pend-i Attâr Çevirisi

İran Edebiyatın ünlü temsilcilerinden Ferîdüddin-i Attâr'a ait olan eserin XVI. yy. da yazılan manzum Pendnâme-yi Attâr çevirisi Edirneli Nazmî'ye aittir. Bu çevirinin el yazması nüshası DTCF. Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Eser ince ta'lik kırması ile yazılmış ve 98 varaktan ve yaklaşık 900 beyitten oluşmaktadır. Eser 47a numaralı varağa kadar harekelidir. Eserin çevirisinin Kanûnî devrinde H.967/ M.1599'da Halep'te tamamlandığı şu beyitlerle belirtilir:

Oldı pes doğuz yüz altmış yidi tâ

Hicret-i ser hayl-i cem'-i enbiyâ

Şehr-i şa' bânuñ onıncı günü hem

Yevmü'l-işneyn idi bir ferhünde dem

Nazm ile irdi temâma bu kitâb

Okıyanlar olalar pendiktisâb

Hem Haleb şehrinde irdi âhire

Geldi bâtın 'âleminden zâhire

Şeh Süleymânuñ zamânında temâm

Oldı hayr ile qarîn-i ihtimâm⁴²

“Nazmî, Pend-nâmeyi kaleme alırken Attar'ın eserinin aslına sâdık kalmış, esere ilave olarak Türk âdet, gelenek ve göreneklerinden eklemelerde bulunmuştur. Bu eklemelerle, aslı 900 beyitten oluşan eser, Nazmî tarafından genişletilerek 3000 beyitten oluşan bir telif durumuna gelmiştir. Gerek Dîvânında, gerekse diğer

⁴² Mazioğlu, Hasibe; Edirneli Nazmî'nin Pend-i Attâr Çevirisi, s.7

eserlerinde kuvvetli ve etkileyici bir üslûbu olmayan Nazmî, Pend-nâme’de bu özelliklerinden sıyrılır. Nazmî eserinde, lafı uzatmak ve tekrarlara düşmek gibi birçok şairin yaptığı hatalardan uzak kalmış, samimi bir üslûpla hem dinî bilgisini, hem de şiir gücünü ortaya koymuştur.”⁴³

1.3.3. Mecma’u’n-Nezâ’ir

Mecma’u’n-Nezâir başlangıçta bir mukaddime ile başlar ve bitiş kısmında da bir hâtîme ile sona erer.

“Mecma’u’n-Nezâ’ir, 14, 15 ve 16. yüzyılda yaşamış 360 kadar şâirin 5000’in üzerinde şiirini / nazîresini barındıran ve Türk edebiyatının en büyük nazîre mecmu’aları arasında bulunan bir eserdir.”⁴⁴

M.Fatih Köksal, kaçar beyitlik şiirler olduklarını tablo halinde tasnif etmiştir. Köksal, nüshalarının çokluğu bakımından Nazmî’nin bu eserinin en çok beğenilen, tanınan ve yaygınlaşan nazîre mecmu’ası olduğunu söyler.

“Edirneli Nazmî’nin H.930/M.1524’te derlediği Mecma’u’n-Nezâ’ir’de hiçbir kaynaktan söz edilmeyen 71 şairden bahsedilir. Aynı şekilde, Dîvânı yayımlanmış kimi şairlerin Mecma’ü’n-nezâir’de bulunduğu halde Dîvânlarında yer almayan 150’ye yakın şiiri söz konusudur.”⁴⁵ Bu çalışma Edirneli Nazmî’nin Mecma’u’n-Nezâ’ir eseri üzerine yapılan en kapsamlı çalışma olması sebebiyle eserle ilgili en geniş bilgi yine bu çalışmada bulunabilir.

“Edirneli Nazmî’nin Mecma’u’n-Nezâ’ir’i üzerinde yapılan hacimli doktora tez çalışmasında, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY 1547 numarada kayıtlı olan yazmanın Mecma’u’n-nezâ’ir’in bir başka nüshası olduğu belirtilmiştir.”⁴⁶

⁴³ Güven, Ahmet Zeki; Edirneli Nazmî’nin Pendnâmesinde Eğitim ve Ahlak Anlayışı, s.185

⁴⁴ Köksal, “M.Fatih; Orijinal Bir Şâir Edirneli Nazmî ve Dîvân’ına Yeni Bakışlar”, s.101-124

⁴⁵ Köksal, M.Fatih; Edirneli Nazmî, Mecma’u’n-Nezâ’ir, Hacettepe Üniv., Ankara, 2001, c.3

⁴⁶ Gültekin, Hasan; Düzenleneni Bilinmeyen Bir Nazîre Mecmu’ası: Mecmû’â-i Nezâyir, Edebiyat Fakültesi Dergisi, İstanbul, 2010, Haziran, S:1, s.55

“Mecmu’ a’ü’n-Nezâ’ir’in beş nüshası vardır: 1. Viyana Devlet Ktp., Flügel, I, No: 693. 2. İstanbul Nuruosmaniye Ktp., No: 4222. İstanbul nüshasının ebatları; 28 x 17 cm. dir. 461 varak olan bu eserde son sayfada 3356 gazeli ihtiva ettiği belirtilmektedir. Gazeller hem kâfiyelerinin son harfine göre hem de arûz bahirlerine göre tasnif edilmiştir. Mecmua’ü’n-Nezâ’ir’de Nazmî’nin 203 adet nazîresi vardır. 3. Topkapı Sarayı Müzesi Ktp. III. Ahmed No: 2644, 4. Millet Ktp. Ali Emirî Manzum Eserler Kısmı; No: 683-684, 5. Manisa Muradiye Ktp. Çaşnigir, No: 18. Eserde 243 şâirin şiiri yer almaktadır.⁴⁷

Mecmu’a, Dîvânlarda olduğu gibi kâfiyelerin son harflerine göre elifbâ sırasıyla tertip edilmiştir. Dîvânında da olduğu gibi aruz bahirleri de belli bir sıra gözetilerek tertip edilmiştir.

1.3.4. Münşeât Mecmu’ası

“Türk edebiyatının en ilginç kişiliklerinden biri olan Edirneli Nazmî, özellikle Mecma’u’n-Nezâ’ir adlı nazîreler mecmu’ası ve Türkî-yi Basît ile yazdığı şiirleri ile tanınmış bir şâirdir. Kaynaklarda da zikredilen bu iki eseri dışında, bir münşeât mecmu’ası ile mesnevî tarzında yazılmış bir Pendnâme çevirisi de Edirneli Nazmî’nin eserleri arasında gösterilmektedir.⁴⁸

Eserin Edirneli Nazmî’ye ait olduğu Latîfi Tezkiresinde şu şekilde belirtilmektedir: “Sâbıkâ der-i devlette ahkâm kâtiplerinden ve erbâb-ı kalemin münşî ve muhâsiblerinden idi.”⁴⁹

⁴⁷ Avşar, Ziya; Edirneli Nazmî Hayatı-Edebî Kişiliği-Eserleri-Türkî-yi Basît ve Gazeller Dışındaki Nazım Şekilleri ve Türleri, s.63

⁴⁸Köksal, M.Fatih; “Edirneli Nazmî’ye Ait Olması Kuvvetle Muhtemel Bir Eser: Tevârih-i Antâkiyye”, *Journal of Turkish Study - Türklük Bilgisi Araştırmaları Dergisi*, 28/I, 2005, s. 47-108

⁴⁹ Canım, Rıdvan; *Tezkiretü’ş-Şuarâ Tabsiratü’n-Nuzamâ*, s.118

1.3.5. Tevârîh-i Antâkiyye

Tevârîh-i Antâkiyye'nin Edirneli Nazmî'ye ait olduğu hiçbir kaynakta belirtilmemekle beraber M.Fatih Köksal bu eserin Nazmî'ye ait olduğunu açıklamaktadır.

“Tevârîh-i Antâkiyye'nin elimizdeki yegâne nüshası, Mevlânâ Müzesi Ktp. 5336 numarada kayıtlı bir mecmu'anın içerisindeydir. Üzerinde istinsah tarihi bulunmamakla beraber muhtelif yapraklarında yer alan çeşitli konular için düşülmüş tarihler, mecmuanın 16. yüzyılın ikinci yarısında düzenlendiğini göstermektedir. Söz konusu mecmu'ada görebildiğimiz son tarih H. 993 M. 1585/86'dır. Edirneli Nazmî'nin ölüm tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Ancak, bu mecmu'anın düzenleniş tarihinin şâirin ömür sürdüğü döneme oldukça yakın olduğunu söyleyebiliriz.”⁵⁰

Eserin Nazmî'ye ait olduğuna dair bir başka bilgi ise eserin yazmalar kataloğunu hazırlayan Abdülbâki Gölpınarlı'nın “...Nazmî mahlasının bulunduğu göre bu eserin, Nazîreler mecmu'ası sahibi olup H.955 M.1548'te vefât eden Nazmî'ye ait olması ihtimali vardır.”⁵¹ ifadesidir.

“Klâsik eserlerimizin hemen tamamı gibi Tevârîh-i Antâkiyye de tevhid ve naatla başlamaktadır. Birkaç cümlelik bu bölümden sonra Hz. Âdem'den Hz. Muhammed'e gelene kadar geçen belli başlı peygamberlerden ve bunların arasında kaçar yıl olduğundan bahsedilmektedir. Dünyada kurulmuş en eski dört şehrin sırasıyla Beytü'l-harâm, Medînetü'l-uzmâ, Antakya ve Kostantiniyye olduğundan bahsedildikten sonra Antakya ile ilgili bahse geçilmektedir. Tevârîh-i Antâkiye, 16. yüzyıl klâsik Osmanlıcasının özelliklerini büyük oranda muhafaza eden bir metindir. Eski Anadolu Türkçesinde klâsik Osmanlıcaya geçiş devresi kabul edilen bu dönem metinlerinden görülen, özellikle aynı görevdeki kimi çekim eklerinde farklı şekillerin

⁵⁰ Köksal, M.Fatih; Edirneli Nazmî'ye Ait Olması Kuvvetle Muhtemel Bir Eser: Tevârîh-i Antâkiyye, s.47-108

⁵¹Gölpınarlı Abdülbâki; Mevlânâ Müzesi Yazmalar Kataloğu, MEB Yay., Ankara, 1971,c. III, s. 31

*bir arada kullanılması Tevârih-i Antâkiyye'nin de belirgin dil özellikleri arasındadır.*⁵²

⁵² Köksal, M.Fatih; Edirneli Nazmî'ye Ait Olması Kuvvetle Muhtemel Bir Eser: Tevârih-i Antâkiyye s. 47-108

2. DÎVÂNIN MUHTEVÂSINDA DİKKAT ÇEKEN ÖZELLİKLER

2.1. DİN VE TASAVVUF

Edirneli Nazmî eserlerinin ilk bölümünde eserini bitirdiği için Allah ü Teâlâ'ya hamd eder ve onu metheder. Hz. Muhammed (a.s.) ve dört halifeye övgüler sunar. Sonrasında İslam'da âhiret, cennet, cehennem, namaz, zekât gibi kavramlardan bahseder ve ibadet etmenin gereği ile birlikte kulluğun öneminden bahseder. İncelediğimiz Dîvânda bu kavramların yanı sıra Cemâlullah, ilâhî aşk, peygamber sevgisi, gerçek mutluluğa giden yol, şeytanın hileleri ve vesveseleri gibi kavramlar da yer almaktadır. Dîvânı incelerken belirli konu başlıklarından hareketle Nazmî'nin din ve tasavvuf üzerine düşünce dünyası ile ilgili tespit ettiğimiz beyitler şu şekildedir:

2.1.1. Allah'a İtaat

Nazmî kulluğun bilincinde olan bir insanın Allah'a itaat etmesi gerektiğini, ancak böylece saadete erişeceğini, O'nu her dâim anmayı ve zikr ehli olmayı Dîvân'ındaki şu beyitlerde ifade eder:

Degül mi ki sa' âdet kişiye âh

Dilinde zikri ola dâyim Allâh (811/1)

Sa' âdet ehli'dür Nazmî o kim âh

Diye her demde yâ ma' bûdum Allâh (813/7)

Her kim ki diye demâdem Allâh

Allâh oldur anuñ ile her gâh (911/1)

Allâha tevekkü ile dâyim

Nazmî diyelüm demâdem Allâh (907/5)

Ne sa‘âdetdürür ol kim kişinüñ
Dilde zıkrı ola dāyim Allāh (1127/3)

Her işin rāst getürür Allāh
Şığına dāyim o kim Allāha (1152/4)

2.1.2. Peygamber Sevgisi

Nazmî'nin Peygamber sevgisi, onun sünnet-i seniyyesini yaşamakla ve ona tâbî olmakla açıklanabilir. İslamı yaşayan bir mü'minin Peygamberin sünnetini yaşaması ve ona indirilen Kur'ân-ı Kerim'i çok okuması gerektiğini şu beyitlerle anlatır:

İslāmı şahīḥ olan olur şıdḳ ile meşḡul
Peyḡambere her gāh şalāt ile selāma (794/4)

Dāyimü'l-evḳāt kııl farz ile sünnet-i sa‘ yini
Anı it kim yāreye ol Tañrıya *peyḡambere* (930/2)

Gerçek ümmet ola ol kim cān ü dilden *Aḥmede*
Hīç ider mi anuñ eli birle ceng ü ‘arbede (928/1)

Vir *resūle* Nazmi dāyim çok şalāt
Rūḥı için kır’at-i Ḳur’ân ile (1082/5)

Emr-i Ḥaḳ kul-ı *resūl*üzre olam dirseñ eger
Açma bīhūde süḥen kıılmağa ey Nazmī dehen (258/5)

Mü'min odur muḥibb ola cān ile anlara
K’itdi olar cemāl-i *resūl* müşāhede (1205/3)

Ayrıca Nazmî'nin ehl-i sünnet üzere olduğu şu beyitlerden anlaşılmaktadır:

İ' tîkâd-i pâk ile çok şükür *ehl-i sünnet*üz

Eylerüz nefret kamu ehl-i dâlâl ahrâbdan (278/5)

Şübhesiz olur *ehl-i sünnet* o kim

Ola bir pâk-i i' tîkâd üzre (1197/2)

Gözleye her kim ki bir hoş *ehl-i sünnet* mezhebin

Hep ' ibâdetle geçirür dâyimâ rûz u şebîn (269/1)

2.1.3. Namaz

Allah ü Teâlâ'nın kullarına farz kıldığı beş vakit namaz, kulun rabbine hem bir şükür hem de ibadet olarak yerine getirmesi gereken mükellefiyetlerindedir. Nazmî Dîvânî'nin incelediğimiz kısmında pek çok yerde kulun namaz kılması gerektiğini, her iki cihan saadeti için bunun kulun üzerine bir dînî vecibe olduğunu ifade eder. Namaz ile ilgili Nazmî'nin nasihatleri şu beyitler ile karşımıza çıkmaktadır:

Kişi beş vaqt tûrduqca *namâza*

Sa' âdet kim tûra Hâkka niyâza (845/1)

Ki ya' ni karşı tûrur gibi Hâkka

Niyâz üzre tûra dâyim *namâza* (845/2)

Nazmiyâ her *namâza* tûrduqca

Dâyimâ kıl niyâzı Mevlâya (1180/5)

Bir kimse ki kıyım ola beş vakıt *namāza*

Şıdk ile tırur hıkkā o tırdukkca niyāza (789/1)

Bu Nazmī sūre-yi Kevşer okur hep

Lebüñ yād ile tırdukkca *namāza* (847/5)

2.1.4. Şükür(Hamd)

Nazmî, Allah ü Teâlâ'nın kullarına verdiği nimetler karşısında, kulun rabbine şükretmesiyle ona verilen nimetin kat be kat artacağını, insana verilen bütün nimetlerin Allah'ın birer ihsanı olduğunu dile getirir. Bütün bu nimetlerden ötürü insanın rabbine şükretmesi gerektiğini Dîvân'da şu beyitlerle ifade eder:

*Şükür*in itmek şükürini bilmek gerek

Olduğınca bir kişi şâğ u esen (385/5)

Geçürme ğaflet üzre Nazmiyâ ' alemde bir anı

Geçür var ' ömrüñi tã' atde var *şükür* ile her anı (721/5)

Zîsa' âdet aña Nazmî var ne *şükür* eyleyüb

Her ne bulursa yiye ve her ne olursa giye (948/5)

Bugünüm yādına kıalsun dime Nazmî yime ğam

Hıkkā *şükür* it bu demi hoş gör ki irmezdüm deme (949/5)

Ekşerî kim zerd olur zer gibi ol yüzden hemîn

Pür*şükür*dür hokkâ-yı şimşād ile şan harbeze (1050/7)

Nazmiyâ nitekim hayātuñ var

Şükr kı1 rabb-i Hayy-i lemyezele (1175/5)

2.1.5. Tevekkül

Nazmî insanın dâimâ rabbine tevekkül etmesi gerektiğini, kulun ancak böylece yarın endişesinden kurtulabileceğini vurgulamaktadır. Zîrâ her şeyin sahibi olan Allah tevekkül ehli olan kullarının kendisine dayanması ve yardım istemesini kutsal kitabında birçok ayette¹ bildirir. Dîvân'ın incelediğimiz kısmında da söz konusu düşünce ile ilgili şu beyitler bulunmaktadır:

Tevekkül eyleyüb Allaha Nazmî

Demâdem diyelüm ' ışık ile Allâh (812/5)

İde her kim *ki tevekkül* Hâkka

Aña her yerde olur Hâk hemrâh (1126/4)

' Âkı1 oldur ki *tevekkül* küncin

İdine kendine bir cây-ı penâh (1128/6)

Ġam yeme rızık için ebed Nazmî

Kı1 *tevekkül* Hüdâ-yı lemyezele (1174/5)

2.1.6. Kibir

Kibirden uzak durmak tasavvufta en önemli özelliktir. Nazmî, kibirlenen kimsenin kendini uçuruma götürdüğünü, kibrin ve kendini beğenmişliğin dine zarar verdiğini belirtmiştir. Dîvân'ın incelediğimiz kısmında dikkatimizi çeken bir diğer özellik de Nazmî'nin kibir kelimesini kullandığı birçok yerde kin kelimesini de beraberinde kullanmış olmasıdır. Söz konusu düşünce incelediğimiz dîvânda şu beyitlerle açıklanır:

¹ Âl-i İmran 159, Máide 11, Enfâl 61, Furkan 70-71, Şu'arâ 216-217

Eksügi olmaz ebed ĩmān u dīn
Ola kimde Nazmiyā kim *kibr* ü kīn (370/5)

Bir keşide k'ola dāyim *kibr* ü kīn
Olmamağdur anda ol ĩmān ü dīn (371/1)

Her mü 'minüñ ne şübhe aña ħalbi pāk olur
Ķalbinde anuñ olmaz ebed *kibir* birle kīn (580/4)

2.1.7. Riyā ve Hırs

Nazmī Allah'a gerçekten inanan kulların, imanlarına bir zarar gelmemesi için amellerini riyādan ve hırsan korumaları gerektiğini söyler.

Berī olsa riyādan bir kişi bāb-ı muħabbetde
Muħaşşıl olmasa ca' lı muħabbet *bīriyā* olsa (767/4)

Nazmiyā *ehl-i riyā*dur çoğı zāhid geçenüñ
Dām-ı tezvīr aña şol sūbha ile seccāde (1126/5)

Bīriyā ol 'amelde Nazmī şağın
Şol 'amelden ki ola riyāyile (1194/5)

*Hırş*ıla muħkem dünyāya düşen
Ey dost olur illerle düşmen (608/1)

Cānına od ħor ħağğā göze göz
*Hırş*ıla Nazmī dünyāya düşen (608/5)

2.1.8. Yalan ve gıybet

Nazmî, Dîvânın'da yalan söylemenin ve gıybet etmenin günahı ve zararı üzerinde de durmuştur. Yalan ve gıybetin kişinin ameline ve imanına göz göre göre zarar vereceğini belirtir. Ayrıca Nazmî, dünyanın fânî ve yalancı olduğunu da Dîvânındaki şu beyitlerle açıklamaktadır:

Țutmayın kes kez̄b ü *gıybet*den dilin
İdebilmez def̄ âlâm u mihen (378/6)

Şaķınmayan *yalan* yire yeminden
Çıķar her göz göre ĩmân u dĳnden (197/1)

İde her kim ki *yalan* ĩmânı
Virür elbette ĥalel ĩmâna (1149/4)

Bu *yalan* dünyâda gerçek   aşıkun
Faħridür şol ķalmamak cân u sere (1061/4)

Bir iki üç gün için   izzet ü mâl u câha
Gerçek erler heves itmez bu *yalan* dünyâda (1125/4)

2.1.9. Hevâ ve Heves

Nazmî, Dîvânda, nefsin hevâ ve istekleri karşısında insanoğlunun nefsine hâkim olması ve aldanmaması gerektiğini vurgular. Aksi takdirde nefsine uyan insan iki cihanda da rezil olur. Nefsine uymayanın ise her iki dünya saadetine nail olacağını Dîvânda şu beyitlerle açıklamaktadır:

Sa  y iden âķiret için zâde
Nefse ķul olmaz olur âzâde (1142/1)

Nefsi sen kendüñe ul it kendüñ
Nefse ul olmadan āzād eyle (1156/2)

Her dem *hevā-yı nefis* ileyüz biz ki āh āh
Od idiserdürür yerimüz ol günāh āh (1202/1)

Muarrerdür aña bir şübhe yodur anı sen bil var
Bulur rüına rāat *nefsine* dāyim ezā iden (82/3)

2.1.10. Kana'at

Nazmî'ye göre saadetli insanlar, her dileğini Mevlâdan diler ve bir lokmaya kana'at etmesini bilirler. İnsan kendine verilen nimetle yetinmeli ancak her isteğini de Allah'tan dilemelidir. Kişinin kana'at sahibi olması en büyük zenginlik olarak belirtilmiş ve kana'at ehli olmanın insanı hem dünyada hem de ahrette mesut olacağına dikkat çekmektedir. Kana'at ile ilgili Dîvân'da incelediğimiz metinlerde şu beyitler yer almaktadır:

Terk eyle *hevā vü hevesi* eyle anā'at
Bu 'ālem-i fānīde budur çün reh-i 'irfān (96/6)

Tatvīr kelāmı nidelüm hāşılı Nazmī
'Ālemde *anā'at*le olur her kişi şeb'ān (96/9)

Gel *anā'at* ıl cihānuñ i' tibārından geçüb
Tā ki her endüh u ğamdan olasın Nazmī emīn (252/7)

Gözlemez ehl-i *anā'at* özge eglüşir bīhiç
Āb-ı şāf ile o günde nān kendüm var iken (360/3)

‘Aynına almaz *kanā‘at* ehli hiç

Bu cihānuñ ehl-i cāh u manşıbın (389/3)

2.1.11. Âkil Olmak

Nazmî insanın her zaman akleden ve doğru yolu bulması gereken bir varlık olduğunu, bu dünyâda başıboş olmadığını ve bu dünyanın faniliğinin farkında olması gerektiğini, Dünyâyı idrak etmenin, Allah ü Teâlâ’yı lâyıkıyla bilmenin ve kulluğun âkil olmaktan geçtiğini Dîvânındaki şu beyitlerle dile getirir:

‘*Âkıl* oldur kim fenâsın fikr idüb her nesnenüñ

Ĥandān añmayub aşlâ ide terk-i ĥānümān (223/2)

‘*Âkıl* olan ġāfil olmaz gözler uĥrā cān tenin

El çeker dünyādan ol çekmez ebed el ġayretin (271/2)

‘*Âkıl* olan dāyimā mā taĥtına eyler nazār

Ĥaşşā alur zelīl ü zār olan nāġāmdan (303/2)

‘*Âkıl* olan şer ü şūr ile dilefkār olmaz

Dāyimā ĥayr ‘amel üzre ider efkārın (458/2)

Ehl-i dünyānuñ ol oldukları âmāl ile zār

‘*Âkıl* olanları bīzār ider dünyādan (473/6)

2.1.12. Sabır

Nazmî, Dîvânında sabır konusuna da değinir. İnsanın sabır sayesinde pek çok belâ ve musibetten kurtulacağını, âşık olanın ise ezâ ve cefâyâ sabır göstermekle şen ve mesut olacağını vurgular. Âşık, sevgiliye olan vuslatı sabırla bekler. Nazmî söz konusu düşünceyi şu beyitlerle ifade eder:

Ağlama ğamdan ey gönül *şabr* it
Olasın sen dağı dem ola ki şen (560/4)

‘ Āşık oldur *şabr* ide ma‘ şūķınıñ
Eyledügi cevır bīpāyānına (1089/8)

Bāl uman kim belāya *şabr* ile
Bālı başdan olur belā üzre (1196/3)

2.1.13. Tasavvuf

Nazmî, ilâhî aşkı ve kulluk bilincini diri tutan tasavvuf eğitiminden ve bunun öneminden bahseder. Ona göre tasavvufta önemli olan kimi unsurlar; vahdet, aşk, zühd, tevbe, uzlet, zikr ve mârifet unsurlarıdır. Nazmî tasavvuf yolına girecek insanın bu temel kavramları öğrenmesi ve bunları da hayatında icra etmesi gerektiğini belirtir. İnsan ancak bu şekilde Allah’ta yok olur ve Hallac-ı Mansur gibi fenâfillâh mertebesine erişir. İncelediğimiz Dîvânında tasavvufî unsurları yukarıdaki sırasıyla şu beyitlerle ifade etmektedir:

O kim vahdet için tuta bir kenâr
Gerek her nesi varısa dermiyân (603/3)

Vahdet ehli keşrete düşse yine vahdet diler
Ĥayru olan irmek ister gibi yine şıĥhata (923/4)

Dem uran şol ‘ ışķıla Mansūr olan Ĥallācdan
Ol dağı gelsün berü virsün ĥaber mi‘ rācdan (281/1)

Ġam-ı ‘ ışķa düşübdür dembedem şol āh u zār iden
Riyāsız zār-ı ‘ āşıkdur o derdi iĥtiyār iden (83/1)

Ebed ‘āşıkluđı bilmez nedür ‘ ışık ile alışmaz
Melāmetden reh-i ma‘ şūķda nāmūs u ‘ār iden (84/4)

Hevāyile hevesden geçmeyince
Ne zevķ alur kiři zūhd ü vera‘ dan (174/3)

Yüzün ayağına sürdürür elüñ p̄ir-i muđān
Bu kerāmet kimde vardur görelim zūhhāddan (285/2)

Nedāmet eyle Nazmī her günāha tevbe ķıl dāyim
Demādem ađlayub gözyaşını dök řu gibi her sū (619/11)

Nazmi ne sa‘ ādet o k’idüb nice nedāmet
Dāyim ide tevbe kişi itdüği günāha (797/5)

Hep ferāđat birle ‘ uzletde ķanā‘ at bā‘ işi
Hem o ĥālet irgörür ‘ ālemde rūĥı rāĥata (923/3)

Nazmi hemīn gūşe-yi ‘ uzletdürür
Ėamda emīn olmağa cāy-ı penāh (1164/7)

Kesb-i řafā ider işiden kimse Nazmiyā
Şūfī zikr-i Ėaķ ide řāfī řafāyile (1217/5)

2.1.14 Āhiret

Āhiret ālemi insan için ulaşılması gereken menzildir. Kiři ukbā yolculuğunda olmalı ve bu yolda sonunu dūřünerek yaşamalıdır. Bu menzile ulaşmak için insanoğlunun dūnya hayatında acı çekmesi gerektiği ve çeşitli sıkıntılara mārız

kalması gerektiği vurgulanır. Çünkü kişinin bu dünyada çektiği sıkıntıya, gam ve kedere dayandığı ve sabrettiği ölçüde âhiret hayatında mükâfât alacağı inancı yer alır. Âhiret âlemi; âhiret, ukbâ, tâlib-i ukbâ, yâd-ı ukbâ, hâl-i ukbâ, gibi sıfatlarla anılır.

Ĥaberdâr ola ol kim künhi birle *hâl-i 'uĥbâdan*
Fenâya yüz tütub dâyim çeker el kâr-ı dünyâdan (48/1)

Ni' met-i 'uĥbâdan eyâ ola mı bir behremend
Lezzet-i dünyâyile iden hemîşe ülfetin (270/3)

Ĥaşd ider cānı elemden 'âĥıbet âzād olan
Dâyimâ 'uĥbâ için fikr ü ġam-ı zād eyleyen (334/3)

2.1.15 Mahşer

Mahşer denildiğinde akla hesap günü gelir ve sırat köprüsü, mîzan gibi mefhumlarla birlikte ele alınır. Genellikle insanoğlunun son durağından önceki merhâle olarak algılanır ve her şeyin ortaya döküldüğü yer olarak tasvir edilir. Mahşer, rûz-ı mahşer, rûz-ı cezâ, rûz-ı kıyâmet, rûz-ı hisâb gibi kullanımları vardır.

Nazmiyâ her ĥanĥı zâlim k'ide bir mazlûma zulum
Rûz-ı mahşerde Muĥammedden şefâ' at bulmasun (355/4)

Nazmiyâ mahv ide cürmüñ luĥf-ı rabbü'l-'âlemîn
Ger Şefî'üñ ola *rûz-ı ĥaşr* faĥrû'l-'âlemîn (255/5)

Oliser 'âĥıbet çü *rûz-ı ĥisâb*
Baña cevri tme bişümâr şaĥın (576/2)

2.1.16 İhlâs

İhlâs, kulun Allah'a yönelişindeki çevresindeki tüm etkilerden arınarak sadece bir ve tek olan yaratıcısına yönelmesi ve O'nun rızasını kazanmak için gayret etmesi

ma'nasında kullanılır. Şâir de ihlâs'ı yaptığı her işte görmek ister. Kelime halâs kökünden gelmektedir ve Nazmî bu kavramı tasavvufî anlamıyla şiirlerinde kullanır.

Zîsa' âdet aña kim ol cümle evķâtda

Ėaķ Te' âlâya ol *ihlâs*la tã' atde (957/1)

2.1.17 Fakr

Kelime anlamı olarak fakirlik, yoksulluk manasının yanı sıra tasavvufta varlıktan sıyrılmak, ayrı kalmak mânâlarında kullanılır. İnsan her şeyin sahibi ve üstün kudret sahibi olan rabbinin karşısında kendisinin âcizliğinin farkında olmalı ve O'na karşı fakirliğini bilmelidir. Dîvân şiirinde fakr kavramı oldukça sık kullanılmıştır.

Kisvet-i Beytû'l-Ėarâm almak gibidür egnine

Gire ol kim Nazmiyâ *fakr* u fenâ ihrâmına (1001/5)

Dehr-i Ėahrına belâ olduğını

Bilmez illâ zillet-i *fakra* düşen (378/5)

2.1.18 Belâ

Lügat anlamı gam, keder olan belâ kavramı dîvân şiirinde âşıkın içinde bulunduğu durumu izah etmek için kullanılır. Âşık sürekli belâ çeker, gam ve keder doludur. Âşık, peygamberlerden bile daha çok belâya mâruz kalandır. Belâ kelimesi çeşitli söz oyunlarına da elverişlidir. Kelimenin “*evet, hay hay, peki*”² anlamı da Kâlu belâ ile söz oyunlarının yapıldığı kavramlardandır. Ayrıca belâ kelimesi “evet, peki, öyledir” manalarına gelen belî kelimesi ile de yine söz oyunlarına elverişli bir yapı sağlar.

Bezm-i *belâ*da her dem neydiğümi bilürler

Zâr olduğum görenler ol dilrubâya Ėarşu (704/4)

² Pala, İskender; Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü, İstanbul,2009,s.64

Benüm baġrum delüb ġam neydüġi ħālüm o ġamdan āh
Bilinmezdi *belā* bezminde her dem itmesem nāle (719/2)

2.1.19 Rind

Dîvân şiirinde ŗâirler tarafından kullanılan rind kavramı lüġat anlamı ile her ŗeyi hoŗ ġören, her baktıġına aynı mesafeden duran anlamlarına gelmektedir. ŗâirlerin bu sık kullanımları neticesinde rind kavramı bir mazmun haline gelmiŗtir. Rindler, ehl-i harâbât, erbâb-ı harâbât gibi muhtelif ŗekillerde kullanılmıŗtır. Rind dñnyayı önemsemez ancak dñnyevî nimetlerden de faydalanmaktan zevk alan biridir. Dîvân'ın incelediġimiz kısmında ŗu beyitler karŗımıza çıkmaktadır:

ġözi āhū ġüzeller kim çıkar nāz ile seyrāne
ŗikār itmek diler her *rinde* her birini ŗrāne (722/1)

Rindler pīr-i muġandan el alub
Her ayaġda küb düşer ħumm-ı meye (1071/2)

2.1.20 Zâhid

Zâhid lüġatlerde; Allah'ın buyruklarını yerine getirmekle birlikte ŗüpheli ŗeylerden de kaçınan kiŗi olarak tanımlanmıŗtır.

Dîvân şiirinde zâhid kaba sofu olarak karŗılık bulur. Zâhid dñnî bilgisi çok fazla olmayan ancak bildiġi kadarıyla amel eden insan olarak bilinir. Bildiġi kadarını yaŗar ve bildiġi kadarı ile de diġer insaları uyarır kötölükten alıkoyma gayretinde bulunur. Dîvân şiirinde âŗıkın karŗısında çoġu zaman zâhid durur.

ġirre olma tâ'uta İblīs anuñçün *zâhidā*
Oldı mel'ün āħiri merdūd olub dergāhdan (307/4)

ġārif kimesne *zâhid-i* yābis mizāc ile
Ter tab' dur bir özge olur imtizāc ile (1212/1)

Zâhidûn pendini o dilber ile
Nazmiyâ eyleyi gör  âlemi sen (543/6)

2.2. SEVGİLİ

Nazmî Dîvânı'nda sevgiliye, ismi olan kelimelerle veya ismi yerine geçen kelimelerle seslenmiştir. Sevgili ile ilgili beyitlerde de çoğunlukla onun güzellük vasıflarına yer verilmiştir. “*Sevgili evrendeki en güzel varlıktır ve sevgili bu güzelliğiyle aşığı kendisine kul ve köle eder. Sevgili âşığın bu haline aldırılmaz ve hatta cefasını artırır. Sevgili hiçbir zaman aşığa yüz vırmez, bu yönüyle sevgili merhamet yoksunudur. Sevgili derdin, belânın ve cevri ü cefânın sembolü olup âşığın mutlak hâkimidir.*”³

Dîvânda sevgili *peri, sanem, âfitâb, mâhitâb, Şîrîn, melek, gül, cân* gibi sıfatlarla anılır. Çalışmamızın bu kısmında Nazmî Dîvânı'ndaki sevgilinin vasıflarını ayrı ayrı başlık olarak açıkladık ve Dîvânı'ndan beyitlerle örnekledik.

2.2.1. Perî

Lügat anlamı olarak cinlerin dişilerine verilen addır.⁴ Bunlar görünmediği için çok güzel ve çekici olduklarına inanılır. Nazmî Dîvânında Perînin sevgiliye teşbihi ile sevgilinin vasıfları anlatılır. Her şeyden önce peri, güzelliği ile sevgilinin kendisine benzetilenidir. “*Peri insanlara görünmez ve iliştiği kimseleri kendine âşık ederek dîvâne yapar. Ayrıca perinin kanat anlamına gelen “per” kelimesiyle de uçuculuk bakımından ilgisi vardır. Dolayısıyla peri, bahsedilen bu özellikleriyle tıpkı sevgilinin özelliklerini taşımaktadır.*”⁵

Nazmî saña  âşıkdur ey hûb perî çehre

 Aşkıyle bugün anı dîvâne eden sensin (116/5)

³ Çınar, Bekir; Edirneli Nazmî'nin Türkî-yi Basît Şiirlerinin Teşbihler Sistemi Açısından Genel Anlayışla Mukayesesi, *Journal of Turkish Studies*, 2009, Yaz, s.70

⁴ Pala, İskender; Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü, s. 369

⁵ Çınar Bekir; Edirneli Nazmî'nin Türkî-yi Basît Şiirlerinin Teşbihler Sistemi Açısından Genel Anlayışla Mukayesesi, s.82

*Perî*dür ol nigârum ol cihetden
Berîdür âdemîye ‘ âîfeden (163/1)

Görünmezsın gözüm merdümlerine
Kaçarsın ey *perî*ehl-i nazardan (170/4)

Kesilmez ol *perî*yüzlü güzel âh
Hâsûd diyü meşel ol zeştûdan (187/3)

Sever cânım seni sen bir *perî*sin
Benüm ey dost canım câfîsin sen (206/4)

Ey *perî*ben cevruñ ile çekdigüm acıkları
Çekmeyen âdem ne bilsün cân u cânân acısın (332/3)

2.2.2. Sanem

Lügatte⁶; “*put, güzel kimse*” anlamlarına gelmektedir. Dîvân edebiyatında sevgiliye istiâre yoluyla sanem denilir. Dîvân Edebiyatında sevgiliye atfedilen isimler arasında kullanılan bu isim, sevgilinin kusursuzluğunu ifade etmek için kullanılır. Nazmî Dîvânî’nın incelediğimiz kısmında sevgiliye sanem şeklinde seslendiği şu beyitler bulunmaktadır:

Cevruñle sanma ben uşanam senden ey *şanem*
Sen şöyle şanma ben saña bir yaramaz şanam (1/1)

⁶ Devellioğlu, Ferit; Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, İstanbul,2004,s. 919

Öykinmege bu naqş u nigâr ile hüsnuñe
Cānumı var cihānda büt-i Çinüñ ey *şanem* (2/1)

Mişlini görmışdürür iden mülk-i çebini seyr
Sen naqş-ı hüsni hüb-i nigârınuñ ey *şanem* (4/3)

Zülf ü raḥuñ leṭāfetini yād ider gören
Rūmı Hıṭāyî naqşını Mānīnūñ ey *şanem* (4/4)

Nazmīye geçdüñ āh ki bir şūret ile naqş
Bu resme gibi ‘ādet ü āyinūñ ey *şanem* (4/5)

2.2.3. Âfitâb

Sözlük anlamı⁷ “*güneş, güzel yüzlü, güzel kadın*” olan âfitâb Dîvân şiirinde daha çok ışığı, parlaklığı ve ısıtması ile ele alınır. “*Bazen güneş sevgiliye bazen de sevgili güneşe benzetilir.*”⁸ Nazmî sevgilin yüzünün parlaklığını, güneşe benzetmiş ve o nurdan nasiplenmek isteğini dillendirmiştir. Dîvân’ın incelediğimiz kısmındaki beyitler şöyledir:

İrerdı bâşı rif atde göge ey *âfitâbum* āh
İşigünde olaydı Nazmī-yi miskīne bir mesken (47/5)

Çaşuñ ğarrādurur ey *âfitâbum*
Görinen ğirre de şol māh-ı nevdan (185/3)

Yüzüñdür *âfitâb* alnuñdurur māh
İki gözüm gözüm nūrı Memi Şāh (816/1)

⁷ Devellioğlu, Ferit; Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, s.12

⁸ Pala, İskender ;Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü , s.176

Şevk-i cemâl ü hâlet-i tavf-ı cenâb-ı dost
Çarha getürdi çarhı meh ü *âfitâb* ile (1211/2)

Bugün devr-i ruhından *âfitâbum*
Ne tãnum var benüm bedr-i dücâya (872/2)

2.2.4. Mâhitâb

Lügat anlamı “parlak ay” olan sözcük Dîvân şiirinde sevgili için kullanılan bir sıfattır. “*Ay nuruyla güzeldir ve geceye güzellik verir. Bu nurlu yüzüyle ay sevgiliden başkası değildir. Ona kimsenin eli değmemiş, kimse ona yaklaşmamıştır. Uzaktan seyredilir, yükseklerdedir, karanlığı aydınlatır. Bütün bunlar sevgilideki özelliklerdir.*”⁹ Gece olduğunda karanlığı aydınlığa çeviren ve yol gösteren yegâne gök cismi de gökyüzündeki aydır. Âşık sevgiliden ayrı düştüğünde zifirî karanlıktadır ve bir yol göstericiye muhtâçtır. Sevgilinin ay yüzlü hâli âşığa yol gösterir ve içinde bulunduğu bîçâre karanlıktan kurtarır. Dîvân’ın incelediğimiz kısmında konuyla alakalı şu beyitler bulunmaktadır:

Güzel sen *mâh-ı tâbânuñ* katında
Döner ğayrı güzeller bir sehâya (872/3)

Kaçankim seyre çıksa cem‘-i hûbân ile cânâne
Döner yıldızlar ile seyr ider bir *mâh-ı tâbâne* (723/1)

Nazmî “mâh-ı tâbân” kelimesini “meh” ve “mehlikâ” şeklinde de kullanmıştır.

⁹ Pala, İskender; Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü, s.42

Mihr ile bir gün itmedi ol *meh* baña nazār
Ben bīsītāre oldıgum oldur felekzede (1207/2)

Burc-ı dilde ŧevkī mihrũñ mihrinũñ raḥŧŧān idi
Girmedin ey *meh* sipihrũñ mihr-i raḥŧŧān ḳoynına (1042/7)

Göresin sürũr ü ŧevkī ire sen göñũl ŧafāya
Yũri cānuñı revān it sen o serv-i *mehliḳāya* (1163/1)

2.2.5. ŧırĩn

Lügatte “tatlı, sevimli” anlamına gelen kelime Hüsrev ü ŧırĩn ile Dīvān Edebiyatındaki müstakil mesnevîlere konu olmuş kadın kahramanın ismidir. Nazmî'nin eserinde Hüsrev ü ŧırĩn olarak kullanmasının yanı sıra sevgiliye seslenme nidālarından olan ŧırĩn kelimesi, Dīvānın incelediğimiz kısmında ŧu beyitlerle karŧımıza çıkmaktadır:

Dembedem Ferhādveŧ feryād idũb nālān olur
‘ Āŧıḳ olan bir güzeller Hüsrevĩ *ŧırĩn* lebe (920/2)

Hüsrevā Ferhādveŧ dīvāneñ olur ‘ ıŧḳ ile
Dil viren sen dilber-i *ŧırĩn* lebe ü ŧekker feme (943/4)

Der lebüñ üzre görenler zũlf ü ḥaḫḫũñ mār u mũr
Cān atar her ḳandeyise ŧır ü *ŧırĩn* üstine (1035/4)

Ey leḫāfetde lebe-i *ŧırĩn* cānān ḫarbeze
Ḥāŧiyetde cān bağıŧlar āb-ı ḫayvān ḫarbeze (1050/1)

Hey biri bir gülle şekkerdür şorarsañ ötesin

Pes olur mişl-i leb-i *Şîrîm* cânân hârbeze (1050/2)

2.2.6. Melek

Dîvân şiirinde birçok yönleriyle ele alınan melek en çok sevgiliye benzetilmiştir. “*Melek huylu, melek sîmâlı sevgiliyi melekler överler.*”¹⁰ Nazmî sevgiliyi güzel huylu ve güzel yüzlü olmakta meleğe benzetir. Dîvânın incelediğimiz kısmında söz konusu düşünce şu şekildedir:

Meleksin sen benüm rûh-ı revânum

Seni kim fark ider hûr-ı cinândan (193/2)

Derd-i ‘ışkuñla bu Nazmîñ demâdem muttaşıl

Göklere irer figâñı sen *melek* sîmâ için (329/5)

Şevk-ı ruhsâr u cebîni o *melekveş* güzelñ

Rûz u şeb çarha koyar bu felegüñ mihr ü mehin (450/2)

Leb-i la‘ lüñde eyâ hûr ü *melek* çehresinüñ

Sûre-yi Kevşer okurlar hatt-ı reyhânuñ için (501/3)

2.2.7. Gül

Nazmî gül kelimesini sevgilinin yüzü ile tasvir eder. Beyitlerde sevgiliyi güle, kendisini de bülbüle benzeterek aşğın mâşuğa düşkünlüğünü anlatmaya çalışır. Ayrıca sevgilinin endamını da güle benzeten Nazmî, Dîvânının incelediğimiz kısmında gül ile ilgili olarak şu beyitler yer alır:

¹⁰ Pala, İskender; Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü, s.303

Gül yüzi medhîni benden işidüb yâr baña
Didi gūyâ ki bugün bülbül-ı gūyâsın sen (514/4)

Ey yüzi *gül* sînesi zîbâ semen
Vey saçı sünbül haṭı ra' nâ çemen (547/1)

Hîç bûy-i vefâ belürmedi âh
Ol *gül* endâm u ol semenberden (565/2)

Saña ben bülbülüñ irer ey gül
İtdigi nâle-yi hezâr şaḫm (574/5)

Bir yüzi *güñ* görsem oluram
Bülbül gibi bir nâlendesı ben (614/4)

2.2.8. Cân

Dîvân şiirinde can aşğın elindeki ten nakdidir. Onunla sevgilisinin aşkını satın almak ister. Sevgilinin âşıktan yüz çevirmesi canın bedeni terk etmesi gibidir. Âşık canını ortaya koyar, canıyla oynar ve onu kurban eder.

Nola cân virsem ben o cānāna
Ben o cānāmı severem *cāndan* (615/2)

Sā' âdet şol kişinüñ kim tutub bir kûşe-yi vaḫdet
Dil ü *cāndan* demâdem diye şevḫ ü zevḫ ile yâ hû (619/8)

Didüm Nazmî saña ' âşıkdurur *cāndan* sever cānā
Gülüb cānān didigüm hey bu hōd ölümlü bir şayru (623/5)

Nazmî sevgiliye sunduğu canın yanı sıra cānān'dan da bahseder. Çoğunlukla cān kelimesini kullandığı beyitlerde cānān kelimesini de beraberinde kullanır.

Ne demler kim düşem *cānāndan* ayru
Haķıķatde düşerün *cāndan* ayru (643/1)

La' l-i *cānām* gönül *cān* gibi sev
Hadd-i zībāsını imān gibi sev (679/1)

2.2.9. Büt

Âşıkın gözünde sevgili bir put kadar güzeldir. Şiirlerde sıkça başvurulan bir teşbih unsurudur. Güzellikte nazîri yoktur. Öyleki Çin putu onun eline su bile dökemez. Sevgili için kullanılan büt sıfatıyla birlikte Çin, nigar, Nigaristan, resm ve sûret gibi kelimeler birlikte kullanılarak tenasüb yapılır.

Sen nigāruñ k'ola bu resm ile naķş-ı hüsni
Büt-i çini saña kimdür şanemā nisbet iden (430/4)

Ma' nide rāhibün tapuñadur secdesi hep
Zāhirde ey şanem büti ol şûret itmesün (590/3)

Kaşı naķşı cibini zineti çin
Baķışı şen nazif ten büt-i çin (559/1)

2.2.10. Pâdişâh

Sevgili için kullanılan bir diğer sıfat da pâdişah'tır. Şâirler sevgiliyi güzellik ülkesinin pâdişahı olarak anlatır. Sevgilinin bu padişah sıfatı için “sultân-ı hüsn, şâh-ı hüsn, sultân-ı aşk, şâh-ı cihân” gibi sıfatlar kullanılır. Nazmî de sevgiliyi yine böyle algılar ve ona çeşitli sıfatlar verir. Pâdişâha ait unsurlar ile sevgili, benzetmelerle birleştirilir.

Güzeller serveri bir pâdişâha

Çul olmakdur irüşmek izz ü câha (869/1)

Haft-ı la' lüñ arz kılmağdan arz-ı cân ise ger

Pâdişâhum çuluñum hükmuñ revân can üstine (1028/3)

Güzellük gögünüñ sen kim bugün mihr ile mâhısın

O yüzden hem güzellük milketinüñ pâdişâhısın (71/1)

2.3. SEVGİLİDE GÜZELLİK UNSURLARI

2.3.1. Saç (Zülf, Kâkül)

Nazmî sevgilinin saçını, zülfünü çeşitli şekillerde şiirinde işler. Şâir özellikle renk, koku ve şekil bakımından benzetmeler yaparak kullanır. Sevgilinin saç şekil yönünden halkaya, zincire; koku yönünden sünbüle, anbere, miske; renk yönünden siyaha, karanlık bir geceye benzetilir.

Gülşen-i hüsn içre kimdür kim görüb dil virmeye
Şol gözi ‘ abher saçı ‘ anber boyu ‘ ar‘ arlara (1019/4)

Cân şafâsını bulub ‘ ömr-i ebed kesb idelüm
Câm içüb şol lebi gonçe saçı sünbüller ile (1157/2)

Bir iki üç güne dek meclis ulaşduralum
Şol yüzi gül saçı sünbül beñi fülfüller ile (1157/3)

Zülf ü haţtuñla güzel şafha-yı haddüñ beñzer
Hüb-ı mecmu‘ aya kim zeyn ola sünbüller ile (1158/3)

‘ Ömr uzunluğıdurur Nazmi-yi miskine güzel
Seyr kıлмақ seni bu zülf ü bu kâküller ile (1158/5)

Dâl zülfüñle elif kaddüñi seyrân itdür
Gel güzeller arasında bir eyü âd eyle (1184/3)

ılduñ nişâr-ı kākūli būyını bu yaña

Ey bād dembedem seni şāğ u esen görem (5/4)

Senüñ şol kākūl-i pürçin müşkīn

Dili bend ile itdi zār u miskīn (140/1)

2.3.2. Cebīn

Sevgilinin alnı olarak tasvir edilen cebīn, âşık için çin-i cebīn olarak tasavvur edilir. Sevgilinin alnı kızdığında ya da üzüldüğünde kırışır ve sevgili bundan üzüntü duyar. Dîvân şiirinde âşıklar sevgililerinin alnını parlayan bir ay olarak algırlar. Sevgilinin alnında peygamber nuru olduğunu düşünürler. Nazmî de şiirlerinde sevgilinin alnını çok yerde meh-i cebīn olarak tavsif eder.

Pür iderler sīm ü zer birle cebīn

Ola ol kim mihr ü hadd ü meh cebīn (372/3)

Sende bu vech ile ruhsār u cebīn

Reşk-i mihr ü mähdur ey nāzenīn (374/1)

Nāzenīnüm o cebīninde olan çinler ile

Göz göre hışm yüzinden görünür kinler ile (1162/1)

2.3.3. Ebrû

Klasik şiirde sevgilinin kaşı için en yoğun kullanılan kavramdır. Nazmî de şiirlerinde sevgilinin kaşını şekli itibariyle ele alır. Şâir kaş ile birlikte kirpik ve göz kelimelerini kullanır. Bazen de kadd ve ebrû kelimeleri arasında tenasüp yapar. Genellikle birlikte kullanılan kelimeler arasında tenasüp yapılır. Sevgilinin kaşını şekil itibariyle bazen keman yayına bazen hilale benzetir. Nazmî sevgilinin kaşını kemana, nūna ve hilale benzetmiştir.

Benüm tek cānumı müjgānı t̄irine hedef kılsun
Kemān ebrūsına Nazmī anuñ qurbān olayın ben (44/5)

Ḥabībüm Ka‘ be-i kūyuñda vaşluñ ‘iydi şevķine
Kemān ebrūlaruña cān ile qurbān olayın ben (87/3)

Kimüñ vardır senüñ anuñ gibi ān
Eyā qaddi elif ebrūları nūn (135/4)

Yüzüñ gündən nitelim enver alnuñ
Münevver ey hilāl ebrū kamerden (171/2)

2.3.4. Çeşm, ‘Ayn, Dîde

Dîvân Edebiyatında sevgilin en çok anlatılan güzellik unsurudur. Göz birçok özelliği ile şaire ilham verir ve şiire konu edilir. Sevgilin âşık bakışı, âşıkın gözyaşı çeşm, dîde gibi kelimeler ile birlikte şâirler tarafından en güzel şekilde kullanılmıştır. Şâire göre âşık sevgilinin bir göz süzüşüyle kahrolur ya da mutlu olur. Nazmî Dîvânında göz nazar eden, lutf eden olarak tasvir edilir. Dîde kelimesi ile birlikte ‘ayn kelimesi de göz için kullanılmıştır.

Terk-i tārâc eylemez elbette çün tātāru terk
Çeşm-i dilber nola dilnağdan kaçarsa her nihān (231/4)

Gözlerüm yaşını açmağı m̄anend-i ‘uyūn
Āh o nūr-ı ‘aynum idindi müselsel bir oyun (246/1)

Çeşm-i luṭf ile nazar itmeyicek ḥālūme yār
Görinür ‘aynı ile dīde-yi giryānumdan (489/2)

2.3.5. Gamze

Dîvân Şiirinde en yoğun tasvirlerin yapıldığı bir diğer kavram da gamzedir. Gamze sevgilinin yüzünde oluşan ve şâirin ok ve kılıca tsavir ettiği benzetmedir. Sevgilinin gamzesi kaş, göz, kirpiklerle birlikte ele alınır ve tenâsüp içerisinde kullanılır. Şâir benzetme yoluyla gamzeyi; ok, kılıç, cellât olarak tanımlar. Nazmî sevgilinin gamzesini gammâz olarak niteler. Yine şâir sevgilinin gamzesini ok, kaşını keman olarak teşbih eder.

Gördi başa çıkamaz ğamze-yi ğammāzuñıla
Ṭutdı nāçār ḥaṭuñ ṭurra-yı ṭarrār etegin (505/3)

Şol tîr-i ğamzesiyle āh ol kaşı kemānum
Cân kaşdın idiserdür yoḡdur aña kemānum (11/1)

Dil diler ğamzeñ oḡı anuñiçün sīne deler
Kimdürür iden eyā kaşı kemān aña gümān (403/4)

2.3.6. Kirpik, Müjgân

Klasik Edebiyatta sevgilinin kirpikleri mızrak olarak tasvir edilir. Sevgilinin gözlerini çepeçevreleyen sivri uçları bakışlarıyla âşıkı hüzne boğar. Şâirler tarafından kirpiklerin yaralayıcı ve öldürücü özellikleri anılır. Sevgilinin kirpikleri şâir tarafından kılıç, ok ya da mızrak olarak anılabilir.

Nazmî sevgilinin kirpiklerini ok ve mızraka benzetmiştir. İncelediğimiz Dîvân’da şu beyitler karşımıza çıkar:

Didi dilber dilũ dikmek niçe müjgānum oķına
Didüm ey kaşları ya çak şu gönlümden geçendür bu (624/2)

Kemān-ı ebrũ güle t̄ir-i müjg ger kaçd-ı cān ide
Nice bed kiş ola cān virmeye ķurbanuñ olmağa (718/2)

Müjg-i t̄ir ile cāna cānum alub
Beni yaķa Çeke ķurbān idersin (203/4)

2.3.7. Ruhsār

Yanak, sevgilinin gözlerinden sonra en çok bahsedilen ve tasvir edilen unsurdur. Şâir için birinci derecede güzellik unsurlarındandır. Âşık sevgilinin yanağını parlak ve Őeffaf olarak algılar. Bu sebeple Nazmî sevgilinin yanağını bazen ayın parlaklığına benzetir bazen de rengi itibariyle güle benzetir. Şâir ruhsār kelimesini kullandığı yerlerde gül ve meh kelimelerini de beraberinde kullanmıştır.

Őarāb telhı iķseñ tatlu tatlu gülsitān iķre
Şu ruhsārı güle beñzer lebi Şekker Şikenlerle (761/4)

Sitārumda o meh ruhsār bir gün
Baña bir zerrece mihr itmedi āh (818/3)

Düşdi ol cānānuma cāndan dil ol dildāruma
Őevķ ile rūşendürür mihrüm o meh ruhsāruma (983/1)

2.3.8. Dehen, Leb

Dîvan şiirinde en fazla üzerinde durulan güzellik unsurlarından biri de ağız ve dudaktır. Görünüşündeki güzellik, renk, darlık, yuvarlaklık, kenarındaki ben, konuşma ve söz yönleriyle dîvan şiirinin vazgeçemediği bir güzellik ögesidir. Dudakları kırmızı rengtedir ve can bağışlayıcı olarak kabul edilir. Şekil itibariyle

ağzın küçüklüğü ve darlığı ile deheni gonca güle benzeten Nazmî lebi de genellikle şîrîn kelimesi ile birlikte kullanır ve hatta Hüsrev ü Şîrîn ile de beraber kullanarak tevriye yapar. Nazmî aynı zamanda dudağın şeker tadında olduğunu da belirtir.

Gelse güftâra kaçan ğunc ile ol ğonce dehen
Cânı yokdur kim önünde aç a bir ğonce dehen (426/1)

Diyüb işitmek için medhüñi ey ğonce dehen
Gül kulağ oldu gülistânda bugün ğonce dehen (429/1)

Sen bu şekker leb ü Şîrîn dehenün birle bugün
Hüsrevâ Mısr-ı behâ Yūsufi bir sulţānsın (493/2)

Leb-i cānāneye hemser geçinürmüş ğonca
Gerdeninden çekeyin başın anuñ kıparayın (495/3)

2.3.9. Dendân

Sevgiliye ait unsurlardan olan biri olan diş, şâirler tarafından çok fazla kullanılmıştır. Diş dâimâ inciye benzetilir. Bunun için de lû'lû ve dürr kelimeleri ile birlikte kullanılır. Bu yüzden birçok teşbihle beraber anılmıştır. Sevgilinin dişlerinin beyazlığı, şeffaflığı anlatılır ve aynı zamanda âşğın gözyaşları da beraberinde kullanılır. Âşğın gözünden dökülen yaş bir deniz oluştursa sevgilin dişleri de bu denizin incisi olur. Sevgilin lâl dudakları da incinin saklandığı kutuya benzetilir. Âden'den çıkarılan inciler de dişe teşbih edilir. Bu unsur Nazmî Dîvânında şu şekilde karşımıza çıkar :

Cân virürse leb ü dendân-ı nigāra Nazmî
Cevheri mâyil olur nola dirile gehre (1106/5)

Fikr-i dendānuñıla ıab'ı ki var Nazm̄inũñ

Beñzer ol hıcre o kim pür ola lülularıla (1153/5)

Yād-ı dendān u lebũñle ıatre ıatre yaş döküb

Nazmiyem la'ı ü dürefşān olduğum bilmez misin (354/4)

Şu dürdür Nazmi dendānı nigāruñ

Ki yegdür ħüsn ile dürr-i ' Adendenden (183/5)

2.4. ŞAHISLAR

Nazmî, Dîvânın inceledimiz kısımlarında pek çok değerli şahsiyeti anmıştır. Peygamber Efendümüz Hz. Muhammed (a.s)'den, Hz. İ̇sâ'ya, Hz. Yakup'tan Hz. Yusuf'a, Hz. Ali'den, hadis râvîsi Buhârî'ye, devrin pâdişâhı Sultan Süleyman'dan, Şehzâde sultan Mustafâ'nın yanı sıra hem kendi devrindeki hem de kendinden önceki pek çok şâiri Dîvânında anmıştır.

2.4.1. Hz. Muhammed (A.s)

Allah ü Teâlâ'nın son râsûlü, İslam dininin peygamberi ve önderi, uğruna âlemlerin yaratıldığı şefkat ve merhamet timsali iki cihan güneşi Hz. Muhammed (a.s), Nazmî'nin Dîvânı'nda çokça zikrettiği isimlerin başında gelir. Hz. Peygamberi Ahmed, Muhammed isimleri ile zikretmiştir.

Şol t̄âyife ki münkir ola āl-i Aḥmede

Pes niçe ümmet olabilürler Muḥammede (1206/1)

Gerçek ümmet ola ol kim cān ü dilden Aḥmede

Hîç ider mi anuñ eli birle ceng ü 'arbede (928/1)

Her ḳanḳı kes ki münkir ola āl-i Aḥmede

Pes nice ümmet olur ol imdi Muḥammede (1205/1)

Barmaḳ getürdi şem' baḳub ḥüsn-i Aḥmede

İmān getürdi şevḳ ile nūr-ı Muḥammede (1207/1)

2.4.2. Hz. İ̇sâ (A.s)

Allah ü Teâlâ'nın kitap indirdiği peygamberlerinden olan Hz. İ̇sâ Nâsıra'lıdır. Allah'ın kendisine verdiği tebliğ görevini ifâ ederken içinde bulunduğu kavim onu öldürmek ister. Kur'an'da Hz. İ̇sâ'nın Yahudîler öldürmeden göğe yükselişinden

bahseder. İslam inancına göre ve bazı hadislerden yola çıkılarak Hz. İ̇sâ'nın kıyamete yakın bir zamanda tekrar yeryüzüne ineceği bildirilmektedir. Bu sebeple Mesih İ̇sâ da denilmektedir. Dîvânda pek çok yerde “Mesih” olarak geçmektedir.

Ne hikmet ola cânbağş olduğı güftârı cânânuñ
Anuñ ‘ İ̇sâ lebinden Nazmîyâ anı şorâyın ben (86/5)

Ol mesîhâ dem ile hemdem ol ölüb dirilüb
Nazmîyâ bağla sen ağyârın anuñ ħar yerine (1119/7)

Kimseler söyleşemez âh o Mesîhâ dem ile
Her dem eylerdi sühen gerçi Mesîh âdem ile (1144/1)

2.4.3. Hz. Yâkub (A.s)

Allah ü Teâlâ'nın Yahudîlere gönderdiği bir diğer peygamber olan Hz. Yâkub Dîvân'da Hz. Yûsuf'a duyduğu hasret ve özlem ile anılır. Hz. Yûsuf'un hasretiyle sürekli ağlamaktan gözlerini kaybeden Yâkub Peygamber Yûsuf'un gömleğinin gözlerine sürülmesi ile kör olan gözleri açılmıştır. Dîvânda da belirtilen dizeler şu şekildedir:

Giryeden oldu gözim âh ki ‘ ayn-ı Ya‘ kûb
Çekerüm ħasretüñi Yûsuf-ı Ken‘ ânumsın (492/4)

Nigârumdan cüdâ Ya‘ kûba döndüm
Kim ola Yûsuf-ı Ken‘ ândan ayru (643/4)

Olduğ ikimiz Yûsuf u Ya‘ kûba müşâbih
Ĥüsn ile vü ħüzn ile bugün bir sen ü bir ben (106/3)

2.4.4. Hz. Yûsuf (A.s)

Kur’anda adına sûre bulunan ve kıssaların en güzeli olaral adlandırılan Yûsuf Sûresi Hz. Yûsuf’un hayat hikâyesini anlatır. Mısır azîzinin karısı olan Züleyhâ ile olan münasebetine de Kur’an’da yer verilmiştir. Yûsuf’un Mısır’a sultan oluşu ve Züleyhâ’nın Yûsuf’a olan aşkı Dîvân şiirinde kendine yer bulmuştur. Dîvânın incelediğimiz kısmında Hz. Yûsuf’a dâir şu dizeler yer almaktadır:

Sen bugün Mısır-ı behâ Yûsufisun sulţānum

Ĥüsñ ile sen seni fikr it ki ne sulţān olasın (513/4)

Naẓmî ƙul oldı bugün Yûsuf mişāl

Bir melāĥat Mısrınıñ sulţānına (1089/11)

Bu behā vü behcet ile saña ey Yûsuf cemāl

Cān virürlerdi ƙutulsañ ger behā vü ƙıymete (926/4)

2.4.5. Hz. Ali

İslam Dîni’nin önderlerinden ve dört halîfeden biri olan Hz. Ali Dîvânın incelediğimiz kısmında birkaç yerde anılmıştır. Nazmî Hz. Ali için pîr ifadesi kullanmış ve onun yolında yaşama gayretinde olduğunu dile getirmiştir. Bu dizeler şu şekildedir:

Ol güzel kim andadır ĥulĥ-ı Ĥasan luţf-i Ĥuseyn

Bir ‘ Aliyy’ü-şşān şāh-ı ĥüsñdür ol nūr-ı ‘ ayn (255/1)

‘ Aliyy-i Murtaẓādur pîrimüz çün

Dirür ol yolda Naẓmî bizde yaşa (811/5)

2.4.6 Buhârî

İslam Peygamberi Hz. Muhammed (a.s) 'ın hadislerini rivayet eden Buhârî 'nin de Nazmî Dîvânında adı geçmektedir. Karşılaştığımız beyit şu şekildedir:

Resûlün bir şefâ' at itmesinden olmaya maḥrûm
Eḥâdiş-i şerîfe naḳl iden dâyim Buḥârîden (62/2)

2.4.7 Sultan Süleyman

Osmanlı Devletinin en güçlü ve en parlak dönemi olarak kabul edilen 16. yy. pâdişahlarından olan Kanûnî Sultan Süleyman Nazmî'nin eseri yazdığı dönemde Osmanlı hükümdarıydı. Nazmî Dîvânında kendisinden övgü ile bahsetmiştir. Dîvânın incelediğimiz kısmında Sultan Süleyman'dan şu şekilde bahsetmiştir:

Eylese 'adl 'ömr sulṭân Süleymân Nazmiyâ
Zulm ile ḥakâm ebed yıkmazdı 'Oşmân illerin (350/5)

Nazmiyem ben ayagũn tozına düşmüş bir mūr
Sen şeh-i ḥüsn başum tâcı Süleymânımsın (492/5)

Ḥaṭardan ḥaḳ ile dâyim hâzâ sulṭan Süleymânı
Hemişe 'izz-i naşr ile 'arîz ide daḥı anı (776/7)

2.4.8. Şehzâde Mustafa

İncelediğimiz Dîvânda adı geçen şahıslar arasında Kânûnî'nin oğlu şehzâde Mustafa da yer almaktadır.

Degül mi key 'aceb şehzâde sulṭân Mustafâ nâgeh
Gide bir ğururla kim ḳala ḥayrân gören işiden (39/2)

2.4.9. Nizâmî

15. yy şâirlerinden olan Nîzâmî'yi Dîvânında şu beyitle anmaktadır.

Bugün bu fenn-ı nazmı kim viribdür Hâk saña Nazmî
Meheldür sen dem urursañ Kemâl ile Nîzâmîden (61/5)

2.4.10. Firdevsî

Edirneli Nazmî kendinden önceki dönemde yaşamış olan şairlerden Firdevsî'yi aşağıdaki beyitle anmış ve kendisini ikinci bir Firdevsî olarak adetâ ilan etmiştir.

Saña ger Hüsrev-i Maḥmūd ḥaşlet ide bir raġbet
Bugün bu nazm ile Firdevsî-yi şânî olasin sen (88/7)

2.4.11 Memi Şah

Nazmî Dîvân'ında şâir yakın arkadaşlarından ve aynı zamanda şâir olan Enverî mahlaslı Memi Şah'dan da bahseder. “*Enverî okuması yazması olmamasına rağmen yaratılıştan gelen üstünlükle şiirlerinde hoşça gidici manalar ve iyi ifade edilmiş sanatlar bulabilen birisidir.*”¹¹ İncelediğimiz Dîvân'da Memi Şah şu beyitler ile karşımıza çıkmaktadır:

Cemâl ü ḥüsn ile revnaġ komadı mihr ile mâha
Bugün ḥüsn ü cemâl ile selâm olsun Memi Şâha (727/1)

Geçelden taḥt-ı ḥüsne Nazmiyâ ' izz ü sa' âdetle
Cihân ḥalkı dil ü cāndan ḳul olmuşdır Memi Şâha (727/6)

¹¹ Avşar Ziya;Edirneli Nazmî Hayatı-Edebî Kişiliği-Eserleri-Türkî-yi Basît ve Gazeller Dışındaki Nazım Şekilleri ve Türleri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi SBE, Ankara,1998, s.48

Sultân olalı devlet-i hüsn ile Memi Şâh

Gören dir efendî kuluñum yârcek Allâh (781/1)

2.5.MASAL KAHRAMANLARI

2.5.1. Leylâ vü Mecnûn

Dîvân şiirinde fazlasıyla kendilerinden bahsedilen, temelinde bir aşk hikâyesi olan şahsiyetlerdir. Leylâ ve Mecnûn'un gerçek şahsiyetler olduğu sanılmaktadır.¹² Genellikle aşk mevzusu işlenmeye başlandığında akla gelen ilk hikâyedir. Nazmî de diğer dîvan şâirleri gibi bu hikâyeyi ve kahramanlarını sıkça kullanmıştır.

Bir derd çeker hecr-i nigâr ile bu Nazmî

K'ol derdi ğam-ı Leylî ile çekmedi Mecnûn (102/5)

Bugün Mecnûnı oldum ol nigâruñ

Çü gördüm Leylî zülfini anuñ dün (137/3)

Sen perî ' ışık ile Nazmî oldı şeydâ şöyle kim

Yoğdı Mecnûnda ey Leylî cemâlüm ol cenûn (247/5)

İtdi Mecnûn beni şol Leyli-yi zülfüñ didüm

Didi miskîn niçe def' ola bu sevdâ senden (518/4)

2.5.2. Ferhâd u Şîrîn

Bir mesnevi olarak işlenen Ferhâd u Şîrîn İran kaynaklı bir aşk hikâyesidir. Hüsrev ü Şîrîn olarak da bilinir. Dîvân şiirinde isimlerinden sıklıkla bahsedilen Ferhâd ve Şîrîn mesnevilerde anlatılan olaylarıyla anılır.

¹² Pala, İskender; Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü, s. 288

Beni Şîrîñ lebi Ferhâd idübdür

Olaldan mülk-i hüsne şâh Hüsrev (654/3)

Reh-i ʿışkıñda itmüş terk-i ser Ferhâd-ı Şîrîñüñ

ʿAceb merdâne gelmiş gitmiş ol Hâkkâ bu devrâne (723/6)

Ser verse kişi bir lebi Şîrîñüñ öñünden

Ferhâd gibi râh-ı muhâbbetde seçilse (802/2)

2.5.3. Vâmuk u Azrâ

Diğer mesnevi konuları gibi yine İran kaynaklı olan mesnevilerden olan Vâmuk u Azrâ, tıpkı diğer örnekleri gibi dîvân şiirinde şâirler tarafından kullanılmıştır. Mesnevî olarak Türk edebiyatında da çokça kullanılmıştır. Bireysel olarak kullanımlarının yanı sıra birlikte kullanımları daha yoğundur.

Olur Vâmuk gibi âşüfte cândan

Nazar idenler ol ʿAzrâ ʿizâra (841/2)

Baña Vâmuk dir ise şâdıkdurur

Bu ʿizâr ile saña ʿAzrâ deyen (397/4)

Yoğ iken bir ʿözri ol ʿAzrâ ʿizâruñ göz göre

Görmege ben Vâmuk dil haste sen gelmez gören (951/1)

2.6. ÜLKELER-ŞEHİRLER

2.6.1. Çin

Dîvân şiirinde, Mani'nin resimlerinden yola çıkarak şâirler tarafından sevgilinin yüzüne nispet edilmiştir. Sevgilinin yüzünü tasvir ederken de Dîvân'ın incelediğimiz kısmında “Çîn” kelimesini beraberinde “zülf” ve “büt” kelimeleri ile birlikte kullandığını tespit ettik. Karşılaştığımız beyitlerden bazıları şunlardır:

Çîn zülfünde dilüñ bir hazzı var
Oldı gūyā kim haṭ-ı mülkine cān (364/2)

Zülfüne bulmuş şabā hoş destres
Aña şan olmuş musahhar mülk-i Çîn (374/4)

Çîn zülfün k'ulaşıkdur o haṭ-ı pürçine
Şan Hıṭā mülketidür üleşe mülk-i Çine (1130/1)

2.6.2. Hoten

Çin'in kuzeyinde yer alan ve Dîvân şiirinde âhu ve misk ile birlikte anılan bir yerdir. “Hatâ ve Hıtâ” olarak da şâirler tarafından kullanılmıştır.

Büy-ı canbaḥş-ı dilâvizle Hâk bu ki Hıṭā
Zülf-i pürçin-i nigāra diyeler misk-i Hoten (426/2)

Zülf-i pürçinüñüñ avâresidür
Rūzigār ile bu dem misk-i Hoten (536/3)

‘ İṭrıla hâk bu haṭ-ı zülfündürür
‘ Anber-i sārā ile misk-i Hoten (388/4)

2.6.3. Mısır

Mısır ülkesi eski geleneği ve kültürü ile dünya medeniyetleri arasında en eski olan bir uygarlıktır. Bu sebeple Dîvan şiirinde de adından sıkça bahsedilen bir ülkedir. Özellikle Yûsuf ile Züleyhâ'nın hikâyesi Mısır'da geçmesinden dolayı şâirlere ilham kaynağı olmuş ve hemen her şâirin bu hikâyeden bahsederken adını zikrettiği bir ülke olmuştur. Şâirler sevgilinin yüzünü Mısır'a teşbih ederler. Mısır ülkesi denildiğinde Yûsuf peygamber, Züleyhâ, güzellik ve Nil gibi kavramlar birlikte anılır. İncelediğimiz Dîvânda da Nazmî “Behâ Mısır, Melâhat Mısır, Yûsuf-ı Mısır” gibi kullanımları sıklıkla yapmıştır.

Olsa yaraşur hüs ü behâ Mışırına sulţân
Kim Yûsufa mânend güzeldür bugün ol şâh (782/2)

Yeridür Nil-i eşküm Nażmi yâruñ
Müselsel Mışır-ı kûyı içre taşâ (851/5)

Her gören der ki budur Mışır-ı behâ sulţânı
Şol melâhat ki var ol Yûsuf-ı Ken' ânda (1134/3)

2.6.4. Bağdat

Bağdat ilim ve bilim diyârı olan ve birçok uygarlığa başkentlik yapmış bir şehirdir. Öyle ki içinde bulundurduğu âlimler ve bilginler sayesinde bu şehirde yanlış bir hesabın kalmayacağı “yanlış hesap Bağdat'tan döner” atasözü ile doğrulanmıştır. Nazmî Dîvânı'nda da Bağdat şehri bu atasözü ile birlikte geçmektedir.

Ka' be kûyuñdan dönüb gitdiyse hâsed düşmanum
Dostum incinme kim yañlış döner Bağdâddan (286/7)

2.7. NAZMÎ DÎVÂNÎ'NİN İNCELEDİĞİMİZ KISMINDA KULLANILAN VEZİNLER ¹³

1. *mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilât*

O kes giydügi dâyim ola cihânda harâm
Umar mı ola ol ol hâl ile cenânda hırâm (14/1)

2. *mefâilün mefâilün fe' ilün*

O kes ki düşe bu dünyâ umuruna her dem
Çeker o şöyle ki var yok yire demâdem ğam (19/1)

3. *mef' ulü fâilâtün mef' ulü fâilâtün*

Pürderd ü pürbelâdur ma' nide hâl-i ' âlem
Ol derde mübtelâdur bi'l-cümle bunda âdem (5/1)

4. *fe' ulün fe' ulün fe' ulün fe' ulün*

Ğam ile ki yekser töludur bu ' âlem
Çeker bunda ğam serbeser imdi âdem (22/1)

5. *fe' ulün fe' ulün fe' ulün fe' ul*

Ola bir keşide ki en' âm-ı tām
Muḥibbî olur herkes anuñ tamām (24/1)

6. *fâ' ilün fâ' ilün fâ' ilün fâ' ilün*

Ola şol nesnenüñ kim şöñunda nedem
Baña anı gerekmez ben anı nidem (30/1)

7. *fe' ilün fe' ilün fa' lün fa' lün*

O kişide ki olmaya luḥf u kerem
Olur anda o vechile cevr ü sitem (31/1)

¹³ Yalnızca matlaè beyitleri belirtilmiştir.

8. *fa' lün fe' ilün fa' lün fe' ilün*

Kimün kim ide ğam kıaddimin ğam
Derde düşürür āhirine hem (32/1)

9. *fe' ilün fa' lün fe' ilün fa' lün*

Nice bir olam dün ü gün her dem
Pürem dāğı ğam ile pürhem (37/1)

10. *fa' lün fa' lün fa' lün fa' lün*

Bir bed şahşa olma hemdem
Kim virür ol her dem hep ğam (38/1)

11. *mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün*

Ħavādiş birle duran kim olur her gice abesten
Dağı gün doğmadın nāgeh neler doğa ğavādişden(39/1)

12. *mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü mefā' ilü*

Ey dil ğam u endüh-ı firāvān ile her ān
Böyle nice bir olasın āzerde-yi devrān (96/1)

13. *mef' ülu mefā' ilü mefā' ilü fe' ülun*

Reftār-ı şafābaş ile ey serv-i semen ten
Kendüne şu gibi gönül aķıtmadasın sen (105/1)

14. *mef' ülü mefā' ilün mef' ülü mefā' ilün*

Her gice yatub pürgam tıran pürem her gün
Bir zılmete düşer kim günü olur anuñ dün (113/1)

15. *mef' ülü mefā' ilün mef' ülü mefā' ilün*

Her kim geçe bi'l-cümle şol devlet-i dünyādan
Anuñla alur behre ol devlet-i ' uķbādan (114/1)

16. *mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün*

Sa' ādet aña k'ide dāyim el ān
Eline subħa alub zıkr-i sübhān (117/1)

17. *mefā' ilün mefā' ilün fe' ulün*

Olub mağrūr dünyāya dime ben
Ġurūruñ birle görme kendüni sen (145/1)

18. *müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün*

Her dem devāyı eyleyen sensin beni āh imdi sen
Yandum elünden göz göre ey dil senüñ derdā ki ben (214/1)

19. *müfte' ilün mefā' ilün müfte' ilün mefā' ilün*

Dembedem āh ider o kim şiddet-i rüzigārdan
Derd ü belāsı vardurur anuñ o rüzigārdan (219/1)

20. *fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün*

Ol ki ħaṭṭı ola devr içre benüm cānum şafādan
Ġāfil olmaz pād-ı la' lüñ birle cām cānfezādan (220/1)

21. *fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün*

Rif at-i dünyā için her bir deniyea baş egen
' Ārdan ' āri olub ' ırzını şaқınmaz iken (258/1)

22. *fe' ilātün fe' ilātün fe' ilāt*

Fuқarāyı ki tutar ħār u muħān
Ağniyā dīnin ider hedem hemān (523/1)

23. *fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün*

Ey gönül gözleme dāyim anı sen
K'olasın ħoşluğıla her dem şen (532/1)

24. *müfte' ilün müfte' ilün fâilât*

Cân gibi gözümde o cân-ı cihân
Kendin ider âh nihân her zamân (544/1)

25. *müfte' ilün müfte' ilün fâ' ilün*

Seyr-i şafâgüster-i vech-i hasen
Cânla dilde kıomaz aşlâ hazen (546/1)

26. *müfte' ilün fâ' ilâtün müfte' ilün fâ' ilâtün*

Cân oluser âhîri çünkü bedenden revân
'Âkıll olan cânımı tende bilür mihmân (549/1)

27. *müfte' ilün fâ' ilün müfte' ilün fâ' ilün*

Âh ki sensin beni eyleyen âvâre sen
Ne diyeyin bilmezen imdi gönül saña ben (553/1)

28. *fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilâtün*

Bende oldu cüdâ çün ol cânân
Tenden ayrıldı şanki göz göre cân (556/1)

29. *fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün*

Nefsidür çün kişiye bir rehzen
Niye arar yabanda ol düşmen (560/1)

30. *mef' ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilât*

Çünkü beğâsı yok güzerân üzredir cihân
Meyl eylemek degüldür aña kâr-ı 'âkıllân (577/1)

31. *mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün*

Bîhûde ola şöyle ki hezl üzre bir suhen
'Âkıl odur ki açmaya hergiz aña dehen (582/1)

32. *mefâ'ilü fâ'ilât mefâ'ilü fâ'ilât*

Temâşâ-yı yâr-ı cân virür cânê câvidân
Şafâyıla her zamân nice hazz-ı bîgerân (595/1)

33. *mef'ülü fâ'ilâtün mef'ülü fâ'ilâtün*

Haṭṭuñ hadüñ yüzini ṭıtdı nitekim ey cân
Ra' nâ benefşe birle pür oldı bir gülistân (596/1)

34. *mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilât*

Olur kişiye ki her bâr ğuşşa bâr-ı girân
Olaydı bâri aña müddet ile hadd u girân (599/1)

35. *mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün*

Virür feraḥ dile elbette seyr-i vech-i ḥasen
Olur [o] cânê şafâ hem o vech ile aḥsen (600/1)

36. *fe'ülün fe'ülün fe'ülün fa'lân*

Ṭolidur ğamıla serâser cihân
Kişi ğam çeker bunda hep her zamân (603/1)

37. *fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ul*

Müdâm ârzü-yı dem-i şevḳ iden
Cüdâ olamaz câm-ı pürşevḳden (606/1)

38. *fa'lün fe'ülün fa'lün fe'ülün*

Dâyim ecel hây arduñca iken
Ĝâfil yürime ey ğâfil inen (607/1)

39. *mef'ül mefâ'ilün fe'ülün*

Gülşende olur revân çü her sū
Dilcülüğ ider hemîn aqar şu (656/1)

40. *fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün*

Fırkat-i zülf ile vaşf-ı hālüm idüb güft ü gū
Diyeyin bu sergüzeşti yāre cümle mūbemū (658/1)

41. *fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilāt*

Ey süleymānum senūñ gibi hıdīv
Niçün ola hemdem-i ağıyāra dīv (669/1)

42. *fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün*

Çün görünmez ol yüzi misbāḥ u zav
Nola olsa her dem āhum pür 'alev (670/1)

43. *fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilāt*

'Aşık oldur kim ola ādı anuñ 'ışkıla çāv
Kalmaya başıla cāna diye 'ışk ehline dāv (680/1)

44. *fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün*

Ādem oldur o ki şāfī dil ola niteki şu
Göñül alçaqlığı birle yūriye hep her sū (683/1)

45. *fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün*

Hey olur başı kayusı Hāḫ bu
Kimde kim ola hemīşe kayğu (690/1)

46. *mef'ülü fâ'ilātü mefâ'ilü fâ'ilāt*

'Işk ateşiyle ḫalbe viren zer mişāli tāv
Da'vā-yı 'ışk ile disün erbāb-ı 'ışka dāv (694/1)

47. *fā' ilātün mefā' ilün fe' ilün*

Revnağ ile virür şafā her sū
Bağā her çāğ o çağlar açar şu (693/1)

48. *mef' ūlū fā' ilātün mefā' ilātün*

Ṭañ mı fiğān idersem ruhsār-ı yāre karşı
Ḥāmūş olur mı bülbül bağ u bahāre karşı (702/1)

3. EDİRNELİ NAZMÎ DÎVÂNİ

3.1. NÜSHA TANITIMI

3.1.1. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi- TY.920

Edirneli Nazmî Dîvânı'nın tam olan yegâne nüshası İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY 920 numarada kayıtlıdır. Bu numarada kayıtlı bulunan nüsha, 350x210; 280x100 mm. ölçüsünde, her sayfada ortalama 40 satırdan oluşmaktadır. 643 varakta, aharlı kâğıda Hicrî 962(1554/55) yazılmıştır.

Kahverengi meşin, şemseli, köşebentli bir cildi vardır. Şiirleri siyah, başlıkları surh (kırmızı) mürekkeple yazılan eserin la yüzünde Edirneli Nazmî'nin Hasan Çelebi Tezkiresi'nden aktarılan biyografisi bulunmaktadır. Müstensih ise belli değildir.¹

3.1.2. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi-TY.1636

Edirneli Nazmî Dîvânı'nın ulaşabildiğimiz bir diğer nüshası ise İstanbul Üniversitesi TY 1636'da kayıtlı olan nüshasıdır. Tam olan nüshaya göre küçük ve muhtasar bir nüshadır.

3.1.3. Bursa Bölge Yazmalar Kütüphanesi- 675.Numara

Bu nüshaya ise ulaşmamız mümkün olmamıştır. Ancak tam olan nüshaya göre hacimce pek küçük ve muhtasar bir yazma olduğu M.Fatih Köksal tarafından belirtilmiştir.

“Eserdeki tarih kıt'alarının sonuncusu ile nüshanın istinsah tarihinin (H. 962) aynı olması bu kanaati güçlendirmekle beraber, sadece bu nokta eseri müellif hattı kabul etmemize yeter delil teşkil etmez. Kaldı ki Ahdî Tezkiresi'nde Nazmî'nin “bî-'aded kasâid ü tevârîh” kaleme aldığı ifade edilmektedir(Ahdî: 137a). Gerçekten

¹ Köksal, M.Fatih; “Orijinal Bir Şâir Edirneli Nazmî ve Dîvân'ına Yeni Bakışlar”, 2002, *Bilig*, Kış, S. 20 s. 101-124

Nazmî Dîvânı'nın bahis konusu yazmasında çok sayıda tarih manzumesi bulunmaktadır; ancak kaside sayısı sadece 16'dır. Latîfî Tezkiresi'ndeki Nazmî'nin 4 ciltlik bir Dîvân'a sahip olduğu kaydı da (Latîfî, 1314: 340) bu noktada oldukça enteresandır. Bu bilgi, yazımıza konu olan bu hacimli nüshanın Latîfî'nin zikrettiği 4 ciltlik Dîvân'ın birleştirilmesiyle oluşturulmuş yeni bir nüsha olmasını hatıra getirmektedir. Ancak bütün bunlardan söz konusu nüshanın -bizce de oldukça kuvvetli bir ihtimal olan- müellif hattı olduğu görüşünü tamamıyla reddettiğimiz anlaşılmalıdır. Biz sadece eserde bunu teyid edici bilgiye rastlayamadığımızı ifade ediyoruz. Bununla birlikte özellikle tezkirelerdeki bilgiler ışığında, elimizdeki yazma, müellif hattı nüsha olsa bile yine müellif hattı bir nüshanın daha var olması gerektiğini söyleyebiliriz.”²

² Köksal, M.Fatih, “Orijinal Bir Şâir Edirneli Nazmî ve Dîvân'ına Yeni Bakışlar”, 2002, *Bilig*, Kış, S. 20 s. 101-124

3.2. METNİN İMLÂSINDA İZLENEN YOL

1. Metin yazılımlarında, ilmî eserlerde kullanılan transkripsiyon sistemi kullanıldı.
2. Dîvândaki yazılımlar göz önüne alındığında kelimelerin okunuşunda 16. yüzyıl telaffuzu göz önünde bulunduruldu.
3. Arapça ve Farsça aslî uzun ünlüler, üzerine (-) işareti konularak gösterildi.
(nigâr, şüret)
4. Farsça edat ve ön ekler kendinden önceki kelimeye bitişik yazıldı.
(bîvefâ, bîhüde)
5. Gazellerdeki Farsça beyitler *italik* yazım şekliyle belirtildi.
6. Arapça tamlamalar, Arapça gramer kurallarına uygun olarak yazıldı.
(ḥayrû'l- 'amel)
7. Vezne uymayan kelimeye [] işareti ile ekleme yapılarak vezne daha uygun kelime metne yazıldı.
(nide[yü]m)
8. Metinde uygulanan imlâ kurallarında “ Ziya Avşar’ın Tenkitli Metin Neşrinde İmlâ Sorunu Üzerine Yeni Düşünce ve Öneriler” adlı makâlesinde belirttiği hususlar dikkate alındı.

3.3. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

Sesliler:

a) kısa : ا : a, e, ı, i, u, ü َ, ِ, ِ : a, e ِ, ِ, ِ, ِ : ı, i
 ُ, ُ, ُ, ُ : u, ü, o, ö

b) uzun : ا : ā ا : ā و : ū, ō

Sessizler:

ء	د	ص	ş
ب	b, p	ض	d, z
پ	p	ط	t
ت	t	ظ	z
ث	s	ع	ʿ
ج	c,	غ	ğ
چ	ç	ف	f
ح	h	ق	k
خ	h	ك	k, g, ñ
د	d	گ	g
ذ	z	ل	l
ر	r	م	m
ز	z	ن	n
ژ	j	ه	h
س	s	و	v
ش	ş	ی	ye

4. METİN (GAZELLER)

396b

Nazire

1

mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Cevrünüle sanma ben uşanam senden ey şanem
Sen şöyle şanma ben saña bir yaramaz şanam
- 2 Zikrünüle her nefes sürerim hoş sefâ vü zevk
Fikrünüle dembedem iderüm def' -i hemm ü ğam
- 3 Zikr-i firâkuñıla bulur derd ü ğam vücüd
Fikr-i visâlün ile gelür hâtıra ' adem
- 4 Lütfüñdurur demâdem olan mucib-i şafâ
Cevrünüdürür hemîşe olan bâ' iş-i elem
- 5 Fikründe sensin âh nigârâ hemîşe sen
Zikr eylese bu Nazmî seni nola dembedem

Nev' i diğer kâfiye bâ elif tesîsü harf-i dahîd bâ vasl-ı incâ bâ revî

2

mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Olub iki de bir ğam ile ğuşşa tâlibüm
Alub dururlar âh ki her dem cânibüm
- 2 Hâkkâ gelür bu rûhuma râhat ne dem k'ola
Bir kâbil-i hitâb kimesne muşâhibüm
- 3 Birbirine meveddeti ehl-i münâsibün
Ol nesnede benüm ne virür rây-ı şâyibüm
- 4 Bir nesne ki itmemüş ola Hüdâ naşîb
Ol nesnede benüm ne virür rây-i şâyibüm
- 5 Hâk vire ânı Nazmî ki hayrola hâtimem
Tâ eylük ile eyleye eller menâķibüm

Nev'î dîġer der kâfiye müreddef beyâ bâ vaşl nûn revî müreddef

3

mef'ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Hoş naqş giçdi kâkül-i pürçinüñ ey şanem
Kim gönlin aldı ol nice miskinüñ ey şanem
- 2 Öykinmege bu naqş u nigâr ile hüsnuñe
Cânumı var cihânda büt-i Çinüñ ey şanem
- 3 Mişlini görmışdür iden mülk-i çebini seyr
Sen naqş-ı hüsni hûb-i nigârınüñ ey şanem
- 4 Zülf ü ruhuñ leţâfetini yâd ider gören
Rûmî Hıţâyî naqşını Mâninüñ ey şanem
- 5 Nazmîye geçdüñ âh ki bir şüret ile naqş
Bu resme gibi 'âdet ü âyinüñ ey şanem

Nev'î dîġer kâfiye-yi müreddef incâ nun revî müreddef

4

mef'ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Ey dil nigâra vaşl olasın yine sen görem
Her dem seni şafâda görüb şüh ü şen görem
- 2 Her dem benümçün ağlayuben yaşa garqsın
Ey dîde merdümi yüri çok yaşa sen görem
- 3 Benden kaçar görünmeyüb âh ol perî baña
Yâ vâhibe 'l-merâm anı ya ben kaçan görem
- 4 Kıldıñ nişâr-ı kâküli büyünü bu yaña
Ey bād dembedem seni şâġ u esen görem
- 5 Hadd ü cebînin añarum ol yüzi gülşenüñ
Gülşende Nazmiyâ ki gül ü yâsemen görem

*Der baħr-ı muzārī cüz-i aħreb ü cüz-i sālīm taħtī'eş mef'ülü fā'ilātün mef'ülü
fā'ilātün der kâfiye mücerred*

5

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün

- 1 Pürderd ü pürbelâdur ma' nide ħâl-i 'âlem
Ol derde mübtelâdur bi'l-cümle bunda âdem
- 2 Geh geh bir iki üç ğün bu 'âlemün şafâsını
Her kim süre şafâsın anuñ olur bu 'âlem
- 3 'Âkıl odur ki hergiz bu 'âlemün şafâsın
'Aynına almaya hiç maḡsūd idinmeye hem
- 4 'Âlem şafâsınuñ âh soñı elemdürür pes
Her sürüñ olıserdür elbette soñı mâtem

397a

- 5 Ma' nide yoḡdur aḡlâ bir zevḡ ü bir şafâsı
'Âlem ki vardurur âh pürġuşsa birle pürġam
- 6 Ĥâli bu 'âlemün bu Nazmî ki bir kişi âh
Biñ ġam çeker sonuñda bir laḡzâ olsa ħürrem
- 7 Yanub yaḡılmaġ ile dâyim kişi deründen
Göyneklü âhuñı âh göġe çıḡarsa her dem
- 8 Diyüb işitmeden âh ġıybet sözini kişi
Yegdür muḡaşşâla yeg olmaḡ aşamm u ebkem

Nazîre

6

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün

- 1 Her ḡanda olsa şâḡî lâlünden urmasa dem
Câm-ı şarâb-ı şâfî olmazdı dâfî-i ġam
- 2 Gül gibi al ele gel câm-ı şarabı şâḡî
ġam raġmına olalum devrinde şâd u ħürrem

- 3 Dil derdine bulunmaz hergiz ʿilāc ammā
Ey cān tabībi laʿlūñ emsem olurdu em sem
- 4 Kānı o dem ki cānā laʿlūñ içirdi k̄ānum
Kāniye ol şafā ben laʿlūñ meyine k̄ānam
- 5 Tīg-i firākūñ ile mecrūḥ olubdurur dil
Ol derdinde olmaz vaşluñdan özge merhem
- 6 Görünmeyüb demādem bizden niçün kaçarsun
Gel ey perī şıfat gel bu hıcre doymaz ādem
- 7 Hüsñ ü cemāl iline sen pādişāh olaldan
Oldu tapuña bende cān ile ḥalk-ı ʿālem
- 8 Her kande görseñ olur her gāh pürdimāʿ uş
İki gözüm gözüñe teşbih olalı bādem
- 9 ʿĀlem güzellerinden mümtāz olan dir iseñ
Ağyārı kılma cānā kendüñe yār u māḥrem
- 10 Kābe kapuñda görse kıblem yüzün şafādan
Nazmī yoluña canın kurbān iderdi ol dem
- 11 Ağyār arasına kim geh geh girer o cānān
Cānuma iḥāṭā eyler derdā benüm o dem ğam

Nevʿi diğ̄er k̄āfiye bā elif te ʿsīs ü ḥarf daḥīl lüzüm mālā yelzem

7

mefʿülü fāʿilātün mefʿülü fāʿilātün

- 1 Ol kim ʿibādet ile tāʿatde ola dāyim
Şāfī şafāda eyler anı o rabb dāyim
- 2 Devlet anuñ ki dāyim Ḥaḫka ʿibādet ile
Her gıce k̄āyim olub her günde olur şāyim
- 3 Her münker ile faḫşā menfūrı olur elbet
Bir kimse tā ki dāyim beş vaḫte ola k̄āyim

4 Beş vakte kıyım olur dilim sa' âdet ehli
Bir ğaflet ile ölmez vakt-i seherde nâyim

5 Hergiz huşûnet ile bir hâtıra doğunmaz
Bir kimsenün ki Nazmî tab' ı ola mülâyim

Nev'î diger kıfiye bâ redif ü vaşl incâ râ revî

8

mef'ülü fâ' ilâtün mef'ülü fâ' ilâtün

1 Nice gice demâdem âh ile rûzigârum
Çün bir dem âhumı âh güş eylemez nigârum

2 Ağyâr hâr birle hem dem olub demâdem
Ben bülbülin ider âh nâlân oñulmaz erüm

3 Yâr işigine bir gün Hâk ırgüre ki varam
'Ahdüm budur yolına idem nişâr varam

4 Kâsteylerüm ki hergiz her hüba virmeyüm dil
Ammâ diger olmada vallâh ihtiyârum

5 Bu katre katre eşküm yolında kim revândur
Nazmî derd-i güherdür ol dilberde nişârum

Nev'î diger der an kıfiye incâ nün harf revî

9

mef'ülü fâ' ilâtün mef'ülü fâ' ilâtün

1 Şol tîr-i ğamzesiyle âh ol kaşı kemânum
Cân kaşdın idiserdür yoğdur aña kemânum

2 Cân virürüm ben anuñ ser terkine yolında
Olsun revân o cânân başdan dilerse cânum

3 'İşkıyla dil virelden ol dilrubâya cândan
Her demde hâdden artıq eksik degül figânum

4 Karşusına demâdem ben 'andelîbine âh
Zârı eyle ider zâr ol yüzi gülistânım

- 5 Gelse revān o cānān kāşāneme benüm kāş
Nazmī olurdı ol an cānum añā revānum

Nev'î dîger müreddef kâfiye bâ vaşl u hurûc elif revî

10

mef'ülü fâ' ilâtün mef'ülü fâ' ilâtün

- 1 Düşüb hevāya her dem olma hevāyı öpsem
İdinme yār ü hemdem her bīnevāyı öpsem
- 2 Her kandedeyise her dem kıan ağlasuñ dahı ger
Duyurma kimseye hiç ol mâcerāmı öpsem
- 3 'Älemden eyle 'uzlet tüt küşe-yi ferāgāt
Dāyim idüb kıanā' at sür hoş şafāyı öpsem
- 4 Kār-ı cihānda ol çek cāh-ı cihāna düşme
Bāşuña alma başdan derd ü belāyı öpsem
- 5 Neydüğüñ itme ızhār bir dem ses itme Nazmī
Gel mâhasal nefes tüt olma hevāyı öpsem

397b

Nev'î dîger der kâfiye mücerred incā elif revî

11

mef'ülü fâ' ilâtün mef'ülü fâ' ilâtün

- 1 Ben kıuluñı gözetseñ nola benüm efendüm
Bekler kıulını gözler zīrā benüm efendüm
- 2 Kıul olduğum mı şuçum tapuña ben kıuluñ kim
Benden tırub kıaçarsın sen a benüm efendüm
- 3 Urganıncı terk gibi şol uğurı gözlerüñ āh
Gönlüm evin idübdür yağma benüm efendüm
- 4 Rākāsuñ ile tā kim gördüm elif boyuña
Kaldı gönülde gözde ura benüm efendüm

- 5 Virüb saña gönül tā cān ile sevdi Nazmī
Kul olmasun mı saña ol ya benüm efendüm

*Der baħr müctes' arüz u ğarb maķşüd taķtī'eş mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilāt
der ķāfiye bā elif*

12

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilāt

- 1 O kes geydügi dāyim ola cihānda ğarām
Umar mı ola ol ol ğāl ile cinānda ğırām
- 2 Umar mı ola şārāb-ı t̄ahūrı cinende
Ola cihānda o kim kārı şurb-ı ğamr müdām
- 3 O kes her nefes uymaya nefis-i şerrīne
Ger ide nefisini rām ol tamām ider ārām
- 4 Olur revāfıza dağı ğārca düşmen
Ola o müslim olanda ki ğayret-i İslām
- 5 Cihānda nāķışa bir zen sözine uymaz ebed
Ol erde kim ola ey Nazmī imdi ğayret-i tām

Nazīre

13

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilāt

- 1 Oķıya bir ķişi bir niyyet üzre kim en'ām
Eger ki niyyeti ğayr ise Ħaķ ider in'ām
- 2 Hidāyete irişüb ķurtulur ğalāletden
'Ale'd-devām oña t̄a'at-i Ħaķķa kıla kıyām
- 3 Emīn olur götüri şūr u şerr-i şeytāndan
O kimse k'anda 'ibādet-i Ħaķķa ola devām
- 4 Ebed bir āmuñ olmaz ğabīr-i ğālinden
Kışi ki çekmemüş ola miħen dağı ālām
- 5 Ħaķır yeri reh-i dīnde ziyādedür ğazer it
Gerekdürür kışi Nazmī o yolda key ü hām

Nazîre**14***mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilât*

- 1 Tıpuña olsa merâm üzre nola her dil-i râm
Saña kim olmaz efendi bu behcet ile ğulâm
- 2 Kılur mı dost yolında cefâ-yı düşmene hiç
Olar ki dosta olur muhabbet ile ğulâm
- 3 Tıpuñdur ol püser-i şüh çârda sâle
Ki mâh-ı bedrde mihrüñe var şevk-i tamâm
- 4 Şarâb-ı 'ışkuñı iden senüñ şafâyile nüş
Olur o cüş u huruş ile hoşca mest-i müdâm
- 5 Elüñden alsan ayak meclisüñde bir dem âh
Alurdi devr-i zamândan tamâm Nazmî kâm

Nev'î diger der kâfiye müreddef be vāv**15***mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilât*

- 1 Dühân-ı âhum olub dembedem ğamâm-ı ğumum
İder o hâl ile bārân işüñ dâhı hücüm
- 2 Ziyâde müşkil olur sevgüsü şu maḥbûbuñ
Kim ola engeli çok bir 'azîm-i şân maḥzûf
- 3 Ziyâde şevke gelür geh gelür gehî ağlar
Görince 'âşıkı meclisde yârı niteki mûm
- 4 O pürcefâ baña cevır ile zulme başladı âh
O zâlimüñ meded oldum ğam ile ben mazlûm
- 5 'Aceb zamâne yetişdüñ be Nazmî kim şimdi
Faķır olanlar olur oldı faķır ile mazmûm

Nev'î dîger der kâfiye müreddef be yâ

16

mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilât

- 1 Nedür nişârına cânānuñ evvelâ zer ü sîm
Ben âhîri aña cân naq̄din eylerüm teslîm
- 2 Bu ben za'îfûñ o cânāne vaşl olması âh
Olur hemân yine cân bulma gibi 'azîm remîm
- 3 Benüm bu baħr gibi gözlerüm yaşın tutsun
O kim dilerse kim ide bir özge ħayr-ı 'azîm
- 4 Besâtī nut' -ı ħarîr ola ol ki bile mi hiç
Şu kimse ħâlîni kim düşene palâs-ı kilîm
- 5 Benüm şumûlı bu fenn-i nazma Nazmî tamâm
İder o kimse ki tab' ı selîm ola teslîm

*Der baħr-ı müctes' arûz u darb maħzûf taqti'eş mefâilün fe'ilâtün mefâilün fe'ilün
der kâfiye mücerred*

17

mefâilün fe'ilâtün mefâilün fe'ilün

- 1 O kes ki düşe bu dünyâ umuruna her dem
Çeker o şöyle ki var yok yire demâdem ğam
- 2 Şaķîdürür ider elbet şaķâvetin zâhir
O kes ki herkesi tûrmaya zemm ide her dem
- 3 Gerek ħürmet-i 'ilm ide raġbet-i 'âlim
Olan o tâc u 'alem şâġibi şeh-i 'âlem
- 4 Ķo cām-ı Cem hevesin yûri cām-ı vaħdete düş
Ki cām-ı Cem virür elbet şoñuñda anca ecem

398a

- 5 Vücûd ile 'adem âhîr 'ali's-seviyye olur
Vücûduñı bil eyâ Nazmî ol cihet ile 'adem

Nazîre

18

mefâilün fe'îlâtün mefâilün fe'îlün

- 1 Sa' âdet aña ki olub nigâr ile hemdem
İde anuñla demâdem şafâ sürüb ' âlem
- 2 Ne şübhe aña ki olmaz tarîk-i ' ışk içre
Fütâde ' aşîka ma' şûk bahri gibi elem
- 3 Dilüm ki yâr-ı ğamından olubdurur pürderd
' Acemî derd ile zârılar eylesem her dem
- 4 Bu seyl-i eşk ile vü nâr-ı âh ile âhir
Yıqam bu mülk-i vücûdı dahı o demde yaqam
- 5 Nice heves ideyin bu umûr-ı dünyâya
Nidem ben anı ki Nazmî şoñında ola nedem

Nazîre

19

mefâilün fe'îlâtün mefâilün fe'îlün

- 1 Varub ne demde ki meyhâne kûşesine girem
Müdâm o dem görürüm anda hürmet ile kerem
- 2 Dilerse dil nola mey şohbetini her demde
Şafâyile çün olur mey-i müdâm dâfi' -i ğam
- 3 Eger ki almasa meyden şafâ vü şevk ile zevk
Müdâm devr geçürmezidi nûş-ı câm ile Cem
- 4 Şafâsı bezm-i meyüñ oldurur kim anda ola
Laţîf u hûb-ı ni' m birle sâz u sözi ne ğam
- 5 Meyüñ şafâsı ki her dem nigâr ile olur
Şafâsı yine nigāruñ mey ile olur hem
- 6 Şafâ vü şevke kim olur sebep mey ü maḥbûb
Cihānda ola mı Nazmî aña bedel ' âlem

Der baħr-i müteķārib sālim taķtī'eş fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ülün der ķāfiye mücerred mīm revī

20

fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ülün

- 1 Ğam ile ki yekser ıoludur bu 'ālem
Çeker bunda ğam serbeser imdi ādem
- 2 Hāsāretdürür hāşılı kārı dehrũn
Çeker her dem ādem elem birle ğam
- 3 Faķīr olanı el ıutub key muħaķķar
Ğanī olanı hep ıutarlar mūkerrem
- 4 'Acebdür ki olur māl ile hey müselmān
Olur kāfir olsa daħı muħterem hem
- 5 Cihān hāhına kıılma Nazmī heves kim
Kıılanlar heves noldı senden muķaddem

Der baħr-i müteķārib müsemmen sālim 'arüz u ğarb maķşür taķtī'eş fe'ülün fe'ülün fe'ülün der ķāfiye müreddef bā elif

21

fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ülün

- 1 Cihānda odur kişiyeye devlet-i tām
Ki taħşīl ide eylük ile uyanam
- 2 Hāriş olub ol k'itmeye bir ķanā'at
Çeker dāyimā ol miħen birle ālām
- 3 Hevāya yile yil gibi her dem ol kim
Ebed idemez bir sūkün ile ārām
- 4 Zihī şayf o şaħşa ki 'ömrin geçüre
Oyunlarla hengāmede niçe hengām
- 5 Çu bezl-i kerem eyleye bir kerīm ehl
İder hep kirām aña ey Nazmī ikrām

*Der baħr-i mütekārib ‘arūz u ğarb maqşūr taqti‘eş fe‘ūlün fe‘ūlün fe‘ūlün fe‘ūl der
ķāfiye müreddef bā elif*

22

fe‘ūlün fe‘ūlün fe‘ūlün fe‘ūl

- 1 Ola bir keşide ki en‘ ām-ı tām
Muħibbī olur herkes anuñ tamām
- 2 İder nāmını her işiden du‘ ā
Ölince kişi eylük ile benām

398b

- 3 O kim eylük üzre ola hep aña
Du‘ ā vü nişārlar ider ħāş u ‘ ām
- 4 Olıserdürür şoñı nākāmluķ
Cihāndan o kim ala her nev‘ a kām
- 5 Virübdür bu Nazmī Kemāl eyleye
Nizāmī gibi nazmına key nizām

Nazīre

23

fe‘ūlün fe‘ūlün fe‘ūlün fe‘ūl

- 1 Beni gördigünce idüb bir kelām
Yeterdi diseñ ‘ ışķ ola ve’s-selām
- 2 Firāķuñda eglencem olmuşdurur
Ruĥ u zūlfüñ o şāfi her şubĥ u şām
- 3 Ruĥ ü zūlfüñi her gören zār olub
Ebed itmez aķdan ķaradan kelām
- 4 İçer olduñ aġyār ile ben sezīn
Müdāmı meyi nābı olsun ħarām
- 5 Degül bir ķara ķulca yanuñda āh
Bu Nazmī gibi bir mübārek ğulām

*Der baħr-i mütেকārib ‘arūz u ğarb mahzūf taġtī‘eş fe‘ūlün fe‘ūlün fe‘ūlün fe‘ul der
ġāfiye mücerred*

24

fe‘ūlün fe‘ūlün fe‘ūlün fe‘ūl

- 1 Ne deñlü çoġ olursa ħayl ü ħışm
O deñlü hem artar ġam ile elem
- 2 Kişi varluġile neye vara kim
Vücūdı ħod āħir olıser ‘adem
- 3 Müselmānlıġ oldur o kim dāyim ol
Ne dem bir ġünāħ itse ide nedem
- 4 Ebed gelmez andan şaġın dostluġ
İde her dem ol kim kimi olsa zem
- 5 Kerem ħalmadı kimsede Nazmiyā
Ebed kimseden görmez olduġ kerem

Nazīre

25

fe‘ūlün fe‘ūlün fe‘ūlün fe‘ūl

- 1 Ola ol kişi kim bir ehl-i kerem
Olur ol mükerrem olub muħterem
- 2 Olur cān u dilden muħib ħāş u ‘ām
Ola ol kişinüñ ki luġfi e‘am
- 3 Ola ol ki ħayl ü ħışm şāħibi
Olur ol anuñla o key muħteşem
- 4 Gerek çıġması fikri evvel hemān
Kişi bir yere başdıġı dem ħadem
- 5 Olur varluġuñ yoġ yire hey telef
Bu dünyā için Nazmiyā çekme ġam

*Der baħr-ı mütekārib eşlem ü cüz'î sālīm taḳṭī'eş fa' lün fe'ülün fe' lün fe'ülün der
ḳāfiye mücerred*

26

fa' lün fe'ülün fa' lün fa'ülün

- 1 Yılmaz hevāya yel gibi her dem
'Uḳbāsın añub ol kim yiye ğam
- 2 'Uḳbāsı için ğam yimez ol kes
Dünyāya gönül virince muḳkem
- 3 Dünyā umurun 'āḳıl olanlar
Bir kār idinüb çekmez ebed ğam
- 4 Şoñı ğam olur yekser serverün
Her serverün olur hem şoñı mātem
- 5 Bir bilmedüğün yire girerseñ
Çıḳmasını añ Nazmī muḳaddem

Nazire

27

fa' lün fe'ülün fa' lün fa'ülün

- 1 Ğam birle pürdür çünkim bu 'ālem
Her dem çeker ğam pes bunda ādem
- 2 Dünyāya gönül viren kimesne
Hep derde düşer her dem çeker ğam
- 3 Teşvişe düşer bed işe düşen
Her dem çeker ğam olmaz o hürrem
- 4 Ola o kes kim kārında maḳdem
Her kārı tutar bir el muḳaddem
- 5 Nazmīya gerekdür aḳdam iḳdām
Ol k'ola ḫayr iş ellerden aḳdem

Der baħr-i mütedārik sālīm taḳṭī'eş fā'ilün fā'ilün fā'ilün fā'ilün der ḳāfiye mücerred mīm revī

28

fā'ilün fā'ilün fā'ilün fā'ilün

- 1 Ola şol nesnenüñ kim şoñunda nedem
Baña anı gerekmez ben anı nidem
- 2 Her kişi çün olur ḥāk olur 'āḳıbet
İmdi kār aña göre gerek lā cerem
- 3 Rūzigāruñ olur uş bir oñmadığı
Şol hevāya yilen yil gibi dembedem
- 4 Māḥaşel yoḳ yire çok günāhın alur
Bir kişi bir kesi her ne dem itse zem
- 5 Nazmiyā erlük oldur kim unutmaya
Görse bir kimse bir kimseden bir kerem

Der baħr-i mütedārik heme eczā maḥbūn taḳṭī'eş fe'ilün fe'ilün fa'lün fa'lün der ḳāfiye mücerred incā mīm revī

29

fe'ilün fe'ilün fa'lün fa'lün

- 1 O kişide ki olmaya luṭf u kerem
Olur anda o vechile cevr ü sitem

399a

- 2 Kişi kim ola māl u menāla ḥariş
Olur ol aña özge belā vü elem
- 3 İder irdigine ḳatı ḥışm u ğazab
O kişi k'ola şāḥib-i ḥayl ü ḥışm
- 4 Nola söyler ise ne gerekse dilüm
Ki şikeste-yi miḥnet ü ḥaste dilem
- 5 Ola Nazmī ol ādemüñ adımına
Nice raḥmet eger başa ḥayra ḳadem

*Der baħr-i mütedārik cüz'î maḳtū' u cüz'î maħbūn taḳtī'eş fa'lün fe'ilün fa'lün
fe'ilün der ḳāfiye mücerred*

30

fa'lün fe'ilün fa'lün fe'ilün

- 1 Kimün kim ide ğam ḳaddimin ḫam
Derde düşürür āhirine hem
- 2 Şerrinden olur şeyṭānuñ emīn
Anlar ki başa bir ḫayra ḳadem
- 3 Cāh olacaĝın añmaz yerini
Cāh ehli olan her ehl-i sitem
- 4 Ḫayli güc olur ḫayl ü ḫışmuñ
Terki kişkiye şol olduĝı dem
- 5 Yok yerine ḳo var Nazmī anı
Olmaya o kim şānında kerem

Nazīre

31

fa'lün fe'ilün fa'lün fe'ilün

- 1 Ḳılsam nazār ol cānāne ne dem
Ḫışm eyler o dem ol cāna nidem
- 2 Luṭf ile kerem umduḳca baña
Eyler o şanem cevr ile sitem
- 3 Dildār dile cevr eylerken
Ben nice görem luṭf ile kerem
- 4 Cānān elemi ölümdür ölüm
Cāna oḳdur olmaz bir elem
- 5 Vaşf-ı leb ān cānane şidest
Ez cān heme cā Nazmī sühenem

Nazîre Lüzûm mâ lâ yelzem

32

fa' lün fe' ilün fa' lün fe' ilün

- 1 Mü'mindür o kim zenb itse ne dem
Fi'l-ḥāl gele ol ḥāle nedem
- 2 'Āraḫdur o kim nādānlar ile
Bir yire ebed başmaya ḫadem
- 3 Dünyā ciheti bir derdimüş uş
Düşdüm ben añ derdā ki nidem
- 4 Rāḫat göremez her dehr ölüsi
Derd-i ser añ hep ḫayl ü ḫadem
- 5 Virme ebedī kendüñe vücūd
Ey Naẓmī özünñ fikr ile 'adem

Müreddef der ḫāfiye müreddef bâ elif incâ rā revî

33

fa' lün fe' ilün fa' lün fe' ilün

- 1 Bār-ı ğam ile her bār benüm
Büker belümi ol yār benüm
- 2 Ağladığım ol gördükce gelür
Ağladığıma dildār benüm
- 3 Cānān yolına cān naḫdi revān
Olursa nola işār benüm
- 4 Hey yoḫdurur ebed pāyān ile ḫad
Şol deñlü ğamum kim var benüm
- 5 Naẓmī nideyin gördükce beni
Baḫmaz yüzüme ol yār benüm

Nazîre

34

fa' lün fe' ilün fa' lün fe' ilün

- 1 Gelse kişiye bir işde nedem
Elbette gelür endüh ile ğam
- 2 Dünyā ' ışkuñ ışsısı bu kim
Her gāh virür ğam birle elem
- 3 Her gāh çeker dünyāca ğamın
Kimde kim ola dīnār u derem
- 4 Bir kes kim ola ḥas gibi aḥes
Olmaz ebedī ol kesde kerem
- 5 Ma' nīde müdām ey Nazmī çeker
Cām-ı Cem içen endüh u ecem

*Der baḥr-i mütedārik cüz' i maḥbūn u cüz' i maḥtū' taḥtī' eş fe' ilün fa' lün fe' ilün
fa' lün der kāfiye mücerred*

35

fe' ilün fa' lün fe' ilün fa' lün

- 1 Nice bir olam dün ü gün her dem
Pürelem dāḥı ğam ile pürhem

399b

- 2 Bu cihānkārın ide ol kim terk
Daḥı ğam görmez hep olur ḥürrem
- 3 Demi ' ālemde hey olur özge
Ḥarem-i' ışka o k'ola maḥrem
- 4 Ola bir kes kim o kes birle
Eriñ olma ebedī hemdem
- 5 Geçemez Nazmī bu cihāndan hiç
Oña miḥr ide aña key muḥkem

*Der baħr-i mütedārik heme eczā maḳṭū‘ taḳṭī‘eş fa‘lün fa‘lün fa‘lün fa‘lün der
ḳāfiye mücerred incā mīm revī*

36

fa‘lün fa‘lün fa‘lün fa‘lün

- 1 Bir bed şaḥşa olma hemdem
Kim virür ol her dem hep ğam
- 2 Ḥayvānluḳdur Ḥaḳḳā muṭlaḳ
Olmaḳ bir kes bir lā yefhem
- 3 Bāṭıl olan kes ḥaḳ sözün
Ma‘ḳül ile olmaz mülzem
- 4 Ol kim ide dünyāyı terk
Olur ḥürrem görmez hem ğam
- 5 Gördüñ bir kes söyler bāṭıl
Nazmī ol dem ol sen ebkem

*Ḥarfü’n-nün Der baħr-ı hezec sālim taḳṭī‘eş mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün
mefā‘ilün der ḳāfiye mücerred incā nün revī*

37

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- 1 Ḥavādiş birle duran kim olur her gice ābisten
Daḫı gün doğmadın nāgeh neler doğa ḥavādişden
- 2 Degül mi key ‘aceb şehzāde sulṭān Mustafā nāgeh
Gide bir ğururla kim ḳala ḥayrān gören işiden
- 3 ‘Aceb ğurur ile bühtān ‘azīme uğradı ḥaḳḳā
O ḥāl-i pürmelāl āfāḳa oldı gün gibi rüşen
- 4 Aña göz ḳaydı [gör kim] çarḫ-ı ğaddār aña yazıḳlar
Murāda irmedin gitdi daḫı tāze civānuñun
- 5 Anı kim derdi kim ola gem olub bu aradan kem
Velīñün böyle taḳḫīr itmişimüş ḳāder evvelden

- 6 İdüb ebr anuñ içün giryeler bād āh ile itdi
Anuñçün tağ ile taş eyledi feryād ile şīven
- 7 Anuñçün qalması bir kimse mātem itmemüş illā
Aña bühtān idüb ğadr ile göz göre olan düşmen
- 8 Döne devr-i felek anca gelince tā bu devrāna
Anuñ mānendi bir bīmeşel-i zāt eşref ü aḥsen
- 9 Aña fānī cihān sulṭanlığın Ḥaḳ görmedi lāyık
Şehādet birle bāḳī salṭanat luṭf itdi ol zālın
- 10 O bāḳī salṭanat birle tamām āsūde olduḳca
Süre sulṭānımız çok ‘ömr ü devlet ola dāyim şen
- 11 Bu dünyā Nazmıyā bāḳī degül fānīdürür çünkim
Sa‘ ādet āna kim dünyāya gönül virmeye iñen

Nazīre

38

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

- 1 Benüm şorarsañ ey ‘ākıl bu ḥāl rüzigārumsın
Ḳo māzī gitdi böyle ḥāl ü müstaḳbel nola bilmen
- 2 Ola meh girse bir künc-i ferāḡat eylesem ‘uzlet
İdinsem anı ben miskin ḳanā‘ at birle bir mesken
- 3 Niçe ḡāfil yürirsen ḡāfil işin işle var ey dil
Ferāḡat ihtiyār eyle kim oldur cümleden aḥsen
- 4 Yilersen yıl gibi her dem hevā-yı dehr ile ey dil
‘Aceb bir zāyil olmaḳ ola mı āh ol hevāsından
- 5 Dirīḡā ḳalmışam bīkes bir aḡlar acırum yok āh
Belī böyle olur şol ‘āḳıbet fikrini ḳılmayan
- 6 Ben itdüm nice şīvenler nice mevtām içün ammā
Benüm ḳalması bir kimsem ide ben öliceḳ şīven

- 7 Ayaklarda alub her dūna ba egmezdūm ey Nazmī
Eger kim aqlum olaydı bileydūm kendū hālūm ben

Nazīre

40

mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn

- 1 Ecel imirine herkes kim āhīr tūtiser gerden
Degūl mi evvelinden amayan ol hālī keykevden
- 2 O hālī evvelinden fikr ıl kim āhīr ey miskīn
Oliser tā ıyāmet her kiiye miradi mesken
- 3 Kiinūn abri cennet tā cehennem oliser āhīr
Beherhāl alısēr ol ikiden yaa bir rūzen
- 4 Sa' ādet aa kim īmānı yoldā ola o demde
Müyesser ıl o hālī biz ula yā Hālīk-ı Zūlmen
- 5 Ben itdūm anca īvenler nice mevtām iūn Nazmī
Benūm kimesinem yo kim ide ben ōlicecek īven

Nazīre

41

mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn

- 1 Olaydı kūnc-i uzletde bu ben miskīne bir mesken
Varurdum vahdete olub biri bi'l-cūmle keretten
- 2 ībādet cūmle hūsn-i i' tīād ile gerek dāyim
Ki hūsn-i i' tīādidūr kiinūn cūmleden asen

400a

- 3 arīn olurdı insān dāyimā hādan o isāna
Eger kim nefsi zālīm olmasa insāna bir rehzen
- 4 Demādem āıku kim barı dāından gelūr an ya
Bir oddan gōnlūne dōner teninde anlı pīrehen
- 5 ekerdi bu cihāndan el ebed ekmezdi el ahrın
Olaydı uzlet iūn Nazmi-yi miskīne bir mesken

Nazîre

42

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Cihânda şol [kemâl] ü ma' rifetden devr-i 'ârîden
İder kesb kemâl ü ma' rifet bi'l-cümle 'âr iden
- 2 Kişi tenperver olmağdan ne ıssı uşşı olan pes
Anı bir kayd idinmez cümleten hâk oliser çün ten
- 3 Baña bir dem sükûn vırmez beni âvâre eylersin
Yilersin yil gibi ey dil hevâya dembedem kim sen
- 4 Çekersin döne döne dembedem hürîni kim devrûñ
Diler misin dilâ kim bir dem ola olasin sen şen
- 5 Ölü meh gerse el almağa hey bir mürşid-i kâmil
Komazdum dâmenin elden anuñ 'âlemde Nazmî ben

Nazîre

43

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 O kim bir bîvefâ kimse olub şanı cefâ iken
Degüldür imdi ma' kûl andan ümmid-i vefâ iken
- 2 Olub bir hüsn-i şüretde hasen hulk olmaya ol kim
Berî olmağdurur andan zerâfet berre-yi ahsen
- 3 Tayanub dosta düşmen ile yavuz olmağ ay olmaz
Olur biñ dostdan artıq zarar vech ile bir düşmen
- 4 Bulursın anı hod her varluğun olur soñı yoğluk
Neden olursın andan sen eyâ gâfil pes imdi sen
- 5 Ele bir hayr şanmayub eli şer birle zâr iden
Senünle hemdem ise Nazmiyâ el çek gel andan sen

Nazîre

44

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Nigârüm bir gül-i nevreste kûyi güyiyâ gülşen
Hezâr âhumla anuñ bülbül-i güyâsı güyâ ben

- 2 Hezār efgān ile karşıısına bülbülveş olub zār
Melül olduça ey dil sen olur āh ol yüzi gülşen
- 3 Ne mümkün ol hümānuñ sen hümāyün zülfine irmek
Demādem ol hevāya ey gönül murğı yeter yelten
- 4 Pür oldı dilberüñ peykān-ı tīrinden şu deñlü kim
Benüm dāhı dil-i dilber gibi oldı dilüm āhen
- 5 Benüm tek cānumı müjgānı tīrine hedef kılsun
Kemān ebrūsına Nazmī anuñ qurbān olayın ben

Nazīre

45

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Kuşamazsa beline zer kemer ol yār-ı sīmīn ten
Beli diyen beli var olduğına başdan anuñ ben
- 2 Diline raħm-ı gülzār-ı ' aşıkuñ her dem alur āhın
Dili ol sīmsimā dilberüñ ma' nīde bir āhen
- 3 Yüzi gülşen güzeldür sevdigüm ben bülbül-i zārı
Ne dem hüzn ile zārı itsem olur ol yüzi gülşen
- 4 Bu çeşmüm çeşme itmek zevkı hāli meşrebi öyle
Perī şanur o cānum cānını ol hāl ile gören
- 5 Nedür keyfiyyetüñ Nazmī nedendür meşrebüñ böyle
Şen olmazsın müdāmı mey için mest olmayınca sen

Nazīre

46

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Benüm āhum saña kār itmedi ey serv-i sīmīn ten
Senüñ şol katı gönlüñ varsa senüñ ola ya āhen
- 2 Perī yüzlü güzeller hep saña kul oldı cān ile
Süleymān isen ey Yūsuf cemāl iqlīm-i hüsnüñ sen

- 3 Bugün ʿ uşşāk içinde yoluma kimdür olan dirseñ
Benüm ʿ qurbānlar olduğum benem bu yolda cān viren
- 4 Zebān-ı hāl ile medhīn oğur gülşende sen servūñ
Dil ağız o lebin başdan ayağa ğonçe vü sevsen
- 5 Leb-i laʿ ldürür bāruñ ki erzānīdürür cāna
Diriğ itme revāndur aña cānı anı Naẓmīden

Nazīre

47

mefāʿ īlün mefāʿ īlün mefāʿ īlün mefāʿ īlün

- 1 Düşelden sen şanem ʿ ışkına şanma az zamāndur ben
Seni ben sevmişümdür hey benüm çok sevdigüm çokdan
- 2 İşidüb raħm iderdik dembedem ben ʿ aşıkuñ āhın
Senūñ göñlüñ eger kim olmasa ey sīm-i ten āhen
- 3 Degülsün sen beşer āh ey püser bu hüsñ ile imdi
Beşer şeklinde bir cānsın o yüzden bir perisin sen
- 4 Reh-i ʿ ışkumda cānın kim fedā eyler baña dirseñ
Benüm cānānum ol yolda benem cānın fedāyīden
- 5 İrerdı başı rif atde göge ey āfitābum āh
İşigünde olaydı Naẓmi-yi miskīne bir mesken

Nevʿi diğer kâfiye bā vaşl u hurūc incā elif revī

48

mefāʿ īlün mefāʿ īlün mefāʿ īlün mefāʿ īlün

- 1 Haber dār ola ol kim künhi birle hāl-i ʿ uqbādan
Fenāya yüz tutub dāyım çeker el kār-ı dünyādan
- 2 Heves kılmaz ebed cāh-ı cihāna ʿ āqıl olanlar
Velīñün ğāfil olanlar diriğā hāl-i ʿ uqbādan

400b

- 3 Eyā kār-ı cihāna eyleyen var naqd-i ʿömrin şarf
Anuñ yoq uḥrevī nef ine ḥāşıl qurı ğavġādan
- 4 Dālâletden olub [gümrāh]hidāyet bulur ānīde
ʿİnāyet olıcaq bir kılına luḥf ile Mevlādan
- 5 Temennā-yı kerem dāyim kerīm Allahdan ey Nazmī
Kula lâzumdurur sen geçme dāyim ol temennādan

Nazīre

49

mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün

- 1 Beni menʿ itmese dildār didārın temāşādan
Bu ben dil mürde olmazdı ḥālī dāyim-i iḥyādan
- 2 Leb-i cān-baḥş ile bir cān ṭabībīdür o cānānum
Ki cān-bāḥş olmada nuṭq ile dem urur Mesihādan
- 3 Gözüm her gün olur cānān cemālin seyr ile rūşen
Odur insāna pes maḫşūd-ı cān olan bu dünyādan
- 4 Sitāremdür baña bir zerrece mihr itmez ol mehrū
Ne qarañuna qaldum ʿār ider ben zār u şeydādan
- 5 O gün qanı ki Nazmī göresin gün yüzün ol māhuñ
Müyesser ola ol gün ṭālīʿ üñde saña Mevlādan

Nevʿi diġer derān kâfiye incā te ḥarf revī

50

mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün

- 1 Ne ḥazz eyler kişi bir manşıb ile ʿizz ü devletden
Ki ḥālī olmaya ol ol cihetde bir meşakḫatden
- 2 Kişiye ʿizz ü devlet hoş şāfādır bir iki gün līk
Anuñ Ḥaḫ saqlaya soñunda ʿazliyle nikbetden

- 3 Hāқиқāt ʿizz ü devlet oldurur kim ol ola bāқи
O nevʿa ʿizz ü devlet isteyen geçmez kanā ʿatden
- 4 Refāhiyyetle gelmiş devlete öğrenmiş olanlar
Hābīr olmaz o devlet gitmesiyle derd-i zilletden
- 5 Şu şāhib devlet olanlar ki zūlm ola işi güci
Bir imānsızdur anlar kim olurlar dūr-ı şefqatden
- 6 ʿInāyet eyle yā Mevlā hidāyet vir Hūdāvendā
Hālās olub emān üzre olavuz tā đalāletden
- 7 İrağ olan bu dünyā ehli zālimlerden ey Nazmī
Yaқın olur Hūdāya behre alur her saʿādetden

Nazīre

51

mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün

- 1 İlim taқsīl ider herkes bu dünyāya muḥabbetden
Hālās olmaz muḥabbet eyleyen dünyāya miḥnetden
- 2 Cihān fānī olub herkes fenā bulmaқ muқarrer çün
Cihāna pes gönül virmek degül midür ceḥāletden
- 3 Cihān pürşür u şerdür derd-i serdür devleti anuñ
Kişiyе pes ne ḥāşıl olur anuñ gibi devletden
- 4 Tenezzül birle her bir dūne varub ibtizāl itmek
Belādur anı itmez behresi olan ḥamiyyetden
- 5 Cihānın budurur ḥāli ki ḥālī olmaz ey Nazmī
Kişi olmaz işi birle anuñ ekşer melāletden

Nevʿi diğer derān kāfiye incā rā revī

52

mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün

- 1 O kim olmaya ḥāli her zamanda şūr ile şerden
Ele virür boğazı āḥirü ʿl-emr ol çıkar serden

- 2 Günāhın eyler ifşā eylemez sırrını setr aṣlā
O kim ḳorḳmaz Ḥūdādan daḥī uṭanmaz peyamberden
- 3 ʿ Aceb añmaz [mı] ṣol māl ile mülke dil viren kes kim
Taṣarruf idiserdür añā āḥir bir kes āḥirden
- 4 Şu kim şūfī ola şāfī ola ḥāṣā riyā andan
Ki ḥattā dāyima ol ictināb üzre olur cerden
- 5 Bu yalan pīrezen dūnyādan el çekmekdürür fikrüm
Eger himmet olursa Naẓmiyā gerçek erenlerden

Nazīre

53

mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün

- 1 Şu kim dilber sever çıḳmaḳ gerekdür sīm ile zerden
Tamām olunca ol geçmek gerekdür cān ile serden
- 2 Reh-i dilberde harc-ı zer ṣoñunda terkiser beñzer
Virür cān ṣemʿ e pervāne çıḳınca bāl ile perden
- 3 Şarab-ı nābdan geçmek kişi āsāndur ey zāhid
Geçilmek göz göre müşkildür ammā kem güzellerden
- 4 Bugün mescidde bir vāʿ iz behişt evṣāfım itdi
Şanasın kim ḥaber virdi baña ol kūy-ı dilberden
- 5 Ḥayāl-i laʿ l-i cānāne ki ḥoş eglencedür cāna
Bu Naẓmī nice ayrılusun pes anuñ gibi cevherden

Nazīre

54

mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün

- 1 Cebīnüñ rūṣen ol kim ḥūbdur māh-ı münevverden
Ruḥuñ zībādudur ey āfitābum mihr-i enverden
- 2 Ruḥuñ terdür gül-i nāzikden ey serv-i semen sīmā
Tenüñ nāzikedürür ol vech ile berg-i gül-i terden
- 3 Benüm gülruḥ semen ten nāzeninüm rāsetī bu kim
Boyuñ bu lütf ile mevzūndurur serv ü şanevberden

- 4 Şalınsun boynıma boyından irsün rüha rāhatlar
Benüm ʿömrüm murādum budur ol zülf-i muʿanberden
- 5 Bu Nazmī sūre-yi Kevşer haqqıçün görmedin laʿlün
İşidüb vaşfin ey hūrī didi Kevşerdür ezberden

401 a

- 6 Ruḥuñ rengīndürür her vech ile berg-i gül-i terden
Lebūñ şīrīndürür her қandeyise şehd ü şekkerden
- 7 Şafā-yı laʿlünü zıkr eyleyüb tekrār-ı zıkr itmek
Mizāca Hüsrevā Şīrin gelür қand-i mükerrerden
- 8 Muʿaṭṭar kılsa nola cān dimāğın dembedem zülfüñ
Benüm ʿömrüm ğarez budur bilürsen müşk ü ʿanberden
- 9 Baña bir zerrece mihr itmedüñ bir gün saʿādetle
Benüm yokdur sitārem var ise sen mäh-ı peykerden
- 10 Nola şād olsa görüb қatre қatre yaşumı cānān
Gelür cāna şafā elbette Nazmī dürr ü cevherden

Nevʿi dīger derān kāfiye incā lam revī

55

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

- 1 Geleydi bu cihān içre eger dilden gelen elden
Ben ol dildāra eñ soñ vaşl olurdu daḥı evvelden
- 2 Ğam-ı yār ile aġyāruñ kelām-ı telḥi firқatde
Orucda biri niʿmetden şayılur biri ḥardelden
- 3 Benümle her dem olmaқda ebed itmezdi yār ihmāl
Eger üşenmeyeydi taʿna-yı aġyār-ı mühmelden

- 4 Muşāhib olur ādem yerine qor Ehrimen cinsin
Berī olmaz nide[yi]m ol peri bir laḥza engelden
- 5 Düşerdüm yine pīr-i meygede ayağına varub
Eger uṭanmayaydum pīrlükde Naẓmiyā elden

Nev‘i diğer derān kāfiye incā mīm revī

56

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

- 1 O kim bir derde düşüb hiç ḥālī olmaya ğamdan
Olur ḥālī anuñ zār olmağın bīzār ‘ālemden
- 2 O kim bir dünyevī şuğl ile meşğul ola ṭurmayub
Değildür anuñ ol ḥālī ki ḥālī ola bir ğamdan
- 3 Ölüm añmaz olur dirlük esīri ol ki ğāfildür
Sürür-ı sūr şoñunda olan endüh-ı mātemden
- 4 Olan mağrūr-ı devlet ‘iṣ-ı bünyād itdügi demde
Dem urur ḥāl-i keyfiyyetde elde cām ile ğamdan
- 5 Ḥayātında kişīye evvela lāzım odur Naẓmī
Ki ğāfil olmayub her dem ola ḥavf üzre soñ demden

Nazīre

57

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

- 1 O kim cām-ı şafā nüş ide şāfī kırtulur ğamdan
Feraḥ mülkine şāh olur nedür farkı anuñ cemden
- 2 Virür şāfī şafā mey def‘ olur def‘ i anuñla ğam
Murād olan degül mi hem bu ḥālet iş bu ‘ālemden
- 3 Varur her Ehrimen bezmine keşretde tek ü tenḥā
Kaçar āh ol perī ammā ki vaḥdet birle ādemden
- 4 Yaşum yolında pāyine düşer andan mı ter düşer
Daḥı bilsem ki nemden incinür dilber benüm nemden

- 5 Hevāya uymağ ile dembedem ben neydiğüm hep āh
Belā bezminde Nazmī bellüdür derd ile nālemden

Nev' i dīger derān kāfiye incā nūn revī

58

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Kuluñ kurbanuñam vaşluñ diriğ etme begüm benden
Murāduñ cān ise cānā diriğüm yok benüm senden
- 2 Firākuñ derdi birle bir belālı bülbüle döndüm
Nice bir ey yüzi gülşen cüdālīk sen semen tenden
- 3 Fiğān u āh ü zār ile döner bir bülbül-i zāre
Bugün şol dūr olan āşīk güzel sen yüzi gülşenden
- 4 Senüñ kim ihtirāzuñ yok ebed ' āşīklar āhından
Gerekdür ihtirāz ey sīm ten sen qalbi āhenden
- 5 Senüñ şol lezzet-i la' lüñ ki cāndan zīkr ider Nazmī
Aña her qande ise qand öykinmek güzel qandan

Nev' i dīger derān kāfiye incā hā revī

59

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Güzellükde kimi terciğ idem ben bende sen şehden
Güzel şāhum güzelsin sen bugün çün mihr ile mehden
- 2 Bugün yüz süre geldüm dergehine sen şeh-i hūsnüñ
Güzeller şāhı maħrūm itme ben qulın o dergehden
- 3 Ayağüñ tozı kim ey server-i hūsn efşer-i serdür
Diler dil yüz süriyü başum içün anı sen şehden
- 4 İşigünde hasūd iti dirilür oldı ol iti
Temāşā it şamatasız geçürmez kimseyi rehden
- 5 Üç ayda bir ' ulufe bir ' alafla cāme ħarcıdur
Derāmed olsa Nazmī bāri her gün penc ile dehden

Nev'î dîger vav revî

60

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Beni dūr eyleyelden devr āh ol yār-ı mehrūdan
Nice günlerdürür urtulmadı gözüm ara güden
- 2 Belā-yı hecr-i yār ile bu ben dilastenūñ derdā
Olubdur künc-i amda atı başı ayı aygudan
- 3 ızılıрмаğun evvel 'aynı idi gözlerüm yaşı
Olınmaz oldu şimdi fark-ı firatden ara şudān
- 4 Nice şınmaya şabrum leşkeri vādī-yi firatde
Çıkar durmaz bu şudan leşker-i am çünkü her sudan
- 5 Muabbetde bilince Nazmīyā şıdkımı her yüzden
açar mı ola dilber 'aşı ile sāde pehlūden

401b

Nev'î dîger yā revî

61

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Benüm yārüm ki rācidūr güzellük birle hūrīden
Nola kūyını terci eylesem firdevs-i a'lıden
- 2 Ne bilsün 'ış zevın bir nigāra olmayan 'aşı
Ki Mecnūn irmedi bir hāle illā 'ıř-ı Leylıden
- 3 Hūyāl-i yār hayli dembedem dilden degül hālī
Olubdur otura hālī şalābet birle haylıden
- 4 Meyi şāfī şāfā ile mūdām eylerdi şūfīnūş
Eger kim olmayub nādān haberdār olsa ma' nīden

- 5 Bugün bu fenn-i nazmı kim viribdür Hâk saña Nazmî
Meğeldür sen dem urursañ Kemâl ile Nizâmiden

Nev'î dîger kâfiye bâ redif vasl u ħurûc u mezîd râ revî

62

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Şa'âdet isteyen kimse tûrub her bâr bāriden
Niyâz ehline ħâli olmaz eylük birle yāriden
- 2 Resûlün bir şefâ'at itmesinden olmaya maħrûm
Eĥâdiş-i şerîfe naql iden dâyim Buĥâriden
- 3 Dilerse bir eşer görmek kişi dîdâr seyrinden
Düşünsün şevk ile bir ħâle seyr-i mâ-i cāriden
- 4 Olan kes nerd-i derdüñ döne döne devrde zârı
Degüldür derd ile ħâlî demâdem âh u zāriden
- 5 Ne şübhe bîhüner olmağdan ey Nazmî ider bir 'âr
O kim bir 'ibret ala her hünerden devr ü 'āriden

Nev'î dîger kâfiye bâ vaşl u ħurûc u mezîd nâyire lâm evvel revî

63

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 O cānānum güzeldür cümleten sâyir güzellerden
Şaқınur cānı gibi ānı her gören göz ellerden
- 2 Maħalle sırrını eyler yürir olmaz maħallerde
O dilber nāmeĥellerle ki kaçmaz nāmeĥellerden
- 3 Boyu serv ü şacı sünbüllere gönül viren dâyim
Daĥi 'ömrince kırtulmaz ebed tûl-i emellerden
- 4 Şolar kim nîk ĥaşlet olalar zî hoş sa'âdet kim
Kaçarlar dâyim'ül evkât anlar bed 'amellerden
- 5 Ebed kaçmazdı benden Nazmiyâ ben medĥin eylerken
Eger ĥazz itse ol ra' nâ ġazālum ĥoş ġazellerden

Nev'î dîger kâfiye bâ redif vü vaşl ü ħurûc incâ nun evvel revî

64

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Baña cev̄ ü cefâlar kim irer her gâh o cânândan
Uşandırmışdurur Hâkķâ beni göz göre ol cāndan
- 2 Düşelden derd-i 'ışķına dil-i zârum o dildâruñ
Şu deñlü oldı dermanda ki gitdi ħaldı dermāndan
- 3 Nice bir künc-i hecrinde ide Ya' kûbveş maħzûn
Beni ħurtarsa ol Yûsuf cemâlüm beytü'l-aħzāndan
- 4 Elüñde aya eyâ aya beñzer mi ola didüm
Didi ey ebleh ey bildüñ aña beñzer mi ay añdan
- 5 Kesil Nazmî aña birden ümîd-i himmeti hem kes
Ki himmet munķaṭi' dür şimdi ki a' yān ü erkāndan

Nev'î dîger kâfiye bâ redif ü vaşl ü ħurûc u mezîd râ revî

65

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Güzer itdükce ey bād-ı şabâ kūy-i nigārumdan
Esenlükle baña irgür ħaber her demde yārümden
- 2 Demādem nola bülbül gibi feryād-ı hezâr itsem
Cüdāyum nice demlerdür o serv ü gül' izārumdan
- 3 İşidür dembedem zārîlerüm derd-i firāķından
Dimez bir nola bu ħâl ol reh-i 'ışķumda zārumdan
- 4 Benüm bir laħza ārām itmeyüb āh itdigüm her dem
Şikāyet eylemekdür fi'l-ħaķîķa rûzigārumdan
- 5 Benüm medħ itdigüm dilber ne zāt olduğını başdan
Bilür Nazmî benüm nazm-ı dürr-i gevher nişārumdan

402a

Nev' i dīger kāfiye bā vaşl u ħurūc u mezīd ü nāyire incā elif revī

66

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Bu dünyā devletiniñ lezzet alanlar şafāsından
Budur aşlı ki gāfillerdürür soñ dem belāsından
- 2 Kişi kim bir işi işler gerekdür evvelā anuñ
Şoñun fikr eyleyüb şoñunda ħavf itmek ħaṭāsından
- 3 Sa' ādet aña kim Ḥaḳḳuñ rızāsın gözleye dāyim
Ola teslīmi hergiz çıkmaya Ḥaḳḳuñ rızāsından
- 4 Ne deñlü göre bir yāduñ mürüvvet birle bir ħayrın
Kişi bir lütf u iḥşān görmez iken āşināsından
- 5 Ḥüdādan istedigüm Nazmīyā dāyim benüm bu kim
Ḥalās ide beni bu dehr-i pürķahruñ belāsından

Nazīre

67

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Sükün idüb şu kes kim geçmeye nefsi hevāsından
Aña olmaz ħalāş olmaḳ ebed dünyā belāsından
- 2 Ferāgat ide ol kim iḥtilāṭ-ı ehl-i dünyādan
Zihī devlet ki bir hoş ķurtulur dünyā recāsından
- 3 Döküb gözyaşını her çağ o kim öz ħālını ağlar
O ħāle düşmeyen gāfildür anuñ mācerāsından
- 4 Kişiye cevri bīḥad gam degül bir yāddan ammā
Ziyāde güç gelür bir cevri-i cüz' i āşināsından
- 5 Kişiye Nazmīyā ħurbet belāsından olur artık
Cüdā düşmek ħamı bir hoş muḥibb-i biriyāsından

Nazîre

68

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Dilâ ' aşık odur çıkmaya ma' şûkı ricâsından
Çeke derd ü belâsın kaçmaya cevr ü cefâsından
- 2 Tütub şimşirine gerden revân teslîm ide cânın
Reh-i ' ışk içre sertâr tenmeye öz dilrubâsından
- 3 Varursañ sağ esen kûy-i nigâra ey şabâ luţf it
Yüzüñ sür âyağı toprağına ben mübtelâsından
- 4 Şafâ ehli nola şâfî mey-i şâfî iderse nûş
Ki dil şâfî olur şûfî mey-i şâfuñ şafâsından
- 5 Gelür cânâ şafâ şâfî cilâ bulur tabî' at hem
Nigâruñ Nazmîyâ ol cām-ı l' al-i cân fezâsından

Nazîre

69

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Ğam-ı ağıyar kim ' âcizdür anuñ dil belâsından
Eşeddür ol belâ cân hasteye cânân cefâsından
- 2 Hüdâya ' aşık-ı üftâdeyi sen şakla lüţfuñdan
Haķıķî dost yolında ' adûnuñ iftirâsından
- 3 Tavâf-ı Ka' be-yi kûy-i habîbe Merve haķķiçün
İderdüñ sa' yi lezzet alsañ ey şûfî şafâsından
- 4 Virür ruhsâr-ı yâre tâze haţt-ı zînet şu yüzden
Bulur gülşen tarâvet sebzenüñ neşv ü nemâsından
- 5 Demâdem cân bulurlar ' aşık-ı dilmürdeler Nazmî
O cânânuñ şafâ-yı bûs-ı la' l-i canfezâsından

Nev'î dîger kıfıye bā vaşl u ħurūc incā nūn evvel revī

70

mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn

- 1 Beni kim bülbül-i zār eyleyen şol yüzi gül sensin
Gülersin ağladıķca ben o dem ey yüzi gül şensin
- 2 Benüm zārī idüb zār oldıgum demde olursın şen
Güzellük gülşeninde sen ki bir serv-i semen tensin
- 3 Beni kim kıande görseñ ey şeker leb ħande eylersin
Diseñ olmaz mı bir güler yüziyle baña kıandensin
- 4 Alursın her dem āh ey kıalbi āhen ' aşıkuñ āhın
Saña āh eylemez te'şīr sen bir kıalbi āhensin
- 5 Boyuñ bir serv-i mevzūndur ki turduğıyla bir pürnāz
Saña togru ħaber bu Nazmīnūñ göñlün alan sensin

Nev'î dîger kıfıye bā redif ü vaşl u ħurūc u mezīd he revī

71

mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn

- 1 Güzellük gögünüñ sen kim bugün mihr ile māhısın
O yüzden hem güzellük mülketinūñ pādīşāhısın
- 2 Yüzüñ alnuñ meh ü mihr ü meleksin sen ħūd ħūrī
Bu rüşen sen ki nūr-ı maḥz bir nūr-ı ilāhīsın
- 3 Nola baş egse ħüsnüñe selām olsun diyü iller
Ki sen kıbleme kıamu ehl-i niyāzuñ secdegāhısın
- 4 Tapu kıla tapuña varsalar nola benüm kıbleme
Ki sen ehl-i niyāzuñ devlet ü ' izzet penāhısın
- 5 Güzellerde serāmed dise Nazmī saña nola sen
Güzellük mülki şāhısın güzeller pādīşāhısın

Müreddef der kâfiye müreddef bâ elif incâ gayn revî

72

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Ço dünyâ fikrini dilden ğam u ğuşşa ırâğ olsun
Hevâdan geç sükûn it meskenüñ künc-i ferâğ olsun
- 2 Ne ğafletdür demâdem yel gibi yelmek hevâya âh
Eyâ ğâfil sükûn it ol hevâ sende ırâğ olsun
- 3 Yalıñuz başuñ için ğam yime kardaş demişler çün
Kişiye bir külâh eksik degüldür kelle şâğ olsun
- 4 Ço ursun nâr-ı ğam baĝruña her dem tâze tâze dâğ
Ki bezm-i cân ü dilde yana çursun bir çerâğ olsun
- 5 Düşüb sevdâya düşme göz kararub mülk-i dünyâya
Saña tâ diyeler ahsent Nazmî yüzüñ âğ olsun

402b

Nazîre

73

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Ölürsem ben ğam ile ğam degül cânâne şâğ olsun
Ebed ğam görmesün kendüzi ğam andan ırâğ olsun
- 2 Harâb olduĝımı dil hânesinüñ istedigüm bu
Perî ruhlar hayâline hemîşe bir yatağ olsun
- 3 Benek altunlu hil' at geymişe döner hemîn ' aşık
Teni her dem serâser bâri hünâlüd dâğ olsun
- 4 Öpüşsün dilrubâlar çolü içüb meclis-i meyde
Biri biriyle hep cân cân olub bâl yağ olsun

- 5 Didi cānān işitdüm Nazmīyā derdüñ nedür derdüñ
Didüm cānā benüm derdüm işidenden ırāğ olsun

Nazīre

74

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Dil-i aġyārı çīn zülfüñe şal yolu uzāğ olsun
Nice bir baġ-ı hüsñünde öten ey gül uzāğ olsun
- 2 Hevāya uymuşidi murġ-ı dil rām olmayub baña
Düşürdü ħara zülfüñ aġa anı yüzi aġ olsun
- 3 Budur gül ruġlaruñ yād eyledüğüm kūh-ı firġatde
Ki ben Ferhāde ey Şīrīn dehen řāğ üsti bāğ olsun
- 4 Cigerder bir dilāverdür bu dil zaġmuñda itmez bāk
Müjeñle çeşm-i hūñġaruñ gerekse püryarāğ olsun
- 5 Senüñ şol ħāl-i la' lüñ ħasretinden dembedem cānā
Nice bir Nazmi-yi dil ħastenüñ cānında dāğ olsun

Nazīre

75

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 ħara zülfüñ ruġuñ baġında ' ömrüm ħo düzāğ olsun
Ki bu dil murġını şayd iden oldur yüzi aġ olsun
- 2 Göñül murġına zülfüñ cānib-i ħaddüñde cāy itsün
Ki bāri bend ü bāğ içre temāşā hey bāğın olsun
- 3 Gider aġyārı yanuñdan ki ol sertā ħadem ġamdur
Şafā ile geçür devrānı ġam senden ırāğ olsun
- 4 Açıl gül gülşen-i şādīde sen ben bülbüle ħarşu
Benüm ey ġonce ħār-ı ġamda işüm aġlamağ olsun
- 5 Dil-i Nazmīde ' işkuñ olsa nola hey güzel şāhum
ħuluñdur devletüñde ol daġı bir od ocağ olsun

Nev' i dîger der an kâfiye incâ mîm revî

76

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Dilüñde zıkr-i Hâk her demde vird-i şubh u şâm olsun
Ne nutk itseñ demâdem Hâkka yarar bir kelâm olsun
- 2 Gel ey gâfil der-i erkâna varmak 'âdetin terk it
Niyâzuñ semti dâyim dergeh-i Rabbü'l-enâm olsun
- 3 Bulub bir cây-ı vaḥdet câm-ı vaḥdet birle var anda
Bir özge zevke dūş ol ḥâl ile 'ıyşuñ müdâm olsun
- 4 Karın olsun hemîşe luḫ-ı Hâkka luḫ iden ḥalka
Aña luḫı o subhân-ı laḫîfüñ berdevâm olsun
- 5 Selâmı el gögüsde eyle ta'zîm ile vir Nazmî
Ki diye el tevâzu' birle Nazmîye selâm olsun

Nazîre

77

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Virür her bezme revnaḫ şâhid-i mey müstedâm olsun
Ṭutar ḥürmetle ḥoş bezm ehlini luḫı müdâm olsun
- 2 Hilâl-i câmı her dem bedr idüb devr itdür ey sâķî
Müdâm iḥsânüñ ehl-i bezme iḥsân-ı tamâm olsun
- 3 Şu cānân kim ṭolü içdükce dâyim merḥabâ ide
Hemîn cānâneler içre o cānâne selâm olsun
- 4 Revân olsun yolına naḫd-i cānum tek o cānâna
Merâm üzre gelüb ben 'âşık-ı nâgâme râm olsun
- 5 Ne lezzet var şarâb içmekde Nazmî sâde rûlarsız
Şarâbı sâde içmek baña bir dâḫı ḥarâm olsun

Nazîre

78

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Bugün bu cebhe vü ruhsâra mihr ü meh gulâm olsun
Efendi bu cemâl ü hüsn sende berdevâm olsun
- 2 Senüñ bälâ kadüñe baş eger firdevsden tûbî
Tapuña sidre kâmetlerde ey hürî selâm olsun
- 3 Nesîm-i şubh şâm-ı zülfüñ aḥbârın esenlûkle
Getürsün baña her dem peyk-i ferḥunde peyâm olsun
- 4 Benüm cânüm lebüñ şevḳıne her meclisde devründe
Müdâm ehl-i dile eglence câm-ı la' l-i fâm olsun
- 5 Şu bezm içre ki Nazmî olmaya bir sâde rû sâķî
Şarâb içmek baña anda ḥarâm ender ḥarâm olsun

Nev'î diğer der an kâfiye incâ nûn revî

79

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Kõ ey 'âşık demâdem yüregüñ derd ile ḳan olsun
Yaşuñ ol mâcerâdan ḳanda olsa ḳan revân olsun
- 2 Yalan dünyâda gerçek 'âşık iseñ göz göre her dem
Senüñ şıdk ile 'ışkuñ ḳanlı yaşuñdan 'ayân olsun
- 3 Eger taḳlîd ise 'ışkuñ ḳo lafı ey muḳallid gel
Hemîn var yok yire her dem işüñ âh u figân olsun
- 4 Anuñ kim dâğ-ı mihr ola dilinde ḥâl-i 'ışk ile
Olıser gün gibi rüşen o bir gün biñ nihân olsun
- 5 Kõ Nazmî fikr-i dünyâ birle ḡamlar çekmegi her bâr
Nice bir dilde ol bâr-ı girân-ı bîgerân olsun

Nazîre**80***mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün***403a**

- 1 Beni âhîr helâk iden tek ol rûh-ı revân olsun
Aña ben ' aşık-ı üftâdenüñ rûhı revân olsun
- 2 Şafâ câm ile şâfî ehl-i bezmi şâdkâm eyler
Bu devrân içre şâkî kâmbağş u kâmrân olsun
- 3 Çeküb çâk eylesem şevk ile sînem şubhveş tañ mı
Niçe bir mihri ol mâhuñ bu gönülde nihân olsun
- 4 Revân cân vireyin ol Hüsrev-i Şîrîn dehân için
Ki âdem ' ışık ile Ferhâdveş bir dâsitân olsun
- 5 Virirse devlet el kim yüz sürem yâruñ ayağına
Nişârum Nazmî anuñ yolına nağd-i revân olsun

Nazîre**81***mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün*

- 1 Dehânuñ öpmege nağd-i revânüm hep revân olsun
Miyânuñ kuçmağa ser cümle varum dermiyân olsun
- 2 Nedür yoluñda ser terk eylemek yâ dil fedâ itmek
Dilerseñ cân dahı saña benüm rûhum revân olsun
- 3 Çeküb çâk ideyin şevkuñla sînem şubhveş ey meh
Ki dilde dâğ-ı mihrüñ saña gün gibi ' ayân olsun
- 4 Yüce pervâz idüb olsun kararî âsitânuñda
Gönül şahbâzına ço âşiyân ol âsitân olsun
- 5 Bulub fikr-i miyânuñla bu Nazmî ince ma' nîler
Demâdem vasf-ı dendânuñla sözde dürfeşân olsun

Nev' i diger der kâfiye mücerred incâ elf revî

82

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 İder kesb-i şafâ her dem t̄urub z̄ikr-i H̄üdâ iden
O ħaliyle ider hem yine terk-i mäsivâ iden
- 2 Demâdem z̄ikr-i H̄ağda özge ħâle düşmegin ider
Dil ü cânına şevk u zevk ile kesb-i şafâ iden
- 3 Muğarrerdür aña bir şübhe yoğdur anı sen bil var
Bulur rûhına râhat nefsine dâyim ezâ iden
- 4 Cefâsın görür âĥir evvelâ var mı aña şübhe
Vefâsızdan varub bir fikr ü ümmîd-i vefâ iden
- 5 Sükün üzre olub bir hoş ħuzûr eyler şafâ sürer
Gelüb başına ' ağılı Nazmîyâ terk-i hevâ iden

Nev' i diger der kâfiye müreddef bâ elif râ revî

83

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Ğam-ı ' işka düşübdür dembedem şol âh u zâr iden
Riyâsız zâr-ı ' âşıkdur o derdi ihtiyâr iden
- 2 Hevâdur rûzigâr-ı nâmuvâfık şerri birle hep
Demâdem herkesi âvâre idüb bîkârâr iden
- 3 Hemîşe ħırşdur ħağğâ biri biriyle her şahşı
' Abeş bir kâr zâr itmekle her dem zârkâr iden
- 4 H̄üdânuñ dâyimâ ħikmetleri fikridürür başdan
Dilinde her kişinüñ i' tiğâdın istivâr iden
- 5 Cihânda ma' rifet ħâdrin bilendür Nazmîyâ ancak
Hemîşe ma' rifet ehline bir hoş i' tibâr iden

Nazîre

84

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Beni ey döne döne nerd-i derd ü ğamda zâr iden*
Beni sensin demâdem zârı birle bîķarâr iden
- 2 Sürüb ayağuña yüz kimseler būs idemez illâ
Reh-i ' ışķuñda kendin pâyimâl idüb ğubâr iden
- 3 Kemerveş dermiyân itmek gerek sîm ü zerin cümle
Miyânın sen nigâruñ döne döne derkenâr iden
- 4 Ebed ' aşıkluğı bilmez nedür ' ışķ ile alışmaz
Melâmetden reh-i ma' şūķda nâmūs u ' ar iden
- 5 Güzellerden murâd almaz ebed bir kimse illâ kim
Tutub varını yok Nazmî zer ü sîmîn-i zâr iden

Nev'î diğer der kâfiye mücerred incâ mîm revî

85

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Demâdem ğadden artuķ âhı eksik itmez isem ben
Nola kim her zamân çekmekdeyem çoķ derd ile ğam ben
- 2 Ne derd olur bu kim dünyâ umûruña düşem tıram
Çekem andan demâdem nice nice ğam dağı hem ben
- 3 Baña hergiz gerekmez ol cihet kim ol cihet birle
İşidem her kişiden dâyimâ ıa' n ile vir hem ben
- 4 Yer ile olmazidüm vâdi-yi ğayretde lâya' kıl
Eger kim düşmesem envâ' -ı esrâra demâdem ben
- 5 İrer hemdemlüğinden rûğuma râğat kemâl ile
Ne dem Nazmî ki bulam bir ğıtâba ķâbil âdem ben

* İÜ.TY 1636/80a

403b

Der kıāfiye bā vaşl u ħurūc incā elif revī

86

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Nice bir nār-ı zilletle yanayın yakılayın ben
Nice bir cām-ı miñnetle tırayın yıkılayın ben
- 2 Dilendi dil ğam-ı hecr ile çün bezm-i belā içre
Bilinsün neydiğüm her demde nālişler kıalayın ben
- 3 Çün ol Şirīn lebüñ Ferhādı oldum ' ışk ile cāndan
Bugün feryād ile dehre bir āvāze şalayın ben
- 4 Vefāsından unutduysa beni yār ey gönül bārī
Cefāsından aña tırsun aña anı añayın ben
- 5 Ne ħikmet ola cānbağş olduğı güftarı cānānuñ
Anuñ ' İsa lebinden Nazmiyā anı şorāyın ben

Nazīre

87

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Ruñuñ hecriyle nice bir yanayın yakılayın ben
Ĝam-ı ebrūñıla kıaddüm nice bir ya kılayın ben
- 2 Görelden zülf ü kıadd ü ħāl ü ħatı ü ğamzeñi cānā
Belā-yı ' ışkına sen pürbelānuñ mübtelāyın ben
- 3 Ĥabībüm Ka'be-yi kūyuñda vaşluñ ' iydi şevkıne
Kemān ebrūlaruña cān ile kıurbān olayın ben
- 4 Bugün devr içre ħüsnüñ döne döne seyr kıılmağa
Varub kıarşuñda āyine mişāli aşılayın ben
- 5 Yıkıldum zillet ile āh elem alur bir arkıam yok
Nice bir Nazmiyā bu yüzden ayağda kıalayın ben

Nev'î dîğ̃er der an kâfiye incâ sîn vasl

88

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Düşüb her bir cefâhûya çekersin biñ belâsın sen
Gönül haqqâ budur kim baña bir özge belâsın sen
- 2 Yellersin her hümâ pervâz-ı dildârũ hevâsına
Karârũ yok gönül bir dem 'aceb ehl-i hevâsın sen
- 3 Kad-i bâlâ-yı yâre ne belâdur irmek ister dil
Yeñilmez hergiz ol anũ ilâhî vir belâsın sen
- 4 Ne kayd olur libâs-ı 'örf ey dilber belâdur ol
Huzûr isterseñ egnünden koma 'uzlet palâsın sen
- 5 Müdâm elden düşürme câmı 'ârif düş dağı hoş geç
Be şũfî sür mey-i şâfuñ yüri şâfî şafâsın sen
- 6 Şu deñlü dürr-i meknûn gibi cevher sözlerũ var kim
Kemâl-i nazm ile Nazmî Nizâmisin şanasın sen
- 7 Saña ger Hüsrev-i Maħmûd haşlet ide bir rağbet
Bugün bu nazm ile Firdevsi-yi şânî olasın sen

Nazîre

89

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Vefâsı yok cefâsı çok bir âfet dilrubâsın sen
Ne diyem zerrece mihr eylemez bir mehlikâsın sen
- 2 Kıyâma geldigince kâmetũ fitne kopar fi'l-hâl
Yoluñda öldigüm şöyle kıyâmet dilrubâsın sen
- 3 Begüm resm ü vefâ terk-i cefâ gelmez yüri senden
Ki yâr-ı bîvefâsın sen nigâr-ı pürcefâsın sen
- 4 Donanub gül gibi al ile her gâh öyle al ile
Nice bir şol ala güzel gibi gönülüm alasın sen

- 5 Nice bir alsun ey mahum Şeb-i hecrunde bu Nazmı
Nola mihr eyleyub bir gun ana ger vaş olasın sen

Nev' i diger der afiye mucered inc e lf revı

90

mef' lun mef' lun mef' lun mef' lun

- 1 Beni ol mahdan ey ar iden dayim cuda sensin
Bana Şol done done eyleyen cevr  cefa sensin
- 2 Reh-i ' Ő ire ey eŐmum bana ' ayn-ı belasın sen
Ki miskn gonlum iden her belaya mubtela sensin
- 3 ad  zulf-i nigara meyl idersin ey gonul dayim
Belaya ugradan ben mubtelayı dayima sensin
- 4 Kesilmez yollarımdan diyu senden ter duŐer dilber
Heman ey eŐkum arada doginmez macera sensin
- 5 Demadem eksik olma kuy-i dilberden sen ey ahum
Ki hal-i purmelalum andıran her dem ana sensin
- 6 Reh-i dilberde peyk-i ahuma hempa olub her dem
Esen ol ey Őaba yilub yopurden her yana sensin
- 7 Şa' adet sana kim Nazmı geda-yı kuy-i yar oldun
Bugun iklim-i ' Őa padiŐah olan geda sensin

Nazire

90

mef' lun mef' lun mef' lun mef' lun

- 1 Bugun kim mulk-i husne server olan dilruba sensin
Dil ehlin cumle kendune ul iden dilbera sensin
- 2 Bu gonlum add  zulf  gamzen ile mubtela idub
Beni boyle belaya ugradan hey purbela sensin
- 3 am-ı ' Őun helak itdi beni gel ey abib-i can
Benum bu derd-i bidermanuma yine deva sensin

- 4 Beni cevr ile hey āfet helāk itmek ne lāzum kim
Dirīgā diyecek āh̄ir bu hāle evvelā sensin
- 5 Bugün erbāb-ı nazm içre senūñ cevherdürür nazmuñ
Nizāmī gibi şā' ir haq budur kim Nazmiyā sensin

Nazīre

91

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Bu qadd ü zülf ile kim gönlüm alan dāyima sensin
Hey āfet başdan ayağa belā olan baña sensin

404a

- 2 Şeker güftār ü Şīrīn lebleriyle haq bu kim şimdi
Melāhat milketinūñ pādīşāhı Hüsrevā sensin
- 3 Benüm gönlüm alub Şīrīn lebünle Hüsrevā böyle
Beni Ferhādveş bir derde şalan bīvefā sensin
- 4 Benüm cānum düşürdüñ tā ki derd-i ' işkuña cānā
Ṭabīb-i cānsın ol derde yine olan devā sensin
- 5 Bu Nazmī kim degül hāli belādan yatlıdur hāli
İden añı hey āfet her belāya mübtelā sensin

Nev' i dīger der kāfiye müreddef bā elif incā nūn revī

92

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 İdersem ' iyd-i vaşlında ben ol cānāna cān qurbān
Nola kim cānın eyler ' aşık-ı şādık olan qurbān
- 2 O hūnī çeşm hışm idüb kime tīr olsa ānide
Kemān ebrūsina anuñ olur ol bir gümān qurbān
- 3 Beni oqlar demādem oqlar urub sīneme ol yār
Olayın ben de bir gezden aña varub revān qurbān
- 4 Hābībūñ işigi Ka' be cemāli ' iyddür andan
Qoyun sürüsü ' aşıklar kim olalar hemān qurbān

- 5 Hâbîbe karşı 'uşşâk içre Nazmî cân revân it kim
İderler hacılar bayramı olsa her zamân kırbân

405a

*Der bahr-i hezec müsemmen müsebba' taqtî'eş mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün
mefâ'îlün der kıfîye-yi müreddef bâ elif*

93

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Beni bir zerre gibi döne döne âh kim devrân
İdübdür bir mehûn mihri hevâsı birle sergerdân
- 2 Lebi bûsına yârûn can virüb cân aldığım görüb
Hased ilter baña ağıâr-ı husâdı anuñ her an
- 3 Şeb-i vaşlında dildârûn gönül fikr-i firâk ile
Olur handân iken bir şem' i mânendi yine giryân
- 4 Gönül ğam yime vîrân olduğına zerrece sen kim
Cihân dağı cihânda her ne kim vâ oliser vîrân
- 5 Zamânuñ muktezâsı Nazmiyâ şimdi bu kim ekşer
Mezelletde kemâl ehli refâhiyyetde her nâdân

Nev' i dîger der kıfîye müreddef bu ev

94

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Ğam-ı Şîrîn ü Leylîden dil-i Ferhâd ile Mecnûn
Ne miñnet çekdüğini bilmez illâ küh ile hâmûn
- 2 Hâç-ı dildâr için teşvîş-i hâtır birle pürhüznem
Kara yazuyımuş alnuma olmağ böyle ben mağzûn
- 3 İşitmez bülbülüñ her dem figân-ı şad hezârın gül
Kulağına anuñ şebnem ağıtdı şanasın kırsûn
- 4 Seg-i kûyine yârûn yâr olub ulumağ itmezdi
Eger kim olmasa ey dil hasûduñ tâli' i meymûn

405b

- 5 Firâķ-ı la‘l-i lebler miḥnet ile Nazmiyâ anca
İdübdür döne döne bağrumı ḥün âh kim gerdün

Nev‘i diğer der kıfıye müreddef be yâ

95

mefā‘îlün mefā‘îlün mefā‘îlün mefā‘îlün

- 1 Şu deñlü miḥnet ile telḥkâm itdi ğam-ı şîrîn
Ki âḥîr terk-i ser itdi o ğamdan kühken miskîn
- 2 Cul-ı atlas giyürseñ bir ḥara ḥardur ne şek yine
Aña beñzer şu nâkes k’ide kendin ṭurmadın tezyîn
- 3 Güzel sevmek güzel eglencedür ammâ güzellerde
Ḥaķîkat olsa ancak cevır kıлмақ olmasa âyîn
- 4 Yılan gibi şol irdügin şokub zehrin dökener uş
Öliceķ göreler olduķda sîni her birinüñ in
- 5 Cihânda devlet atına süvâr olduñ kıyâs eyle
Felekde farz kıl Nazmî hilâli bir muraşsa‘ zîn

Der baḥr-ı hezec aḥreb müsemmen ‘arûzu ḍarb taḳti‘eş mef‘ülü mefâilü mefâilü mefâil

96

mef‘ülü mefâilü mefâilü mefâil

- 1 Ey dil ğam u endüh-ı firāvân ile her ân
Böyle nice bir olasın âzerde-yi devrân
- 2 Ḥâr-ı ğam elinden elem ü derd ile her dem
Bülbül gibi nice idesin zârı hezârân
- 3 Her gice ṭurub şubḥa degin meclis-i ğamda
Nice olasın şem‘i şıfat süz ile giryân
- 4 Bildürmek için neydiğüñi bezm-i belâda
Her dem nice bir eylesin nâle vü efgân

- 5 Dirseñ ki ħalāş olasın endūh ile ğamdan
‘ Ālemde eger ister iseñ derdüñe dermān
- 6 Terk eyle hevā vü hevesi eyle ħanā‘ at
Bu ‘ ālem-i fānīde budur çün reh-i ‘ irfān
- 7 Kes herkese baş egmegi dünyā cihetiçün
Ķul itme özün kimseye ol başuña sulţān
- 8 Her kim heves-i cāh-ı ciĥāndan ola fāriğ
Ķam gelmez anuñ göñline ol bābda bir an
- 9 Taţvīr kelāmı nidelüm ħāşılı Nazmī
‘ Ālemde ħanā‘ atle olur her kişi şeb‘ ān
- 10 Şükr it yüri her ħāle ħılub Ħaħħa tevekkül
Endūh-ı ğām ālāmına oldur yine dūhān
- 11 Bu vech ile ümmid budur kim dü ciĥānda
Mecmu‘ -ı murāduñı müyesser ide sübhān

Nazīre

97

mef‘ ūlū mefāilū mefāilū mefāil

- 1 Devr içre beni döne döne derd ile her ān
Dolab şıfat inledür ol āfet-i devrān
- 2 Göz gör[e] perişān dil ider ādemi her gāh
Seyr itdügi her Ehrimen ile o peri şān
- 3 Gülsün dirsene ağla dilā dilbere karşı
Kim giryeyi bülbüldür iden ğonce-yi ħāndān
- 4 Ben ‘ aşık-ı ğamġine idüb būs-ı lebin ‘ ahd
Cān ile sevindürdi beni yine o cānān
- 5 ‘ İyd irdügi gün ħumm-ı mey-i la‘ le el urdı
Ħammār bugün ħāşılı dildi yine bergān

- 6 Keyfiyyet-i esrārına bu hālet-i ‘ışkuñ
Oldı dil ü cān vākıf olaldan berü hayrān
- 7 Dendān ü lebī şevki anuñ gide mi dilden
Deryāda olur pes yine Nazmī dūr ü mercān

Nazīre 98

mef’ülü mefāilü mefāilü mefāil

- 1 Bir dem kosa gitse tek ü tenhā beni cānān
Ma’ nīde hemāndem olurum bir ten-i bīcān
- 2 Ol resm ile naqşına cemālinüñ ider reşk
Olur nigerān çün o nigārīne nigārān
- 3 Anuñ alur ol hūsn ile anı gönül ānī
Göz göre benüm gönlümü alan odur el’ ān
- 4 Nice yıka ben zārı hemīn şarşar-ı firqat
Nice yağa ben ‘aşığı āh āteş-i hicrān
- 5 Yārūñ leb-i la’ linüñ ider vaşfını nāzik
Nazmīnūñ o nāzıklük ile tab’ı ‘aceb kān

Nazīre 99

mef’ülü mefāilü mefāilü mefāil

- 1 Ey bülbül-i dil hār-ı ğam-ı yār ile her ān
Nice olasın zār idesin zārı hezārān
- 2 Yārūñ gözi hey göz göre bir ‘ayn-ı hārāmī
Kim her dem anuñ kandedeyise işi güci kan
- 3 Ya’ kūb dilüñ girye vü hüzn oldı naşībi
Cān Yūsufuna burc-ı beden olalı zindān
- 4 Zī devlet anuñ kim bu ciḥān ulularından
Bāş egmeye bir ferde ola başına sulṭān
- 5 Kirpikleri şol kan yaşınıñ kaṭreleriyle
Nazmīye nice demdür olur sübḥa-yı mercān

Nazîre

100

mef' ulü mefâilü mefâilü mefâil

- 1 Gözden çü leṭâfetle olur cān gibi pinḥān
Cāna leb-i la' lüñe anuñçün didiler cān

406a

- 2 Sen cānı bu zībālğ ile gördi perîler
Her birisi şerminden özün eyledi pinḥān
- 3 Sensin o melekḥū melik-i mülk-i melāḥat
Kim bende olubdur saña her vech ile ḥübān
- 4 Ḥak-i ḳademüñ tâc-ı ser-i ehl-i muḥabbet
İzüñ tozı kuḥl-i başar-ı dîde-yi yārān
- 5 Var ol ḳad ü ebrüyile sen şūḥda bir ān
Kim Nazmî dilinden ḳoyamaz anı şu bir an

Nazîre

101

mef' ulü mefâilü mefâilü mefâil

- 1 Zülfüñ lebüñ üstinde görenler didi ey cān
Zulmetde niḥān itmiş özin çeşme-yi ḥayvān
- 2 Ruḥsāruña zülfüñle heves itse nola dil
Pervānenüñ eglencesidir şem' -i řebistān
- 3 Ḥaḳ nūrdan itmüş seni ḥalk işte meleksin
Alnuñ meh-i tâbān ü yüzüñ mihr-i dıraḥşān
- 4 Öldürdüñ elemlele bu devr içre beni āh
Dirlük ḳomaduñ hey baña ey āfet-i devrān
- 5 Ebruñ ile ḳaddüñ ki senüñ nūn u elifdür
Nazmî ider anuñ güzelüm vaşfını her ān

Nev' i dîger der kafîye müreddef be vāv

102

mef' ulü mefâilü mefâilü mefâil

- 1 Envā' -1 cefā vü ğam u endüh ile gerdün
Derdā ki ider hālümü her gāh digergün
- 2 Gitdi o gözüm nūrı ğara günlere ğaldum
Görince cüdā itdi o mehdēn beni gerdün
- 3 Dāğ urdı dile nār-1 firāķı o nigāruñ
Eşküm nice pürhün oluben olmaya Ceyhün
- 4 Devr-i felek āh ol meh-i Ken' āndan idüb dūr
Ya' ğüb dili ğāyet ile eyledi maħzün
- 5 Bir derd çeker hecr-i nigār ile bu Nazmī
K'ol derdi ğam-1 Leylī ile çekmedi Mecnün

Nazîre

103

mef' ulü mefâilü mefâilü mefâil

- 1 Yüz tıtsa baña devlet ile baħt-1 hümāyün
Olurdum o yüzden o hümā ğal' ata maħrün
- 2 Servüñ özine himmet-i 'ālīdür o yüzden
Öykinmesi olur ğadd ü cānāneye mevzün
- 3 Ey şol güzelüñ geydüği gönlek k'ola māvī
Güzel yaraşur giyse eger üstine māyün
- 4 Mu' tād-1 refāhiyyetüñün zilletē düşüb
Olmasun ilāhī kişinüñ hāli digergün
- 5 Nazmī dileme şol kişiden himmet-i 'ālī
Gerdün gibi olursa anuñ himmeti ger dūn

Nev'î dîger der kıfıye müreddef be yâ

406b

104

mef'ûlü mefâilü mefâilü mefâil

- 1 Mestâne dile fikr-i leb-i la' l-i nigârîn
Her gâh gelür gül gibi câm-ı mey-i la' lîn
- 2 Behcetde anuñ ruħlarıdur lâle ile gül
Lezzetde daħı lebleridür şîr ile şîrîn
- 3 Bir gülşen-i zîbâdurur ol rûy-ı muṭarrâ
İtmüşler anı cennet-i me'vâ gibi tezyîn
- 4 Bir yüzden olur yüzüme baқdıқca benüm âh
Alnını ider çîn o nigârîn idüben kîn
- 5 Bervech ile vaşf eyle yûri ħüsn-i nigârı
Kim her gün anı saña Nazmî ide taḥsîn

Der baħr-ı aħreb' arûz u ğarb maħzûf taқti'eş mef'ûlu mefâ'îlu mefâ'îlu fe'ûlun

105

mef'ûlu mefâ'îlu mefâ'îlu fe'ûlun

- 1 Reftâr-ı şafâbaḥş ile ey serv-i semen ten
Kendüñe şu gibi gönül aқıtmasın sen
- 2 Dirseñ yoluma öl baña ol 'ışq ile kırbân
Ey rûħ-ı revânum hoş aña cân virdüm ben
- 3 Bülbül gibi ben ağılayayın ħâr-ı ğamuñda
Sen gül şen ol ol ħâlüñe tek ey yüzi gülşen
- 4 Hecrüñde bu ölmekden eşeddür baña kim âh
Ben ağılarum ey dost güler ħâlüme düşmen
- 5 Raħm eyleridüñ Nazmîye sen işidüb âhın
Ey sîm beden olmasa kılbüñ eger âhen

Nazîre

106

mef'ûlu mefâ'îlu mefâ'îlu fe'ûlun

- 1 Sen tûrur iken gül gibi ey serv-i semen ten
Gülşende ne hazz ide gönül serv ü semenden
- 2 Şol işigi Ka' be tapusı kıblegeh sensin
Kurban olurum ben saña âhîr göresin sen
- 3 Olduğ ikimüz Yûsuf u Ya' kûba müşâbih
Hüsñ ile vü hüzn ile bugün bir sen ü bir ben
- 4 Dilden ki gelür ' işkuñ odından şerer-i âh
Mihrum ider ey mâh saña gün gibi rûşen
- 5 Oldı elem ü derd ile Nazmî katı miskîn
Câna olalı künc-i firâkuñ aña mesken

Nev'î diger kâfiye bâ vaşl u hurûc elif revî

107

mef'ûlu mefâ'îlu mefâ'îlu fe'ûlun

- 1 Her dem yiler ol kim geçemez hîç hevâdan
Olur o biri imdi nice berg ü nevâdan
- 2 Bîhûde hevâya yile her kim ki demâdem
Kurtulmaz o yolda o nice derd ü belâdan
- 3 Kâlbi o kesûñ olmaya şu gibi ki şâfî
Her gâh biri olur ol elbette şafâdan
- 4 Bir kimse ki luğf u kerem ehli ola anı
Her kimse añar dembedem anuñla du' âdan
- 5 Şükr eyle hemîn Hağğa be Nazmî ki degülsin
Heccâv olub ol hicve muhevves şu' arâdan

Nev'î dîger derân kâfiye incâ rā revî

108

mef' ūlu mefā'īlu mefā'īlu fe' ūlun

- 1 El çekmeye şol kimesne kim şūr ile şerden
El yusun o göz göre hemān cān ile serden
- 2 Bir kişiyi gerek tehlikeye atmaya kendin
Lāzımdurur elbette hāzer cāy-ı haṭardan
- 3 Kīn eylesün kimseye kimse ki beherhāl
Üstündürür ol elden ü qalmaz hem er erden
- 4 Erkānda kemāl ü hünere qalmadı raġbet
Yek sīm ile zer şimdi kemāl ile hünlerden
- 5 Bir mertebeye şimdiki aşr içre be Nazmī
Kimse çıqamaz çıqmayıcaq sīm ile zerden

Nev'î dîger derân kâfiye incâ sīn revî

109

mef' ūlu mefā'īlu mefā'īlu fe' ūlun

- 1 El çekmeye ol kes ki hevāyile hevesden
Hemdemlügi kes sen daġı ol nev' ile kesden
- 2 Hāli odurur baġr-i ġama düşenüñ ol kim
Hāli ola māhi gibi her laḡzāda sesden
- 3 Haḡḡā ki olur ehl-i dilüñ rūḡı ġıdāsı
Şol dem ki müşerref ola bir hūb nefesden
- 4 Seg gibi o kim ide her ādemle hırıldı
Şek itme ne şek olmaz anuñ farḡı 'asesden
- 5 Nazmī kerem ummaḡ kişi bir şaġs-ı eḡasdan
Bir nef' gözetmek gibidür hār ile ḡasdan

406a

Müreddef der kâfiye mücerred incâ lām harf revî

110

mef' ūlu mefā' īlu mefā' īlu fe' ūlun

- 1 Sensin çün olan Yūsufa hüsñ ile bedel sen
Olmağa behā mülketi sulţān-ı mehel sen
- 2 Behcetde perisin dağı zībāyide ölseñ
Huşletde o behcetle melek gibi güzel sen
- 3 Ben şimdi mi sevdüm seni ey rûḥ-ı revānum
Sevdirmişidüñ cāna seni rûz ezel sen
- 4 Varub yürime bezmine nādānlaruñ ey dost
Varma şu senüñ ḳadrüñi bilmezlere gel sen
- 5 Çün ḳāmet varluğına el irmez o nigāruñ
Nazmī nice bir eyleyesin ṭul-ı emel sen

Nev' i diğ er kâfiye müreddef bâ elif rā revî

111

mef' ūlu mefā' īlu mefā' īlu fe' ūlun

- 1 Ağyār ile ey yār niçün yār olasın sen
Lāyık midurur hemdem-i ağyār olasın sen
- 2 Cevr eyler iken ' aşıḳa her dem be cefākār
Ağyāra niçün vara vefādār olasın sen
- 3 Ağyāra vefā ' aşıḳa cev r ü sitemüñ vār
Ādemlük ise ancağ ola var olasın sen
- 4 Şimdi bu cefā sende ki var kim bile kim āh
Varduḳca dağı nice cefākār olasın sen
- 5 Bīmār ola ḳahreyle ḳasedden ola ağyār
Bu Nazmīye luṭfuñdan eger yār olasın sen

Nev'î dîger der kâfiye mücerred rā revî

112

mef'ûlu mefâ'îlu mefâ'îlu fe'ûlun

- 1 Gel ey yüzi şems alnı kamer bir sen ü bir ben
İyş eyleyelüm şâm ü seher bir sen ü bir ben
- 2 Câmı pür idüb nüş u müdâm eyleyelüm cüş
Hoş şevk ile ey şüh püser bir sen ü bir ben
- 3 Gülşende güzel eyleyelüm sohbət-i gül gel
Gayr olmaya hiç anda yeter bir sen ü bir ben
- 4 Mestâne düşüb bir gice tenhâca şarıлмақ
Bilsem ki ne demlerde düşer bir sen ü bir ben
- 5 Sen bir dür-i pākize vü ben Nazmiyem ey cân
Zâtı dağı güftarı güzel bir sen ü bir ben

*Der baħr-ı hezec müşemmen cüz'-i aħreb ü cüz'-i sālīm 'arūz u darb maqşūr taqti'eş
mef'ûlü mefâ'îlün mef'ûlü mefâ'îlün der kâfiye-yi müreddef be vāv*

113

mef'ûlü mefâ'îlün mef'ûlü mefâ'îlün

- 1 Her gice yatub pürgam turan pürelem her gün
Bir zulmete düşer kim günü olur anuñ dün

407b

- 2 Yas olduğı ğam birle añmaz mı 'aceb soñun
Şenlükler idüb iden şöhetler ile düğün
- 3 Her demde gelür āhı pürsüz derünından
'Işğ āteşi anuñ kim bağrına ura dögün
- 4 Rāhatda olub rūhı cāmına şafā irer
Hağ zikri ile bir ins üns eyleye her dem çün
- 5 Dünyānuñ o mekkāruñ bir vech ile mekrinden
Ger kırtulabilürseñ Nazmī yüri var ögün

*Derān baḥr ‘arūz u ḍarb maḥzūf taḳṭī‘eş mef’ülü mefā‘îlün mef’ülü mefā‘îlün
ḳāfiye bā vaşl u ḥurūc incā elif*

114

mef’ülü mefā‘îlün mef’ülü mefā‘îlün

- 1 Her kim geçe bi’l-cümle şol devlet-i dünyādan
Anuñla alur behre ol devlet-i ‘ uḳbādan
- 2 Dünyā hevesin ol kim terk eyleye zî devlet
Her gāh emîn olur şūr u şerrr u gāvğadan
- 3 Her gāh sa‘ ādetden bir behre alur ol kim
Olmaya ebed ḥālî vā‘ az sözin esfādan
- 4 Eylükden alur elbet bir behre beherḥāl ol
Eylük nazarı ola bir ḳula ki Mevlādan
- 5 Her nazmı ki bu Nazmî ṭab‘ indan ider peydā
Dürdür ki çıkar güyā ol bir ulu deryādan

Nev‘i diġer derān ḳāfiye incā rā revî vü sîn vaşl u nün ḥurūc

115

mef’ülü mefā‘îlün mef’ülü mefā‘îlün

- 1 Ḥaddüñle güzelsin bir pürлуṭf gül-i tersin
Ḳaddüñle güzel mevzūn bir serv-i semenbersin
- 2 Bu naḳş-ı dilāra kim var sende nigāra sen
Dilberler arasında bir rüḥ-ı muşavversin
- 3 Bu ḥüsn ü behā ile vezn eyleseler zātuñ
Ey ḳāmeti mevzūnum Yūsufı berābersin
- 4 Tā Mışr-ı melāḥatde ḥüsn ile ‘ azîz olduñ
Bu vech ile sulṭānum sen Yūsufa beñzersin
- 5 Sen zāt-ı şafābaḥşı la‘ lüñle görüb cāna
Nazmî seni cān ile sevse nola cevhersin

Nev'î dîger derân kâfiye incâ nûn revî

116

mef' ulü mefâ' ilün mef' ulü mefâ' ilün

- 1 Bir şüh-ı cihânsın sen bu gönlüm alan sensin
Ben gam çekerüm senden sen anı görüb şensin
- 2 İtmezse saña te'sîr âhum nola ger bir dem
Ey sîm tenüm çün sen bir yüregi âhensin
- 3 Ben karşıña zâr ile bir bülbül-i zâram sen
Gülzâr-ı cemâl içre bir serv-i semen tensin
- 4 'Uşşâk hezâr olsa bülbül gibi karşında
Çok görme nigâra kim sen bir yüzi gülşensin
- 5 Nazmî saña 'âşıkdur ey hûb perî çehre
'Aşkıyle bugün anı dîvâne eden sensin

Der baħr-ı müseddes 'arüz u darb maqşûr taqtî'eş mefâ' ilün mefâ' ilün mefâil der kâfiye-yi müreddef bâ elif

117

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâil

- 1 Sa' âdet aña k'ide dâyim el ân
Eline subħa alub zıkr-i sübhân
- 2 Oquyub 'ârif olan her varağdan
Olur esrâr-ı 'irfân ile hayrân
- 3 Dem olur kim kişi dünyâ gamından
Olur bâr-ı girân çekmekle giryân
- 4 Bulur hâl-i fenâsın 'âlemün lîk
'Ayân bakmaz o hâle 'ayn-ı a' yân
- 5 Fenâ fikriyle Nazmî her dem âh it
Dem-i rihlet gamıyla ağla her ân

Nazîre

118

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâil

- 1 İde dāyım o kim kızb üzre eymān
Muqarrer olmaz andan imdi ĩmān
- 2 Şu şahsuñ k' olmaya pāk i' tiqādı
Gözetmez din ü ĩmān küfr ü tuğyān
- 3 O kes kim gözlemez āyīn-i İslām
Haqīkatde degüldür ol müselmān
- 4 O kim şānında olmaya mürüvvet
Gözetmez hātır-ı aḥbāb u ihvān
- 5 Şoñun fikr eyle evvel her şafānuñ
Aña ey Nazmi çendān olma ḥandān

Nazîre

119

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâil

- 1 Eman virmez dile ğam hiç bir ān
Olubdur aña mişl ü tiğ-i bürrān
- 2 Nazar itmezler aşlā bir faqīre
' Ayān göre tururken ' ayn-ı a' yān
- 3 Huzur-ı ḥāli bilen ehl olandur
Huzurı var ki bilmez anı nādān
- 4 Zamānı az olur ekşer sürürüñ
Gönül sen aña ḥandān olma çendān
- 5 Bu esrār-ı ḥayāli sende Nazmī
Göreydi Ḥayretī olurdu ḥayrān

Nazîre

120

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâil

408a

- 1 Belâdur 'ârife her kıurb-ı nâdân
Olur andan her âdem dil perişân
- 2 Hüdâ göstermeye olur kişiye
Kara tağlardan artık kıurı bühtân
- 3 Sa' âdetden ki olmuş ola behre
İder rahmet beherhâl aña Raḥmân
- 4 O kim yâ Haḳ diye her ân ânı
Olur her anda 'avn-i Haḳ nigehbân
- 5 Dile Nazmî seni ḥatm eyleye tâ
Muḥammed dîni üzre Rabb-i Deyyân

Nazîre

121

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâil

- 1 Bir âdem kim ola ḥulķı meleksân
Olur insân-ı kâmil öyle ḥoş şân
- 2 Kaçar insan-ı kâmilden şeyâḥîn
Müselmândan olur tersâ çü tersân
- 3 Perişân dilrubâ diyü bir âdem
Kime dil virse olur dil perişân
- 4 Ola ol kim 'alâyıḳdan mücerred
Zihî devlet olur başına sultân
- 5 Kişiye Nazmi iḥsân ehli olmak
Olur Haḳḳ cânibinden özge iḥsân

Nazîre

122

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ'il

- 1 Ne deñlü olsa bülbül zâr ü giryân
Olur gül gördüğince şād ü ħandân
- 2 İñen unutma giryân olmağı hây
Düşüb bir şevke ħandân olma çendân
- 3 Ĥaķıķı' āşıķ oldur gözi yaşı
Ola her ķandeyise dembedem ķan
- 4 Gerekdür ' āşıķuñ āh ile eşki
Ĝam-ı ' ışķ ile mişl ü ebrū bārān
- 5 Metā' -ı vaşluñ olmazdı nazîri
Şonuñda olmayaydı āh-ı hicrān
- 6 Ne yüzden ħāşıl olsun öñsün ādem
K'olubdur şimdi mesned bāb-ı iĥsān

Nazîre

123

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ'il

- 1 Virür ħaz cāna ħatt-ı la' l-i cānān
Yine āh olur ammā āfet-i cān
- 2 Şacı zulmet ħatı ħızr ol nigāruñ
Leb-i la' lin şorarsañ āb-ı ħayvān
- 3 Nigārum ķandedür ķanı görünmez
Nola aķıtısa çeşmüm dembedem ķan
- 4 Bilinmez neydügi bezm-i belāda
Şu dil kim dembedem olmaya nālān
- 5 O cānāne şu kim dil vire Nazmī
Virür ' ışķı yoluñda āĥiri cān

Nazire

124

mefā' ilün mefā' ilün mefāil

- 1 Ol ādem cānı cānān ol perişān
Olur pinhān bu çeşmümden peri sān
- 2 Sever her kim ki görse cānı gibi
Ne cān ola 'aceb bilsem o cānān
- 3 Ṭabīb-i cāndurur ol yār-ı cānum
Odur olan o derd-i cāna dehān
- 4 Dehānum öpdı ururken dimüş yār
Benümçün eylemiş yok yire bühtān
- 5 İder 'uşşāk o gül ruhsāre karşı
Belābil gibi zāriler hezārān
- 6 Nigārum gül āna ben bülbül anuñ
Baña ey Nazmi kūyıdur gülistān
- 7 Çümen der bāğ köyi ān gülendām
Hezārān 'andelīb-i zār-ı nālān

Nazire

125

mefā' ilün mefā' ilün mefāil

- 1 Ne yerde k'ola bir ra' nā gülistān
Olur bülbülleri ānuñ hezārān
- 2 Senüñ cāna gülistāndur cemālūñ
Anuñ bülbülleri 'uşşāk-ı nālān
- 3 Olubdur āfitābum mihr-i hüsnuñ
Göñül gögünde tābān u dıraşşān
- 4 Lebüñ yanında ğunca gelse ğonca
Görünmez ey gül-i ħandān o çendān
- 5 Senüñ cānā leb-i la' lünde ħaṭṭuñ
Bu Nazmiye olubdur āfet-i cān

Nazîre

126

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâil

- 1 Nola ger olsa nāzuñ nāzik ey cān
Ki sensin nāzenīn-i nāzenīnān
- 2 Seni sevdüm görüb bu ḥüsn ile sen
Beni dīvāne itdüñ ey perī şān
- 3 Helāk itse acumı cānı cānā
Ḥaṭ-ı la' lüñdürür bir āfet-i cān

408b

127

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâil

- 4 Olaldan zülfüne ' ömrüm müşābih
Yerin baş üzre eyler oldı reyḥān
- 5 Beni giryān iden zülfüñ ğamıdur
Saḥāb ile yaġar zirā ki bārān
- 6 Lebüñ hecriyle cāna ḳande olsa
Gözüm yaşı benüm her dem olur ḳan
- 7 Ruḥuñ vaşf ile bu dīvān-ı Nazmī
Bahāristāndurur yāḥud Gülistān

Nazîre heme kelimehā bīnc harf

128

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâil

- 1 Vişālin eylese mebzül cānān
İderdi luṭf ile vallāh iḥsān
- 2 Nazîri yoġıdı iḥsān ideydi
Dehānı būsımı ' uşşāḳa cānān
- 3 Sa' ādet yüzini görmek nigāruñ
Nuḥūset lācerem hengām-ı hicrān

- 4 Sa' adet isteyen olur ḥabībūñ
Vişāli 'iydine ānide ḳurbān
- 5 Yaraşur ḥüsn ile ān ile olsa
Nigārum Nazmīyā sulṭān-ı ḥübān

Nev'î dîger der ḳāfiye müreddef be vāv

129

mefā' ilün mefā' ilün mefā'il

- 1 Anuñ kim ola ḡamdan ḳalbi meşḥūn
Olur dāyim o her ḥāl ile maḥzūn
- 2 O kim 'ışkı ola āhın kem itmez
Olur 'ışk ile āhı ḥadden efzūn
- 3 O kim dil vire dūnyā varluḡına
İder kendüyi ol yoḡ yire maḡbūn
- 4 Ḥarīs olan kese gelmez ḳanā' at
Eline girse daḡı māl-ı Ḳārūn
- 5 İde Ḥaḳ yolına bir ḡayr o kim Ḥaḳ
İder anuñçün ecr-i ḡayr-ı memnūn
- 6 Hümā mānendi eyler yüce pervāz
Olnca kişinūñ baḡtı hümāyūn
- 7 Leṭāfet birle Ḥaḳḳā bu ki Nazmī
İder her nazmı nazm-ı dürr-i meknūn

Nazīre

130

mefā' ilün mefā' ilün mefā'il

- 1 Ola bir kimsenūñ kim himmeti dūn
Olur imansız imdi hāy o maḡbūn
- 2 'Uluv-ı himmet imāndandırur çün
Nolur pes ol kim ola himmet-i dūn

- 3 Olinmaz oldu kı̇anun üzre himmet
Açıldı dūna hep bāb-ı hūmāyūn
- 4 Nice himmet-i evlā ʿ āli eşkde
Ki hep küçük kı̇apudan işler altūn
- 5 Virilürdü münāşib ehline hep
Ĝaraż olmasa imdi ħadden efzūn
- 6 Bozulmazdı nizām erkān eger kim
Kādīmī ʿ ādet üzre sürse kı̇anūn
- 7 Ne işşı Nazmiyā çūn yok ħarīdār
Olubdur gerçi nazmuñ dürr-i meknūn

Nazīre

130

mefāʿ īlūn mefāʿ īlūn mefāīl

- 1 Bu kı̇arn içre olan bir kı̇adre maķrūn
Diler k'ola kı̇arīn-i māl-ı Kārūn
- 2 Düşüb dünyāya dünyāya kı̇apanuñ
Olıser āĥiri eyvāy maĝbūn
- 3 O kim dīn gözlemez dūn himmet olur
Olur zātında hem dīninde ol dūn
- 4 Ne müşkil ħāl bir ĥoyrād o toñuz
İrer kı̇adre ölince baĥtı meymūn
- 5 Olubdur şimdiki erkāna Nazmī
Sitemsāzına demsāz olma kı̇anūn

Nazīre

131

mefāʿ īlūn mefāʿ īlūn mefāīl

- 1 Ola bir ħākimūñ kim himmeti dūn
Olur etbāʿ muñ ħāli digergūn
- 2 Degüldür bile sīne sīne varur
Şu varyimez ki saķlar māl-ı Kārūn

- 3 Kişiyē olur eyvāy özge hūsrān
Ki dūnyā mekri birle ola maġbūn

408a **132**
mefā' īlūn mefā' īlūn mefā'īl

- 1 Olur ḥadden birūn āh-ı derūnı
Anuñ kim ola derdi ḥadden efzūn
- 2 Ḥaḳīki sözlerūñ naẓmuñda Naẓmī
Ḥaḳīqatde hemīn bir dürr-i meknūn

Nazīre **133**
mefā' īlūn mefā' īlūn mefā'īl

- 1 Cihān içinde ger a' lā vü gerdūn
Olubdur hep zebūn-ı zāl gerdūn
- 2 Ğam u endūh-ı çarḥ-ı pürcefādan
Olubdur āh kim ḥālüm digergūn
- 5 Düşüb devr āsiyābına dirīġā
Ögütdüm kendüm itdüm zecr ile un
- 6 Bu devrūñ cevri dehrūñ ḳahrı dāyım
Nice bir ide gönüm böyle maḥzūn
- 7 Cefāyı çarḥ-ı ġaddār u sitemkār
İder Naẓmī demādem baġrumı ḥūn

Nazīre **134**
mefā' īlūn mefā' īlūn mefā'īl

- 1 Baġāyet olduġiçün himmeti dūn
Döner her dūnuñ üstine bu gerdūn
- 2 Virilse cāhile bir cāh ile ḳadr
Olur faẓl ehlinūñ ḥāli digergūn

- 3 Olur bir hoş hümā tal^c at enīsi
Aña kim yār ola baht-ı hümāyūn
- 4 Göñülden ğam nice kem ola kim āh
İder dilber cefāyı ḥadden efzūn
- 5 Ğam-ı hicrān-ı dilberdür beni āh
İden her ğāh Nazmī böyle maḥzūn

Nazīre

135

mefā^c ilūn mefā^c ilūn mefāil

- 1 İdübdür baña çeşmūñ siḥr ü efsūn
Ki ^c işkuñ bende olub gider efzūn
- 2 Oḡur gūyā lebūñ üstinde ḥaṭṭuñ
Nigārā ^c aşikuñ cānına efsūn
- 3 Sen ādem canını cānā perīden
Güzel ḥalk eylemişdür Ḥaḡḡ biçūn
- 4 Kimūñ vardur senūñ anuñ gibi ān
Eyā ḡaddi elif ebrūları nūn
- 5 İder kendüyi nisbet ey yüzi gül
Ḳad-i bālāña beñzer serv-i mevzūn
- 6 Yaşum seylābına gel bir nazar ḡıl
Olubdur iki gözüm ^c ayn-ı Ceyḡūn
- 7 Belā bezminde ney gibi demādem
Nigārā nāledür ^c uşşāḡa ḡānūn
- 8 Müdām ey ḡonca leb bezm-i çemende
Senūñle içelüm gel cām-ı gülgūn
- 9 Olubdur vaşf-ı dendānuñda cānā
Bu Nazmīnūñ kelāmı dürr-i meknūn
- Be şūfī variken cām-ı şāfābaşş
Ne yersin içüñe zehr olsun afyūn

*Nev'î dîġer derân kâfiye vü derân şüret-i imlâ ammâ incâ kâfiye ki bâ vav nünest
belâ imtidâre'ş-şavt*

136

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâil

- 1 Ölür hâk olur âhir dem kişi çün
Niçün añmaya ol hâli dün ü gün
- 2 Açık göz yumılır eñ soñra kim âh
Olıser kişinüñ âhir günü dün
- 3 Olıserdür beherhâl âhiri yâs
Ne deñlü eylese bir kişi düğün
- 4 Kişinüñ nâr-ı hasret âhir-i kâr
Dirîġâ urıser baġrına dögün
- 5 Añub Nazmî günâhın tevbe iden
Nedâmet birle gün yaşını döksün

Nazîre

137

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâil

- 1 Firâk odu ki câna urdı dögün
Baña yâs oldu ol aġyâra düğün
- 2 Çü nerm olmaz nigâruñ katı gönli
Gönül şimdengirü taşlarla dögün
- 3 Bugün Mecnûmı oldum ol nigâruñ
Çü gördüm Leyli zülfini anuñ dün
- 4 Cemâl ü hüsn ile ol tıfl-ı mehveş
Olur bir âfitâb uş ırte bir gün
- 5 İşidüb Nazmiyâ bülbüller âhuñ
Hezârân âferin dirler senünçün

Nazîre

138

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâil

- 1 O Yûsuf hüsnsin sen kim dün ü gün
Kılur secde tapuña ay ile gün
- 2 Varursa tañ mı âhum saña her gün
Güzellerden yaña varur çü tütün
- 3 Baña vaşl ol beni öldürmesün gam
Hasedden dostum düşmen ço ölsün
- 4 Lebün üstünde hâlün reşki cânâ
Urubdur cânuma haqqâ ki dögün

409b

- 5 Dem-i vaşluñda kılsam nâle vü âh
Nola çalgile olur çünki dügün
- 6 Dügün bayrâm olub her rüz-ı rüzüñ
Günüñ günden benüm şâhum yek olsun
- 7 Hâyâtı bûs-ı la' lünledür ânî
Sever cânı gibi Nazmî anuñçün

Nev'î diger der kâfiye müreddef beyâ

139

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâil

- 1 Dilâ her cāmı olsa bir nigārîn
Dile hür itmek olur aña âyîn
- 2 Cefâsı hod muqarrer cümle hūbuñ
Cefâsı az olan hūbâna taşsin
- 3 Şu dilber kim ola tend' olmaya şūh
İder çin alnını dāyim idüb kîn
- 4 Aña kim viresin sen cân ile dil
Vedâ' eyler saña imân ile dîn

- 5 Seni Nazmî bu dünyâ gûşsa senden
Emîn ide Hudâ luţfindan emîn

Nazîre 140

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâil

- 1 Senüñ şol kākül-i pürçin müşkîn
Dili bend ile itdi zâr u miskîn
- 2 Baña göz göre ' arz-ı kîn idersin
Cebîn ü hâcibüñ itdükce sen çin
- 3 Baña luţf eyle mihr it hey vefâsız
Nice bir idinirsen cevri âyîn
- 4 Bu ben Ferhâd ki ey Hüsrev-i hüsn
Şeker leblerle sensin cân-ı Şirîn
- 5 Dür-i encümle kendin eyleyüb zeyn
Hilâl ister kim ola atuña zîn
- 6 Benüm cânım lebüñ eger bu Nazmî
Müdâm alsa eline cām-ı la' lîn
- 7 Semensâ sünbülin çözse ider yâr
O ħin envâ' -i envâ' -i riyâhîn

Nev' i diğer der kıfiye mukayyed incâ nün revî vü yâ kayd

141

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâil

- 1 Özin zer birle itmek zen gibi zeyn
Olur merd olana haqqâ budur şin
- 2 Olubdur ħâr-ı ħâr ile bu yüzüm
Gülistân çeşm-i püreşküm iki ' ayn
- 3 Bu iki çeşm-i giryânum sireşki
Olubdur şatı u Ceyhün mişli nehreyn

- 4 Nolaydı her gün olaydı baña āh
Bir iki buse-yi leb yârden dîn
- 5 Olınca Nazmiyâ arada aġyâr
Eyü olmaz iñen yâr ile mâbeyn

Müreddef kâfiye bâ redif vü vaşl nûn revî

142

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâil

- 1 Tekellüm itse bir cānane cānān*
O demde cān baġışlar cāne cānān
- 2 Cefâ eyler hemîn göz göre cāne
Lebin alsa ne dem dendāna cānān
- 3 Beni āh ayırur göz göre cāndan
Çağan kim yüz tuta hicrāna cānān
- 4 Virür hoş ehl-i bezme cān şāfāsın
Tekellüm eylese mestāne cānān
- 5 Bulurdı Nazmiyâ dil virse hālüm
Şu kendü gibi bir cānāne cānān

Nev'î diğer kâfiye bâ redif vü vaşl ü hurûc nûn revî

143

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâil

- 1 Güzellük birle bir cāndur o cānān*
Güzellük birle bir hāndur o cānān
- 2 Gören cāndan severse gördüğü ān
Nola pürhüsn ile andur o cānān
- 3 Perîdür hüsn ü behcetde o yüzden
Bir âdem cānı cānāndur o cānān

* İÜ./TY 1636/81a

* İÜ./TY 1636/81a

- 4 Virür cān hattın eyler ‘ aqlı līkin
Perī şān bir perişāndur o cānān
- 5 Nice Nazmī gibi dil mürdesini
Ḥayāta İrgörür cāndur o cānān

Nev‘i diğer der kâfiye mücerred tā revī

144

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefāil

- 1 Yine geldi sa‘ ādet māh-1 şa‘ bān
Cihāna oldu raḥmet māh-1 şa‘ bān
- 2 Dimişdür çün nebī şa‘ bān-1 şehri
Zihī māh-1 risālet māh-1 şa‘ bān
- 3 Bulubdur nisbetiyle ol resūle
‘ Uluvv-i kadr ü izzet māh-1 şa‘ bān
- 4 Gerek kim haqq resūl-i ḥürmetine
Olına çok ri‘ āyet māh-1 şa‘ bān
- 5 Olur bā‘ iş berāt-1 raḥmete pes
Hidāyetden bir āyet māh-1 şa‘ bān
- 6 Sa‘ ādet āna k’anuñ eylügine
İde yāren şahādet māh-1 şa‘ bān

410a

- 7 Günahkār ümmete Nazmī ne şübhe
Sa‘ ādetdür sa‘ ādet māh-1 şa‘ bān

411a

145

*Der baḥr-ı hezec müseddēs ‘ arūz u ḍarb maḥzūf taḳṭī‘ eş mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ulün
der kâfiye mücerred*

mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ulün

- 1 Olub maḡrūr dünyāya dime ben
Ḡurūruñ birle görme kendüñi sen

- 2 Şaķın mazlūmuñ alma her dem āhın
Toyamaz hāy anuñ āhına āhen
- 3 Olur her Őenligūñ Őonuñda bir ğam
Ĝurūr ile nice bir olasın Ően
- 4 Őoñı mātemdūrūr her servūñ ey vāy
Hey andan ‘ibret alsa anı ğoren
- 5 Kişi mevtin añub ol ħavf birle
Elinden gelse her dem itse Őīven
- 6 Kişiye nefis-i zālīm her nefes āh
Ĥaķīķatde olur bir özge rehzen
- 7 Ĥaķīķat ğözleseñ her cāh bir çāh
DūŐer bir derde Nazmī aña dūŐen

Nazīre

145

mefā‘īlūn mefā‘īlūn fe‘ūlūn

- 1 Varur bāde o dem kim ħāk ola ten
Kişi ķurtulamaz yine hevādan
- 2 O kim ‘āķıl ola ğāfil yūrimez
Kim olur her nefes nefis aña rehzen
- 3 İki yār arasında olmasa ħiç
Tekellūf birle vech ile sen ben
- 4 KiŐinūñ uĝramaz yanına derdā
Oñulmaz derde dūŐse dost dūŐmen
- 5 Ĥased Nazmī olur herkesde bedĥū
Kim oñmaz ol oñulmaz derde dūŐen

Nazîre

146

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Hevâya uymağ ile dembedem sen
Sükûna olurum hasret gönül ben
- 2 Baña artık gelür ol ğamdan ey dost
Beni ğamgîn görüb düşmen olur şen
- 3 Ebed bir yüzden olmaz rüy-ı şefkat
Ola anuñ ki qalbi mişl-i âhen
- 4 Görüb her şiveni ey ğâfil ağla
K'alıserdür senünçün dâhı şiven
- 5 Ğama düşdüğüne ağlama Nazmî
Meşeldür ağlamaz çün kendü düşen

Nazîre

147

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Eger kim ' aşıkiseñ ey gönül sen
Kıl ol ğadden birün âhı deründen
- 2 Gönül var ' ışk-ı yarı hemdem iden
Sen ol derd ile her dem nâle iden
- 3 Ola bir kimse kim bir hoş ğüsn ğulq
Tutar ğalk anı hoş bir veche ağsen
- 4 Ğağıqat gözleseñ göz nürıdur hey
O kim gün gibi mihri ola düşen

411b

- 5 Elin ala o kim bir pâyimâluñ
Anuñ üftâdesiyem Nazmiyâ ben
- 6 O kes kim olmaya hoş şüh ola tünd
O yüzden göremezsın anı sen şen

- 7 Hevāyı kim eli yilter hevāya
Olur ol yüzden ol bir merd-i rehzen

Nazîre

148

mefā' ilün mefā' ilün fe' ulün

- 1 Yüzüñ gülşendür ey serv ü semen ten
Aña bülbül hezār efgān ile ben
- 2 Bugün sensin o hūb-ı şūh u şengül
Ki olmuşdur cemālün reşk-i gülşen
- 3 Nola bülbül gibi ben ağlasam tek
Şen ol gül gibi ey gonce leb-i şen
- 4 Deñizde şanki mähidür oğuñdan
Yer idüb dilde kalan cümle demren
- 5 Demādem pāyiñe yüz sürmedür bes
Murādı Nazminüñ kıblem tapuñdan

Nev' i diğ er der kâfiye mücerred incā mā kabl revî meksur

149

mefā' ilün mefā' ilün fe' ulün

- 1 Ola bir kimse kim taḥkīḳ-i mü 'min
Yer ile bağlamaz dünyāya göñlin
- 2 Şu kim olmaya emr-i şer' e münkād
Degüldür ol kişi vallāh mü 'min
- 3 Göñül virmez cihāne şol kişi kim
Ḥayatında aña dāyim memātın
- 4 Muḳarrer ḥalidür şol ḥas ḥalkuñ
Ki ḥalkuñ ba' zı olur hoşca muḥsin
- 5 Sa' ādet aña Nazmī k'ola ḥāzır
Ezana çıkdığı vakte mü 'ezzın

Nazîre

150

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Güzel kim nâzik olub ola nârin
Güç olur çekmek anuñ ' izz ü nâzın
- 2 İderdi baña geh geh buse ihsân
O şâh-ı hüsn eger kim olsa muhsin
- 3 Gele bir yire çün ' uşşâk u ağıyar
Gelür şan bir araya ins ile cin
- 4 Sürer bir hoş şafâ hoş şevke düşer
Ele alan meyün şâfî ayağın
- 5 Anuñ kim ola Nazmî' tab' ı nâzik
Mey içmekde müdâm olmaz o müdmin

Nazîre

151

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Hâsen hulk olub ol kim ola muhsin
O hüsn-i hulk ile añarlar adın
- 2 Şu kes kim varyimez ola anuñ uş
Yiyiser varımı şonuñda varın
- 3 Dilinde ola bir şahsuñ ki çer gey
Olur şöhet anuñla çatı çirkin
- 4 Şu hâkim kim ola biraħm u şefkat
Nice disün aña bir kimse mü'min
- 5 Her ol kes Nazmiyâ kim ola bedhû
Ebed kesmez gider varır o huyın

Nazîre

152

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Kenâr idüm diyen yâruñ miyânın
Kenârın bekler anuñ qor mı yanın

- 2 Zihî devletlü baş ol kim nigāruñ
Ne sürer ayağına her gāh yüzün
- 3 Güzel ayağına ol nāzeninüñ
Varub yüz sürdügi ağıyār çirkin
- 4 Görünmezse nola ʿ uşşāka ağıyār
Ki itmez ins birle üns ebed cin
- 5 İderse Nazmiya terk eski hūyun
Yeñiler şirretin ağıyār-ı hāyın

Nevʿi diğer kâfiye bâ vaşl u huruc elif revî

153

mefāʿ ilün mefāʿ ilün feʿ ulün

- 1 O kim hāli ola zıkr-i Hüdādan
Olur hāli cüdā olmağ hedādan
- 2 Demādem nefse uyan geçmez ey vāy
Olnca hāk ölince tā hevādan

412a

- 3 Berî olur hemîşe her biri hoş
Ferāgat ehlinüñ her bir belādan
- 4 Hāqîkat gözlemez hāğğı ider ketm
O kim hālî ola hāl-i vefādan
- 5 Dile al ʿ ışğ ile tevḥîdi her dem
Dilerseñ Nazmiyā rahmet Hüdādan

Nazîre

154

mefāʿ ilün mefāʿ ilün feʿ ulün

- 1 Kaçan şerden kaçır her dem hevādan
Hemîşe hayrını ister Hüdādan

- 2 Uyan kes her nefes nefesine geçmez
Olnca hāk ölince tā hevādan
- 3 O kim Hāk diye dāyim hāk işide
Muqarrerdür geçer ol māsivādan
- 4 Belī diyü her işe bağlamaz bel
Şaķınan kimseler bālī belādan
- 5 Hemīşe şerre yilen şaķs Nazmī
Belā eksik degüldür her yañadan

Nazīre

155

mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün

- 1 O kim raķmet ümīd ide Hūdādan
Şefā' at uma daķı Muştafādan
- 2 Sükün üzre olur beş vaķte ķāyim
Geçer cümle heves birle hevādan
- 3 Anuñ kim i' tıķadı pāk ola ol
Berī olur hemīn rayb ü riyādan
- 4 Anuñ kim zıķri dāyim Hāk ola ol
Şāfā kesb idüb olur aşfiyādan
- 5 Ola her kim ki teslīm ü rızāda
Bilür her hālī kendüye Hūdādan
- 5 Olubdur luţfına mazhar Hūdānuñ
Ebed çıķmaz o kim rāh-ı hedādan
- 6 Ola her kimde kim 'ı şķ-ı hākīķī
Geçer bi'l-cümle Nazmī māsivādan

Nazīre

156

mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün

- 1 Geçen kimse heves birle hevādan
Hālāş olur bir oñulmaz belādan

- 2 Fenā ehli olanlar bu cihānda
Ebed fark eylemez şāhı gedādan
- 3 Gözinden yaş döker tırmaz müselsel
Alan bir özge hāl ol mācerādan
- 4 Düşe ʿālemde ol kim derd-i ʿışka
Ebed hazz itmez ol derde devādan
- 5 Saʿadet āna kim bir eylük ile
İde yād añı her kimse duʿādan
- 6 Kūlın Rabb-i Hafız ide hemīn hıfz
Olur bühtāndan özge iftirādan
- 7 Şu gibi Nazmiyā çağlañluđı ko
Sükūn it hāk gibi geç hevādan

Nazīre

157

mefāʿ-ülün mefāʿ-ülün feʿ-ülün

- 1 Şu kim havf itmeye hışm-ı Hüdādan
Kaçan havf eyleye āh-ı gedādan
- 2 Şu hākım kim bile Hāk korqusın ol
Çeker el ellere zulm ü ezādan
- 3 Ola ellerle ol kim eylük üzre
Añarlar anı hayr ile duʿādan
- 4 Berāber olıcağ öldükde ey vāy
Ne farkı var gedānuñ pādişādan
- 5 Düşen bir cāha hey bir çāha düşer
Çıkabilmez dahı hiç ol oradan
- 6 Belā üzre belādur cāh ile māl
Halāş olmağ güc olur ol belādan

- 7 Hās̄is ü varyimez olan ğan̄inüñ
Degüldür ħāli yeg ħāl-i gedādan
- 8 Cüdā düşmekde dünyādan beherħāl
Gedālar ħāli yegdür aĝniyādan
- 9 Nice bir yel gibi her demde yilmek
Daĝı geçmez misün Nazm̄i hevādan

Naz̄ire

158

mefā'īlün mefā'īlün fe'ūlün

- 1 Ṭabībā çek elüñ ben mübtelādan
Benüm ħalmışdurur derdüm devādan
- 2 Düşelden 'ışka derdüm artıĝ oldu
Belā eksilmedi ben mübtelādan
- 3 Ḥaĝīkāt gözleseñ 'ışk u muħabbet
Ķināyetdür göñül derd ü belādan
- 4 Hevāyı 'ışk ile ħāk olmayınca
Ebed 'ışk ehli geçmez ol hevādan
- 5 Mey-i şāfī elüñden ħoma şāfī
Be Nazm̄i var ise ħazzuñ şafādan

412b

Naz̄ire

159

mefā'īlün mefā'īlün fe'ūlün

- 1 Beni añardı ol dilber vefādan
Eli degse eger bir dem cefādan
- 2 Ruĝ u zülfine meylüm añlar ol yār
Velī dinmez baña aĝdan ħaradan
- 3 Ķad-i bālā-yı cānān fikri ile
Belā eksik degül ben mübtelādan

- 4 Didüm hep fikr ü dāyim rā aşıñdur
Didi geçmez misün daı bu rādan
- 5 Dilerseñ Nazmiyā derdüñe emsem
Cüdā olma o la' l-i cānfezādan

Nazīre **160**

mefā' īlün mefā' īlün fe' ūlün

- 1 Beni luf idüb añmazsañ vefādan
Unutma bāri ihsān it cefādan
- 2 ara zūfūñe ebr öykündüiçün
Olur her dem ' ararız ol ayādan
- 3 Hümāyün zūfūñüñ fikründe yiler
Hümā geçmez olunca bu hevādan
- 4 Gönül kim düşdi bend-i zūfūñe āh
alāş olmak ne mümkün ol belādan
- 5 Firāk-ı zūlf ü çeşm ü addūñ ile
Ölürse Nazmi unutma du' ādan

Nazīre **161**

mefā' īlün mefā' īlün fe' ūlün

- 1 Nigāruñ açdıuñ ben bīnevādan
Budur kim 'ār ider şehler gedādan
- 2 Belūñe ol dolamak ben uluña
olaydı ancerūñ ısa aradan
- 3 Benüm cānımdurur ey yār-ı cānum
orarsañ la' lüni ben mübtelādan
- 4 Ayaın tozıdır iki gözüm çün
Murād iki gözüm kul-i cilādan
- 5 Nola hecründe la' lün añsa Nazmī
Orucda hazz olunur balavadan

Nev'î dîger derân kâfiye incâ bâ revî

162

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Alan şeftâlu ol 'innâb-ı lebden
Sürer şâfî şafâ mâ'il 'inebden
- 2 Lezîz olur lebi bûsı nigâruñ
Şulu şeftâlüden tâze raḫabdan
- 3 Resendür zülf-i yâr anuñ çün andan
Çekilür anca diller ol sebebden
- 4 Benüm matlûb-ı cânumdur o cânân
Ki dil ḫâlî degül anı ḫalebden
- 5 Müdâm ayrılma 'ârif düş be Nazmî
Mey ü maḫbûb ile 'iyy ü ḫarabdan

Nev'î dîger derân kâfiye incâ tâ revî

163

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Perîdür ol nigârum ol cihetden
Berîdür âdemîye 'âḫîfetden
- 2 Perîrû hem melekḫu bir güzeldür
Güzeldür ol nigârum her cihetden
- 3 Perî peyker melek manzar güzeller
Güzel olmaya ol ḫürî şıfatdan
- 4 Ḳanı ol ḫutlu dem kim çekse görsem
Ḥasûdî bir ḫulî ḫuvvetlülerden
- 5 Olunca ma'rifet dirlük kolaydur
Ölince geçme Nazmî ma'rifetden

Nev'î dîger der an kâfiye incâ cîm revî

164

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Girenler rāh-ı ı̇ şka ol nehicden
Ebed çıkmaz dönüb kaçmaz hıracdan
- 2 Gelen kŭy-i hıbı̇bŭm cānibinden
Gelŭr gibi gelŭr hey baña hıacdan
- 3 Çeke her kim ki bir ŧiddet beherhāl
Şonuñda behremend olur feredden
- 4 Saña toğru haber bir serv-i kaddede
Ebed bir meyl gelmez tab' ı geçden
- 5 Bu dürr ĩşār-ı nazmı bunda Nazmı̇
Nişār itmişdürŭr baħr-i hezedden

Nev'î dîger der an kâfiye incâ dāl revî

165

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Hıasŭd olmaz ebed hıālĭ hıasedden
Cŭdā olınca tā cānı cesedden
- 2 Benŭmle hemdem ol gel bāri bir dem
Helāk olsun hıasŭd ŧlsŭn hıasedden
- 3 Benŭm derd-i derŭnum ŧöyle kim vār
Birŭndur hıālet-i ı̇ ŧşkuñla hıadden
- 4 Gelŭr bir saña ı̇ uşşāk ile āđyār
Eger fark itmez iseñ nĭki bedden
- 5 Bu Nazmı̇ sen perinŭñ ı̇ ŧşkĭ birle
Olub dĭvāne kalmışdur hııredden

413a

Nev' i dīger der an k̄āfiye incā rā revī

166

mefā' īlün mefā' īlün fe' ūlün

- 1 O kim olmaya h̄ālī h̄iç şerden
Çıkarır āhir ol şer anı serden
- 2 Sükün üzre olub b̄ih̄ude yilmez
O kim fikr ide dāyim nef' ü zardan
- 3 Bu dünyā pürhaṭardur ' ākıl olan
Olur ḥavf üzre her yerde ḥaṭardan
- 4 Yalancı p̄irezen dehre inanmaḳ
Ebed gelmez gider bir gerçek erden
- 5 Aña kim tuta yüz iḳbāl-i dünyā
Ḥalāş olmaz o Nazmī derd-i serden

Nazīre

167

mefā' īlün mefā' īlün fe' ūlün

- 1 Gelür bir h̄āl o deñlü bir beşerden
Ki ḳalmaz ceng ider olsa beş erden
- 2 Felāketden berī olmaz felekden
Ola b̄ibehre ol kim bir hūnerden
- 3 Şu kesde k' olmaya bir ādemīlük
Ne şek yoḳdur anuñ bir farkı ḥardan
- 4 Anuñ kim bir hevāsı var başında
Anuñ yokdur ḥalāşı derd-i serden
- 5 Şafābaḫş eyle her nazmuñ nitekim
Şafā kesb olunur Nazmī güherden

Nazîre

168

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Ola hâli o kes kim bir hünerden
Degül gibidür ol nev' i beşerden
- 2 Olur 'âkıll olanlar ğâfil olmaz
Hazer üstinde her cây-ı haşardan
- 3 O kim kâni' -i huşk u ter ola
Ne farkı ola şâh-ı baħr ü berden
- 4 Turub her bülbül gūyâ demâdem
Nağamda siħr ider gūyâ seħerden
- 5 Şafâ kesbini dünyâ ehli ancak
İder ey Nazmi rûy-ı sîm ü zerden

Nazîre

169

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Bir aydur devrüm ol yüzi kâmerden
Meded ayrıldum ol nūr-ı başardan
- 2 Nice târ olmasun 'âlem gözüme
Cüdâdur ol gözüm nūrı nazardan
- 3 Kaçan kim görse aġyâr ile yârı
Ne dirlerse işitmen ħayr u şerden
- 4 Zer ü sîme nigâruñ meyli ma' lüm
Miyânın şol kenâr iden kemerden
- 5 Demâdem zıkr-i la' l-i yâr Nazmî
Baña Şîrîñ gelür şehd ü şekerden

Nazîre

170

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Şabâ kim yâd ide kaddüñ seħerden
Gelür mevzün şadâlar her şecerden

- 2 Çamerdür mihr-i ħüsnüñ müşterisi
Güneş yüzlüm güzelsin sen çamerden
- 3 Yoluñda āĥir ey Şir̄in dehen dil
Geçer Ferhādveş cān ile serden
- 4 Görünmezsın gözüm merdümlerine
Çaçarsın ey perī ehl-i nazardan
- 5 Çomaz Nazmī dilinden zıkr-i la' lüñ
Dil ehli hazz ider zirā şekerden

Nazīre

171

mefā' ilün mefā' ilün fe' ulün

- 1 Lebüñ şir̄indürür şehd ü şekerden
Ruĥuñ rengindürür gülberg-i terden
- 2 Yüzüñ günden nitekim enver alnuñ
Münevver ey hilāl ebrü çamerden
- 3 Nigārā penbeden yumşaq tenüñ līk
Ĥacerden çatıdur baġruñ çacerden
- 4 Ayaġuñ tozını¹ ehl-i nazarlar
Nigārā yeg görür nūr-ı başardan
- 5 Leb ü dendānuñ eyler Nazmi terciĥ
Dür-i hoşābdan yāçut-ı terden

413b

Nev' i dīger der an çāfiye incā sīn revī

172

mefā' ilün mefā' ilün fe' ulün

- 1 Kesilmez yār aġyār-ı eĥasdan
Ne umar bilmezem ol ĥār u ĥasdan

¹ Metinde “gözini” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Yiler it gibi hep aġyārı yāruñ
Nedür farkı pes anuñ bir ‘asesden
- 3 Nice olsun sükün üzre ki bir dem
Göñül geçmez hevāyile hevesden
- 4 Yürekden ‘āşıkuñ āhına beñzer
Olur şol şavt kim peydā ceresden
- 5 Be Nazmī umma herkesden mürüvvet
Ki gelmez ādemīlük degme kesden

Nev‘i diger derān kāfiye incā sīn revī

173

mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ülün

- 1 Benüm yok ṭālī‘üm ol mähveşden
Görem mi mihr ol yüzi güneşden
- 2 Olur aġyārı yāruñ bir iki üç
Geh artar eksik olmaz dūr dü beşden
- 3 Tutuşdursa göñül ‘aqlıyla ‘ışkı
Nola kim ḥazḡ ider şehler güreşden
- 4 Müdāmī nūş-ı mey kılmasa meyḥūr
Helāk olur ölür gider ‘aşaşdan
- 5 O kim bilmek diler künhiyle ‘ışkı
Su’āl itsün bu Nazmī derdkeşden

Nev‘i diger der an kāfiye incā ‘ayn revī

174

mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ülün

- 1 ‘Aceb mi olmasam ḥāl-i fizā‘dan
Ki derd hecr-i amān virmez veca‘dan
- 2 Göñül ḥālī degüldür āh bir dem
Dem-i firḡatde feryād ü fiza‘dan

- 3 Hevāyile hevesden geçmeyince
Ne zevk alır kişi zühd ü vera' dan
- 4 Başından eksik olmaz bir belā hîç
O kim el çekmeye hırş u tama' dan
- 5 Seni bedhāl ider Nazmî gam-ı dehr
Didüm hālî saña ben mā vaqa' dan

Nev' i dîger der an kâfiye incâ fe revî

175

mefâ' ilün mefâ' ilün fe' ülün

- 1 Meşeldür bu söz ağıyar-ı selefden
Ki gelmez hayr hergiz nâhalefden
- 2 Demâdem yilter âh özge hevāya
Kişiye nefis elemdür her tarafından
- 3 Hâkîkat yâd-ı firqatdür demâdem
Olur peydâ şadâ kim nây u defden
- 4 Degüldür dâyimâ hālî beherhâl
Kemâl ehli olan ' izz ü şerefden
- 5 Bu nazmı Nazmî irgürdi kemâle
Ki zirâ çıkmadı tarz-ı selefden

Nev' i dîger der an kâfiye incâ kâf revî

176

mefâ' ilün mefâ' ilün fe' ülün

- 1 Ala her kim ki bir hâlet şafağdan
Gelür bir hâl aña rabbü' l-felağdan
- 2 O kim ' ağıldurur bāğ-ı cihānda
Bir özge reng alır her bir varağdan
- 3 Degül halk ile çün hālî konuğdan
Cihân pes ' add olunsun bir konağdan

- 4 Elinden gelse elden itse ' uzlet
Kişi çıkmasa hergiz bir bucağdan
- 5 Şikāyet kıılma Nazmī tāli' üñden
Kişiye çün gelür her nesne Hāğdan

Nev' i dīger der an kāfiye incā kāf revī

177

mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün

- 1 Beni dūr eyledi devr ol melekden
Baña bu bir felāketdür felekden
- 2 O mihr ü mehlikādan ayru her dem
Semāña irişür āhum semekden
- 3 Leb-i cānāne cāndan meyl ider dil
Ki vardur hāzz-ı cān tatlu yemekden
- 4 Ne görse meyl ider bu merdüm-i çeşm
Ne farkı var pes añun bir bebekden
- 5 Hüdānuñ olıcağ virmek kişiye
Nedür Nazmī şikāyet yā felekden

Nev' i dīger der an kāfiye incā lām harf revī

178

mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün

- 1 Cefālar göre göre ol güzelden
Çıkar ağlayu ağlayu göz elden
- 2 Mağalle içre her bir nāmeğelle
O yār ol yār kaçmaz nāmeğelden
- 3 Dehān u çeşm ü zülf-i yārden dūr
Göñül bilem' olub kaldı ' amelden
- 4 Firāğ-ı dilrubādan hayli demdür
Dil olmaz hiç hālī bir halelden

- 5 Ğazel dime sen ol eşm-i ğazāla
Ki ğaz itmez [ğazal] Nazmī ğazelden

414a

Nev' i dīger der an kāfiye incā mīm revī

179

mefā' īlūn mefā' īlūn fe' ūlūn

- 1 Kaar yārum bu ben ħāk-ı kademden
Aña ben geri kim yārum kīdemden
- 2 Beni kor hemdem-i ağyār olur yār
Helāk oldum ben öldüm āh o ğamdan
- 3 Kaad ü zūlf ü fem-i dilberden ayru
Göñül ħālī degül bir dem elemden
- 4 Ceresvār işdür her sâ' at āhum
Baña bir meyl gelmez ol şanemden
- 5 Ne zālimdür be Nazmī ol şeh-i ħüsn
Ki ben kulna ğaz eyler sitemden

Nazīre

180

mefā' īlūn mefā' īlūn fe' ūlūn

- 1 Nigār el ekdi ben ħāk-i kademden
O resme nağř aña ħūdur kīdemden
- 2 Olubdur derd ile mustağrak-ı ħūn
Dil ol dildāre tā düşdüği demden
- 3 Düşübdür bir vefāsız dilbere dil
Degül ħālī cefāsı birle ğamdan
- 4 Kaad ü zūlf ü dehān-ı yārdan dūr
Göñül ħālī degüldür āh elemden
- 5 Ğaķīķat birle ' aşık oldurur kim
Vücūdı farķ olunmaya ' ademden

- 6 Cüdā olanların luṭf-ı Hüdādan
Biri olur berī olan keremden
- 7 Bu Nazmīnün günāhın añmağ ile
Ebed ḥālī degül ḥālī nedemden

Nazīre

181

mefā' ilün mefā' ilün fe' ulün

- 1 Göñül ol sevdigüm sevdügi demden
Olubdur ğarḳ-ı ḥün bağrum elemden
- 2 Ğam-ı hecriyle bağrumda çıkub baş
Demādem ḳan olur yaşum o ğamdan
- 3 Baña her resme naḳş eyler ' acerb mi
Nigār el çekse ben ḥāk-i ḳademden
- 4 Nola gelse suḥen yāruñ feminden
Gelür her şey vücūda çün ' ademden
- 5 Be Nazmī umma dilberden kerem hiç
Güzeller çün berī olur keremden

Nev' i dīger der an ḳāfiye incā nūn revī

182

mefā' ilün mefā' ilün fe' ulün

- 1 Muḥabbet cāndan iken saña benden
Revā mı miḥnet ire baña senden
- 2 Lebün ben ḳande didüm ḳande beñzer
Lebün mānendi olmaḳ ḳand-ı ḳanden
- 3 Muşaffādur ḥaduñ gülberg-i terden
Muṭarrādur ḥaṭuñ ra' nā çemenden
- 4 Güzelsin şanma senden ayrılma ben
Meger kim ayrıla cānum bedenden

5 Seni çokdan sever Nazmî gel imdi
Benüm çok sevdigüm kaçma sevenden

6 Çeker el gerçek erler hây oğillar
Yalan anası dehr-i pîrezenden

Nazîre lüzûm-ı mâlâ yelzem mâ kabl revî dâl

183

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

1 Demâdem gül gibi medhin idenden
Revâ mı kaçmağ ol nâzik bedenden

2 Bilürdi 'ışkı birle derdüm ol yâr
İşitseydi görenden işidenden

3 Bu kırm içre kırm-i kıdr olur ol
Ki kırmı fark olunmaz ola denden

4 Cihâna kim gelen yine gider âh
' Aceb kim yok haber hergiz gidenden

5 Şu dürdür Nazmî dendânı nigâruñ
Ki yegdür hüsn ile dürr-i ' Adendenden

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ he revî

184

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

1 Güzeldür ol nigârum mihr ü mehden
Hüdâ şaklaya anı bed nigehten

2 Bugün gün gibi rüşen ol nigâruñ
Yüzi enverdürür mihr ile mehden

3 Bugün ol çârdeh-i sâle nigâruñ
Münevver yüzi mâh-ı câr-ı dehten

414b

- 4 Gerekdür ‘āşık olanlar nigāruñ
Yolında fark olunmaz hāk-i rehden
- 5 Baña cevr eylemezdi ol nigārum
Eger kim kaçmasa Nazmī günehten

Nev‘i diğer der an kâfiye incâ vāv revī

185

mefā‘îlün mefā‘îlün fe‘ülün

- 1 Hıta-ı haddüñdürür maşşud zavdan
Bulur hażż anı cân güft ü şinevden
- 2 Olur od olduğı gönümde rüşen
Bu ah ile gelen dūd u ‘alevden
- 3 Kaşuñ garrādudur ey āfitābum
Görinen girre de şol mäh-1 nevden
- 4 Bileydi ger şafāsın cām-1 şāfuñ
Çekerdi şüfi destarı girevden
- 5 O kim yanında birdür ehl ü nāehl
Olur fark itmemek buğdayı cavden
- 6 O kim dünyāperest ola olur gül
İder pes şoĥbet-i merdī **kevdn**
- 7 Bu Nazmī dembedem evsāf-1 hüsñüñ
Degül hālī güzel güft ü şinevden
- 8 Sözi yabana gitmez işi öger
Gele ol kim der-i erkāne evden

Nev'î dîger deran kâfiye incâ yâ revî

186

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Müdām alur şafā dil nūş-ı meyden
Olur hoş hāl her dem gūş-ı neyden
- 2 Civānluk mişlidür faşl-ı bahāruñ
Nişāndur pirlük hengām-ı deyden
- 3 Bu eşküm kim gelür her dem demālūd
Nişāndur dilde olan dāg u keyden
- 4 Dehānından nigārum buse ummağ
Bir olmaz fikrdür ma' düm-ı şeyden
- 5 Hābāset üzre ahmağdur beğāyet
O kim fark itmeye yatluı eyden
- 6 Gidibdür ' aklı başdan ben de bildüm
Eger geçdiyse Nazmî nūş-ı meyden
- 7 Cihān mülki ki var āhir olur yoğ
Çalubdur anca şehden nice giden

Nev'î dîger der an kâfiye incâ vāv revî mā kableş mazmüm bil medd belā hāzm

187

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Ümīd-i mihr iden bir māhrūdan
Ebed geçmez gider ol ārzūdan
- 2 Olubdur cābecā cū eşk-i çeşmüm
O serv-i gül' izārı cüst ü cūdan
- 3 Kesilmez ol perī yüzlü güzel āh
Hāsūd diyü meşel ol zeşt-i hūdan
- 4 Hatı kim cābecā yūriye yārūñ
Çıkar şan sūdesū leşker bisūdan

- 5 Varur ehl-i şafāya hālet-i ʿışk
Olur peydā şadā her dem ki cūdan
- 6 Müdām ayağı almağ ile eller
Şürāhī kıan yudar her dem sebūdan
- 7 Güzellerden bu Nazmī geçmedi hīç
Egerçi geçdi cümle ārzūdan

Nazīre

188

mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

- 1 Gerek hāl ala her dem şavt-ı cūdan
Kişi hālī gerekmez cüst ü cūdan
- 2 Açılır gönli güler yüzi ol kim
Güler yüz göre bir hoş hānderūdan
- 3 Saʿ ādet ʿışk-ı hālī birle ise
O kim olmaya hālī hāy u hūdan
- 4 Ne mutlı cānlarına hey ne mutlı
Ola āzād o kıullar kim tamūdan
- 5 Şakın nefsūnden ey Nazmī hemīşe
Hāzer eyler gibi dāyim ʿadūdan

Nevʿi dīger der an kâfiye vü der ān üslūb yā revī

189

mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

- 1 Güzel sevmek gerek didüm işiden
Didi uşlı haberdür bu deliden
- 2 O cānānum bir ādem cānıdur kim
Güzeldür her leṭāfetle perīden
- 3 Görinür gülşen-i hüsn içre mevzūn
Boyı ol gülruhuñ serv-i sehīden

- 4 İden dildür demâdem fâş ' ışkı
Gerekdür şaklamak sırrı şabîden
- 5 Hâbîr olandan alınmaz haber hiç
Nitekim gelmez âvâze öliden
- 5 Mürüvvet gelmez olur himmeti dūn
Ne deñlü bulsa devlet bir denîden
- 6 Ten-i Nazmî olunmaz za' f ile fark
Söküğe şarılı bir kat deriden

415a

Nev' i diğer kâfiye bâ redif ü vaşl u hurûc nūn-ı evvel revî

190

mefâ' ilün mefâ' ilün fe' ulün

- 1 Gelür bir özge ğam kâr-ı cihândan
Kim eyler âdemi bizâr cândan
- 2 Ölem diyü ölüm fikr itse bir an
Gelür ânî kişiye biñ ğam andan
- 3 Olunmaz öldüğü dem fark el-Hağ
Bir eñ alçağ gedâ bir ulu hândan
- 4 Olur didâre ' aşıkluğ müşâhed
Huruş u cüş ile âb-ı revândan
- 5 Bulur Nazmî dalâletden hidâyet
Halâş ola o kim kâr-ı cihândan

Nazîre

191

mefâ' ilün mefâ' ilün fe' ulün

- 1 Kim ola el çeken kâr-ı cihândan
Meger bizâr olan derd ile cândan
- 2 Cihânda câhile bir câh ile qadr
Virür fazl ehline nefret cihândan

- 3 Cinān ḥaẓẓın şatar zevk-i cihāna
Ḥabīr olmayan evşāf-ı cināndan
- 4 Her ĩmān ehli āḥir alıserdür
Cināndan zevki cān ile cenāndan
- 4 Olur dīdār görmüş gibi pürḥāl
Ulü'l-ebşār olan āb-ı revāndan
- 5 Cihān kim Naẓmiyā pürfitne oldı
‘Ālāmetdür bu ḥāl āḥir zamāndan
- 6 Müselmān dimek olmaz aña ḥaḳḳā
O kim kaçmaya nāḥaḳ yire kıandan

Nazīre

192

mefā‘ ĩlün mefā‘ ĩlün fe‘ ũlün

- 1 Kişi kim geçmeye ḥaẓẓ-ı cihāndan
Hevā-yı nefis zāyil olmaz andan
- 2 Hevā-yı nefisden hem geçmeyince
Göñül geçmez ebed ḥaẓẓ-ı cihāndan
- 3 Virür her ārzusın ol ki nefise
Hevā andan olur mı zāyil andan
- 4 Emīn olmaz yelen her dem hevāya
Cefā vü cevri-i çarḥ-ı bīamāndan
- 5 Hevāyile hevesden geçmeyen kes
Ḥalāş olmaz belā-yı bīgerāndan
- 6 Geçen Naẓmī hevāyile hevesden
Olur āsūde bir bār-ı girāndan
- 7 Ola her kim ki bir derde giriftār
Olur ḥaḳḳā ki ol bīzār cāndan

Nazîre

193

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Nişân virür tapuñ hür-1 cinândan
Melek sen rûha andan dirler andan
- 2 Meleksin sen benüm rûh-1 revânum
Seni kim farq ider hür-1 cinândan
- 3 Ne hâlet var senüñ şol hüsñ ü ânda
Ki 'âlem hazz alur ol hüsñ ü ândan
- 4 Güzel anuñ alur anı gönüller
Sever anı gören sen cânı cândan
- 5 Nişâr eyler diriğ itmez bu Nazmî
Revân naqdini sen rûh-1 revândan

Nev'î diger der kâfiye-yi müreddef be vāv

194

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 O kim hâlî ola şabr u sükûndan
O hâlî bir 'âlâmetdür cünûndan
- 2 Anuñ kim derd-i 'ışkî ola dilde
Demâdem âh ider çürmaz derûndan
- 3 Qadirlenmişdürür yekser naşîbi
Qamûya tâ dem-i kâf ile nûndan
- 4 'Ulüvv-i şânı olan kimse itmez
Temennâ-yı kerem bir şağş-1 dûndan
- 5 Huzûr isterseñ olma Nazmî gâfil
Ferâğ-1 bâl ile şabr u sükûndan

Nazîre

195

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Muhabbet kime kim ola derûndan
Anuñ aşârı eksülmez birûndan
- 2 Berî olmaz demâdem derd ehli
Hemîn hâdden birûn âh-1 derûndan
- 3 Degüldür Hağdan özge kimse vâkıf
Neler peydâ olıserdür kemûndan
- 4 Hemîn tül-1 emeldür bir elemdür
Kerem ummağ kişi bir şahş-1 dûndan
- 5 O kim Mecnûna taqlîd ide Nazmî
Olur ma' dür o bir özge cünûndan

Nazîre

415b

196

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Kişi her kime mihr itse derûnden
Olur ol gün gibi rüşen birûnden
- 2 Nazardan 'aynıdur gözüm yaşınıñ
Şu solar kim çıka 'ayn-1 'uyûndan
- 3 Dönübdür karşı dâğ-1 âteşinüm
Şanasun şimdi çıkmışdur ferûnden
- 4 Gidermez gül gibi şâfî nazardan
O kim zevk ala câm-1 lâle günden
- 5 Dilinde derd-i 'ışk-1 dilrubâ var
Ki Nazmî âh ider her dem derûnden

Nev' i dīger der an kâfiye müreddef be yâ

197

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Şağınmayan yalan yire yeminden
Çıkar hey göz göre îmân u dînden
- 2 Eger kim istemezseñ nağş-i ömrüñ
Şağın dâyim yalan yire yeminden
- 3 Z̄arardur şübhesiz îmân u dünyâ
H̄azer kılmağ gerekdür kibr ü kînden
- 4 Eşer eyler hemân dem albe hağğâ
H̄azîñ âvâze bir alb-i h̄azînden
- 5 İdüb bu Nazmi elfâzını cevher
İder her Nazmi şan dürr-i şemînden

Nazîre

198

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 O kim olmaya h̄âlî kibr ü kînden
H̄aberdâr olmamağdur bâb-ı dînden
- 2 Anuñ kim derdi var h̄âlî degüldür
Demâdem derd ile âh u enînden
- 3 Olur peyveste ol dem âsmâna
Şağın âh-ı dil-i zâr u h̄azînden
- 4 Degüldür şağ gerçek söylemez kes
Ki şağınmaz yalan yire yemînden
- 5 Nölur Nazmî cihânda şol mekândan
K'ola h̄âlî şeref virür mekînden

Nazîre**199***mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün*

- 1 Ne dem çîn olsa peydâ ol cebînden
‘ Alâmetdür bu ben miskîne kînden
- 2 Bir ay oldu bugün bir mihr yüzün
Dirîğa görmedüm ol meh cebînden
- 3 Ne müşkil buña bir bu almayam âh
Bu ben miskîn o zülf-i ‘ anberînden
- 4 Ne deñlü o kısım müdħin işitmez
İşitsem bâri bir söz âferînden
- 5 Müberrâ sözlerüñ ğışş u semînden
Şayılur Nazmiyâ dürr-i semînden

Nev‘i diğer kâfiye bâ redif ü vaşl incâ rā revî vü elf redif ü nün vaşl**200***mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün*

- 1 Hevâya şarf iden her rûzigârın*
Çomışdur âha her dem rûzigârın
- 2 Seven bir gülruħı dil bülbüli çün
Fiğân u zâra çor her demde kârın
- 3 Hevâsına düşen bülbüllerinüñ
Uçurmuşdur yüzi güller hezâran
- 4 Çalır şüretde mağniye irüşmez
Cihānuñ güzelin naqş u nigârın
- 5 Getürmez bir hâlel ‘ ırzına hergiz
Kişi kim gözleye vuz‘ u vaçârın
- 6 Bugünüm yarına çalsun deme hiç
Bugün viren virür ey Nazmi yârân

* İ.Ü. TY 1636/ 81b

- 7 Felek yoğ idiserdür şübhe mi var
Şu varyimezlerüñ varyıla varan

416a

Nev'î dîger kıfıye bâ elif te'sîs ü harf dahîl nûn revî lüzûm mâlâ yelzem

201

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Bu dünyâ ehli yağdıķca ĥazâyîn*
Girü ŧoymaz arar belki defâyîn
- 2 Ŧalâķ-ı bâyın ile eyle itlâķ
Ki bir 'avretdürür bu dünyâ bâyîn
- 3 Demâdem rûzigâr olmazdı hergiz
Eger kim rûzigâr olmasa ĥâyîn
- 4 Döğınmez canuñ ağyâr ile 'uşşâķ
Nitekim da'va-yı medyûn u dâyyîn
- 5 Cihândan 'ibret al anuñla Nazmî
Ki vîrândur nice pençe müdâyîn

Nev'î dîger der an kıfıye incâ sîn vaşl

202

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Ne deñlü sürse dünyânuñ şafâsın
Çeker âĥır kışı anuñ cefâsın
- 2 Vefâ ummaķdurur zenden erenler
Kışı ummaķ bu dünyânuñ vefâsın
- 3 Kışıye câh u manşıb ne belâdur
K'ulasın başuña dünyâ belâsın
- 4 Belâsın çekmez iş bu dehrüñ ol kim
Giye egnine şol 'uzlet palasın

* İÜ. TY 1636/ 82b

416b

- 5 Ḳo dünyā fikrünü ḳıl fikr-i uḳbā
Be Naẓmī nice ḡafletden olasın

Müreddef der an ḳāfiye müreddef bā elif incā nūn revī

203

mefā'īlūn mefā'īlūn fe'ūlūn

- 1 Demādem gözlerüm giryān idersin
Cihānı seyle virüb ḳan idersin
- 2 Beni giryān idüb göz göre ey dost
Niçün düşmenlerüm ḥandān idersin
- 3 Sen ol Leylī saçuñ sevdāsı ile
Beni Mecnūn gibi destān idersin
- 4 Müjg-i tīr ile cāna cānum alub
Beni yaḳa ṣeke ḳurbān idersin
- 5 Leb-i la' lūmi emdi diyü imdi
Bu Naẓmiye niçün bühtān idersin

Nazīre

204

mefā'īlūn mefā'īlūn fe'ūlūn

- 1 Nice bir gözlerüm giryān idersin
Nice bir sīnemi sūzān idersin
- 2 Nice bir lāleveṣ ey serv gülruḥ
Benüm her demde baḡrum kan idersin
- 3 Nice bir zūlm ile ey ṣāh-ı ḥūbān
Bu gönlüm ṣehrini vīrān idersin
- 4 Beni nerd-i belāda dōne dōne
Nice bir zār u ser gerdān idersin

- 5 Lebüñ esrârı keşfende nigârâ
Nice ‘âkılleri hayrân idersin
- 5 Sen ey Şîrîñ dehan ‘ışķuñla âhîr
Beni Ferhâdveş destân idersin
- 6 Şunarsañ bir tolu meclisde şâķî
Bu Nazmîye tamâm ihsân idersün

Nazîre

205

mefâ‘îlün mefâ‘îlün fe‘ülün

- 1 Cefâñ ile beni giryân idersin
Bu hâle hâsedi cândan idersin
- 2 Demâdem döne döne zârı eyle
Beni dolâbveş giryân idersün
- 3 Beni zâr ile zâra dönderüb âh
Ĝamuñ nezdinde sergerdân idersin
- 4 Gülistân-ı ser kûyuñda her dem
Beni bülbül gibi nâlân idersin
- 5 Benüm nâr-ı ĝamuñla göz göre âh
Dilüm ey dilrubâ bir yân idersin
- 6 Hevâyı mihrüñ ile zerreveş âh
Beni sergeşte-yi devrân idersin
- 7 Hemîn esrâr-ı ‘ışķuñ hâletiyle
Bu Nazmî ‘âşıkı hayrân idersin

Nev‘i dîĝer ķâfiye bâ redif ü vaşl u ĥurûc u mezîd incâ nûn evvel ĥarf revî

206

mefâ‘îlün mefâ‘îlün fe‘ülün

- 1 Zamānuñ Yūsuf-ı Ken‘ânısın sen
Melâĥat Mışrınıñ sulţânısın sen

- 2 Güzellükde ıapuna baş egerler
Güzeller kim güzeller ĥāfisin sen
- 3 Saña beñzer güzel yoğ şöyle kim vār
Cihānuñ server-i ĥūbānısın sen
- 4 Sever cānum seni sen bir per̄isin
Benüm ey dost canum cānısın sen
- 5 Seni her demde cāndan medh ider çün
Bu Nazmī ‘āşıkuñ cānānısın sen

Nev‘i dīger ĥāfiye bā redif ü vařl incā nūn revī vü elf revī vü mīm ü vařl

207

mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ülün

- 1 Güzel ĥānum efendümsin benüm sen
A sulţānum efendümsin benüm sen
- 2 Ėapuñda ben senüñ bir mevr-i mazlūm
Süleymānum efendümsin benüm sen
- 3 Senüñ ben ĥuluñum saña revāndur
Benüm cānum efendümsin benüm sen
- 4 Geçerse ĥıdmetüñde zīsa‘ ādet
Bu devrānum efendümsin benüm sen
- 5 Benem Nazmī ĥul olmağdur ıapuña
Benüm řānum efendümsin benüm sen

417a

Nev‘i dīger der ĥāfiye müreddef bi’ elf incā kef revī

208

mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ülün

- 1 Ėamuñla derdnāk itdüñ beni sen
Be hey āfet helāk itdüñ beni sen
- 2 Belāyı levş ü ĥabş-i dünyevīden
Güzel ‘ışkuñla pāk itdüñ beni sen

- 3 Yoluñda şubḥ gibi şādıkum pes
 Odur kim sīne çāk itüñ beni sen
- 4 Hey öldürdüñ ğamuñla her kıyāmet
 Gör āḥir işte ḥāk itdüñ beni sen
- 5 Benüm Nazmī seni gördüm görelden
 Güzel sevdüm helāk itdüñ beni sen

Nev'î dīger ḳāfiye bā redif ü vaşl nūn revī

209

mefā' ilün mefā' ilün fe' ulün

- 1 Gel ey cān-1 cihānumsın benümsin
 Benüm rüḥ-1 revānumsın benümsin
- 2 Reh-i ' ışkuñda ey rüḥ-1 revānum
 Revāndur naḳd-i cānumsın benümsin
- 3 Beni gördükce başla nāz u ğonca
 Benüm ğonca dehānumsın benümsin
- 4 Vefā kıl kılca lüḥfuñ var ise gel
 Ḳucıl ey mū miyānumsın benümsin
- 5 Benem Nazmī saña cāndur nişārum
 Benüm devletlü ḥānumsın benümsin

418a

*Der baḥr-1 hezec aḥrab-1 müseddes şadr u ibtidā aḥrabu cüz 'ü dūm bencüm maḳsūd u
'arüz u ḍarb menşūr taḳṭī' eş mef' ulü mefā' ilün mefā' il*

210

mef' ulü mefā' ilün mefā' il

- 1 Bir cānda k'ola şafā-yı cānān
 Hergiz düşe mi cefāya ol cān
- 2 Toymaz göz o yāre baḳmadan pes
 İnsana degül ḳanā' at āsān

- 3 Bir göz ki nigârı görmez ola
Her dem nola ağlasa o göz kan
- 4 Ol kıaddi elif o kıaşı nûnı
Gören sever âh o gördüğü an
- 5 Bir ğayri belâya beñzemez âh
Nazmî güc olur belâ-yı hicrân

Der an baħr-i ĩncâ ‘arûz u ğarb maħzûf taķtı‘eş mef‘ül mefâ‘ilün fe‘ülün der kıafiye mücerred

211

mef‘ülü mefâ‘ilün fe‘ülün

- 1 Ğam birle ki pürsin ey gönül sen
Hiç ola mısın sen öyleye şen
- 2 Olmaz feraħa kıarın o miskîn
Künc-i ğam ola aña ki mesken
- 3 Bir dem idemez sükün u ârâm
Âvâre olur hevâya düşen
- 4 Âvârelüğe düşünce bir kes
Yaķışmaz olur bir işe iñen
- 5 Nazmî şaķın uyma nefsüne kim
Olur o saña bir özge rehzen

Nazîre

212

mef‘ülü mefâ‘ilün fe‘ülün

- 1 Bir kimse nice hevâda iken
Ėoş gelmez aña naşîħat iñen
- 2 Her demde şabâb-ı bâde gibi
Âvâre olur hevâya düşen
- 3 Her laħza açar gön[ülleri] Ėoş
Gül şöħbeti birle seyr-i gülşen

418b

- 4 Şīven olıcağ soñı beherhāl
Şenlük mi ider o fikri iden
- 5 Nazmī her işüñ gözet revāsın
Görme ile bed işi revāsın

Nazīre 213
mef'ul mefā'ilün fe'ülün

- 1 Şoñı olıcağ ğam ile şīven
Āyānesine olur kişi şen
- 2 Varışlerinüñ kişiye varı
Ma' nide olur bir özge düşmen
- 3 Ādem odurur kim ola muşsin
' Ālemde ne var pes andan aşan
- 4 Zen sözine ' akıl olan ölmez
İllā o kişi kim ola güden
- 5 Ey Nazmī iyü degüldür olma
Bedhū ahuñı hazīn görüb şen

*Der baħr-ı hezec sālim taḳṭī'eş müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün der
ḳāfiye mücerred nūn revī*

214

müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- 1 Her dem devāyı eyleyen sensin beni āh imdi sen
Yandum elüñden göz göre ey dil senüñ derdā ki ben
- 2 Dünyā umūrı birle kim bir kār idem başdan baña
Bir demde veh kim yüz tatar biñ dürlü ālām u miñen
- 3 Ḳalmayıser maḳlūḳdan bir kimse ' ālemde ebed
Pes olıserdür cümleten ḳāk oluserdür cümle ten

- 4 Rihlet umûrın dāyimā bir kişi niçün itmeye
Gitmek muqarrer olıcağ iş bu cihāna her gelen
- 5 Erbāb-ı devletden varub bir himmet umma Nazmiyā
Zirā faqir olanlara ehl-i ğinā baqmaz iken

Nev'î diger kâfiye bā kayd incā dal revî vü nûn kayd müreddef

215

müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün

- 1 Cān ile medh okur gören ol la' l-i şekkerhand için
Āb-ı hayātuñ ' aynıdur dirler o nuṭkı kandiçün
- 2 Hey nice nuḥusend olur āh ol belā dildarı gör
Zülfün sebep itmüşdürür dil derdmende bendiçün
- 3 Bir şehriken ma' mur-ı dil ğam leşkeri itdi harāb
Dilber nola ğam yimese vîrān yetür bir kendiçün
- 4 Dil tıflı kim tırmaz ider her dem hevâyîluqları
Güş eylemez hergiz sözüm ne söyler isem pendiçün
- 5 Her nazm-ı şi' rüm Nazmiyā kim ṭab' zād midür benüm
Gelmişdür anuñ her biri bir nāzenin fezendüçün

Nev'î diger der an kâfiye incā kef revî ve nûn kayd

216

müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün

- 1 Ol kim silahın kuşanub vara ' adviye ceng için
Ölür o yāhud öldürür merd ise nām u neng için
- 2 Bir zālīm olan hākime rüşen yarağın eylemek
Aḥzār-ı ṭa' ma gibidür bir bāz-ı rüyın çeng için
- 3 Bir nātuvān ü bikişi ümmid-i himmet eylemek
Tedbîr-i sıhhat itmedür bir haste-yi dilteng için
- 4 Tevhid ile her dem gider dilden nice ğam hem gider
Şaykal ururlar nitekim mir'āta def -i jeng için

- 5 ‘Ārī olan olmaz ebed ‘ārī hezardan Nazmiyā
Elbet ider kesb-i hüner ‘ār ehli nām u neng için

Nazīre muşammaṭ 217

müstef ilün müstef ilün müstef ilün müstef ilün

- 1 Ğamuñdurur dāyim gönül bir yār şūḥ şenüñ için
Bir saçı sünbül yüzi gül bir zülfi ‘anber reng için
- 2 Gel bir güzel iş idelüm yār ile hoş ‘iyş idelüm
Ağyār diler yaş idelüm ol yār şūḥ şeng için
- 3 Ağyār diyen hūñḥū her yañadan itdi gulū
Uş tutdı segmānendrū ‘āşıklar ile ceng için
- 4 İdüb gülistāna gezer kılduḡca ben feryādlar
Bülbül hezār efgān ider feryāduma āheng için
- 5 La‘ l-i nigār-ı can ḡara kim cān bulur andan şafā
Emsemdürür ol Nazmiyā ben ḡaste-yi dilteng için

Nazīre Muşammaṭ 218

müstef ilün müstef ilün müstef ilün müstef ilün

- 1 Gül muntazardur baḡda sen yār şūḥ u şenüñ için
Sen ḡaddi serv-i nāzenin sen ḡaddi lāle reng için
- 2 Gel bāḡ seyrān idelüm biḥūde seyri nidelüm
Hoş diyelüm işidelüm bübüllere āheng için
- 3 Āhum o ḡandan ey melek sehm eyleyüb zāl-i felek
Cevşen giyer pul pul benüñ her şeb benümle ceng için
- 4 ‘Işkuñ yoluñda dembedem cānā çeker derd ü elem
‘Işḡ ehli çekmez hiç ḡam ‘ālemde nām u neng için
- 5 Ḳılmamaḡa Nazmī-yi zār itdüke ḡarşuñdan güzār
Bir naḡş geçseñ ey nigār ağyāruña bir reng için

Der baħr-ı recez maṭvî taḳṭî'eş müfte' ilün mefâ' ilün müfte' ilün mefâ' ilün ḳâfiye bâ redif ü vaşl u ħurûc

219

müfte' ilün mefâ' ilün müfte' ilün mefâ' ilün

- 1 Dembedem âh ider o kim şiddet-i rûzigârdan
Derd ü belâsı vardurur anuñ o rûzigârdan
- 2 Nerd-i ğama düşüre çün âdemi döne döne devr
Ḳurt ile merr o dembedem derd ile âh u zârdan

419a

- 3 Ṭa' nı taş ile ellerüñ bilemezem ki neyleyüm
Olamazam ebed biri âh ki inkisârdan
- 4 Ehl-i ğınâ olan kişi bilmez ebed hem añulmaz
Bir kişinüñ ne çekdügin miḥnet-i ifti' ârdan
- 5 Naẓminüñ iltifât ider naẓmını göricek tamâm
Ḥazz ide ol ki hoşca bir şî' r-i şafâ şî' ârdan

Der baħr remel sâlim taḳṭî'eş fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün ḳâfiye bâ vaşl u ħuruc elf revî

220

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün

- 1 Ol ki ḥaṭṭı ola devr içre benüm cānum şafâdan
Ġâfil olmaz pād-ı la' lüñ birle cām cānfezâdan
- 2 Dil rubâlardan temennâ ' aşıḳa mihr ü vefâdur
Gel ferâgat eyle cānâ luṭf idüb cevır ü cefâdan
- 3 Āstân-ı devletüñden sürdüñ âḫir ben gedâyı
Umduğum bu muydı evvel hey begüm sen pādşâdan
- 4 Sen yüzi gün alnı ayuñ firḳatin ḳılmaya rûzı
Gice gündüz istedigüm ey melek budur Ḥüdâdan
- 5 ' Işḳı her bir nevcivānuñ Naẓmiyi pîr itdi gerçi
Dermendüñ daḫı gönli geçdi âh ol hevâdan

*Der baħr-ı remel müşemmen ‘arūz u ğarb-ı maķşūr taķtī‘eş fā‘ilātün fā‘ilātün
fā‘ilātün fā‘ilāt der ķāfiye müreddef bā elif*

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

221

- 1 Kimse bākī degül fānīdürür çün bu cihān
İşşı ne bir kim gedā olduñ ya şāh-ı kāmṛān
- 2 Bu cihānuñ ‘izz ü cāhı şübhe mi var hep ķaşār
Ķuru ğavğadur o derdser dir ise ancaķ hemān
- 3 ‘İzz ü dehr anı geķer ma‘ nīde ol bir andurur
‘Āķıl olan ğāfil olmaz añar anı her zamān
- 4 Ğayra sa‘ y ile yatacaķ yer gerekse cānuña
Ölmedin ey ğāfil ol bu cism-i ħākīden revān
- 5 Sen yürürsen şöyle ğāfil āh kim bir ğün ecel
Ğāfil olma iriserdür ha deyinced nāĝehān
- 6 Bunca yārān gitdi Nażmī sen daĝı gitseñ gerek
Kanı miskīn fikr ķıl bir bir filān ibn-i filān
- 7 İsti‘ānet ister iseñ ol mu‘īn Allāhdan
İstikānet birle ideyin virdüĝi ya Müste‘ān

Nazīre

222

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 Eylemek bir ķişi isb-i nefse erĝā-yı ‘inān
Eylemekdür ğöz ğöre bed ħulıĝın ħalkā ‘ayān
- 2 Şol vefāsı olmayan kes añı añar mı ‘aceb
K’oliser āĝir vefāsı gibi binām u nişān
- 3 Kār-ı dünyā ile olan ĝuşsa vü ĝamdan ķişi
Çekmese her bār bārı bīĝerān bār-ı ĝirān
- 4 ‘Āşık-ı şādık olur dilriş tiĝ-i ‘ışķıla
Her dem andan ķandeyise olur eşk-i çeşmi ķan

- 5 'İzz ü cāhuñ Naẓmiyā ne nef' i var kim 'ākıbet
Hānümān elden gider varur ħarābe ħāndān
- 6 Matlab-ı a' lā olan cāndan bu ben biçāreye
Oldurur her ħālde ħaqqā bu kim her ħin ü ān
- 7 Tenden ol dem ola cānum revān ihsān idüb
Benden ayırmaya ĩmānum ilāh-i Müste'an

Nazīre

223

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 İsb-i nefse ol ki dāyim ide erĥāyı ' inān
Ķādir olmaz kendinüñ ħabıtına ol imdi ' inān
- 2 Bir kişi tutmak gerek bir hoş zebānın kendüden
Bā' iş olur çün ziyān irgörmege ekşer zebān
- 3 Ķam çeker her bār kim ādem pes anuñ üstine
Olmasa bārı belā bār-ı girān-ı bīgerān
- 4 Rūĥa rāĥat baĥş olur hemdemlügi şol kimsenüñ
Kim ola ol bir melek san ādemī bir ħüb şān
- 5 Añalum dāyim o ħālī alalum ' ibret ki āh
Ķalmayıser Naẓmiyā birden ebed nām u nisān

Nazīre

224

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Anı her an añalum kim uş geliser her zamān
K'ol nihān bizden ebed ħalmayıser nām u nişān
- 2 ' Ākıll oldur kim fenāsın fikr idüb her nesnenüñ
Hāndān añmayub aşlā ide terk-i ħānümān
- 3 Ķanı anlar k'eylemişlerdür ģurūr-ı cāhile
Hānumān ħarcıyla nice nice vuz' -ı ħāndān

- 4 Z̄isa‘ ādet anlara kim eyleyüb fikr-i fenā
İdeler ‘uzletde olub terk-i kezzāb-ı cihān
- 5 Gelmesün bir emn bir dem mekrden olma emīn
Kim ecel virmez kişiyē Nazmiyā hergiz amān

Nazīre

225

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt

- 1 Ol ki ḥadden bilmeyüb anda dırāz ola zebān
‘Aklı gühtedür zenān āsā görür andan ziyān
- 2 Kimde kim bir ḥüsn-i ḥulḳ ola olur memdūḥ-ı ḥalḳ
Ol melek sān ādemī olub olur bir ḥüb-ı şān
- 3 Devlet-i dünyāya sa‘ y iden degül mi key ‘aceb
Mülk-i dünyāyı bulurken olmaduḡın cāvidān
- 4 Ādemün ümmīdvār olduḡı me‘vā olmaḡın
Ḥazḫ ider vaşf-ı cefān añılsa her cān u cinān

419b

- 5 Aña beñzer dil ü sāves birle fāsīd fikr ile
K’olmaya bir memleketde Nazmiyā emn ü emān

Nazīre

226

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt

- 1 Kāşķī gelse elinden bir kişinün her zaman
Eylese Ḥaḳ ḳorḳusından derd ile āh u fiḡān
- 2 Nice bir ḡaflet eyā ḡāfil demādem eyle yād
Anı kim anı iriserdür ecel hey nāḡehān
- 3 Aḳ gözüñ ‘ibret göziyle ḳıl bu dünyāya nazar
Nice bir ḡāfil yitürsen ḥüb-ı ḡafletden uyan
- 4 Ölecek cana yatacaḳ yer tedārik ide gör
Olmadın ey ḡāfil ey biḳāre tenden cān revān

- 5 Nazmiye Hâk rahmet ide diye her kim Nazmiyâ
Devlet-i dâreyn ile müstes' id ide Müste' ân

Nazîre

227

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Göre tûrurken hârâb olduğın anca hândân
Ehl-i dünyâ tûrmaz eyler yine fikr-i hânümân
- 2 Özge ğaflet emn gelmek âdeme olmağ emîn
Şol ecelden kim ne vağtin gelse virmez bir amân
- 3 Hâşılı kâr-ı cihândan hâşıl olan derd ü ğam
Dâyim olur âdeme bâr-ı girân-ı bîgerân
- 4 Âh kim tîr-i havâdiş harbi miskin âdemüñ
Kâmetin harbi duta eyler kemânveş bîkemân
- 5 Nazmiyâ yâd idelüm ol hâli biz her demde kim
Cümlemüzden qalmayıserdür ebed nâm u nişân

Nazîre

228

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Cân u dilden zîkr-i Hâk eyleye cümle ins ü cân
Zîkr-i Hâk üzre dururlar âşkâre vü nihân
- 2 Devlet-i dünyâ nedür kim âhîri fânî olur
Devlet-i ' uqbâdurur devlet kim olur câvidân
- 3 Bir rîbât-ı köhnedür ger ma' niye kılsañ nazâr
Halk-ı bi'l-cümle konuğ halka konağ dâr-ı cihân
- 4 Her kişinüñ hâl ü kâli eylûgi yatlılığı
Söylenür dillerde ellerde olur bir dâstân
- 5 Her melekñü âdemüñ rûhâni olur şöbete
Şöbetine cân virür her kişi anuñ Nazmi cân

Nazîre

229

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Her nefes nefis atına binüb ol İblîse uyan
Yiñemez gitdükce ger eylerse erḡā-yı ' inān
- 2 Yırtıcı bir canavardur şanasın kim ehl-i 'urf
Kim diler şıyr-i jeyan manendi her şaḡşa ziyān
- 3 Ğālib olur kibre müslim virür elbet bir ḡalel
İrgörür kelbe ziyān niteki bir şıyr-i jiyān
- 4 'Aklı kütāh olma dindār ol kesüñ kim dāyimā
Bir ziyān görür kime olsa dırāz eyler zebān
- 5 Çün selef tarzın ri'āyet üzredir Nazmī tamām
Nola anuñ olsa Nazmī ḡüb-ı nazmı dürfeşān

Nazîre

229

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Uyub İblîse olan kes rāh-ı telbîse revān
Muttaşıl her şer işe İblîsveş olur divān
- 2 Çanḡı kes kim idene başdan merīd anı merīd
Hep ider ḡunnāsveş iḡlāl-i nās ol her nihān
- 3 'Āḡıbet nākāmluḡdur ḡāl-i dehrüñ otası
Nice bir devr içre bir kes ola dāyim kāmran
- 4 Çanı şol şehler ki nām ile cihān olmuşdı pür
Nice senden uş tehī ḡalmışdurur iş bu cihān
- 5 Çanı şol kendin rızā-yı ḡaḡḡa teslīm itmeyin
Çār u nāçar idiserdür 'āḡıbet teslīm cān
- 6 Anı fikr itmek gerekdür bir kişi her ḡāh kim
Çalmıyserdür cihān içre ebed andan nişān
- 7 Devlet-i bāḡī dururken meyl-i fānī devlete
Çatı ḡafletdür degüldür ḡiç kār-ı 'ākılān

- 8 Kırtuluş yokdur kazâyile kaderden kimseye
Çäre teslîm ü rızâdur hazret-i Hakkâ hemân
- 9 Gerçek irler kim hakîkât gözler itmez hiç meyl
Pîre[zen] dünyâyı görür kim hakîkâdde yalan
- 10 Merve hakkı cân şafâsıdur revân kıl ‘azm-i hac
Ârzü eyleyse Nazmî ger cinân seyr-i cenân

Nazîre

230

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilât

- 1 Na‘l-i kim var cism-i hûn ol dem üzre bîkemân
Mâh-ı nevdür kim şefk içinde olmuşdur ‘iyân
- 2 Sînemûn bu şerha şerha yâresin ol yâresin
Ey baña rahm eyleyen gül ile var şerh-i beyân
- 3 Ğamzesiyle çeşmini egme görürsin hışmını
Kim aña tîr ü kemân egdirmedi ol bîkemân

420a

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilât

- 4 Cân bağışlardı bu ben dilmürdeye virüb hayât
Luţf idüb vaşl olsa ol cânân eger ol yâr-ı cân
- 5 İşbu ‘âlemde ne var bir hâl bağış olub müdâm
Ola şâfî rāh san ehl-i dile rāhat resân
- 6 Halka-yı zikr ortasında kim ola bir mehlikâ
Şem‘e döner kim ola bezm-i şafâda dermiyân
- 7 Kande var Nazmî ğadâ-yı ruḥ olur bir nesne kim
La‘l-i cânân gibi olan kande sân u şehdeşân

Nazîre

231

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Bir hayâl oldum bu derd-i 'ışkıla ben nâtuvân
Kimse görmezdi beni ger itmesem âh u figân
- 2 Âh kim bir zerre miqdârı mecâlim kalmadı
Şöyle oldum der-i 'ışk-ı yâr ile ben nâtuvân
- 3 'Ârız-ı dildâr-ı 'ışkı 'ârız olaldan dile
Egmez bir dem beni illâ ki seyr-i gülsitân
- 4 Terk-i târâc eylemez elbette çün tâtâru terk
Çeşm-i dilber nola dilnağdan kaparsa her nihân
- 5 'Âşık iseñ varuñ idüb cümleten Nazmî nişâr
Nağd-i cânuñ eyle cânânüñ yolına gel revân

Nazîre

232

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Zağm-ı nâzın cism hûn aludım üstinde hemân
Mâh-ı nevdür şana şefk içinde olmuşdur 'ayân
- 2 Nola hâlî ölmesem âh u figandan bir nefes
'Âşıküñ ahvâlidür dīvânelükler her zamân
- 3 İtme miñnetden halâş olmağ ümîdin ey gönül
Ehl-i 'ışkâ dâyimâ çün genc-i miñnetdür mekân
- 4 Her hayâtuñ âhiri ey hâce olur çün memât
İşş tut kim senüñ ölmüş kamu mülk-i cihân
- 5 Olmaya 'âlemde derd ü miñnet ü gam birle pür
Nazmî gibi bir za'îf ü bimecâl ü nâtuvân

Nazîre

233

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Şol güzel kim ola andan Hüsñ bîhemtâ hemân*
Her gören anı sever anı ol anıla hemân
- 2 Her dil-i ğamġini eyler soġbeti hoş şüh u şen
Şol güzel kim ola bir nazuñ mizâc-ı ħub şân
- 3 Öykinirse ħaddine ol serv ü nazuñ nâruvan
Nâruvâdur göre yüz kim ola anı nâruvân
- 4 Yâr-ı zülfinden ħaşûduñ boynına daġsa resn
Aña olur ol feraġ res baña olur ġam resân
- 5 Şevġ ile Nazmî çıġub her ' ışġ yolına giren
Denk olub şol bîgerân ġamdan çeker bâr-ı girân

Nazîre

234

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Ķanġı cânân k'ola ħüsñ-ı berkemâl anda hemân
Her gören candan sever anı o vech ile hemân
- 2 Bir perirü ħüb cânân kim melekġü ola ol
Âdemüñ cânıdur âdem aña cân eyler revân
- 3 Ħasr u ħübân o dilberdür ki her dem dilleri
Ħoşdem idüb ide pürzevġ ola şîrîn zebân
- 4 Nâzenînüñ nazı gecdüġi sebebden ' aşıġa
Eksik olmaz ħadden artuġ cevri elbet her zamân
- 5 Varluġuñ var terk idüb kendüni yoġ bil yoġsa ħiç
Nazmiyâ cânân bulunmaz virmeyince naġd-i cân

* İÜ./TY 1636/ 83a

Nazîre

235

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Kûyı birle yâre beñzer çünki hûriyle cinân
Hazz ider andan her añladuğca cân ile cenân
- 2 Bir güzelde kim ola an anı her gören sever
Âdemi alur hemân olunca güzelde hemân
- 3 'Āşık-ı şâdık odur kim rāh-ı ma' şuğında ol
Hânümân terk eyleye qalmaya fikr-i hândân
- 4 Hâlet-i ' ışık ile haqqâ yolına ma' şuğınuñ
Cân revân itmekde olur ' aşık olanlar divân
- 5 Umma Nazmî zerrece mihrin ebed mehrûlaruñ
Olur elbet çünki her mehrû olan nāmihribân

Nazîre

236

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Cânına ' aşıklarun zahm urmağičün bîkemân
Okdurur ger peyklerun cânâ senün qaşun kemân
- 2 Hey di şol gâmzeñ diyen bîdîne kim göz göre âh
Qande olsa dembedem itmekdür anuñ işi qan
- 3 Bu behâ vü behcet ile bu cemâl ü hüsñ ile
Kimdür ol kim virmeye ey yâr-ı cānum saña cān
- 4 Döndürelden beñzümi hüsñün bahârı hasreti
Bir huzân bergine dirler baña mîr-i ' aşıkân
- 5 La' lün ile yād idüb her demde bu Nazmîyi sen
Medhün eyler cān ile ey yâr-ı cānum her zamân

420b

Nazîre

237

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Canımı acıtdı ğam ey Hüsrev ü Şîrîñ dehân
Dâd kılsun k'añılur la' l-i lebûñ nevşîñ revân
- 2 Her ne dem kim bir kıdem rencide kılsun meclise
Cân şafa bulur kad ü mekten senüñ cân revân
- 3 Çün demişlerdür ki el-cins me' al cins ey şanem
Anuñiçün istemez la' lünden ayrılmağa cân
- 4 İtlerüñ sen nâtuvânı göricek feryâd ider
Gerçi demişlerdür it ağızını tutar isthuvân
- 5 Dilberüñ dendâñı vaşfiyle selâsetde revân
Şan Nizâmî nazmıdur Nazmî bu nazm-ı dürfeşân

Nazîre

238

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Sevmesem ben ' ışık ile candan seni ey yâr-ı cân
Yoluña başdan senüñ cân nağdin itmezdüm revân
- 2 Tîğ çek ya tîrüñi gözle nişānuñ gözle gel
Gündür anı sîneme qurbān ola ta saña cân
- 3 Tâ duta idüb qadem ya itdi qaşuñ hasreti
Tîr-i āhum çarhı her dem eylerüm ey meh nişān
- 4 Ğamze vü ebrün ile şol çeşm-i pürhışmuñ senüñ
Şanki bir sermest merdümdür tutar tîr ü kemān
- 5 Eksigüñ olmaz ki bir gün baña bir mihr idesün
Arturırsın cevruñ ey gün yüzlü gün günden hemān
- 6 Saña vaşl olan olur mı dünyevî ey Hızr-ı hağ
Āb-ı hayvāndur lebüñ zülfüñ çü ' ömr-i cāvidān

- 7 Bâ vişâl-i an kâmer ruḥşâr ez şevkum resed
Nazmiyâ fark-ı neşâtam bağrak-ı farkdan

Nazîre

239

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Merdüm-i çeşm görüb gel yüzün ey serv-i revân
Ayağün toprağına şu gibi cân eyler revân
- 2 Kâmet-i mevzûnuña öykündiğiçün dembedem
Bâd-ı şar şar gülsitânda serv-irâ servi revân
- 3 Kâtib-i kudret berât-ı hüsnuñ inşâ idicek
Ey şeh-i hûbân kaşuñ tuğrasın itmişdür nişân
- 4 Husrev isen şâha kul olan olur mı dünyada
Cân Şîrîndür lebün zülfün çü 'ömr-i câvidân
- 5 Söze geldükce eyâ 'alîsi nefis şîrîn lebün
Ġamdan ölmüş 'âşık-ı miskîne virür tâze cân
- 6 Ey gül-i ter alma âhen bülbül-i âşüftenün
İrmesün dirseñ eger hüsnuñ bahârına ħazân
- 7 Devr-i hüsnuñde vefâlar eyle Nazmî bendeñe
Ey şeh-i hûbân-ı 'âlem böyle qalmaz bu cihân

Nazîre

240

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Cânfezâdur leblerün güftâr ile ey yâr-ı cân
Cânla sevdügi sen cânânı oldur 'âşıkân
- 2 Ben ki cânlar virürüm yoluñda cânâ ölmege
Var benüm gibi nice ol yolda cân eyler revân
- 3 Bir qadem baş gel yüzüm üzre ki ħamdan qurtulub
Cân şafâ sürsün qad ü mekden senün cânâ revân

- 4 Cāmı def' i def' ider dilden ğamıyla ğuşşaya
Virdüğiçün la' l-i nābuñdan şafāyile nişān
- 5 Meclisüñde şol müdāmı devr iden cām-ı şirāz
Ey şeh-i ħübān olur ma' nide cām-ı Cem hemān
- 6 Geldi ħaţtuñ virdi mülk-i ħüsnüñe aşüb u şür
Hey kıyāmet oldu āh ol fitne-yi āĥir zamān
- 7 Ħüsn u behcet cevheri zātuñ bu Nazmī cevheri
Virmesün mi vaşluña cānā senüñ ol naċd-i cān

421a

241

Nev' i dīġer der kâfiye müreddef bu ev incā nūn revī
fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Her hevāya yeltenür āvāre dil kılmaz sükün
Böyledür pes mektezā-yı ' ışķ u aĥvāl-i cenūn
- 2 Ķuvvet-i bazı degüldür yaluñız merdānluķ
Zāl gerdün hey nice sitemleri eyler zebūn
- 3 Şāhib-i iķbāl-i devlet oldurur ' ālemde kim
Himmeti ' ālī olub gerdün gibi olmaya dūn
- 4 Tıfl gibi aldayub nice ġayb eşķāl ile
Döne döne bu felek veh kim bize oynar oyun
- 5 Bār-ı ġamdur cāme bārī ġayd idinme anı sen
' Aşķla gel baş açuķ ebed el olub Nazmī şuyun

Nazīre

242

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Bir oñılmaz derd birle ola āh ol kim zebūn
Anda olur dembedem ħadden birūn āh-ı derūn
- 2 Dilde ' ışķı olan egler neydüġin ancaķ yine
' Aşķıuñ āh-ı derūnı kim olur ħadden birūn

- 3 ʿĀşık olan eksik itmez āh u zārın dembedem
ʿĀşk varduķca ider pes ʿāşıkun derdin füzün
- 4 Şol hevâyı kim hevâyı idemez terk imdi ol
Bîķarār olur demādem anda olmaz bir sükün
- 5 Bir hidāyet bulub olurdum đalāletden ħalāş
Olsa ger rāh-ı hedāye Nazmiyā bir rehnemün

Nazīre 243

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilāt

- 1 Āh ider dürriyle dilden dembedem ħadden birün
Vardurur her kimde kim bir ħālet-i ʿışķ-ı derün
- 2 ʿIşķa düşen ʿāşıkun olur dilinde derdi āh
Eksik olmaz āhı vardıkķca olur derdi füzün
- 3 Şu gibi aramı ķalmaz yel gibi ķılmaz ķarār
Her hevâyı ʿışķa düşen eylemez bir dem sükün
- 4 ʿIşķ ile olmuşdurur peydā ezelden bu cihān
Didigi dem ħazret-i Ĥallāk bāri kāf u nün
- 5 ʿĀşık olan Nazmiyā dāyim olur şūr ide ħāl
Lācerem ħālāt-ı ʿışķun muķtezāsıdur cenün

Nazīre 244

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilāt

- 1 Kimde kim ʿışķ ola olur anda bir āh-ı derün
Vardığınca anda ol ħālet olur ħadden birün
- 2 ʿĀşık olanlar olur Mecnün şıfat ħayrān u zār
Muķtezāyı ħālet-i ʿışķ olur elbette cenün
- 3 ʿĀşık oldur kim gözi yaşın idüb mānendi cūy
Gözleri ola müselsel yaş ile ʿayn-ı ʿuyün
- 4 Ne belādur şol hevâyı nefis ile yilmek kişi
Devlet anuñ ħuta ʿuzlet kūşesin ide sükün

- 5 Āhīr-i ŧerdür ki ehl-i ħayr yoğ var ise az
Ellerinde devlet olandan řatı eller zebūn
- 6 ŧimdiki erkān ki var yoğ Nađmiyā bir ŧānları
ŧāhı ʿālī himmetūñ ʿiydisi hep himmetde dūn
- 7 ŧāh-ı Süleymān señündür der ŧeh-i ŧāhib kırān
Naŧrata ola řarīn iķbāl ile nice füzūn

Nazīre 245

fāʿilātūn fāʿilātūn fāʿilātūn fāʿilāt

- 1 Oldı yār eksiklüginden çün benüm derdüm füzūn
Nola birūn olsa ħadden nāle-yi vāh-ı derūn
- 2 Bezm-i ħamda ben ne çekdügim ne bilsün dembedem
Nūŧ iden serv-i semenberlerle cām-ı lālegūn
- 3 Ehl-i ʿiŧka eŧk-i huneyndür ŧarāb-ı erħuvān
Hem fiħān u nāledür her dem ŧadā-yı erħuvān
- 4 Gülŧen-i kūy-i niħār olsun bugün tek meskenüm
ŧoñra yirüm güllħan olursa dađı tūn elbetūn
- 5 Gözüme ʿālem řarañu olsa řañ mı Nađmiyā
Çün beni ol māhdan dūr eyledi gerdūn dūn

Nazīre 246

fāʿilātūn fāʿilātūn fāʿilātūn fāʿilāt

- 1 Gözlerüm yaŧımı ađmaħı mānend-i ʿuyūn
Āh o nūr-ı ʿaynum idindi müselsel bir oyun
- 2 Ola bir dilber güzellük birle kim ʿālicenāb
Hemdem olmađ řatı çirkindür aña bir ŧaħs-ı dūn
- 3 Bir cefākāruñ ħam u cevründen olsam şaldı āh
Derd ü řahrı eyledi anuñ beni ŧöyle zebūn

4 Böyle olmazdum siyehrüz u perîşân rûzigâr
Olmasaydı zülf-i dilber gibi bahtum sernekün

5 Düşdi bir Leylî harâme Nazmiyâ gönüm ki âh
Olmuşam Mecnûnı geldi baña hâlât-ı cenün

Nazîre 247

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

1 Hüsni deryâsıdur alnuñ kaçlarıñdur anda nün
Mücidür peyveste çin çin olmağ anuñ bisükün

2 Kadd ü zülfün yâd kılduğca elif lâm okuyub
Çeşm ü ebruñ egdigümce okurum şad ile nün

3 Zülf-i sehhâruñ ki urmuşdur zenehdânuña yüz
Şan çeh-i Bâbilde Hârût asılıbdur sernekün

421b

4 Hâlet-i 'ışık ile cânâ pürhevâ olduğı dil
Belâdur kim bir dem ârâm eylemez âh-ı derün

5 Sen perî 'ışık ile Nazmî oldı şeydâ şöyle kim
Yoğdı Mecnûnda ey Leylî cemâlüm ol cenün

Nev'î diğer der an kâfiye der ân şurur imlâ incâ kâfiye belâ ...

248

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

1 Dağ-ı hecr-i yâr oraydı kalb-i ağıyâra dögün
Mâtem olurdu o hâl ağıyâra 'uşşâka dügün

2 Kanlu yaşlar ağıdub her dem nice âh itmeyem
Kande olsa hem dem ağıyâr ile ol dildâr çün

3 Meclis-i ağıyâruñ olurmuş çerâğı giceler
Özge nur imiş kemâ hey beldeñ ol mâ hey bugün

4 Târ olubdur zülfî mânendi bu 'âlem gözüme
Tâ gözümünden oldı devr ol alnı ey ol yüzi gün

- 5 Dūdāh-ı pürşerer midür ki her şeb görünür
Gökyüzi yıldızlar ile pürşeräre bir tütün
- 6 Hālet-i Ferhādı söyler ehl-i ʿışka gūiyā
ʿĀks-i feryād ile tağlardan gelür her dem ki on
- 7 Bende-yi dergāhimüş gördüğümü disün her gören
Naẓmiyā ol pādişāh-ı hüsne her gün var görün

Nazīre 249

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilāt

- 1 Yāre didüm baña vaşl olayduñ olaydı o gün*
Didi ҡalursa senüñ yanuña bu söz vara gün
- 2 Ğāyet-i hüsn ü cemāl ile o gözler nūrunuñ
Rūşen ol kim alnı ay u yüzi ol vechile gün
- 3 Dilden āh itsem der-i dilberde hemdem ben nola
Āhumı dilden diler dilber benüm her demde çün
- 4 Āsyāveş döne döne taş ile dögünmeden
Kendüm un itdüm diyü beş on giz itdüm yāre gün
- 5 Şöyle ҡatı mest olur kim bilmez olur hīç özin
Eyleye mey meclisinde kimse kim sāķī uzun
- 6 Ol güzeller şāhına ҡul olduguñ bilsün gören
Naẓmiyā gel var anuñ dergāhına dāyim görün
- 7 Ҙor gire şol boğaza kim vara ekl ümmīdine
Aña kʻanuñ ocağında tütmeye dāyim tütün

* İÜ./TY 1636/ 83b

Nev'î dîger der kıfıye müreddef beyâ

250

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Kankı kes kim ola 'âdet aña dâyim kibr ü kîn
Bir şekâvetdür o hâl ol bîsa'âdetdür hemîn
- 2 'Aybsız çün kim bir Allâh pes o ma'niye binâ
Kendü 'aybın görmemekdür bir kes olmak 'ayb-ı bîn
- 3 Zîsa'âdet aña k'olduğca ecelden bir emân
Hâk rızâsı üzre olub ola her gamdan emîn
- 4 Şol helâl ile harâmı fark iden itmez nazâr
Görse bir nâmağremi gör olsa 'ayn-ı hür-i 'în
- 5 Hâk yolın varmağa isterseñ eger Nazmî sebep
Rehrev-i şer' -i mübîn ol kim odur hâbl-i metîn

Nazîre

251

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Şol kişi kim ola bu dünyâ umürinde hemîn
Ğuşsa vü endühdur andan ebed olmaz emîn
- 2 Rağm ü şefkat ehli olur göz [o] ehli hâceti
Kankı devlet şâhibinde kim ola imân ü dîn
- 3 Âhın almağdan hazer kıлмаğ gerek şol kimsenüñ
Kim ola hâli mükedder qalbi gâyet de hazîn
- 4 Zîsa'âdet aña dâyim ola hâli kendünüñ
Qavl fahrü'l-'âlemîn ü emr-i rabbü'l-'âlemîn
- 5 Nazmiyâ Hâk şaklasun hey pürhâtar bir varğadur
Kim giçe dâyim hevesde âh 'ömr-i nâzenîn

Nazîre

252

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 İş bu dünyâ şuglu yegser qurı gavgâdur hemîn
Derd-i ser birle âh gezer âh anda 'ömr-i nâzenîn
- 2 Bu yalancı pîrezen dünyâ ki aldur âdemi
Gerçek erlerdür aña aldanmayanlar âferîn
- 3 Şuğl-ı dünyâdan ferâgat kılmayınca bir kişi
Ğuşşa vü endüh u gamdan olamaz bir dem emîn
- 4 Aña kim yâren şefâ' at ide fahrü'l-'âlemîn
Anı hâşâ kim ide maħrûm rabbü'l-'âlemîn
- 5 Bilge bir qarnâl olur dem bîmürüvvet ben daħı
Nazmiyâ buqran içinde olsam iqrâna qarîn

Nazîre

253

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Her dem ağıyâr ile qarşumdan gezer ol meh cebîn
Nice bir geçmek gam ile böyle 'ömr-i nâzenîn
- 2 Yâr odur kim 'âşık-ı üftâdesine ola yâr
Nâzenîn oldur k'ola ahlâkı anuñ nâzenîn
- 3 Eyleyüb terk-i diyâr olmazdı sergerdân eger
Zülf-i pürçîn nigâra virmese dil misk çîn
- 4 Gönlüme virdi elem gam kimse yok hâlüm bilür
Dilleşeydüñ âh anuñla olsa bir qalb-i hazîn
- 5 'Âlem içre şıdķ ile 'ışķ u muħabbetden beni
Eyleme bir laħzâ hâli ya ilâhe'l-'âlemîn

422a

- 6 Kâm ehl-i dildürür meclisde mey k'olur müdâm
Anda sâķi kâmrân u ehl-i meclis kâ mübîn

- 7 Gel anā' at ıl cihānuñ i' tibārından geub
Tā ki her endūh u amdan olasın Nazmī emīn
- 8 Zīsa' ādet pādiāh-ı mūlk-i istiġnādudur
ol anā' at ehli olan fāriġ-i ' uzlet niin

Nazīre

254

fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilāt

- 1 Kākilūñ amzeñ gōzūñ auñdurur ey meh cebīn
Eyleyen asd-ı dil ü cān āret-i imān ü dīn
- 2 Gūlbezek evıyla būlbūller gōrūb feryādumı
Her arafdan didiler cānā hezārān āarın
- 3 Māh-ı nev ya auñna hemtā diyendūr kejnazar
Serv-i addūñ sidreden bālā diyendūr rāstbīn
- 3 Vaf idelden Hūsevā la' l ü zebānuñ lufını
Her maālum oldı irīn her kelāmum ekkerīn
- 4 Beñziyelden Nazmiyā yāruñ leb ü dendānına
Pīr ider ba üzre la' l-i nāb ile dūrri semīn

Nazīre

255

fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilāt

- 1 ' Āıa kūyuñ gelūr mānend-i firdevs-i birin
' Ayn-ı kever leblerūñ sen anda mil-i hūr ' ayn
- 2 Vulatuñda her ne nāz eylerseñ eyle kim o dem
' Āıa nāzik gelūr nāzuñ senūñ ey nāzenīn
- 3 Valuñna irūb seni seyr eyleyen cānā olur
Kāmeyāb ü kāmkar u kāmran u kāmbebyn
- 4 Sen perīrūy u melekūnuñ firāında benüm
Āh u ekūmden olubdur āsmān ile zemīn
- 5 ālī' i bu mı sitāre Nazminūñ olurdı yār
Sen melek rusāra olsa mihr ile ey meh arīn

Nev'î diger der kâfiye muḳayyed incâ nûn yâ kayd

256

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Ol güzel kim andadur hulk-ı Hasan luḫf-i Huseyin
Bir 'Aliyy'ü-şşân şâh-ı hüsndür ol nûr-ı 'ayn
- 2 Hulk ile mişl-i melek hüsni ile 'ayn-ı hür-ı 'ayn
Şöyle zibâdur ol alnı ey yüzi gün nûr-ı 'ayn
- 3 Eylese âh ol lebi cân ol daḫı imân u dîn
Naḫd-i bûsenden benümçün günde iki bûse dîn
- 4 Ol kenâr evlâsı dildârı gören bârîk bin
Mûy ile görür miyânın diḫkat itse bîn bîn
- 5 Nazmiyâ maḫv ide cürmün luḫf-ı rabbü'l-'âlemîn
Ger Şefî' üñ ola rûz-ı ḫaşr faḫrû'l-'âlemîn

Müreddef der kâfiye müreddef bâ elif incâ râ revî

257

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Yârı yâ Râb kimsenün bir pürcefâ yâr olmasun
Terk idüb yârını varub yâr-ı aḫyâr olmasun
- 2 'Âşîk-ı zâr intizâr ile demâdem yârına
Çeşm-i çâr olub ḡam u derd ile nâçâr olmasun
- 3 Dembedem zârı ile 'âşîk digergün ḫâl olub
Nerd-i ḡamda döne döne derd ile zâr olmasun
- 4 'Âşîkına bir vefâ kılsa döner biñ cevri ider
Ya İlâhî kimsenün ma' şuḫı cevvar olmasun
- 5 Nazmiyâ dil derd ü ḡamdan bir nefes ḫâlî degül
Kimseler efkâr 'ışḫ ile dilefkâr olmasun

423b

*Der bahr-ı remel müşemmen ‘arūz u ʿarb maḥzūf taḳṭī‘eş fā‘ilātün fā‘ilātün
fā‘ilātün fā‘ilün der ḳāfiye mücerred*

258

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 Rif at-i dünyā için her bir deniyea baş egen*
‘Ārdan ‘ārī olub ‘ırzını şaḳınmaz iken
- 2 Minnet ile himmet ümmidin idüb her nākes
İbtizāl itmekden ide ḥıfz-ı Rabb-i zū’l-menen
- 3 Merd cāhil meyl ider cāndan cihān cāhına līk
Bilmez anı kim alur başına envā‘-ı miḥen
- 4 Dār-ı dünyā kim ğam u ḥüzn ile dāyım pürderd*
Sen neden ey ğāfil olmaḳ iki de bir şād ü şen
- 5 Naẓmiyā gelse elinden bir kişinüñ şöyle kim
Hiçbir dem açmasa dünyā kelāmına dehen

Nazīre

259

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 Kişinüñ gelse elinden sūza açdıḳca dehen
Ḳılmasa hergiz umūr-ı dünyevīden bir süḥen
- 2 Devlet-i dünyā ki var ma‘nide şol bir yok yire
Ḳūrī ğavġādur çekilür andan ālām u miḥen
- 3 ‘Ākibet ölmek [müyeşşer] olıcaḳ her kişiye
Devleti ile māl u cāha ğırre olmaḳ ya neden
- 4 Şol müselmanum diyen kimse kim ise çıḳmasa
Emr-i ḳa‘dan daḳı ḳul-ı seyyid-i sādātden

* İÜ./TY 1636/84a

* İÜ./TY 1636/ 84b

- 5 Emr-i Hâk kul-ı resûl üzre olam dirseñ eger
Açma bîhûde sühen kıлмаğa ey Nazmî dehen

Nazîre 260

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Aşlı bir murdâr şu soñı kara toprağ iken
İmdi miskîn āhuma kibr ü ta'zzüm ya neden
- 2 Āh idüb yaş dökmeden olmasa hālî kişi āh
Hāl idinse şöyle kim ol hālî gören işiden
- 3 Cümleten işğāl-i dünyādan kişi olsa biri
Terk-i māl ü cāh ü iqbāl itse geçse cümleden
- 4 Gey 'aceb yoğ yire virüb kendine bir kes vücūd
Gırre olub devlet ü cāh-ı ciḥāna diye ben
- 5 Nazmiyā ehl-i fenā ol hoş ferāğ-ı bāl bul
Geç umūr-ı dünyevīden cümle terk it anı sen

Nazîre 261

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Āhirü'l emr āh kim hāk olıserdür çün beden
Şol hevâyı nefis ile tenperver olmağ ya neden
- 2 İdelüm yād anı her an kim bulub 'ālem fenā
Cümleten āḥir fenāya varıserdür cümle ten
- 3 Ḥayf añā kim Ḥaqqı añub Ḥaqqā yarar bir söze
Açmaya bir dem dehen hep ide bîhûde suhen
- 4 Merd-ı hağ olan ne yerde olsa söyler Hâk sözi
Zisā' ādet kim ebed bāṭıl söze açmaz dehen
- 5 Nazmiyā soñı gam iken gey ḥamākatdür eger
Olasın sen işbu dünyā 'işine düşmekle şen

Nazîre

262

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Her gelen dünyâya h̄od yine gider gelmez giden
Pes 'alağa bağlamak dünyâya aya ya neden
- 2 K̄omayın şol kabz-ı rızq u maldan h̄alî kefin
Bîlesine nesne alub gitmez illâ kim kefen
- 3 Müşkil iş âh ol ki başdan gitmeye bir dem hevâ
Aña dek kim bâde varub cümleten h̄âk olsa ten
- 4 Pîrezen dehri görüb h̄ulq aldamaq üzre yalan
Gerçek erler hergiz itmez meyl-i dehr-i pîrezen
- 5 Kâşki gelse elinden kişinün kim Nazmiyâ
Açmasa bir dem h̄aķiķi olmayan söze dehan

Nazîre

263

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Ol semen ten giyse gönlüni yaķalu pîrehen
K̄anını 'aşıqlaruñ boynına almış der gören
- 2 Pâyine yüz sürüb itsem secdelerle biñ niyâz
Ol büt-i zîbâ nigârum baña itmez bir suhen
- 3 Lâyıķ olmaz vuşlat-ı ma' şūka 'aşıq şöyle kim
Çekmeye 'ışq içre nice nice âlâm u mihen
- 4 Bülbül-i dil nice feryâd itmesün sermest olub
Gül gibi cām-ı leb-i canbağş cānân var iken
- 5 Dilberüñ dendânına luţf eyle mânend olmasa
Böyle rağbet bulmazidi Nazmiyâ dürr-i 'Aden

Nazîre

424a

263

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Serv-i kıaddün üzre gül ruhsâruñ ey gonca dehen
Nür-ı Aħmeddür ki barķ urur menâr-ı ravzadan
- 2 Luřf idüb ey kaşı gönlün ne diler dirseñ
Tîr-i müjgânuñdurur her gâh gönlümden geçen
- 3 Kıaddüne beñzetmek ey serv-i revânum kıaddini
Nârevâdur nârevân olsun nihâl-i nârevân
- 4 Kıadd ü ĥadd ü kâkül ü ĥařuñ ġamın def idemez
Seyr-i serv ü lâle vü sen beñ temâşâyı çemen
- 5 Kıaçma Nazmî lüşfun isterseñ cefâsından anuñ
Lutfuña anuñ kıaçan irer cefâsından kıaçan

Nazîre

264

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Bÿy-ı zülfün her ne dem bezl eyleseñ âfâķa sen
İrgörür ol dem baña andan sabâ olsun esen
- 2 Ĥâller kim vardurur sineñde cânâ câbecâ
Ĥılıř olubdur şana sen kâfurıla misk-i ĥatîn
- 3 Ben senün cânâ ĥařuñ gördükce ġangîn olurum
Gerçi ġangîn dilleri açar temâşâyı çemen
- 4 Kıanıdur şaşdan delik kâr itmez âhum saña âh
Âhının dil dilrubâsın hey sen ey sîmîn beden
- 5 *Rûzigârî şod ki âh-ı men negerd u râ eşer*
Nazmiyâ âhın dilistân dilrubâ-yı sîmten

Nazîre

265

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Dürr-i dürc-i behcet ü dürri-yi burc-ı hüsn sen
Bahtıla devlet bulandur şol dem ü vaşluñ gören
- 2 Sende olan ' izz ü nâz u şive ey sultân-ı hüsn
Hâk budur kim gâyet ile nâzik u hûb u hüsn
- 3 Hâk bu ' ömr uzunluğı her dem ki bûy-ı zülfüni
Bu yaña olur gelür olsun şabâ şağ u esen
- 4 Nazmiyem kimdür nişâr elfâzla medd aḥseñüm
Sen güzeller şâhısın ben de efendi saña ben
- 5 Can bağışlar câna kendin sevdürür cân ile hem
Kañkı dilber kim o tend olmayub ola şûḥ u şen

Nazîre

266

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Her ne dem bûs-ı leb añsam baña itmez bir suhen
Varısa yoğdur benüm ol nâzeninümde dehen
- 2 O da yağar göz göre başdan serâser ' âlemi
Gün gibi giydükce zerrin câma ol sîmîn beden
- 3 Hâk naşib idüb ireydüm ' iyd-i vaşlına revân
Cân virür dem imdi qurbân olmağa cânâna ben
- 4 Ola mı ol serv-i nâzuñ ben hevâsından geçem
Geçmeyüm ben ol hevâdan hâk olub gidince ten
- 5 Nazmiyâ candan gelür güyâ senüñ her bir sözüñ
La' l-i cânân vaşfi için her ne dem açsañ dehen
- 6 Ne çalar erkân yanında şimdi kânün-ı kadim
Bağlamışlar bir ' aceb nâsâz aşul özge düzen
- 7 Bu cihâna şol ' alâya eyleyen neyler ola
Gidecekdür ḥavf bilür âḥir cihâna her gelen

Nazîre hem ebyâtes muḩlaĝ bâ tecnîn

267

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Ey Mesîḩa dem leb-i canbaḩşuñ içündür gören
Mürde dil 'aşıkları her demde budur dir gören
- 2 Kâmetüñ 'ar 'ar gözüñ 'abher cebinüñ yâsemen
Leblerüñ gonça 'izâruñ tâze güldür yâsemen
- 3 Bir güḩâr-ı nâzenin bir yâr nâzik şüḩ u şen
Dilrubâlar içre yokdur bir daḩı illâ ki sen
- 4 Gülşen-i küyuñda her dem ey gül-i nâzik beden
Zâr idüb bülbüllerüñ ḩâr ile şalınmaḩ neden
- 5 Çeşm-i püreşkümle benüm ḩâli degül bu ikiden
Mey tolu iki kabaḩdur pür' araḩ ya ikiden
- 6 ḩâk olursam Nazmiyâ derd ü ğam-ı 'ışḩ ile ben
Nola kim vaşlına cânânuñ ḩicâb olur bu ten
- 7 Bâş u cân u 'aḩl u dil 'ömr daḩı bu cümle ten
Râh-ı 'ışḩuñda fedâ olsun dilerseñ cümleten

Nazîre

268

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Kadd ü ḩaddüñ ḩasraḩı birle ki ḩâk ola bu ten
Cümleten serv ü gül ola ḩabrüm üstinde bu ten

424b

- 2 Hey beni ğamĝin görüb her ğâḩ olsun sen ki şen
Pes ḩalâs olur mı ğamdan derd-i 'ışḩuña düşen
- 3 Saña kim meclisedür küyuñda cânâ şan men
Korḩarum ol ola cânâ can ḩatub la' lüñ emen

- 4 Būy-ı zūlf-i yārıla gelmekdesün bu yaña sen
Hoş dem olub ey şabā her dem olasin şağ esen
- 5 Bāde-yi şāf ile kim hamhānede pür ola den
Oldurur şāfī şafā ehlini hep pürşevk iden
- 6 ‘Aklı nākıs olan arz eydire mānend zen
Donanub her gāh virür kendine ğarrā vü vezn
- 7 Māyilem ğarrā ta‘ āma şöyle kim ğāyetle ben
Hoş gelür Nazmī baña tab‘ im sever ğāyet lebin

Nev‘i diğer kâfiye bā vaşl incā bā revī vü nūn u vaşl

269

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt

- 1 Gözleye her kim ki bir hoş ehl-i sünnet mezhebin
Hep ‘ibādetle geçirür dāyimā rüz u şebın
- 2 Olur olmaz kimselerle olma hem dem zīnhār
Her birinün gözle pürşu gibi şāfī meşrebin
- 3 İki kes kim birbirinün ola haddi imdi pes
Birbiriyle anlar alışdırmaz aşlā gökbin
- 4 Bir yaqasız önmed kadar diyü bakmazlar ebed
Görelər anūn ki hālī sīm ile zerden cebīn
- 5 Bir kişi ğāyet mücedd olmağ gerekdür kār ne
Nazmiyā ol vara tā kim hāşıl ide maṭlubın

Nev‘i diğer der an kâfiye incā te revī

270

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt

- 1 Terk-i keşret idüb ol kim gözleye hep vaḥdetin
Ḥaqqūn itmekdür o ḥaqqā şükr vaḥdāniyyetin
- 2 ‘Ālemi eşyā’ı bīḥad ile yokdan k’itdi vār
Herkes andan bilsün ol Ḥaqqūn kemāl-i kudretin

- 3 Ni‘ met-i ‘ uḡbādan eyā ola mı bir behremend
Lezzet-i dünyāyile iden hemīşe ülfetin
- 4 Hāl-i ‘ ālemden ḡberdār olmaz olur biḡayr
Çekmeyen kes nice demler rūzigāruñ šiddetin
- 5 Nazmiyā ol kesde kim olmaya ĩmāndan ešer
Kimse görmek yoḡdurur hergiz anuñ bir šefḡatin

Nazīre 271

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt

- 1 Bilmeye ol kimse kim ‘ ālemdē ḡadr-i šiḡḡatin
Bilmemekdür fi‘ l-ḡaḡīḡa imdi ḡaḡḡuñ ni‘ metin
- 2 ‘ Āḡıl olan ḡāfil olmaz gözler uḡrā cān tenin
El çeker dünyādan ol çekmez ebed el ḡayretin
- 3 Gözi anuñ ana niyyet ile kimse görmeye
Görmek olmaz kimse anuñ hergiz insāniyyetin
- 4 Āfet olur ellere šerrinden olur ‘ āciz el
İš budur ki dōne dōne çekmeyin kes āfetin
- 5 Nazmiyā bek i‘ tiḡād ile dile her dileḡuñ
Ki anuñla ḡak revā eyler ḡulınuñ ḡācetin

Nev‘i dīḡer der an ḡāfiye ĩncā dal revī

272

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt

- 1 Bilmeye bir nesnenüñ ol kimse kim nīk ü beden
Hey degürmek olmaz ašlā nesneye anuñ yedin
- 2 Bir murād üzre maḡāmın bulmaz olmaz bermurād
Ehl-i manšıb bulmaya çün bir münāsib mesnedin
- 3 Kišiye geldükçe šol dünyā umūrıyla ḡurūr
Ol dem içre bāri fi‘ l-ḡāl añsa ḡāl-i merḡadin

- 4 Z̄īsa‘ ādet aña bir ‘ālī maḳāmuñ köşesin
Vara bir hoş dāyimü’l-evḳāt idine ma‘bedin
- 5 Naẓmī envā‘ -ı me‘ānī cem‘i birle naẓm ider
Der nişār elfazıla ebyātınuñ her müfredin

Nev‘i dīger der an ḳāfiye ĩncā fe revī

273

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 Sīm ü zerden bezl için ḳomaz saḫi ḫāl-i kefin
Nitekim deryā kenārına döker her dem kefin
- 2 Ḥaḳ bu eylerdi Süleymānlıḳ Süleymān-ı zamān
Eylese şān ile kendüye münāsib āsfin
- 3 Ḥaşr ola maḫşerde ümmīd ol şaf-ı aşḫābda
Etmeyin terk ol mesācidde müselmānlar şafın
- 4 Mü‘min olan hep şalāt ile selām ile eger
Cümle maḫlūḳātuñ ol ‘izz ile ḡāyet eşrefin

425a

- 5 Ḥāşılıñ ḫarcuñ bil ey Naẓmī şaḳın isrāfdan
Kişi uydurmaḳ gerek idine pes maşrafın

Nev‘i dīger der an ḳāfiye ĩncā lām revī

274

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 İde bir ehl-i hevānuñ ḡam duta tā kim yelin
Sāḳīn eyler dem anuñ burnunuñ başdan yelin
- 2 ‘Āḳıl oldur kim demādem aña ṫura āḫran
Āḫran añduḳda hem fikr ide ḫāl-i evvelin
- 3 Vāy aña kim ḫākim-i ‘ālem ola vü Ḥaḳḳuñ ol
Sürmeye Ḥaḳ üzre aḫḳām-ı kelām-ı münzelin

4 Hāşıl eyler berkemāl elbette andan bir kemāl
İdenin üstād bir ehl-i kemālūñ ekmelin

5 Naẓmiyā çekmez o kimse ẓahrını hergiz elin
Tuta kendinde dilin tıtmaya bir şaḥşa elin

Nev‘i dīġer der an ẓāfiye ĩncā mīm revī

275

fā‘ilātūñ fā‘ilātūñ fā‘ilātūñ fā‘ilāt

1 ‘Uzlet idüb tuta ol kim bir ferāġat ‘ālemin
‘Ālem-i zevġe düşer ol ‘ālemūñ peymen ġamın

2 ‘Ārı olan ehl-i dünyā ḥıdmetin itmez ebed
Yok yire çekmez varub ol her denīnūñ var hemin

3 Eylemez bir sūr ebed kim eyleye kesb-i sūrūr
Fıkr ide her sūruñ ol kim āḥirinde mātemin

4 Ademī bir hoş ri‘āyet idüb olur ādemi
Ādemūñ hemdem idine ol ki bir ehl ādemin

5 Naẓmiyā kesb-i mu‘ārif birle bulur bir kemāl
Bir kemāl ehli idine ol ki her dem hemdem

Nev‘i dīġer der an ẓāfiye ĩncā nūñ revī

276

fā‘ilātūñ fā‘ilātūñ fā‘ilātūñ fā‘ilāt

1 Rāh-ı dīñ içre kişi nefsinin bilsün rehzenin
Bilsün anı dost şeklinde daḥı hem düşmenin

2 ‘Āġıl oldur bir kesūñ kim ideler bir şenligin
Göricek ḥāl ala andan aña soñ dem şivenin

3 Bir kişi tenpervet olub neyler ola evvelā
Çün yer anuñ kerim biḥād cümleten āḥir tenin

4 Mevtin añub dāyimā meyyit bulub kendin hemāñ
‘Āġıl oldur kim kefen fıkr eyleye pīr ehenin

- 5 Ğam elinden yaķasın ķurtarmadur bir kişi kim
Görmeye Nazmî ebed eller elinde dâmenin

Nev‘i dîĝer ķâfiye bâr u fe vü vaşl u ĥuruc ĩncâ bâ revî vü elf

277

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilât

- 1 ‘Ālemün ĥâlini fark itmez ĥayâl-i ĥûbdan
Vâķıf-ı ĥâl olub olanlar ulü’l-elbâbdan
- 2 Anı her an añalum kim ölüserdür oluser
Her kişi hep ķavm ile evlâddan eşbâbdan
- 3 Şöyle kim var derdserdür özge serdür añla var
Yokdur aşlâ fâyide ola dile insâbdan
- 4 Döne döne kim ider ĥurmaz bize bu devr-i cevr
Ĥaķ bu biz sergeşte ķurtara ol girdâbdan
- 5 Nazmiyâ bir ehl ile ĥâl ehli bir görmek hemân
Engibîni fark ķılmamaķdur düşâbdan

Nazîre

278

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilât

- 1 Mâl ile manşıbdan ü ola dile insâbdan
Fâyide fikr itmez olanlar ulü’l-elbâbdan
- 2 Muķtezâyı nefsdan geķmek güç olur herkese
İdemez bir kimse iķdâm aña şeyĥ u şâbdan
- 3 Mâni‘-i řıĝl ü ‘ibâdet bâ‘ iş emrâĝdur
İĥtirâz itmek gerek ifrâķ-ı ĥurd u ĥûbdan
- 4 Ĥarici vü râfızîdür la‘ net olsun anlara
Sebb idüb fark eyleyenler birbirin ařĥâbdan
- 5 İ‘ tiķâd-i pâk ile çok şükür ehli sünnetüz
Eylerüz nefret ķamu ehl-i dâlâl aĥrâbdan

- 6 Tevbe idüb her günâha tâ‘ ate meşgûl olur
Aña kim ire hidâyet Hâzret-i Tevvâbdan
- 7 Hâsretâ derdâ dirîğa Nazmîyâ nâgâh-ı mevt
İdiser âhîr cüdâ birbirini aḥbâbdan

Nazîre

279

fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilât

- 1 Leblerüñ câna muşaffâdur şarâb-ı nâbdan
Ruḥlaruñ her vech ile terdür gül-i seyrâbdan
- 2 La‘ l nâbeñsiz ḥarâm olsun içersin kâtesin
Âb şuyu enîsde geçdüm şarâb-ı nâbdan
- 3 Bâde-yi lâlûñle sürdügüm şafâ vü demlerüñ
Gitmedi hergiz ḥayâl-i çeşm-i pürḥünâdan
- 4 Âfitâbum şöyle yakduñ âteş-i mihr gele kim
Gitmedi ol süz ebed ḥurşîd ‘âl-i şâbdan
- 5 ‘Ârîz u ḥaṭṭuñ mişâli olduğıçün ḥazḫ ider
Ehl-i diller sebzezâr ile kenâr-ı âbdan
- 6 Derd-i ‘ışkı girye vü zârı imiş teskîn iden
Ben bu remzî döne döne añladum dolâbdan
- 7 Yâr ışığın bekle Nazmî başuña tâ gün doğub
Devletüñ yüz göstere bir gün saña ol bâbdan

425b

Nev‘i dîger der ân kâfiye incâ te revî

280

fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilât

- 1 Dâyimâ budur niyâzum kazıyü’l-ḥacâtıdan
Ola ol âfet nigârînum beri âfâtıdan
- 2 Gün gibi nârenciler giymiş yanar pâr pâr o mâh
Yağdı ḥalkı nesne oḫur gibi nârencâtdan

- 3 Būs-ı la‘l ile sürer cānānenüñ cāndan şafā
Ol ki zevki ola rūḥānī olan lezzātdan
- 4 Bezm-i devrān içre cām bādeye ‘ışk ola kim
Ādemi pürḥāl ider ḥālī degül ḥālātdan
- 5 Hüb̄lar vaşfinda Nazmīnūñ laṭīf eş‘ārımı
‘İşkıla oğur o kim ḥazḫ ide ḥüsniyyātdan

Nev‘i diğer der an kāfiye incā cīm revī

281

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 Dem uran şol ‘ışkıla Manşur olan Ḥallācdan
Ol daḫı gelsün berü virsün ḥaber mi‘rācdan
- 2 Kāra vü aq tonla mescidde şaf şaf cāhilīn
Çüb saṭranca dönerler ābnüvis ü ‘ācdan
- 3 Taḥte-yi meyḥāne vü cām-ı mey ḳomaz göñül
Pes gezer mi göz göre bir şāh-ı taḥt u tācdan
- 4 Ḥāṭırum nice perişān olmasun kim cünd-i ğam
Muttaşıl ḥālī degül dil-i mülkini tārācdan
- 5 Dār-ı dünyādan dirīğā Nazmiyā dest-i ecel
Ḥalkı bir bir muttaşıl ḥālī degül aḫrācdan

Nev‘i diğer der an kāfiye incā şā revī

282

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 Varısa ḥaṭṭuñ mizācı dāyimā işlāḫdan
Ġāfil olma rūḥa rāḫat virmek ile rāḫdan
- 2 Rūhum ey rūh-ı muşavver sevdüğü budur seni
Kim senüñle āşinādur ‘ālem-i ervāḫdan
- 3 Vaşf olunsa ḥazḫ ḫadd-i mehveşüñ ey nūr-ı ‘ayn
Olunır ḫu birle güyā güft ü gū mişbaḫdan

- 4 Feth-i bāb ola diyü kapuñda ‘uşşāḳ ey nigār
Dembedem ḥālī degüldür zıkr-i yā Fettāḥdan
- 5 Rāḥat-ı rūh ile ḥazḫ-ı cān bulur cānā revān
Vaşf-ı la‘ lūñ gūş iden bu Naḫmi-yi meddāḥdan

Nev‘i diġer der an ḳāfiye ĩncā dāl revī

283

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt

- 1 Bu meşeldür kim demişler ḥaber gelmez yāddan
Āşinā-yı ḥāl olan anı gidermez ya bāddan
- 2 Derg ḥāl-i ‘ālem iden terk-i māl ü cān idüb
Fāriġ olur nef‘ ü ḥarr-i maşraf ü ĩrāddan
- 3 ‘Işḳdan ḥālī gönül olur vesāves birle pür
Şayılır ol ḥal ile ol bir ḥarābābāddan
- 4 Memleket vīrān olub olur ‘imāretler ḥarāb
Şehberāya berī olunca ‘adl ü dādden
- 5 ‘Adl ile Naḫmī ri‘ ayyet kim ri‘ āyet bulmaya
Memleket varur fesāda nice nev‘ ifsāddan

Nazīre

284

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt

- 1 Yegdirür çün kim gönül bir āşinā biñ yāddan
‘Aḳlı yāduñdan gider ‘ışḳı giderme yāddan
- 2 Dād-ı ḥaḳdur kār-ı ‘ışḳ ey müdda‘ i her ‘āşıḳa
Görmek ile olmaz anı bir kişi üstāddan
- 3 Ṭab‘ ı nāzik nāzenīndür gerçi kim dilber velī
Ḳatıdur ol sīm ü sīmānuñ velī pulāddan
- 4 Firḳatinde ben ne ġamlar çekdigüm ol dilrubā
Raḥm iderdi ger işitse bu dil-i nāşāddan

5 Dār-ı dünyā bir ribāt-ı köhnedür dil bağlama
Nazmiyā pes ne ömürsin bir ḥarābābāddan

Nazīre 285

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

1 Dembedem ' ışık ehli kim ḥālī degül feryāddan
Dem urur her biri anuñ ' ışık ile Ferhāddan

2 Yüzün ayağına sürdürür elüñ pīr-i muğan
Bu kerāmet kimde vardur görelim zühhāddan

3 Kankı merdümzāde kim nādān u nāhem vār ola
Pes ne farķı var bir āḥir yanıla ırğaddan

4 Rūzigār-ı rūzigāruñ āh elinden āh kim
Kaşr ' ömrin kişinüñ ṭurmaz yaķar bünyāddan

5 Defter-i gencine' ışıkında Nazmīnūñ hemān
Eşk ile ğamdur ḥeşābı maşraf u irāddan

Nazīre 286

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

1 Sen lebi Şīrīn ğam ile dembedem feryāddan
Kalmaz oldum Hüsrevā ben ' aşıkūñ Ferhāddan

2 Hüsrevā pürḥālidi şevķ-ı lebüñ birle bu ḥubān
Yoğiken hergiz eşer-i Şīrin ile Ferhāddan

3 Çün lebin Hüsrev-i ḥüsnüñ geķer nevşīn revān
Pes niçün ğāfildür ey Şīrīn dehānum dādden

4 Sineme peykān tīr-i gündür ey kaşı kemān
Gönlüme bir kılma bünyād ireyüz pulāddan

5 Ehl-i diller kāmēt-i mevzūnuña teşbīh idüb
Hażz iderler seyr-i serv ü ' ar ' ar ü şimşāddan

426a

- 7 Ka‘be kũyũndan dũnũb gitdiyse ħāsed dũřmanum
Dostum incinme kim yañlıř dũner Baġdāddan
- 8 Dũřdi baħr-i hicre Nazmĩ Hızr irũb ħurtarmaduñ
Āřnālıķ variken anı gũrũrdũñ yāddan

Nev‘i dıġer ħāfiye ĩncā rā revĩ

287

fā‘ilātũn fā‘ilātũn fā‘ilātũn fā‘ilāt

- 1 Bir dil-i bĩmār kim ħalmıř ola tĩmārdan
Olmaz ol derd ile ħālĩ bir dem āh u zārdan
- 2 řıġġatũn řũkrini bilmez ‘āfiyet ħadrini hem
Ol ki āġāh olmaya ħāl dil-i bĩmārdan
- 3 Yũz urub topraġa şu her ħāġ kim zārĩ ħalur
Pes o yũzden olur elbet devr olan dĩdārdan
- 4 Akıdan her ħāġ ħulķuñ gũzi yaşın şu gibi
Ĥavf ħılmaz mı ola yāren ‘azāb-ı yārdan
- 5 Nazmiyā gũnlũnde ‘ıřķı olanuñ cānı revān
Ĥazız ider ħālāt-ı ‘ıřķ ile olan gũftārdan

Nazire

289

fā‘ilātũn fā‘ilātũn fā‘ilātũn fā‘ilāt

- 1 Acıdub cāndan beni āġyār ayurdı yārdan
Bilmezem ben nice elem acıġum āġyārdan
- 2 Nāle vũ feryād idersem tañ mı her şeb tā siħr
Ĥũn beni dũr itdi devr-i dũn umar ħisārdan
- 3 Girebilmek taş baġırlu dilrubālar gũnlũne
Bir ħařār almaķ gibidũr kişver-i kũffārdan

- 4 Dembedem her ʿışk olan dilden gelür göyneklü āh
Dūdlar peydā olur elbette yāz-ı nārdan
- 5 Bezm-i meyde acıdur cānum benüm sāgar müdām
Ṭatlu ṭatlu būseler olub leb-i dildārdan
- 6 Mest olub düşmek şafādur bengi olub geçmeden
Düş meynābe müdām ey şūfī geç esrārdan
- 7 Nazm ile ızhār-ı fażl itmek degüldür Nazmiyā
Yāre eşʿār-ı muḥabbetdür murād eşʿardan

Nazire 290

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilāt

- 1 Şaķınırsañ şerbet-i laʿlün dil-i bīmārdan
Pes ne ḥāşıl aña özge emsem ü tīmārdan
- 2 Kan ider laʿlün ğamı baĝrum demādem şöyle kim
Mācerā maʿlūmdur bu dīde-yi zunbārdan
- 3 Şorma kūyuñdan ḥalüm benüm ey gülʿizār
Nola ḥāli bülbulün dūr olıcaķ gülzārdan
- 4 ʿAks-i ruḥsāruñla çeşmüm dāyire müjĝānıla
Beñzer ol gülzāra kim ḥulīsi ola ḥārdan
- 5 Şaķınır şeyṭāndan ĩmānını her müʿmin nola
Nazmī cānı gibi şaķınsa seni aĝyārdan

Nevʿi dīĝer der an kāfiye ĩncā ze revī

291

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilāt

- 1 Ben nice āh itmişüm ol dilber-i ṭinnāzdan
Kim degül ḥāli baña bir dem cefā vü nāzdan
- 2 Āşināluk şüreten göstermeyüb biĝāne vār
Göz göre benden kaçar āh ol büt-i ṭinnāzdan

- 3 Zülf-i dilberden ne mümkindür kim ola dil halâş
 urtulur mı murğ hergiz pençe-yi şahbâzdan
- 4 Râz-ı ışkı şaqla dil-i alipseñ vuşlata
 Gey şaqlın bürâ ışık içinde keşf-i râzdan
- 5 Nazmiyâ bu resme elfâzdurur bâr u laıf
 Saña olmuşdur müselleme hâfiz-i şirâzdan

Nazîre 292

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Her ne kılsañ kıl begüm cevr ü cefâ vü nâzdan
 açma tek aşufteñ olan rind-i şahidbâzdan
- 2 Âh ataşnâ gele zârî kıllur bezmünde dil
 Germ olub pürşevk olasın diyü sözi sâzdan
- 3 Hüb u nâzik olmağın nâzuñ senüñ ey nâzenin
 Her güzel nâz ögremez sen dilber-i innâzdan
- 4 Şad hezârân âferin murğ-ı dil-i Nazmiye kim
 Eylemez cânâ şızar zülfün gibi şahbâzdan

Nev'î dîger der an âfiye incâ sîn revî

293

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Mâni' -i hayr olub ehl-i şer olanlar nâsdan
 Müstaadur lâ' nete ma' düdur hannâsdan
- 2 Nâs kim ecnâsdur haâ budur kim ekşeri
 Şerr ü şür u cehl ile ma' düdur encâsdan
- 3 Ğuşsa çekmez dünyevî iflâsdan ehl-i fenâ
 Din yolında şaqlasın Ha kulunu iflâsdan
- 4 Ebrû bârân ile geh geh kim aradur aşlı bu
 ağlar Ferhâd için hâlî degüldür yâsdan

- 5 Sen ki okunsa ne dem bağrın diler elmāsveř
anlu yaşum dem odur Nazmī benüm elmāsdan

Nev‘i dīger der an āfiye ĩncā şın revī

426b

294

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 Derd-i ‘iřkuñla benüm bağrum ki pürdür başdan
anda urtulsun gözüm her dem bu anlu yaşdan
- 2 ‘Āřık ola ol ki cāndan řıdķ ile cānā saña
Rāh-ı ‘iřkuñda geer elbette cān ü başdan
- 3 Bir nazār her gör ne yüz gösterür sevdāyı ‘iřķ
şol senüñ güzel ara gözden şu ara aşdan
- 4 Rūzigārum āhıla gedi saña kār itmez āh
atıdur bađruñ senüñ haķķād merden şaşdan
- 5 Diñle luřf ile leb ü dendānuñ evřāfın güzel
Sözde bu Nazmī gibi bir dürr ü gevher başdan

Nev‘i dīger der an āfiye ĩncā ğayn revī

295

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 Cüst ü cū iün o servi cūña aķar bāđdan
‘Iřķıla yurtar pes ayağı boşandı bāđdan
- 2 Sākin-i kūyi nigāruñ istemez ađyārını
Gülşeni pes bađbān řaķlar külāđ u zāđdan
- 3 Hancer ü tiđi gibi ol dilberüñ ‘āřıkları
anda gitse daķılur yanına şoldan şağdan
- 4 Dilde mihri gün gibi rüşendür ol māhuñ bugün
Zāhirā bu řinemüñ üstinde olan dāđdan
- 5 Medđin idüb ol řeh-i hüşnüñ belāđāt üzre hūb
Nāmesin Nazmī aña hālī degül eblāđdan

Nev'î dîger der an kâfiye incâ fe revî

296

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 ' Işkıla ' inķayı dil eyler gezer çün kâfdan
Devr ider dehri yüce pervâzıla eṭrâfdan
- 2 Uşdan dahı elif bâ itdi kimde ibtidâ
Liyâhı oldı ' ışķ cāna ' ayn ü şın u kâfdan
- 3 Hâlet-i ' ışķuñ şafâ sen kimdürür vaşf eyleyen
Ol derünî hâldür biründurur o şâfdan
- 4 İtmese her pürcefâ cānâ ne luṭf eyle rām
Kimse sürmezdi şafâ şâfî şarâb-ı şâfdan
- 5 İ' tibâr eksiklügidür yoḥsa artuḳdur benüm
Luṭfdur bâr ile nazmum Nazmiyâ eslâfdan

Nev'î dîger der an kâfiye incâ kâf revî

297

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Ol nigāruñ ayru olduḡın görüb ' uşşâḳdan
Âh ider her dem esen olsun şabâ âfâḳdan
- 2 Zerreves sergeşte olduḡum bu ol gün yüz tolı
Devr-i dūr itmişdür ben ' aşık-ı müştâḳdan
- 3 ' Âşık-ı âşüfteye ḥulḳ-ı ḥasen birle nazâr
Gelmez illâ yine bir maḥbûb ḥüb aḥlâḳdan
- 4 Şol şafâ bezminde şüfî yâr elinden luṭf ile
Cām-ı içeydi ḥoş geçeydi berg ile tiryâkiden
- 5 Nazmiyâ ḥulḳ-ı ḥasen kim oldurur memdüh ḥalḳ
Bir sa' âdetdür o ḥalḳuñ bûzına Ḥallâḳdan

Naẓīre

298

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Kaçmaz iken ol perī aḡyār diyü ahlâkdan
Bilmezem niçün kaçar ben ' aşık-ı müştakdan
- 2 Nāle-yi ' uşşâkdan hecrinde her dem ol mehûñ
Ra' d var āvāzeler peydā olur āfākdan
- 3 Her maḡāmı kim müşerref ide luḡfindan nigār
Bezm olur pürşevḡ o dem āvāze-yi ' uşşâkdan
- 4 ' Ārif olub luḡ-ı ḡab' ile olan ehl-i mezāk
Bir te' allük birle geçmez ' ālem-i iḡlākdan
- 5 Kara kara dāḡlarla Nazmiyā sinem benüm
Döndü şol bir şehre kim virān ola ahrākdan

Nev' i dīger der an ḡāfiye ĩncā kāf revī

299

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Olmaya ḡālī kimüñ kim göñli ' ışık-ı pākdan
Ol göñül olur berī her bār bīm ü bākdan
- 2 Degme bir derd ile te' şīr itmemeḡ olmaz şaḡın
Āh u zārı kim gele şol bir dil-i ḡamnākdan
- 3 Getürür her bār bārını girān-ı ḡuşşasın
Göñlüni ḡāce getürmez malıla emlākdan
- 4 Ḥisset ehlinden kerem gelmez cihānda nitekim
Meyve ḡāşıl olmaḡ olmaz ḡārıla ḡāşākden
- 5 Ehl-i dünyānuñ ben ol ḡālīni bilsem Nazmiyā
Kim me' āli nola mālı dāyimā imsākdan

Nazîre

300

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Çün biri eyler dil-i ' uşşâkı bîm ü bâkden
' Ömrüñ olduqca gönül ayrılma ' ışk-ı pâkden
- 2 İstemez ' âşık ki ağıyar ide yârüñ seyrini
Bağbân pes şakınır bağın hûs u hâşâkden
- 3 Cevr ile ya itdi kıddüm yeridür âhum oqın
Çarh oqu gibi geçürsem sine-yi eflâkden
- 4 Kaçsa şol zulm ehli mevzîler ' aceb mi hayrdan
Pes muqarrerdür bu kim ' aqreb kaçar tiryâkiden
- 5 Câhil ü nâdân hiç olma muqârin Nazmiyâ
Kalmasun dirseñ eger ' aqluñ senüñ idrâkden

427a

- 6 Mihrüñ ey meh gitmese tañ mı dil-i gamnâkdan
Âfitâbuñ tâbı hergün eksik olmaz hâkden
- 7 Şevk-i mihrüñ olduğı gönülümde ey mâhum senüñ
Gün gibi rüşendürür bu sine-yi şad çâkden
- 8 Yoluña cân virmede bîbân idübdür çün beni
Ben dağı ayrılmazam cânâ bu ' ışk-ı pâkden
- 9 Naqd-i ' ömrü kısr-ı cân u merzu' dil kaldı pes
Yoluña şarf itmek için malıla emlâkden
- 10 Vaşf-ı zâtuñ eylese bu tab' -ı Nazmîden zühür
Nola cevher çıkmaz ey cân yine illâ hâkden

Nev' i diğer der an kâfiye incâ lâm revî

301

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Gâfil olmaz ' âkıl olanlar ferâğ-ı bâldan
Anuñiçün dür düşmezler huzûr-ı hâlden

- 2 Bir hevāya düşüb olmaz dembedem şūrīde hāl
‘ Arzı olan ictināb eyler kılıc ef ālden
- 3 Küfre varur şol kebāyir irtikāb ile kişi
Şaklaya Hāq kulların bi ’l-cümle bu a‘ mālden
- 4 Āhirinde uḥrevī bir fāyide olmayıcaq
Evvelā maqşūd ne şol dünyevī iḳbālden
- 5 İsteriseñ Nazmiyā kim kim oḳursa ala hāl
Bir dem ayrılma haḳıḳat birle ḳıl ü ḳālden

Nazīre

302

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt

- 1 ‘ Āḳıl olmaz dāyimā hāli ḥuzūr-ı hālden
Ġāfil olmaz her cihetde pes ferāğ-ı bālden
- 2 Hāli dilber hāl idinmiş āh kim fettānlığı
Fitneler hālī degüldür muttaşıl ol hālden
- 3 Beñzedür yāruñ belin bir ḳille ağzın zerreye
Ehl-i dil geçmez bu resm ile bu kıl u ḳālden
- 4 Ḳara zülfüñ ağ idüb al ile dil murğın tutar
Ḳaddi bu yüzden hāli nigāruñ elden
- 5 ‘ Āşıḳuñ ‘ ışḳ ile pürhāl olduğın hāl idinür
Nazmiyā ol kim ḥaberdār ola ol aḥvālden

Nev‘i dīger der an ḳāfiye incā mīm revī

303

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt

- 1 Her hevā ehli olan ‘ ālemde ḥāş u ‘ āmdan
Varamaz bir dem sükūna dūr olur arāmdan
- 2 ‘ Āḳıl olan dāyimā mā taḥtına eyler nazār
Ḳaşşā alur bir zelīl ü zār olan nāğāmdan

- 3 Her nefes habt üzre olur nefis şümü cū ile
Nefsi ākıl ġāfil olmaz kendine pes rāmdan
- 4 Ol ki nüş itmiş ola vaḥdet miyen bir ḥāl ile
Ḥāl alur ömrince ol cām-ı şafā fercāmdan
- 5 Aġniyānuñ Ḥaḫ bu kim göñli ġanīsidür o kim
Her faḫire Naẓmiyādur olmaya ināmdan

Nazīre

304

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilāt

- 1 Ḥazḫ alur şafī göñül cām-ı şafā fercāmdan
Pes müdām irer şafāyile aña fercāmdan
- 2 Sīnesi vü zülfdür dāḫı lebi yāruñ murād
Sīm ḫām u anber-i ḫām u şarāb-ı ḫāmdan
- 3 Ḳaddi yāruñ kim elifdür zülfi lām u aġzı mīm
Bir elemdür cāna ol Ḥaḫ şaklasun ālāmdan
- 4 Toġrusın mı diyeyin kim ḫalbi āhen olmasa
Āhıla ḫopardı meyl ol serv ü sīm endāmdan
- 5 Naẓmiyā nāmūs ü neng ü nām şıġmaz ışḫa ḫiç
Āşık oldur kim gice nānūs ü neng ü nāmdan

Nev'i diġer der an ḫāfiye ĩncā he revī

305

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilāt

- 1 Ḥālūñ añub olmamaḫ ḫālī demādem āhdan
Gelmez illā kim yine bir ḫālden āġāhdan
- 2 İctināb eyler menāhiden evāmir kūzedür
İ tiḫādi pāk olub bāk eyleyen Allāhdan
- 3 Ādemūñ şeyḫāni dirler Ādem olur dostlar
Şaḫınuñ anuñ gibi bir düşmen-i bedhāhdan

- 4 Öliceğ hâk olıcağ yeksân olur ölüğüci
Kim olunmaz farğ ebed bir kim gedâ bir şâhdan
- 5 Dilde ‘ışkı olan olmaz Nazmiyâ hâli ebed
Derd ile hâdden birün her dem derûnî âhdan

Nazîre **306**
fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilât

- 1 Tañ mı her şeb ölmesem hâli figân u âhdan
Kim bugün bir aydurur düzem o yüzi mâhdan
- 2 Şükrüm oldur kim ğam-ı ‘ışk ile derdüm ol nigâr
Diñlemez benden velîñün işdür âh u vâhdan
- 3 Yâr-ı minberden görüb mescidde şubh-ı ‘iyden
Kendüden gitti hañib ol demde ilk Allâhdan
- 4 Şahn-ı çeşmüm kim serâser pürhabâb-ı eşkdür
Bir fezâdur hayme tolmış şanki cünd-i şâhdan
- 5 Zâ‘ n ile şöyle şarardı beñzüm inceldi tenüm
Kim seçilmez oldı hergiz Nazmiyâ bir gâhdan

427b

Nazîre **307**
fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilât

- 1 İtme i‘ râz ey gönül cevruñ görüb ol şâhdan
Pes çeker qahr ol ki hazzı ola ‘izz ü câhdan
- 2 Ayağına secde itdürür hasûd-ı kâfiri
Ol şanem haqqâ bu kim havf eylemez Allâhdan
- 3 Bu şararmış sinemüñ üstine yatmağ hūblar
Bir müsâfir pestür idinmek gibidür gâhdan
- 4 Ğırre olma tâ‘ uta İblis anuñcün zâhidâ
Oldı mel‘ ün âhiri merdûd olub dergâhdan

- 5 ‘Işık ile bulur bulan rāh rāh-ı hidāyet ‘ışık ile
‘Ārif iseñ çıkma Nazmī var yūri ol rāhdan

Nazīre 308

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 Olmasam ḥālī lebūñ būsını şey’ Allāhdan
Nola kim iḥsān umar dāyım gedālar şāhdan
- 2 Kırtulub ğamdan feraḥşād olub ey Ḥurşīd ruḥ
Görmedüm mihr ü vefā gör ṭālī‘üm sen māhdan
- 3 Dimezem aġyāra ān-ı ḥüsñüñe dil virdigüm
Şakıların ey dost anı düşmen-ı bedḥāhdan
- 4 Kimdürür kul olmayan bu ḥüsñ ile şāhum saña
Kim kaçır pes devlet ü iḳbāl ü ‘izz ü cāhdan
- 5 Vuşlatuñ isterse dāyım nola Nazmī hey güzel
Devlet ü ‘izzet diler çün her kişi Allāhdan

Nazīre 309

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 İdeli devrān cüdā ben bende sen şāhdan
Olmadı ḥālī gönül bir dem fiġān u āhdan
- 2 Ṭolanur her gün ser-i kūyuñı ‘aşıkıların gibi
Āfitāb-ı ‘ālemārā mihr umarsan māhdan
- 3 Gülşen-i köyüñde nālān itme dil bülbüllerin
Tāze gülsin ey lebi ğonçe ḥazer kıl āhdan
- 4 ‘Āleme virmez iseñ kūyüñla hemdem olmağı
Hergiz uşanmaz gönül şāhum bu ‘izz ü cāhdan
- 5 ‘İzz ü cāh için sürer şāhum yüzün dergāhuña
Feth-i bāb umar bu Nazmī bende ol dergāhdan

Nev' i dîger der an kâfiye ĩncâ yâ revî

310

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Olmayan ʿ ışık ile hâli her dem âh u vây iden
Her nefes alur derünî hâl şavt-ı nâydan
- 2 İki bugün kaddümi derd ile bir âh eylesem
Oğ gibi çıkar ol âhum bir katı beñ yaydan
- 3 Vâr ider raķâşî birle yâr meger muttaşıl
Râst bilsen ey gönül ol geçmez ol gec râydan
- 4 ʿ Āşıkâ vaşl olmağa rây itmesidür dilberün
Ey gönül maķşüd olan rây-ı cihânârâyiden
- 5 Gözüme dünyâ yüzi târik olubdur Nazmiyâ
Devr olaldan âh o yüzi gün ol alnı aydan

*Nev' i dîger der an kâfiye müreddef bu ev vü vaşl u ĥurüc ĩncâ bâ revî vü ve
redif ü dâl u vaşl u nün ĥurüc*

311

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Var mı bir ʿ âlem k'ola hoş ter vişâl-i hûbdan
Var mı bir dem k'ola nâzik şöĥbet-i maĥbûbdan
- 2 Şaĥn-ı çeşmüm k'oldı sulţân-ı ĥayâlün miskîni
Dâyimâ ger beklerüm anı çeker câr ü beden
- 3 Firķatünle ĥasretünden şübhe mi var kim benüm
Ĥüznüm ey Yûsuf cemâl artuķduryr Ya' ķûbdan
- 4 Ğuşşâ-yı cânândan Eyyûbuñ ne derdi vardı
Ol cihetden derdüm artuķdur benüm Eyyûbdan
- 5 Şöĥbet-i câm ile geçmiş devrün ehl-i dilleri
ʿ Ārif iseñ sende Nazmî geçme bu üslûbdan

Nev' i dīger der an kâfiye incâ dâ revî

312

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Farq olinmaz hüsñ ile hergiz melekden hürdan
Varisa Mevlâ yaratmışdur o mâhî nürdan
- 2 Dil hārâb olmayıcağ gelmez hayâl-i yâr aña
Kim perîler vaḥşet eyler miskîn ma' mürdan
- 3 Bu şikeste beste gönülünden virür her dem haber
Hâlet olduğum budur âvâze-yi ṭahürdan
- 4 Bilmek isterseñ eger zevk ü şafâ sen bâdemün
Var su'âl it şüfiyâ ol hâleti maḥmürdan
- 5 Hücreme geldükce yâr ağladığum Nazmî bu kim
Eglenür bir yerde pes ehl-i sefer yağmurdan

Nev' i dīger der an kâfiye incâ mîm revî

313

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Devr ü maḥcür olduğum ben ḥâkir ol maḥzûmdan
Naḥs-ı ṭal' idendürür bu baḥt-ı şedemden
- 2 Öldürür âḥir beni cevr ile yârub kimdür âh
Def' iden ol zâlimün zülmini ben maḥlûmdan
- 3 Kâr idinür dembedem giryân ü sūzân olmağı
' Âşık olan her nazarda guşşa alur mumdan
- 4 Başına sulṭan olub ' âlemde var hoş ' âlemi
Her kim el çekdiyse bu dünyâ diyen mezmûdan
- 5 Yüzüm üstinden kim ola yaşum armağan şade
Nazmiyâ müneffik olur mı tüne mülk-i Rûmdan

328a

- 6 Görmedüm ašlā vefā ol pürcefā maḥzūmdan
Kesmedi kaç' ā cefāsın āh ben maḥlūmdan
- 7 ' Āşık oldum ey perī tā kim yüzüñ gördüm dedüm
Didi bir dīvāne peydā oldu yine Rūmdan
- 8 Būse fikrin eylemek yāruñ dehānından ki var
Bir ricādur yok yire bir şey nāma' lūmdan
- 9 Mey içüb bir hoş geçüb zevk eylemek yār ile der
Yāresız farkı mey-i telhiñ nedür zaḳḳūmdan
- 10 Başuma bir kaçtlu gün doğmadı hergiz gülmedüm
Nola Nazmī ağlasam bu ḫālī' i meşūmdan

Nazire

314

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Şūret-i ḫāl isteriseñ bir dil-i maḥrūmdan
Farkı cüz' idür anuñ bir meyyit merḫūmdan
- 2 Ey perī ' ışkuñıla dil dīvāne oldu şöyle kim
Fark olunmaz oldu ol nāreste bir ma' şūmdan
- 3 Nazar olsa ḫāsdañ yüzine sūrine güzel
Nola kim maḥmūr ider ḫaz terşī eyle şūmdan
- 4 Defter-i ḫüsnünde ağzuñ şağardur cānā senüñ
Bu sebebdendir ki ol ma' dūd olur ma' dūmdan
- 5 Kaç kaçarsañ Ehrimenlerden ki bilmez karar key
Kaçma hey zālim bu Nazmī gibi bir maḥlūmdan

*Nev'î dîger der an kâfiye müreddef beyâ incâ mîm revî vü yâ redif ü dal u vaşl u nûn
hurûc*

315

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Ğam yemez cânâne 'âşık cânını teslîmden
Ehl-i 'ışkūñ her biri olur berî pes bîmden
- 2 Nağş-ı hüsninden nigāruñ ol ki bir hazz almaya
Ğāfil olmağdur uman vech ahsen-i taqvîmden
- 3 Çeşm ü rüyum ğuşşa vü ğamdan senîd ü zerd olub
Farğ olunmaz hîç aşlâ zer ile sîmden
- 4 Düşmene ol dostdan ayırur iseñ bir belâ
İrmedi Nemrûda illâ yine İbrâhimden
- 5 'İzz ü dünyâyı nedür sen Nazmiyâ kim öliceğ
Farğı olmaz bir gedānuñ şâh heft iklîmden

*Nev'î dîger kâfiye bâ redif ü vaşl u hurûc incâ dal revî vü elf redif ü sîn vaşl
u nûn hurûc*

316

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Sen ki dildāruñ dilâ her hükümüne münkâdsın
Varsa anuñ cefâsın çekilmege mu' tâdsın
- 2 Yüce pervâz itdürüb şahbâz-ı 'ışka ey gönül
Ol hümâyı şayd iderseñ bîbedel hayâdsın
- 3 'Āşıkā ey çeşm dilber-i hışm ile bakmağ neden
Varısa sen bir haramîsen ne hod cellâdsın
- 4 Serv-i kadd-i yâre teşbîh itdiler çün kaddüñi
Bâğ-ı dehr içre sen ey şimşâd anuñçün şâdsın
- 5 Nefse kul olmağdan özge idebilürseñ halâş
Şübhesiz her derd ü ğamdan Nazmiyâ âzâdesin

Nazîre

317

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Dembedem sen kim hevâya yilmege mu' tâdsın
Anuñçün ey gönül hazz-ı sükûndan yâdsın
- 2 'Âkıll olma hâkveş bir bād olursın 'âkıbet
Nefsüne sen kim hevâyı olmada münkâdsın
- 3 Nefs ölüñce varma şād olmağ yüzinden her nefes
Çün ecel irdükce der pes sen ne yüzden şâdsın
- 4 İş bu dünyâ mülki kim var ey buña meyl eyleyen
Yok yire bir t̄alib-i cāy-ı hūb ābâdsın
- 5 El çekersen sen eger şeh kullığından Nazmiyâ
Başña sultān olub her guşşadan āzādesin

Nazîre

318

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Sen ki dāyim 'āşığa cev̄r itmege mu' tâdsın
Bâ işi anuñ bu kim ağıyār kim münkâdsın
- 2 Hüsrev ü Şir̄in lebüñ nevş̄in revāndur çün senüñ
Sen nedendür böyle cev̄r ü zulm ile mu' tâdsın
- 3 Hüsñüne hayrān u zār itdük cihān güzellerin
Sen nihānuñ Yūsufısın ya aña hemzâdsın
- 4 Saña bu hüsn ile kimse diyemez nesl-i beşer
Sen meleksin ey per̄i peyker ye hūrizâdsın
- 5 Bağmasuñ gördükce Nazm̄i 'āşığa tañ mı ki sen
Gördüğüñ yāde beleş olub beleşden yâdsın
- 6 Dāmenüñde şol şevk kim görmez kandur senüñ
Ey felek sen dembedem bir kan döker cellâdsın

Nev'î dîģer der an kâfiye încâ râ revî

319

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Sen hey âfet bir cefâ ehli vefâsız yârsın
‘ Āşıkâ meyl eylemezsen hemdem aģyârsın
- 2 ‘ Āşık-ı râduñ olan ehl-i dile kâruñ senüñ
Dâyim ey dilber cefâdan mı vefâ dildârsın
- 3 ‘ Işkuñ ile karşıña şol zâr olan ‘ uşşâkun
Şad hezârân bülbülün var bir yüzi gülzârsın
- 4 Zerrece mihr ehline ay âfitâbum sen mehün
Mihri yok dirlerdı hem dîdeñlerince varsın
- 5 Ol şafâ hû yâr ‘ ışık ile kim olduñ yârsın
Nazmiyâ ‘ aşıklar içre sende özge yârsın

428b

Nev'î dîģer kâfiye vü vaşl u ħurûc u mezîd încâ râ revî

320

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Zülf-i yâre şöyle kim bir bend ile el ħarasın
Bende bildüm sen daģı ey misk yüzi ħarasın
- 2 Bu senüñ şânuñ mîdur ey şâna zülf-i dilberün
Görmeye el ħarasın sen varasın el ħarasın
- 3 Yok ħarâruñ bir nefes bir yerde mânend-i ħabâb
Ey gönül iken hevâyîse inen o arasın
- 4 Her cefâģunuñ uyub her dem hevâ-yı ‘ ışıkına
Nice bir yolında ħâk olub öñince varasın
- 5 ħanı ol devletü ki Nazmî aģ göģüsün dilberün
ħara baģrda ki şararmıģ ħollar güle şarasın

Nazîre

321

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Tîğ-i cevruñle dili her dem dilerseñ yâresin
Nola kat' â dönmezem ol hıdmete tek yâresin
- 2 Merhem-i vaşluñ 'inâyet eyleridüñ görseñ âh
Yüregümüñ hancer-i hecründe olan yâresin
- 3 Dembedem mecrûh olursın tîğ-i cevri yârdan
Sende ey dil bir yañadan bir oñulmaz yâresin
- 4 Hecrüñ ile dil helâk olmasun ey dilber meded
Vaşluñ ile eyle ol biçârenüñ bir çâresin
- 5 Firkatünde ârzü-yi zülf ü ruhsâruñla dil
Rüz u şeb kesmez demâdem âh u zâruñ eresin
- 6 Zülf ü haddüni benefşiyle güle göster görüb
Yüzi ağın alsun ol görsün bu yüzi qarasin
- 7 Yârdan Nazmî dilerseñ kim ola bir fetḥ-i bâb
İşigine bir nice yol varasin yalvarasin

Nev'î dîger der an kâfiye incâ ze revî

322

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Köhne pîr olduḡca ey dil dilberüñ bir tâzesin
Göriccek anı seversen şan civân-ı tâzesin
- 2 Câme 'ışkın kaddüñe ol cânânenüñ
Hil' at itmüş baña ey dil cevriñi endâzesin
- 3 Bezm-i ğamda âh u nâlem diñlesün her isteyen
Sâz pür söziyle mihraḡ nağmeler âvâzesin
- 4 Sende az az olur oldu ey gönül çok hırş u az
Korḡum ol bu fi' l ile varduḡca artuḡ âzesin

- 5 Dilberũn la‘ l-i lebi vaşında dīvān bağlasuñ
Rište-yi cānuñda eyle Nazmiyā şīrāzesin

Nazīre

323

fā‘ ilātũn fā‘ ilātũn fā‘ ilātũn fā‘ ilāt

- 1 Çün sever ‘ aşık cānā her nigāruñ tāzesin
Ben seni sevdüm seni kim bir nigār-ı tāzesin
- 2 Hıl‘ at-i hüsnũn biçen ey şāh hūbān қaddũne
Bārekāllāh key güzel bulmuşdurur endāzesin
- 3 Bezm-i ğamda ‘ aşıkuñ hālin bulurduñ neydügin
Diñlesuñ hāl idünüb bir dem eger āvāzesin
- 4 Sen nigāruñ ‘ ışkı eyle oldugum iş‘ ar için
Āh şāhum resmini қabrümde şāhum yazasın
- 5 Himmet it yüz süriyü Nazmī kuluñ ey şāh-ı hüsn
Beklesün dāyim sa‘ ādet cāna gül dervāzesin

Nev‘ i dīger der an kāfiye ĩncā nũn revī

324

fā‘ ilātũn fā‘ ilātũn fā‘ ilātũn fā‘ ilāt

- 1 ‘ Işık meydānında sen kim ‘ aşık-ı merdānesin
Sev severseñ sen de ey dil dilberũn merdānesin
- 2 Cānı ārām eylemez ‘ ışık ehlinũn cānānesiz
‘ Aşık anuñçün sever cānı gibi cānānesin
- 3 Dāyimā havf u ricā-yı luţf u қahr-ı dilrubā
Olur olmaz fikr idersen ey gönül dīvānesin
- 4 ‘ Işık ile pervāne iseñ peyme pür için gönül
Şem‘ i ruhsārına yaқar ol perī pervānesin
- 5 Nazmiyā olduñ o şem‘ i hūsne çün pervānesin
Germ olub şevқına anuñ dōne dōne yanasın

Nazîre

325

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Merd-i pāk olan sever her dilberüñ merdānesin
Ben seni sevdigüm oldur dilber-i merdānesin
- 2 Hey benüm cānum saña beñzer cemāl ü hüsn ile
Kanı bir cānānesin bezmi bedel cānānesin
- 3 Ādeme yaqışıyub tenhā kaçarsın dāyimā
Bilmezem yoḥsa perī misin ' aceb cānānesin
- 4 ' Āşıkun yanuñda gerçi kim senüñ bigānedür
' Āşıkun yanında ammā şanma sen bigānesin
- 5 Cānıla meyl itdügi Nazmī saña budur ki sen
Pāk cevher cānlar erzānī dürr-i [yegānesin]

Nev' i diğer kâfiye bâ redif ü vaşl ü hurûc u mezid cım revî

326

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Sen ki gösterdüñ baña ey hecr-i cānān acısın
Āh kim bir zehr kâtilden betersin acısın
- 2 Ey gubār-ı ḥāk pāy-ı yār her dem bādıla
Başa gül yüzüm ki görem küḥli başum tācısın

429a

- 3 Ey ḥābībün Ka' be kūyında cemālin seyr idüb
Bu yaña ' azm eyleyen sen nur görmüş ḥācısın
- 4 Ol kemān ebrū nigāruñ ḥışm-ı çeşmi birle sen
Ey dil-i zārum ḥadeng-i ḡamzesi umacısın
- 5 Eylese ol bīvefā Nazmī saña biḥad cefā
Nola zirā sen anuñ bir bende-yi muḥtācısın

Nev'î dîger der an kâfiye rā revî

327

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Sen ki ey dil dilberün bir ' aşık-ı dīdārısın
Cüst ü cüyında şu gibi anuñiçün cārısın
- 2 ' Işık-ı yār ile senün ḥādīs degüldür ülfetün
' Işık-ı yāruñ ey gönül sen bir kademī yārısın
- 3 Döne döne dembedem derd ile kārūñ zārıdur
Zerd-i ğamda sen o dildāruñ dilā bir zārısın
- 4 Müşkil olur vaşl-ı yār aġyāra irmezse helāk
Bāla dest urmağ belādur kırmayınca ārısın
- 5 Nazmiyā cānān ṭābīb cān derī dārū'şşifā
Sen o derde derde düşmüşsen anuñ baḥārısın

Nev'î dîger der an kâfiye incā nūn revî

328

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Bir perī peyker güzelsin sen ki ādem cānısın
Her dil ehlinün şu candan sevgüli cānānısın
- 2 Ḥüsn ile kimdür güzellerde saña hemtā olan
Hey güzeller şāhı sen ḥüsn ilinün sulṭānısın
- 3 Ben bir ednā bende bilsem nice bilseñ sen beni
Mülk-i ḥüsnün sen begüm bir şāh-ı ' ālişānısın
- 4 Kim seni görse olur şevkıla rüşen dil ki sen
Burc-ı ḥüsnün mihr-i raḥşānı meh-i tābānısın
- 5 Sen ṭābīb-i cān u dilsen cān u dilden çün seni
Sevdi bu Nazmī sen anuñ derdinün dehānısın

Müreddef der kâfiye mücerred incâ elif revî

329

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Dembedem kan ağlarum sen la' l-i rûh efzâ için
Dembedem âh eylerüm sen zülfi misk âsâ için
- 2 Oldu bu sevdâyı gönlüm zülfünüñ şürîdesi
Oldu Mecnûn ' ışık ile âşüfte şan Leylî için
- 3 Saña kim dirler melek hüsni ile cânâ hem perî
Cân demek dahı güzelsin dilber-i ra' nâ için
- 4 Görse Mecnûn ey saçı la' li bu ' ışıkum hâletin
Vâle vü hayrân olub kalaydı ben şeydâ için
- 5 Derd-i ' ışıkunla bu Nazmînüñ demâdem muttaşıl
Göklere irer figâni sen melek sîmâ için

Nev' i dîger der kâfiye müreddef bâ elif revî

330

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Çekmeyen ' âlemde bilmez hecr-i cânân acısın
Çekmeyince vaqt-i rihletde dilâ cân acısın
- 2 Kim duyar bu mihnete pāküm çeker yüz ceri kim
Zehr kâtilden beter ey derd-i hicrân acısın
- 3 Ağlar ise hâlüme bu çeşm-i giryân ağlasın
Acır ise bu dil-i had çāk sūzân acısın
- 4 Seçmez oldı gözlerüm aqdan qarayı giryeden
Hey benüm bu hâlüme kâfir müselmân acısın
- 5 Nazmiyâ ol dişleri lûlûdan ayru dembedem
Acı şeyler dökdüğüne baħr-ı ' ummân acısın

Nazîre

331

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Nice bir cânım çeke hicrân-ı cânân acısın
Nice bir ol acığ ile ben çekem cân acısın
- 2 Çekdigüm acıklarî hicrân-ı yâr ile benüm
Çekmeyen bilmez bu devrân içre hicrân acısın
- 3 Heerden ol yâr cüy ile hâlâş eyler beni
Def i derd için çeker pes kişi dehân acısın
- 4 Acı dil virmişdi evvel soñra būs-ı leb virüb
Didigüm alur şeker gülberg-i handân acısın
- 5 Rüy-ı zerdüm derd-i ' ışık ile girüb yâr acımaz
Nazmiyâ hâşiyet egdürmez za' firân acısın

Nazîre

332

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Firkatünde başımı gördükce ' ummân acısın
Cüş idüb dilden benümçün ol firāvân acısın
- 2 Cānum acıtdı benüm Şirīn lebüñ hecri tamām
Hüsrevâ ben dirligümde görmüşem cân acısın
- 3 Ey perī ben cevrüñ ile çekdigüm acıklarî
Çekmeyen âdem ne bilsün cân u cânân acısın
- 4 Çekdigüm acıklarî senden nihân ü âşkâr
Ey cefâhū yâr işidüb üns ile cân acısın
- 5 Hey cefākârum gel inşâf eyle sen de sensiz âh
Nice bir çeksün bu Nazmī derd-i hicrân acısın

Der kâfiye mücerred elif revî

333

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Âdemi şeytân gibi hep şerre oğul eyleyen
Olmaz illâ dâyimâ her yerde gavğa eyleyen
- 2 'Âkıll olan gâfil olmaz şaklamağdan sırrını
Vaqt olur ser ser gider bir sırrı ifşâ eyleyen

429b

- 3 Kâr umaruz hey koyub hep hâl-i ferdâ gözedür
Ferd olur 'âlemde haqqâ fikr-i ferdâ eyleyen
- 4 Bir sa' âdetden olur behre beherhâl elbet ol
Dembedem vâ' iz kelâmın varub asfâ eyleyen
- 5 Naẓmiyâ bir dem sa' âdetden cüdâ olmaz ebed
Dâyimü'l-evkât fikr ü zıkr-i Mevlâ eyleyen

Nev'î dîğder der kâfiye müreddef bâ elif incâ dâl revî

334

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Derde düşmüşdür demâdem âh u feryâd eyleyen
Bilmez anuñ hâlin ol hep zîb ü feryâd eyleyen
- 2 Hâk virub âzâde ola tâmu o dîn yanmadan
Bende gamdan bir dil-i nâşadı azâd eyleyen
- 3 Kaşd ider cânı elemden 'âkıbet âzâd olan
Dâyimâ 'uqbâ için fikr ü gam-ı zâd eyleyen
- 4 Gerçek ümmetdür belâ tek hayr hulq-ı 'âleme
Dâyimâ hemrâhını bir hayra irşâd eyleyen
- 5 Naẓmiyâ bir devlet-i câvid ile âbâd ola
Şol harâb olmuş gönüller mülkin âbâd eyleyen

Nev'î dîger der an kâfiye incâ râ revî

335

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Hırşdur her şahsı dünyâya talebkâr eyleyen
Kâr-ı dünyâyile ğam virüb dilefkâr eyleyen
- 2 Döne döne derd ile devr içre sergerdân idüb
Âdemi dünyâ ğamıdır zâr u nâçâr eyleyen
- 3 Dembedem var yoğ yire her olur olmaz nesnede
Ağmak u eblehdürür bîhûde güftâr eyleyen
- 4 Varluğ ile yoğluğa vâkıf degüldür kimse lîk
Cümle eşyâ birle yoğdan ' âlemi vâr eyleyen
- 5 Göz göre gönül virendür bîvefâ dünyâya hep
Var mı şol yoğ yire ey Nazmî işâr eyleyen

Nazîre

336

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Ey beni şol derd-i ' ışkı birle bîmâr eyleyen
Yine sensin ol oñulmaz derde tîmâr eyleyen
- 2 Sen leb-i Şîrîn nigâruñ hâlet-i ' ışkıdurur
Hüsrevâ Ferhâdveş her dem beni zâr eyleyen
- 3 Yâd u vaşluña senüñ her dem dilefkârüñdadur
Derd-i hecrüñle beni sensin dilefkâr eyleyen
- 4 Gün yüzüñe ebr-i zülfüñ hâyil olur muttaşıl
Gözüme oldur benüm ' âlem yüzün târ eyleyen
- 5 Nazmîdür cânâ dehânuñ bûsesîçün dâyimâ
Yoğ yire olmaz hayâlâtiyle efkâr eyleyen

Nev' i dīger der kāfiye müreddef bu ev rā revī

337

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Gel berü ey mihreden ben zerre-yi dūr eyleyen
Fırkatüñdür gözüme dünyâyı deycür eyleyen
- 2 Baht-ı nāhemvārum ile t̄ali' -i ḥasmıdur āh
Sen meh-i nāmihr bāğdan beni dūr eyleyen
- 3 Dostum esrār-ı ' işkuñdur demādem gönlümi
Şād u ḥāndān eyleyüb şevk ile mesrūr eyleyen
- 4 Dehr-i bağyuñ şafāyile sürer zevki tamām
Seyb ḡabğablarla nūş āb-ı engūr eyleyen
- 5 Bezm-i ğamda bu şikeste beste gönlüm nālesin
Diñlesün Nazmī hevā-yı şavt-ı tanbūr eyleyen

Nev' i dīger der kāfiye müreddef be yā ĩncā nīz rā revī

338

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Ey beni her dem nişān-ı nāvık-ı t̄ir eyleyen
' Āķıbet sensin benüm p̄rüm kara p̄ir eyleyen
- 2 Sensin āh ey t̄ıfl-ı nāzik cev̄ ü nāzik birle āh
Nevcivānuñın beni böyle kühen p̄ir eyleyen
- 3 Şūret-i ma' nī yüzinden eylemiş çoķdur o ḥāl
Sen nigāruñ naķş-ı ḥüsnin böyle taşv̄ir eyleyen
- 4 Bil-muḥaķķaķ bir mişālin levh-i cānda itdigin
Şafḡa-yı ḥaddüñde ḡaṭṭuñ böyle taḡr̄ir eyleyen
- 5 Nazmiyā la' l-i lebi kevşerdür ol ḡur̄iveşüñ
Ḥaṭṭıdur ' ayniyle anı anda tefs̄ir eyleyen

Nev'î dîger der kâfiye müreddef bâ elif încâ nûn revî

339

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Ğuşşâ-yı dildür beni âzâde-yi cân eyleyen
Ol elemdür dembedem hem bağrumı kân eyleyen
- 2 Âh kim âvâre kalmakla hevâdur hep beni
Döne döne dembedem pâmâl-ı devrân eyleyen
- 3 Âhretde çok 'azâbın çekmesin añmaz mısın
Ey gurûr-ı câh ile zulm-i firâvân eyleyen
- 4 Halk-ı hüsn-i hulq esîridür kimi olursa pes
Kendine kul edinür luğ ile ihsân eyleyen
- 5 İhtiyâr ile kul olmuş özge bir dîvânedür
Nazmiyâ şol hıdmet-i erkân divân eyleyen

Nazîre

340

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Hañtudır lâ' linde yâruñ gâret-i cân eyleyen
Zülfidür haddünde yine kaşd-i îmân eyleyen

430a

- 2 Zülf-i kâfir kişi derdin kal' asın yıķın anuñ
Terk-i çeşmidür bu dil mülkini vîrân eyleyen
- 3 Geliş köyünden ister yaşum armağan şada
Tüne gibi eşküm ol cüy-i firâvân eyleyen
- 4 'Işķ-ı dilberdür beni devr içre sergerdân idüb
Dembedem dolabveş nâlân u giryân eyleyen
- 5 Hâsret-i lâ' lidür ol gonca dehân gelür hûñ
Nazmiyâ bağrum demâdem lâleveş kân eyleyen

Nazîre

340

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Hatt u zülfün hicridür gönüm perişân eyleyen
Hadd ü la' lün hasretidür bağrumı kân eyleyen
- 2 Had ü kıddün şevkidür şahn-ı çemende dembedem
Güllerimi handân idüb serv-i hırāmān eyleyen
- 3 Zülfümü dīnūne raydan gāret-i imān ü dīn
Çeşm-i hūnrizūndürür kaşd-ı dil ü cān eyleyen
- 4 Āh kim derd-i şerlerūn baħridür ey dilber senūn
Eşk-i çeşmüm dembedem deryā-yı 'ummān eyleyen
- 5 Cām-ı 'ışkuñ zevki vü esrār-ı la' lün şevkidür
Dostum Nazmī şāfi-yi mest ü hayrān eyleyen

Nev' i diger der müreddef bu ev incā nız nün revī

341

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Ey beni cevır ile her dem zār u maħzūn eyleyen
Sensin ol cevır ile sen hālüm diger gün eyleyen
- 2 Bir nazarda sensin ey Leylī şıfat sensin beni
Göz göre zār eyleyüb 'ışk ile Mecnūn eyleyen
- 3 Hūn-ı ğam kılduñ nevālum firķatūnde rüz u seb
Ey benüm cevır ile her dem bağrumı hūn eyleyen
- 4 Derd-i baħr anuñdur her dem beni giryān idüb
Yaşumı göz göre 'iyn-i hū ceyhūn eyleyen
- 5 'Ālem vaşlıdurur ol sīm-i ten cānānenūn
Nazmiyā bir kişinūn āh eyş-i altun eyleyen

Nazîre

Nev'î diger der kı̄afiye müreddef be yâ incâ nîz nûn revî

342

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Ey beni gördükce her an alınımı çin eyleyen
Sensin ol yüzden baña her an ıurub kın eyleyen
- 2 Zülf-i meşkinün hevâsı ile beni hâ yeldirüb
Sensin ol âvâre gönlüm zâr u miskin eyleyen
- 3 Câm-ı talh içdükce bûsı la' lûñ umandur müdâm
Husrevâ meclis kıasd-ı cân Şirîn eyleyen
- 4 Sensin ol her Şeb ıaña kıalınca gerdün âyine
Baımgı âyine hüsnine âyin eyleyen
- 5 Genc-i hüsnün vaşfin eyler Nazmî çün evvel aña
Gencevî rûh-ı Nizâmî ola taşsin eyleyen

Nev'î diger der kı̄afiye müreddef bâ elif incâ nûn revî

343

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Ey beni mihr ü vaķâ ' ahd ile sergerdân iden
Yoķ yire sensin beni ' âlemlere destân iden
- 2 Sensin ol her bezme hüsn ile virüb Őevķ ü Şafâ
Gün gibi ey mâh her câmî gezüb seyrân eyleyen
- 3 Ka' be küyuñda saña cânlar revân olmaķ var
Ey vişâli ' iydine ' aşıkları kıurbân iden
- 4 Şükrüm ol kim saña olmaķ naşib itmüş beni
Mülk-i hüsn sen güzeller Şanı sultân iden
- 5 Hıatıña gülmüş hadd ü la' lûñ üzre câna âh kim
Oldur âhir kıaşd-ı cân u ğâret imân iden

- 6 Һasret-i zülfüñ dahı hicri zin Һazānuñdur
Baña bu dünyā serāyın bend ile zin Һezān iden
- 7 Ҷande yise Nazmī derdüñden degül Һālī velī
Dembedem la‘ lüñ ğamıdur bağrın anuñ Һan iden

Nev‘i diğer der ān kâfiye

344

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 ‘Işkımdan dem urmasun her demde efgān itmeyen
‘Āşıkum ben dimesün her dem yaşın Һan itmeyen
- 2 Egmesün ‘aşıklığ iden bu cihānda ‘ışk ile
Yoluña cānānınuñ terk-i serv ü cān itmeyen
- 3 Kimdürür şevk ü şafālar birle bir cānānınuñ
‘İyd-i vaşlı şevkı cānını Һurbān itmeyen
- 4 Añulmaz ‘ışkıñ yer ile şol deñizde Һatresin
Gözlerinüñ yaşını deryā-yı ‘ummān itmeyen
- 5 Һaz̄z-ı rüҺānındur bilmez bu dünyāda ebed
Şol mülk-i manzurlaruñ Һüsnini seyrān itmeyen
- 6 Ādemüñ nādānıdur bilmez nedür cān-ı lezzetten
Şol perī mānendi zībā seyr-i cānān itmeyen
- 7 Bilmez ol yāruñ ne yüzden biҺaķıķat olduğın
Nazmiyā anuñla anca ahd ü peymān itmeyen

Nev‘i diğer der ān kâfiye

345

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 Ger benümçün dirse köyimde efgān itmesün
Benden ol cānāne kendün imdi pinhān itmesün
- 2 Gāh ki cānānesi kim itmeye ‘arz-ı cemāl
‘Āşık-ı aşüfte her dem nice efgān itmesün

- 3 Nidekim ʿ iŝkunda kimse bilmesün dirse nigār
Derd-i hicr ile beni her demde nālān itmesün

430b

- 4 Ehl-i dünyā apusına varub idüb ibtizāl
Bir kişi taḥŝīl-i dünyā üzre zār olma neden
- 5 Egmezüb ḥaı bir ehl-i ḥükm-i nāḥa illere
Zulm idüb bir rüzigār-ı rüzgār olma neden
- 6 Varluęuñ ḥod olıser yo pes hevās ile anuñ
Nad-i ʿ ömrüñ yo yire Nazmī niŝār olma neden

Nazīre

346

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilāt

- 1 Yāre arŝu dūd-ı āhum pürŝerār olma neden
Gün görinirken kevākib-i eŝkār olma neden
- 2 Ḥüsn-i gülzārında kim beydā ola bir tāze gül
ʿ Andelīb-i zārı anuñ şad hezār olma neden
- 3 Çün degül süḥḥār o dilber zülfinüñ her riŝtesün
Tārümār idüb anuñ her tārümār olma neden
- 4 Nerd-i ğamda zār olub behcetle idüb kār zār
Bu dil-i üftādenüñ hep kārı zār olma neden
- 5 Cevre ğāyetdür muḥaa çünkü ḥa-ı laʿ l-i yār
Levh-i cānda Nazmiyā andan ğubār olma neden

Nazīre

347

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilāt

- 1 Göz göre aęyār yarab yāre yār olma neden
Her denī munzur ŝāh-ı kāmkar olma neden
- 2 ʿ Işk ile ʿ āŝı melāmet olmadan ʿ ār eylemez
Evvelā ʿ āŝıda nāmūs ile ʿ ār olma neden

- 3 Kullarum pürdâg-ı hûn âlud ile görüb nigâr
Didi bir şâh üzre böyle lâlezâr olmağ neden
- 4 Gâh olur bu gönlüme gam hüküm ider gâhı ferh
Hâkimi bir şehriñ iki şehir-i yâr olmağ neden
- 5 Hâşıl olmaz vaşlı yâruñ Nazmî nağd-i cânıla
Yok yire yoluñda pes varuñ nişâr olmağ neden

Nazîre 348

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 'Işkuñ ey cânım göñülde berqarâr olmağ neden
Bir muhâl-i 'aqlıñun âb üzre nâr olmağ neden
- 2 Nâr-ı ruşşâruñda yanmaz göz göre sihr ile hâl
Sihrî anuñ böyle gündün eşkâr olmağ neden
- 3 Kande ise leblerüñden zülfüñ olmaz münkaṭı'
Kande-yi şîrîñ dehânum zâd-ı mâr olmağ neden
- 4 Göñlüm aldı âh kim zülf-i hümayûnuñ senüñ
Ey melek sîmâ hemâ 'inķâşkâr olmağ neden
- 5 Niçün ağıyâruñ hevâsınca uçarsın dembedem
Sen hemâyiken varub zâğâşkâr olmağ neden
- 6 Dembedem ağıyâr-ı nâsâze hevâdâr âh sen
Ey nigârüm karşıña 'âşık-ı zâr olmağ neden
- 7 Nazardur bâr ile Nazmî bende-yi müddâhıñun
Âstânuñda şahâb-ı i' tibâr olmağ neden

Nev'î diger der an kâfiye incâ nûn revî

349

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Yine bir derd ehlidür hemedür bir yâr isteyen
Kendüzi yâradur yârını yâr-ı er isteyen

- 2 Ğaflet itmez nūş-ı dārū-yı qanā‘ atden hemīn
Her dil-i bīmārına bir hoşca tīmār isteyen
- 3 Hāqḳā ḥāl-i tā‘ at olur olmaz ol ḥālī ebed
Kendüzine bir medār-ı nef‘ olur kār isteyen
- 4 Bir günāha biñ nedāmet birle istiğfār ider
Mağfired ümmidi birle ‘afv ü gaffār isteyen
- 5 Nazminüñ bir mişli yoḳ dīv anı kim vār bir kemāl
Görsün anı bir muşanna‘-ı nazm hemvār isteyen

Nev‘i diğder der an kāfiye incā nūn revī

350

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt

- 1 Hāḳ baña görmek müyesser kılsa cānān illerin
Şen görür dem yine ābdan görüb cān illerin
- 2 Devlet alursa yüzüm ayağına sürdürse yār
Göñlümün eylerdi ābdan o vīrān illerin
- 3 Rūm ili güzellerinde gördüğü güzelliği
Göremez hergiz gören İrān u tūrān illerin
- 4 Göñlin ağyāruñ ki yār aldı elā gözlerle şan
Şeh Şüleymān bīamān aldı el-amān illerin
- 5 Eylese ‘adl ‘ömr sulṭān Süleymān Nazmiyā
Zulm ile ḥakām ebed yıkmazdı ‘Oşmān illerin

Nev‘i diğder kāfiye bā redif vü vaşl incā nūn revī vü elf redif ü he vaşl

351

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt

- 1 Cānla meyl eylesem her gördüğim cānāne ben
Nola maḳşūdum budur kim cān qatam hoş cānāne ben

431a

- 2 Her nazarda cān u dil eglencesi olsun diyu
Cān u dilden bende oldum bir şeh-i hūbāne ben
- 3 Döne döne devr gibi cevr ider yürir baña
Şöyle kim tūş oldum uş bir āfet-i devrāne ben
- 4 Şanasın kopar kıyāmet kām̄eti kılsa kıyām
Virmişüm dil hey meded bir dilber-i fettāna ben
- 5 Bir perīşān dilbere dil virmişümdür Nazmiyā
Oldur olduğum perīşān hāl olub dīvāne ben

Nev' i diğer der an kâfiye

352

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Tā ki olduk bu cemāl ü hūsn ile ferzāne sen
İşte şāh olduk güzel hānum kamu hūbāna sen
- 2 Hūsn ile olduñ melāhat Mısrına sultān begüm
Beñzedüñ hūsn ile tā kim Yūsuf-ı Ken' āna sen
- 3 Her gören lāyık görir sen şāh-ı hūbān olmağı
Ġayrı güzellerle gelsüñ bir yere şāhāne sen
- 4 Key yirişdi cāme-yi zerrīn o sīmīn cismüñe
Od birağduñ uş serāser gün gibi devrāne sen
- 5 Sen bir ādem cānısın āh ey perī hūsn ile kim
Kim seni görse idersin Nazmiveş dīvāne sen

Nev' i diğer kâfiye bā vaşl-ı incā nūn revī vü yā vü vaşl

353

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Ben seni kim cānıla sevdüm beni bilmez misin
Cāndan ey dilber saña dil vireni bilmez misin

- 2 Ey perī ben saña cānum dir isem her dem nola
Pes bir ādem cāmısın ya sen seni bilmez misin
- 3 Gök yaqadan bildürür bu çāk-ı peyrāhın beni
‘ Āşıkuñ pes çāk odur pīrahını bilmez misin
- 4 ‘ Andelīb-i zār kim itsem nola zārı hezār
‘ Işq derdin ey leṭāfet gülşeni bilmez misin
- 5 Nażmi-yi miskīne mesken olsa kūyuñ nola kim
‘ Andelībūñ gülşen olur meskeni bilmez misin

Nev‘i dıger der ḳāfiye müreddef bā elif nūn revī

354

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt

- 1 Āteş-i ‘ işkuñla sūzān olduğum bilmez misin
Şem‘ veş hecrüñle giryān olduğum bilmez misin
- 2 Gözlenüb benden kaçarsın böyle cevrüñden senüñ
Ey perī āzerde-yi cān olduğum bilmes misin
- 3 Ḥasret-i mihr ü vefāñ ile olub şūrīde ḥāl
Dostum ‘ ālemde destān olduğum bilmez misin
- 4 Yād-ı dendān u lebüñle ḳatre ḳatre yaş döküb
Nażmiyem la‘ l ü dürefşān olduğum bilmez misin
- 5 Cevr idersin baña sende ey felek bu yoḥsa benüm
Mübtelā-yı cevr-i cānān olduğum bilmez misin

Nev‘i dıger der ḳāfiye mücerred incā te revī

355

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt

- 1 Yārı benden devr iden yā rabb-ı raḥmet bulmasun
Miḥnet ile geçsün anuñ ‘ ömri rāḥat bulmasun
- 2 İşiginden men‘ idüb yārı baña göstermeyen
Devlete irüşmesün ‘ ömri sa‘ ādet bulmasun

- 3 Yārı yārinden cüdā iden olub bīmār u zār
 H̄ār olub zilletde qalsun cāh rif at bulmasun
- 4 ‘Āşıkı ma‘ şūq işiginden cüdā iden ḥasūd
 H̄ār olub zillete qalsun cāh rif at bulmasun
- 5 Nazmiyā her qanķı zālīm k’ide bir mazlūma zūlm
 Rūz-ı maḥşerde Muḥammedden şefā at bulmasun

Nazīre **356**
fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 Nāzenīnler sevmeyen nādān sa‘ ādet bulmasun
 H̄ār olub ‘ālemde hergiz ‘izz ü devlet bulmasun
- 2 H̄üsn ile şol Yūsuf-ı Mışra müşābih bir güzel
 H̄üsn-i sulṭānidurur pes nice ‘izzet bulmasun
- 3 Çārda sāle meh-i bedre müşābih hūblar
 H̄üsn ile şehr için billāh nice şöhret bulmasun
- 4 Beñzedürler ‘arız-ı yāre dil-i ‘uşşāka çün
 Şu şafā kesb eyleyüb nice leṭāfet bulmasun
- 5 Çün dehān ü ḥadd-i yāre beñzedürler ḥüsn ile
 Gonce vü gül bu sebebden nice rağbet bulmasun
- 6 Çün lebin dendān-ı yāre beñzedürler luṭf ile
 Dürr ile yāķūt Nazmī nice rağbet bulmasun
- 7 Hep yabana atacaķ nesnemüz yok sāķiyā
 Şūfiye mey şunma meclisde ķo hürmet bulmasun

Nev‘i dīger der an kāfiye ĩncā rā revī
357
fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 H̄üsn ile şol Yūsufa mānend dilber sen misin
 Cümle-yi hūbāna bu ḥüsn ile sürür sen misin

- 2 Bu meşeldür söylenür rûh-ı muşavver diyü âh
Ey nigârum yoḥsa ol rûh-ı muşavver sen misin
- 3 Şīve-yi reftâr u güftâr ile şol gönlüm alın
Kâmet-i ‘ar ‘ar zebâni şehd ü şekker sen misin
- 4 Gülşen-i hüsnünde her dem dilberi bülbül gibi
Zâr u nâlân eyleyen gül yüzlü dilber sen misin
- 5 ‘Işq ehlinden hezârân bülbül-i zârı olan
Gülistân-ı hüsn içinde şol gül-i ter sen misin
- 6 Sihr ile cādulḡ idüb zülf-i çeşmüñ birle âh
Göñlini ‘aşıklarun iden musahḥar sen misin

431b

- 7 Raḥm u şefkat kılmayub ‘aşıkların oldu ziḡı
Şol cefâḡū şâh ḡübân-ı sitemkâr sen misin
- 8 Vaşf-ı dendân u leb-i cānâne eyler dembedem
Naḡmiyâ şol sözleri pür dürr-i cevher sen misin
- 9 Şedd-i tekden dembedem her yerde şarşarsın beni
Yoḥsa ey âhum ‘aceb şol bād şar şar sen misin

Nev‘i diġer der kâfiye mücerred incâ elif revī

358

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilât

- 1 Cân revân itse başdan seni nolasın
Yoluña ölmek muḡarrerdür seni zîrâsun
- 2 Sen ki güzel sevdiğüm hüsn ilinüñ sulḡânısın
Pâdişâh-ı mülk-i ḡaḡ olsa seni nolasın
- 3 Yoluña cānan revân itse nola cāndan sever
Bu güzellük birle sen cānâne-yi cānâsun
- 4 Vaḡdete cānlar virür her yerde keşretten ḡaçar
Şol perī peyker güzeller şoḡbetin tenḡâsun

- 5 Yeri gögi ıtıtsa āh eşki Nazm̄inūñ nola
Böyle olur bir peri peyker melek s̄imāsun

Nev' i d̄iger der an k̄āfiye ĩncā n̄iz elif revī

359

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Cān şafāsın kesb ider bir la' li rūḥ efzā ḳocan
'Ömrden hoş ḥazz alur bir zūlf-i ' anber saḳocan
- 2 Ḳadre irer ' ālem ider ' ömri sürer ḥazzı hem
Bir şacı Leylīyi bir şeb tā sihr ḡurrā ḳocan
- 3 Kimse bilmez ḥazz-ı rū cānındur illā yinse
Cāma ḥūbına alub bir ḥūbı b̄ipervā ḳocan
- 4 Yire göge sıgmasa nola şafā vü şevḳden
Ḥūb-ı ra' nā bir perī peyker melek s̄imā ḳocan
- 5 İşte gökde istedigün yirde bulur Nazmiyā
Giceler bir mäh-ı ḫal' at dilber-i ra' nā ḳocan

Nev' i d̄iger k̄āfiye bā ḳayd u vaşl ĩncā dāl revī vü nūn ḳayd u mīm vaşl

360

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 P̄irlerden ehl-i ḫāl olmaḳda pendüm var iken
Ben kime ' arz ideyin ol ḫālī kendüm var iken
- 2 ' Işḳ odından kime yanam yaḳılam ben derd ile
Dil gibi bir yana gelmiş derdmendüm var iken
- 3 Gözlemez ehl-i ḳanā' at özge eglüşir biḫiç
Āb-ı şāf ile o günde nān kendüm var iken
- 4 Ben ḳanā' at menziline vah ne yoldan irişem
Nefs gibi bir seteḫ bedḫū semendüm var iken
- 5 Nola irgörsem ḫayālātı Kemāle nazmıla
Nazmiyā üslūb üstād-ı ḫocendüm var iken

Nazîre

361

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 İntisâb ile saña qadr-i bülendüm var iken
Ben kime qul olayın sen beg efendüm var iken
- 2 Cüst ü cû idüb niçün bulmaya sen serv-i revân
Eşk gibi bir delüqanlu levendüm var iken
- 3 İrmeyem mi rûzigâr ile saña ben ey hümâ
‘ Işq pervâz ile şahbâz bülendüm var iken
- 4 Qande olur câna can bağışlaya lezzetde qand
Nazmiyâ la‘ l-i nigârum gibi qandüm varken
- 5 Hıdmetünde dil gibi çabuk levendüm varken
Kime qul idem ben anı sen efendüm var iken

Nazîre

362

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Hıdmetünde dil gibi çâbek levendüm var iken
Kime qul idem ben anı sen efendüm var iken
- 2 Bir güzel begsen seni qoyub kime qul olayın
Pâdişâhum bir senün gibi efendüm var iken
- 3 Tûti-yi güyâ olub medh eylesem nola seni
La‘ l u ruhsâruñ gibi mir’ât u qandüm var iken
- 4 Dembedem eflâke şalsam nola ‘ ışq ile şadâ
Yâd u qaddün birle feryâd-ı bülendüm var iken
- 5 Hâşılı cüce gamın ol yâr-ı kendüm günümüñ
Nazmiyâ hâşâ ki virem gayra kendüm var iken

432b

Der baħr-i remel müseddes ‘arūz u ɗarb-ı maḳşūr taḳṭı‘eş fā‘ilātün fā‘ilātün
fā‘ilāt der ḳāfiye müreddef bā elif

362

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

1 Bu cihān kim var degül çün cāvidān
Yok ḥesābına degül mi pes cihān

2 Hep cihān aḥvālin eyler bir ṭaraf
‘Āḳıbet fikrinde olan her zamān

433a

3 ‘Āḳıl oldur kim idüb dünyāyı terk
Fikr-i ‘uḳbā eyleye dāyim hemān

4 Devlet anuñ meyl-i dünyādan geçe
Ḥulḳ anuñçün deymeden geçdi filān

5 Kişiyē dāyim gerek cān ḳayusı
Tende olmazdan muḳaddem cān revān

6 Ḥaḳ rızāsına gerek teslīmde
Bir kişi itmezden oñ teslīm cān

7 Gelse elden ḥavf-i Ḥaḳdan itse āh
Eşḳ-i çeşmin kişi bir çeşme revān

8 Şerr işe ḥannāsveş eşrār nās
Ḳande olursa revān olur divān

9 Kimde kim ola ğurūr asā ğurūr
İşi hep telbīs olur İblīs sān

10 Av av olub ola bir kes kim uşañ
Gözlemez nāmūs u ‘ār u ād u şān

11 Naḳmiyā her bār olur dünyā ğamın
Kişiyē bār-ı girān-ı bīgerān

Nazîre 363

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Olmasa ğam bārī dilde bīgerān
Kem olur āh ol baña bār-1 girān
- 2 Nice olsun bu gönül ğamdan emīn
Kim ğam ašlā bir nefis virmez amān
- 3 Bār-1 ğam kim bendedür bu ķāmetüm
İdiser mišl-i kemān uş bīkemān
- 4 Bār-1 ğamdan iki bükere bir beli
Güc belā olur beli kār-1 cihān
- 5 Gerçi çok nazm olur ammā az olur
Nazm-1 Nazmī gibi nazm-1 dūrfeşān

Nazîre 364

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Ğuşşā vü derd ü belāyı bīgerān
Oldı hecrüñde baña bār-1 girān
- 2 Çīn zülfüñde dilüñ bir ħazı var
Oldı güyā kim ħaı-1 mülkine cān
- 3 Meclīs-i meyde elüñden 'āşıkuñ
İçdiği mey ola cānā nüş-1 cān
- 4 Şöyle müştāk oldı Nazmī saña kim
Gözleri izeñ tozın gözler hemān

Nazîre 365

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Cān seni sevmişdürür ey yār-1 cān
Yāredilmezden muķaddem bu cihān

- 2 Yolına sen Hüsrev ü Şîrîñ lebûñ
İdeyin Ferhâdveş cânım revân
- 3 Câmî ‘iyd-i vaşla kırbân eylerüm
Bîkemân anı bil ey kaşı kemân
- 4 Ol ki sen cânâne cânâ dil vire
Cân virür yoluñda âhîr bîkemân
- 5 Nuṭṭ ile la‘ lûñ revânbaş olmağın
Naẓmî cânandır saña la‘ lûñe cân

Nev‘i dîger der kıfîye müreddef bu ev nûn revî

366

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilât

- 1 Kıars olubdur dilde her dâğ-ı derûn
Anları ṭabḥ itmege sînem ferûn
- 2 Âsiyâb-ı kâyinât-ı cûde âh
Kendüm itdüm o görüb zîc ile ûn
- 3 Zûlm-ı devrândur baña viren elem
Cevr-i cânândur beni iden zebûn
- 4 Derd ile âh derûnî ‘aşıkûñ
Hecre düşdükde olur ḥadden birûn
- 5 Pâdişâh-ı mülk-i istifnâdurur
Kimde kim Naẓmî ola şabr u sükûn

Naẓîre 367

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilât

- 1 Kıaddûñe dirsem elif ebrûña nûn
Nola anuñla olur ḥüsnûñ füzûn
- 2 Kıanına şuşar ṭolaşan la‘ lûñe
İçürürseñ nola ṭîğ-i âbgûn

- 3 Firqatũnde baña olur dembedem
 ande gitsem anlu yaşum rehnumũn
- 4 Arız-1 Leylĩ kim itdi arz-1 hũsn
 Arız oldu def i Mecnũna cũnũn
- 5 Derd ile dildarem ki eydi dembedem
 Nazmiyā āh derũn ezad birũn

Nazĩre 368

fā' ilātũn fā' ilātũn fā' ilāt

- 1 Ey perĩ ıřkuñla kim geldi cũnũn
 Gitdi benden şabr u ārām u sũkũn
- 2 Gũl yũzũñ gũrdũkce bihoş olurum
 Pes behār ile irer ekşer cũnũn

433b

- 3 eřm ũ ebrũnı senũñ gũrdũgũm an
 Ey elif ad ourum řād ile nũn
- 4 Zũlfũñi gũrdũm amerdũr nede ben
 ara batum gibi omrũm sernigũn
- 5 Ol mũdemsin māha mihr ile arĩn
 Oldı ay u gũn geub nice arũn
- 6 Fenne ışa gelse ebced- hān olur
 ilm-i zāhirde olanlar sernigũn
- 7 Derd-i ışdur derũnden Nazmĩnũñ
 Āh u zārı ıldığı hadden birũn

Nev' i dığer der an āfiye mũreddef beyā nũn revĩ

369

fā' ilātũn fā' ilātũn fā' ilāt

- 1 Arif olan cāh ile olmaz arĩn
 Olur andan hep irāğ olmaz yaĩn

- 2 Cāhile gelmez cihānda cāh ile
Hīç rüchān yine cāhildür hemīn
- 3 Cāhile oldır daḥı bir ma‘ni kim
Olmaya ma‘lūmı anuñ ‘ilm-i dīn
- 4 Kılmaya ‘ālem ki ‘ilm ile ‘amel
Anı el cāhil bulur ‘ilm’el-yaḳīn
- 5 Naẓmīnūñ elfāz-ı Naẓmī gūyiyā
Ḥoş leṭāfet birle bir dürr-i şemīn

Nazīre 370
fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 Kime hemdem olsa bir şahş-ı ḥaṣīn
Dāyimā gönlin yıḳar eyler ḥazīn
- 2 ‘Ursa geh geh ḡam eger bir dem amān
Bir nefes olurdı dil ḡamdan emīn
- 3 Her zamān olur yürir ḥāli yamān
Ol k’ide dāyim yalān yire yemīn
- 4 Dīni olmaz kimseye kīn idenūñ
Kimde ki kīn ola olmaz anda dīn
- 5 Eksügi olmaz ebed īmān u dīn
Ola kimde Naẓmiyā kim kibr ü kīn

Nazīre
370
fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 Bir keşīde k’ola dāyim kibr ü kīn
Olmamaḳdurur anda ol īmān ü dīn
- 2 Kendü ‘aybun görmemekdür göz göre
Key ḥamāḳatdendür olmaḳ ‘ayb-ı bīn

- 3 Geldügi dem çün ecel virmez amān
Bir dem olmaḡ olmaz andan pes emīn
- 4 Olduḡı miskin olur beytü 'l-ḡazen
Bir kişinūn kim ola ḡalbi ḡazin
- 5 Naḡmi ḡaḡ bu kim letāfetle ider
Naḡmi ḡüyā dürr-i meknūn āferīn

Nazīre 371
fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Gönlüm aldı āh bir nāzenīn
Diñlemez derd ile ol pürnāzenīn
- 2 Ḥüsne taḡsīn idübdür her gören
Ḥüsn ile ol nāzenīne āferīn
- 3 Pür iderler sīm ü zer birle cebīn
Ola ol kim mihr ḡadd ü meh cebīn
- 4 Nūş-ı cām ide müdām ol kim ider
Kesb-i şevḡ ü ḡuşşadan olur emīn
- 5 Vaşf-ı yār ile demādem Ḥaḡ bu kim
Naḡmi eyler naḡmı bir dürr-i şemīn

Nazīre 372
fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Çīn zülf-i yāre diyen misk çīn
Sözünü söyler muḡarrer bu ki çīn
- 2 Fikrüm ü endişem olmuşdur benüm
Rüz-ı şeb ol mihr ḡadd ü meh cebīn
- 3 Luḡf birle ' ayn kevşer la' l-i yār
Ḥüsn birle kendü ' ayn-ı ḡür-ı ' ayn
- 4 Naḡmeler birle virür her dem şeref
Baḡa bülbüller hezārān āferīn

- 5 Vaşf-ı yâr ile bu Nazminüñ
Nazmi gūyâ nazm-ı cevherdür hemîn

Nazîre 373
fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Sende bu vech ile ruhsâr u cebîn
Reşk-i mihr ü mâhdur ey nâzenîn
- 2 Hâk saña virmüş cemâl-i berkemâl
Bârekallâh şad hezârân âferîn
- 3 Sevmeyenler yoğ ola başdan seni
Dağı kıanda varısa a' dâ-yı dîn
- 4 Zülfüne bulmuş şabâ hoş destres
Aña şan olmuş musahhar mülk-i Çîn
- 5 Nazmi senden geçmez eyler terk-i cân
Yek sever cândan seni ey nâzenîn

434a

*Der baħr-ı remel müseddes 'arüz u ğarb-ı mahzûf taķtı' eş fâ' ilâtün fâ' ilâtün
fâ' ilün der kâfiye mücerred*

374
fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Şuğl-ı dünyâdan ħalâş olam mı ben
Ola mı ħâk ol hevâdan yoğsa ten
- 2 Kâşki gelse elemden âh o kim
Açmasam bîhûde güftâra dehen
- 3 Olmasa hergiz mecâzi kişinüñ
Hep ħaķiķi olsa itdügi sühen
- 4 Kişi dünyâdan gider ħod ' âķıbet
' Âķıbet fikr itmek pes ya neden

- 5 Mezra^ç -1 dehrde eml-i taḥmin eken
Hāşılı ḥayr eylemez Nazmī inen

Nazīre 375
fā^ç ilātün fā^ç ilātün fā^ç ilün

- 1 Çün virür rızkuñ Hudā-yı zü'l-menen
Rızq için pes ḡayra minnet ya neden
- 2 Rızq için ḡam çekmesün ç âlemde hiç
Olduḡınca bir kişi şāḡ u esen
- 3 Her gelen dünyāya hep yine gider
Āh kim hergiz yine gelmez giden

434b

- 4 Hüs-n-i ḥulḡ ile olurlar māyiler
Bir keşide kim ola ḥulḡ-ı ḡasen
- 5 Ben ki ç ışḡ esrārınunñ fikr nideyüm
Nazmiyā ḡayrānum āh ol ḡāle ben

Nazīre 376
fā^ç ilātün fā^ç ilātün fā^ç ilün

- 1 Meskenet yolında kendün ḡāk iden*
Daḡı ç uzlet kūşesin cāy idinen
- 2 Şu gibi alçaḡ ḡöñüllü yār olur
Yār olur her yerde aña yāreden
- 3 Añlamaz bilmez selāmet ḡadrini
Çekmeyen envā^ç -1 ālām u miḡen
- 4 Ol ki ḡānün ide bir bāḡıl işi
Zulm-1 sāzına virür özge düzen

* İÜ./TY 1636/ 84b

5 Nazmiyâ memdûh-ı ʿ âlemdür o kim
Kılmaya ʿ alemde bîhûde suhen

Nazîre 377
fâʿ ilâtün fâʿ ilâtün fâʿ ilât

1 Eylemez meyl ü muhabbet pîrezen
Yaşıyub ola meger kim pîrezen

2 Hâk bu kim erdür erenler cân için
Pîrezen dünyâya şol meyl itmeyen

3 Hâl bilmez âdem olmaz bir kişi
Çekmeyince nice âlâm u mihen

4 Bir keşide kim ola hoş hüsni hulk
Halk ider meyl aña bir vech-i hasen

5 Zîsaʿ âdet aña dâyim Hâk diyüb
ʿ Uzlet ide Nazmiyâ hep halkdan

Nazîre 378
fâʿ ilâtün fâʿ ilâtün fâʿ ilât

1 Bîvefâdur çünki dehr-i pîrezen
Bîvefâya ya gönül virmek neden

2 ʿ Āşık oldur kim ola Ferhâd var
Vara her dem küh-i ğamda naʿ rezen

3 Tatlu dirlük dirülürler her zamân
Hoş düzen üzre olunca merd ü zen

4 Düşmeyüm dirseñ hemîşe ğuşşaya
Olma dünyâ şuglına meşğül iken

5 Dehr-i qahrına belâ olduğunu
Bilmez illâ zillet-i fakra düşen

- 6 Tutmayın kes kez̄b ü ğıybetden dilin
İdebilmez def̄ ālām u mihen
- 7 Aç gözün̄ Nazmī̄ gözün̄ yumulmadan
Bilse ne yirde varsa çıksın anı sen

Nazīre 379
fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Hāke varmağ ħod muğarrerdür beden
Pes kişi tenperver olmağ ya neden
- 2 Dīnini dünyāya şatmışdur dirīğ
Dil virüb dünyāya her dünyā seven
- 3 Manşıb-ı ikbāle düşmek bir kese
Bir hevā ehli iken düşmez iñen
- 4 Bir ħasisün̄ luḡfını gözetmesin
Yok yire ço anı var gözetme sen
- 5 Bir iki üç gün geçinmekdür hemān
Gidecekdür yine herkes dünyeden
- 6 Gidecekdür her kişi dünyādan āh
Şöyle kim gelmez ebed yine giden
- 7 Āħiri her şenligün̄ şivendürür
Nazmiyā sen anı añub olma şen

Nazīre 380
fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Kendine virüb 'arūs āsād ü zen
Ādemi aldur bu dehr-i pīrezen
- 2 Kılmasun merdānelük da' vāsını
Pīrezen dünyāya şol gönül viren
- 3 Devlet anuñ kim idüb dünyāyı terk
Eyleye bir hoş ferāğat cümleden

- 4 Yel gibi her dem yiler ehl-i hevā
Olduğınca dünyada şāğ u esen
- 5 Şol ‘adāletden berī[dür] ehl-i cān
Her biri bir yoldan özge rāhzen
- 6 Añ vücūduñ Naẓmiyā ḥāk olmasun
Şākin ol her dem hevāyī olma sen
- 7 Eyle yokluğ fikrini düş ğamlara
Olma dünyā varluğ ile şād ü şen

Nazīre 381
fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 ‘Işka düş taş yaşdınub toprak düşen
Derde düşer lācerem ‘ışka düşen
- 2 Bezm-i ğamda olma ḥāli nālede
Neydigüñ tāb ile ey dil işiden
- 3 Fikrüm ol yolında cān idüb revān
Cānıla ḳurbān olam cānāne ben

435a

- 4 Ola cānānından āh ol kim cüdā
Olur ol ma‘nide bir cānsız beden
- 5 Seng-i derd ü miḥnete virmezdi ser
‘Işğ ḳadrin bilmeseydi kūhken
- 6 Gitmeye başdan hevā-yı ‘ışğ yār
Ḥāk olub tā bāde varınca bu ten
- 7 La‘l-i cānbaḥş ile Naẓmī göricek
Kimdür ol cānānı cāndan sevmeyen

Nazîre 382

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Her uyumu yatlıuy hep bir gören
Ḥayra şerre yāramaz olur iñen
- 2 Ola şol dervîş kim bir hırķa pūş
Anda olmaz hiç kayd-ı pîrehen
- 3 Merd olan aldanmaz ašlā kim bulur
Bîvefādur iş bu dehr-i pîrezen
- 4 Bu cihāna her gelen kim hep gider
Kimse bilmez nice olur her giden
- 5 Ḥak olub bir bād olunca āhiri
Kişiyē kayd-ı beden Nazmî neden

Nazîre 383

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 'Ākıl oldur kim ide fikr-i kefen
Egnine giydükce dāyim pîrehen
- 2 Mezra' -ı dehre ' abeş yire eger
Bî' amel olub emel taḥmen iken
- 3 Devletün olmaz bekāsı devlete
Devlet ehli olmasun maḡrūr iken
- 4 Sende kim var ey gönül dünyā ḡamı
Umma sen kim ola sen anuñla şen
- 5 Eyerüm medḡ ü şenālar Nazmiyā
Bir kerīm olan kerem ehline ben

Nazîre 384

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Saña yüz tıtmazsa dehr-i pîrezen
Nola ey dil meyl olmaz pîrezen

- 2 Zülf-i yāruñ ḥaṭṭı üzre şalınur
Şanasın ṭāvus ider seyr-i çemen
- 3 Kadd ü ḥaddi zülf-i ḥaṭṭı dilberüñ
Sünbül ü reyḥānıla serv ü semen
- 4 Bezm-i firḳatde hücüm itdükce ğam
Acıyub sāğardur üstüme dönen
- 5 Naẓmiyā cānlar bağışlar cānuma
Her kim açsa la‘l-i cānāndan süñen

Nazīre 385
fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 ‘Ālemüñ ḥübını gördüm cümleten
Baña zībā geldi yārum cümleden
- 2 ‘Işık ile kıldum yoluñda terk-i cān
Sevdüm ol cānāne-yi cān ile ben
- 3 ‘Ālemüñ ḥazzın daḥı cān lezzetin
Añlamaz ‘ışık ile dilber sevmeyen
- 4 Seng-i derd ü miñnete sürür mekīn
‘Işık ile oldı serāmed kühken
- 5 Şükrin itmek şükrini bilmek gerek
Olduğınca bir kişi şāğ u esen
- 6 Var iken ölüm gibi bir cāy-ı ḥavf
Bir kişi yarub nesine ola şen
- 7 Baḥr ṭab‘ına oḳur ḥad āferīn
Nazminüñ nazımdurur bāzen gören

Nazîre 386

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Der kıad-i mevzûnuñ ey servüm gören
Ağırı altün döker bu sîm ü ten
- 2 Şararub beñzüm kızarub gözlerüm
‘Ayn-ı zer olmuşdır ey sîmîn beden
- 3 Ğamdan ağladuğca ben bülbül gibi
Gülşen ol ey yüzi gülşen turma sen
- 4 Ey perî cânım gelürdi yerine
Sîneme çeksem seni bir lahzâ ben
- 5 Vaşf-ı hüsnüñdür nişâr elfâz ile
Pâdişâhum diñle Nazmî bendeden

Nazîre 387

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Beñziyelden Yûsuf-ı Ken' âna sen
Olmamışdır bende sen sulţâne ben
- 2 Dil virüb cân ile sen cânâneye
Kimdürür sen yâr-ı cânı sevmeyen
- 3 Hağ bu kim aklığda nerlükde senüñ
Yâsemen cism-i lañfîñ yâ semen
- 4 Şöyle âh âhen dil olduğñ senüñ
Bilsem ey sîmîn beden dilber neden
- 5 Çün hayâtam Nazmiyâ bâ dilberest
Zân sebeb-i kuyum men ura cân men

435b

Nazîre 388

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Tek kabul it cānumı ıurbāna sen
Cān ile ıurbān olayın saña ben
- 2 Ey perî bu hüsn-i bîhemtâyile
Sensin iden âdemi dîvâne sen
- 3 Gey yaraşur gün gibi sen mâha gey
Câme-yi zerrîn eyâ sîmîn beden
- 4 İtrıla haı bu haı-ı zülfüñdürür
Anber-i sārâ ile misk-i Hıten
- 5 Tatlu tatlu öpdürüb aıyârıla
Cānumı acıtma ey şîrîn dehen
- 6 Sevmese cāndan seni cān naıdını
Yoluña Nazmî nişâr itmek neden
- 7 Cānın acıtmazdı ıışkı yolına
Sevmese şîrîni cāndan kühken

Nev'î dîger kâfiye bâ vaşl-ı incâ bâ revî vü nün u vaşl

389

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Her kim añar hâl-i ıuıbâ cānibin
Dāyimâ eyler tedārik vācibin
- 2 Mülk-i dilde cünd-i tünd-i ğam ıurub
ıurmayub vîrān ider her cānibin
- 3 Aynına almaz kanā at ehli hiç
Bu cihānuñ ehl-i cāh u manşıbn
- 4 Bir şefā atden şefi ü'l-müznibîn
Ümmetinüñ añısar her müznibîn

- 5 Baħr-i ʿiřkuñ bulmamışdur Nazmiyā
Kimseler hergiz enin daħı dibin

Nevʿi dıger kâfiye bâ vaşl-ı ĩncâ râ revî

390

fâʿ ilâtün fâʿ ilâtün fâʿ ilât

- 1 Pürdürür dil tıĝ-i ğamla yâreden
Anuñ işin bitüre ol Yaradan
- 2 Göge İrgürür demâdem âhını
Dür olan devr içre bir mehpâreden
- 3 Devletüm dönmek degül midür benüm
Yâr yüz döndürdi ben biçâreden
- 4 Beline kol dolamağ kolaydı âh
Hanceri çıksa nigâruñ aradan
- 5 Nazmiyâ gitmez ħabâb-ı mey gibi
şol hevâ-yı ʿiřk ben âvâreden

Nevʿi dıger der an kâfiye ĩncâ nün evvel revî

391

fâʿ ilâtün fâʿ ilâtün fâʿ ilât

- 1 Cevr çekmek baña sen cânânedin
Nice bir hey bu cefâ cânâ neden
- 2 ʿÂřıka dirlük mi var cânânesiz
Ayrulış dirlük degül cânânedin
- 3 ʿIřkuña yanmağda nâr-ı ʿiřk ile
Ey perî yeg yanarum pervânedin
- 4 Sen gözi mestâne dil viren müdâm
Mest olub çıkmaz inen meyħânedin
- 5 Ola mı ey laʿl-i leb Nazmî cüdâ
Göz göre hey sen dür-i yekdânedin

Müreddef kâfiye bâ redif vü vaşl incâ râ revî

392

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Şağ ola kim ol gözi bimâre ben
Minnetüm yoğ derdüme tîmâre ben
- 2 Ayruyum çün ol yüzi gülzârdan
Nola bülbül gibi gelsem zâre ben

436a

- 3 Bir gice yansam yağılsam hâlümü
Şem' veş âh ol ruhı gülnâre ben
- 4 Dil hevâ-yı çîn-i zülf-i yâr ile
Nâfe gibi olmuşum âvâre ben
- 5 Nazmiyâ şâfî dilüm bir veche kim
'Aşıkum şu gibi bir dîdâre ben

Nev' i dîger der an kâfiye incâ nûn revî

393

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Eyerüm cânım revân cânâne ben
Anı minnet görürüm hem cânâne ben
- 2 Bende oldum işidüb Şîrîn sözün
Ol şeker leb Hüsrev-i hûbâne ben
- 3 Olmuşum bir zâr u giryân bülbüli
Dil vir elden ol gül-i handâne ben
- 4 Devr gibi cevr ider tırılmaz baña
Neyledüm ol âfet-i devrâne ben
- 5 Kâdr-i hazz-ı vaşlı Nazmî bilmedüm
Düşmeyince mihnet-i hicrâne ben

Nazîre 394

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Cān revān itsem nola cānāne ben
Kalmazam cānān yolında cāna ben
- 2 Meclis-i ' ışkında oldum şevk ile
Hüsni şem' ine anuñ pervāne ben
- 3 Bir dem eglenmez dil-i dīvāne āh
Gelmeyince nāle vü efgāne ben
- 4 Bülbül oldum nāle vü efgān ile
Dil vir elden ol gül-i hāndāne ben
- 5 Vaşf-ı la' li birle Nazmī dembedem
Cāmla medh oğurum cānāne ben

Nev' i dîger der an kâfiye incâ nîz nûn revî

395

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Vaşl olursın ey gōñül cānāne sen
Rāh-ı ' ışkında kayarsañ cāna sen
- 2 Cān virürsin gördüğün cānāne āh
Göz göre ey dil kıyarsın cāna sen
- 3 ' Aqluñ almıŝdur periveŝ hūblar
Ey gōñül dīvānesin dīvāne sen
- 4 Haddidür cānānenüñ şem' -i cemāl
Aña bivā[ye] gōñül pervāne sen
- 5 Hāmdulillāh kim degülsin zenperest
Nazmiyā merdānesin merdāne sen

Nazîre 396

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Gider olduñ giceler seyrâne sen
Döndüñ ey âfet meh-i tâbâne sen
- 2 'İzz ile olduñ güzel sulţân-ı ħüsn
Beñziyelden Yūsuf-ı Ken' âna sen
- 3 Ey dür-i pākîze cevher pāk zât
Ĥüsn ile bir dânesin bir dâne sen
- 4 Ey perî ruĥsâr idersin göz göre
Âdemi bu ħüsn ile divâne sen
- 5 Nazmiyem kim ' izz ile geldüñ baña
Ĥüblar içre begüm şâhâne sen

Nev'î dîger der an kâfiye mücerred incâ elif revî

397

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Ĥüb söyler ĥaddüñe zîbâ deyen
Toğrusın dir ĥaddüñe bâlâ deyen
- 2 Vechi var dirse yüzüñe mâh-ı bedr
Ĥaşlaruña ģirre-yi ģarrâ deyen
- 3 Ĥüb-ı teşbîh eylemiş ' aynın dimüş
Gözlerüñi nergise hemtâ deyen
- 4 Baña Vâmıĥ dir ise şâdıĥdurur
Bu ' izâr ile saña ' Azrâ deyen
- 5 Sözde cānbâĥş olmağın dimüşdürür
Leblerüñe ey şanem ' İsä deyen
- 6 Cān deyen kimdür diriseñ la' lüñe
Nazmî[yâ] anı aña cāna deyen

- 7 Başa çıķub nice ayaklar müdām
Elleri göz göre şol şahbā diyen

Nev'î dıģer der an kâfiye ĩncā rā revĭ

398

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Țođrusı der ķaddüñe ' ar ' ar deyen
' Aynını der çeşmüñe ' abhar deyen
- 2 Egri sözler söyleyendür toğrı bil
Āamze-yi sertizüñe ģancer deyen
- 3 Ĥüsn-i teşbĭh eylemiş güzel dimüş
Hey güzel ģaddüñe verd-i ter deyen
- 4 Ĥüsrevā bir tatlu dillü yārimüş
Şol leb-i Şĭrĭnüñe şekker deyen
- 5 Hey benüm cānum letāfetde senüñ
Zātuña bu Nażmidür cevher deyen

Nev'î dıģer der an kâfiye ĩncā yā vaşl

399

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Canıla sevdüm çün ol cānānı ben
Ėodum anuñ yolına uş cānı ben
- 2 Ėānı ol dem ' iyd-i vaşlına irüb
Olam ol cānānenüñ ģurbānı ben
- 3 Ėaddi yāruñ kim elifdür ģaşı nün
Gördüğim an sevmişimdür anı ben
- 4 Ĥasret-i yār ile gözden dembedem
Ėānde olsa döker oldum ģanı ben
- 5 Nażmiyā bir an naşĭb olsa baña
Vaşl-ı cānāne virürdüm cānı ben

436b

Nev'î dîger der ân kâfiye mücerred incâ elif revî

400

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Añmamağ mevtin kişi ayâ neden
Ger añarsa ğaflet itmek ya neden
- 2 Hâli dünyâyı görirken pürelem
Kişi olmağ t̄alib-i dünyâ neden
- 3 İşbu dünyâ ehli kim var yok yire
Birbiriyle eylemek ğavgâ neden
- 4 Hükmi anuñ k' ola cārî ' âleme
Emr-i Hağğı itmemek icrâ neden
- 5 Nazmiyâ Hağ sözi koyub bir kişi
Eylemek bâtıl sözi işfâ neden

*Der baħr-ı remel müsemmen heme eczâ sâlim ü ' arüz u ğarb maħcûf tağtı' eş
fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ'*

401

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ'

- 1 Dembedem âh eylerüm aġyâr-ı derdinden
Nitekim bülbüller inler ħâr-ı derdinden
- 2 Geçdi devrânım dirîğâ âh u zâr ile
İşbu çarġ-ı zâlim ü ğaddâr derdinden
- 3 Nâr-ı ğayret vardurur dilde anuñçündür
Âhum olur pürşerâr eşrâr derdinden
- 4 Uyġu gelmez gözlerüme rüz u şeb derdâ
Nâle vü feryâd ü âh u zâr derdinden
- 5 Nâlesinden Nazmiyâ ħâlüm mükedderdür
Neyleyim ben bu dil-i bîmâr derdinden

437a

*Der baħr-ı remel müşemmen ‘arüz u ğarb-ı maķşūr taķtı‘eş fe‘ilātün fe‘ilātün
fe‘ilātün fe‘ilāt der ķāfiye müreddef bā elif*

402

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilāt

- 1 Naķş-ı ħüsñünde olur vāle vü deng ü ħayrān
Sen nigārına ola ol ki nigāra nigerān
- 2 Sen mehūñ mihri ile dilde olan ħālet-i şevķ
Şöyledür k’olmaya taħrīr benān ile beyān
- 3 Ğayrlarla saña yeksān gelür āh ey yüzi gün
Sāyeveş ol k’ola ħāk ile yoluñda yeksān
- 4 Dīnim imānum u cānum didigüm saña bu kim
Kākülün dīn ruħuñ imāndur ü la‘lūñdür cān
- 5 Nażmiyā ħimmet ümīdini ķo şimdengirü kim
Ehli nāehl ile yeksān görir oldı erkān

Nazīre 403

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilāt

- 1 Sende bu resme ki var naķş-ı cemāl ile bu ān
Gören olur nigerān aña nigārān her ān
- 2 Seni sevdümse cefā eyleme cānā cāne
Ey benüm sevgüli cānānum eyā mūnis-i cān
- 3 Seyr-i cānānlarla geċdi bu ‘ömrüm cānā
Görmedüm ħüsñ ile ben bir saña beñzer cānān
- 4 Dil diler ğamzeñ oķı anuñıçün sine deler
Kimdürür iden ayā ķaşı kemān aña gümān
- 5 *Nazmi giz seyr-i meh-i rūy-i tū üftād cüdā
Şod biķeşmiş çü şeb-i hicr-i tū tārik-i cihān*

Nazîre 404

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât

- 1 Sûz ile âhum ider yaşımı karşında revân
Ra' d u berķ ile olur yâz günü pes bārân
- 2 Ey perî âdeme cânbağş olur çün vaşluñ
Derler ise saña cânâneler içre nola cân
- 3 Dile benden ne dilersen diyu dil hoş dem olur
Dile kaç kez gelir ise oķuñ ey kaçşı kemân
- 4 Her ne gün mihr yüzün görmesem ey meh senden
Târ olur gözlerüme ey meh-i bîmihr cihân
- 5 Gūyiyâ naķş kıllur gül gibi bir mevzûn serv
Nazmi nazm ile kaduñ vaşfını itdükce revân

Nev' i diğer der kâfiye müreddef bu ev nûn revî

405

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât

- 1 'Aşık oldur ki ebed idemeyüb şabr u sükûn
Dembedem âh derûnı ola ĥadden bîrûn
- 2 Kişiy e ışşı ne bir hoş yimedikden şöıra
Yire giçsün tatalum cem' ide mâl-ı Kârûn
- 3 Nice merdümleri maĥkûm idünür kadr bulub
Bir toñuz Ehrimenüñ tãli' i olsa meymûn
- 4 Nazmiyâ hicve heves eyleyüb olma heccāv
Ki o ĥâyetde ĥarâyetdür olursın maĥbûn
- 5 Şol kadîmi şu' ara k'oldılar anlar heccāv
Anlaruñ ĥaķķına dir yettebi' ün elfâven

Nazîre 406

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât

- 1 Fitne-yi devr-i zamandan ola ol kim mağtün
Hâli gayetde digergün olub olur mağbün
- 2 Nerd-i gamda kişi döne döne zârî ile
Veh ki zâr eylemegi çarḡ idinür ṭurmaz oyun
- 3 Derd-i dil gerçi ki bâṭında bilinmez ammâ
Ola ḥadden ki birün zâhir ider âh-ı derün
- 4 Cîfe-yi dünyâya ḥariş olma katı dirlük için
Şonra murdâr ölüsersin olusarsın mağbün
- 5 Nazmiyâ görmez ebed bir kişi luṭf-ı keremin
Dür olur luṭf u keremden ola bir kimse ki dün

Nazîre 407

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât

- 1 Her kimün derd-i derünü k'ola ḥadden birün
Eksik itmez ider ol âhını her dem efzün
- 2 Hâşıl olmaz diyu ye's eyleme bir maḡsuduñ
Her umûr imdi hemîn vaḡtine olur merhün
- 3 Varamaz ḥâşılı ser menzil-i maḡsûda ebed
Şöyle kim bir kişide olmaya sabr ile sükün
- 4 Cîfe-yi dünyâ ile it dirlügidür dirlügi hep
Şîr olub idemez ol kim seg-i nefsin zebün
- 5 Nazmi her nazmuñ ider ṭarz-ı Nizâmî üzre
Anuñ için ider elfâzını dürr-i meknün

Nazîre 408

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât

- 1 Bâğ-ı seyrânı bahâr ile virür ḡalbe cünün
Anda her Leyli ḥırâm âdemi eyler Mecnün

437b

- 2 Akıdurlar şu gibi kendülere albi revān
Serv ü adler k'ide gülşende hırām-ı mevzūn
- 3 Bađda yūzi gūler gūl gōrūb olur hūrrem
Bir kiři olur ise her ne adar kim mađzūn
- 4 'Ayn-ı a'yān-ı zarīfāne 'iyān gülşende
Cümle nergis görünür řebnem ile 'ayn-ı 'uyūn
- 5 Vař ıl her dem o servūñ ad-i mevzūnını tā
Nađmiyā cümle-yi nađmuñ ola dürr-i meknūn

Nazire 409

- 1 Ğam-ı zūlfūñ beni řol deñlü idūbdür mađzūn
Ki ğam-ı Leyli ile olmadı öyle Mecnūn
- 2 Nice teřbīh ide ben servi senūñ āmetūñe
āmetūñ gibi degūl serv-i bülend ü mevzūn
- 3 'Işkı her āřıķuñ andan bilinür andeyise
Eřki pūrĥūn ola her dem ola 'ayn-ı Ceyĥūn
- 4 Ma'rifetden o ki ecvef ola nāķıřdurur ol
Pes miřālidür anuñ aña olanlar maķrūn
- 5 Hālet-i 'ıřkı bugün ĥāřılı sen sīm tenūñ
Nađmīnūñ ehresini zerd idūb itdi altūn

Nev'ı dīĝer der an āfiye müreddef be yā nūn revī

410

fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilāt

- 1 Ol ki müfsid ola bīdīn ola vū bed āyīn
Key muzill olur Ħaķ gōtüre anı āmīn
- 2 Zāhiri řeyĥ nice ehl-i riyā olur kim
Eyler idlāl nice řaĥşı ü İblīs-i la'īn

- 3 Ehl-i sünnetden ola mezheb ile ol kim dūr
Bilyākīn anı ki mülhiddür aña olma yaķīn
- 4 Bir sebep ister iseñ dīnde ķavī olmaĝa
Şer' i elden ķoma hergiz kim odır ħabl-i metīn
- 5 Hemdem ol her dem olara k'olalar dinde ķavī
Nazmiyā olma ķarīn aña k'ola müfsid-i dīn

Nazīre 411

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilāt

- 1 Bir ķulın luḫfa muķārin ķilub iḫşāna ķarīn
Şerr-i şeytandan emīn eyleye Mevlā āmīn
- 2 Ol ki nefsine uyub nefsi murādınca ola
Şerr-i şeytandan ebed olamaz ol kimse emīn
- 3 Mü'min oldur ki emīn olmaya ħavf-i Ḥaķdan
Eyleye dembedem āh u ide her anda enīn
- 4 Ne sa' ādetdür o kim kişi ' ibādetde olub
Dāyim ü ķāyim ola tā' at-i Mevlāya hemīn
- 5 Olavuz nefis belāsından emīn ey Nazmī
Ger mu' īn olurısa biz ķulına Rabb-i mu' īn

Nazīre 412

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilāt

- 1 Biz ki bir ĝamdan ebed olamazuz hiĉ emīn
Bizi Ḥaķ ķurtara luḫfindan o ĝamdan āmīn
- 2 Ādemī kim ide def' i göre kimde ki ħazen
Tā ki andan vara hoş ħāl ola bir ķalb-i ħazīn
- 3 Kimde kim olmaya bir merḫametiyle şefķat
Olmaz ol kesre pes ol ħāl ile imān daḫı dīn

- 4 Kimse görmez gözi ma' nide kör olur haqqā
Ġāyet ile ola bed hū olub ol kim hodbīn
- 5 Nazmiyā sen ki haqqī idesin her nazmuñ
Pes haqqatde senüñ nazmuña olur dürr-i şemīn

Nazīre 413

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilāt

- 1 Çīn seher şan çe düşer sünbüle gülşende şu çīn
Zülf ü haddün gülāb ile güzeller ide çīn
- 2 Dāyimā şevk ile rūşen dil olur ol kim anuñ
Nazarında ola bir mihr-i had ü mäh cibīn
- 3 Yüzi gülmez olıcağ bir yüzi gülden kişi dūr
Olur elbette o her gāh hazīn ü ğamgīn
- 4 Yār aġyāre yaqīn olmamağ olmuş ebed
Hāşılı bildim o hāli hele bī şekk-i yaqīn
- 5 Nazmī nazmuñ diler iseñ k'ola pürdürr-i şemīn
Eyle hemvarr sözge olmaya tā ğuşş ü semīn

Nazīre 414

- 1 ' Āşıkuñ cānı ğam u ğuşşadan olması emīn
Olmamağdur varub aġyārına cānānı qarīn
- 2 Kendüden ' āşıkını göz göre yār idüb ırāğ
Elem-i rühdurur kim ola aġyāra yaqīn
- 3 Güc gelür ' āşığa yār olduğı aġyārıla yār
Mü'min olanda beherhāl olur ğayret-i dīn
- 4 Yāri aġyār ile her yerde ne demler ki görem
Ġuşşā vü ğam irişür cānuma ol demde hemīn
- 5 Hağ virüb redd ide aġyārı işiginden yār
Ġuşşa vü ğamdan emīn ola bu Nazmī āmīn

Naẓīre 415

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilāt

- 1 Naķş-ı Őüretle ne deñlü olunursa tezyīn
Cāmı yoķdur k'ola cāna saña hemtā büt-i çīn

438a

- 2 Tār olur gözüme ' ālem yüzi sensiz sensin
Gözümüñ nūrı eyā mihr-i rūḥ u māhcibīn
- 3 Bir du' ā itdimdi zūlfüñi boyuñca görüb
Didi tā Sidreden āmīn aña Cibrīl-i emīn
- 4 Ayı alnuña günü yüzüñe teşbīh kılub
Her birin iki gözi gibi ıtatar çarḥ-ı berīn
- 5 Benek altunlu ķabā kim geyer ol sīm beden
Naẓmiyā Şankim olur māh-ı Őüreyyāya ķarīn

Müreddef kâfiye bâ redif vü vaşl-ı incâ râ revî

416

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilāt

- 1 Dāyim ol kim ola bir Őāh-ı sitemkāra yaķīn
Göz göre Şöyle ki var olmadur ol nāra yaķīn
- 2 Hāķ bu kim göre varmaķ naẓar-ı sultāne
Aña beñzer ki bir ıslana kişi vara yaķīn
- 3 Ne gelürse gelür ekşer kişiye hemdemden
MāḥaŐal beddürür olmaķ varub eŐrāre yaķīn
- 4 KiŐinüñ hemdemi ' ırz ehli gerekdür her dem
Hem gerek ' ırzı olan ' ırzı olanlara yaķīn
- 5 Naẓmiyā düŐmezdüm zilletle ' izzetden ırāk
Devlet-i dehr olaydı baña bir pāre yaķīn

Nazîre 417

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât

- 1 Dil diler kim ola dâyim der-i dildâre yaqîn
Bula dildâre teqarrüb ola dîdâre yaqîn
- 2 Bülbülün nâle vü feryâd-ı hezârı her dem
Oldurur kim ola dâyim gül ü gülzâre yaqîn
- 3 Nice yıl yel gibi yıl yolına ey dil ola kim
Devletün yâr ola bir gün olası yâre yaqîn
- 4 Gelmedi yanıma gitdi o şabîb-i dil ü cân
Âh kim olmadı şîhhat dil-i bîmâre yaqîn
- 5 Oldum âvâre hevâsıyla nigâruñ Nazmî
Olmadum âh aña ben ' aşık-ı biçâre yaqîn

Nazîre 418

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât

- 1 Ahsen-i vechile olurdı kişi yâre yaqîn
Yâr lütfından eger olmasa ağıyâre yaqîn
- 2 Hazz ider şöyle ki her hazzı anuñ ' ömre sürer
Zülf-i dildâre ki vara dil-i âvâre yaqîn
- 3 Baña hâlün ne diyü lütf ile meyl eyledi yâr
Meyli olduğına geldi baña bir pâre yaqîn
- 4 Nidelüm küyımı yâr itmeyicek ' arz-ı cemâl
Cennet ehli anı ister k'ola dîdâra yaqîn
- 5 Oñmaduğ başı olur ' izz ile devletden irâk
Nazmi kim olmaya bir vechile dildâre yaqîn

Nazîre 419

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât

- 1 Qalması şek anı bildüm hele biçâre yaqîn
Ki nigârâ saña yok olmağa bir çâre yaqîn

- 2 Her dem ağıyar ile şalınma fütādeñden ırāk
Gül gibi olma gel ey serv-i revān hāre yaq̄in
- 3 Dil diler seyr-i ser-i kūy u temāşā-yı ruḥuñ
Nola bülbüldür olursa gül-i gülzāre yaq̄in
- 4 Zülfüne karşı dil uğrılığın eyler ḥālūñ
Key dilāverdür o kim böyle ider dāre yaq̄in
- 5 Dileriseñ göresin cān u cihān-ı lezzetin
Naḫmiyā ola gör ol la^ʿl-i şekerbāre yaq̄in

Nev^ʿi dīger ḳāfiye bā vaşl-ı incā mīm revī
420

fe^ʿilātūn fe^ʿilātūn fe^ʿilātūn fe^ʿilāt

- 1 Yine irgürdi şeref ^ʿāleme māh-ı ramazān
Bā^ʿ iş oldu yine ḥurrem deme māh-ı ramazān
- 2 Ḥamdülillāh ki yine oldu ḳudüm ile sebep
Rāḫat-ı rūḫ dem-i ḥürreme māh-ı ramazān
- 3 Her gelişde ne sa^ʿādet ki mübāreklīg ile
Virür envā^ʿ ı şafā ādeme māh-ı ramazān
- 4 Bezl-i ḥāñ u şeref-i zīnet ile bā^ʿ iş olur
Ref^ʿ -i endüha vü def^ʿ -i ğama māh-ı ramazān
- 5 Naḫmiyā şükr k’olur şavm u şalāt ile hemīñ
Raḫmet olmağa sebep ^ʿāleme māh-ı ramazān

Nev^ʿi dīger der ḳāfiye mücerred-i incā rā revī
421

fe^ʿilātūn fe^ʿilātūn fe^ʿilātūn fe^ʿilāt

- 1 Zerdlükde ki ruḫ-ı ^ʿāşıkā beñzer līmūn
Daḫı ol vechile eşfer nitekim zer līmūn
- 2 ^ʿĀşık-ı şādıkā mānend olubdur ḫaḳḳā
Terk-i ser itmede nārenc ile hemser līmūn

- 3 Beñzine beñzemedede ‘ aşık-ı dil hastelerün
Oldı nārenc-i turunc ile berāber līmūn
- 4 Z̄erdrū olmada ‘ aşıklara haq buña tamām
Beñzer ayva bih ü ol vechile bihter līmūn
- 5 Reng-i rüy ile kamu mīveler içre Nazmī
Sīb-i ma‘ şūka daḥı ‘ aşıka beñzer līmūn

438b

*Der baḥr-ı remel müşemmen ‘ arūz u ḍarb-ı maḥzūf taḳṭī‘ eṣ fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn
fe‘ ilātūn fe‘ ilūn der ḳāfiye mücerred*

422

fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilūn

- 1 Dem ola rāh-ı sevāba düşesin şöyle ki sen
Yel gibi yel yūri ol yola hemīn şāḡ u esen
- 2 Eyleyüb ḳaşda şevāb ol ki tuta rāh-ı sevāb
Zīsa‘ ādet aña k’oldur o ṭarīḳ-i aḥsen
- 3 Kesb ider ol ki ḥalāşa düşe nūrāniyyet
Anda ol ḥāl olur gün gibi ḥaḳḳā rūşen
- 4 Her kişiye eyü söyle eyü söz işidesin
Eyü sözi ḳoyub açma yaramaz söze dehen
- 5 Ḥalkdan ‘ uzlet idüb olayıduñ bir hoş ḥāl
Nazmiyā āh göreydüm senūñ ol ḥālūñi ben

Nazīre 423

fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilūn

- 1 Açmasa kişi ebed bed suḥene hiç dehen
Olsa ma‘ ḳūl-ı kamu dembedem itdūḡi suḥen
- 2 Ādem oldur ki olub her ciheti luṭf üzre
Ḥüsni ḥulḳı ola her sözi ola ḥūb u ḥasen

- 3 İde her kim ki bir ihsân aña dirler ahsent
Hem odur âdeme ‘ âlemde tariq-i ahsen
- 4 Devlet-i câh-ı cihân hod kişiye qalmayıser
Gırre olmak kişi ol devlete pes imdi neden
- 5 Haq rızâsın gözedürseñ sen eger kim Nazmî
Aña qaşd eyle ki incinmeye kimse senden

Nazîre 424

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Qankı kes kim ide lu‘b ile seni her dem o şen
Sen o nev‘ ile kesün imdi fesâdından üşen
- 2 Hüsn-ı hulqı olan âdemde olur âdemlük
Âdeme luft ider elbette o ber vech-i hasen

439a

- 3 Ne kader² sürse şafâ zevq ile qadrin bilmez
Çekmeyen döne döne devrde âlâm u mihen
- 4 Hep riyâzet ile irer kişi riyâz-ı ‘adne
Pes o zahmetden aña imdi qaçan ire qaçan
- 5 Nazmî elfâzını nazmında ider çün cevher
O lefâfetle görenler aña der dürr-i ‘Adenden

Nazîre 425

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Her hevâya ki düşersin dün ü gün her dem sen
Sensin ey dil beni âh imdi sen âvâre iden
- 2 Beni göz göre yaqarsın gam odına her dem
Yandum âh imdi elünden senün âh ey dil ben

² Metinde “ne kadarsa” şeklinde yazılmıştır.

- 3 Hey nice hoşlığa düşer sürer anca devlet
Nitekim ola cihân içre kişi şağ u esen
- 4 Gâh gülmekde gehî ağlamada halk-ı cihân
Kimi şen olmada itmekde kimi hem şiven
- 5 Rihlet itmek kişi dünyâdan eyâ Nazmi hemân
Çâr u nâçar tırub eylemedür terk-i vaţan

Nazîre 426

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Gelse güftâra kaçan ğunc ile ol ğonce dehen
Cânı yoğdur kim önünde açâ bir ğunce dehen
- 2 Bûy-ı canbaş-ı dilâviz ile hağ bu ki Haţâ
Zülf-i pürçin-i nigâra diyeler misk-i Hoten
- 3 Bûy-ı zülf ile gelürsin baña yârûñ her dem
Yüri ' âlemde sen ey bād-ı şabâ şağ u esen
- 4 Muţrıbuñ koluña gel halka-yı bezm içre uyub
Def gibi ğuş uralum çıkmayalum dâyireden
- 5 Râyġândur kişi Nazmî olıcağ kâdir eger
Şayd ola biñ zer ile bir şanem-i sîmbeden

Nazîre 427

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Tab' ı nâzik şanem-i şüh iken ol sîm beden
Âhen olmağ dili anuñ ' acabâ âh neden
- 2 Anuñ insâf bu hüsn ile bir ânı var kim
' Âşık oldum dil ü cândan görüb anı hele ben
- 3 Nûr-ı mağz ancağ o rûhum melek olmağdur ol
Ay u ğün olduğı alnıyla yüzi hod rûşen
- 4 Gülsitândur o güzel çeşmidür anuñ nergis
Semen ü ğonce vü gül ğuş u ' izâr ile dehen

- 5 Bir peridür benüm ol cânım olan cânānum
Yokdurur hüsñ ile bir hüb ola andan ahsen
- 6 Nazmî kim ʿaqlunı aldurdı olub dīvāne
ʿAqlın alub o peridür anı dīvāne iden
- 7 Hiç maḥbûbe-yi maḥbûbdan itmez terciḥ
Ol ki hoş ṭabʿ ola pes bir ola mı merd ile zen

Nazîre 428

feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün

- 1 Ey perî cân u gönülden seni sevdüm seni ben
Beni aşüfte vü dīvāne iden sensin sen
- 2 Kâmet ü ʿarız u ḥaṭṭuñ ğamın eyler teskîn
Seyr-i serv ü nazâr-ı âb u temâşâ-yı çemen
- 3 Çeşm-i pür hünımı görüb nola gülseñ her dem
Ey yüzi gülşen ider âdemi seyr-i gülşen
- 4 Luṭf-ı bîḥadd ile bir kez kelimâtüñ işüdüb
Sevdüm ey rûḥ-ı revānum seni biñ cânıla ben
- 5 Cân şafâsını bulub cânıla diñler cânâ
Vaşf-ı laʿl-i lebün ol kim işide Nazmiden

Nazîre 429

feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün

- 1 Diyüb işitmek için medḥüñi ey ğonce dehen
Gül kulağ oldu gülistânda bugün ğonce dehen
- 2 Yine taḥrîk-i şabâyile çemende yer yer
Ḥaṭṭuñ evşâfına dil depredür oldu sūsen
- 3 Başladı söylemege midḥat-i gülde bülbül
Şavf-ı rengin ile gülşende hezârân şühen

- 4 Görinür encümen-i bağda mevzûn u laṭîf
Ḳadd ü ḥaddüñe şebîh olduğıçün serv ü semen
- 5 Ḥaṭûñ üftâdesi vü ‘arîzuñ aşüftesidür
Şahn-ı gülşende olan âb-ı revân ile çemen
- 6 Gül gibi gel ele al ayağı ‘iyş eyle müdâm
Ki leṭâfetle bu dem cennete döndi gülşen
- 7 Meyl iden ehl-i şafâ bülbül ü gül ḥâletine
Ḥüsnuñ evşâfın işitsün şanemâ Nazmîden

Nazîre 430

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Cevr idüb baña nidersin beni öldürmege sen
Yoluña ölmege ḥod cân virürüm ‘ışk ile ben
- 2 Derd ile ağlamağ olsa nola her gâh işüm
Gülmek olur mı senüñ gibi cefâpişe seven
- 3 Ey leb-i la‘l leṭâfetle görüb dendânuñ
Boynı bağlu ḳul olubdur ṭapuña dürr-i ‘Adenden
- 4 Sen nigâruñ k’ola bu resm ile naḳş-ı ḥüsni
Büt-i çîni saña kimdür şanemâ nisbet iden

439b

- 5 Bülbülüñ gülşen olur yeri ey gonçe mehel
Olsa ben ‘aşîḳ-ı miskîne muḥallüñ mesken
- 6 Öliceḳ yoluña Ferḥâdveş ey Şirîn leb
Acıyub eyleyesin belki benümçün şîven
- 7 Dedi Nazmî ḥaṭ-ı la‘lün göriceḳ ey yüzi gül
Yaraşur gonçeye nâzik terle tâze çemen

Der ān kāfiye heme ebyāteş iştikāk u lâzum

431

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Güzelüm gözlerüni iki gözimdür gözeden
Baña biñ ğamze ile iki gözüñdür göz eden
- 2 Göricek iki güzel gözlerüni iki gözüm
Göz göre vâlih olub gözleyü ğaldum anı ben
- 3 Gözlerüm gözlerüni gözlese nola güzelüm
Gözlerüñ görmek ile gözlerüm olur rüşen
- 4 Gözlerin 'aynına almaz dağı ğayri güzelüñ
Güzelüm iki güzel gözünü bir kerre gören
- 5 Çoğ olur gözleri güzel güzel ammā ki güzel
Göz ile gözle güzel var mı ğapuñdan ağsen
- 6 Göz ile gördi gönül virdi güzel gözüne āh
Göze göz Nazmiyi alduñ o güzel göz ile sen
- 7 Güzeli hep güzel iden göz el olur dirler
O güzel göz güzel el devr ola yavuz gözden

Nev' i dığer der ān kāfiye ĩncā mā ğabl-i revī meksūr

432

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Artığ olduğca kişide yilile ayılasın
Eksik olur deheninden dökülüb birbirisin
- 2 Kişi kim sinn-i vuğūfa vara varduğca çöker
Zāyil olmağda olur tākāti olduğca müsün
- 3 Zīr-i destüñde olanı yeter eyle pāmāl
Her nefes ğışm ile nefis atına hey yiter bin
- 4 İdelüm aña tevekkül ki dün ü gün anuñ
Āşkāre vü nihān zıkrin ider ins ile cin

- 5 Derdmend olduğımı māḥaşal añlar anı
Nazminüñ her oқыyan derdini müş'ir şî'rin

Nev'î diger kâfiye bâ vaşl ĩncâ bâ revî nün vaşl

433

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 İtmeye eksik o kim kâr-ı cihâna talebin
Artırır giderek ol imdi belâ vü ta' abın
- 2 Dâyim ol kim tura meşgûl ola lu' b u lehve
Artırur ol kıomaz eksik niçe şûr u şugubın
- 3 Tâ' at itmez o ki her demde hevâsına yeler
Ḥayf aña kim geçirür ğaflet ile rûz u şebın
- 4 Hîç ğam çekmez ebed âhiretiçün ol kim
Her zamânda bu cihânuñ ide tura tarabın
- 5 Nazmiyâ ol kim ḥaķîķî ola her dem süheni
Hîç depretmez o güftâr-ı mücâziye lebin

Nev'î diger der ân kâfiye ĩncâ te revî

434

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Dâyimâ kâr idene ol ki bu dünyâ cihetin
Unıdur añmaz olur vây ebedi âhiretin
- 2 'Āķıbet ḥayr oluser ol kişinin 'āķıbeti
Ki tedârik ide dâyim cihet-i 'āķıbetin
- 3 Şağlığında kişi sulţân idügin imdi bilür
Bile ol kimse ki kıadr-i cihet-i 'āfiyetin
- 4 Vardur ĩmânı ne şübhe aña mü'mindür o kim
Göre miskinler anuñ şefķat ile 'āţıfetin

- 5 Fenn-i nazmı bugün irgördi kemāle Nazmī
Virmez ol cihān milketine ma^ʿ rifetin³

Nev'î dîger der ān kâfiye ĩncā dāl revî

435

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Ol ki dāyim komaya ellere haqd u hasedin
Düşürür göz göre o da göze cism ü cesedin
- 2 Bu cihān içre geçer 'ömri perişanlığıla
Ol ki cem' eylemeye başda per ile hıredin
- 3 Lāyık-ı devlet olub haqqı olur devlet olur
Bile her nesnenüñ ol kimse ki bir nîk ü bedin
- 4 Bî bekā devlet-i dünyāya düşer ol kişi kim
Añmaya aḥiretüñ devlet ü 'izz-i ebedin
- 5 Nazmiyā derdi olan eylemez eksik bir dem
Ḥadden artuq niçe zārî ile āh u mededin

Nev'î dîger der ān kâfiye ĩncā rā revî

436

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Bir kişi her ne kadar kim çoğ ide sîm ü zerin
Artırur göz göre ol aña göre derd-i serin
- 2 Devlet[in] artıra Ḥaḥ eyleye 'ömrini mezîd
Ol ki üftâdelere itmeye eksik nazarın
- 3 Kişinüñ hemdemi bir şevḫ ü şafā ehli gerek
Artıra aña nazar şöyle ki nūr-ı başarın
- 4 Ol ki şerr işe yele āḥiri ḥayr olmaz anuñ
Görir anuñ o zamān ile ziyān u zararın

³ Mısrada vezin bozuktur.

- 5 Nazmiyâ ol kişi öger biter olmaz maḥrûm
Bekleye kıande kim olursa Őecer gibi yerin

440a

Nazîre 437

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Ol ki bir yüzi güne eyleye her gün nazarın
Arturır göz göre ol yüzden o nûr-ı başarın
- 2 Yüzümi ḥâk iderin yüz süriyü işigine
Ol ki eller gözine sürme ider ḥâk-i derin
- 3 Ne için virmeye cânâneye cânın ' âşık
Kul olan nola kıosa serveri bülende serin
- 4 Yâd-ı zülf ü ruḥ-ı yâr ile kıomaz ' âşık-ı zâr
Dembedem özge figân-ı Şeb ü âh-ı Őeherin
- 5 Tatlu Tatlu leb-i cânâneyi vaş itdükke
Çıkarur Nazmî o dem Ḥâk bu ki sözüñ Őekerin

Nev' i dîger der ân kıâfiye ĩncâ sĩn revĩ

438

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Her dem ol kimse ki fikr eyleye âḥir nefsin
Evvelâ eylemek olur mı o dünyâ hevesin
- 2 Kişi añmak gerek ol varṭayı her dem kim âh
Gözleye niÇe zamân Şağ u Őolın pĩŐ ü pesin
- 3 Baḥr-i ḥayretde olan kimse olur mâhĩveŐ
Hep sükût üzre çıkarmaz ebedĩ hĩĐ sesin
- 4 Ol ki yâr isteye ağıyâr ğamın çekmez ebed
Gül deren gözlemez el kışŞa gülüñ ḥâr u ḥasın
- 5 Devr idübdür hevesiyle bu cihânuñ bedḥâl
Nazmiyâ döne döne niÇe niÇe bu hevesin

Nev'î dîger der ân kâfiye şın revî

439

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Göre hûbānuñ o dil ehli ki bir hūrīveşin
Bu cihānuñ göze göstermez ol ayın güneşin
- 2 ' Ārız-ı yāri görüb sākin olur sūzı dilün
Nitekim sākin ider āb kişinün ' ataşın
- 3 Yār ağyarıla şalınur alub yanına āh
Birin ikisin üçün gāh olur dörd ü beşin
- 4 ' Āşıkuñ katline ağyār ider kaçd velī
Merd olan hiç ola mı yalnız kıoya leşin
- 5 Nazmiyā dil nice hengāme idüb her hengām
Küşteğir-i gamıla eylemez eksik güreşin

Nev'î dîger der ân kâfiye ĩncā gayn revî

440

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Beñzedür ğonceye yāruñ gören ol ter dudağın
Dağı bir ter güle teşbīh ider anuñ yañağın
- 2 Bezm-i devranda şafā sürmege şāfī her rind
Bādenün imdi müdānī kıomaz elden ayağın
- 3 Her dem [ol] kim ala çengi ele çengī ol dem
Olma nāsāz diyu bezmde burur kıulağın
- 4 Kıanķı zālīm ki yaķa āteş-i zūlm ile eli
Ħaķ söyündürse anuñ tīz zamānda ocağın
- 5 Her hevāyile hevesden dileriseñ geçesin
Nazmiyā bekle hemişe yūri ' uzlet bucağın

Nev' i dīger der ān kāfiye ĩncā fe revī

441

- 1 ' İlmüñ anlar ki kemāl ile bile bir şerefin
 omaz ölünceye dek ' ilm ile ' irfān arafın
- 2 Her dem ol kim düşe yüriye hevā vü hevese
 Nad-i ' ömrinüñ ider yo yire varub telefin
- 3 Sīne anca bile sīne varaca ola kefen
 Sīm ü zerden o ki bo omaz ebed hī kefin
- 4 Cān ki tenden gide bir menfa' ate ten yaramaz
 adri almaz nitekim terk idicek dūr-i sedefin
- 5 Nā halefler gibi zımmen şaın itme selefün
 Nazmīyā ayr-ı alef ayrıla añar selefin

Nev' i dīger der ān kāfiye ĩncā āf revī

442

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Fenn-i ' ışuñ alan üstāddan ol bir sebaın
 Bulur özge meleke kendü our her varaın
- 2 Ehl-i dünyāya gelür kesb-i fera def' -i tara
 Her gülün kim zer ile pür göre la' lın abaın
- 3 Şem' ü pervānedürür ' āşııla şan ma' şū
 Bulur ol ikisi pes bu ikiden māşadaın
- 4 Kesmek olmaz kişinün hī ayātından ümīd
 Tā teninde göre anuñ daı candan ramaın
- 5 Teşnelük görmeye Nazmī dem-i rıletde ebed
 Ol ki bir ayr ' ilmde dōke her dem ' araın

Nev' i dīger der ān kāfiye ĩncā kaf revī

443

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Eylemiş halkuña Hāḡ iş bu zemīn ü felegin
Anlara bā' iş-i zeyn eylemiş ins ü melegin
- 2 Her zamān cümlesi sergeştedür insān için
İzed ol kāra ḡomuşdur meh ü mihr-i felegin
- 3 Baḡr-i ḡayretde ḡalur ḡikmet-i Hāḡḡ ile hemīn
Fikr ide iş bu zemīnün o ki nūr u semekin
- 4 Egrilükden gelür elbette hemīn her kişinün
Ol ki ḡoḡruluḡla yimiye nān u nemekin
- 5 Ola yarı kişinün Nazmī ki maḡşūdunda
Şarf iderse yolına yeridürür māmekin

440b

Nazīre 444

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Bir kişi cām-ı şafānuñ kim iḡe göre yekin
Şonra ḡifte ḡolu diler dilemez k' iḡe tekin
- 2 Rüstem-i devrdürür şübhe mi var pes aña ya
Bir kemānuñ ḡeke şol kimse ki ḡayetde pekin
- 3 Ehl-i dil kim göre bir dilber-i merdüm andan
Nazār-ı pāk ile irmez gözinün merdümekin
- 4 Rūḡına rāḡat irer hemdem idine ol kim
Ādemün bir kerem-i ḡulḡ ile mişl-i melekin
- 5 Āşıḡuñ āhı vü eşki göre varır her dem
Nazmiyā arz u semānuñ o simāk u semekin

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ kef' ahiri revî

445

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Her gören hūblaruñ ol şehin ol hūb begin
Cümle senden bulur olduđını hūsn ile yegin
- 2 Dāyimā ' aşık-ı miskīn olular yerine қor
Yārinüñ қande görürse ulular kūyi segin
- 3 Bī keremden o ki bir luşf-i recā ide vara
Yoқ yire zāyi' ider māḥaşal imdi emegin
- 4 Balta dillü bir āḫiryān k'ola hemdem kişiyе
Balta dillü söz ile hey keser ol ' ömr-i regin
- 5 Naẓmiyā cümle güzeller bu güzelliikle görüb
Baş egüb tapusına bekler o hūsn ili begin

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ lām revî

446

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Zīsa' ādet aña ḥayr üzre ide her ' āmelin
İtmeye şerre muқārin işüñ aşlā emelin
- 2 Ecl-i dünyā için eyler oña hep tūl-ı emel
Yādına almaz ebed şoñını añmaz ecelin
- 3 İdine bir kişi tā bir işi maқşūd u murād
Evvel añmaq gerek anuñ şoñ uci bir ḥalelin
- 4 Şoñra başına belā cānına olur miḥnet
Қor ḥalāli şunar ol kimse ḥarāma ki elin
- 5 Dünyevī mertebeden nefsinüñ egler ' azlin
Naẓminiñ her oқuyın ḥāl-i fenāda ғazelin

Nev' i dīger der ān kāfiye ĩncā mīm revī

447

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 ' Āķıl oldur o ki hergiz yimiye dehr ğamın
Ölümin aña çeke muttaşıl anuñ elemin
- 2 ' Ārif oldur ki ıururken kelimāt-i ħüsne
Bir dem açmaya ebed bed sühene ħiç femin
- 3 Ādem oldur ki mürüvvet ola şānında anuñ
Şānına göre göre her kişı luş u keremin
- 4 Mü'min oldur ebedī ıomaya kendinde vücüd
Varluğın yoğ bile fikr ide demādem ' ademin
- 5 Ol el issi ki görür ol ğazab ile ħıřmın
Anı Ħaķ götüre Nazmī dağı ħayl ü ħaşemin

Nev' i dīger der ān kāfiye ĩncā nün evvel revī

448

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Luş ile söyler o kim ādem ola her suĥenin
Bir dem açmaz sühen-i bātıla hergiz dehenin
- 2 ' Āķıl oldur ki demādem ölümün aña ıura
Bedeninde kefenin fikr ide hep pīrehenin
- 3 ' Āķıl olmayub o kim ğāfil ola ve'l ħāşıl
Cānın arağladur ol semredür ammā ki tenin
- 4 ıurmadın top-ı ħavādiş ıoğunıb ıurmağıla
Döndürür kişinüñ ey vāy ki burca bedenin
- 5 Ħüsrev-i milket-i nazm olduğına ħükm eyler
Nazminüñ kim ki görürse kelimāt-ı ħasenin

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ vāv revî

449

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 ' Āşıkun söz ile olduğunu güft ü şinevin
Bilür ânide gören dembedem âhı ' alevin
- 2 Ol nigāruñ kaşı naqşı görünir bu gözüme
Āsmānuñ ne zamānda ki görem mäh-1 nevin
- 3 Ol mehün haţtı ile haddine baqsın görsün
Hüsnuñ ol kim dileye görmege mişbâh u zavın
- 4 Hāmdülillah görürüm kendimi ğarq-1 ni' met
Fuġarānuñ ki görem gāh gehī nān-1 cevin
- 5 Naẓmiyā ola ol hākim ki beġayet zālim
Dilerem anı ħarāb eyleye Hāq anuñ evin

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ lam revî

450

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Kim görürse bu güzellekle o ħüsn ili şehin
Hüsni vechile umar luţf yüzünden nigeħin
- 2 Şevġ-1 ruġsār u cibīni o melekveş güzelün
Rüz u şeb çarġa koyar bu felegün mihr ü meħin
- 3 Zīsa' ādet aña kim varub o şāh-1 ħüsnuñ
Rüz-1 şeb ħāk-1 derinde idine ħābgeħin
- 4 Rūġına rāġat irer raġmet ile zī devlet
' Afv ide rabb-i ' afüvv ol ħulunuñ kim güneħin
- 5 Naẓmiyā devlete yüz tutmadurır bir kişi kim
Ol güzeller şehinün bekleye her gāh reħin

441a

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ yâ harf revî

451

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Bezm-i devr içre ide nüş o kim 'ışk meyin
Nâlede bezmüñ o demsâz idinür şavt-ı neyin
- 2 'Āşıkı bir benek altunlu kabâ geydi şanur
Gören anuñ o serâser ten-ı zerdende geyin
- 3 Bağrına qahr geyen baqmağıla âhir kâr
Devrüñ almuşdır ecel niçe niçe şâh u keyin
- 4 Rûzigāruñ geçirür issi şovuk çekmeg ile
Şağ olan niçe dem-i şayf ü niçe faşl-ı deyin
- 5 Baħr-i ğamdan beni kırtarmağa Nazmî devrüñ
Bulsam Allah naşib eylese bir hıızr peyin

Nev'î dîger kâfiye bâ redif ü vaşl incâ bâ revî

452

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Gözleye ol ki erenler yolınuñ âdâbın
Gözler ol luğ ile her gâh lañif aħbâbın
- 2 Râh-ı dînüñ o ki haqqıñ vire haq üzre gide
Haq rasûlünüñ ol elbette sever aşhâbın
- 3 Dîni bâbında gerekmez ki tecâvüzde ola
Lâzım oldur ki bile bir kişi kendü bâbın
- 4 Görür âşâr-ı şafâ gözi açıklardan olur
Gözün açub kıoya her gâh o ki ğafletde ħâbın
- 5 Bir kişi ola [ki] münşî ide Nazmî inşâ
Şânına göre ider her kişinüñ elķâbın

Nev'î dîger der ân kâfiye te revî

453

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Zîsa' âdet aña kim Hakkuñ idüb tâ' âtin
İtmeye zâyi' ebed yok yire var evkâtın
- 2 Cihet-i âhîr kı eksigi olmayan kes
Dâyim arturmada olur bu cihân dârâtın
- 3 'Amil olmaya o kim hükmi ile Qur'ânuñ
Hakkuñ inkâr olur ol bâtıla ol ayâtın
- 4 'Aşıkun hâlet-i vecdini ta' accüb itmez
Bile 'ışkuñ nedürür ol kişi kim hâlâtın
- 5 Hüsni nazm ile ider Nazmiye hakkâ taḥsîn
Her gören nazm-ı laḫîf ile o hüsniyyâtın

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ cîm revî

454

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Dilde şol cünd-i gamuñ keşretle efvâcın
Dâyimâ zann iderem baḫr-i belâ o emvâcın
- 2 Âdemî olanuñ âdemligi oldur kim ol
Luḫf idüb hoşca tuta şefkat ile muḫtâcın
- 3 'İlm ile 'âmil olan 'âlim-i ḫâkim kim var
Bil ki muḫkem tutar ol şer' kavî minhâcın
- 4 Mât idübdür niçe kez bu felek-i lu'bet bâz
Ḫalkuñ ol naḫ' -ı meşekkatde niçe leclâcın
- 5 Ulu 'ibredür o kim şâh-ı cihânlar Nazmî
Âhîr elden çıkarur göz göre taḫt u tâcın

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ şad revî

455

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Kendünüñ ol ki şalâh ile ide ıslâhın
Şād ider haq bu ki mevtâsınuñ ol ervâhın
- 2 Z̄ulmet-i cehlden eyler özin elbette h̄alâş
Meclis-i 'ilmüñ elinden qomayan mişbâhın
- 3 Devlete ğirre olub mevtini añmamaqdur
Ulular kim ulular hemdem olan mezzâhın
- 4 Keşrete düşmen olur kesb ider özge h̄alet
Nüş ide bir kişi bir kerre ki vaḥdet rāhın
- 5 Dāyimā kār-ı şalâh üzre olub şālih olur
Nazmiyā eyleye nefsinüñ o kim ıslâhın

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ hâ revî

456

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Devlete ğirre olub ol ki yüceldür kâhın
Hiç görmez mi ola maqbereler surâhın
- 2 Cāhden 'azl olunan cāh diyu diyu ölür
Ol ki bīmār ola elbette diler dervâhın
- 3 Şimdi her şāhib-i iqbāl olanuñ çoğı sever
Şol muşāhibleri olanlarınıñ küstâhın
- 4 Bî kerem olanı her ḥal ile farz eylerler
Dehr bağınıñ o bir mīvesiz olan şāhın
- 5 Dīni bābında ider qadrini pest ey Nazmī
Devlete ğirre olub ol ki yüceldür kâhın

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ dal revî

457

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Ol ki bir dostunuñ yād ide dāyim adın
Hayrla eyler o pes anuñ o yüzden yādın
- 2 Dāyimā ol kim ide āhîret hālîni yād
Anuñ olur o tedārikde demādem zādın
- 3 Ola her bir kişinüñ derdi ki hadden artuğ
Eksik itmez o demādem dün ü gün feryādın
- 4 Hāğ bu isrāfla hısseden olur imdi berî
Uyduran birbirine maşraf ile irādın
- 5 Bir sa' ādet mi olur Nazmî o deñlü farazā
Kıla beş vaqtini bir kişi süre evrādın

441b

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ rā harf revî

458

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Hāğkuñ ol görmek ümîdinde olan dîdārın
Şu gibi kesb-i şafā eylemege qor kārın
- 2 'Ākıl olan şer ü şūr ile dilefkār olmaz
Dāyimā hayr 'amel üzre ider efkārın
- 3 Māyil olmaz servetin zînetine 'ārif olan
Göze göstermez elüñ cübbeyile destārın
- 4 Ehl-i hāl olan ider ahsen-ı hāl ile 'amel
Eylemez lāzım-ı ihfā olanuñ izhārın
- 5 Nazmiyā ol ki seħî olub ola anda seħā
Mümkin olduqca ider Hāğ yolına işārın

Nazîre 459

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Gün gelüb görmege her gün o mehûñ dîdârın
Yüz sürer işigine yaşdanur uş dîvârın
- 2 Emr-i ma' şûka ider ' aşık itâ' at dâyim
Harc ider yolına hemvâr dağı hemvârın
- 3 Zülf-i ruhsârına dildâruñ o kim bağlaya dil
Aña şarf eyler o her leyl ü nehâr efkârın
- 4 Rind olan egnini başını gözetmez hergiz
Yine rehn-i mey ider cübbeyile destârın
- 5 Bir güzeller şehinûñ medhine îşâr eyler
Nazmî her nazmın o mânend-i dür-i şehvârın

Nev' i dîger der ân kâfiye incâ ze revî

460

- 1 Ol ki dünyâya ziyâde ide hırş u âzın
Çoğın ister dilemez nesnenûñ aşlâ azın
- 2 Ehl-i faqr ıssıda şovukda geçinür geçirür
Her meh ü sâl kıy şalla kış u yazın
- 3 ' Aklı olan olur elbette başîret üzre
' Aklı olmayanı idinmez ebed hemrâzın
- 4 Kişi kim ehl-i başîret ola gözler dâyim
Cihet-i lütf ile her nesnenûñ ol mümtâzın
- 5 Nazmiyâ kendüne demsâz olur zevk eyler
Ehl-i hüzn işide kimûñ ki hâzîn âvâzın

Nev' i dîger der ân kâfiye incâ sîn revî

461

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Tuta bir meyyitinûñ niçe dem ol kim yasın
Dembedem qalbinûñ arturmada olur pasın

- 2 Herkesüñ 'ömri ekinin niçe turur görünür
Mâh-ı nevden felek aldıķca eline dâsın
- 3 Câha devlet didigi câhil aña beñzer kim
Tıfl-ı ferbe şanur anuñ ki göre âmâsın
- 4 Gözi ıoyar kişinüñ şöyle ki çok nesne göre
Nitekim vüs' at ider def' -i ğam iflâsın
- 5 Kâlbe şâfî durur elbette şafâ zıkr-i Hüdâ
Göz günüñ şayķal açar niteki Nazmî pasın

Nev' i dıĝer der ân kâfiye incâ şın revî
462

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Göz göre uğrada her kim ki belâya başın
Aķıdur acıĝıla gözinüñ elbet yaşın
- 2 Ol ki bî 'âr ola her ğâh fezâhatde olur
Yaĝdur[ur] el anuñ üstine melâmet taşın
- 3 Âferin aña ki yoldaşlıĝ idüb her yerde
Kimüñ olursa demâdem işide sâbaşın
- 4 Ol ki bir ğurbete düşe gerek oldur aña kim
Bile ol yolda o yoldaşını bir ķardaşın
- 5 Âdem oldur kim ide ķandeyise âdemlük
Nazmiyâ gözleye ķardaşı gibi yoldaşın

Nev' i dıĝer der ân kâfiye incâ 'ayn revî
463

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Hâkim-i zâlim olan şaħşı daħı etbâ' ın
Hâķ getüre daħı hayruñ götürü mennâ' ın
- 2 Götürü nefret ider götüremez eller ebed
Görelere bir kişinüñ kim yaramaz evzâ' ın

- 3 Aḥz-ı mal ile beherhāl ḳatī zālīm olur
Öyle gördüm ben o ḥükm issilerün ṭammā' ın
- 4 Faḳr derdini nedür bilmez ebed ehl-i ğınā
Yine anuñ o çeken kimse bilür evcā' ın
- 5 Naẓmī irgürdi kemāline bugün ol fennüñ
Naẓmī Cāmī gibi cāmī' olalı envā' ın

Nev' i dīger der ān ḳāfiye ĩncā ğayn revī

464

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Vaḳt-i dīde göre dehrün o ki baĝ u rāĝın
Gül ü bülbül yerine ḥārıla görür zāĝın
- 2 Şu gibi çaĝları giçer çu yigitlük çaĝı
Bulamaz pīr olıcaḳ kişi yigitlük çāĝın
- 3 Güç gelür lāyıḳ-ı cāh olan o cāh ehline
Bir yüce cāhda görmek kişinün alçaĝın
- 4 Görse bir kes görünirdi gözine bir ulu taĝ
Ehl-i derdüñ o dilinde olan añ kim dāĝın
- 5 Dehrün āh-ı āteş ḳahrı kişinün ey Naẓmī
Göz göre yüreginün ṭurmaz eridür yaĝın

442a

Nev' i dīger der ān ḳāfiye ĩncā fe revī

465

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Her kimün kim göre bir şu gibi ḳalbi şāfın
O leṭāfetle umar herkes anuñ elṭāfın
- 2 Ol ki Ḥaḳ yolına şıdḳ ile ide bir şadaḳa
Ḥaḳ virür aña anuñ şübhe mi var eẓ' āfın

- 3 Eller el arkaşı yerde diyü inşâf eyler
Göz göre bir kişinüñ kim göreler inşâfın
- 4 Mâh mânendidürür encüm ile heştide
Şâh kim ‘ asker-i bihâd kuşada eṭrâfın
- 5 Görse cevher gibi bir zâṭ-ı şerîfi Nazmî
Özge vaşşâfî olub hûb ider evşâfın

Nev‘i dîger der ân kâfiye incâ kaf revî

466

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Ehl-i şehriñ ki metâ‘ ile bezer esvâkıñ
Şarf ider her birisi aña bezer eşvâkıñ
- 2 Eli ayağı şanur kendözini dünyānuñ
Zer ile zen ki bezer sâ‘ idi birle sâkıñ
- 3 Yâd-ı kubr itmemedden ‘ aklı kuşûrundanur
Ol ki bünyâd-ı kaşûr ile yücedür ṭâkıñ
- 4 Ğam yimez rızķı için gönli ganîler hergiz
Yâd ider kendünüñ ol rızķ viren Rezzâkıñ
- 5 Özleye gözleye ol kimse ki bir müştâkıñ
Nazmîyâ ancılayın kimseye ben müştâkıñ

Nev‘i dîger der ân kâfiye incâ kef revî

467

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Göreler bir kişinüñ şöyle ki bir idrâkin
Hep bilürler anuñ ol vechile ṭab‘-ı pâkın
- 2 Lazım oldur k’ola bir ehl-i dil ile hemdem
Gâh gâh eglemege kişi dil-i gamnâkın
- 3 Hırşı artar dağı hem arturır elbet ṭurarak
Mesken-i buğlde her sâkin olan imsâkın

- 4 Her kişi kim ölüser hāk oluser pes ol dem
Rūzigār āh ki hep bāde viriser hākın
- 5 Nazmiyā hıdmetine t̄alib olurlar elbet
Göreler bir kiřinüñ ōyle ki bir idrākin

Nev‘i dīger der ān k̄āfiye ĩncā lām revī

468

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Gören āfaķuñ o bir merd-i mübārek fālin
Ŗarf ider medħine anuñ niçe ķıl ü ķālin
- 2 Def i bir ‘ibret alub iylüge bir ğayret ider
Görse bir kimsenüñ idrāki olan bedħālin
- 3 Başa almaz ele hıdmetle belī diyü belā
Diler ol kim bu cihān işe ferāĝ-ı bālin
- 4 Ŗıhħat ü ‘āfiyetüñ ķadrin Oñat bilür o kim
Derd ü miħnetle geķüre niçe māh u sālin
- 5 Zīsa‘ ādet aña kim ola demādem sözi Hāķ
Nazmiyā itmeye bātl yire ķıl ü ķālin

Nev‘i dīger der ān k̄āfiye ĩncā mīm revī

469

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Bu cihānuñ niçe eyyām çekem ālāmın
Bir sükün ile niçe an bulamaz ārāmın
- 2 Hadden artuķ ider eller görecek tekrīmin
İtmeye eksik o kim ellere bir ikrāmın
- 3 Zīsa‘ ādet aña kim olmaya hālin birān
Hep ‘ibādetde geķüre t̄ura Ŗubħ u Ŗāmın
- 4 Hāyf aña kim vara hengāme-yi lu‘ b u lehve
Geķüre beyhude ol ğal ile her hengāmın

- 5 İrzına hîç getürmez hâlel ile noķşân
Nazmiyâ şaklaya ol kimse ki dâyim nâmin

Nev'î dîger der ân kâfiye ĩncâ nûn revî

470

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Şerr-i şeytandan o kim şıklımaya ĩmânın
Oda atmaķdurur ol göz göre Hâķķâ cânın
- 2 Hadden artuķ ola anuñ [ki] oñulmaz derdi
Eksik itmez o demâdem dün ü gün efgânın
- 3 Ellerüñ yıķa o kim ķande olursa İrzın
Ellerüñ boynına alur o demâdem ķanın
- 4 Balsa irgörürdi devlet ü câh ehli olan
Ref ile menzil-i keyvâne tamâm eyvânın
- 5 Nazmĩnũñ nazma şumülen bilür añlar külli
Her kişi kim göre külliyet ile divânın

Nev'î dîger der ân kâfiye ĩncâ he revî

471

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Gözleyen hırş ile dâyim bu cihânuñ câhın
Gözlemez añmaz o şoñ menzili merķad-i câhın
- 2 Zĩsa' âdet ki ķomaz Hâķķı dilinden bir dem
Ol ki hep tã' at-i Mevlâya ķoya her gâhın
- 3 Luţf ile gözler o kim âdem ola hemdemini
Ĥayrĥâhı idünür luţf ile hem hemrâhın
- 4 Ehl-i hâl olmaz ebed ehl-i hevâya hemdem
Ĥayrĥâhın bilür añlar daķı hem bedĥâhın
- 5 Bir kiřinũñ k'ola Nazmĩ ģamı hadden artuķ
Eksik itmez o ģam ile o demâdem âhın

442b

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ yâ harf revî

472

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 İtmeye dembedem eksik o ki hūy u hāyın
Giderek arturur ol derdile āh u vāyın
- 2 Ol bilir qadr-i refāhiyyet ile behceti kim
Derd ü gāmda geçire niçe yıl ile ayın
- 3 Yerini cāy-i bülend idinen añmaz mı ola
Çāh-ı merqadde idinse gerek āhır cāyın
- 4 Vāy añā kim cihet-i āhıreti qoya dağı
Dāyimā kār-ı cihāna qoya fikr ü rāyın
- 5 Künc-i gāmda ola Nazmī o ki bīkes tenhā
Her dem ol hemdem idünür turur āh u vāyın

Nev'î dîger kâfiye bā vaşl u hurūc incâ elif revî vü dāl vaşl u nūn harf

473

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Kişi kim olmaya fāriğ heves-i dünyādan
Qurtuluş yoqdur ebed şūr ü şer ü gavğadan
- 2 Dāyimā ol ki bu dünyā hevesinde ola hep
Hāberi olmaz anuñ āh ebedī' uqbādan
- 3 Olur iblī' şıfat şerre yelen pür telbīs
Ādemi olmaz o hāli şer işe iğvādan
- 4 Şıhhat ile bu cihān içre selāmet kim vār
Ulu ni' metdürür ol qullarına Mevlādan
- 5 Tab'-ı Nazmīden o peydā olan elfāz-ı bedī'
Güyyiā dürdür o her demde çıkar deryādan

Nazîre 474

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Sözde yāruñ lebi dem urşa nola ' İsādan
Cümle dil mürdeyi ḥālî degül ol iḥyādan
- 2 Yoğ sitārem ebedī mihr ile bir mehrūdan
Siyyemā mihiri yoğ ol māh-ı melek sīmādan
- 3 Ādemīden ḳomaz elbette perī vaḥşetini
Yār gizlense hemişe nola ben şeydādan
- 4 Zülf-i dildāre ki dil düşdi kesilmez ḳat' ā
' Ömre sürer geçemez ol ebed ol sevdādan
- 5 Rūy u müyımı nigāruñ göre mi yine gözüm
Rūz-ı şeb istedigüm āh o durur Mevlādan
- 6 Ehl-i dünyānuñ ol oldukları āmāl ile zār
' Āḳıl olanları bizār ider dünyādan
- 7 Geçti çün ma' rifet ehline nazardan erkān
Nazmiyā sen daḫı geç şî' rden ü inşādan

Nev' i dīger der ān ḳāfiye ĩncā bā revī

474

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Būse canumdur o şeftālūye beñzer lebden
Daḫı ol vechile ol sīb gibi ḡabḡabdan
- 2 ' Ārif oldur ki güzellerle mey içdükce müdām
Tā şabāḫa çıkara bezm-i şafāyı şebden
- 3 ' Āşık olan ki gözinden aḳıdur bīḫad yaş
Āḳça ḫarc eyler o şan kim dōke şaça cebden
- 4 Yār olub ḫalī' i oñmağ kişi Ḥağ virmesidür
Bilmek olmaz o sa' ādet cihetin kevkebden⁴

⁴ Metinde “aòterden” şeklinde yazılmıştır.

- 5 Sevḳ-ı şevḳ iylemedür meşrebi cāmīñ şāfī
Naẓmiyā ehl-i şafā zevḳ ider ol meşrebden

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ te revî

475

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Düşmedüm şevḳe ben ol mâhıla bir vuşlatdan
Yoḳdurur âh benüm ṭālî'üm ol devletden
- 2 Ehl-i diller olur elbette perişân hâtır
Cem' -i nâdanıla bir arada cem' iyyetden
- 3 Yâr aḡyâr ile her dem ki varub hemdem olur
Ben helâk olurum âh ölürüm ol ḡayretten
- 4 Yâr meclisde kime kim ṭolu ḳaldura yinse
İçmeye kes düşer ol kes ki düşer hürmetden
- 5 'Âlem-i zevḳin ebed añlamamışdur devrünü
Rûḡa rāḡ ile o kim ḡâfil ola rāḡatdan
- 6 Bulamaz kimse ḡuzûr ile şafâ keşretten
Naẓmiyâ 'ârifisen geçme yûri vaḡdetden
- 7 Olmayan devlet-i dünyâ ṭalebi üzre olur
İbtizâl ile ḡaḳîḳatde beri zilletden

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ rā revî

476

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Geçer her kim heves-i 'izzet ile efserden
Ḳurtulur ḡuşşa vü endûh ile derd-i serden
- 2 'Aşîḳ oldur ki meh ü mihr şıfat şevḳe düşüb
Rûz-ı şeb gitmeye bir laḡzâ der-i dilberden
- 3 Rûşen ol mihr ile meh ḡüsn ü cemâl-i yâre
Geçecek beñzeyemez ziver-i sîm ü zerden

- 4 Hatt-ı leb sūre-yi kevşerdür o hūriveşde
İşiden vaşfını şu gibi okur ezberden
- 5 Āh eşer eylemez ol sīm tene āh anuñ
K̄albi āhenden ola varısa ya mermerden
- 6 Şem' i hūsnine ki pervāne-yi dil düşdi anuñ
Çıkdı ol döne döne āh ki bāl u perden
- 7 Nice meyl eylemeye zāt-ı şerīf-i yāre
Nazmiyā ola h̄abīr ol kişi kim cevherden

443a

Nazīre 477

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Beni her kim ki ayırmağ diler ol dilberden
Dilerüm ayrıla cāndan çıka ya rab serden
- 2 K̄arañulık başar ānīde gider nūr-ı başar
Ayrulursam yüzi mihr ü meh-i enverden
- 3 H̄ağ bu kim cān elemidür ki hemīn 'ömre sürer
Gam-ı zūlf ile ki dil cev̄r çeker dilberden
- 4 Başuma geldi benüm baña ne şandıysa h̄aşūd
Dilerüm kim aña dağı gele H̄ağdan erden
- 5 Nazmi kim ayrıla ayrığşı olur dilberden
Ayrulur mı kişi anuñ gibi bir cevherden

Nev' i dīger der ān k̄āfiye īncā lām revī

478

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 H̄aşılum gözyaşı dökmekdürür ol güzelden
Ağlayu ağlayu k̄orğum bu çıka göz elden

- 2 Yağdı gözyaşı vücūdum evini döne döne
Māhāşal döndüm o dolāba ki düşmüş selden
- 3 Beni cevr ile helāk eyler o cevvār āhir
Cevrimüş işi güci āh anuñ evvelden
- 4 Ehrimen cinsini ādem yerine kıomasa hiç
Ol perī olsa berī āh biraz engelden
- 5 ‘Işık yolında seni eller ayaklar Nazmī
Ayağūñ bek baş o yolda ne gelür pes elden

Nev‘i diğer der ān kāfiye incā mīm revī

479

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Hızızı ger varısa bir hoş dem ile ‘ālemden
Ol perī vahşet idüb pes ne kaçır ādemden
- 2 Ādemi olan olur ādeme māyil cāndan
Kaçmaz ādemden o kim hızızı ola ‘ālemden
- 3 Dilber oldur ki dil ehline ola meyli hemīn
İctināb eyleye her merdüñ lāyefhemden
- 4 ‘Ākıl olunca güzel tab‘ı olur hūb u laṭīf
Ġāfil olmaz o bir ehl-i dil olan hemdemden
- 5 Dilrubā kim ola ağıyārıla hemdem aña āh
Dil viren ola mı hāli elem ile ğamdan
- 6 Bir şeh-i hūsnūñ elinden ala ol kim bir ayak
Farkı anuñ nedürür hālet-i cām-ı Cemden
- 7 Nazmiyā sūr-ı sūrūr ile ne mesrūr olur āh
Haber alan dem-i āhir elem-i mātemden

Nazîre **480**

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Heçr-i dildârıla dil çekdigi derd ü ğamdan
Cânuma geçdi uşandum götüri ' âlemden
- 2 Derd-i dildârıla dil başladı kan olmağa tâ
Cân elem çekmededür bu deme dek ol demden
- 3 Āh ile nâle ki her dem iderüm bülbülveş
Terd ü şer ol yüzi gül âhumıla nâlemden
- 4 Ol ki keyfiyet-i cām ile feraḥ milketin
Pâdişâh ola nedür devrde farkı Cemden
- 5 Yâr derdiyle ki her demde baña itdürür âh
Nazmiyâ âh uşandırdı beni ' âlemden

Nev'î diğer der ân kâfiye incâ nün revî

481

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Ey şanem şanma ki cânım şakunam ben senden
Yoluña ola revân tek dile anı benden
- 2 Kimse cânâ beni senden idemez hiç cüdâ
Meger ölüm gele ölem olam ayru senden
- 3 Sen ki benden olasın bir nefes ayru cânâ
Cânun ayrulmasıdur aña ne şübhe tenden
- 4 Āhum eylerdi benüm saña eşer âh eger
Olmasa kalbün eyâ sîm tenüm âhenden
- 5 Senden ayru niçe olmaya bu Nazmî biḥâl
Bülbülün ḥâli nolur dūr olıcağ gülşenden

Nazîre 482

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Câmı cānā yoluña dilerseñ sen benden
Nola kim anı dirîğ eylemezem ben senden
- 2 Yoluña ölmege kim cān virürüm ben cānā
Sen neden kim kaçasın yoluña cān virenden
- 3 Saña āh itmez eşer ey şanem-i sîm beden
Āh kim қatîdürür қatî dilün āhenden
- 4 Hüsrevā қandeyise қande ki Şîrîñ lebüñe
Beñzedür kendüni ol kellelük aña қandan
- 5 Başıña yâr senün İrgörür eñ soñ niçe derd
Nazmî başuñ yarağın gör yüri var erkenden

Nev'î dîger қāfiye bā redif vü vaşl u hurûc

484

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Beni dūr itmege қаşd ide o kim cānāndan
Devr dūr ide anı dār u diyār u cāndan
- 2 Beni kendinden o cānan ki ayurmaқ diler āh
Baña cān acısını çekmedür ol cānāndan
- 3 Āşıkuñ kim ala cānın[1] elinden ağıyār
Cāndan ayrulma degül midür aña ol andan
- 4 Müdde'î ālıla alursa elimden yāri
Baña yār ide midür luţf umarum yārāndan
- 5 Ol yigitcek kim anuñ bir қoca lalası var āh
Қorқarum bir iti ağındur ol āhir yandan
- 6 Қоşулur dāyim o lalasına āh ol çelebi
Hāre gül hemdem olur gibi gelmez andan

- 7 Yār kim Nazmıyî terk itdi uyub aġyāre
İtmedi fark o bir ehl-i dili nādāndan

Nev'î dıġer bā redif vü vaşl u ġurūc u mezīd-i ĩncā rā revī vü elif redif

483

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Almaz ey bülbül dil ol yüzi ġülzāruñdan
Ne umarsın daġı ya ol yüzi ġülzāruñdan
- 2 Ne belādur ki umarken dün ü ġün luţf u vefā
ġöresin cevr ü cefā ikide bir yāruñdan
- 3 Añma 'aşıklıġ iden ey heves iden 'ışķa
Reh-i ma'şūķda tā ġeçmiyecek 'āruñdan
- 4 Şu gibi ġönlümüzi 'ışķıla kendüñe aķıt
İtme maġrūm-ı İlāhī bizi dīdāruñdan

443b

- 5 ġarazūñ yāre meġer 'ışķuñı iş'āruñdur
Nazmıyā böyle bu pürġāl olan eş'āruñdan

Nev'î dıġer der ān ġāfiye ĩncā nūn revī

485

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Ey ġöñül sen ki cüdā olduñ o cānānuñdan
Olduñ ey vāy ġaķıķatde cüdā cānuñdan
- 2 Diñledi nālemi bir dem didi dilber ki senüñ
Neydigüñ ben bilirem 'ışķıla nālānuñdan
- 3 Dembedem šırma dilā derd ile eġġān eyle
Bil ki dildār senüñ ġazķ ider eġġānuñdan
- 4 Diler ey dil seni dilberden ide dūr ġasūd
Ya'ni šeyġanlıġ idüb ayura ĩmānuñdan

- 5 Melik-i mülk-i suhen olduğını nazm ile sen
Nazmiyā kim ki görürse bile dīvānuñdan

Nazīre 486

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Boyuña qol şalamaz kimse giribānuñdan
Pāyiñe dest uramaz kimsene dāmānuñdan
- 2 Belüñe belki qolay olurdu qol tolamaq
Hancerüñ gitse güzel şāhum eger yanuñdan
- 3 Bađda sünbül ü reyhānı kıılır şūrīde
Bād virdükce haber zülf-i perişānuñdan
- 4 Sünbül şahn-ı çemen hüsn ile şūrīdedürür
Senüñ ol sebze mişāli haṭ-ı reyhānuñdan
- 5 Her dem olmazdı bu Nazmī iki gözüm giryān
Büse luṭf itseñ o la' l-i leb-i handānuñdan

Nev' i dīger der ān kāfiye ĩncā rā revī vü mim vaşl

487

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Hāzzı ben bülbülüñ ol ol yüzi gülzārumdan
Hāzz ider qarşusına ol yüzi gül zārumdan
- 2 Sīnemi qarbu deler bu dilimi iki diler
Qaç kez oq gelse toqunsa baña dildārumdan
- 3 Tiğ-i hecr ile ne ğam dilde olan yāremden
Merhem-i vaşla ki bir çāre ola yārumdan
- 4 Düşmeni kendözine yār idinür şöyle ki yār
Dostlar ben ölürüm ğayret ile ' arumdan
- 5 Bellidürr eyledigüm nazm-ı şi' arın iş' ar
Nazmiyā munṭazam elfazıla eş' arumdan

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ nûn revî

488

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Kahr-ı dehr eyledi bîzâr beni cânımdan
Gitmez oldu ğamı ğuşşa ebedî yanımdan
- 2 Cânıma oldu benüm ğuşşa vü ğam derd ü elem
Oldurur hep beni bîzâr iden cânımdan
- 3 Künc-i miñnetde ğalub derd ü belâya düşdüüm
İtdi dūr āh ol elemeler beni yārānımdan
- 4 Götürilmüş görürüm ğalk-i cihāndan şefkat
Çıķasum gelmez ebed külbe-yi ağzānımdan
- 5 Nice cem' iyyet-i ğātır ideyin kim Nazmî
Ĝuşşa gitmez bu dil-i zār u perişānımdan

Nazîre 489

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Cān bağışlar baña her söz leb-i cānānımdan
Anı ben anuñçün yeg severin cânımdan
- 2 Çeşm-i luţf ile nazār itmeyicek ğālüme yār
Görinür 'aynı ile dīde-yi giryānımdan
- 3 Şevķ-i mihr ile bugün ol meh-i Ğurşīd ruğuñ
Didiler 'ışķumı āh-ı dil-i sūzānımdan
- 4 Elime girseñ eyā ğamze-yi ğünrīz nigār
Ķomaz idim seni şimşīr gibi yanımdan
- 5 Her dem itsem nola bülbul gibi feryād-ı hezār
Nazmīyā ayruyım ol yüzi ğülistānımdan

Nazîre 490

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Duydılar yandığımı sūz ile efgānumdan
Bildiler neydüğümü derd ile nālānumdan
- 2 Ben firākuñda neler çekdiğüm ey ğonce dehen
Bellüdür derd ile bülbül gibi efgānumdan
- 3 Nār-ı ıŝkuñ dili yaqduğına yetmez mi delîl
Qara qanlar ki gelür dîde-yi giryānumdan
- 4 Şevq-i mihrüñle olur gün gibi rüşen' iŝkum
Ey yüzi mäh bu äh-ı dil-i sūzānumdan
- 5 Bozdı zülfüñ ğamı cem' iyyetini hâtırumuñ
Ey perî ŝān ŝora bir hâl-i periŝānumdan
- 6 Hüsrevā vaşf idicek la' l-i leb-i Őirîñüñ
Her sözüm luţf ile güyā ki gelür cānumdan
- 7 Devlete irer iŝigiñde efendi kul olan
Umar ol himmeti Nazmî kulı sultānumdan

Nev' i dîĝer kâfiye bâ redif vü vaşl u hurûc u mezîd incâ râ revî

491

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Sen benüm cān gibi cānānum olan yārumsın
Dembedem cān u dil eglencesi dildārumsın
- 444a**
- 2 Senden özge bu cihān içre benüm yārum yok
Sen benüm iki ciĝānda güzelüm varumsın
 - 3 Ben senüñ kuluñam ey hüsñ ilinüñ pâdiŝehi
Sen benüm güzel efendüm daĝı hünkārumsın
 - 4 Ben senüñ nāle vü zār ile ki bir bülbülüñüm
Sen benüm behcet ile bir yüz-i gülzārumsın

- 5 Nazmiyem sen şeh-i hūbānı nola ben her dem
Eylesem medh benüm sen dür-i şehvārumsın

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ nûn revî

492

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Sevmişem ben seni cân ile ki cânānumsın
Dirligüm zāt-ı şerîfünledürür cânumsun
- 2 Zülf ü ruhsāruñıla sen benüm ey rûh-ı revân
Mihri cāndan ilerü dīnüm ü imānumsın
- 3 Bu cihān içre bugün ben senün ey Yūsuf-ı hūsn
Kulıñum cânıla sen ' izz ile sulţanumsın
- 4 Giryeden oldı gözüm āh ki ' ayn-ı Ya' kûb
Çekerüm hāsetüñi Yūsuf-ı Ken' ānumsın
- 5 Nazmiyem ben ayağün tozına düşmüş bir mūr
Sen şeh-i hūsn başum tâcı Süleymānumsın

Nev'î dîger der ân kâfiye bâ redif vü vaşl u hurüc nûn revî

493

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Ey perî sen ki bu hūsn ile bugün bir cânsın
Gördüğün ādemi dīvāne ider cânānsın
- 2 Sen bu şekker leb ü Şîrîn dehenün birle bugün
Hüsrevā Mısr-ı behā Yūsufi bir sulţānsın
- 3 Hüsrevā şol leb-i Şîrîn ü şeker hand ile sen
Server-i memleket-i hūsn ü şeh-i hūbānsın
- 4 Sen bu hūsn ile perîsin dağı hulq ile melek
Şüretā gerçege ey nūr-ı başar insānsın
- 5 Nazmî-yi mürde dilün dirlügi sen cânıladur
Sen güzel hūsn ile cânāneler içre cânsın

Nev' i dīger kāfiye bā vaşl u ħurūc u mezīd incā rā ħarf revī

495

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Yüz sürüb Ka' be-yi kūyine nigāruñ vireyin
Cānumı âteş-i hecrinden anuñ kırtarayın
- 2 Getürüb riş-i sefidı beni oldur diyüben
Der-i yāre kefenüm boynuma daķub varayın
- 3 Leb-i cānāneye hemser geċinürmüş ģonca
Gerdeninden ċekeyin başın anuñ kıparayın
- 4 Zülfine şāne yüzün sürdüĝi yārūn yaramaz
Bugün uş yaşını yüz yirde ben anuñ yireyin
- 5 Zülfi ĝibi yüzüm ayaĝına sürsem Nazmī
Nola kim ben daķı her vechile yüzi kıarayın

Nazīre 496

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Yāre ĝeh mest ü ĝeh ayuķ bir iki yol vireyin
Vaşl için ĝeh delü ĝeh uşlu ĝibi yalvarayın
- 2 Vaşla imkan yoĝsa ger aña biñ minnet idüb
Bāri yüz luţf ile bir būselerini aparayın
- 3 Bir şeh-i ĝüsne kıul olub düşelüm ĝıdmetine
Oñmaduķ dil baña uy ĝel seni ben oñarayın
- 4 Dāmen-i vaşla el irmez dime ey dil beni kıo
Yaķa mı firķat elinden hele bir kırtarayın
- 5 Cānib-i derĝeh-i dildāre varub Nazmī yine
Nāle vü āhumı ' ışķ ile ĝöĝe kıķarayın

Nazîre 497

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Yüz süre kapuña ey yâr hele bir varayın
Bir hasûduñ bulub anda başın iki yarayın
- 2 Şânaveş başımı yüz yirde yararsañ nola yâr
Bende tek ancılayın zülfüne bir el qarayın
- 3 Râzıyım öldürür iseñ dañı öldür beni tek
Ağ gögsün qara bağruma biricik şarayın
- 4 Qaçdığınca tütüdersun baña sen tıflı müdām
Düşüb ayağına rez duğterinün yalvarayın
- 5 Sāyeveş bende yanuñca bile şalınsam olur
Nazmî dirler quluña ben dañı yüzi qarayın

Müreddef der kâfiye müreddef bâ elif incâ vü vaşl rā revî

498

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Didiler cân-ı cihân la' lüne güftaruñ için
Didiler rûh-ı revân qaddüne reftaruñ için
- 2 Yüzüne ehl-i nazarlar nazar itdügi gibi
Mîhr ü mehdür didiler cebhe vü ruhsaruñ için
- 3 Ey tabîb-i dil ü cân la' l-i lebün şerbetidür
Emsem olan yine ben ' aşık-ı bîmāruñ için
- 4 Cüst ü cū itmededür çün seni her süyıla ger
Âb dirlerse dil-i ' aşık-ı didāruñ için
- 5 Sözde her dem ki şafābağş görübdür her bār
Medh oğur Nazmî senün la' l-i güherbāruñ için

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ nûn revî

499

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

444b

- 1 Âdem olmaz o perî didüñ o cânānuñ için
Şaķuñ andan deme ol sözi gönül cânuñ için
- 2 Seyr-i ruhsârına mâni' dür anuñ zülfi dimek
Küfrdür ey gönül anı dime imānuñ için
- 3 Haste-yi ' ışķa lebi şerbeti irincedürür
Dile var anı dilâ derdüñe dermānuñ için
- 4 Dilberüñ fikr-i vişâl ile geçer her anuñ
Ėo dilâ ol hevesi yok yire var anuñ için
- 5 Yāre bir şî'r didüm vaşf-ı lebüñ birle didüm
Didi Nazmî görelüm di ne didüñ cânuñ için

Nazîre 500

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Niçe giryān ola çeşmüm leb-i handānuñ için
Dembedem ya niçe bir ķan yuda dil anūn için
- 2 Ān-ı hūsn ile nazîrūñ nazār ehli göremez
Gördiđi an sever anlar seni hep anuñ için
- 3 Sāyeveş hāk ile yeksān olub ey serv-i revān
Oldum üftāde senüñ ķadd-i hırāmānuñ için
- 4 Dağıdub ' aķlımı dīvāne olubdur niçeler
Ey perî şān senüñ ol zülf-i perişānuñ için
- 5 Merdüm-i çeşmi ider Nazmīnūñ ey dost nişār
Dembedem la' l ile lülü leb ü dendānuñ için

Nazîre 501

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Āb şūrīdedürür ' arız-ı püranuñ için
Bād āvāredürür zülf-i perişānuñ için
- 2 Beñzedürler elif ü nūna kad ü ebrūñı
Hüsni teşbīh iderler güzelüm anuñ için
- 3 Leb-i la' lünde eyā hūr ü melek çihre senüñ
Süre-i Kevşer okurlar haṭ-ı reyḥānuñ için
- 4 Sihrde ḥāl-i zeneḥdānuña Hārūt diyüb
Çeh-i Bābil didiler çāh-ı zeneḥdānuñ için
- 5 Her sözüñ cevher iken nāzik ü rengīn dirlər
Nazmī her şı' ri ki der la' l-i dürefşānuñ için

Nev' i diger der kâfiye müreddef bâ elif rā revî

502

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Ol ki tutmaḫ dileye ' ışḫ ile dildār etegin
Tutmasun elde ḫosun ḡayret ile ' ar etegin
- 2 Rehḡüzārında ḡubār olabilür mi aḡyār
Elimizden ala ol tūalum ol yār etegin
- 3 Bir dem elden ḫomayub anı diger dem yaḫama
Tutabilsem hele bir yār-ı vefādār etegin
- 4 Alamazsam ele şahrā-yı meserret yaḫasın
Tutayın küh-ı ḡamuñ ben daḫı nāçār etegin
- 5 Midḫatüñ dürlerini ḫılmaḡa yāre iş' ar
Nazmiyā ḫoma elüñden yūri eş' ar etegin

Nazîre 503

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Tuta bir kimsene kim gayret ile 'âr etegin
Uymaz eşrâra tutar muttaşıl ahyâr etegin
- 2 Bir şaķî kim ola bir merd-i sa'ide mensüb
Beñzer ol hâl aña kim tuta gülün hâr etegin
- 3 Bir uluyı ki tutan iki yaķa issi olur
Cüybâr ekşer odur tutdđđ kühsâr etegin
- 4 Güzedur âb kenârın ki çemen beñzer aña
Tuta bir kimse ki bir 'âşık-ı didâr etegin
- 5 Nazmiyâ tül-ı emelden ebed olmaz hâli
Ol ki hâli ola tutmaķ anuñ efkâr etegin

Nazîre 504

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Diler aĝyâr elümden ala dildâr etegin
Yaraşur toĝrusı servüñ ki tuta hâr etegin
- 2 Cümle aĝyâr bir olsa degül ikisi üçü
Biñ belâ çekse elümden alamaz yâr etegin
- 3 Dileriseñ ki müdâm eylesesin def' -i humâr
Düş ayaĝına elüñden ķoma hammâr etegin
- 4 'Işķa düş 'ışķıla şüridelük eyle Nazmî
Terk-i nâmus idüb elden ķo yürü 'âr etegin
- 5 Sende Ferhâdıla Mecnün gibi deşt u kûhuñ
Yaķasın alub elüñden ķoma zinhâr etegin

Nazîre 505

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Hübduz zülf ü haţuñ tutduĝı ruhsâr etegin
Tutsa sünbülle benefşe nola gülzâr etegin

- 2 Setr ider kendü siyehrûlîgını anuñ için
Haṭuñ elden ḳomaz ol zülf-i siyekâr etegin
- 3 Gördi başa çıḳamaz ğamze-yi ğammâzuñla
Tutdı nâçar haṭuñ ṭurra-yı ṭarrâr etegin
- 4 Oldu dîvâne çü didâruñıla âb-ı revân
Tutdı şahrâ yaḳasın ol daḫı kühsâr etegin
- 5 Görinen şanma şafaḳ belki ṭutubdur ey mâh
Nâr-ı âhum felek-i aṭlâs-ı devvâr etegin

445a

- 6 Dilberâ ol ki diler ‘âşık-ı şūrîdeñ ola
Ḳosun elden o daḫı Nazmî gibi ‘âr etegin
- 7 Ol ki ‘âlemde ṭutar ‘ışḳ u muḫabbet yaḳasın
Ĝam u ğuşşa ḳomaz elden anuñ ey yâr etegin

Nev‘i dîĝer der ân ḳâfiye ĩncâ nîz râ revî

506

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Niçe bir ḳarşuña zâr ile beni zâr idesin
Niçe bir cândan anuñla beni bîzâr idesin
- 2 Niçe bir cevr ü cefâ itmek ile ey dilber
Ben dilefkâr ğam u derde giriftâr idesin
- 3 Kime olursa lebüñ öpdürüb âh ey cânım
Niçe bir cânını ben ‘âşıḳuñ âzâd idesin
- 4 Vaşl ile her dil-i bîmâre iderken tîmâr
Beni niçün ğam-ı hicrânıla bîmâr idesin
- 5 Vaşl-ı cânân saña Nazmî virür el şol dem kim
Naḳd-i cânı ayaĝı tozına îşâr idesin

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ fîun revî

507

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Ey perî cāna niçe cevr-i firāvān idesün
Niçe bir gön̄lüm evini yıka vîrān idesin
- 2 Neydügim ' ışk ile çün bezm-i ğamında bildün
Dembedem pes beni böyle niçe nālān idesin
- 3 Qanı raĥmüñ beni cevr ile niçe aĝladasın
Dembedem başımı her qandeyise qan idesin
- 4 Cān baĝırlarsın efendi baña ma' nide revān
Būs-ı la' lüñ ki bu ben bendeñe iĥsān idesin
- 5 Yoluña ölmege ben cān virürüm der saña çün
Gerçek olmazsa eger Nazmiyi yalan idesün

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ nîz-i nün revî

508

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Varayın kendümi ĥāk-ı reh-i cānān ideyin
Ya' ni yolında anuñ terk-i ser ü cān ideyin
- 2 ' İyd-i vaşlma irersem ben o cānānuñ eger
' İyd-i vaşluña revān cānumı qurbān ideyin
- 3 Bezm-i ' ışkında gelüb cūşa demādem yāruñ
Neydügim bildireyin dembedem eĝgān ideyin
- 4 Yār dimüş anı her gün niçe kez oqlayayın
Dembedem baĝrın anuñ qandeyise qān ideyin
- 5 Dembedem qanlı yaşum qatrelerin qandeyise
Nazmiyā yād-ı leb-i yārıla mercān ideyin

Nev' i dīger der ān kāfiye ĩncā nīz-i nūn revī

509

fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilūn

- 1 Şevk idüb ' ışkıla her demde figān eyleyeyin
Mihrüm ol māha o şevk ile ' ayān eyleyeyin
- 2 Gün gibi mihrümi ' arz itmek için ol māha
Bābına yüz süre deryūze-yi nān eyleyeyin
- 3 Nağş-i ħüsün ideyin nağş şu ħoş resm ile kim
Her nigārı o nigāra nigerān eyleyeyin
- 4 Gözlerüm yaşı gibi nem varısa şu yerine
Dilberün ayağı tozına revān eyleyeyin
- 5 Eylesem Nazmī demādem nola āh-ı pürsüz
Niçe bir ' ışk odını dilde nihān eyleyeyin

Nev' i dīger der ān kāfiye ĩncā rā revī

510

fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilūn

- 1 Dileriseñ ki dilā hemdem dildār olasın
Ĥācesiyle daĥı lalası ile yār olasın
- 2 Ne belādur buña bir yār-ı cefā pişenün āh
Elem ü miĥnet-i ' ışkına giriftār olasın
- 3 Müşkil işdur buña yol gözleyu çeşmün ola çār
Gelmeye yār tevaĥkuf çeke tā çār olasın
- 4 Bāde-yi ' ışk ile ' ārif tüş olub mest-i müdām
Zāhid-i ĥuşk gibi olmaya huşyār olasın
- 5 Gelicek ĥatt-ı ĥubārı o nigāruñ Nazmī
Göresin ĥāletini vāĥıf-ı esrār olasın

Nazîre 511

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Hey vefâsız niçe bir böyle cefâkâr olasın
Ki baña cevır idüb ağıyâra vefâdâr olasın
- 2 Dembedem devr ola ' uşşâķ nigâra senden
Ne revâdur bu ki sen hemdem-i ağıyâr olasın
- 3 Nazar-ı şefkatün ağıyâra velî ' aşıkâ yok
Bârekallâh begüm ancağ ola var olasın
- 4 İñledüb derd ile bülbül gibi ' aşıklararuñı
Niçe bir gül gibi her hâr u ħasa yâr olasın
- 5 Nazmiyâ âhuñ eger göklere irse yeridür
Ol hümâya saña kim didi hevâdâr olasın

Nazîre 512

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Kâr-ı dünyâyile dâyim ki gönül zâr olasın
Uşanub candan özgeden daħı bîzâr olasın
- 2 Dembedem âh oluserdür işüñ ey dil sen kim
Her bir âvâre yeler şaħş-ı hevâdâr olasın
- 3 İşbu dünyâ ciheti kim pürelemdür ğamdur
Ne cihetden aña göz göre talebkâr olasın
- 4 Ne belâdur düşesin âh ki bir derde daħı
Çâre bulmayasın aşlâ aña nâçâr olasın
- 5 Gücdür ol Nazmî ki devr içre düşüb nerd-i ğama
Dembedem döne döne zârı kılub zâr olasın

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ nûn revî

513

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Ey gönül niçe hezâr âh ile nâlân olasın
Niçe bülbül gibi ' âlemlere destân olasın
- 2 Tutmaya gül gibi gûş ol yüzi gül nâleñe âh
Neydügüñ bilmeye sen anca ki nâlân olasın
- 3 Câna cânâne gönül cevri kıomaz niceye dek
Mübtelâ-yı elem ü miñnet-i cânân olasın

445b

- 4 Bir dem ey âh sükûn üzre niçün olmayasın
Dembedem nice[ye dek]eşk-i revân kıan olasın
- 5 Çeküb endüh-ı ğamın döne döne devrânuñ
Nażmiyâ nice bir âzurde-yi devrân olasın

Nazîre

513

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Sen ki bir şanı güzel şüh süñendan olasın
Şânuña vechimidür hemdem nâdân olasın
- 2 Ehl-i diller saña cânlar virüriken cânâ
Sen niçün kıadrüñi bilmezlere cânân olasın
- 3 Leb-i Şîrinüñi her dñn ü denî niçün öpe
' İzz ile sen ki begüm Hüsrev-i hñbân olasın
- 4 Sen bugün Mısr-ı behâ Yüsufisun sulţânım
Hñsn ile sen seni fikr it ki ne sulţân olasın
- 5 Kııl vefâ Nażmiye şimdi ki dem ola aña sen
Bir vefâ itmedügüñ aña peşimân olasın

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ nîz elif revî

514

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Ey gönül ' ışık ile Mecnûna ki hemtâsın sen
Geşt-i deşt eylemede hem aña hempâsın sen
- 2 Terk-i ser itmede Ferhâda olursañ hemser
Nola anuñ gibi bir ' aşık-ı şeydâsın sen
- 3 Dür-i dildâra dilersen süresin yüz dâyim
Ey gönül kendüñe bir himmeti a' lâsın sen
- 4 Gül yüzi medhîni benden işidüb yâr baña
Didi güyâ ki bugün bülbül-i güyâsın sen
- 5 ' Işık-ı dildârıla şurîdelügüñ gitmedi hiç
Nazmiyâ Hâk buña bir özge temâşâsın sen

Nazîre 515

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Deyr-i hüsni içre ki bir şüret-i zîbâsın sen
Nağş ile diller alur berbat-ı ra' nâsın sen
- 2 Melek ü hür ü perî kim güzel olur güzelüm
Dağı ra' nâ dağı garrâ dağı zîbâsın sen
- 3 Her nefes mürde deli eyleyen ihyâsın sen
Leb-i cânbağş ile Hâk buña Mesîhâsın sen
- 4 Göremez cism-i laţîfüñ gözüm ey nür-ı başar
Yâ meleksin bu leţâfet ile ye hârâsın sen
- 5 Olsa Nazmî nola cân ile harîdâruñ kim
Cânlar ırzını güzel cevher-i a' lâsın sen

Nev'î dîġer der kâfiye mücerred incâ elif revî

516

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Beni her ħüba iden ' aşık-ı şeydâsın sen
Ey gönül derde düşüren beni derdâsın sen
- 2 Mâcerân ile demâdem yine ey kanlu yaşum
Ĥâlet-i ' ışkıımı iden benüm ifşâsın sen
- 3 Bilmezem kim nice siġr eyledik ey zülf-i nigâr
Gönlüme şimdi benüm âh ki sevdâsın sen
- 4 Peyk-i âhumla eyâ bâduña hempâsın sen
Âferin bâduña yine aña hemtâsın sen
- 5 Derd-i ' ışık ile görüb Nazmî ol Şirîn leb
Dedi Ferhâda bedel ' aşık-ı şeydâsın sen

Nazîre 517

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Ĥüsn ile gönlüm alan dilber-i ra' nâsın sen
Beni âşüfte kılan şuh-ı dilârâsın sen
- 2 Leb-i la' lüñle saña dil viren âşüftelerün
Ĥakdan itdükleri cân ile temennâsın sen
- 3 Nağşı dilkeş şanem ü ħüsn ile reşk-i bed çin
Deyr-i ħüsn içre bugün yine nigârâsın sen
- 4 Terk-i çeşmüñle be kâfir yine âh ikide bir
Eyleyen melek dili göz göre yağmasın sen
- 5 Ey perî Ĥâlet ' ışkuñ ile idüb dîvâne
Eyleyen Nazmiyi bir ' aşık-ı şeydâsın sen

Nev' i dīger der ān kāfiye incā nīz elif revī

518

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Ol perī vaḥşet ider ey dil-i şeydā senden
Anuñ için ider ol kendüni ihfā senden
- 2 Şoḥbet-i ḥāşına vardum o perī baña didi
Ḳurtuluş yok kaçaram niçe ki tenhā senden

446a

- 3 Būse cerā lüzum eller gibi senden didim
Nāz ile güldi nigārum didi ḥāşā senden
- 4 İtdi Mecnūn beni şol Leyli-yi zülfün didüm
Didi miskīn niçe def' ola bu sevdā senden
- 5 Ḳıldı bīçāre ğam-ı dehr bu Nazmī ḳuluñı
Åh o bīçāreye bir çāre Ḥüdāyā senden

Nazīre 519

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Ne ḳadar görür ise cevr ile izā senden
Şanma uşana şanma dil-i şeydā senden
- 2 Hīç terciḥ idemez ḥüsnüñe olan nigerān
Ḥüsn ile ğayrı nigārını nigārā senden
- 3 Def' ide hecr-i ğamın sevdicegüm vaşluñdur
Vaşluñ eylerse gönül nola temennā senden
- 4 Rūşen olmaz dil-i tār begüm ebedā māhum
Luṭf ile mihr yüzün görmeyicek tā senden
- 5 Nice demdür heves būs-ı leb-i la' lüñ ider
Nazmī ol luṭfi dem ola göre mi ya senden

Nev'î dîger der ân kâfiye incâ elif revî

520

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Cân gibi dâyim idüb kendüni ihfâbından
Ol perî vahşet ider âh dirîgâ benden
- 2 Kulum bende anuñçün degülüm yâbândan
Ol efendüm ne kaçar böyle ikiz ya benden
- 3 Şöyle düşdüm ben anuñ gönli sevdâsına kim
‘Ömrüm oldukça dağı gitmez o sevdâ senden
- 4 İsterüm anı ki cân ayru el Hakk-ı cisimden
‘Işk-ı cânane ayurmaya Mevlâ benden
- 5 Nazmiyem büse-yi la' lüñe revân cân viririn
Anı luğf eyle dirîgâ eyleme cânâ benden

Nazîre 521

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Sen perîşâna zarar yoğiken aşlâ benden
Gördüğüñce ne kaçarsın beni cânâ benden
- 2 Bir nazâr eylemedüñ luğf ile ben bendeñe âh
Ne gene şâdır olubdur ola şâha benden
- 3 Bir perîşân u melek san güzel olduñsa nola
Âd-ı meylüñ midür itmek özüñ ahfâbından
- 4 Hecerden kurtulub âh ermeyicek vaşluña tâ
Ġamuñ ey dost kesilmez gibi kıat' â benden
- 5 Nazmiyem olmadadur saña ziyâde 'ışkıum
Şanma sen saña noğşân ire şanma benden

Nazîre 522

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 'Âkıl itmez ebedî hiç bu dünyâ hevesin
Dâyimâ cândan ider ' izzet-i ' uqbâ hevesin
- 2 Ola bir kimsede kim zînet-i dünyâ hevesin
İder ol zînet için aflas u dünyâ hevesin
- 3 Olsa ednâ ne kadar tâlib-i manşıb yine hep
Her biri dâyim ider manşıb-ı a' lâ hevesin
- 4 Her nigârı ki göre cânıla olur nigerân
Dâyimâ ide o kim naqş-ı dilârâ hevesin
- 5 Nazım ü neşrûn dil ü cândan dün ü gün tâlibidür
Nazmî elden ki kıomaz şî' r ile inşâ hevesin

447a

**Der baħr-ı remel müseddes ' aruz u ğarb-ı maqsūd taqtı' eş fe' ilâtün fe' ilâtün
fe' ilât der kıafiye müreddef bâ elif**

523

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât

- 1 Fuķarâyı ki tutar ħâr u muhân
Aĝniyâ dînin ider hedem hemân
- 2 Faķrıla eyledi çün faħr beni
Olmamaķ niçün o ħâle nigerân
- 3 Olıser cümle faķîr ile ğanı
Olıser ħod öliceķ hep yeksân
- 4 Öliceķ her kişi yeksân olıcaķ
Ya gedâ olmuş o ya şâh-ı cihân
- 5 Dîne yoĝsullıĝı Nazmî nedürür
Dîn yoĝsulluĝıdır derd hemân

Nazîre 525

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât

- 1 ' Işık ile virür isem ben saña cân
Nola cân ile sevilür cânân
- 2 Dembedem eyledigüm âh u enîn
Eşer-i miḥnet-i ' ışkuñdur inân
- 3 Naķş-ı ḥüsnuñ gören elbette olur
Sen nigârîne nigârâ nigerân
- 4 Seni bu ḥüsn ile ey yâr-ı güzîn
Kim ki görse olur engüşt gezân
- 5 Koşalum ṭab' ı semenden Naẓmî
Yüregine şu' arānuñ meydân

Nazîre 526

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât

- 1 Sende bu veche ki var ḥüsn ile ân
Zâr olur anı gören gördügi an
- 2 Sende bu resme ki var naķş-ı cemâl
Ey nigârüm gören olur nigerân
- 3 Müşteridür yüziñe alnuñıla
Mihr-i raḥşân daḥı mâh-ı tâbân
- 4 Zülfüñüñ aķsi görünür ' ömrüm
Cûy-ı eşkümde mişâl-i Serṭân
- 5 Cân fezâ bûseler ile cânâ
Cân virür la' lüñe bu Naẓmî revân

Der kâfiye müreddef bu ev

527

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilāt

- 1 Āh u nāle k'ola ḥadden bīrūn
Bilünür anuñıla derd-i derūn
- 2 Şol nigāruñ ki vefāsı ola kim
' Āşıkuñ derdini eyler eفزūn

447b

- 3 Z̄eḡan-ı yār olıcaḡ sīb-i laṭīf
Z̄eḡanı ' āşıkuñ olur līmūn
- 4 Dirler aḡ aḡçe ki ḡara gün iḡün
Göricek ol her iş'eyler altūn
- 5 La' l-i cānāne ider Naẓmi nişār
Başladıḡca söze dürr-i meknūn

Nazīre 527

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilāt

- 1 Dembedem ṡırmaz ider āh-ı derūn
Derdi anuñ k'ola ḥadden bīrūn
- 2 İstemez şādılıḡın ma' şūḡı
Pes nice olmaya ' āşıḡ maḡzūn
- 3 Vaşlına bir şanem-i sīm tenūñ
Her kim ire işin eyler altūn
- 4 Olmaya kimde ki bir ḡayret-i dīn
Himmeti olur anuñ ḡāyet dūn
- 5 Vaşf-ı dendān-ı nigār ile olur
Naẓminūñ her sözi dürr-i meknūn

Nev' i dīger der kāfiye müreddef be yā

528

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilāt

- 1 Eylemiş olmağıçün ātike zīn
Dürr ile necm-i hilālī tezyīn
- 2 Katre katre dökerüm hecr ile yaş
Gör sitārum benüm ey māh-ı cibīn
- 3 Zülfünüñ olmasa sergerdānı
' Ālemi gezmezidi nāfe-yi çīn
- 4 Bārekallah zihī şan' diyu
Her gören hüsünüñi eyler taḥsīn
- 5 Ser virür yoluña zülfüñ daḥı hem
Anuñ aşüftesi Nazmī miskīn

Nazīre 530

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilāt

- 1 Yāri ger olmasa aḡyāra qarīn
' Āşıkuñ olmazıdı ḡalbi ḥazīn
- 2 Dilber ehli dile meyl eylese āh
Ebedī olmasa nādāna qarīn
- 3 Tutamaz bir arada bir miskīn
Olıcaḡ ehl-i hevā bir miskīn
- 4 Sa' d ḡali' dür o kim yāri anuñ
Ola bir mihr-i ruḡ u māh-ı cibīn
- 5 İde anlar ki nazar nazmına
Ḥab' -ı Nazmīye iderler taḥsīn

Nev'î dîġer der kâfiye-yi müreddef be vāv ĩncâ bilâ med
fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât

531

- 1 İşşı ne çıkarur elden kişi çün
Tutalum kim tuta dünyâyı bütün
- 2 Naşb-ı nefis itmedürür derde şu kim
Derbeder ola geze manşıb için
- 3 Her geçen nesne belürmez gider âh
[O] gelür kişiye güyâ kim dün
- 4 Bildürür neydüğini her dem o kim
Bezm-i ġamda ola nâlân dün ü gün
- 5 Nazmi sen ġalüñi ağla dün ü gün
Güler ise saña iller gülsün

448

Der baġr-ı remel müseddes maġbün 'arüz u ġarb maġzûf taġtî'eş fe' ilâtün
fe' ilâtün fe' ilün der kâfiye mücerred

532

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Ey göñül gözleme dâyim anı sen
K'olasın ġoşluġıla her dem şen
- 2 Geh düşer bir feraġa ġâh ġama
Şaġ olub kişi hemân olsun esen
- 3 Bir sükün eylemek olmaz bir dem
Bir hevâya düşüb âvâre düşen
- 4 Ĥalkdan imdi utanmaġ mı olur
İtmeye ġavf o kişi kim Ĥaġdan
- 5 Nîk ġâl isteriseñ Nazmi eger
Bed süġen birle ebed açma dehen

Nazîre 533
fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Düşdüñ ey dil ğam-ı dünyāya ki sen
Düşe mi saña dağı olmak şen
- 2 Düşürürsün beni her varṭaya āh
Bilmezem neyleyüm ey dil seni ben
- 3 Ey göñül yandum elüñden senüñ āh
Sevdirürsün baña her güzeli sen
- 4 Dembedem ğuşsa vü teşvişe düşer
Bir sitemkār u cefā pişe seven
- 5 Nazmiyā her güzele virme göñül
Ki güzellerde vefā olmaz iñen

Nazîre 534
fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Ola bir kimsede kim hulk-ı ḥasen
Ḥüsn ü vechile sever anı gören
- 2 Güc olur güç ḫatı dünyādan āh
Güc gelür pes kişiyeye terk-i vaṭan
- 3 İstemez Ḥaḫ yolına girdigün āh
Nefsi her kişiyeye olur rehzen
- 4 Bir günāhı kim ide soñra dönüb
İtmemek aña nedem kişiyeye neden
- 5 Dürr-i meknündürur imdi gūyā
Nazm-ı Nazmīde olan cümle sühen

Nazîre 535
fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Çeker ey dil niçe ālām u miḥen
Āh bir dilber-i hercāyi seven

- 2 Yar dirseñ saña cevr eylesün
Şevk-ı mihrüñ aña ʿ arz eyleme sen
- 3 Saña āh ey dil-i zār u miskīn
Oldı künc-i ğam u miḥnet mesken
- 4 Aña şādum ki benümçün öliceğ
Yokdurur yas idüb eyler şīven
- 5 Mihri olmadıĝı saña o mehūñ
Oldı Nazmī baña günden rüşen

Nazīre 536
feʿilātün feʿilātün feʿilün

- 1 Göresin ey qaşı yā āhiri sen
Saña qurbān olurun cānıla ben
- 2 ʿ Āşıkuñ almazıduñ sen āhın
Qalbūñ āh olmasa cāna āhen
- 3 Zülf-i pürçinūññ āvāresidür
Rūzigār ile bu dem misk-i Ḥoten
- 4 Qadd ü ḥadd ü ḥaṭuñ āşüftesidür
Bağda serv ü semen birle çemen
- 5 Sözi cāndan gelür ol dem gūyā
Nazmi kim bir söz aça laʿ lūñden

Nazīre 537
feʿilātün feʿilātün feʿilün

- 1 Gel gel ey ḥüsn ilinūñ şāhı ḥasen
Bendeyim cānıla dilden saña ben
- 2 Ḥüsn-i ḥulq ile güzeller içre
Görmedüm sencileyin ḥüb ü ḥasen

- 3 Gözüme kimse görünmez güzelüm
Hüsni-i ahlâk ile senden ahsen
- 4 Gün yüzün görmeyicek ey mâhum
Açılıb göz gönül olmaz rüşen
- 5 Fikr-i la' lûnle bu gönüm cânâ
Üns idübdür nitekim cânıla ten
- 6 Cân virür ölmege cânâ yoluña
La' lûn için seni cân ile seven
- 7 Şeb-i vaşluñla ideydün şādān
Kadre irgörüridün Nazmiyi sen

448b

Nev'î diğer kâfiye bâ vaşl u hurûc incâ elif revî

538

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Geçmeyen kes cihet-i dünyādan
Āgah olmaz taraf-ı uqbādan
- 2 Devlet anuñ ki 'de terk-i dünyā
Vara kırtula kıru ğavğadan
- 3 'Ākıl olan kişi vā' iz sözini
Ġāfil olmaz ebedî ihfādan
- 4 Luţf ider raĥm ile her muĥtāca
Ol ki bir raĥmet umar Mevlādan
- 5 Serüñi şakla ĥatardan dāyim
Sırruñı şakla şakın ifşādan

Nev'î diğer der ān kâfiye incâ vav revî

538

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Hālet alan kişi aķarşudan
Olamaz dūr kenār-ı cūdan

- 2 Seyr-i hazz ile bir aqarsuya
Ädem aqar gelür uş her sũdan
- 3 El çeke ol ki geçe dũnyadan
Qurtulur qurı yire qaygudan
- 4 Ol ki şonun aña Haqdan qorqa
Eylemez bed ' amel ol qorqudan
- 5 Nıkhah olmaz ebed bir kişiyे
Nazmiyâ eyle hazer bedhũdan

Nev'î dıger der ân qâfiye bâ redif vü vaşl u mezid incâ de revî

541

fe' ilâtũn fe' ilâtũn fe' ilũn

- 1 Devr dũr itdi beni yârumdan
Ayruyam ah ki dildârumdan
- 2 Nola bülbül gibi kılsam zârı
Ayruyam ol yüzi gülzârumdan
- 3 Şağ ola kim ebedî yoq derdi
Dilberũn bu dil-i bimarũndan
- 4 Yaruñ agyâr ölümlüsü geçer
Ben niçe ölmeyeyin ' arũndan
- 5 Nazmiyâ la' lini vaşf eyledi kim
Bellüdüür nazm-ı güherbârumdan

Nev'î dıger der ân qâfiye incâ nũn revî

542

fe' ilâtũn fe' ilâtũn fe' ilũn

- 1 Ben ki dũr oldum o cânânumdan
Ayrıyam şanasın öz cânũndan
- 2 Baña şimdengirü dirlük mi olur
Ayru düşdüm çün o cânânumdan

- 3 Nola dilhaste olursam oldum
Dür dilber gibi dermānumdan
- 4 Ayıran ayrıla ĩmānından
Ben ulın Şöyle o sultānumdan
- 5 Ol perĩ rūy ayāli gitmez
Nazmiyā bu dil-i virānumdan

Müreddef kāfiye bā vaşl mĩm revĩ

543

fe' ilātũn fe' ilātũn fe' ilũn

- 1 'AŞı iden beni sensin Memi sen
Sensin aŐũfte dilũn hemdemi sen
- 2 Sensin ol ādemi dĩvāne iden
Ey perĩ ihre güzel ādemi sen
- 3 Şehd-i la' lũnle Őifā virũridũn
Eyleseñ haste dile emsemi sen
- 4 Yādıla 'ıyŐ-ı mũdām eyleyũben
Beni yād itmeyesin eyle mi sen
- 5 Bezm-i amda bilesin neydũgimi
Dembedem diñle benũm nālemi sen

449a

- 6 Zāhidũn pendini o dilberle
Nazmiyā eyleyi or 'ālemi sen
- 7 'ıyŐ idũb mest olub āvāzeler it
Bir dem ola añasın bu demi sen

449b

*Der baħr-ı seri‘ ‘aruz u ğarb-ı maqşūr taqtı‘eş müfte‘ilün müfte‘ilün fāilāt
der ħāfiye müreddef bā elif*

544

müfte‘ilün müfte‘ilün fāilāt

- 1 Cān gibi gözümde o cān-ı cihān
Kendin ider āh nihān her zamān
- 2 Gözüme göstermez o meh gün yüzün
Gözüme tār olur o yüzden cihān
- 3 Niceye dek cān gibi āh ol perī
Ola cihān içre göziümden nihān
- 4 Ol melegi niçe göre gözlerüm
Cism-i laṭīfi göremez merdümān
- 5 Cevr ü cefādur ne ‘aceb Naẓmiyā
‘Ādeti ‘uşşāka nigāruñ hemān

Nev‘i dīger der ħāfiye müreddef bu ev

545

müfte‘ilün müfte‘ilün fāilāt

- 1 Āh-ı derün olduğı ħadden birün
Bu ki dilün derdi olubdur füzün
- 2 Bir mededüm ħalmanı feryāda āh
‘Işķ elemi hey beni itdi zebün
- 3 Döne döne nerd-i ğama zār idüb
Eyledi sergeşte beni çarḥ-ı dūn
- 4 Cānum o cānānumı sevmişdürür
Diyeli ħudret dili tā kāf u nūn
- 5 Naẓmī ki dīvāne-yi ‘ışķ oldu āh
Anda nola olmasa şabr u sükūn

*Der bahr-ı seri‘ ‘arūz u darb-ı mahzūf taqtı‘eş müfte‘ilün müfte‘ilün fā‘ilün
der kâfiye mücerred nūn revī*

546

müfte‘ilün müfte‘ilün fā‘ilün

- 1 Seyr-i şafāgüster-i vech-i ḥasen
Cānıla dilde kıomaz aşıla ḥazen
- 2 Hep mey ü maḥbūba düşer göz göre
‘Ālem-i zevk ile şafā gözleyen
- 3 Zevk ü şafānuñ bilemez kıadrini
Çekmeye ālām ile ol kim miḥen
- 4 Geyse serāser benek altunlular
Gey yaraşur bir şanem-i şim ten
- 5 Bülbül ider ‘āşıkıñı Nażmiyā
Bir lebi ter ğonçe ‘izārı semen

Nazīre 547

müfte‘ilün müfte‘ilün fā‘ilün

- 1 Ey yüzi gül sīnesi zībā semen
Vey şacı sünbül ḥatı ra‘nā çemen
- 2 Gülşen-i kūyuñde beni zār idüb
Sensin iden bülbül-i şūrīde sen
- 3 ‘İyd-i vişālūñde senūñ dostum
Olmağa kıurban benüm uş cān viren
- 4 Gerçi seni çok kışi cānā sever
Līk benem ben seni cāndan seven
- 5 La‘l-i lebūñ vaşf idicek Ḥüsrevā
Olsa bu Nażmī nola Şirīn süñen

Nev'î dîġer kâfiye bâ kayd ü vaşl u ġurüc ĩncâ kâf revî

548

müfte' ilün müfte' ilün fâ' ilün

- 1 Olmaya ġâlî o ki bir zevġden
ġürrem olur behre alur şevġden
- 2 ' Ālim odur olmaya ġâlî ebed
Her kişiyi ġaġ yoluña sevġden

450a

- 3 Kesb-i ġurür eylememek ola mı
Taġta geġüb taġta baġan fevġden
- 4 Yüz sürem ayaġına yāruñ yine
Şaġlarısa ġaġ beni bir ' avġdan
- 5 Mihr ile bir mehün ey Nazmî dil
Şanma ki ġâlî ola bir şevġden

*Der baġr-ı münserih ' arüz u ġarb-ı maġşud taġti'eş müfte' ilün fâ' ilâtün
müfte' ilün fâ' ilât*

549

müfte' ilün fâ' ilât müfte' ilün fâ' ilât

- 1 Cān oluser āġiri ġünki bedenden revān
' Āġıl olan cānımı tende bilür mihmān
- 2 Merd odurur yemeye yimeġini yalıñuz
Bulduġımı eyleye ġaġ yolına dermiyān
- 3 ġazret-i ġaġdur viren kişiyे ġün rızġını
Kimdür o kim rızġ için ġuşşa ġeke her zamān
- 4 Ehl-i ġanā' at olan şükr kıılır Rāzıġa
Şol bir içim şu ile kim bula bir loġma nān
- 5 Rızġuñı kesmez senün ġālîġ-i Rezzāġ ebed
Şaġlıġuña şükr kııl Nazmî demādem hemān

Nazîre 550

müfte' ilün fâ' ilât müfte' ilün fâ' ilât

- 1 Âhîr olur çünkü yok şöyle ki var bu cihân
Yok yire ya niçe bir kâr-ı cihân her zamân
- 2 'Âkıll isen kılma hiç mülk-i cihâna heves
Kimseye mülk-i cihân çünkü degül cavidân
- 3 Devlet-i dünyâ için niceye dek nice bir
Hâ ile bâr-ı girân kalbe gam-ı bîgerân
- 4 Devlet-i fânî için cânuña kılma cefâ
Âhîr olur hod hemân cân bedenünden revân
- 5 Mülk-i cihân bir konak halk o konakda konuk
Niteki mihmândurur bir iki gün tende cân
- 6 Şiḥhatinüñ kadrüni bilmeyen aḥmaḥdurur
Guşsa-yı bîḥad çeken görse kaçan bir ziyân
- 7 Nazmî ne mutlı aña ṭurmaya her an aña
Anı ki andan ebed kalmayıserdür nişân

Nazîre 551

müfte' ilün fâ' ilât müfte' ilün fâ' ilât

- 1 Sensin o cânân-ı şüh ol şanem-i dilsitân
Kim saña her dil viren cânını eyler revân
- 2 Sensin o sulṭan-ı ḥüsn ey şeh-i ḥübân k'olur
İşügüne yüz sürüb bende olan kâmrân
- 3 Niteki sensin güzel behcet ile reşk-i ḥür
Gülşen-i küyüñdurur reşk-i riyâz-ı cenân
- 4 Geçdi günüm zârla göremedüm bir gün âh
Zerre kadar mihrüni ey meh-i nâmihibân
- 5 Her ne deseñ yok dimez vârını eyler nişâr
Yoluña Nazmî senüñ nola revân itse cân

Nazîre 552

müfte' ilün fâ' ilât müfte' ilün fâ' ilât

- 1 'Āşık-ı şādık gibi ' ışıkla ey yār-ı cān
Şanma ki aġyār ide yoluña cānın revān
- 2 Secdeler idüb kılan tapuña ' arz-ı niyāz
Kıble idünmüşdürür sen şanemi bīgümān
- 3 Şehd-i lebüñdedürür āyet-i fīhi şifā
Bir dahı pes kıanda var şehd-i lebüñ gibi şān
- 4 Küyüñ itiyle olur her dem o yüzden olur
Ulu kişidür hasūd şan gözedür ād u şan
- 5 Nazmī ki sen dilberüñ medhın ider dembedem
Nazmı anuñ luḡ ile kıymeti düdür hemān

450b

*Der baħr-ı münserih 'arüz u ğarb-ı mahzûf taḳṭi'eş müfte' ilün fâ' ilün
müfte' ilün fâ' ilün*

553

müfte' ilün fâ' ilün müfte' ilün fâ' ilün

- 1 Āh ki sensin beni eyleyen āvāre sen
Ne diyeyin bilmezen imdi göñül saña ben
- 2 Bir tek ü tenhā kıomaz göñlün bir laħza hüzn
Dāyim anuñ kim ola meskeni beytü'l hazen
- 3 Halkı çeker kendine Hāk budurur hüsn-i hulk
Meylüñ oldur bā' işi kişide hulk-i hasen
- 4 Merd odurur kim zenüñ sözine aldanmaya
Mekrini fikr eyleyüb eylemeye meyl-i zen
- 5 Ādem odur Nazmī kim bir eyu söz söyleye
Bed suhene bir dem ol açmaya hergiz dehen

Müreddef der kâfiye müreddef bâ elif dâ revî

553

müfte' ilün fâ' ilün müfte' ilün fâ' ilün

- 1 Karşusına ey beni zâr ile zâr iden
Sensin o cânan beni zâr ile bîzâr iden
- 2 H̄asret vaşluñdurur miḥnet-i hecrüñle āh
Derd ü belāya şalub hep beni bîmār iden
- 3 Firḫat ile vuşlatuñ ḫālidür ey cân beni
Āh olur olmaz yire böyle dilefkār iden
- 4 Gün yüzüñüñ hecridür ey iki gözüm benüm
Gözüme dünyā yüzün iki de bir tār iden
- 5 İşḫla Nazmî gibi kimdürür ey cân revān
Naḫd-i revānın senüñ yoluña işār iden

Nev' i dîger der ān kâfiye incâ nîz rā revî

555

müfte' ilün fâ' ilün müfte' ilün fâ' ilün

- 1 Derd-i ğamuñdan beni zâr u nizâr eyleyen
Daḫı demādem dilüm böyle nigār eyleyen
- 2 Rûz-ı ezelde baña işḫuñ idübdür dişār
H̄üsñ ü cemāli güzel saña şî'ār eyleyen
- 3 Miḥnet-i hecrüñdürür döne döne dembedem
Nerd-i belāda beni derd ile zâr eyleyen
- 4 Zerrece ğam mı görür kılcā elem mi çeker
Ağzuñıla bilüñi būs u kenār eyleyen
- 5 İşḫıla kimdür senüñ yoluña Nazmî gibi
Naḫd-i revānın revān cümle nişār eyleyen

*Der baħr-ı hafif 'arüz u ğarb-ı maķşud taķti'eş fe' ilätün mefâ' ilün fe' ilät der
ķāfiye müreddef bâ elif*

556

fe' ilätün mefâ' ilün fe' ilät

- 1 Bende oldu cüdâ çün ol cānān
Tenden ayrıldı şanki göz göre cān
- 2 Şubħveş sīne çāk olub ideyin
Mihrümi gün gibi o māha ' ayān
- 3 Ol perī rüyuñ ādem öldürür āh
Cān gibi gözden olduğı pinhān
- 4 Elif ü nūndur ol ķad ü ebrū
Anı gözler bu gözlerüm her an
- 5 La' l-i cānāne būsese diyü āh
Nażmiyā sen virürsin āħiri cān

Nev' i dīger der ķāfiye müreddef bu ev

557

fe' ilätün mefâ' ilün fe' ilät

- 1 Nerd-i ğamda döne döne gerdūn
Beni zār itmegi idindi oyun
- 2 Dem-i vaşluñla şāddur ağyār
Ĝam-ı hecrüñ ile āh ben maħzūn
- 3 Saña ey şāh-ı ğüsn-i ' ālişān
Hemdem olmaķ revād degül her dūn
- 4 Seni her kim ki sīneye çeke ol
İşin ey sīm ten ider altūn
- 5 Her sözi vaşluñ ile Nażmīnūñ
Ĝüyiyā kim durerdürür meknūn

Nev'î dîġer der kâfiye müreddef beyâ

451a 558

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilât

- 1 Baña karşı o pür cefâda cibîn
‘ Arz-ı kîn eylemekdür olduġı çîn
- 2 Ölürem âh o cevripîşe baña
‘ Arz-ı kîn eylese hemîn ġamġîn
- 3 Leb-i dilberde kıatre kıatre ‘ araġ
Görinür la‘ l üzre dürr-i şemîn
- 4 Dost yolında düşmeni kim iden
Her belâdan emîn ola âmîn
- 5 *Yekdem an mâh-ı neşneved Nazmî*
Gerçi âhem resed biçarġ-ı berîn

Dîġer der ân kâfiye incâ heme ebyâtes pürnoġat

559

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilâtün

- 1 Kıaşı naġşı cibîni zîneti çîn
Baġışı şen nazîf ten büt-i çîn
- 2 Şeftîni cibîni ġabġabı nuġaz
Büt-i çîn baġş naġş-ı zî tezyîn
- 3 Cünbüşi ġonceyi zîneti zî nuġaz
Kınnaşı yaġşı feyz baġşı çünîn
- 4 Hûfyeten cünbüşi fiten fenni
Cünbüş-i şefġati naġîz-i yaġîn
- 5 ġazabı ġayzı tîġi tîz kıatı
Nîş tinnîn baġzı zaġnı çetîn

*Der baħr-1 ħafīf ‘arūz u ħarb-1 maħzūf taqṭī‘ eṣ fe‘ ilātūn mefā‘ ilūn fe‘ ilūn der
ḳāfiye mücerred*

560

fe‘ ilātūn mefā‘ ilūn fe‘ ilūn

- 1 Nefsidür çün kiſiye bir rehzen
Niye arar yabanda ol düſmen
- 2 Beni yaḳduñ ğam odına göze göz
Ne deyim bilmezem gönül saña ben
- 3 Turmayub nerd-i ğamda döne döne
Zār iden sensin ey gönül beni sen
- 4 Ağlama ğamdan ey gönül ſabr it
Olasın sen dağı dem ola ki ſen
- 5 Nazmī zevḳ ü ſafāsın dāyim
Olasın sen niteki ſāğ u esen

Nazīre 561

fe‘ ilātūn mefā‘ ilūn fe‘ ilūn

- 1 Va‘ de-yı būs-ı lebden açsa sühen
ſan ſeker yağdırur o teng dehen
- 2 Leb-i cānānı göricek cānbaḣſ
Aña cān ile dil düſürdüm ben
- 3 Fāriğü ’l-bālūnin belāya düſer
Ḳad-i bālā-yı yāre dil viren
- 4 Ḳarſusına hezār zārī ile
Bülbül itdi beni o ğonce dehen
- 5 Dūr olursañ eger o cānāndan
Nazmiyā cāndan ayrılırsın sen

Nev'î dîġer kâfiye bâ vaşl u ġurûc ĩncâ elif revî

562

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Kaçmayan kimse şıġl-ı dünyâdan
Kaçan olur ġalâş ġavġadan
- 2 Terkin añmaz ebed bu dünyânuñ
Bîġaber ola ol ki 'uġbâdan
- 3 Yüz tuta her kime ki dünyâ ol
Yüz çevirür ġamu eġibbâdan
- 4 Zeyn ider zen mişâli kendüzini
Tıflveş ġazz iden temâşâdan
- 5 Mala mâyil olunca bir nâkes
Geçmez olunca ol temennâdan

Nazîre 563

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

451b

- 1 El çeke ol ki şıġl-ı dünyâdan
Ėurtulur imdi ġurı ġavġadan
- 2 'Âġıl olan tedârik üzre olur
Ėâfil olmaz umûr-ı 'uġbâdan
- 3 'Ârif oldur ki ġalkıla bir ġoş
Geçmiye dâyimâ müdarâdan
- 4 Eylük üzre olur hep illerle
Eylük uman kimesne Mevlâdan
- 5 Nazmiyâ ġayra olmıyan mâyil
Ne alur gider ola dünyâdan

Nev' i dîger der an kâfiye incâ râ revî

564

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 İtmiyen havf şûrıla şerden
Çıkar añsız muhal düşer serden
- 2 O ki şerr ide halka her yerde
Geliser aña dahi bir yerden
- 3 Şûfî k'eyler riyâ yine hattâ
Halkı hâlî degüldürür cerden
- 4 Olamaz ğarq-ı nûr pervâne
Geçmiye tâ ki bâlıla perden
- 5 Lafzdur bâr ile hemîn her bâr
Pür ider nazmı Nazmî cevherden

Nazîre 565

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Görmesem ben vefâ o dilberden
Nola gelmez vefâ güzellerden
- 2 Hîç bûy-i vefâ belürmedi âh
Ol gül endâm u ol semenberden
- 3 Lebi ol hürî çihrenüñ haqqâ
Bir eşerdür şafâda Kevşerden
- 4 Reh-i ' ışka ayak başan başdan
Göz göre el çeker geçer serden
- 5 Neylesün ol meh olıcağ bîmihir
İtme Nazmî şikâyet ahterden

Nev'î dîġer der ān kâfiye ĩncā mġm ġarf revġ

566

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

- 1 Ola āzürde kişi kim ġamdan
Uşanur ġaġ budur ki ' ālemden
- 2 Rūzigār ile her hevāya dūřen
Olur āvāre dūřdüġi demden
- 3 Bir kişiide kim ola ġavf-ı ilāġ
Pür olur çeşmi dembedem nemden
- 4 ' Āġıl itmez sūrūrıla bir sūr
Ġāfil olmaz řoñında mātemden
- 5 Nazmiyā zevġ-ı ' ālem itmez o kim
Ola āġāhi ġāl-i ' ālemden

Nazġre 567

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

- 1 Dil ġam-ı ' ıřġa dūřdüġi demden
Uşanubdur řafā-yı ' ālemden
- 2 Ne bilür ġāl-i ' ālemi ol kim
Ĥaberi olmaya bu ' ālemden
- 3 Heer-i dildāre ġāyet olmayıcaġ
Dil helāk olıserdür ol ġamdan
- 4 Cāmdan kim řafā sürer řāfġ
Farġı yoġdur o kimsenüñ Cemden
- 5 Baġr-i dürdür bu Nazmġniñ şab' ı
Gerġi kim gendü kemdürür kemden

Nev'î dîger der an kâfiye incâ nûn revî

568

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Cân dirigim degül benüm senden
Sen şaķınmaķ neden lebün benden
- 2 Sensiz olmaķ baña aña beñzer
Cân ki cânâ cüdâ ola tenden
- 3 Güle baķsam nola güzel yüzüne
Hazz irer cânâ seyr-i gülşende
- 4 Eylemez meyl ebed bu dünyâya
Merd-i 'âķıl hazer kıllur zenden
- 5 Saña bu Nazmî cân virür cânâ
Şaķınur şanma cânın ol senden

Müreddef kâfiye bâ elif te 'sîs ü harf daķıl incâ tâ revî

569

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Yâri yârab ne âfet itmişsin
Pürfiten bir kıyamet itmişsin
- 2 Muntehâ olmuş ol kıyâmet yâr
Anı bir sidre kâmet itmişsin
- 3 Kûy-i dilberde binevâlıgıla
Gendün ey dil melâmet itmişsin
- 4 Yâre didüm hasûdı aķladum uş
Didi bir ite hâlet itmişsin
- 5 Eylemişsin nigâre hâlünü 'arz
Nazmiyâ hoş zerâfet itmişsin

452a

Nev'î dîger der an kâfiye incâ nîz tâ revî

570

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Göñül ehl-i ferâgat olmışsın
Var huzûr it ki râhat olmışsın
- 2 İ' tibâr-ı cihâne toymuşsun
Beñzer ehl-i kanâ' at olmışsın
- 3 Faqrıla zâhirâ melâmet olub
Fi'l-ḥaḳıka selâmet olmışsın
- 4 Dil perişânlarla kesretde
Vaḥdet idüb cemâ' at olmışsın
- 5 Nazmiyâ râh-ı ' ıṣṣa düşmüşsün
Yüri ehl-i sa' âdet olmışsın

Nazîre 571

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Meyden ey dil melâmet olmışsın
Geç o ḥâl ile râhat olmışsın
- 2 Alduñ ey çeşm-i yâr göñlümüzi
Âh kim ' ayn-ı âfet olmışsın
- 3 Fitnessin tırduḡuñla ey kıadd-i yâr
Tıoḡrusı ḥoş kıyâmet olmışsın
- 4 Ey ḥasûd ol şeker dehenden ırâḳ
Ne ' aceb biḥalâvet olmışsın
- 5 Nazmiyâ kıucaduñ ise dildârı
Şâd idüb rûḫı râhat olmışsın

Nazîre 572

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Mâh-ı burc-ı melâhat olmışsın
Ey efendi ne âfet olmışsın
- 2 Mürde dil cân bulur vişâlüñle
Hâk budur kim kıyâmet olmışsın
- 3 Bâğ-ı hüsn içre ey gül-i ra' nâ
Gonce leb serv kâmet olmışsın
- 4 Neyşeker gibi başdan ayağa
Turarak pürhalâvet olmışsın
- 5 Şevk-ı mihrüñle rüşen ey mâhum
Nazmiye sen sa' âdet olmışsın

Nev'î diğer der kâfiye-yi müreddef bâ elif râ revî

573

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Bîvefâdır bu rûzigâr şağın
Çün degüldür o berkarâr şağın
- 2 Devr-i pürcevr ü dehr-i pür kahr âh
Rûzigâr ise zürkâr şağın
- 3 Nûşına bu cihânuñ aldanma
Çünki şoñunda nişi var şağın
- 4 Ey gönül künc-i miñnet ü gamda
Kıl karâr eyleme firâr şağın
- 5 ' Işık ider ' âleme seni destân
Nazmiyâ sen gerek hezâr şağın

Nazîre 574

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Baña cevri itme ey nigâr şağın
Saña hayr itmez âh u zâr şağın
- 2 Bir gün eyler saña bu âhum eşer
Böyle qalmaz bu rûzigâr şağın
- 3 Yeter ölçer bu dilde gey gam odın
Yağmasın dâmenüñ şerâr şağın
- 4 Göge irdikde ey melek âhum
İşiguñ tuta belki nâr şağın
- 5 Saña ben bülbülün irer ey gül
İtdügi nâle-yi hezâr şağın
- 6 ' Āşıkça cevri ço vefâda gör
Hüsünüñi şanma berqarâr şağın
- 7 Seni ağıyâr ey gözi âhû
Hey ne segdür ider şikâr şağın
- 8 Bîvefâlar yolına cân nağdin
Eyleme Nazmiyâ nişâr şağın

Nazîre 575

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Pür hıyeldür bu rûzigâr şağın
Seni aldar o zürkâr şağın
- 2 Döne döne seni bu devr-i felek
İtmesün nerd-i gamda zâr şağın
- 3 Tiğ-ı tîz-i zebândan eyle hazer
Ki virür qalbe inkisâr şağın
- 4 Özge bir ihtiyâre inkârı
Sen sen ol itme ihtiyâr şağın

- 5 Yok yire varluęuñ hevā yolına
Eyleme Nazmiyā nişār şaķın

Nazīre 576

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

- 1 İtme bülbülleriñi zār şaķın
Andan ey ğonce şad hezār şaķın
- 2 Olıser ' aķıbet çü rüz-ı hisāb
Baña cevır itme bişümār şaķın
- 3 Dāyireñ tuşından eyle hāzer
Ki miyānuñ ider kenār şaķın

452b

- 4 ' Āşıķa kılmayub vefā resmin
Naķş geçmekden ey nigār şaķın
- 5 Nazmi gibi bir ehl-i dil gözle
İtme nāehle i' tibār şaķın

*Der baħr-i muzāri' ' arüz u ğarb-ı maķşūr taķti'eş mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü
fā' ilāt*

577

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilāt

- 1 Çünkü beķası yok güzerān üzredir cihān
Meyl eylemek degüldür aña kār-ı ' aķılān
- 2 ' Āķıllar olmaz āh elem-i mevtden emīn
Virmez kişiyeye çünkü gelince ecel emān
- 3 Ey ğāfil añ şu senden ön ölenleri hemīn
Eñ soñra sen de öyle olırsın uş hemān
- 4 Kim geldi bu cihāne kim ol yine gitmedi
Ķanı falān nic' oldu ya ğod ķandedir filān

- 5 Her gizlü iş ki bunda duyulmaz gider velî
Añ şol günü ki anda nihânlar olur ‘ayân
- 6 Olur ğurūr anda k’ola tâbî‘ -i ğarūr
Şol devlet-i cihâne ki qalmaya cāvidān
- 7 Bu sözlerüm yine sañadur Nazmiyâ saña
Qıl tevbe cāndan eylemedin cānuñı revān

Nazîre 578

mef’ülü fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilât

- 1 Kūyuñda sen melek şıfatı cān ile cenān
Görür güzellük ile güzel ħürî-yi cinān
- 2 Kūyuñ mekân kılub seni seyr eylemek ki var
Virmez o ħazrı ħür-i cinān ey enîs-i cān
- 3 Ey gül ‘izār bülbülüñem ben senüñ nola
Qarşuña qarşu qarşu turub eylesem figān
- 4 Devlet aña ki el vire yüz süre pāyüñe
Oldur güzel begüm o sa‘ âdetle kāmran
- 5 Sen zāt-ı pāk cevheri Nazmî ki vaş ider
Nazmı olursa nola leţâfetde dür feşān

Nazîre 579

mef’ülü fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilât

- 1 Kār-ı cihān bu ħāl ile ancaq ki her zemān
Nādāne yüz tutar çoğı hep devlet-i cihān
- 2 Bîaşl olandan eyleme devlet recāsını
Olmaz deniyyül’aşlda aşlā ‘uluvv-i şān
- 3 Ey devlet-i cihâne düşen düş o fikre kim
Gitseñ gerek cihāndan idüb terk-i ħānümān
- 4 Görsün o ħānümānıla devletle faħr iden
Varmışdürür ħarābe nice nice ħānedān

- 5 Dāyim o ḥālī añsa kişi Naẓmiyā ki āh
Qalmayıser kişiden ebed nām ile nişān

Nev'î dîġer der qāfiye-yi müreddef be yā nūn revî

580

mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilāt

- 1 Ḥavf-ı ḥudādan ola anuñ qalbi ki ḥazīn
Zevk u şafā-yı 'āleme ol olamaz qarīn
- 2 Bir sūr-ı pürsürür idebilmek gelür 'asir
Şoñında mātemin anuñ ol kim bilür yaqīn
- 3 Her kim ki mü'min ola muqarrer ki dāyim ol
Olur o ḥāl ile k'ola ol muqtezā-yı dīn
- 4 Her mü'minüñ ne şübhe añā qalbi pāk olur
Qalbinde anuñ olmaz ebed kibr birle kin
- 5 Yā gibi qaddi ġamdan olur Naẓmiyā dütā
Tir-i qazādan ola o kimse ki semumġin

Nev'î dîġer der qāfiye-yi müreddef be vāv nūn revî

581

mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilāt

- 1 Bir kimse de kim ola füzūn nāle-yi derūn
Her demde āh u nālesi ḥadden olur birūn
- 2 Ol k'ola rüzigārı hevā birle geçmede
Bir an u bir dem idemez arām ile sūkūn
- 3 Devr içre döne döne burub nicesini çarḡ
İtmişdürür nice nice Rüstemleri zebūn
- 4 El kışşa vardıġınca kışalmakda olur āh
'Ömri ne deñlü olurısa kişinuñ uzun

- 5 Ol fi' l k'ola dāire-yi ' akldan birūn
Ma' nide olur ol kiſiye Nazmiyā cūnūn

453a

*Der baħr-i muzāri' arūz u ğarb maħzūf taġti'eſ mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū
fā' ilūn*

582

mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn

- 1 Bihūde ola ſöyle ki hezl üzre bir suħen
' Āġıl odur ki açmaya hergiz aña dehen
- 2 Dāyim ſafā vü zevġde olur ne ġam aña
Bir kiſi nitelim ola ' ālemde ſaġ esen
- 3 Her nesnenūñ ölüm olıcaġ āh āħiri
Ayā kiſi nesine olur bilsem anı ſen
- 4 Ādem nider cihāne heves eyleyüb ki āh
Gelmez gider cihāne ebed bir daġı giden
- 5 Her dem hevāya yile o kimse ki Nazmiyā
Her dem olub anuñla ebed hemreh olma sen

Nazīre

583

mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn

- 1 Vaſf-ı lebine açsam o cānānenūñ dehen
Cānımdan uyverür baña ġüyā ki her suħen
- 2 Hālī degüldür āh ki bir fitneden ebed
Dilberde diller alan o bir hāl-i pürfiten
- 3 Bend olur iſi ' aſıġa dilber kim ola tünd
Olmaz aña düşen dil ebed imdi ſuħ u ſen
- 4 Nazmī nigār tünd olıcaġ ġam düşer dile
Bir ſuħ u ſen nigāre düşür göñlün imdi sen

- 5 Endāzeden birün ayağ uzatmaz ehl-i ‘ aql
Yorğanına göre kösülür kendözün bilen

Nev‘i dīger kâfiye bâ redif ü vaşl u hurûc incâ revî

584

mef‘ülü fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün

- 1 Baṭṭāl olub ḳalur aña her rûzigârdan
Anuñla ol ne ışşı ider rûz-ı kârdan
- 2 Şol kâr-ı dehrile olur anlar ki zârkâr
Biri biriyle dirilemez kâr-ı zârdan
- 3 Nef i o şurb-ı ḥamr idenüñ ṭurmayub müdâm
Ḥâli mükedder olması ḳalur ḥumârdan
- 4 Her kim ki âḳıl ola o ğâfil degüldürür
Dâyim bir özge kâr-ı sa‘ âdetmedârdan
- 5 Her bikeremden itme varub bir kerem recâ
Geç naḳd-i ‘ömrüñi aña Nazmî nişârdan

Nazîre 585

mef‘ülü fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün

- 1 Oldum fütâde cevri ü ğam-ı rûzigârdan
Ḥâlüm ḥarâb o pürsitem ü zürkârdan
- 2 Devlet zamân ile baña yüz ṭutâ düyu âh
Dirlük midir bu kim ben ölem intizârdan
- 3 Baḥtım sa‘îd ü ṭâli‘im olurdu baña yâr
Bir zerre mihri görsem o gün yüzlü yârdan
- 4 Ol sîm ten miyânın ider zer dökken kenâr
Ben göz yaşın döküb baḳarım bir kenârdan
- 5 Şükr eyle şıḥḥati ulu ni‘met bilüb yüri
Nazmî şikâyet eyleme gel iftikârdan

Nev'î dîger der kâfiye incâ zâ revî

586

mef'ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Hâlî degül baña o güzel çünki nâzdan
Hâlî olam mı ya ben aña bir niyâzdan
- 2 Çok serv-i nâzenîn gülistân-ı hüsn lîk
Bâlâ büleñd olmiya ol serv-i nâzdan
- 3 Dilberlerüñ boyınca olan zülfidir hemîn
Mağşüd olan dil ehline 'ömr-i dirâzdan
- 4 Dilber dilerse dillerüñ efgân u nâlesin
Nola ki câne hazz irer avâz-ı sâzdan
- 5 Nâzın ne deñlü artıg iderse o nâzenîn
Hâlî degüldürür aña Nazmî niyâzdan

453b

Nev'î dîger

587

mef'ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Dilber dilüñ hadeng-i firâkıyla yâresin
Görse iderdî merhem vaşlı ile çâresin
- 2 Ol dilber ile araya firqat düşelden âh
Dil kesmez oldı âh ile zârınuñ arasın
- 3 İtse o mäh zerrece mihr âh eger baña
Pürşevk iderdî rüşen o ben bîsitâresin
- 4 Sâkinlig ile bulımaduñ bir qarârı sen
Âzâdelükle âh gönül ber qarâresin
- 5 Nazmî dilerseñ açıla gönülün qarası hoş
Gözle güzellerüñ şu kaşı gözi qarasin

Nev'î dîger der an kâfiye incâ nûn revî

588

mef'ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 'Işkı odına ol şanemüñ nice yanasın
Ey dil nesin umarsın anuñ dañi ya nesin
- 2 Yan şevk-ı şem' -i hüsn-i nigârıla tırma yan
Ey dil degül misin aña pervâne ya nesin
- 3 Vaşlı deminde dil nola âh itse dilberüñ
Hecri odına âh anuñ eger o yanasın
- 4 İçerse mey cüvânlar içre pîrler ' arak
Zirâ kimi kızımı sever kimi anasın
- 5 Ğafletdesin bu dâr-ı cihân içre şöyle kim
Nazmî uyursan âh öliceğ uş uyanasın

Müreddef der kâfiye-yi mücerred incâ tâ revî

589

mef'ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Reftârıla helâkim için kâmet itmesün
Bu şiveyi o serv-i sehî kâmet itmesün
- 2 Hercâyi gün gibi nice ra' nâlanub gezer
Şehr içre ol kamer bu kadar şöhret itmesün
- 3 Kusun kıya kıya bakışı hışm-ı çeşm ile
Âdemler öldürür anı ol âfet itmesün
- 4 Maşşûdı üzre ' âlem idüb vañdet idemez
Keşretde kişi dilber ile şöñbet itmesün
- 5 'Işğ âteşini ur götüri bari Nazmiyâ
Dil milketini leşker-i gam gâret itmesün

Nazîre 590

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 addüñ müjeñle mülk-i dili ğâret itmesün
Bu fitneye ıyâmetüm ol âmet itmesün
- 2 Fettân gözüñe ğamze idüb ğamz ider bizi
Ĝamzeñ bizimle bunu behey âfet itmesün
- 3 Ma' nîde râhibüñ apuñadur secdesi hep
Zâhirde ey şanem büti ol şûret itmesün
- 4 Görünme ey perî kime olursa kim seni
Her kişi bezme dâyireden da' vet itmesün
- 5 La' lüñ şerâbı câna şafâlar virür müdâm
Cânla Nazmî aña nice nisbet itmesün

Nazîre 591

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Şûfîler ile ehl-i şafâ ülfet itmesün
Anlarla bir araya gelüb şöhet itmesün
- 2 Almazlar ayağı ele hürmet ile bezmde
Anlardan ehl-i dil nicesi nefret itmesün
- 3 Alsun ayağı hürmet ile sâkiyâ ele
Meclisde şûfî gendüni bîhürmet itmesün
- 4 Şâyed götüre sıķleti ağyâr bezmden
Yâran biraz ağırca olub hıffet itmesün
- 5 Nazmî dil ehli biri biriyle sürüb şafâ
Şûfiye bezm-i meyde ebed rağbet itmesün

Nazîre 592

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Erkâne şimdi kimse varub hıdmet itmesün
Hıdmetle câh için aleb-i himmet itmesün

- 2 Anuñ kim elde olmiya s̄im ü zeri varub
Yok yire hiç ekābire ol hıdmet itmesün
- 3 Anuñ kim elde s̄im ü zeri var varub virüb
Erkāne cāh u hıdmet için minnet itmesün
- 4 Bilcümle bu cihānde sipāhī olan kişi
Fikr-i huzūr u rāy-i refāhiyyet itmesün
- 5 Filcümle bir kişide kanā‘ at ki olmiya
Hergiz cihānda ol heves-i ‘uzlet itmesün
- 6 Miskinlere o kimse ki kılmaya merhamet
Allah aña o fi‘ le göre rahmet itmesün
- 7 İblīsveř o kim göre gendüyi āceble
Nazmī görenler anı nice la‘ net itmesün

Nev‘i diğer der kâfiye-yi müreddef bâ elif râ revī

593

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

- 1 Ey dil ümīd-i vaşl-ı nigār eylemek neden
Olmaz ‘amelle gendüni zār eylemek neden
- 2 Her gördüğince baña naķř geçer baña ol nigār
Görüb beni bu resme güzār eylemek neden

454a

- 3 Bir dem benümle eylemeyüb ol perī qarār
Benden demādem āh firār eylemek neden
- 4 Ol gül ‘izāre qarşu gönül andelībvār
Bīfāyide figān-ı hezār eylemek neden
- 5 Vaşl-ı nigāre yok yire varuñ revān idüb
Naķd-i revānı Nazmī niřār eylemek neden

Nazîre 594

mef'ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Zülfüñ gelüb ruhuñda karar eylemek neden
' Ālem yüzüni gözüme tār eylemek neden
- 2 Sīm ü zer ile döne döne karşıma kemer
Cānā miyānuñ āh kenār eylemek neden
- 3 Sengile cism-i zārumı idüb sāh ü sürh
Bu resme naqş birle figār eylemek neden
- 4 ' Işkuñ yolında eyler isem nola terk-i ' ar
Cānā bu yolda ' aşıkā ār eylemek neden
- 5 Zārile döne döne bu Nazmī fütādeyi
Nerd-i belāda derd ile zār eylemek neden

*Der baħr-i muzāri' cüz'-i mekfūf ve cüz'-i maqşūr taqtı'eş mefâ' ilü fâ' ilāt
mefâ' ilü fâ' ilāt musammaṭ*

595

mefâ' ilü fâ' ilāt mefâ' ilü fâ' ilāt

- 1 Temāşā-yı yār-ı cān virür cāne cāvidān
Şafāyıla her zamān nice ḥazz-ı bīgerān
- 2 O maḥbūb-ı mehcibīn o ma' şūq-ı nāzenīn
Heme ' aşıkā hemīn ider cevri-i bīgerān
- 3 Hey ol nāzenīn nigār hey ol nāz idici yār
Baña cevri-i bişümār ider oldı her zamān
- 4 Baña döne döne cevri ider veh ki nice cevri
İdüb cevri cāne ğavr beni itdü nātüvān
- 5 *Bān-ı şūh-ı dilsitān bān-ı rūh-ı ' aşıkān
Şeved Nazmīyā hemān heme naqd-i cān revān*

*Der baħr-i muzāri' cüz'-i aħreb ü cüz'-i sālīm taķī'eş mef'ülü fā'ilātün
mef'ülü fā'ilātün*

596

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün

- 1 Hattũñ hadũñ yüzini tũtdı nitekim ey cān
Ra' nā benefşe birle pür oldı bir gülistān
- 2 Sen ol perī mişāli güzelsin a güzel kim
Şüretde ādem ammā ma' nīde işte bir cān
- 3 Ādem doyar mı andan ol cevre kim beni āh
Eylersin ey perī şān her gāh dil perīşān
- 4 Cevrũñ demādem eyler bağrum benüm ki pürhũn
Yazık degül mi andan ben ķuluña güzel hān
- 5 Kaddũñ elif ķaşuñ nũn pür hũsn ü ān güzelsin
Güzel degül mi anı vaşf itse Nazmī her an

Nazīre 597

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün

- 1 Hattũñ hadũñ yüzini tũtdı nitekim ey cān
Bir kāfirũñ olubdur mağlũbı bir müselmān
- 2 Hũsn ile bir perīveş güzelsin imdi sen kim
Cāndan sever seni hep her gören ādem ey cān
- 3 Sensin güzeller içre ādem helāk ider āh
Hũsn ile bir perī şān bir hũb ey perī şān
- 4 Cānā o seyr-i hũsnũñ nice ide gözüm terk
Cān terkin itmek insān andan olur mı āsān
- 5 Bağrumı her dem eyler cevruñ oķı ki pürhũn
Olur o demde yine Nazmī saña şenāhān

Nazîre 598

mef'ülü fâ' ilâtün mef'ülü fâ' ilâtün

- 1 Hattũñ hadũñ yüzini tutdı nitekim ey cãn
Me'vâsı ola hıızruñ gülzâr u bâğ-ı rıdvan
- 2 Ânide adem olur şol ân-ı hüsñ birle
Sensin sen ol perî kim bir cãnsın ey perî cãn
- 3 Bu resme sen nigãruñ kim var cemâl-i naqşı
Hep reşk ider nigãrâ her vechile nigãrân⁵

455b

- 4 Şol ân-ı hüsñ kim var sende nazîri yoqdur
Âşüfte olur anı kim görse gördüğü an
- 5 Nazmî ki gördi sende bu hüsñ birle hüb ân
Pes aña ğayri hübân görünmez oldu çendân

*Der bahr-i müctes 'arüz u ğarb-ı maqsûr taqtî'eş mefâ'ilün fe'ilâtün
mefâ'ilün fe'ilât*

599

mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilât

- 1 Olur kişiye ki her bâr ğuşsa bâr-ı girân
Olaydı bari aña müddet ile ğadd u girân
- 2 Semend-i nefse süvâr ola ol ki pes ol dem
Eger uyarsa aña bir belâya uğrar uyan
- 3 Olur cemi' perîşân dil olana raħmı⁶
Ola o kimse ki luţf ehli bir kerîmüşşân
- 4 O Rabb-i lemyezelũñ lâyezâl tevħîdin
Der aşikâr u nihân her zamânda ins ile cãn

⁵ 454 nolu varak 453 nolu varak ile aynıdır.

⁶ Bu beyitte vezin bozuktur.

- 5 Hemîşe ol Һazer üzre var olma Nazmî emîn
Kişîye virmez ecel geldiginde bir dem emân

*Der baħr-i müctes ‘arūz u ԁarb maħzūf taḳṭı‘eş mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün
fe‘ilün*

600

mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

- 1 Virür feraħ dile elbette seyr-i vech-i Һasen
Olur [o] câne şafā hem o vech ile aħsen
- 2 Beķā yüzine o kim bir yüzi günüñ her gün
Şafā vü şevķe düşer Һātırı olur rüşen
- 3 Hemîşe bir yüzi gülmez yüzine baķa o kim
Olur mı ol ki o yüzden ğamı gidüb ola şen
- 4 Belî dimez ebedî nefsinüñ Һilāfın ider
Bile o kimse [ki] kendüye nefsinî rehzen
- 5 Bu Nazmî dişleri vaşfında dilberüñ her dem
Şu nazmı kim ide eyler mişāl-i dürr-i ‘Adenden

Müreddef der ḳāfiye-yi mücerred nūn revī

601

mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

- 1 Ne diyelüm be güzel sen iñen güzelsin iñen
Cemi‘ -i Һāletüñ aħsen iñen güzelsin iñen
- 2 Bu nāz u şīve vü Һüsn ile sen bir āfetsin
Helāk olur seni gören iñen güzelsin iñen
- 3 Nola güzelligüñ illerde ey yüzi māhum
Olursa gün gibi rüşen iñen güzelsin iñen
- 4 Güzel efendisin ü ben de bir güzel sevicî
Ḳul olmayam mı saña ben iñen güzelsin iñen
- 5 Bu Nazmî bilür iken sen ne cevher olduğıñı
Ḳaçarsın sen āh andan iñen güzelsin iñen

Nev' i dıger der an kâfiye-yi incâ lâm revî

602

mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Be hey güzel nicesin hoş musun şafâca mısın
Gel imdi gel nicesin hoş musun şafâca mısın
- 2 Güzeller içre bu gün hüsn ile olan mümtâz
A bîbedel nicesin hoş musun şafâca mısın
- 3 Marîz-ı 'ışka hemândem şifâ olan şâfî
Lebi 'asel nicesin hoş musun şafâca mısın
- 4 Görünmedüñ bir iki üç gün oldı şimdi saña
Dimek mehel nicesin hoş musun şafâca mısın
- 5 Tevâzu' ile di Nazmî nigâra vaz' idüb
Gögüsde el nicesin hoş musun şafâca mısın

*Der baħr-i muķārīb 'arüz u ğarb müstebig taķtı'eş fe'ülün fe'ülün fe'ülün
fa'lân*

603

fe'ülün fe'ülün fe'ülün fa'lân

- 1 Tolidur ğamıla serâser cihân
Kişi ğam çeker bunda hep her zamân
- 2 Cihânuñ bilür ħâlin añlar temâm
Aña k'ola bir ğuşe-yi ğam mekân
- 3 O kim vaħdet için tuta bir kenâr
Gerek her nesi varisa dermiyân

456a

- 4 Olur her zamân bir ziyân üzre pes
Dırâz ola ol kimsede kim zebân
- 5 Ķalur soñına kişinüñ nîk nâm
Çeker ĳalmayıserdür andan nişân

6 Şehâdet getüre sa' âdet añâ
Bedenden revân olduğı demde cân

7 Cihân kim var âhîr fenâ bulıser
Be Nazmî cihân yok gibidür hemân

Nazîre şan' ateş rakta ya' ni harf-i binuqağ ü harf-i binuqağ

604

fe'ülün fe'ülün fe'ülün fa'lân

1 Senüñ hoş ruhuñ hûb sen ey şanem cân
Eyâ cân lebüñ cân tapuñ tâze bir şân

2 Lebüñ tâze bir peste cânâ ya yâkût
Ya ter bir ya cânâ şu bir tâzece cân

3 Eyâ şeh ne şânsın sen âyâ ne cânsın
Perîsin sen a şeh ya hûbâne bir hân

4 Sen âyâ perî misin ey reşk-i cânum
Senüñ başdan a cân ruhuñ ferr-i hûbân

5 Perîsin sen ey reşk-i hûbân eyâ hûb
Lebüñ cân eyâ hûb sen lîk cânân

*Der baħr-i müteķarîb sâlim taķtî'eş fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ülün ķâfiye bâ
vaşl u ħurüc încâ elif revî*

605

fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ülün

1 Diler ol ki derd-i dilüñ bir devâsın
Gözetmez o her demde nefsi hevâsın

2 Ebed kimse ħâlinden olmaz ħaberdâr
O kim gözleye tura şâfî şafâsın

3 Olur ħırre iķbâline aħmak olan
Elinde emân kâġdı var şanasın

4 O kimse ki bir ehl-i hayr ola anuñ
İder hayrıla iller elbet du' asın

5 Hemîşe idin hemdemüñ ehl-i taqvâ
Ki tâ sen de Nazmi olardan olasın

*Der baħr-i müteķārib 'arūz u ğarb-ı mahzūf taķtī'eş fe'ulün fe'ulün fe'ulün
fe'ul der ķāfiye-yi mücerred*

606

fe'ulün fe'ulün fe'ulün fe'ul

1 Müdām arzū-yı dem-i şevķ iden
Cüdā olamaz cām-ı pürşevķden

2 Dil ehline lâyıķ odur itmeye
Şafâ bezmi içre ebed bed suħen

3 Ne lâzım şafâbaħş söz var iken
Kişi açā biħūde söze dehen

4 Şu bezmüñ ki sākisi olmaya ħüb
Süzülmez şafâ andan ey yār iñen

5 Perî yüzli cānān elinden olur
Her ayakda cānbaħş mey cān-ı men

6 Olur desti cāmıla güzellerüñ
Gül-i surħ birle mişāl-i semen

7 Yüzi gül güzellerledür ħazz-ı mül
Ki bezm ehli hep ola ħoş şūħ u şen

8 Perirü güzeller ile pürşoħbet
Bozar şoħbeti gelse bir Ehrimen

9 Şu meclisde Nazmî ki maħbüb ola
Olur mı 'aceb içmemek anda sen

*Der bahr-i müteḳārib cüz'-i eşlem ü cüz'-i sālīm taḳṭī'eş fa'lün fe'ülün
fa'lün fe'ülün der ḳāfiye-yi mücerred*

607

fa'lün fe'ülün fa'lün fe'ülün

- 1 Dāyim ecel hāy arduñca iken
Ġāfil yürime eyġāfil iñen
- 2 Mevte ne dersin mālī nidersin
Fıkr itmedüġüñ anı nedür sen
- 3 Yoḳ yerine şay iḳbāl-i dehri
Yoḳ yire olma sen hiç aña şen
- 4 Olınca elde olınca dirlük
Daḫi ne ister kişi cihāndan
- 5 'Uḳbā umūrın dünyāda iken
Gözün baḳarken Nazmī gör erken

Nazīre 608

fa'lün fe'ülün fa'lün fe'ülün

- 1 Hırşıla muḫkem dünyāya düşen
Ey dost olur illerle düşmen
- 2 Halkıla olur ḫüsn-i me'āşı
Her kārı gören bervech-i aḫsen
- 3 Dünyā ġamından emn üzre olur
'Uzlet bucāġın mesken idinen
- 4 Ger 'āḳıl iseñ ölmezden öñden
Yād eyle her dem şol şoñ demi sen
- 5 Cānına od ḳor ḫaḳḳā göze göz
Hırşıla Nazmī dünyāya düşen

Nazîre 609

fa' lün fe' ülün fa' lün fe' ülün

- 1 Mihrini eyler gün gibi rüşen
Bir mehlîkânun ışkına düşen
- 2 Kimün dil[in]de var dâğ-1 mühri
Bir gün olur ol gün gibi rüşen
- 3 Hâlât-1 ışkın elbet bilürdür
Derd ile her dem nâlişler iden

456b

- 4 Her kim kanâ' at ider idinür
Uzlet bucâğın kendüye mesken
- 5 Tab' uñ olubdur haqqâ ki Nazmî
Oldı [bu] nazma ma' nide maşzen

*Der baħr-i mütedârik cüz'-i maḳṫû' ü cüz'-i maħbûn taḳṫi'eş fa' lün fe' ilün
fa' lün fe' ilün der ḳâfiye-yi mücerred*

610

fa' lün fe' ilün fa' lün fe' ilün

- 1 Dünyâya düşüb dünyâyı seven
Uḳbâ tarafın yâd itmez inen
- 2 Dünyâya heves itmekle gönül
Âvâre iden sensin beni sen
- 3 Dünyâ hevesin itmekde olur
Cân u dil ile her mâyl-i zen
- 4 Dünyâ hevesin itmezdüm ebed
Düşeydüm eger bir uzlete ben
- 5 Dünyâ gamını çekmekde iken
Nazmî nesine olur kişi şen

Nazîre 611

fa' lün fe' ilün fa' lün fe' ilün

- 1 Varlık gözedüb dünyāya düşen
Yok yire çeker ālām u mihen
- 2 Dünyāya gelen kim yine gider
Gelmez yine āh ašlā o giden
- 3 Girse elüme bir ehl-i kerem
Yüz sürsem anuñ ayağına ben
- 4 Ölüm elemi olunca şoñı
Ādem nesine olur ola şen
- 5 Bir kimsede kim olmaya vefā
Yār olma ebed Nazmī aña sen

Nazîre 612

fa' lün fe' ilün fa' lün fe' ilün

- 1 Mānend olımaz ey ğonce dehen
Ḳadd ü ḥadüñe serv ile semen
- 2 Yüzüñ görene 'ıyd olur o gün
Ḳadre irişür zülfüñe iren
- 3 Ka' be ḳapuña yüzüm sürüyüb
Ḳurbān olayın ya ḳaşuña ben
- 4 Sevdümse seni öldürme beni
Ey sevdicegüm ölsün mi seven
- 5 Luṭfeyle begüm ağıyāre uyub
Nazmī ḳuluña cevır itme iñen

Nazîre 613

fa' lün fe' ilün fa' lün fe' ilün

- 1 Nıtdüm güzelüm bilsem saña ben
Meyl eylemedin hergiz baña sen

- 2 Hey sende ki var bu vechile hüsñ
İl medhüñ ider bervech-i hasen
- 3 Şol hüsñ ü behā bāğında senüñ
Çaddüñle hadüñ serv ile semen
- 4 Yok aña gümān ey kaçısı kemān
Ġamzeñ oқıdur bağrumı delen
- 5 Nazmīnūñ olur cevher sözi hep
Medhüñle söze açdıķca dehen

Müreddef 614

fa' lün fe' ilün fa' lün fe' ilün

- 1 Yārūñ ki benem bir bendesi ben
Āh oldum anuñ efgendesi ben
- 2 Bulaydım eger bir ehl-i kerem
Olurdum anuñ bir bendesi ben
- 3 Kimden ki görem bir luş u kerem
Anuñ oluram şermendesi ben
- 4 Bir yüzi güli görsem oluram
Bülbül gibi bir nālendesi ben
- 5 Her serv-i řadüñ Nazmī oluram
Cü gibi revān cüyendesi ben

457a

*Der baħr-i mütedārik cüz'-i maħbūn ü cüz'-i maķtū' taķtī'eş fe' ilün fa' lün
fe' ilün fa' lün ķāfiye bā redif ü vaşl u ħurūc*

615

fe' ilün fa' lün fe' ilün fa' lün

- 1 Umaram vuşlat ben o cānāndan
Umar ol luşfi hele cān andan

- 2 Nola cān virsem ben o cānāna
Ben o cānānı severem cāndan
- 3 Ben o cānāndan ki cüdā düşdüm
Meded āh öldüm ğam-ı hicrāndan
- 4 Bu dil-i zārūm ki perīşāndur
Ġama düşmüşdür o perī şāndan
- 5 Ele al şāfī ayağı Nazmī
K'olasın ħāli ğam-ı devrāndan

Ĥarfū 'l-vāv

*Der baħr-i hezec sālīm taḳṭī' eş mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün der
ḳāfiye-yi mücerred ĩncā vāv revī*

616

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Oḳuya ol püser kim şevḳ ile mişbāh birle zav
O şems-i ma' rifet nūr ile olur imdi pürpertev
- 2 Muḳarrer ḳondurur baħtı yüzine bir leke bir gün
Şu şāḫib ḫüsn-i mihr-i āsā ki meh gibi ola şeb rev
- 3 Ezelde hemdem olan oluser hemdem saña āḫir
Gerekse sevme anı sen eyā ğāfil gerekse sev
- 4 Muḳarrerdür olısar cān Şirīninden cüdā āḫir
Olursa daḫı bir server yedi iḳlime ger Ḥüsrev
- 5 Bulınmaz añlarum nāçiz bir kes kendüme gören
Aranur olsa Nazmī kāyināt-ı cū eger cevcev

Nev' i diġer der an ḳāfiye ĩncā nīz vāv revī mā ḳableş mazlamūm.

617

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Bu dünyā ehli kim dāyım çeker dünyā için ḳayġu*
Olur ma' nīde ol hergiz şaġalmaz özge bir şayru

* İÜ./TY 1636/ 84b

- 2 Dilā kırtulmağ isterseñ bu dā³-i hırş-ı dünyādan*
Dile dār'üş-şifā-yı ' ışk Hāđdan derdüñe dārū
- 3 Ne mutlı aña keşretden çeküb el götürüb ayak
Mey-i vađdet tolusın içe diye götüri ya hū
- 4 Kişi ğafletde olmağ māhāşal uyhuda olmağdur
Uyan ey ğāfil uyan ğaflet ile nice bir uyhu
- 5 Be Nazmī ecl-i dünyā için imdi ehl-i dünyānuñ
Hemīşe tap tapasın çek yeter kıl herkese tapu

Nazīre 618

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Ne müşkil derd aña pürşāhşa turmağa karşı
Varub kapusına dāyim kıla tapusına tapu
- 2 Cihānuñ ' izz-i cāhı devlet ü ikbāl ile kim var
Hemān bir kırı ğavđa dağı bir pāyānı yok kıyđu
- 3 Hūdā şaklāya bir mazlūm olan miskīni şerrinden
Şu hākim kim olub zālīm ola bir kīne cū bed hū

457b

- 4 Kişi Hāđ kırkusından varsa bir hāle ki her demde
Akıtsa kıanlı yaşlar kıandeyise şu gibi her sū
- 5 Muħammed ümmetiyem Nazmiyā ismim Muħammeddür
Muħammed hürmetine umarum Hāđdan olam ma' fū

Nazīre 619

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Şu hākim kim kim olub ' aklı zulmi idine bir hū
Gelür Hāđ şaklasun şerrinden anuñ ellere kırhū

* İÜ./TY 1636/ 85a

- 2 İder taht-ı yedinde oluna hep zulum fevķ'al-ħad
Anuñ kim gelmeye gönline Ėaķdan hiç bir ķorķu
- 3 İder raħm eylemez miskīnlere belki ezā eyler
Aña kim olmaya hergiz Raħimūñ raħmetin mercū
- 4 Olur Ėalı Ėayāl-i Ėāl-i 'uķbādan ne müşkil Ėāl
Ola fikr ü ümid-i dünyevī birle o kim memlū
- 5 Ne deñlü artuğ olsa devlet-i dünyā aña göre
Kişinūñ artuğ olur miħneti dāyim çeker ķayģu
- 6 Degül mi ķatī nādānlıķ Şu dānā kimse kim dāyim
Varub bir Őaħs-ı nādānuñ ķıla Çapusına Őapu
- 7 Gelür bir hemdem-i dānā olan nādāna bir raħcān
Olunca hemdem-i gül pes olur gil lācerem Ėoşbū
- 8 Sā' ādet Őol kişinūñ kim Őutub bir kūşe-yi vaħdet
Dil ü cāndan demādem diye Őevķ ü zevķ ile ya hū
- 9 Olub her kişi cāndan ayru olmaķ Ėod muķarrerdür
Velī Ėaķ Őaķlaya andan ki imāndan ola ayru
- 10 Elinden gelse bir kimse Ėüdāsın cüst ü cū için
Demādem aģlayub ķılsa gözi yaşın demādem cū
- 11 Nedāmet eyle Nazmī her günāha tevbe ķıl dāyim
Demādem aģlayub gözyaşını dök Őu gibi her sū

Nazīre

620

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Gözümden göz göre nāgeh ki maħcūr oldu ol mehrū
Göziüme oldu 'ālim yüzi tār ol māhdan ayru
- 2 Őafā vü Őevķ ile gönli gözi dāyim olur rūşen
Aña kim hemdem-i mūnis ola mihr ile bir mehrū
- 3 Görir ķarşusına geh geh Őurub zār olduģum dilber
Dimez raħm eyleyub bir gün ne Şurur Őunda Şu ķarşu

- 4 Benüm bu gönüm aldı bir nazarda āh kim anı
Baña bilsem ne sihr itdi ‘ aceb ol gözleri cādū
- 5 Dirīgā ṭālī‘ üm yār olmadı mihr eyleyub ol meh
Sitārumda benümle olmadı bir gece hem pehlū
- 6 Hevā-yı ‘ ışkla hecr-i āteşi yaqub tenüm külli
Külüm ḥake qarardı sepmese bārān-ı eşküm şu
- 7 Ḥalāş olmaḡ ne mümkün bu belādan kim ḡam-ı dünyā
Olubdur Nazmiye ucu döğünmez bir büyük kayḡu

Nazīre 621

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

- 1 Su gibi baḡ-ı kūyin cüst ü cū itdügimi her sū
Görüb ol serv nāz ile didi görüñ ne ister şu
- 2 Ne bilsün püster-i ḡamda nedür ḥālüm benüm her şeb
Olan cānānesiyle cāmeḥāb içinde hempehlū
- 3 Ölüm yegdür kişi cānānesinden ayru olmaḡdan
Ölem cāndan olam dūr olmiyam cānānedan ayru
- 4 O cānān cām-ı la‘ lin āh kim bezm-i şarāb içre
Müdām aḡyāra luṭf eyler bu ben üftādeye qarşu
- 5 Beni luṭf ile ḡulluḡa ḡabül eyle begüm didim
Gülüb Nazmī baña lala didi ol dişleri lülū

Nazīre 622

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

- 1 Seni kim ayda bir gün görürüz āh ey hilāl-i ebrū
İraqdan merḥabā dersin o gün daḡı eyā mehrū
- 2 Eyā gül ruḡ senüñ zülfüñ ki sünbüldür semenbūdur
Ḳılan budur meşām-ı cānı her şām u seher ḥoşbū

- 3 Benüm servüm senüñ dil cū adüñe her olan dil cā
Olur āzād amdan oldur ol ad olduđı dil cū
- 4 Güzel her dem senüñ ađyārla hemdemligüñ irkin
Eyü olurdı āyet sende olmasaydı ol bed ū
- 5 *Kerem fermā ki rüſen dil ſeved bā ſev-i mihr-i tū*
Be Nazmī yek nađar efken bemihr ey dilber-i mehrū

Nazīre Lüzüm-ı mālā yelzem

623

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Gel inſāf eyle sende ey amer-i al' at hilāl ebrū
Nice rüſen dil olsun bir nağar senden olan ayru
- 2 Olurđı ātırım rüſen dilüm pür ſev eger bir gün
Baña bir mihr yüzinden nigāh ideydüñ ey mehrū
- 3 ara günlerle gecdi künc-i firatde günüm bir gün
Baña mihr itmedüñ ey māhrū āh ey hilāl ebrū
- 4 Ayađuñ oprağı bir kimyādur ki aña her yüzden
İſin altun ider ey ſim ten her kim sürerse rū
- 5 Didüm Nazmī saña ' aſıdurur cāndan sever cānā
Gülüb cānān didigüm hey bu od ölümlü bir ſayru

458a

Nev' i dīger der an āfiye incā nūn arf revī

624

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Gören ol serv-i nāzuñ der cibin yāsemendür bu
' İzār yine gül-i bağ-ı leāfet yā semendür bu
- 2 Didi dilber dilüñ dikmek nie müjgānum oına
Didüm ey kaſları ya a ſu göñlümden geendür bu

- 3 Didüm ç̄in-i z̄ülf̄üññ b̄uyına dilkeş bu benüm ‘ ömrüm
Didi n̄āz ile ol h̄üb-1 h̄aṭā misk-i Ḥoṭendür bu
- 4 Düşer humm-1 meye küp küp müdām ehl-i dil ey ‘ ārif
Nedür hikmet nedendür böyle olduğı nedendür bu
- 5 Ğam-1 devr ile Nazmī zerreveş sergeştedür herkes
Bu dünyāda h̄uzūr olmaz ki bir dār-1 miḥendür bu

Nev‘i d̄iger ḳāfiye bā redif vü vaşl u h̄urūc nūn revī

625

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

- 1 İñen iḳbāle mağrūr olma ey ğāfil cihāndur bu
Geçer ḳalmaz bu dağı h̄āy bir cüz‘-i zamāndurur bu
- 2 Em̄in olmaz ‘ aḳıl ehli mekerinden bu dünyānuñ
Ki z̄irā dost yüzinde ‘ adüvv-i biemāndur bu
- 3 Cihān kim bir ḳonaḳdur hep ḳonuḳdur bunda Ḥaḳ bu ḥalk
Ribāt-1 köhnedür ğāyet muḳassī bir mekāndur bu
- 4 Ğam-1 dünyāyı bāri dilden itse def‘i bāri āh
Kim andan ṭaḳatüm hey ṭaḳ iñen bār-1 girāndur bu
- 5 Be Nazmī nazmuñı nazm-i dūr eyle ma‘nī yüzinden
Ki her bir oḳuyan diye ne nazm-1 dūrfeşāndur bu

Nazīre

626

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

- 1 Ṭayanmasun ḳişi iḳbāline hergiz cihāndur bu
Ḥaḳīḳat gözleyince nāmübārek bir mekāndur bu
- 2 Hevāyı olma iḳbāl ile h̄āy uş buyımış diyü
Zamānı tez geçer hey ğāfil olma kim bir andur bu
- 3 Yigitlige ṭayanmasun ḳişi p̄ir olurum diyü
Ecel geldügi dem alur dimez tāze civāndur bu

- 4 Eyâ hüsine mağrûr olan iñende ğurûr itme
Degül oğlancığum o gün gibi [iñen] ‘ayândur bu
- 5 Bugün erbâb-ı devlet ehle rağbet itmez olmuşdur
Zamân ‘aksine döndi Nazmiyâ özge zamândur bu

Nazîre

627

mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

- 1 Görenler ol perî ruhsârı dirler kim ne cândur bu
Melekdür âdemî şeklinde yâ hür-i cinândur bu
- 2 Lebinden şâdir olan şîve-yi güftârını şordum
Didi nâz ile ol cânâne cân içinde cândur bu
- 3 Bu âhumla gelen dūd u‘ alev içre ten-i zerdüm
Görüb didi o şâh-ı hüsni emîr-i ‘âşîkândur bu
- 4 Bugün humm-ı meye küb düşdi şevk ile bir ehl-i zevk
Didi kim bâde-yi la‘l ile pür bir özge kândur bu
- 5 Leb u dendâni vaşfında görüb Nazmînün eş‘ârın
Didi nazm ile bir gevher nişâr u dürfeşândur bu

Nazîre

628

mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

- 1 İşigün her gören der kim ne yüce âstândur bu
Bugün bir şâhbâz evc-i hüsne âşiyândur bu
- 2 Demâdem mürde diller ile eyler ihyâ söze geldükce
Lebün ‘İsî midür yoğsa benüm cânım ne cândur bu
- 3 Görenler sen perinün nâzla reftârını dirler
Cihân içre bir âdem cânı bir rûh-ı revândur bu
- 4 Gel ey meh mihr-i hüsniñ luğf idüb ‘arz eyle ‘uşşâka
Disünler saña mehrûlar içinde mihr-i bândur bu
- 5 Reh-i ‘ışkuñda Nazmî cân nişâr itdüğini cânâ
Zamân ile añasın bir gün ola uş cihândur bu

Nev'î dîger der kâfiye müreddef be vāv

629

mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün

- 1 Bu an yaş kim gzmnden kim degl adden fzndur bu
Bua her anda 'azm itsem demdem rehnmndur bu
- 2 Gren der eşk-i hnnim benm her dem ennmle
şarb-1 erĖuvandur o şad-y1 erĖanndur bu
- 3 Senn ey mh dilde dĞ-1 mihrn urşdur gy
Bu szn snem an1 bişrr aa firndur bu
- 4 Senn Leyli-yi zlfn kim idbdr gnlmi Mecnn
Olubdur bir bel ben mbtelya bir cnndur bu
- 5 Bu Nazm h u ferydnı brn itdĞi adden
şarridr ki her dem let-i derd-i derndur bu

Nev'î dîger der kâfiye müreddef be y

630

mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün

458b

- 1 O mhu işign gren didi arĖ-1 berndur bu
Anu tağtında ben ki gren didi zemndr bu
- 2 Sever cn ol melek smy1 kim bir rĞdur an1
Grenler der ki bir ĖurřdruĖ bir mehcibndr bu
- 3 Gren Firdevs-i kynda didi ol mihr  mehry1
Bugn şol nr-1 Ėsni birle 'ayn-1 Ėr-i 'ndr bu
- 4 Didm misk-i Ėotenden yeg bu by1 zlf-i pr nn
Didi ol demde ol Ėb-1 Ėıř kim misk-i ndr bu
- 5 Bugn seyrnda ben ulu ki şağ olu ttub gitdm
Didiler Nazm sevmiş an1 vallhi yemndr bu

Nev' i dîger kâfiye bâ redif vü vaşl-ı incâ nûn revî

631

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Müşâbih olduğındur leb-i cânâne şeftâlü*
Ki virür zevk-i şîrîn lezzet ile cânâ şeftâlü
- 2 Leţâfetde [o] cânâne [ki] mânend olduğındur
Dökilür şerbeti güldüğü dem dendâne şeftâlü
- 3 Ola cânâne şeftälüyile çün lebbeleb ol dem
Düşer güyâ ki nâ geh çeşme-yi hayvâne şeftâlü
- 4 Bahâr-ı eyyâmı gül gibi ter ü ra' nâ şüküfeyile
Virür hoş zîb ü zînet bâğıla bustâne şeftâlü
- 5 Ne dem kim bezm-i meyde bûs-ı leb virse tolu üzre
Şanur cânâne şankim Nazmiyâ yârâne şeftâlü

459a

*Der bahr-ı hezec ahreb 'arüz u darb-ı maḥfûz taḫṫî'eş mef'ülü mefâ'îlü
mefâ'îlü fe'ülün*

632

mef'ülü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ülün

- 1 Her dem ki idersen yaşumı kan ağıdub cü
Göz göre bu kan işidür ey yâr-ı cefâ hû
- 2 Sen serv-i [rev]ānuñ yolına eşk-i revānum
Şu gibi aḫar cüy oluben cüşıla her sū
- 3 Hâl oldı baña sendeki şol hâl-i hayâli
Kim gelmez o sevdâyile bu gözüme uyḫū
- 4 Mey bezmine gel baş bir ayak al elüñe cām
Bezm ehline tâ kim tuta şevk ile şafâ rû

* İÜ./TY 1636/85a

- 5 Ğam yok ebedī Nazmī günehden sū kiŝiye
Kim ʿafv-1 ʿAfüvv ire ola āhiri maʿfū

*Der baħr-1 hezec müseddes ʿarūz u ɗarb-1 maḳşūd taḳṭīʿeş mefāʿilün
mefāʿilün mefāʿil*

633

mefāʿilün mefāʿilün mefāʿil

- 1 Çün oldı aduñ ey dil ʿıŝķıla çāv
Der-i dilberde imdi ıurma gel çāv
- 2 Őikār itsem ḥasūd āh ol ğazāli
ʿAceb midür seg ile avlanur av
- 3 Ne deñlü itse ḥamle cümle aĝyār
Disün bir ʿāŝıķ anuñ peykine dāv
- 4 Nola aĝyāra ʿuŝşāķ olsa ğālib
Olur maĝlūb ŝire lācerem gāv
- 5 Olursın ḥūblar ḥüsnini meddāḥ
Degülsin Nazmiyā çok şükür heccāv

*Der baħr hezec müseddes ʿarūz u ɗarb-1 maḥzūf taḳṭīʿeş mefāʿilün mefāʿilün
feʿülün*

634

mefāʿilün mefāʿilün feʿülün

- 1 Kiŝinüñ āh elinden gelse her sū
Demādem itse yaşın bir aķar şu
- 2 ʿAceb mevtini añmaz mı şu kes kim
Çeker dünyā için her gāh ḳayĝu
- 3 Olınmaz ŝoḥbetinden bir nefes ḥaz
Ola ŝol ŝaḥş kim bed nefis u bed ḥū
- 4 Riyāzet ehlinüñ Ḥaḳ ḳorḥuŝıyle
Olur beñzi şaru niteki şayru

- 5 Ölürsin hāk olursın aç gözün hây
Niçe bir ğaflet ile dāyim uyhū
- 6 Ölem cāndan ki ayru olam ol dem
İlāhī eyleme imāndan ayru
- 7 Şafā-yı kalb ile t̄ā' at kılub sür
Yüzün toprağa Naẓmī nitekim şu

Nazīre 635

mefā'īlün mefā'īlün fe'ūlün

- 1 Şu kes kim göstere devlet aña rū*
Olur ālām-ı faqr andan aña rū
- 2 Kişinün faqr birle kara bahtı
Gözine 'ālemi eyler karañu

459b

- 3 Eli irdüğün ayaklar idüb hayf
İricek devlete bir şahş-ı bed hū
- 4 Çeke el ol kişi kim bu cihāndan
Cihān için ebed çekmez o kayğu
- 5 Esīridür bu dünyānuñ be Naẓmī
Muḥabbet birle dünyā ehli kamu

Nazīre 636

mefā'īlün mefā'īlün fe'ūlün

- 1 Revān olub gülistān içre her sū
O servi cüst ü [cūy] idüb yürir şu
- 2 İderler 'ārız-ı dildāre teşbīh
Şafā baḥş olmağın ol vechile şu

* İÜ./TY 1636/ 85a

- 3 Sürer yüz şevk ile şâm u sehergâh
O mehrû işigine mihr ü mehrû
- 4 Behâda k'ola vezn ol Yûsuf-ı hüsn
Meh ü hurşîd ola keff-i terâzu
- 5 Leb u dendânı hecriyle nigâruñ
Gözümden çıkdı Nazmî la' l ü lûlû

Nazîre 637

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Perîveş benden âh ol çeşmi âhû
İdüb vaḥşet beyâbana tutar rû
- 2 Beyâbân itdi Mecnûn tek turağum
Benüm Leyli şıfat bir çeşmi âhu
- 3 Benüm serv-i revânbaḥşum bu yüzden
Letâfetde şafâda bir içim şu
- 4 Sa' âdet baña olurdu muḳârin
Olaydum yârıla zânû be zânû
- 5 Tutarı baña yüz iḳbâl ü devlet
Nigâr ile olaydum sâde pehlû
- 6 Ola çün sâde rû sâķîsi bezmüñ
Mey-i telḫ içilür anuñla tatlu
- 7 Gözüm yaşını deryâ itdi Nazmî
Ġam-ı hecr ile ol dendânı lûlû

Nazîre 638

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Meşâm-ı cânı zülfüñ k'ide hoş bû
Nişâb almaḳdur işte 'ömrden bu
- 2 İder câr u sûrın kıblem ḳapuñda
Ayağüñ tozına mânend-i cârû

- 3 Olaydı zer nişâr ideydüm anı
Sürerdüm pâyüñe ey sîm ten rû
- 4 Güzel dîdâruñı seyr itmegiçün
İder şu cüst u cû sen servi her sû
- 5 *Bekatlüm Nazmiyâ mey âvered nefis*
Biḥaḳḳ-ı şād ü nûn an çeşm ü ebrû

Nazîre 639

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 apuñda ideyin müjgâñı cârû
Kim ola ayağuß tozına câ rû
- 2 apuñda hıdmete bel bağlayayın
Yüzüm ḥâk ideyin mânend-i cârû
- 3 Varur mânend-i sâyil işigüñe
Yaşum şu gibi seyl oldıḳca her sû
- 4 Şaña arşu şu dem kim eylerüm âh
Tûtayduñ bâri bir güş aña arşu
- 5 Şaçuß sevdâlarıyla göz arardub
Düşer tağlara miskîn olub âhû
- 6 Ḥaşûd-ı dîv-i bed ḥûyı görenler
Didiler ey perî âdem degül bu
- 7 Olaldan mübtelâ derdüñle Nazmî
Belâ küncinde yâtur ḥâli yatlu

Nazîre şan'ateş be dü ḥarf

640

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 O bel ber mü o fem bil ser-i mü
O ruḥ gül hem o leb mül âh ḥaḳ bu

- 2 O ruḥ bir al gül el aḳ gül hem
O ḳad ber Şu ki pür tek āh her sũ
- 3 O diş dũrdür o ḳad bir āb rũ pes
O ḳaŐ hem bir meh-i nev meh o gülrũ

460a

- 4 Yel ey dil hep ḳıl ey dil āh her dem
Ki sen ḥaḳ bu ki bir yel yāḥũ bir Şu
- 5 Şu kes kim bir dũr ü dũr yāḥũ pür Şer
Ya bir bedsũn ya bir ḥar hey ne Şek o

***Nazire binuḳaŐ* 641**
mefā' ilũn mefā' ilũn fe' ulũn

- 1 Ḥasũd-ı merdũn ol kāv ü ol āhũ
Olur dildāra her dem hemdem āh o
- 2 Eger kim ṫālĩ' üm mes' ud olursa
Dil añlar hemdemüm ola o mehrũ
- 3 O sevdigüm ki sevdüm rũḥ āsā
Aña demlerdũrür oldum du' āgũ
- 4 O sevdigüm o dildārum o rũhum
' Adũlarla varur her gāh her sũ
- 5 O dildāra ki varam der o demde
Önũmde ṫurma gül var ṫür aña rũ

Müreddef ḳāfiye bā vaşl u ḥurũc nũn evvel revĩ
642

mefā' ilũn mefā' ilũn fe' ulũn

- 1 Ne dem kim sen olasın benden ayru
Olur Şan ey perĩ cān tenden ayru
- 2 Olur cānum cüdā her ğamdan ey dost
Ne dem görsem seni dũŐmenden ayru

- 3 K̄arañudur baña ol gün kim olam
Eyā gün yüzlü māhum senden ayru
- 4 Nice āh itmeyem sensiz demādem
K'ider bülbül figān gülşenden ayru
- 5 Şafādan Nazmiyā olur cüdā dil
Ola dilber ne dem kim benden ayru

Nev' i dīger k̄āfiye bā redif vü vaşl u ħurūc nūn evvel revī

643

mefā' īlūn mefā' īlūn fe' ūlūn

- 1 Ne demler kim düşem cānāndan ayru
Ĥaķīkatde düşerūn cāndan ayru
- 2 O gülruĥdan cüdā olduķca gönlüm
Döner bir bülbüle bustāndan ayru
- 3 Diler mi dil dilārāmı firāķın
Kim ister kim ola īmāndan ayru
- 4 Nigārumdan cüdā Ya' ķūba döndüm
Kim ola Yūsuf-ı Ken' āndan ayru
- 5 Şol ān-ı ĥüsn kim vār anda Nazmī
Şu bir an olımazam andan ayru

Nev' i dīger der k̄āfiye mücerred rā revī

644

mefā' īlūn mefā' īlūn fe' ūlūn

- 1 İdelden ĥüsnüñe cānā nazar şu
Reh-i ' ışķuñda yıllardur yiler şu
- 2 Olaldan ' aşık-ı ĥaydāruñ ey dost
Yüzün gördikce kendüden gider şu
- 3 K̄ılur ķiblem tapuña secde dāyim
Ki yüzün topraĥa her sū sürer şu

- 4 Olubdur ey perî ‘ ışkuñla şeydā
Anuñçün yüce yerlerden uçar şu
- 5 Çemen kim ‘ arızuñ haţtına beñzer
Anuñçün anı bağrına başar şu
- 6 Gider haţtuñ nigāra ‘ arızuñdan
Ġubār ile bulur zīrā keder şu
- 7 ‘ Acebdür ‘ ışk ile üns itdügi dil
Ki yanar od biri biri açar şu
- 8 Gözüm dü[şürdi] gönlüm kıaddüñe pes
Terāzuyile bālāya çıkar şu
- 9 Terāzuyile bālādan segirdüb
Özin cānbāzveş pürtāb ider şu
- 10 Hārāmīler gibi tağlardan inüb
Niçe olur başar yollar keser şu
- 11 Olubdur Nazmiyā dīdāra ‘ āşık
Zihī hoş şab‘ ü pākīze güher şu

Nev‘i dīger der kıāfiye bā müreddef bi‘elif nūn revī

645

mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ülün

- 1 Müselsel kim olur her sū revān cū
Olur dīdār-ı şevk ile revān şu
- 2 Müşerrefdür şafā birle k’ezelden
Olubdur ‘ āşık-ı didār olan şu
- 3 Olur her çeşmede bir ‘ ayn-ı kevşer
İder ‘ ayn ile ol hālin ‘ ayān şu
- 4 Kim olursa aña vire revān cān
Kime olursa virür tāze cān şu

- 5 Virür şâfî şafâ gülşende her sū
K'olur Nazmî revân olub revân şu

Nev'î dîger kıfıye bâ redif vü vaşl râ revî

646

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 İder dil âhlar dildâra karşı
Hemîn bülbül gibi gülzâra karşı
- 2 Döner pâr pâr yanar pervâneye dil
Gelinece bir ruhu gülnâra karşı
- 3 Şafâlar kesb ider şâfî gönüller
Cemâl ü dilgüşâ-yı yâre karşı

460b

- 4 İdince hüsn-i hûbâna nazar göz
Şu olur geçer ol didâra karşı
- 5 Dilerseñ def -i gam kesb-i şafavâr
Nazar kıll Nazmiyâ enhâra karşı

Nev'î dîger der an kıfıye încâ kâf revî

647

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Nedür bu cevr cânâ baña karşı
Gidersin gayrıla her yaña karşı
- 2 Cefâdur cânuma göz göre cânâ
Lebün ağyâra şunmağ baña karşı
- 3 Sehâya döner imdi meh katında
Güzel gayrı güzeller saña karşı
- 4 Müdâm-ı rûha râhat bahş olur râh
Senün şol la' l-i rûh efzâña karşı

- 5 Olur şevk ile rüşen dil bu Nazmî
Tutarsañ mihr ile yüz aña qarşu

Nev'î diğer kâfiye bâ vaşl te revî

648

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Eyâ ğāfil soñuñ añ ğafleti қо
Қoyub Mevlāyı ğayra hıdmeti қо
- 2 Қo cah-ı қadri añ şol çāh-ı қadri
Eyā dünyā ölüsi ğafleti қо
- 3 Gör anı var ise eksik yerüñ var
Hemîşe hādden artuқ şöhreti қо
- 4 Selāmet gözle bir hoş vaħdete var
Melāmet bā' işidür keşreti қо
- 5 Varub bir himmeti dün bir denīden
Gel ey Nazmî recā-yı himmeti қо

Nev'î diğer der kâfiye mücerred incā rā revî

649

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Şafāyı kim çoğ eyler ol cefā hū
Çoğ ādem öldüriser ol cefā hū
- 2 Hemīn қan itmek [olur] қande olsa
Demādem ol sitemger ol cefā hū
- 3 Nice āh itmeyem demlerle ben āh
Görinmez nice demler ol cefā hū
- 4 Ne zībāyidi olmazdı nazīri
Cefā hū olmasa ger ol cefā hū
- 5 İder cevır ü cefā Nazmīye tırmaz
O cevranīn dilber ol cefā hū

Nev' i dīger der an kâfiye incâ elif revî

650

mefâ' ilün mefâ' ilün fe' ulün

- 1 İdüb ğayra vefâ âh ol cefâ hû
Baña eyler cefâ âh ol cefâ hû
- 2 Aña her kim aña bir söz vefâdan
İder ızâr aña âh ol cefâ hû
- 3 Keder virüb cefâyile demâdem
Çomaz dilde şafâ âh ol cefâ hû
- 4 Vefâ yüzini göstermez baña bir
Ne yüzden yâr ola âh ol cefâ hû
- 5 Nişâr-ı naqd-i câmı hiçe şaymaz
Ol âfet Nazmiyâ âh ol cefâ hû

Nev' i dīger der an kâfiye incâ nîz elif revî

651

mefâ' ilün mefâ' ilün fe' ulün

- 1 İder câ cânda zibâ çeşm ü ebrû
Gönüller almaz illâ çeşm ü ebrû
- 2 Cemâl-i hüsne her hûb-ı beherhâl
İder hep ğirre ğarrâ çeşm ü ebrû
- 3 Gören anı düşer sevdâsına ger
Güzelde kara ola çeşm ü ebrû
- 4 Dil-i 'uşşâka haqqâ her güzelden
Olur bir hoşca sevdâ çeşm ü ebrû
- 5 Cemâl ü behcet-i hûbâna Nazmî
Degüldür bâ' iş illâ çeşm ü ebrû

461a

Nev' i dīger k̄āfiye bā vaşl u ħurūc u mezīd ü nāyire elif revī

652

mefā' īlün mefā' īlün fe' ūlün

- 1 Şaçuñ misk-i ħatā mıdur nedür bu
Sözim yoĥsa ħatā mıdur nedür bu
- 2 İder her dem mu' aţtar cān meşāmın
Aña hemdem şabā mıdur nedür bu
- 3 Semensā ħaddüñ üzre sebz-i ħaţtuñ
Gülistānda güyā mıdur nedür bu
- 4 İdüb k̄in eylemek yā қаşuñı çin
Begüm bir yayқara mıdur nedür bu
- 5 Lebün aġyāre şunmaқ қarşumuzda
Hemīn cāna cefā mıdur nedür bu
- 6 Demādem derdüñile қanlu yaşum
Dögünmez mācerā mıdur nedür bu
- 7 Dil-i Nazmī tıtuldı kākülünde
Aña dām-ı belā mıdur nedür bu

Nev' i dīger der k̄āfiye mücerred elif revī

653

mefā' īlün mefā' īlün fe' ūlün

- 1 Gel ey dil bir mülāyim dilrubā sev
Vefā vü mihr ider bir mehliқā sev
- 2 Eger cānuñdan uşanmaқ dilerseñ
Dilā bir dilrubā-yı bīvefā sev
- 3 Cefā ide şu cānā ne ki cāna
Ben anı dimezüm ey dil saña sev
- 4 Şu dilber kim mülāyim ola anı
Severseñ cānıla ey dil nola sev

- 5 Şu dilber kim ola pākīze cevher
Aña cānuñ revān it Naẓmiyā sev

Nev' i dīger der ẓāfiye müreddef bā elif incā he revī

654

mefā' ilün mefā' ilün fe' ulün

- 1 Leb-i Şīrīn ile her gāh Hüsrev
İder kim olsa Ferhād āh Hüsrev
- 2 Beni Şīrīn lebi Ferhād idübdür
Olaldan mülk-i hüsne şāh Hüsrev
- 3 Leb-i Şīrīni Ferhādıyam ammā
Degül hālümnden āh āgāh Hüsrev
- 4 Virürdü būseler Şīrīn lebinden
Olaydı ger baña dilhāh Hüsrev
- 5 Ẓul idüb Naẓmiyā Şīrīn söz ile
Beni Ferhād idübdür āh Hüsrev

461b

*Der baħr-ı hezec müseddes şadr ü ibtidā aħreb ü cüz 'i rüm ü pencem maħbüz
'arüz u ẓarb-ı maħşür taħtī'eş mef' ul mefā' ilün mefā' il*

654

mef' ulü mefā' ilün mefā' il

- 1 Her kim ki fesādıla ola çāv
Ẓande k'ola ol sen oradan çāv
- 2 Hār gibi baħar kimse olursa
Ṭab' iyle ola o kes [ki] bir gāv
- 3 Ev gözlemez olmaz eksigi ev
Anuñ kim ola işi güci av
- 4 Ṭutar şereri irince 'ışkuñ
Gönül ṭutışur niteki bir ẓāv

- 5 Nazmî hele şâ'ir olduñ ammâ
Şükr it ki Degülsin imdi heccāv

**Der an baħr-ı ĩncâ 'aruz u darb-ı maħzûf taħtî'eş mef'ül mefâ'ilün fe'ülün
der kâfiye mücerred**

656

mef'ülü mefâ'ilün fe'ülün

- 1 Gülşende olur revân çü her sū
Dilcülüğ ider hemîn aħar şu
- 2 Dünyâ hevesi ki var demâdem
Yok yire virür kişiyе kayğu
- 3 Dünyâya heves iden hemîşe
Bir kez olamaz elemden ayru
- 4 Hâli ğam-ı dehrle 'avâmuñ
Hâkķâ ki olur hemîşe yatlu
- 5 Bir baħrdür imdi Nazmî tab' uñ
Pürnazm tolu dürr ile lülü

Nazîre 657

mef'ül mefâ'ilün mefâ'il

- 1 Âbuñ o şafası birle her cū
Hâkķâ ki olur hemîşe dilcū
- 2 Yok yire heves ki var o hemvâr
Olur kişiyе hemîşe kayğu
- 3 Dünyâ talebinde olan olur
Dünyâ elemiyle özge şayru
- 4 Görmez ebed eyüligini kimse
Bir kes k'ola bednejâd u bedhū
- 5 Kō ğafleti Nazmiyâ gözün aç
Ğafletdürür özge bir bed uyħu

462a

*Der baħr-ı remel müşemmen ‘arüz u ğarb-ı maħzûf taħtî‘ eş fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün
fâ‘ilâtün fâ‘ilün der kâfiye mücerred incâ vav revî*

658

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Fırkat-i zülf ile vaşf-ı ħâlüm idüb güft ü gū
Diyeyin bu sergüzeşti yâre cümle mûbemū
- 2 Mihr yüzünden doğa aġyâra hep her gün dili
Ay olur bir gün görünmez baña âh ol mâhrū
- 3 Olsa bir gülçehre şâķî desti bir güldeste âh
Tıtsa bir desti ħadeh meclisde bir desti sebū
- 4 Ehl-i bezmün ħurıdur meclisde ħanın her ne dem
Olmasa destinde desti meyle şâķinün ħolu
- 5 Gönlüme Nazmî hücüm itse ne dem bu nefsi şüm
Aña beñzer k’ide bir iħlîme bir düşmen ġulū

Nazîre 659

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Sidre ħaddüne selâm olsun diyü ħılub ħapu
Bâġ-ı cennetden ider Tübî ħapuña serfirū
- 2 Cân bulur dil mürde‘ aşıklar revân ey yâr-ı cân
Her ne dem kim vaşf-ı la‘ lüñden olunsa güft ü gū
- 3 Var iken ‘âlemde çoħlar sevdigüm mihr ü vefâ
Kendüne cevr ü cefâyı luħf idüb idinme ħū
- 4 Nice gelsün gönlüme bir laħza şadı vü feraħ
Kim ġam u endüh-ı hecrünle olubdur toħtolu
- 5 Ol meh-i bîmihre Nazmî rûzigâr ile ide
Âhuñı bâlâyı çarħa irġör itmedüm fûrū

Nazîre 660

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Tapuña ' ışk ola h̄usn ile diyü ey m̄ah r̄u
Mih̄r yüzünden ider mehveş güzeller serfirū
- 2 Görmedüm bir gün senüñ bir zerre deñlü mihrüñi
Gün gibi rüşen bu kim b̄imih̄rsin ey m̄ahrū
- 3 Kim döyer hey pür cefā bu vechile izāye āh
Kim idündüñ baña sen cev̄r itmegi kendüñe h̄u
- 4 Cu' d-i zülfüñ serbeser kim tavk̄ idünmüşlerdürür
Boynı bağlu kul efendi saña ' aşk̄lar kamu
- 5 Cān meşāmın sünbül-i zülf ile Nazmī ol nigār
Eyleyüb hoş b̄u didi ihsānum olsun saña bu

Nazîre 661

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Kankı gülşende ola diyü demādem s̄ubesū
Eşk-i çeşmüm şu gibi sen servi eyler cüst ü cū
- 2 Āb-ı girdāb ile iğlāl-ı selāsil görünür
Ārzū-yı kākül ü zülfüñle itsem seyr-i cū
- 3 Dāyimā ' ışkuñ ki olmaz dilden ey dilber cüdā
Bu ne hikmetdür ki ide imtizāc od ile şu
- 4 Saña h̄usn ile selām olsun diyu her bir güzel
Mih̄r yüzünden ider ey meh tapuña serfirū
- 5 Būs-ı la' lüñ gözlemekden gözi cānā dūr
Her kime bir iki üç aşkar gözi içseñ tolu

Olduğı dem bādeden destinde sāk̄inüñ tehi
Merd-i b̄ima' niye döner meclis içünde sebū
- 6 Būy-ı zülfüñle bu Nazmī ' ömrden alsa nişāb
Olsa ' ömrüm zülfüñüñ geh gāh aña ihsānı bu

Nazîre bâ kâfiye-yi mükerrer

662

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 İtse seyr ol serv kad gülşen be gülşen cübecü
Derpeyince şu gibi aķar dil anuñ sübesü
- 2 Bulub anca ince ma' niler miyân-ı yâr için
Şerh ider tâ haşr ehl-i diķķat anı mübemü
- 3 Ol yüzi mihr cihân-ı ârâyı arayı gidüb
Gün gibi her gün gezer şevķ ile ' aşık kûbekü
- 4 Dilde naķş eyler nigâruñ dâyimâ taşvîrini
Her ne dem âyine anuñla olsa rûberü
- 5 Nazmiyâ cü seyrin itdükce o servüm câbecâ
Eşküm anı cüst u cü eyler demâdem cübecü

Nev' i dîger der an kâfiye incâ mâ ķabl-ı revî ma' nivvah

663

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 İşbu dâr-ı dehrdür ma' nide çün bir eski ev
Özge ğaflet bunda şalmaķ her gelen bünyâd-ı nev
- 2 Râfizî vü hâriciye düşmen ol dîn ' ışķına
Çâr-ı yâruñ her birine dost ol şıdķ ile sev
- 3 ' Aşık-ı şâdıķ odur kim her ne dem âh eylese
Sûz-ı âhından anuñ peydâ ola her dem ' alev
- 4 Ma' rifet nûrı ile olur pür o kim dâyim tûrub
Ki muşâbiḥ ü muşâriķ göre ki misbâh u zav
- 5 Bu sipâhilük tarîķinüñ be Nazmî ḥâşılı
Yoklamaķ gâh ata gâh u geh giyâh ü kâh-ı cev

Nazîre 664

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Yüzi alnı ay u gündür kim şalar her yaña zav
Kaşı ol vech üzre hem ol nür-ı ' aynuñ mäh-ı nev
- 2 Derdi beñzüm kâha ne vechile döndürdüğini
Disem âh ol yâr gendüm güne kendüm cevbecev
- 3 Dil nüvâz olan dilârâmuñ dilâ düş pâyine
Derpeyince şu gibi her sū revân ol anı sev

462b

- 4 Baş açık ' uryan gezer bezmi nevâ olsam nola
İtmişümdür cübbe vü destârı hummâre girev
- 5 Haţtı birle şafh-yı haddi o gözüm nürınuñ
Nazmiyâ güyâ müşâriqdur yâhud mişbâh u zav

Müreddef der kâfiye müreddef bâ elif incâ râ revî

664

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Kişiyе bir nesnede kim ola bisyâr ârzü
Anı eyler yürir ol elbette her bâr ârzü
- 2 Ârzüyı mâl u câh-ı dehr ide her bâr o kim
Bâr-ı ğamdur itdügi ma' nide her bâr ârzü
- 3 Düşüb efkârına olur haste dil efkârıla
Eyleye ol nesneyi kim bir dilefkâr ârzü
- 4 Hergiz irişmez eli pes bükülür ğamdan beli
Eylese bir nesneyi bir zâr nâçâr ârzü
- 5 Bir hevesdür meyl-i dünyâ birle Nazmî her zaman
Yok yire her bir kişide her ne kim var ârzü

Nev'î dîger kıfıye bâ redif vü vaşl râ revî

664

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Çün letâfet birle beñzer 'arız-ı dildâre şu
Virür ol yüzden şafâyile şeref gülzâra şu
- 2 Gitmese nola dilinden şevk ile şâfî şafâ
Kendini teşbîh ider çün 'arız-ı dildâre şu
- 3 'Aks-i rüy-ı yarı başsa bağına âyinevâr
Nola 'aşıkdur ezelden tâ ebed dîdâre şu
- 4 'Işk derdinden müselsel mâcerâyı eşkümi
'Arz ider her sũ revân olub revân ol yâre şu
- 5 'Ârız-ı dilber hayâli bu dil-i mecrûhda
Nola kıalsa Nazmiyâ çünkim uğurlar yâre şu

Nev'î dîger kıfıye bâ redif vü vaşl incâ nün revî

665

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Küy-ı dilberde dilâ gel dembedem efgâni kıo
İncidürsin anı sen her an yürü var anı kıo
- 2 'Aşıkuñ cânına cevır ile cefâlar itmede
Kıatı 'âfêdür nidürsin añma ol fettânı kıo
- 3 Benden öñ Mecnûndürür meydân-ı 'ışkuñ yügrügi
Yokdurur söz añna ol almışdur meydânı kıo
- 4 Dembedem feryâd ile Ferhâddan ey dem uran
Tağlar aqtardı anuñ feryâdıla efgâni kıo
- 5 Nazmiyâ ey dilbere meyl eylemez sevmezdin
Dilberi ol cânıla dilden sever bühtânı kıo

Nev' i dīger der kāfiye mücerred ĩncā elif revī

666

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 İdelüm rāy-ı reh-i mülk-i beķā Şimdengirü
Olalum ol ĥal ile ehl-i fenā Őimdüngirü
- 2 Sa' i idüb bu dünyede ölmezden evvel ölmegi
İdelüm Ĥaķdan temennā dāyimā Şimdengirü
- 3 Rūzigāruñ ğuŐŐasından niĥe bir her demde āh
Bu ne ğamdur idelüm terk-i hevā Şimdengirü
- 4 Pencigāha ķāyim ol pencāha vardı ' aŐruñ āh
Vaķt ' aşr-ı Şems-i ' ömründür dilā Şimdengirü
- 5 Cümle varlıķdan geĥüb yoķluķ diler Nazmī ķuluñ
Sen naŐīb eyle anı yārāb aña Şimdengirü

Nazīre 667

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Bir ķad-i bālāya oldum mübtelā Şimdengirü
Eksik olmaz baŐıma her dem belā Şimdengirü
- 2 Ĥālet-i ' ıŐķ ile anuñ eŐķ-i ĥeŐmüm ťurmayub
Oluserdür bir döĝinmez mācerā Şimdengirü

463a

- 3 Düşdi ĥün dil baĥr-i ' ıŐķa oluserdür anda ol
Derd-i ğam ğavvāŐı birle āŐinā Şimdengirü
- 4 Bīriyā Őıdķ ile ' ıŐķ ola güzeller sevmege
Var saña zühd ü riyāyı Őūfiyā Őimdengirü
- 5 Mübtelā-yı ' ıŐķ olub ben ĥaste dil Nazmī yine
Düşmüşüm bir derde kim yoķdur devā Şimdengirü
- 6 Mülk-i ĥüsne sen ki Őāh olduñ Őehā Şimdengirü
Naķd-i vaŐluñ eyle ' uŐŐāķa ' aķā Şimdengirü

- 7 İtmedüñ gitdüñ bizümle āh kim bir ‘ ışk u meşk
Ey gözi āhū yūri yā hū saña şimdengirü
- 8 Gözler oldı kūyuña vardığımız her lahzā āh
Oldı ağıyaruñ gözi bizden yaña şimdengirü
- 9 Hıoş mübārek demdürür ki’rdüñ vişālūñ ‘iydine
Dostum cām-ı lebüñe merhabā şimdengirü
- 10 Nıçe eylersin cefā yazık bu Nazmī ‘āşıkā
Eyle gel terk-i cefā hey bī vefā şimdengirü

Nazīre der heme ebyāteş gül ü cām

668

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

- 1 Vaqt-i güldür geldi eyyām-ı şafā şimdengirü
Şākiyā cām-ı şarāba merhabā şimdengirü
- 2 Şād oluñ ey haste diller kim irişdi vaqt-i gül
Cām için derd [ü] ğama bulur devā şimdengirü
- 3 Mevsim-i güldür gönüller şād ü handān olmağa
Al elüñe cām-ı zerrīn sākiyā şimdengirü
- 4 Vaqt-i gülde jeng-i ğamdan pāk ider cān gözgüsin
İçelüm cām-ı muşaffā dāyimā şimdengirü
- 5 Devr-i güldür def için dehrüñ ğamın Nazmī müdām
Cām-ı gülgün içerüm ben mübtelā şimdengirü

463b

***Der baħr-ı remel müseddes ‘arüz u ğarb-ı maķşūd taķti‘eş fā‘ ilātün fā‘ ilātün
fā‘ ilāt der ķāfiye müreddef be yā***

669

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt

- 1 Ey süleymānum senüñ gibi hıdīv
Nıçün ola hemdem-i ağıyāra dīv

- 2 Kāmetüñ kim fitneye ide kıyām
Gösterür ol her revişde niçe rīv
- 3 Firqatüñde ḥasretüñden dembedem
Eylerüm zār ile feryād u ğarīv
- 4 Pīrezen dehr ile başa çıķamaz
Bir kişi merdānelükde olsa ğiv
- 5 Ādem öldürür be Nazmī ol perī
Şöyle k' olur hemdem ağyār dīv

*Derān baĥr-ı ĩncā 'arüz u ğarb-ı maĥzūf taķtı' eř fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün der
ķāfiye mücerred ĩncā vāv revī*

670

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Çün görünmez ol yüzi misbāḥ u źav
Nola olsa her dem āhum pür 'alev
- 2 Zerbenek kaftanı egninde nücüm
Şebkülāḥ-ı zer başında māḥ-ı nev
- 3 Diyeyin ol yār kendüm günime
Ĥāşılum 'ışķ ile noldı cevbecev
- 4 Rāḥ-ı 'ışķa girmesün idinmeyen
Miḥnet ü ğam rehrevini pişrev
- 5 Her perī peyker ḥayālinüñ yeri
Nazmiyā göñlüm ḥarāb olmuş bir ev

Nev' i diĝer der an ķāfiye ĩncā ķabl revī maźmüm

671

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Rūşen ol gün gibi ey ḥurşid rū
Şevķ ider mihrüñle mehrular ķamu

- 2 Bağa varub kâmetüñ yâd itse bād
Serv ü şemşâ ol dem eyler serfirū
- 3 Şu gibi her sū yaşum sen servi hoş
İdünübdür cüst ü cū kıлмаğı hū
- 4 Hicrūñ ey âhen dil âh ey sîm ten
‘Ayn zer zerd itdi rüyım derd-i ū
- 5 Oldı bu Nazmî hevâ-yı mihrüñüñ
Zerreveş sergeştesi ey mâhrū

Nazîre 672
fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Cāna cānān kim idindi cevri hū
Ağlamağdan nola yaşum olsa cū
- 2 Derd-i hecrinden o gendüm günmek
Kāha dönmüşdür olub beñzüm şaru
- 3 Būy-ı zülf-i yārıla gel bu yaña
Ey şabā ihsānuñ olsun baña bu
- 4 Hoş şafādur tolular içüb müdām
Dilberüñ kıлмаğ tapusına tapu
- 5 *Şod be çeşmüm çün şebîtar in cihān*
Nazmiyâ der firkat-ı ân mâhrū

Nazîre 673
fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Ağlamağdan eşk-i çeşmüm oldu cū
Kim ider ol servi her sū cüst ü cū
- 2 Gözedür her çağ ol servi yaşum
Bâğ bâğ açar şu gibi sūbesū
- 3 Dilberüñ hecr-i miyānı derdini
Vaşl olub kendüye disem mübemū

- 4 Tāli' ümdür kim baña bir gün yüzün
Ay olur göstermez āh ol māhrū
- 5 Būs-ı la' lūñ dilber için Nazmiyā
Meclis-i meyde müdāmī iç tolu

Nazīre 674

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Her güzel hüsnine idüb serfirū
Hep kıılır yāruñ tapusına tapu
- 2 Hüsniñe ' ışık ola diyü hūblar
Bāş eger yāruñ tapusına kamu
- 3 İçilür şāfī tolular şevk ile
Sākī bezm olıcak bir māhrū
- 4 Şevkine sākī o mehrūnuñ müdām
Kıl hilāl-ı cāmı bedrāsā tolu
- 5 Cāna cān katmağdur elhāk Nazmiyā
Vaşf-ı la' l-i dilber ile güft ü gū

Müreddef kâfiye bā refid vü vaşl-i incā rā revī

675

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 ' Āşık olaldan berü dīdāra şu
Mübtelā[dur] ' arız-ı dildāre şu
- 2 Cüst ü cū-yı serv-i kadd-ı yār için
Bāğ bāğ aqub varur gülzāre şu
- 3 Olmasaydı ' ışıkıla şūr ide cāl
Şöyle gelmezdi müselsel zāra şu
- 4 Giçmese hergiz nola çağlañlığı
' Işık-ı şeydāsıdurur biçāre şu

- 5 Nazmî gibi mübtelâ-yı ʿışqdur
Kim gezer nālân olub âvâre şu

464a

Nazîre 676

fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün

- 1 Beñziyelden ʿarız-ı dildâre şu
Luṭf ile virür şeref gülzâre şu
- 2 ʿArız-ı yâri añub dil âh ider
Nâle eyler pes doḡunsa nâra şu
- 3 Yaza yaza ḡaṭṭ u ʿarız vaşfını
Ḥâmenüñ indi gözine ḡara şu
- 4 Mâyil olsa gördügi dildâre dil
Nola kim ʿâşiqdurur didâre şu
- 5 Nazmiyâ tiḡ urdı dilber virdi şan
Bir ölümlü ḡasteye bir pâre şu

Nevʿi diḡer der ḡâfiye müreddef bâ elif incâ nün revî

677

fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün

- 1 ʿÂlem âḡir olıser vîrân ḡamu
Maḡv olıser cāmîd ü ḡayvân ḡamu
- 2 Gelmedüge dönüser şöyle [ki] var
Olıser varluḡ varub pinhân ḡamu
- 3 Dehr-i fânîde muḡarrer olıser
Her vişâlün âḡiriḡ hierân ḡamu
- 4 Dürüliser defteri her serverün
Bozılıser defter [ü] divân ḡamu
- 5 Tekyegâh-ı ʿâleme Nazmî hemîn
Olıserdür her gelen ḡurbân ḡamu

Nev'î dîger der an kâfiye incâ râ revî

678

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Ey gönül bir luḫfa mâyil yâr sev
Nâzı nâzik şüh bir dildâr sev
- 2 Bülbülin zârı ile zâr eylemez
Nâzenîn bir serv-i gülruḫsâr sev
- 3 Her dem isterseñ şafâ-yı cân eger
Bir lebi Şîrîn şeker güftâr sev
- 4 Ger dilerseñ ḫazḫ-ı rûḫânî revân
Şîveger bir şüh-ı ḫoş reftâr sev
- 5 Çekmek isterseñ 'âzâb-ı rûḫ eger
Nazmiyâ bir pürcefâ dildâr sev

Nev'î dîger der an kâfiye incâ nün revî

679

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 La' l-i cânânı gönül cân gibi sev
Ḥadd-i zîbâsını îmân gibi sev
- 2 Nitekim bülbül ruḫ-ı yârı gönül
Tâze vü ter verd-i ḫandân gibi sev
- 3 Hemçü tûḫî la' l-i cânânı gönül
Ḳandeyise şekkeristân gibi sev
- 4 Dilrubânuñ ey dil-i bîmâr u zâr
Fikr-i vaşlın derde dermân gibi sev
- 5 Dilde cânânın ḫayâlin Nazmiyâ
Yine cânuñ gibi cânân gibi sev

*Der baħr-ı remel müsemmen maħbūn ‘arūz u darb-ı maķşūr taķtı‘eş fe‘ilātün
fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilāt der ķāfiye müreddef bā elif*

680

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilāt

- 1 ‘ Āşık oldur kim ola ādı anuñ ‘ ışıkla çāv
Ķalmaya başıla cāna diye ‘ ışık ehline dāv
- 2 ‘ Arşa-yı ‘ ışıkda ‘ āşıklıgıle Ferhāduñ
Dolmadı cānı revān eylemeyince adı çāv
- 3 ‘ Āşık oldur k’eridüb pūte-yi ğamda kendin
Āteş-i ‘ ışıkla ķalbine vire zer gibi tāv
- 4 ‘ Āşık oldur kim özin ‘ ışıkla cānbāz şıfat
Cāna ķalmaz ider ķande olursa pürtāv⁷
- 5 Nazmī şarf eylemiş Nazmī çü ħüsniyāta
Ömrüm ğam u ħadden Degülüm çün heccāv

464b

Nev‘i dıĝer der ķāfiye müreddef bu ev

681

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilāt

- 1 Yok yire ķanķı ħasud eylese her dem saña ķov
Ķoma cāna işigüñde zararı var anı ķov
- 2 Dostum ikide bir fitneye başlarsa ‘ adū
İki bir diye anuñ başını yar burnını ov
- 3 Ne revādur saña yār ola ħasūd-ı bedħū
Merdüm-i ehle ķarīn ola bir echel Mosķov
- 4 Dostum gördüm işigüñde o ğün düşmenümi
Segşıfat ol bir āħıryanmış inen merķov

⁷ Vezin bozuktur.

- 5 Nazmiyā cümle-yi ‘uşşâkıla gel bir olalum
İdelüm zümre-yi ağıyârıla uğraş nice hov

Nev‘i dîger der kâfiye müreddef be yâ

682

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilât

- 1 Add it ağıyârı revâmı ki senüñ gibi ħidiv
Ey Süleymânım idine heme hemrâhını dîv
- 2 Dostum hep beni senden ayıran düşmendür
Geçdi geçrevligile toğru ħaber ol baña dîv
- 3 Nîçe bir vâdî-yi firċatde ġamuñla her dem
Eyleyüm nâle vü feryâd ü fiġan ile ġarîv
- 4 Tîġ-i ‘ışķuñdan eliflerle pür olan cismüm
Beñzer ol câmeye cânâ k’ola andan nîçe yîv
- 5 Zâl gerdün ile dest uramadi pençeye ħîç
Nazmiyâ geldi bu meydâne nîçe Rüstem ü Gîv

*Der baġr-ı remel müşemmen maġbûn ‘arüz u ġarb-ı maġzûf taġtî‘eş fe‘ilâtün
fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ülün der kâfiye mücerred*

683

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Âdem oldur o ki şâfî dil ola niteki şu
Gönül alçaklığı birle yürıye hep her sū
- 2 ‘Âķıl oldur ki tevekkül ide dâyim Ĥaķķa
Çekmeye ħîç bu dünyâ cihetiçün ħayġu
- 3 Deli olanlar işidür degül uşlular işi
Dili dünyâ hevesi birle ġam itmek memlū
- 4 Def idem dersen eger vesvese-yi ħannâsı
Heves-i ‘âlemi Nazmî yürı terk eyle ħamu
- 5 Zîkr-i tevġîdi dile al oķı cân ile revân
Eyledikce dile vesvâs-ı şeyâţîn ġulū

Nazîre 684

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Baña görünmeyeli oldı bir ay ol mehrü
Olsa ' âlem gözüme tañ mıdur ansız karamu
- 2 Zerreleş mihri hevās ile ki sergeşte sım
Baña bir zerrece mihr eylemez āh ol mehrü
- 3 Düş görüb dilbere tüş olmağ olurdu düşde
Gitdi şimdi o dağı gözüme gelmez uyğu
- 4 Öykünür müydü şafā birle güzel ' arızına
Olmasa ' aşık-ı dīdārı o dildāruñ şu
- 5 Sevmeyen kimdür o dildārı görüb ānīde
Dil alur anda olan āh o çeşm ü ebrü
- 6 Yoluñ uğradı mı ol serv-i serefrāza yine
Billāh ey bād-ı şabā baña haber vir toğru
- 7 Naqd-i cān ile umar kim vire būs-ı la' lin
Nazmiye oldur o cānāneden olan mercü

Nazîre 685

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 ' Arızuñ haţtuñıla şu çemen ile her sū
Öykünür ey yüzi gül ' arızuña beñzer şu
- 2 Bağ kūyuñda yaşum şu gibi sen serv-i revān
Cüst ü cū kıлмаğı idindi güzel ' ādet ü hū
- 3 Sen mehūñ hastesidür mihr gör anuñ beñzin
Kim olur beñzi şaru her kim alursa şayru
- 4 Menzil-i ' ışkuña toğru varumuz eger yiler
Oğ gibi olmayacak ey kaşı yayum toğrı

- 5 Vaşf-ı hüsnüñle olan nazmını bu Nazm̄inüñ
Naḥlbend-i şu' rā diridi görse Ḥācu

Nazīre 686

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Beñzüm ey s̄im tenüm zer gibi kim oldı şaru
Aşlı bu kim ğam-ı hecrüñ beni itdi şayru
- 2 Baḥt anuñ kim giceler şubḥa deġin gün doğarağ
Ola bir sencileyin mehveş ile hempehlū
- 3 Ey perişānum alur ādemüñ ānī göñlin
Sende bu ġāyetle ḥüb bu çeşm ü ebrū
- 4 Tār olur gözüme 'ālem yüzi ey māh benüm
Her ne gün kim ben olam sen yüzi günden ayru

465a

- 5 Ey boyı serv-i revānum seni her ġāh revān
Cüst ü cū eylemegi yaşum idinmüşdür ḥū
- 6 Bāğ bāğ ey boyı servüm seni yüzler süriyü
Cüst ü cū itmededür şu gibi yaşum her sū
- 7 Ṭolanub Nazm̄i ki her sū saña karşı görünür
Görüb āh anı dimezsın ki görüñ kimdür şu

Nev' i dīġer der an kâfiye ĩncā mā ḳabl revī meftūḥ

687

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Cām-ı meydür ḳarañu dillere şalan pertev
Cām ile rüşen olur tār olacağ niteki ev
- 2 Dilden āh ile gelirse nola ger söz-i derün
Pes hevāyile çıkar nārdan elbette 'alev
- 3 Gösterir kendini her ġirrede ġarrālıġıla
Öykinür dilberüñ ebrūsına beñzer meh-i nev

4 Yolına cān vireni çünki severmiş cānān
Sen de cān vir yolına anı gönül cān ile sev

5 Şi' r-i pürsüzünü Şirīn lebüñüñ vaşfinda
Görse bu Nazmī taḥsīnler iderdi Hüsrev

Müreddef kâfiye bâ vaşl u ḥurūc elif revī

688

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Düşmüşüm tā ki ben ol mählikādan ayru
Kalmışam ḳarañuda şevḳ ü şafādan ayru

2 Ḳarañu gice gibi oldu bu 'ālem gözüme
Düşeli āh ben ol mählikādan ayru

3 Dilberüñ gitmese dilden nola peykānları pes
Hiç mähī ola mı kim ola mādān ayru

4 Ḳanḳı dilber kim ola ṭab' -ı laṭīfiyle zārīf
Olmaz ol luṭfile aşlā zürefādan ayru

5 İşiginden nice gidem o ṭabīb-i cānuñ
Haste ister mi ola dār-ı şifādan ayru

6 Āh ayrulsa o cānān eger aḡyārından
Cānum olurdu benüm derd ü belādan ayru

7 Yelerem vaşlı hevāsıyla demādem Nazmī
Düşdüm āvāre olub āh o hümādan ayru

Nev' i dīger der an kâfiye ĩncā elif revī vü dāl vaşl u rā ḥurūc

689

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Virme dil gördüñiñe dime ki ḡarrādur bu
Ḡirre olma hey iñen devlet-i dünyādur bu

2 Ḳande bir lu' b ile lehve k'ola ṭuş pīr ü civān
Meyl ider ṭıfl gibi özge temāşādur bu

3 Almuşız başımuza kâr-ı cihânı kim biz
Derd-i serdür bize her bir qurı ğavğadur bu

4 ‘Āşık olan şu kadar zâr gerek zârî ile
Ki gören kimseler anı diye şeydâdur bu

5 Ne sevin vüs‘ate Nazmî ne yerin zîllete hîç
Hep gelür gider eyü yatlu ki dünyâdur bu

*Der baħr-ı remel müseddes maħbûn ‘arûz u ğarb maħzûf taħtî‘eş fe‘ilâtün
fe‘ilâtün fe‘ilün der kâfiye mücerred*

690

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

1 Hey olur başı kayusu Ğaħ bu
Kimde kim ola hemîşe kayğu

2 Çokluğı dilde ğamuñ beñzer aña
Ki’de bir kişvere bir cünd ğulü

3 Nîk ğaşlet ola ol kim nazarı
Neye olursa olur cümle nigü

4 İtme bîmihir olana zerrece mihir
Eger olursa daħı bir mehrü

5 Lafz u ma‘niye letâfet virüb
Nazmî pürcevher ider nazmı ğamu

Nazîre 691

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

1 Yârı anuñ kim ola pürbedħü
Göremez eylugin anuñ âh o

465b

2 Şevk ile ğöñli ğözi rüşen olur
Aña kim manzar ola bir mehrü

- 3 Hicre şaldı beni dilber derdā
Ḥālüm ayrıqsıdur andan ayru
- 4 Dilegince dile irerdi şafā
Olsam ol dilber ile hempehlū
- 5 Gözümüñ aġyār segiyle ne ‘aceb
Naẓmiyā ol gözi āhu āh o

Nev‘i dīġer der an kâfiye ĩncā mā kabl revī meftūḥ

691

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Vaşf-ı ḥüsnüñle ki‘dem güft ü şinev
Mihri anuñ dile şalar pertev
- 2 Ruḥlaruñ ḥattı kitāb-ı mişbāḥ
Naẓarından ider anuñ dile zāv
- 3 Dildeki ‘ışķuñ odın rüşen ider
Dembedem kim gelür āhumla ‘alev
- 4 Sevdigüm kaçma yaķış ‘āşıķuña
Kim demişler seveni sen daḥı sev
- 5 Eşer-i mihrüñ ile Naẓmīñüñ
Gösterir her sözi sūz-ı Ḥüsrev

Nazīre 692

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 O yüzi bedr o kaçşı meh-i nev
Dile mihr ile şalubdur pertev
- 2 Kime kim eyleye mihr ol yüzi māḥ
Dili ḥoş şevķ ile olur pür zāv
- 3 Şevķ ile ādemi rüşen dil ider
Ol mehüñ vaşfi olan güft u şinev

4 Rüşen olsun diriseñ dīde vü dil
Mihr ider bir şanem-i mehrū sev

5 Nola dirse dile şevķ āh ile eşķ
Bādıla bāde virür nāre ʿalev

6 İrse bir semʿine bu nazm-ı ḥasen
Nazmiyā diridi taḥsīn Ḥüsrev

7 Naṭʿ-ı iķbālde ferzānedür āh
Rāstı şimdi her olan geçrū

693

fāʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Revnaķ ile virür şafā her sū
Baġa her çāġ o çağlar aķar şu

2 Rūy-ı ʿāşık olursa zer gibi zerd
Nola beñzi şaru olur şayru

3 Ḥālet-i vecd ile saʿādet anuñ
Dembedem diye ṭura ʿışķla hū

4 Ne günāh olur ise eyler hep
Kimde kim Ḥaķdan olmaya ķorḥū

5 Olmaz aşlā o kim ola dīlcū
Ola bir kes ki Nazmiyā bedḥū

*Der baḥr-ı müzāriʿ aḥrab-ı ʿarūz u ḍarb-ı maķşūd taķṭiʿeş mefʿülü fāʿilātü
mefāʿilü fāʿilāt*

694

mefʿülü fāʿilātü mefāʿilü fāʿilāt

1 ʿİşķ ateşiyile ķalbe viren zer mişāli tāv
Daʿvā-yı ʿışķ ile disün erbāb-ı ʿışķa dāv

2 Şūfī degüldürür senüñ işüñ bu ḥān-ı ʿışķ
Sen şanma anı zerde ya zırva yaḥud pilāv

- 3 Her ande olsa āh o cefālar ılıcı yār
Virür ılıcına cigerüm anı birle sāv
- 4 āv oldı adı  ışķuñla Nazmīnūñ didüm
Hışm eyleyüb didi şurada yüri āv
- 5 Her gün ki encümūñ uurur gün huzūrını
Her gāh şanki řāh-ı Süleymāndur eyler av

Nazīre 695

mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilāt

- 1 Hüsñ ile ol şanem ki olubdur cihāna āv
Dir naķř-ı hüsñ birle o her bir nigāra dāv
- 2 şol dilrübā ki ehl-i dile māyil olmaya
Olur muřāhibi bir iki oñmadaķ kināv
- 3 Turmaz o dilrubā ki cefā aķmağın aķar
Tutuřmasun mı anuñıla dil miřāl-i āv
- 4  Uřřāķa turamaz ebed ağıyār-ı har ne şek
Niteki turamaz ebedī şire şarşu kāv
- 5 Mey meclisinde Nazmī ki ağıyār oturasın
Alma ayağı hi ele götür ayağı āv

Der baħr-ı hafif' arüz u ğarb-ı maħzūf takti'eř fā' ilātün mefā' ilün fe' ilün

466a

Nazīre 696

mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilāt

- 1  Iřķuñla adum oldı benüm bu cihāna āv
Meydān-ı  ışķuñ ire bugün cümlesine dāv
- 2 Bezmünde ey perī senüñ olmasa Ehrimen
Merdümlükidi ger diseñ ol nev' a řaħřa āv

- 3 Ağyāra naqş-ı resmdürür her nigāra çün
Bezm-i mey içre anuñla yer yoq gel anı şāv
- 4 Yılduzı şevr olmasa ağyāruñ ey kamer
Olmazdı tab^ç ile ne şek ol ħar mişāl-i kāv
- 5 Tıtuşdı dilberā dili ānīde Nazmīnūñ
İşkuñ odı şerāre birle mişāl-i kāv

Müreddef der kâfiye müreddef bâ elif rā revî

697

mef^ç ülü fā^ç ilātü mefā^ç ilü fā^ç ilāt

- 1 Her yerde kim tırub olur olmağda zār serv
Tırur fenāya toğrulub uş intizār serv
- 2 Yāşillara girer tırur elbette her zamān
İtmüşdür eyle vaz^ç ını dervişvār serv
- 3 Cümle dırahta kıadd-i bülend ile dik gelür
Her kıankı bağ u gülşen içinde ki var serv
- 4 Her demde kim dem ide şabā bir şafāyile
Şūfī gibi semā^ç a gider āşikār serv
- 5 Mevzūnluğ ile vaz^ç -ı ħaķīķatde Nazmiyā
Görinür ehl-i ħāle bir ehl-i vaķār serv

***Der baħr-ı müzārib-i aħrab^ç arüz u ħarb-ı maħzūf taķtī^ç eş mef^ç ülü fā^ç ilātü
mefā^ç ilü fā^ç ilün***

698

mef^ç ülü fā^ç ilātü mefā^ç ilü fā^ç ilün

- 1 Āşık odur kim ola anuñ āhı bir^ç alev
Mişbāh-ı^ç işkı her tırafa vire özge zāv
- 2 Herkes cihānda nola kıasāvāt çekerse pes
Olur muķassī imdi beherħāl eski ev
- 3 Her şaħşuñ āh^ç ömri ekinini biçmege
Bir dāsduv felekde şanasın ki māh-ı nev

- 4 Ža' file kendüme göre ādem bulımıyem
Ger cev̄v-i kāyinātı arasam da cev̄becev
- 5 Çünkim muḥabbet olur iki başdan imdi pes
Her kim severse Nazmī seni sen de anı sev

Nazīre 699

mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

- 1 Bir dilrubā kim ola cefāyile cev̄r ḥū
Vay ol eger kim ola o ḥūy ile kīnecū
- 2 Ma' şūḫ ' aşıḫunuñ olur sa' d-i ṭālī' i
Şol vechile kim ola o ma' şūḫ māhrū
- 3 Şol kes ki ḥūy ola aña her ḫandeyise ḫov
Ḫov yanuña gelürse anuñla kelāmı ḫo
- 4 Bezme ṭolar şafāyile ānīde şevk u zevḫ
Sāḫī kim ala destine pürbāde bir sebū
- 5 Nazmuñ Nizāmī Nazmī göreydi eger senüñ
Diyeydi penc-i kenc-i Nizāmisi kendü bu

Nazīre 700

mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

- 1 Bu ḥüsn ü behcet ile ṭapuña ḫılub ṭapu
Eyler cihān güzelleri sen ḫūba serfirū
- 2 Sen server-i serīr diyār-ı cemāl iken
Lāyık mı saña yā ola aḡyār-ı zeştrū
- 3 Her ḫandeyise ḫan yaşum olduḡı cū bu kim
Hep cüst ü cū ider seni şu gibi sūbesū
- 4 Aḡyār hey güzel ne ḫabāḫatdürür saña
Kim dost giçe yār ola göz göre ol ' adū

- 5 Cāna bu Nazm̄inūñ sözi cāndan gelür ne dem
La' l-i lebūñ şafāsı ile itse güft ü gū

Müreddef kâfiye bâ redif vü vaşl-ı ĩncā nūn revī muḳaffā

701

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

- 1 Her dem ki eylerüm leb-i cānanı ārzū*
Cāndandurur ben eyledigüm anı ārzū
- 2 Cānāneden ki luḫdür iḫsān būs-ı leb
Cān ile eylerüm ben ol iḫsānı ārzū
- 3 Dil dilberūñ cemāline ḫasret çeker hemīn
Bülbül ider niteki gülistānı ārzū
- 4 Her cins cinse meyl ider aşlı budur ki āh
Cānāneye ider kişinūñ cānı ārzū
- 5 Nazm̄i ki düşdi ğurbete şehrin añub hemīn
Eyler hemişe mülket-i 'Oşmānī ārzū

***Der baḫr-ı muzāri' cüz'- i aḫrab u cüz'-i sālīm taḫṭī'eş mef'ülü fā'ilātün
mef'ülü fā'ilātün kâfiye bâ redif vü vaşl-ı ĩncā rā ḫarf revī***

702

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün

- 1 Tañ mı fiġān idersem ruḫsār-ı yāre karşı
Ḥāmūş olur mı bülbül baġ u bahāre karşı
- 2 Luḫ ile gösterince gülşende bir gülyüz
Biñ nāz u şive eyler güller hezāre karşı
- 3 Şol 'arız ile ḫaṭṭı ol serv-i serfirāzuñ
Āb-ı revāna beñzer bir sebzēre karşı
- 4 Cem' oluben ṭururlar 'uşşāḳ-ı dil perişān
Bu zülf-i müşkbār u 'anbernişāre karşı

* İÜ./TY 1636/86a

- 5 Gül gibi hürrem olub Nazmî şafâ bulurlar
Şâfî nazar kılanlar ruhsâr-ı yâre karşı

466b

Nazîre 703

mef'ülü fâ' ilâtün mef'ülü fâ' ilâtün

- 1 Dil nola gelse zâre sen gül' izâre karşı
Eylar hezâr zârı bülbül bahâre karşı
- 2 Gördükce kûyuñı dil zârı kılar hemândem
Başlar çü murğ zâre bir murğ zâre karşı
- 3 Olurdu gün gibi âh bahtum çerâğı rüşen
Yüzüñ göreydüm ey mâh ben bisitâre karşı
- 4 Redd it hasûdı koma karşıñda ol pelîdi
Murdâr ağacı neylar serv ü çenâre karşı
- 5 Çeşmüm önünde yâruñ Nazmî hayâl-i kıddi
Serv ü schiye beñzer bir çeşmesâre karşı

Nev' i dîger der an kâfiye incâ yâ harf revî

704

mef'ülü fâ' ilâtün mef'ülü fâ' ilâtün

- 1 Şehr içre cem' -i hûbân ol mehlikâyâ karşı
Pervîne beñzer ey dil bedr olmuş aya karşı
- 2 Ol âfitâb-ı hüsne mâh olamaz muqâbil
Ne ferri var sehânuñ bedr-i dücâyâ karşı
- 3 Luţf ile câm-ı la' lin meclisde âh o dilber
Her gâh-ı ğayra şunar ben mübtelâyâ karşı
- 4 Bezm-i belâda her dem neydüğimi bilürler
Zâr olduğum görenler ol dilrubâyâ karşı
- 5 Oğ gibi toğrı iseñ ' ışkı yolında Nazmî
Var cânuñ eyle kurbân ol kaşı yâya karşı

*Der baħr-ı mücetteş ‘arüz u ğarb-ı maħzûf taķtı‘eş mefā‘ilün fe‘ilātün
mefā‘ilün fe‘ilün der ķāfiye mücerred*

705

mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

- 1 Ola şafāyile şāfī o dil nitekim şu
Olub revān o şafādan revān olur her sū
- 2 Gelür ħayal ile ķarşu yüze yüz ānide
Gönül kim ide ħayāl-i ārzü seni ķarşu
- 3 O kim cihāt-ı cihāndan hemişe ayrılmaz
Ġam-ı cihāndan olur mı o kim ola ayru
- 4 Añalum anı ki ğitsün gerek cihāndan āh
Biribirimize āħir diseķ gerek yā hū
- 5 Anuñ ki ola ķatarāt-i sirişķi ķan ķarşu
O her göze ğorinür Nazmī lā‘l ile lülū

Nazīre 706

mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

- 1 Sa‘ ādet añā ki dāyim diye ħura yā hū
Ola añā o sa‘ ādet hemişe ‘ ādet ü ħū
- 2 Düşürür ellere ķorħū ‘ azāb-ı zulmiyle
O kimsede ki ebed Ħaķdan olmaya ķorħū
- 3 Diyiser āħiri her demde āh u vāveylā
Olar ki yansa ğereķdür ħamu odına ķamu
- 4 Añalum anı k’idüb birbirimiz ile vedā‘
Biribirimize yā hū diseķ gerek yā hū
- 5 Kemāli birle leħāfetde ħaķ bu Nazmīnün
Kelām-ı nazmıdurur ğüyā dūr ü lülū

*Der baħr-ı müteķārib cüz'-i eşlem ü cüz'-i sālīm taķtī'eş fa'lün fe'ülün
fa'lün fe'ülün der ķāfiye mücerred*

707

fa'lün fe'ülün fa'lün fe'ülün

- 1 Meyl itme dehre tütma aña rü
Tır 'āķıliseñ andan añarü
- 2 Meylile ol kim yüz tuta dehre
Tutar aña yüz biñ dürlü ķayģu
- 3 Ğam çekmemekden var ise ħazģuñ
Dünyādan el çek meyli aña ķo
- 4 Toprak gibi ol bir yerde sākin
Çağlañlıģ itme řu gibi her sū
- 5 *Niki niyā yed Nazmī beherħāl*
An kes ki bāşed bedaşl u bedģū

Nazīre 708

fa'lün fe'ülün fa'lün fe'ülün

- 1 Mihr ide diyü sen yār-ı mehrü
Sürer ķapuña mihr ile mehrü
- 2 Kılısun mu'atģar bu cān meşāmin
'Ömrüm şaçuñdan maķşūdımız bu
- 3 Göz göre ķanum içir demādem
Çeşmüñ diyen ol bīdīn o cādu
- 4 'Ālem gözüme tārik olubdur
Sen yüzi günden düşelden ayru
- 5 Kādre irerdi bir gece Nazmī
Olsa senüñle bir sāde pehlü

*Der baħr-i mütedārik cüz'î mekṭû' ü cüz'-i maħbūn taḳṭî'eş fa'lün fe'ilün
fa'lün fe'ilün*

709

fa'lün fe'ilün fa'lün fe'ilün

- 1 Dāyima idinen zıkr itmegi hū
Şevḳ itdigi demdür 'ıṣḳıla hū
- 2 Göstermez ebed bed fi' le rızā
Anuñ kim ola aħlāḳı nigū
- 3 Aşlile virür gönüllere ğam
Bed aşl olanuñ ef' āli ḳamū
- 4 Ne ṭutsa virür hep yüsr ile el
Şol kişiye devlet ṭuta rū
- 5 Hāḳ zıkrini al Naẓmī dilüñe
İtse dilüñe ğam ḳayli ğulū

467a

Harfü 'l-hā

*Der baħr-ı hezec sālim taḳṭî'eş mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün der
ḳāfiye mücerred incā he revī*

710

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

- 1 Yüzine urma görüb görmeze ur setr ḳıl her geh*
Eger bir kimsenüñ 'aybına on kerre düşerseñ deh
- 2 Gel istiġfāra anı itme ifşā kimseye anı
Görirseñ kimde bir şer' a muħālif fi'l-i müstekreh
- 3 Cefāsın gördüġün kesden kesilme şoñra andan sen
Gelüb bir luṭfa şāyed şeş vefāsın göresin deh deh
- 4 Ğurūr itmezleridi devlet ü 'izz-i cihān ile
Eger olmasa dünyā cāhı ehli aḳmaḳ u ebleh

* İÜ./TY 1636/86b

- 5 Celāl ü ' izz ü devlet fikrin itmezler ebed Nazmî
Olanlar kāyinātuñ inķilābından tamām āgah

Nev' i dīger kāfiye bā redif vü vaşl-ı ĩncā bā revī vü elif redif vü he vaşl

711

mefā' ĩlün mefā' ĩlün mefā' ĩlün mefā' ĩlün

- 1 Müdām olursa māyil ehl-i dil nūş-ı mey-i nāba
Nola kim döndürür devr içre ol her şeyhi bir şāba
- 2 Dili pürşevķ olub ol ol yüzden olur hātırı rūşen
Muķārīn ola ol kim dāyimā bir yüzi mehtāba
- 3 Fem-i yāruñ ki yokdur mişli küçüklükde hergiz hiç
O vechile o beñzer māhāşal bir şey-i kemyāba
- 4 İder eşbābını a' dāsına mağlūb o şāh-ı hūsn
O yüzden kim nazār kılmaz vefā yüzünden aħbāba
- 5 Yalan dünyāda oldur Nazmiyā Hāķ dostı gerçek
Ki ĥubb-ı Hāķķı koyub baķmaya evlād u ensāba

Nev' i dīger der an kāfiye ĩncā te ĥarf revī

712

mefā' ĩlün mefā' ĩlün mefā' ĩlün mefā' ĩlün

- 1 Düşeydi sevķ-i cānān ile bir laķzā mülāķāta
Olurdu sevķ birle bā' iş envā' -ı murādāta
- 2 İder āh ol peri kim ādemī hūsn ile dīvāne
Gören teşhīr için anı olur meşgūl da' vāta
- 3 Dili dilber ele almayub itdükce nazardan dūr
Döner dilber cilāsız pas tütmuş köhne mir'āta
- 4 Faķīr olub du' ā[ya] düşkün olur ĥadd-i ġāyetde
Düşünce devlet erkānı ķatī şöhretle dārāta
- 5 Kişinüñ la' l gibi ķana döner yüregi ġamdan
İrince Nazmiyā cevher mişāli ĥūb bir zāta

Nev' i dîger der an kâfiye incâ dal revî

713

mefâ' îlün mefâ' îlün mefâ' îlün mefâ' îlün

- 1 O hercâyi olub [bir] âşinâ her gördügi yâde
Getürmez luţf idüb ben âşinâ sen bir nefes yâde
- 2 Bu ben dildâdesin dilber  or aġyâra uyar derdâ
Varub bensiz müdâm anuñla andan nüş ider bâde
- 3 Ben anuñ kim yolında ħâk ile her gâh yeksânum
Görüb ol bivefâ dimez nedür ħâlün hey üftâde
- 4 Güzellerden Şu kim  ul ola bir ħoŐ Őuĥ efendiye
Olub Şâfî Şafâda dâyim olur ġamdan âzâde
- 5 Hevâdan daĥı ge mez soñ demün añmaz mısın Nazmî
Mu arrer varluġuñ hep ħak olub ħod vâriser bâde

Nev' i dîger der an kâfiye incâ râ revî

714

mefâ' îlün mefâ' îlün mefâ' îlün mefâ' îlün

- 1 Melek sîmâ Mesîĥa dem nigârum gelse ġüftâre
Şafâdan cân baġıŐlar ' âŐı -1 zâr u dilefkâre
- 2 Hevâyı mihri birle zerreveş sergeŐtesiyem âĥ
Sîtârum gör baña bir zerre mihr itmez o mehpâre
- 3 Güzüm kim ħasret-i dildârıla yaş içredür her dem
Dönübdür ġark-1 mâ bir dem-i nâ are bi are
- 4 Dilâ zâre gelüb ney gibi neylersin demâdem kim
Fiġân u nâle kâr itmez o dildâr-1 dilâzâre
- 5 Ne deñlü yâre ursa sîneñe incinme ol yâre
Sen ey Nazmî hemân ol yâre tek bir ħıdmete yara

Nazîre 715

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Demâdem bezm-i ğamda ney gibi gelseñ dilâ zâre
Yeridür pes niye düşdüñ o dildâr-ı dilâzâre
- 2 Revân cânbağş olur her an dağı her demde rûhefzâ
O cânân gelse ' izz ü nâzıla reftâr u güftâre
- 3 Demâdem âh ider tırmaz hevâyı oldı hâ yiler
Olubdur bir hümâtal' at hevâsıyla dil âvâre
- 4 Olur tâb-ı teb-i ğamdan demâdem ıztırâb üzre
Düşelden bu dil-i bîmârum ol ruhsârı gülnâre
- 5 İdüb zârı demâdem zâr olursa nola bu Nazmî
Virübdür dil o bir dildâr-ı bîrahm ü sitemkâre

Nazîre 716

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Ümîd-i vaşluñıla düşdi ey dilber dil efkâre
Keremdür vaşluñı luğf eyler iseñ ben dilefkâre
- 2 Kerem kıll ey tabîb-i cân yetiştür merhem-i vaşluñ
Bu ben bîmâre luğf eyle ki muhtâc oldı tîmâre
- 3 Lebüñ emsemdürür çün derd-i ' ışka ey tabîb-i cân
Nola tîmâre luğf itseñ anuñla cân-ı bîmâre
- 4 Düşelden sen hümânuñ dil hümâyün zülfine ' ömrüm
Hevâyı olub âh ol niçe demdür oldı âvâre

467b

- 5 Hevâ-yı mihrüñ ile zerreveş sergeşte olmuşdır
Virelden bîsitâre Nazmî dil sen mâh-ı ruhsâre

Nev'î dîger der an kâfiye incâ ze harf revî

717

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Ne demler kim gele ol nâzenînum ' izz ile nâze
Yine ' aşıklarınuñ eski derdin âh ider tâze
- 2 Hırâmân olur iken baĝ-ı hüsn içinde geldüm râst
Revân şu gibi gönülüm aĝdı ol serv-i serefrâze
- 3 Düşübdür âh kim ' ışık ile bu gönülüm benüm cândan
Güzeller arasında bir güzellük birle mümtâze
- 4 Gülistândur o hüsn-i haĝtı birle ĥaddi cânânun
Lebi cân riştesinden baĝlamışdur aña şîrâze

Bugün vaşfında nazmum Nazmî ol yüzi gülistânun
İreydi âferîñ oĝurdı ger Sa' dî-yi Şîrâze

Nev'î dîger der an kâfiye incâ ĝayn revî

718

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Aĝar şudur viren ey serv gülruĝ çün şeref baĝa
Yaşum gülzâr küyüñdan niçün ĝaşd itdün ırmaĝa
- 2 Kemân ebrûñıla tîr-i müjeñ ger ĝaşd-ı cân ide
Nice bedkiş ola cân virmeye ĝurbanun olmaĝa
- 3 Elüm al ĥâk-i zilletden götür kim ĝaldum ayaĝda
Nazar kıl luĝf idüb ey şâh-ı ' alî himmet alĝaĝa
- 4 Alumaz bir elüñe degse nola bir ayaĝ sunsañ
Güzel sâķî elüñden dökmedük mi biz bir ayaĝa
- 5 O servün baĝ-ı hüsnin seyr iderken murĝ-ı dil Nazmî
ĝara zülfünün aĝında tutıldı bend ile baĝa

Nev'î dîger der an kâfiye incâ lâm revî

719

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Bu gönlüm göz göre âl ile aldı ol gözi ala
Dil almağ ile olmayub diler gönlüm dağı ala
- 2 Benüm bağrum delüb gam neydügi hâlüm o gamdan âh
Bilinmezdi belâ bezminde her dem itmesem nâle
- 3 Dü cânibden iki zülfü ki devr itmiş yüzün yâruñ
Meh-i bedri ihâta eylemişdür güyiyâ hâle
- 4 Semenber gonce leblerle benefşe içelüm şâfî
Ele gülgün ayağ almışdurur çün bağda lâle
- 5 Olubdur ayrılık derdiyle Nazmî hâlüm ayrıkısı
Nazar ideydi dilber hâliyâ ben muztarib hâle

Nev'î dîger der an kâfiye incâ mîm revî

720

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Yine 'ışk ile dil virdüm bugün ben [o] dilârâma
Revân itdüm şu gibi cânım ol serv-i gülendâma
- 2 Görelden buse-yi la' l-i lebinden luğ u ihsânı
Dil ü cân ile kul oldum güzeller şâhı in'âma
- 3 Semenber servler çok bağ-ı hüsni içre degül ammâ
Müşâbih ol lebi şeftâlüye ol çeşmi bādâma
- 4 Bugün ol Yūsuf-ı Mısr-ı cemâlün zülf ü ruhsârı
Şalubdur velvele hüsni ile mülk-i Rūma vü Şâma
- 5 Leb ü zülf ile çeşmine şebîh olmağladur rağbet
Şarâb u şâf u sîm-i hâliş ile 'anber-i hâme

- 6 Benek altunlular giyse döner t̄āvus-ı firdevse
O s̄im endāma ki z̄inet virür zerr̄in cāme⁸
- 7 Ruḥ-ı zülfin gören dāyim sa‘ ādetle o mehr̄unuñ
İrer her gice her gün ey göñül ḳadr ile bayrama
- 8 Görenler baş açık yalın ayak dīvāne olur hep
Şoyınub ol per̄i nāz ile girdügince ḥammāma
- 9 Beni ger ol Mesih̄a demdem ey dil men‘ ḳaşd ide
Ḥasūd-ı ḥar diyen şah̄sı çekem fi’l ḥāl en‘ āma
- 10 O şāh-ı ḥüsni kim Nazm̄i dil ü cān ile medḥ itdi
Olubdur ol gedā her vech ile pes lāyık in‘ āma
- 11 Muḥabbetnāmesin ḳan yaşıla al itdigüm bu kim
O servūñ gül yüzün şāyed göre bu al ile nāme

Nev‘i diğer der an ḳāfiye incā nūn revī

721

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

- 1 Recā-yı himmet ile ḥıdmet itmek ehl-i dīvāne
Degüldür şimdiki ‘aşr içre illā kār-ı dīvāne
- 2 Olubdur ‘ādet erkāna şu deñlü şimdi bid‘ at kim
Ḳoyub ol bid‘ ati ḳaşd itmez olmuşlardur iḥsāna
- 3 Düzen bozmaḳdurur ḳanunı hep şimdiki erkānuñ
Belā virsün o nāz işe ol ḳānun u erkāna⁹
- 4 Sa‘ ādet şol kişinüñdür ki var iken Cenāb-ı Ḥaḳ
Mülāzım olmaya ‘ömrince varub bāb-ı sultāna
- 5 Geçürme ḡaflet üzre Nazmiyā ‘alemde bir anı
Geçür var ‘ömrüni t̄ā‘ atde var şükr ile her ana

⁸ Vezin bozuktur.

⁹ Vezin bozuktur.

Nazîre 722

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Gözi âhû güzeller kim çıkar nâz ile seyrâne
Şikâr itmek diler her rind her birini şîrâne
- 2 Hâyâl ü fikr-i dilber çeşm ü dilden gitmese dâyim
Nola k'olur perîler yeri çeşme dağı vîrâne
- 3 Didüm bâlâ kadûñ oldu dil ü cāna belâ cānā
Gülüb nâz ile toğrusın didüñ didi o canāne

468a

- 4 Ruğında kākülüne muttaşıl beñler ki var yāruñ
Aña beñzer k'üşer pervāneler şem'î şebistāne
- 5 Şebîh olmasa Nazmî la' l-i dürpāşına cānānuñ
Cihānda i' tibār olmazdı yāğut ile mercāna

Nazîre 723

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Kaçankim seyre çıksa cem' -i hūbānile cānāne
Döner yıldızlar ile seyr ider bir mäh-ı tābāne
- 2 Melek manzar perî peyker güzeller içre ol dilber
Cemāl ü hüsn ile bir dānedür haqqā ki bir dāne
- 3 Didüm sen yanuma geldikce günüm doğar ey māhum
Gülüb didi olursın sen de gün geldikce dīvāne
- 4 Dilerse naqd-i cānum yolına olsun revān ey dil
Kosun sergeşligi tek baña rām olsun o cānāne
- 5 Beni tek luğf idüb irgörsin ey dil 'iyd ü vaşlına
Revān olsun dilerse cānumı cānāne kurbāna
- 6 Reh-i 'ışkıında itmiş terk-i ser Ferhād Şîrîñüñ
'Aceb merdāne gelmiş gitmiş ol haqqā bu devrāne

- 7 Hārīdār olmasun mı hānumānın dermiyān idüb
Bu Nazmī la' l-i cānāne kim erzānīdürür cāna

Nazīre 724

mefā' īlün mefā' īlün mefā' īlün mefā' īlün

- 1 Lebūñ üzre hātuñ her demde cāna qaşd ider cāna
' İzāruñ üzre zūlfūñ muttaşıl qaşd eyler imāna
- 2 Cihān içre şabā mānendi eyler kesb-i tūl-ı ' ömr
Olanlar ey perī şān hemdem ol zūlf-i perīşāne
- 3 Nazardan nice ayırsun seni bu merdüm-i çeşmüm
Nigāra cāndan ayrılmağ degül āsān insāne
- 4 İçüb qarşumda tölular virürsün ğayra būs-ı leb
Hey āfet nice bir bu vechile cevr ü cefā cāna
- 5 Lebūñ yādıyla kanlu yaşunuñ her katresin cānā
Niçe demdür k'ider teşbīh Nazmī la' l ü mercāne

Nazīre 725

mefā' īlün mefā' īlün mefā' īlün mefā' īlün

- 1 Benüm göñlüm düşübdür tā ki sen cānāne sen cāne
Senūñ ' ışkuñla oldum ey perī ruhsār dīvāne
- 2 Gören dir bu melāhat birle sen cānān için cānā
Ne hoş cānpāresi hey cānlar erzānı şu cānāne
- 3 Gözüm çıksun iki gözüm ayağūñ tozı vār iken
Eger minnet çekersem göz göre kuhl-ı Şıfāhāne
- 4 İçüb şāfī şarābı meclis-i meyde şafāyile
Ola cānāne çün mestāne virür hoş şafā cāne
- 5 Şarāb-ı ' ışk mestidür güzeller şevķine Nazmī
Anuñçündür anuñ olduğı nazmı şöyle mestāne

Nazîre 726

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Benüm cānum leb-i la' lūñ ki erzānīdürür cāne
Anuñçün cān virürler sen laţif ü şūḥ cānāne
- 2 Senüñ şol çeşm-i pürhışmuñ ki bir göz göre baş ḥūni
Demādem ḳana girer ḳanda olur ḳana ol ḳana
- 3 Senüñ ' ışḳuñla ey Leylī şıfat olmaz benüm gibi
Nice Mecnūn-ı ' ışḳ alay ile gelse bu meydāne
- 4 Demādem ḳatre ḳatre ḳanlı yaşlar ḳanda olursa
Düzilür kirpigüme döner ol tesbīḥ-i mercāne
- 5 İderse ey dür-i pākīze cevher medḥūñi Nazmī
Nola bir dānedür zātuñ senüñ ḥüsn ile bir dāne

Nev'î dıġer der an ḳāfiye ĩncā he revī

727

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Cemāl ü ḥüsn ile revnaḳ ḳomadı mihr ile māha
Bugün ḥüsn ü cemāl ile selām olsun Memi Şāha
- 2 Olaydum bende şāh işigünde āh eger bende
İrerdüm ḳadr ile ' ālemde ' izz ü devlet ü cāha
- 3 Şu gibi cān revān eyler revān ' ışḳ ile ' āşıḳlar
O serv-i nāz nāz ile revāne olduġı rāha
- 4 Ḳo āhı gülşen-i kūyında ey cān bülbüli her dem
Ki nāgāh ol gülüñ nāzik mizācı doymaya āha
- 5 Temāşāsına māni' dür demādem ol perī rūnuñ
Ne diyem bilmezem yā rāb ḥasūd-ı dīv bedḥāha
- 6 Geçelden taḥt-ı ḥüsn Nazmiyā ' izz ü sa' ādetle
Cihān ḥalḳı dil ü cāndan ḳul olmuşdır Memi Şāha

- 7 Leṭāfet būsitānında yücelsün serfirāz olsun
Benüm ol serv-i nāz için niyāzum budur Allāha

468b

Nev'î dīger der an ḳāfiye incā yā revî

728

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Bahār oldu çiçekler çıktdı seyr-i baḡ u şahrāya
Gülüb açıldı her biri yeñiyle geldi dünyāya
- 2 Özi ḥūrî boyı tûbî lebi kevşer güzellerle
Şebîh olmışdur[ur] gülşen bugün firdevs-i a' lāya
- 3 Çemende şoḥbet-i gül eyleyüb serv-i semen tenler
İçüb gül gibi mül her biri döner verd-i ḥamrāya
- 4 Şafā vü şevḳ kesb eyler demādem saḥn-ı gülşende
Tutan gül gibi gūş āvāze-yi murḡ-ı ḥoşāvāya
- 5 Sa' ādet şol kişinüñ kim bugün bir verd-i ra' nānuñ
Düşüb yanına Nazmî sāyeveş gide temāşāya

Nazîre 729

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Yüzüñ kim beñzer ey māh āfitāb-ı ' ālemārāya
Bu devr içre senüñ gibi güzel gelmez bu araya
- 2 Şebîh olmasa bir vechile ḥüsn-i ' ālemārāña
Felekde ey melek olmazdı raḡbet mihr ile aya
- 3 Yüzüñ kim Yūsufa mānenddür māhum güzellükde
Lebüñ cānbaḡş olmaḡda güzel beñzer Mesîḥāya
- 4 Görenler Ḥüsrevā Şîrîn lebüñde beñlerüñ dirler
Üşer her ḳande olursa mekesler ḳand ü ḥelvāya
- 5 Der-i devlet me' ābuñ ḥākine yüz sürmek el virse
İrerdüm bende şāhum devletüñde ḳadr-i a' lāya

- 6 Ne dem kim yād ide ey mährü dür dişlerüñ Nazmî
O ḥasretten irer āhı şerādan tā şüreyyāya
- 7 Egerçi men´ ider şūfî güzeller sevmeden ḥalkı
Velî ´ arif düşüb kendü çeker her gāh tenhāya

Nazîre musammaḥ

730

mefā´ ilün mefā´ ilün mefā´ ilün mefā´ ilün

- 1 Ser-i zülfüñ ki varmışdur o la´ l-i rüh efzāya
Nüzül itmişdürür Cibrîl güyā kim Mesîḥāya
- 2 Ḥaṭuñla ruḥlaruñ elḥāk ki cān gülzārıdur muṭlaḥ
Ḳomadı luṭf ile revnāk çemende verd-i ra´ nāya
- 3 Olanlar ḥüsnüñe ´ aşık revān cān virseler lāyık
Ki cāna cān virür Vāmık ´ izār-ı ḥüb ´ Azrāya
- 4 Reh-i ´ ışkuñda ey māhum olaldan derd-i hemrāhum
Demādem ayrışur āhum şerādan tā şüreyyāya
- 5 Çü gördüñ bî vefā dilber aña kim didi sen dil ver
Çekersin Nazmiyā ğamlar özün şalduñ çü ğavgāya

Nev´ i dîġer der ḳāfiye müreddef bu ev nün revî

731

- 1 Virürdüm ṭoġrusın mı diyeyin sen ḳaddi mevzūna
Olaydum mālîk ey Yūsuf cemālüm mal-ı Ḳārūna
- 2 Buyurduñ bezm-i ´ ışkuñda k´ola def sine ney nāle
Nigārā uydı ´ uşşāḳuñ hevāñ ile bu ḳānuna
- 3 Turunc-ı ğabġabuñ hecrinde ´ ömr eyvāy ile gecdi
Yüzüm zerd itdi ol ğam döndi ol vech üzre lîmüne
- 4 Gelür Şîrîn ü Leylî ´ ışkına Ferhād ü Mecnūnuñ
Belā vü derdi ḥālî ḳalbe baḳsam kūh u hāmūna

- 5 Dönübdür vaşf-ı dendānuñla her nazmı bu Nazm̄inüñ
Letāfet birle ey pākīze cevher dürr-i meknūna

Nev' i dīger der k̄āfiye müreddef beyā nūn revī

732

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Düşen dil geç gelür ' ömrüm senüñ ol zülf-i pürçine
İder şan özün uzak bir sefer ol Çin ü Māçine
- 2 Heves itme şol āyine ki ħodb̄in olasin andan
Muqābil itme gün yüzlüm yüzüñ āyine āyine
- 3 Ey imānum yüzüne göz göre yüz sürmesün agyār
Zarardur derdine yüz virme ne kāfir o bīdine
- 4 Du' āya el getirsem zülf ü çeşm ü qaddüñ için ben
Em̄in ola belādan şol el açan ol dem āmine
- 5 Senüñ ' ışkuñ bu Nazm̄iden ölünce gitmeye cāna
Muqarrerdür anuñla böylesine gitmek ol sine

Nev' i dīger k̄āfiye bā redif vü vaşl u ħurūc u mezīd incā dā ħarf revī

733

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Vefā şuret bulaydı bir muşavver rūḥ-ı yār ile
Şafā resmī olaydı naqşı dilkeş bir nigār ile
- 2 Nigārı göricek eyler laṭif āvāzeler ' uşşak
Belābil şavtı gibi maqdem-i faşl-ı bahār ile
- 3 Olub bir yüzi gülzāruñ demādem qarşusına zār
İder dil bülbülü zārıları şevk-ı hezār ile
- 4 Benüm ' ışkı hevāsı birle her dem āhum ol dilber
Cihāndur bu aña bir gün dem ola ruzigār ile
- 5 Dehān ile miyānı luṭfını Nazm̄i nigārınuñ
Demādem vaşf kıl güzel güzel būs u kenār ile

Nev'î dîger der an kâfiye incâ mîm revî

734

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Ne hoşdur gönce femler birle cām-ı lāle fām ile
Şafālar süresin hoş hāl olub ' iyş-i müdām ile
- 2 Ne hoş demdür o kim bir gülruḡ u gönce dehān ile
Sürüb şāfî şafā hoş hāl olasin nūş-ı cām ile
- 3 Görüb derdinden ol dilber beni her demde āh ile
Benüm gönlüm hoş itmez āh geh geh bir selām ile

469a

- 4 Oḡurdum da' vete ben ol perî rüyı ḡavāş ile
Ḳaçub bir ādemiden hemdem olmasa ' avām ile
- 5 Ne dirlükdür bu Nazmî kim olam ben ibtizāl ile
Ölümdür baña bir nādānı görmek ihtirām ile

Nev'î dîger der an kâfiye incâ nūn revî

735

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Ḳaḡ-ı sebzūn ' izārunda bu zülf-i dilsitān ile
Şanasın Ḳıırdur cennetde ' ömr-i cāvidān ile
- 2 Ḳapunda tîg-i cevher dār ile sen şāhı görenler
Felekde māha teşbîh eylediler kehkeşān ile
- 3 Bugün eşk-i revānum gibi hep nem varisa cānā
Revān olsun reh-i ' işḡuında bu naḡd-i revān ile
- 4 Ele al cāmı hoş gör bu dem-i Sa' di ki bülbüller
Gülistānda Bahāristan oḡurlar Būstān ile
- 5 Leb ü zülfüñle sen cānānı nev Nazmî-yi āşüfte
Sever cāna cihānda ' ömri olduḡınca cān ile

Nazîre 736

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Ne yüzden sevmiyem billâhi ben ol yârı cân ile
Ki eglenmez gönül illâ yine ol yâr-ı cân ile
- 2 Cihânuñ cânıdur anuñ ne şübhe 'âlem-i vaşlı
Ne yüzden hemdem olam ben hey ol cân-ı cihân ile
- 3 Şafâ naqşını göstermekdürür âyine-yi devrân
O kim cām içe şâfî bir nigâr-ı dilsitân ile
- 4 Virür ânî dil ol dildâre cândan her gören anı
Bu yüzden bu cemâl-i berkemâl ü hüsñ ü ân ile
- 5 Bu Nazmî kûlına kim her zamân ol pâdişâh-ı hüsñ
İder cevri öldürür ammâ aña âhir zamân ile

Nev'î diğer kâfiye bâ redif vü vaşl u hurûc u mezîd incâ gayn revî

737

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Varub yüz sürdügince zülfi ol yâruñ yañağına
Varur fâvus-ı kudsî seyri şan Firdevs bağına
- 2 Gönül murgı uçarken fâriğü'l bâl ol perî peyker
Düşürdi âlîla anı kara zülfinüñ ağına
- 3 Şanasın dürc-i yâkût üzre dürdür dürc olunmuşdur
Pür oldukça nigâruñ katre katre derd u dağına
- 4 Baña meclisde sâkî hürmet ile bir ayak şunsa
Ne yüzden sürmiyem yüz şevk ile yüzüm ayağına
- 5 Gözi yaşını bir mazlûmuñ ala tâ ki bir zâlim
Ol eñ [şoñ] şu koyacaqdur anuñ od u ocağına
- 6 Ben ol serv-i gülendâmından ayrı Nazmiyâ bir dem
Göz açub bakmıyam hergiz cihânuñ bağ u râğına

- 7 Nola her gâh sūzân olmadan olmasalar hâlî
Dil ü cān ey perî pervānedür hüsnuñ çerâgına

Nev'î dîger der an kâfiye incâ nûn revî

738

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Zebânına ne gelse söyliyene bakmaz ziyânına
Ziyāndur varmağ anuñ gibi şahsuñ kişi yanına
- 2 Cihân şuglına düşmek oda köze düşmedür haqqā
Kişi göz göre kıymağdur o yüzden veh ki cānına
- 3 İdüb bir gaflet aldanmaz başiret üzre olur hep
İnanmaz gerçek erler pîrezen dehrüñ yalanına
- 4 Ne yüz ile varur añmaz mı ola dergeh-i Haqqā
Gire bir kimsenüñ nâhağ o kim göz göre kıyanına
- 5 Hevâyı olmadan Nazmî ne berhürdâr olası kim
Bahâr-ı bâğ-ı 'ömrüñ irdüñ uş faşl-ı hazânına

Nazîre 739

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Dili mecrûh idüb tîrüñ girer her demde kıyanına
Nice kıan ağlamasun derd ile ol geçdi cānına
- 2 Hevâ-yı mihr ile sergeşte olur zerreveş her dem
Şu kim dil vire devrüñ bir meh-i nāmihribānına
- 3 Dirîgā dembedem kıan itmege taħrîk ider tırmaz
Dağulmuşdur o şāhuñ muttaşıl şimşîri yanına
- 4 Dilerdüm ol kıyāmet dilrubānuñ haţtı geldügin
Bihāmdillāh irüşdüm ben anuñ āhir zamānına
- 5 Şafāsından sözin bu Nazmî cānā cān ile söyler
Leb-i la' lüñ ne dem yād eyleyüb alsa zebānına

Nev' i dīger der an kâfiye ĩncā rā revī

740

mefā' ĩlün mefā' ĩlün mefā' ĩlün mefā' ĩlün

- 1 Dil-i şūfī diler da' vetde dāyim dāne ve zerde
Olur da' vet şoñunda yine fikri sīm ile zerde
- 2 Muħabbet ehli oldur kim şafā bulub anuñ göñli
Şu gibi alçağ olub ħāke yeksān ola her yerde
- 3 Ħayāl-i ħaṭṭ-ı sebz-i yār çeşm ü dildedür dāyim
Şanasın Ħızrdur ħāzır ola baħr ile berde
- 4 Nigāra didüm olmaz mı dilünde müntakış geh geh
Dil ehlinüñ ħayāli didi ot biter mi mermerde
- 5 Ne bilsün ħadr-i ħāk-i pāy-ı yarı her dil efsürde
Ki Nazmī dürdür ol anuñ yeri baş üzre efserde

Nev' i dīger der an kâfiye ĩncā mīm revī

741

mefā' ĩlün mefā' ĩlün mefā' ĩlün mefā' ĩlün

- 1 Günüm nice geçe dilberden ayru kūşe-yi ħamda
Nice āh eyleyüm ol derd ile ben āh her demde
- 2 Ħabībün yüzi Ka' be la' li zezem ħaller anda
Ħabeş eṭfālidür şan zezeme eyler o zezemde
- 3 O şūħuñ ħālet efzā ħāli çok ħiç eksügi yok līk
Tebessüm ħāleti artuğdur anuñ ol leb ü femde
- 4 ' Avāmuñ sūrda şol hāy u hūyı ħoş sürür ile
Deger mi aña şīvenler idiser ħīn-i mātemde
- 5 ' Aceb kim ħalmanı himmet ebed erkān-ı devletde
Mürüvvet ħalmanı Nazmī diriğā şimdi ' ālemde

Nev' i dîger der an kâfiye incâ nûn revî

742

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Efendümsin benüm sen kuluñam şāhum senüñ ben de
Senüñ ben kuluñam yine efendümsin benüm sen de
- 2 Güzellükde perî peyker güzeller çokdurur gerçi
Hey âdem cānı cānānum benüm gönlüm velî sende
- 3 Senüñ şol ān-ı hüsñüñ gören ānî saña dil virür
Ebed ārām kalmaz ey dilārām anı görende
- 4 Benüm sensiz bu tende şanma cānum vardurur cānā
Benüm cānum cenābuñda hayālün cāndurur tende
- 5 Laţif ü nāzik ü Şirîñ düşer güftarı gayetde
Bu Nazmî kand-i la' lün Hüsrevā yād itse her kande

Nev' i dîger kâfiye bā vaşl u hurûc incâ te revî

743

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Belā-yı faqrıla āzāde olmağ künc-i zilletde
Kişiye gücdürür gāyetde müşkildür nihāyetde
- 469b**
- 2 Düşüb bir faqr derdine o derd ile turub derdā
Melāmetde olan¹⁰ dāyim olur ekşer melāmetde
 - 3 Nedāmet idiserdür itmeyiserdür velîkin sūd
Geçüre dāyimü'l-evkāt o kim 'ömrini gāfletde
 - 4 Hārāma el uzanmağ birle olmağ hıdmet-i şehde
Kişi göz göre oda köze düşmekdür haķıķatde
 - 5 Üşüb gām leşkeri ekşer ki dil mülkin tutar yekser
O demde cāna pes irer elemler Nazmî gāyetde

¹⁰ Metinde “olan” kelimesi iki kez yazılmıştır.

Nazîre 744

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Benüm cānum lebüñe ҡande beñzer ҡand lezzetde
Lebüñe hemser olmaḵ ҡandan ol başdan leṭāfetde
- 2 Benüm cān-ı 'azîzüm Mıṣr-ı ḥüsnüñ Yūsufısın sen
Saña hergiz nazîr olmaz melāḥat birle behcetde
- 3 Benüm 'ömrüm senüñ zülfüñ belā olur baña geh geh
K'olur māni' cemālün seyrine bir özge ḥāletde
- 4 Olur dil küşteḡir nār-ı 'ıṣḡ ile ıtutuṣmaḡda
Üṣer hengāme-yi ḡam başına hengām-ı firḡatde
- 5 Bu Nazmî sen periye dil virüb dīvāne olmuṣdur
Olur pes ādem olan sevdiğüm 'ıṣḡ u muḥabbetde

Nev'î dîġer 745

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Lebün lezzetde başdan ġālibüñün göz göre ҡande
Benüm cānum lebüñi ҡanda hemtādur dimeḡ ҡande
- 2 Görinmez gözüme hergiz benüm sāyir güzeller hîç
Ne yüzden gözine çünküm benüm göñlüm güzel sende
- 3 Güzeller ṣāhısın sen bendedür yekser saña 'ālem
O yüzden cānıla dilden saña bende begüm ben de
- 4 Kimi olursa 'ıṣḡuñ kim düşürür bende ānide
Güzel sevdiğüm işte ben de düşdüm āḥ ol bende
- 5 Göñül her gāḥ pür şevḡ olduġı gün gibi rüṣendür
Senüñ mihrün eyā mehrü güzel kim vardurur bende
- 6 Nola kūyuñda artursam demādem zār olub āhum
Olur her bülbulün zirā hezār efgānı gülşende

- 7 Saña cān ile dilden Hüsrevā olmuşdurur bende
Virelden Nazmî dil sen la' li Şîrîñ ü şekerhānde

Nazîre 746

mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün

- 1 Düşelden kara zülfün ağı birle murğ-ı dil bende
Bir özge āl ile düşdüm o bende āh kim ben de
- 2 Hevā-yı kākülün ' ömrüm dili sevdālara yelter
Bu ben dīvāneyi āh ol düşürür ' ākıbet bende
- 3 Perî behcet mele haşlet bir ādem cānısın çün sen
Kim olmaz saña bu hüsñ ü bu hulq ile begüm bende
- 4 Lebün lezzetde cānbaşş iken ey Şîrîñ sühen dilber
Dil ehli anı pes ya kande teşbîhe eyleye kande
- 5 Güzeller Hüsrevisin sen ki cāna her gören anı
Virür cān ile dil sen la' li Şîrîñ ü şekerhānde
- 6 Senün ey serv-i gülzār-ı behā şimşād-ı bağ-ı hüsñ
Ayağün toprağında sāyeveş oldum bir efkende
- 7 Olursa ey meh-i bîmîhr her şeb tā seher tañ mı
Gönül pervānesi şem' -i ruhuñ tábında tā bende
- 8 Du' āsı saña Nazmî bendeñün ey server-i hūbān
Budur kim olasın sen devlet-i hüsñ ile pāyende
- 9 Sa' ādetmend olur şol ümm ü eb kim olalar mālîk
Senün gibi laţîf ü nāzîk u maħbūb ferzende

Nev'î dîger kâfiye bâ vaşl u hurūc u mezîd nâyire incā elif harf revî

747

mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün

- 1 Şu kim bir derde düşüb ola neva' -ı belālarda*
Ne derdi ola andan ola ol kim hoş şafālarda

* İÜ./TY 1636/86b

- 2 Ecel irdükce sen andan velîkin gâfil ey gâfil
Yellersin dembedem yel gibi âh özge hevâlarda
- 3 Kad ü ebrû vü zülf-i yâr diyü dâyimâ ey dil
Nice bir olasin şoñı peşimânluğ recâlarda
- 4 Zamānuñ hâli bu kim bir gedâ bir hâcete varsa
‘ Anâlar çekmeler peydâ olur ehl-i ğinâlarda
- 5 Ne ümmîd itsem erbâb-ı düvelden nesne feyz olmaz
Meger var ise Nazmî yokdurur tâli‘ gedâlarda

Nev‘i dîger 748

mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

- 1 Zekîler hâli olmaduğı fehmile ğabîlerde *
Fîrâset olmaduğı gibidür haqqâ şabîlerde
- 2 Bir ihsân ile luğf olmaduğı şimdi ğanîlerde
Aña beñzer kim idrâk ile fehm olmaz ğabîlerde
- 3 Beherhâl olmamağ olmaz bir eksiklög her â[de]mde
Mükemmellük olur ancağ velîlerde nebîlerde
- 4 Şeğâvetdendür ol kes kim kesilüb aqrabâsından
Ola ihsân u luğfi yüzi dâyim ecnebîlerde
- 5 Kanâ‘ at itmeyüb Nazmî nefâyis istedüğe dil
Döner şol tıfla k’ola gönli şekker lelebîlerde

Nev‘i dîger kâfiye bâ vaşl u ğurûc u mezîd ü nâyire incâ elif ğarf revî

749

mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

- 1 İder dilber dil-i ağıyarı her dem hoş vefâlarla
Dil-i ‘uşşâkı ğahr itmek diler ammâ cefâlarla

* İÜ./TY 1636/86b

- 2 Sürer şāfī şafā ol kimse kim ' iyş ü müdām ide
Lebi ğonçe yüzi gül şaçı sünbül dilrubālarla
- 3 Ola çün yüzi gül dilberler ile bezm-i mül anda
Peyāpey yürimek ayak şafādur merħabālarla
- 4 Ne hoşdur ol ki sākī sīm-i sā' id bir nigār ola
Elinden alasm zerrīn ayak şāfī şafālarla
- 5 Nice bir derd-i ' ışk-ı yārdan āh idesin Nazmī
Nice ğışsün demādem rūzigāruñ bu hevālarla

Nev' i diğer der an kâfiye incâ bâ harf revî
750

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 O kim şāfī mey içer gül' izār u ğonçe leblerle
Şafā sürer müdāmī hoş geçer ' iyş ü şarāblarla
- 2 Lebi vü ğabğabı yādına ol serv-i gülendāmuñ
Pür eyler ehl-i diller meclisi sīb ü rutablarla
- 3 Yüzün görmek o māhuñ şevke bā' işdür velī olmaz
Anuñ bir kerre yüz göstermesi biñ biñ taleblerle
- 4 Sa' ādet bulmaz olmaz hergiz iflāh u olur bedħāl
İdüb terk-i edeb hemdem olan şol bīedeblerle

470a

- 5 Sürer şāfī şafālar hoş geçer Nazmī bu devr içre
Müdām içe o kim mā'ü'l- ' ineb ' innāb-ı leblerle

Nev' i diğer der an kâfiye incâ tâ harf revî
751

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Şafādur cāna cānāndan nazarlar ' ātifetlerle
Murād-ı cāna irmez ' āşık illā ol cihetlerle

- 2 Vireydi devlet el yāruñ ayağı tozına yüzüm
Süreydüm yüz niyāz u ʿ izzet idüb meskenetlerle
- 3 Olur mı hemdem olub ʿ iyş ü ʿ işret eyleyen hergiz
Şu tūbī kāmēt ü kevşer leb ü hūrī şıfatlarla
- 4 Ne hoşdur sāʿ id-i sāķī semensā ola bir sāķı
Elinden alasin ayak şafā vü ʿ āfiyetlerle
- 5 Benem ol bende-yi ʿ āşī ki yok hayrū ʿ amel bende
Nola hālüm benüm Nazmī ʿ aceb bu maʿ şiyetlerle

Nevʿi dīger der an kâfiye incâ dal revî

752

mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün

- 1 Olur dil şād [u şen] seyr eylese şimşād kâdlerle
Bulur cān hazz hemdem olduğı dem lāle hadlerle
- 2 Nolaydı dilrubā hemdem olaydı ʿ āşīka her dem
Helāk olaydı ağıyar andan öleydi hasedlerle
- 3 Nigāruñ ʿ ışkına ʿ uşşāk şāfī bādenüş olub
İdüb nüş andan eylerler hürüş āh mededlerle
- 4 Saʿ ādet isteriseñ ol saʿ ādet ehline hemdem
Dilerseñ kār-ı nīk olma ebed hemrāh bedlerle
- 5 Dün ü gün levş-i dünyāyile ālūde yatur kalkur
Turub oturmıyanlar Nazmiyā ehl-i hıredlerle

Nevʿi dīger der an kâfiye incâ rā harf revî

753

mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün

- 1 Ne raʿ nādur öpüşmek gönçe leb gülruğ püserlerle
Ne garrādur kocaşmak zer kemerlü şimberlerle
- 2 Şafādur gül gibi mül nüş idüb cüş eylemek şāfī
Dudağı gönçe-yi nāzik yañağı verd-i terlerle

- 3 Döner la' l-i nigāruñ bir mücevher dürc-i yāķūta
‘ Araķrız olduğı demlerde dürler gibi derlerle
- 4 Kōlaydur ķol ıolamak bir nigārīnūñ miyānına
Kemer gibi ķolaylu olana şol şim ü zerlerle
- 5 Olurđı ĥadd-i i' cāze iletmek fenn-i nazmı ger
Digergūn olmasa ĥālüm benüm Nazmī seferlerle

Nev' i dīger der an ķāfiye ĩncā şın revī

754

mefā' ĩlün mefā' ĩlün mefā' ĩlün mefā' ĩlün

Bulur mı ĥazır-ı soĥbet ehl-i dil nāehl keslerle
Olur mı ins ĥiĥ üns idebilmek ĥār u ĥaşlarla

Ĥaķīķatde hemān bir mīve virmez devĥaya beñzer
Elemdür hemdem olmak şol miřāl-i ĥüsn aĥaslarla

Nigāruñ göre her kim serv ķadd ü sünbül-i zülfin
Hevāsına düşer anuñ uzun uzak heveslerle

Seg-i kūy-ı nigār ile görüb ađyārı bir yerde
‘ Ases başını şandum bir nice iti ‘ aseslerle

Nigāruñ deyre beñzer kūyı ey Nazmī ki her sā' at
Olur ‘ uřřāk şavtından pürāvāz cereslerle

Nev' i dīger der an ķāfiye ĩncā şın revī

755

mefā' ĩlün mefā' ĩlün mefā' ĩlün mefā' ĩlün

- 1 Hilāl-i cām bedr olub içilse māĥveřlerle
Anuñla ĥoř geĥilse devrde yüzi güneşlerle
- 2 řafāsın zevķ iden oldur ıoluñuñ kim ola hemdem
Müdām ol dürdkeş olan belā vü derdkeşlerle
- 3 O dildārūn řarāb-ı vařlı ķadrin bilmez illā kim
Ola dilteşne anuñ berr-i hecrinde ‘ aıaşlarla

- 4 Kenār-ı hıttı-ı haddinde gören dir beñlerin yāruñ
Pür olmuş hüsñ mektebhānesi tıfl-ı Habeşlerle
- 5 Ne deñlü pehlüvān-ı devr olursa küşteğir-i ğam
Ayağın alamaz Nazmī meyüñ baş baş güreşlerle

Nev'ı dıger der an kāfiye incā fe revī

756

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 İdüb feryād ' aşıkler dökerler sine keflerle
İderler nağme yāruñ ' ışkına şan nāy ü deflerle
- 2 O devlet kani kim luft eyleyub ol şāh-ı hübānum
İde ' arz-ı cemāl ü hüsñ hoş ' izz ü şereflerle
- 3 Selef aqvāli ile ' āmil olub ' ākıl olanlar
Tırub oturmaz ašlā hemdem olub nāhaleflerle
- 4 Bu dünyā devleti bir kuru ğavgā şatun almağdur
Zihī hayf aña nağd-i ' ömr[i] şarf ola teleflerle
- 5 Benüm eş' arum ebyāt-ı dürer elfāzıla Nazmī
Haķıķat gözleseñ pürdürür güyā şadeflerle

Nev'ı dıger der an kāfiye incā kaf revī

757

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Bu gerdün şubh u şām iki tarafda şol şafaqlarla
Licāmı zeyn olunmuş esbdür la' lın şakaqlarla
- 2 Eb ü ced virüb üstāde baña oğutmadan ebced
Kitāb-ı ' ışk oğurdum ' ışk pırinden sebaqlarla
- 3 Kızır[ır]muş gözümde ' aks-i hıttı-ı sebzi ol yāruñ
Nazarda şanasın pırüzedür la' lin tabaqlarla
- 4 ' İzār dilrubā ol hıttı-ı dilkeş birle güyā kim
Gülistān u Bahāristāndurur gülgün varaqlarla

470b

- 5 Görenler Nazmiyâ der ol sipâhî dilberin şiddik
Dilâverdür ki her demde süvâr olur şadaqlarla

Nev'î diger der an kâfiye incâ kef revî

758

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 İden rûhânî sohbət şol melâhatde meleklerle
Revân eyler o yolda naqd-i cânı mâmeleklerle
- 2 Yüzün görse gözüm yâruñ ider püreşk-i hün sinem
Bahâr irse nitekim zeyn olur şahrâ çiçeklerle
- 3 Yüzün görsem o mâhuñ pürşerâr olur o dem âhum
Nitekim şenlük olur 'iyd güninde fişeklerle
- 4 Yaqub külli kül eylerdi vücûdum âteş-i âhum
Gözüm saqqâsı ger şu dökme her dem sekeklerle
- 5 Olaldan Nazmiyâ erkâna 'âdet rüşvet anlarda
Zer olmayınca bir hıdmet alınmaz biñ dileklerle

Nev'î diger der an kâfiye incâ lâm revî

759

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Gözüm öninde dâyim şalunır eller güzellerle
Nicetsün bilmezem yâ rab o yüzden bu göz ellerle
- 2 Muḥâl-i 'aql iken ol nâzeninüm varır olmuşdur
Maḥalle seyrin idüb her maḥalle nâmeḥellerle
- 3 Nigâruñ sînesi güyâ ki sâde levḥadur sîmîn
Ki sîm endüd olubdur zînet için sîm ḥallerle
- 4 Demâdem âh kim agyâr olubdur fikr-i endişem
Nola ḥâlüm benüm yâ râb bu bihûde 'amellerle

- 5 Demâdem dost yolında benüm düşmenler ile âh
Nice bir Nazmiyâ ‘ ömrüm geçe ceng ü cedellerle

Nev‘i dîger der an kâfiye ĩncâ mîm revî

760

mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

- 1 Benüm gönlüm yaķar âh ol güzel cevr ü sitemlerle
Elüñ göñlin ele alur velî luḫ u keremlerle
- 2 Olub aġyâra hemdem baña ġamlar çekdirür her dem
Helâk eyler beni ol pürsitem âġir o ġamlarla
- 3 Nigâr aġyâr ile geçdikce karşımdan o dem baña
Elemeler gösterir nice geçe ‘ ömrüm elemelerle
- 4 Ne şûret gösterir bir görelüm âyîne-yi devrân
Şu her dem naķş geçmek resm ü kâr olmuş şanemlerle
- 5 Benüm kan aġlayub âh itdigüm derdinden ol dilber
Aña bir rûzigâr ola be Nazmî nice demlerle

Nev‘i dîger der an kâfiye ĩncâ nûn revî

761

mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

- 1 Bahâr olsa bezense her ḫaraf ra‘ nâ çemenlerle
ġülistân serbeser zeyn olsa güllerle semenlerle
- 2 Hezârân âh u eġgân itse nâlân olsa bülbülle
ġülüb ġülzârda güller açılsa hoş semenlerle
- 3 Düşüb sâye gibi pâyine her serv-i revânbaġşuñ
Şalunsak ġül gibi şol zer benekli sîm tenlerle
- 4 Şarâb telġi içseñ tatlu tatlu ġülsitân içre
Şu ruġsârı ġüle beñzer lebi şekker şikenlerle
- 5 Peyâmı kılsalar serv-i semenberler kâdem rence
Müşerref olsa ġülşenler gelenlerle gidenlerle

- 6 Ele gül gibi cām alub ayak seyrānını iden
Gülistān seyrin itsek gülrūḥ u ḡonçe dehenlerle
- 7 Gülistān içre gül gibi benefşe içmege Nazmī
Ele zerrīn ḡadeḥ alsaq yine sīmīn bedenlerle

Nev‘i dīger der an ḡāfiye īncā vav revī

762

mefā‘īlūn mefā‘īlūn mefā‘īlūn mefā‘īlūn

- 1 O kim pürḡāl ola pürsüz olan ḡüft ü şinevlerle
Anuñ āh-ı dili elbet gelür her dem ‘alevlerle
- 2 Olur şevḡ ile rüşen dil demādem hemdem olanlar
O yüzi alnı ay u ḡün o ḡaşı mäh-ı nevlerle
- 3 Gerek keçrāha gidüb menzīl-i maḡşūda gec var tek
Ḗoma her ḡāḡ hemrāḡ olmaḡı var rāştrevlerle
- 4 Zamānuñ aḡniyāsı hep bināya düşdiler şöyle
Ki şehler vaz‘in eylerler serāya beñzer evlerle
- 5 Sipāḡi zümresinūñ ḡāli şimdi şöyledür Nazmī
Ki ödünc aḡçe daḡı bulmaz oldılar girevlerle

Nev‘i dīger der an ḡāfiye īncā he revī

763

mefā‘īlūn mefā‘īlūn mefā‘īlūn mefā‘īlūn

- 1 Dili pürşevḡ ider şoḡbet yüzi mihr alnı mehlerle
Gözün hem nūrı artar anlara her geh nigeḡlerle
- 2 Olur ānīde rüşen göz ḡönül şevḡiyle ol māḡuñ
Ne ḡün görsem meh-i nev gibi zerrīn şebkülehlerle
- 3 Ḗarīn olması ben bīḡālī‘ūñ mihr ile ol māḡa
Gedālar hemdem olmaḡ gibidür ‘ālemde şehlerle
- 4 Diler dil seyr her ḡün çārdeḡ sala ḡüzellerle
Ḗüzellükde bugün şol yüzi mäh-ı çārdeḡlerle

- 5 Saña ol serv ü kıaddün toğru bil Nazmî ki var hışmı
Ki eyler nergis-i çeşmi nazır egri nigeherle

Nev'î dığer der an kıâfiye ĩncâ yâ harf revî

764

mefâ' ĩlün mefâ' ĩlün mefâ' ĩlün mefâ' ĩlün

- 1 Bahâr olsa yine gülşen pür olsa bezm-i meyerle
Belâbil şavtı demsâz olsa hûb âvâz-ı neyerle

471a

- 2 Bulur dil mürdeler cân âb-ı hayvâna irer gibi
Muşâhib olıcağ şol ' ĩsi demler Hızırpeyerle
- 3 Kıoyub ' uşşâkı yâr âğyârıla hemdem olur varur
Yaramaz varur ol dilber ki hemdem olmaz eyerle
- 4 Benek altunlu bir ter câmeye dönmüşdürür cismüm
Serâser gül gül olmuş kanlu kanlu tâze keyerle
- 5 Mizâcı beng ü afyün ile olmuş huşk şüfînün
Alışmaz şab' ı Nazmî hiç o keyfiyetlü şeylerle

Nev'î dığer 765

mefâ' ĩlün mefâ' ĩlün mefâ' ĩlün mefâ' ĩlün

- 1 Kıyüb nârenci kemhâ ol güzel bir hoşca nârince
Döner bir kıoyuna kıoymalı nâzik hûb nârince
- 2 Zihî řâli' anuñ kim mihriyle bir mehlikâ hûbuñ
İde tâ şubh her şeb ' âlem-i vaşlın murâdıncâ
- 3 Güzel kim mey içüb mest ola ahlâkı güzel olur
Ki bir bed mest olub olmaya çâlik ola sâkince
- 4 Reh-i kûyında yâruñ çekse ' âşık kıahrın âđyâruñ
Nola zaşmet çeker hüccâc lâbüd hacca varıncâ
- 5 Selef mânendi niçün bulmaya bir şal ile şöhret
Hele kıâdirdürür Nazmî de bir ĩcâda şâlince

Müreddef der kâfiye mücerred incâ rā revî

766

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Muṭarrâ ṭurra birle ḥaṭ' izâr-ı dilber üstinde *
Dönübdür sünbül ü reyḥâne gülberg-i ter üstinde
- 2 Gül ü mül dilberün ḥadd ü lebine beñzedügiçün
Götürür dâyim eller başlar üzre eller üstinde
- 3 Nigâruñ ḥüb resmiyle mükeḥḥel çeşmi' aynıdur
Şu' aynuñ kim leṭâfet birle ola' abhar üstinde
- 4 Hümâyün zülfinün dâyim ḥayâli dildedür yâruñ
Hümâ inüb hevâdan gerçi kim ṭurmaz yer üstinde
- 5 Şararmış rüyim üzre katre katre kan yaşum Nazmî
Dizülmüş lâ' l ile yâkûtdur şankim zer üstinde

Nev'î dîger kâfiye mücerred elif revî

767

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Kişinün fikr ü zikri cânla dâyim-i Hüdâ olsa
O ḥâl ile derünî toptolu şevk ü şafâ olsa
- 2 Kişi bir âstâne ḥıdmet itse ḥıdmet idince
Ki her ehl-i niyâzuñ ḥâceti anda revâ olsa
- 3 Dirigâ düşmüşüz dünyâ ğam ile özge bir derde
Ḥalâş itse bizi andan o derde bir devâ olsa
- 4 Berî olsa riyâdan bir kişi bâb-ı muḥabbetde
Muḥaşşıl olmasa ca' lı muḥabbet biriyâ olsa
- 5 Sa' âdet dürrine Nazmî bulurdı destres anı
Hidâyet baḥri ğavvâşıyla varsa âşinâ olsa

* İÜ./TY 1636/87a

Nazîre 768

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Şafâ bulsa kişinüñ kalbi şâfî pürşafâ olsa
Hilâf-ı va' de qalmasa işi ' ahde vefâ olsa
- 2 Kişinüñ gitmese nâm-ı Hüdâ hergiz dilinden âh
Demâdem cân ü dilden fikri vü zikri Hüdâ olsa
- 3 Kişi dünyâya tap tapsa baş egmez olsa dünyâya
Fenâsın dâyimâ fikr eylese ehl-i fenâ olsa
- 4 Oñat bilür kişi bir şıhhat ile ' âfiyet kâdrin
Kaçan bir derde düşse bir belâya mübtelâ olsa
- 5 İrerdi dürr-i vaşla Nazmi maqşûda olub vâşıl
Eger gavvâş-ı bahr-i ' ışık ile bir âşinâ olsa

Nazîre 769

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Bize mihr itse dâyim bir nigâr-ı mehlikâ olsa
Dil-i târikimüz anuñla pürnür u ziyâ olsa
- 2 Baña cevr ü cefâ itmezdi göz göre bu yüzden âh
Eger ol mâhrûda zerrece mihr ü vefâ olsa
- 3 Revân teslîm-i cân idüb olurdum yolına ey dil
Baña ger bir kıyâmet kâmet âfet dilrubâ olsa
- 4 Yine râh ile râhat bulsa sâkî rûhlar şâfî
Yine câm-ı muşaffâdan gönüller pürşafâ olsa
- 5 Nigâr ile şafâlar sürmege Nazmî bugün bir hoş
Maqâm-ı dilkeş olsa elde câm-ı dilgüşâ olsa

Nazîre 770

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Bize bir cây-ı dilkeş bir maqâm-ı dilgüşâ olsa
Mey içsek anda şâfî elde câm-ı cânfezâ olsa

- 2 Şafâyile mey içsek meclis ehli ehl-i dil olub
Yanında her perinüñ nâzenin bir dilrubâ¹¹ olsa
- 3 Zihî keyfiyyet-i mey k'âdemi şevk u şafasına
Ferah mülkine şâh eyler ne deñlü kim gedâ olsa
- 4 Şu dilber ki mey içse hâl-i keyfiyyetde şevkıñdan
Olur 'aşıklara meyli ne deñlü bivefâ olsa
- 5 Demâdem şöhet-i maḥbûb ü meydür fikr ü zikrûñ hep
Ne hoş 'âlemdürür ol âh ammâ Nazmiyâ olsa

Nev'i diğer der kâfiye müreddef bi' elif incâ râ revî
771

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

471b

- 1 Kişi her nesnede giçse hemân 'ışk ile yâr olsa
Demâdem hâlet-i 'ışk ile feryâd aña kâr olsa
- 2 Kişi bir hâle varsa derd-i 'ışk ile ki her demde
Aña âh ile efgân dembedem bî ihtiyâr olsa
- 3 Hevâ-yı 'ışk birle bîkarâr olub kişi her dem
O zevki hâl idinse anuñile berkarâr olsa
- 4 Kişi 'ışk u muḥabbet nerdine düşüb bu devr içre
Demâdem döne döne anda zârî kılsa zâr olsa
- 5 Reh-i 'ışk u muḥabbetde şafâ vü şevk ile bir hoş
Kişinüñ her nesi var ise hep Nazmî nişâr olsa

Nazîre 772

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Kişinüñ sevdügi bir nâzenin ü şivekâr olsa
Mülâyim dilber olsa 'aşık-ı miskîne yâr olsa

¹¹ Metinde “dilberÀ” olarak yazılmıştır.

- 2 Lebinden buse-yi cânbaşı luğ ile revân olub
Kenâr olsa miyânı bîtekellûf bir nigâr olsa
- 3 Miyân-ı şoğbet-i ağıyardan yarı alub kaçsağ
Şafâyile mey içsek hoşca geçsek bir kenâr ile
- 4 Güzel sevmek cihânda dürlü dürlü olur ol hâlet
Mücerred ca' l ü taqlîd olmasa bîihtiyâr olsa
- 5 Ğam-ı dilber çü dilde nâ' şıķı olcadur tûrmaz
' Aceb midür benüm bu dūd-ı âhum pürşerâr olsa
- 6 Hâlâş olub mezelletden bulurdum ben de bir ' izzet
Eger inşâ vü şî' re Nazmiyâ bir i' tibâr olsa
- 7 Cihânun câhına cân ile tâlîb olmağ olurdu
Eger kim ' izz ü devlet pâyidâr ü berkarâr olsa

Nazîre 773

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

- 1 Ser âğâz itse bülbüller yine ' âlem bahâr olsa
Çemende her taraf pürşavt-ı ' uşşâķ u nigâr olsa
- 2 Nevâlar itse bülbülveş nigâruñ şevķına ' uşşâķ
Demâdem bezm-i gülşende şadâ-yı şadhezâr olsa
- 3 Vefâyile gelüb mihr itse bezm ehline her mehrü
Şafâyile müdâm elde şarâb-ı huşkvâr olsa
- 4 Cemâli dilgüşâ reftârı dilkeş nuţķı rûhefzâ
Baña bir ğonçe leb şimşâd kad gülruğ nigâr olsa
- 5 Dehânına virürdüm naķd-i cânı buse luğ itse
Miyânına iderdüm dermiyân varum kenâr olsa
- 6 Kûl olsaķ âsitân-ı âsumân kadrinde cân ile
Hilâl ebrü kamer tal' at bize bir şehriyâr olsa

- 7 Meşeldür çünki zikrū'l 'iyy nıṣfū'l 'iyy ey Nazmī
Bütün gün nola zikrüm dilde cām-ı la'l-i yār olsa

Nev'î dîger der an kâfiye incâ nîz râ ḥarf revî

774

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Ğam-ı zülf ile dildāruñ dilefkār olmasun kimse
Belā dāmına derd ile giriftār olmasun kimse
- 2 Belāya uğradub özin uzun sevdālara yelter
Hümā-yı zülfine yāruñ hevādār olmasun kimse
- 3 Düşelden dūr vuşlatdan işüm āh ile vāy oldu
İlāhî miḥnet-i hecr ile bīmār olmasun kimse
- 4 Dilā bāzār-ı 'ıṣṣa gelmeyince naḳd-i cān ile
Meta' -ı vaşl-ı dildāre ḥarīdār olmasun kimse
- 5 Olub aḡyāra yār eyler cefā vü cev'r 'uşşāka
O yār-ı bīvefāya Nazmiyā yār olmasun kimse

Nazîre 775

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Cefā-yı çarḥ-ı ğaddāra giriftār olmasun kimse
Cihān içre zelīl ü 'āciz ü ḥār olmasun kimse
- 2 Sipāhīlük ṭarīķinde ḳurı sevdālara yelüb
Cihān u cāndan ālāmiyle bīzār olmasun kimse
- 3 Cihānda ḥāşılı işbu sipāhīlük ṭarīķinüñ
Belā vü ḳahrdür aña giriftār olmasun kimse
- 4 Sipāhīlük belā vü derd ü miḥnetden kināyetdür
Sipāhīler gibi yā rāb dilefkār olmasun kimse
- 5 Kişi bir ḥıdmet alınca olur bīzār cānından
Aña bir āsitānına varub zār olmasun kimse

- 6 Dirîgâ kıaldum ayağda bugün bir destgîrüm yok
Benüm gibi ilâhî böyle nâçâr olmasun kimse
- 7 Şaru bayrağa döndi beñzi âlâm-ı sefer birle
Bu Nazmî gibi oñmaduđ silağdâr olmasun kimse

472a

*Der bahr-ı hezec müsemmen müsebbag tağtı' eş mefâ'îlün mefâ'îlün
mefâ'îlün mefâ'îlân der kıafiye müreddef bâ elif*

775

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlân

- 1 Eger kim ola hađđü'l-ı abd eger kim ola hađđullâh
Edâsında olur sâ'yi anuñ mü'min olan her gâh
- 2 Gerekdür derd ü fağr u zillet ehlin gözlemek dâyim
Ola ol kimse kim bir şâhib-i iqbâl ü 'izz ü câh
- 3 Bu 'âlemde odur âdem ide her kimseye eylük
Kim anuñ eylügin yâd eyleye her demde hep efvâh
- 4 Nedür aşlı ne der ola nider şol ki yüce kıaşrı
Yatacağ yeri anuñ kim olıser âğiri bir çâh
- 5 Hevâdan el çeküb bir hoş sükün itmek dilerseñ ger
Hevâ ehliyle bir dem olma varub Nazmiyâ hemrâh

Nazîre

776

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlân

- 1 Beni zâr eyleyüb bülbül gibi itdürme her dem âh
İrer âhum saña ey serv-i gülruğ gey şağın nâgâh
- 2 Belâlu bülbülüñ inletme her dem ey gül-i ra' nâ
Zarardur gülsitân-ı hüsnüñe alma demâdem âh
- 3 Beni kıoyub varub ağyâra her dem hemdem olmazduñ
Eger olayduñ ol ğam birle derdümden benüm âgâh

472b

- 4 Saña bende olaldan ben de mülk-i ʿışk şāhıyam
Güzel şāhum güzellük mülkine sensin nitekim şāh
- 5 Olurdu şevk ile gül gibi rüşen hātır bir hoş
Bu Nazmī bīsītāre ʿāşıka mihr eyleseñ ey mäh

473a

*Der baħr-ı hezec müşemmen heme eczā mekfūf u ʿarūz u ɗarb-ı maḳşūr
taḳṭıʿ eş mefāʿ ilü mefāʿ ilü mefāʿ ilü mefāʿ il*

777

mefāʿ ilü mefāʿ ilü mefāʿ ilü mefāʿ il

- 1 Çü ħüsn iline şāh oldı bugün ħüsn ile ol şāh
Aña cümle güzel didi begüm yārcek Allāh
- 2 Saʿ ādetle şeref vire ide ʿālemi pürnür
Bugün ʿarz-ı cemāl ide güneş gibi ger ol mäh
- 3 Ğam-ı hecr-i ruħ u zülf-i nigār ile buʿ uşşāḳ
İder nāle-yi şebgīr ü kıılır āh-ı seħergāh
- 4 Belāyıldı ki sen serve gönül oldı hevādār
İşüm dembedem āh oldı cefāñile benüm āh
- 5 Saña Nazmī revān itdi revānını güzel şāh
Daħı medħ ü şenāyile didi yārcek Allāh

*Der baħr-ı hezec müşemmen şadr u ibtidā aħreb ü ħuşū ʿarūz u ɗarb-ı maḳşūr
taḳṭıʿ eş mefʿ ulü mefāʿ ilü mefāʿ ilü mefāʿ il*

778

mefʿ ulü mefāʿ ilü mefāʿ ilü mefāʿ il

- 1 Ğam birle elemdür kişiyeye olduğı her gāh *
Gönlinde hevā vü heves-i mertebe vü cāh

* İÜ./TY 1636/87a

- 2 Şol cāh diyü cān viren āhir göre hālin
Ḳabrine girüb cāy olıcaḳ kendine bir çāh
- 3 Dünyā ciheti derdi bizi öldüriyürir
Bu dirlik ile [bu] hālümüz āhir noliser āh
- 4 Dirlik hevesi niceye dek hāy ölmek eñ [şoñ]
Ol hālden ol Nazmī-yi biçāre gel āgāh
- 5 Anı idelüm Ḥaḳdan ümīd anı ki şoñ dem
İmān ile Ḳurʻanı bize eyleye hemrāh

Nazīre 779

mef̄ ülü mefāʻ ilü mefāʻ ilü mefāʻ il

- 1 Devlet şu kişinüñ ki diye her dem ü her gāh
Cān ile gönülden dün ü gün ʻ ışḳ ile Allāh
- 2 Dinmez ebedī ʻ āşık olan āğ u ḳaradan
Ammā ki ider şām ü seher nāleyile āh
- 3 Bir faḫr gelür cāhile bir cāh ile ammā
Bir çāh-ı belādur baḳıcaḳ göz göre bir cāh
- 4 Bir kişi nider Nazmī cihānı nedür ol kim
Şūr u şer ile pür ola her laḫza vü her gāh
- 5 Vir Ḥaḳ yolına varuñı kim varluğ anuñdur
El-ʻ abd vü mā yemellüke kān-ı müvellāh

Nazīre 780

mef̄ ülü mefāʻ ilü mefāʻ ilü mefāʻ il

- 1 Firḳatde hevādārum olub luṭf ile her gāh
Ben ḫasteyi tenhā ḳoymayub hemdem olur āh
- 2 Bir derde giriftār idübdür beni ʻ ışḳuñ
Kʻey dost anı düşmenüme virmesün Allāh
- 3 Aḫlatma beni ḫalḳa gülünc itme ḳo cevri
Ṭaʻ n itmesün ey dost baña düşmen-i bedḫāh

- 4 Geh geh nazār-ı luṭfuñı kıl luṭfuña bende
Kūyuñda bir üftāde gedāyum senüñ ey şāh
- 5 Gör baḥt u sitārum nideyin āh ki bir gün
Bir zerrece mihr itmedi Nazmī baña ol māh

Nazīre 781

mef̄ ülü mefā' ilü mefā' ilü mefā' il

- 1 Sulṭān olalı devlet-i ḥüsn ile Memi Şāh
Gören dir efendī ḫuluñum yārcek Allāh
- 2 Bir zerrece mihr eylemedi baña o mehrū
Heçrinde ḫara günler ile geçdi günüm āh
- 3 Zülf ü ruḫınuñ şevḫi ile virdüm olubdur
Nūr ile Duḫān āyeti her şām u şeḫergāh
- 4 Mihrinde neler çekdügimi bilmez o māhuñ
Ḥāl-i dil-i ' aşıḫdan o kim olmaya āgāh
- 5 Gün gibi şeref bulur idi Nazmī sitārum
Aḫşamlaşa bir gice benümle eger ol māh

Nazīre 782

mef̄ ülü mefā' ilü mefā' ilü mefā' il

- 1 Mihr-i felek-i ḥüsndürür çünki Memi Şāh
Yüksekde ḫutarsa yaraşur kendüni ol māh
- 2 Olsa yaraşur ḥüsn ü bahā Mışırına sulṭān
Kim Yūsufa mānend güzeldür bugün ol şāh
- 3 Bu ḥüsn ile ḫulḫ anda ki var cāndan aña ḫalḫ
Ḫul olmağı kendüye bulur ' izzet ile cāh
- 4 Ol Ḥüsrev-i ḫübānuñ o Şīrīn kelimātı
Cān lezzetini virür işidenlere her gāh

- 5 Güyâ ki melekdür ya perî şöyle ki virmüş
Bu hüsnî aña yeri gögi yaradan Allâh

473b

- 6 Olur yolına naqd-i revân Nazmî nişârı
Ne cevher düğünden anuñ ol ki ola āgâh¹²
- 7 Fındık gibi başlar çıkarubdur yüregümde
Ol gözleri bādām firâkı elemi āh

*Der baħr-ı hezec müsemmen şadr u ibtidâ aħreb ü huşû mekfûf ‘arûz u ğarb-ı
maħzûf tağtî‘eş mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ülün ħâfiye bâ redif vü vaşl
incâ bâ revî*

783

mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü mefâ‘il

- 1 Devr içre müdāmî düşse her kim ki şarâba
Düşer o ħarâbâta varur ħâli ħarâba
- 2 Hemdem olub ol kim ide nâcins ile şoħbet
Ĥaħħâ ki o ma‘nide düşer özge ‘azâba
- 3 Ĥaħħâ bu ki her demde olur ħaħ söze ħâyil
Ĥâyil ola her vechile her kim ki ħıħâba
- 4 Faħr ehlini gözlerse düşse özge naşibe
Devletlü olub mâlik ola ol ki nişâba
- 5 Bir dâd-ı Ĥüdâdur o ki mecmu‘ -ı su’âle
Ĥâzır ola Nazmî o ki fi’l-ħâl cevâba

Nazîre 784

mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü mefâ‘il

- 1 İnşâfa gelüb ol ki düşse râh-ı şavâba
Ol yolda ider ħaşd o her gâh-ı şevâba

¹² Bu mısırda vezin bozuktur.

- 2 Bezl eyleyi gör Hâk yolına hayrıla mâluñ
Ey mâlik olan devlet-i câh ile nişâba
- 3 Her kim ki ide hıdmeti bâbında bir ihmâl
Olur o mehel anuñıla imdi ‘ itâba
- 4 Dünyâda günâh üzre ola dâyim o kim vây
Anuñla düşer âh ki ‘ uqbâda ‘ iķâba
- 5 Nazmî añalum anı ki eñ soñra olub yoķ
Varlıķ varıser cümleten eyvây turâba

Nev‘i dıger der an ķâfiye ĩncâ tâ revĭ

785

mef‘ ũlü mefâ‘ ĩlü mefâ‘ ĩlü mefâ‘ ĩl

- 1 Ey şol kişi kim ğırre ola hâl-i hayâta
Vây aña ki nâzır olamaz vaķt-i memâta
- 2 Her hulķı ğasen ğalkı muğıbb idinür el-ğâķ
Mâyil olur elbette o dâyim ğasenâta
- 3 Bir merd-i ‘ alĭ sĭret odur rŭz-ı veğâda
Ķat Ķat alayı vara biribirine Ķata
- 4 Bir hıdmet ile kişi bulur behre beherğâl
Bir merdŭm-i himmetşiyem ũ luşf-ı simâta
- 5 Nazmĭ o kişinŭñ kim ola ğŭb şıfâtı
Cevher diseler lâyıķ ol ũslŭb ile zâta

Nev‘i dıger der an ķâfiye ĩncâ dal revĭ

786

mef‘ ũlü mefâ‘ ĩlü mefâ‘ ĩlü mefâ‘ ĩl

- 1 Her dem tura Hâķ sŭzde o kimse ki ‘ inâda
‘ İşyân yŭzidŭr ğŭz ğŭre ol rabb-i ‘ ibâda
- 2 Her kim ki kerem ehli ola eller o yŭzden
Ķayr ile ğetŭrŭrler anuñ adını yâda

- 3 İblīs şıfat ola anuñ kim işi telbīs
Olur sebab ol muttaşıl envā^ç -ı fesāda
- 4 Her kişi ölüb hāk olub āhır dem anuñ āh
Hāki varıser şübhe mi var götüri bāda
- 5 Var mı ola hey bir daħı bu ^ç aşrda yārab
Nazmī gibi bir hāk-ı mezelletde fütāde

Nev^ç i dīger der an kâfiye incâ de revî

787

mef^ç ülü mefā^ç ilü mefā^ç ilü mefā^ç il

- 1 Ağyārsız olmaz ebedī yār ne çāre
Her kim ki varub gül dere pes baķmaz o hāra
- 2 Biri biñe geçer aña ihsānıla hayruñ
Olmaya ebed kâdir o kim kesb ile kāra
- 3 Raķmet aña kim şefķat ü luţf u kerem ile
Raķm eyleye bir bīkes ü dermānde vü zāra

474a

- 4 Her kim ki edeb gözleye lāzumdur aña kim
Hürmet ide ^ç arzın gözede chl-i vaķāra
- 5 Şefķat sebebendendür ol hayru ki ferđā
Bir hāste-yi zārı kişi Nazmī göre vara

Nazīre heme ebyāteş tecnīs

788

mef^ç ülü mefā^ç ilü mefā^ç ilü mefā^ç il

- 1 ^ç Işķ ile çeküb sīne-yi pürderdüme yāre
Izhār ideyin derd ile bu ^ç ışķımı yāre
- 2 Sīnemde o yāruñ kılıcı yāresi beñzer
Kuhsār-ı belā üzre hemān bir yüce yāre

- 3 Ağzı şuyı aķaydı revān āb-ı ĥayātuñ
Yāruñ nazār ideydi ol aġzındaki yāre
- 4 Vay bir ķulı ķutlu k'ışiginde o yāruñ
İtler gibi aġyāruñ urub başını yāra
- 5 Ol serv-i revāna Şu gibi cānı revān it
Nazmī yūri bir cān ile tek ĥıdmete yara

Nev' i dīġer der an ķāfiye ĭncā ze revī

789

mef' ūlü mefā' ĭlü mefā' ĭlü mefā' ĭl

- 1 Bir kimse ki ķāyim ola beş vaķit namāza
Şıdķ ile tūrur ĥaķķā o tūrduķca niyāza
- 2 Bir özge Őafāya iriser merve ĥaķiķün
Yüz sūriyü Őıdķ ile varan kimse Ĥicāza
- 3 Ne virseñ öper başına ķor göñli ġanīler
Ĥırş ile dūşüb aza o ķalmaz çoġa aza
- 4 Her kimde ki bir ĥālet-i ' ışķ ola beherĥāl
Māyil olur ol dembedem āvāze-yi sāza
- 5 Nazmuñ ola fennine kemāl ile Őümūlı
Eş' arını Nazmīnūñ o kim oķıya yaza

Nev' i dīġer der an ķāfiye ĭncā sīn revī

790

mef' ūlü mefā' ĭlü mefā' ĭlü mefā' ĭl

- 1 Meyyitleri iķün ki dūşerler nice yasa
Andan ulu ' ibret mi olur cümle-yi nāsa
- 2 Uş göre bir yanar oda girmüşe döner
Bir kimse ki tūrub gire zerbeft libāsa
- 3 Baķmaz ebed ol özge libāsına ' avāmuñ
Ol kimse ki derviş ola vū gire palāsa

- 4 Bir kesde ki hūy-ı bed ola herkese elbet
Kendinden olur bā' iş o bir ra' b u hirāsa
- 5 Naẓmī unudub yine düşer şevke 'aceb hāl
Yasa düşicek nāsa düşer gerçi ki tasa

Nev'î dîger der an kâfiye ĩncâ şın revî

791

mef' ũlü mefā' ĩlü mefā' ĩlü mefā' ĩl

- 1 Her kim ki tırub maşlahat-ı dehre dolaşa
Bir özge belā almadurur ol kişi başa
- 2 Mecmū' -ı ' avām anı diler biri biriyle
Bir özge şavaşa gire her gāh şavaşa
- 3 Bir baħrıla ber şāhıdurur ma' nī yüzinden
Şol kâni' olan kimesne bir ku[rı]ya yaşa
- 4 Lāzımdurur ol kâdir olan kimse gözetmek
Anı ki o kâdir olamaz kesb-i me' āşa
- 5 Elden ne gelür Naẓmī ki şol rüz-ı ezelden
Her ne ki yazıldıysa gelür aħiri başa

Nev'î dîger der an kâfiye ĩncâ lām

792

mef' ũlü mefā' ĩlü mefā' ĩlü mefā' ĩl

- 1 Her kim ki katı hırşıla māyil ola māla
Düşer yürir ol māl-ı me' āl ile melāle
- 2 Her kim ki fenāsın aña aşlā heves itmez
Ne manşıb ile cāha ne ĩhod māl ü menāla
- 3 Dünyā ciheti birle iden tül-ı emeller
Her gāh düşer uzun uzaķ fikr ü me' āle
- 4 Bālındadurur gāh cihānuñ ki belāsı
Andandur o her gāh belā irdügi bāle

- 5 Nazmî ebedî zillete düşmezdi olaydı
Bu ʿaşrda bir raġbet eger ehl-i kemāle

Nevʿi dīger der an kâfiye incâ mîm revî

793

mefʿ ülü mefāʿ ilü mefāʿ ilü mefāʿ il

- 1 Düşen meye meyl itmek ile ʿiyş-i müdāma
Maʿ nide şafâyile düşer zevġ-ı tamāma
- 2 Şu gibi revān kendüne diller aġıdur āh
Bir servdür ol dem ki revān ola hırāma
- 3 Seyr-i ruġ u zülfini nigāruñ nazār ehli
Virmez virür olsalar eger Rūma vü Şāma
- 4 Dil dilberüñ ol zülfine vü ħāline düşdi
Niteki düşer murġ hemîn dāne vü dāma
- 5 Meclisdeki sâķî şuna şāfî tolı cāmı
Nazmî o şafā bāʿ iş olur şevġ-ı tamāma

Nazîre 794

mefʿ ülü mefāʿ ilü mefāʿ ilü mefāʿ il

- 1 Bir kimseye kim yazıla ʿunvanıla nāme
ʿÜnvān gelür anuñla nice mertebe nāme
- 2 Bir kimse ki her demde ola Ĥaġ söze ħāyil
Depretmez o leb bâġıl u bîhüde kelāma
- 3 ʿArif ki libās ile ola māyil-i ziyet
Taġlîd olur ol göz göre ħaġġā ki ʿavāma

474b

- 4 İslāmı şaġîġ olan olur şıdġ ile meşġül
Peyġambere her gāġ şalāt ile selāma
- 5 ʿIrzın şaġınur pes diler anuñla vaġārın
Nazmî dilemez ol ki ħalel irgöre nāme

Nev'î dîger der an kâfiye incâ nûn revî

795

mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü mefâ' il

- 1 Bir kimse ki düşe gam-ı bîḥadd ü gerâne
Ḥaḳḳâ düşer ol derd ile bir bād-ı girâne
- 2 Fikr itmek ile devlet-i 'uḳbâyı demâdem
'Âḳıl olan itmez heves iḳbâl-i cihâne
- 3 Dünyâya ḥarîş olanı ekşer görürüm hep
Zer birle virür zîveri kendüye zenâne
- 4 Her yerde hemîn bellü gerek ulu güci hep
Bir özge naşîḥatdürür [ol] pîr ü civâna
- 5 Nazmî ne 'aceb oldı zamân ehl-i kemâle
İtmez ebedî raġbeti aġyân-ı zamâna

Nazîre 796

mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü mefâ' il

- 1 Yârũñ yüz urur kâküline göz göre şâne
Yüz virmese yâr âh iñen ol vechile şâne
- 2 Zülfi ruḥına muttaşıl olduġda nigâruñ
Beñzer aña kim meh vara burc-ı ser-i ṭâna
- 3 Aġyâre lebin dişledür uş gözüme qarşu
Cânâne kıyar göz göre ḥaḳḳâ bu ki cânê
- 4 Teşbîḥ olunır küyü ile cümle güzeller
Ḥüsn ile leṭâfetde hemîn ḥür u cinâna
- 5 Cânânenüñ ey Nazmî ne dem la' li añılsa
Fi'l-ḥâl gelür şevḳ ü **celîl** ü cenâne

Nazîre 797

mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü mefâ' il

- 1 Hürşîd ki her kûyı gezer hânebeḡâne
Dîdârũnı seyr itmedür ey mâh bahâne
- 2 Mevzûn ḡad ile seyr ide tâ gördi hırâmân
Dil düşdi revân šu gibi sen serv-i revâna
- 3 Göñül düşürür saña revân cân ile ânî
İden naḡar ol sende olan ḡusn ile âna
- 4 šol resm iledür sen šanemũn naḡš-ı nigârı
Kim cân virilür aña nigârâ nigerâne
- 5 Naḡmî ki seni göremeyüb saña perî dir
Tešbîh ḡılur ol seni cânâ daḡı cânê

Nev'î dîġer der an ḡâfiye hâ revî

797

mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü mefâ' il

- 1 Bir kimse ki dâyim šıġına luḡf-ı ilâha
Varmaz anuñ ol ḡâlî ile bir kârı tebâha
- 2 Bâ' iş ne šıġınmaya ḡiši her dem ü her ḡâh
Dergâh-ı ilâhî gibi bir cây-ı penâha
- 3 šol devlet-i dehr ile ḡiši ma' nîye baḡsa
Bir cânâ düşen kimse düşer göz göre çâha
- 4 Cânâne idünmek gibi olur ḡiši cânı
İtmek bu cihân içre heves cân ile cânâ
- 5 Naḡmî ne sa' âdet o k'idüb nice nedâmet
Dâyim ide tevbe ḡiši itdüġi ḡünâha

Nev'î dîger der an kâfiye incâ yâ revî

798

mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü mefâ' il

- 1 Her dem yele yel gibi o kimse ki hevâya
Uğrar yürir ol nice nice derd ü belâya
- 2 Şol nice heves birle düşen dehr ğamına
Her demde düşer derd ile hep âhıla vâya
- 3 Hîç ola mı mahrûm ola 'âciz qala ol kim
El qaldıra her gâh niyâz ide Hüdâya
- 4 Dünyâya gelen yine gider âh ki âhir
Ne şâha qalur 'âlem-i fânî ne gedâya
- 5 Eş'ârı yedi biñden olubdur mütecâviz
Nazmî nola şeyh olsa o yüzden şu'arâya

Nazîre 799

mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü mefâ' il

- 1 Peyveste olur âhum işiginde semâya
Ammâ eşer itmez nideyin âh ol aya
- 2 On dördüne irdükde irer hüsni kemâle
Kim her püser ol vaqt döner bedr-i dücâya
- 3 Yârûñ heves-i zülfi ile oldı hevâya
Sevdâyı gönül düşdi yine âh o hevâya
- 4 Mañbûb u meyûñ bilseyidi zevk u şafâsın
Ta' n itmez idi şüfî-yi ebleh zürâfâya
- 5 Gönül vireli kâmet ü zülfine nigârûñ
Nazmî yine uğradı belâ üzre belâya

Nazîre 800

mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü mefâ' il

- 1 Tâ beñzedi behcetde yüzüñ şems-i duḥāya
Ol vechile alnuñ güzelüm bedr-i dücāya
- 2 Her kim göre bu ḥüsñ ile teşbîh ider anı
Yüzüñ güne ay iki gözüm alnuñi aya

475a

- 3 Tañ mı giceler kūyuñi tâ şubḥ dolansa
Mihruñ çü tamām itdi eşer bedr-i dücāya
- 4 Bağrı delinür ney gibi āh ile demādem
Anlar ki nigārā uya ' ışık ile hevāya
- 5 Evvel diline la' l-i lebün vaşfımı alur
Nazmī saña başladığı dem medḥ ü şenāya

Nazîre 801

mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü mefâ' il

- 1 Alnuñ göricek ḥaclet irer bedr-i dücāya
Yüzüñ göricek lerze düşer şems-i duḥāya
- 2 Nice nice devr ide felek gelmeye ey māh
Bir sencileyin şūḥ-ı dilārā bu araya
- 3 Her gün ki güneş döne döne gözler işigün
Ey mählikā beñzer o bir kıblenümāya
- 4 Ey gözleri āhū-yı Ḥoten bildi ḥaṭāsın
Çin zülfüñi beñzetdi şu kim müşk-i Ḥiṭāya
- 5 Seyr eyleriken yarıla aḡyāra tüş oldı
Nazmī yine uğradı belāyile kazāya

Nev'î dîger kâfiye bâ vaşl u hurûc u mezîd cîm revî

801

mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü mefâ' il

- 1 Varsağ şu yire k'anda fenâ cāmı içilse
Bu devr ğamından o şafâyile geçilse
- 2 Fi'l-hâl kıapar luţf kıapusını ' aceb hâl
Bu devrde bir dūne der-i devlet açılsa
- 3 Kıalmasa ebed ' ışkıa düşen cāna vü başa
Meydānda dilāverlük ile çıkısa seçilse
- 4 ' Işık ile dilāver geçenüñ bezm-i vegāda
Hūn-ı dili hān yerine dökülse şacılsa
- 5 Keşretten eyā Nazmî hālāş olmağıçün āh
Bir vahdete yol olsa aña toğru kıaçılsa

Nazîre

802

mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü mefâ' il

- 1 Tîrūñ dile zaĥm urısa ciger kıanı şacılsa
Bir serve muķābil ğül-i ĥamrālar açılsa
- 2 Ser verse kışı bir lebi Şîrîñüñ öñünden
Ferhād gibi rāh-ı muĥabbetde seçilse
- 3 Mey meclisi olsa yürise cām-ı şafābaĥş
Endūh u ğam-ı devrden anuñla geçilse
- 4 Devr eyleyicek cām ikide üçde bir ey cān
At kıulağı aşkıar gözi tolular içilse
- 5 Yāruñ elüñe ğirse seg-i kūyı palāsı
Nazmî saña ğey yaraşur ol cāme bıçılse

Nazîre 803

mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü mefâ' il

- 1 ' İyd olsa der-i ' iyş yine def' i açılsa
Sâķi ħarem-i meygedeye toğrı kaçılsa
- 2 Gül ruħlarl ile meclis-i mey gülşene dönse
Gülberg gibi her țarafa cur' a saçılsa
- 3 Meclis ħurub içseñ meyi dildâdelerüñle
Cânâ seni cân ile seven anda seçilse
- 4 Devr eylese bezmüñde meyüñ gün gibi cāmı
Sen mâhlikâ şevķına tolular içilse
- 5 Sen bezm-i mey itdükce bu Nazmî bile olsa
Gül ruħlaruña ħarşu gözi göñli açılsa

Nev' i diğer 804

mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü mefâ' il

- 1 Ey ħaţţ-ı leb-i yâr baña göz göre sende *
Böyle yüriyüb âfet-i cân olma iñende
- 2 Her söüñe lebinden gele cânbaħş olur ol dem
Sevdigüm o cânânı odur cânıla bende
- 3 Güller açılır gülşen-i cânâda ter ü tâze
Ėonce deheni eyleyicek gül gibi ħande
- 4 Cânân lebinüñ her dem olur yādına bā' iş
Meylüm odurur ħandeyise cân ile ħande
- 5 Zülf ü ħad ü ebrüyile cânâneyi Nazmî
Oldum göricek ben de revân cân ile bende

* İÜ./TY 1636/87b

Müreddef der kâfiye müreddef bâ elif rârevî

805

mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü mefâ' il

- 1 Zâr olduğıñ ey dil dilemez yâr iñende*
Çarşusına var olma anuñ zâr iñende
- 2 Ğam çekmezidüm luşf ile yād itmedüğinden
Cevr itmese her dem dile dildâr iñende
- 3 Dilber deheninden saña şanma vire buse
Var itme dilâ yoğ yire efkâr iñende
- 4 Ağladum o yâre severüm ben seni diyü
Güldi didi biñ nâz ile ol yâr iñende
- 5 Nazmî dili hep bâr-ı cefâyile o dildâr
Denk itmese bâri hele bâr iñende

Nev' i dîger der an kâfiye incâ nün revî

806

mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü mefâ' il

- 1 Ağyârıla gel ' iyş-i nihân itme iñende*
Hercâyılığun böyle ' ayân itme iñende
- 2 Bezl eyleme kıand-ı lebüñi kıande olursa
Gel yüregim ol vechile kıan itme iñende

475b

- 3 Şunma lebün ağyâra ki ol câna cefâdur
Bu cevri gel ey âfet-i cân itme iñende
- 4 Şol âyine-yi hüsne o hüsñ âyine her ân
Ağyârı nigârâ nigerân itme iñende
- 5 Hoş gelmeye şâyed ki o gül yüzlüye Nazmî

* İÜ./TY 1636/87b

* İÜ./TY 1636/87b

Bülbül gibi küyında figân itme iñende

Nev'î dîger der an kâfiye incâ nîz nûn revî

807

mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü mefâ' il

- 1 Her rāya revā diyü revān olma iñende*
Her dāye devā diyü devān olma iñende
- 2 Çün kim ölecek cāna gerekdür yatacağ yir
Gel ṭābi' -i sevdā-yı cinān olma iñende
- 3 Dirseñ ebedī lezzete irmek ola rūzī
Gel māyil-i lezzāt-ı cihān olma iñende
- 4 Hāy aç gözünü aldarıser sen özüni hāy
Her nağş-ı nigārā nigerān olma iñende
- 5 Her demde dilā yelteyub āh özge hevāya
Bu Naẓmīye hāy āfet-i cān olma iñende

Nev'î dîger der an kâfiye incâ rā revî

808

mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü mefâ' il

- 1 Olursa ne ğam yār eger aġyār arasında
Zirā ki gül elbette olur ḥār arasında
- 2 Hengāme-yi ' ışğ içre bugün mihri o māhuñ
Gün gibidürür kim geze bāzār arasında
- 3 Dil ' ışğ ile üns eyledi ' aql anda yaraşmaz
Nāşī neye yarar pes iki yār arasında
- 4 Cem' olsa leb-i dilbere diller nola k'oldur
Her kim ki ṭabīb ola o bimār arasında

* İÜ./TY 1636/88a

- 5 Nazmî nola aġyārıla yâr olurısa yâr
Her yerde ki gül ola olur ħâr arasında

Nazîre 809

mef' ulü mefā' ilü mefā' ilü mefā' il

- 1 Ĥaṭṭuñ güzelüm sünbül ü ruḥsâr arasında
Güyâ çemen-i sebzdür ezhâr arasında
- 2 Zülfüñ ruḥ-ı zîbāña virür ḥüsn ile zînet
Ṭāvus yaraşır ki ola gülzâr arasında
- 3 Şatıldıġı fikrüme gelür Yūsuf-ı Mışruñ
Gördükce nigārâ seni bâzar arasında
- 4 Beñzer şol iki zülfüñ arasında dehānuñ
Bir hoḳḳâ-yi ter yâ ki iki mâr arasında
- 5 La' lüñi görüb Nazmî didi ruḥlaruñ ile
Bir ġonçeye beñzer iki gülnâr arasında

476a

*Der baġr-ı hezec müsemmen cüz'-i aḥreb ü cüz'-i sâlim taḳṭi'eş mef' ulü
mefā' ilün mef' ulü mefā' ilün ḳāfiye bâ redif vaşl râ revî*

810

mef' ulü mefā' ilü mefā' ilü mefā' il

- 1 'Işḳ ile ġoñül virmek bir ruḥları gülnâra
Düşmek gibidür ḥaḳḳâ ġöz ġöre ġoñül nâra
- 2 Bir iki varaḳ ol ki oḳıya kitâb-ı 'ışḳ
Ḥayrân olur elbette anda olan esrâra
- 3 Raḥmet ide Mevlâsı râḥatda ola rûḥı
Raḥm eyleye her kim kim bir bîkes ü nâçâra
- 4 Ger sürer ise ḥaḳḳın yol ile zihî devlet
Bir manşıba bir kimse bir yolıla kim vara

- 5 Var varuñı harc eyle bir nef' i olan yire
Yok yire eyā Nazmī yer yok hele işāra

*Der baħr-ı hezec-i müseddes 'arūz u darb-ı maqşūd taqṭī'eş mefā'īlün
mefā'īlün mefā'īl der kâfiye müreddef bâ elif*

811

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īl

- 1 Degül mi ki sa' âdet kişiye âh*
Dilinde zikri ola dāyim Allāh
- 2 Kişi añmak gerek anı ki cāndan
Cüdā olsa gerekdür ḥāh u nāḥāh
- 3 Cihāna eylemez meyl ü heves hiç
Ola ḥāl-i cihāndan ol kim āgāh
- 4 Olur elbette āḥir ḥāli yatlu
Eyülerle o kim olmaya hemrāh
- 5 'Aliyy-i Murtaẓādur pīrimüz çün
Dirüz ol yolda Nazmī biz de yā şāh

Nazīre 812

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īl

- 1 Elinden gelse âdem āh her gāh
Günāhın añub itse dembedem āh
- 2 Cihāna meyl kılmaz bu cihānuñ
Olan künhiyle aḥvālinden āgāh
- 3 Fenādur çün şoñı pes nolur andan
Ola ya olmaya iqbāl ile cāh
- 4 Nedür şāh u gedā kim ḥaşr olıcağ
Gedāyile berāber olıser şāh

* İÜ./TY 1636/89b

5 Tevekkül eyleyüb Allāha Nazmī
Demādem diyelüm 'ışık ile Allāh

Nazīre 813

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īl

1 Sa' ādet añā kim şıdk ile her gāh
Kılub tevbe diye istiğfār Allāh

2 Müselmān olana lāzum odur kim
Günāhın añub ide dembedem āh

3 Olubdur luṭf-ı Hāḳḳa maḫhar ol kim
İde hep ḫayrıla yād anı efvāh

4 Hidāyet bulmayub yārab ne müşkil
Dālālet birle olmaḳ kişi kemrāh

5 O kim bir derd çekmiş olmaya hiç
Ol olmaz ḫālden derdā ki āgāh

6 Kıyāmet günü ol gündür kim anda
Gedāyile berāber olıser şāh

7 Sa' ādet ehlidür Nazmī o kim āh
Diye her demde yā ma' būdum Allāh

Nazīre 814

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īl

1 Gören cānānı sīnem üzre nāgāh
Didi güyā esed burcındadur māh

2 Çü nādān ḫoynına ol körpe ḫuzı
Gire şan şevr burcına varur māh

3 Elif ḫad şuḡr fem bir dilrübādur
Nigārum kim anı kim görse dir āh

4 Ulu güci dimez alur ecel çün
Ne ışşı tüt kim olduñ 'āleme şāh

- 5 Bugün pîr-i muġān mescid yolında
Görüb Naẓmî didi vay be kemrâh

***Nazîre* 815**

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îl

- 1 Görenler perçemüñ alnuñla nâgâh
Didi kim sünbüle burcındadur mâh
- 2 Şu kim zülfüñle yüzüñ gördügi fi'l-ḥâl
Didi kim geldi 'aḳreb burcuna mâh
- 3 omaduñ bende göñlüm bende şalduñ
Saña kim bende oldum ben de ey şâh
- 4 ad ü zülfüñle ebrüñ itdürüb seyr
Keremler itdün ilâci 'alallâh
- 5 Bu Naẓmiye saña ul olmaġ ey şâh
Yiter 'âlemde 'izz ü devlet ü câh

***Nazîre* 816**

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îl

- 1 Yüzüñdür âfitâb alnuñdurur mâh
İki gözüm gözüm nûrı Memi Şâh
- 2 Dil ü cāna belâ vü derd irişdi
Senüñ 'işḳuñ ki virdi baña Allâh
- 3 Olaldan Ka'be-yi 'uşşâḳ kûyuñ
İşigüñ secdegâhum oldu her gâh
- 4 Elifle cîm o add ü zülf ü fem şuġr
Aña irmekdürür 'âşıqlara câh
- 5 Şerâr-ı âhum içre zerd-i çehrem
Gören der âteşe döymek 'aceb kâh

6 Bugün ağıyār vaz' in itdi baña
Seg-i kūyuñ dağı olurdı veh vāh

7 Bu Nazmī kuluña bir gün efendi
Diriğā gitdi bir meyl itmedüñ āh

476b

Nazīre 817

mefā' ilün mefā' ilün mefā' il

1 Efendüm devletüm şāhum Memi Şāh
Nazar kııl ben kula luḫ ile geh gāh

2 Cemāl-i berkemāl ü behcet ile
Seni var eyleye sultānum Allāh

3 Yüzüm ayağıña sürsem efendi
Yeterdi baña ' izz ü devlet ü cāh

4 Sitārum gör ki bir gün zerre deñlü
Senüñ ben görmedüm bir mihrüñ ey māh

5 Senüñ ben mübtelāyum ' işkuñ ile
Benüm sen olmaduñ hālümnden āgāh

6 Külü kurbānyum cān u gönülden
Efendümdür benüm Nazmī Memi Şāh

7 Sitārum sa' d olurdı ger o mehrü
Benümle bir gice aḫşamlasa āh

Nazīre 818

mefā' ilün mefā' ilün mefā' il

1 Güzeller şāhı olaldan Memi Şāh
İşigi secdegāhum oldı her gāh

2 Ol ādem cānı cānān ol perī zād
Kemāl-i ḫüsne irmüş zāde Allāh

- 3 Sitārumda o meh ruhsār bir gün
Baña bir zerrece mihr itmedi āh
- 4 Düşelden ʿ ışkı sevdāsına anuñ
Diriḡā olmadı ḡālūmden āḡāh
- 5 Ẹul olub cānıla dilden o şāha
Didüm ʿ ışk ile Nazmī bende yā şāh

Nazīre 819

mefāʿīlūn mefāʿīlūn mefāʿīl

- 1 Seni gören ḡuluñ olub der ey şāh
Efendi yārcek Ḥaḡ yāruñ Allāh
- 2 Seni gören nola rūşen dil olsa
Yüzüñdür āfitāb alnuñdurur māh
- 3 Benüm cānum perī şāñur bir ādem
Seni bu ḡüsn birle görse nāḡāh
- 4 Yüz urmaḡ ayaḡuñ tozına başdan
Efendi özge ʿ izz ü devlet ü cāh
- 5 Senüñ ben ḡuluñum cān ile dilden
Benüm sen beg efendümsin güzel şāh
- 6 Saña ben ʿ āşık olub dil virelden
Baña sen olmaduñ ey dost dil ḡāh
- 7 Senüñ cevruñdürür āh ey cefākār
Baña derd ile her dem itdüren āh
- 8 Baña cevr eylemezdüñ luḡf iderdüñ
Benüm ḡālūmden āh olayduñ āḡāh
- 9 Bu Nazmī ʿ āşıḡuñ cān idi cāna
Olaydı āh sen maʿ şūḡa hemrāh

Nazîre binuqaṭ

820

mefā'îlün mefā'îlün mefā'îl

- 1 Göñülde derd kim vardur aña āh
Degüldür muṭṭali' illā ki Allāh
- 2 O dildārum dilārāmum ki vardur
Du'ādur dilde virdüm aña her gāh
- 3 O dildāre dilā dildāde āsā
Olur her gāh vālih mihr ile māh
- 4 Göñül ger ṭāli' üñ mes'ūd olursa
Olur eñ soñ saña ol māh hemrāh
- 5 Maḥalleñde demādem seglerüñle
Olur hemdem ḥasūd-ı kāv veh vāh

477b

*Der baḥr-ı hezec-i müseddes 'arūz u ḍarb-ı maḥzūf taḳṭi'eş mefā'îlün
mefā'îlün fe'ülün*

821

mefā'îlün mefā'îlün fe'ülün

- 1 Didüm gün yüzüñe bir vechile meh
Müşābihdür didi sözüñ müvecceh
- 2 Cemāl ü ḥüsn ile rüşen budur kim
Ruḥ-ı dildāre mehden mihr eşbeh
- 3 Şafādan cāne cān bağışlaridi
Baña cānāne vaşl olaydı geh geh
- 4 Nigārum rām olub da düşmese kes
Gebinden geh geh alsam buse deh deh
- 5 Virürse firşat el Nazmī nigāruñ
Yüzüñ sür ayağına düşme ebleh

Nev'î dîġer der an kâfiye incâ mâ kabî revî meksûd

822

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Cinân baġında envâ' -1 fevâkih
Senüñ sîb-i zâķından olmaya bih
- 2 Olub gitmezdi ŗol ġurî o ġünler
Saña ġurîler olmasa müŗâbih
- 3 Zeneġdân-1 nigâr u rüy-i 'aşık
Biri mânend-i sîb ü birisi bih
- 4 Cihânuñ eñ mu'azzam ŗehri kim var
O ŗehristân dil yanında bir dih
- 5 Senüñ 'iŗķuñla Nazmî ey perî rû
'Aceb dîvâne oldu zâr u vâlih

Nev'î dîġer kâfiye bâ redif vü vaŗl incâ bâ revî

823

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

478 a

- 1 Ŗadem baŗ sa'y idüb râh-1 ŗavâba
Ki ŗevķ ide seni dâyim ŗevâba
- 2 Umûr-1 dünyevî birle nice bir
Kiŗi her ġâh dűŗmek ızķırâba
- 3 Ėaķîķat ġözleyince dâr-1 dünyâ
Muķassî köhne bir câ-yı ġarâba
- 4 Degül mü 'izz-i câh dehr lâ ŗey
Nazâr idince ġâl-i inķilâba
- 5 Olur ma'ķül söze Nazmî ķâyil
Ola ol kimse kim ķâbil ġıķâba

Nazîre 824
mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Kadem başmaq kişi rāh-ı şavāba
Hemāndem girmedür hayr ü şevāba
- 2 İder taḥşîl hayr ol k'ola meşgûl
'Ulüm-ı şeri' den her bir kitāba
- 3 Hüdādan bir 'aṭiyyetdür aña kim
Ola her vech ile kâdir cevāba
- 4 Degüldür 'âkıl olan ġāfil andan
K'anuñla müstaḥakḳ ola 'itāba
- 5 Ola ol kimse kim alçak gönüllü
Tutar ol kendüni yeksān turāba
- 6 Kişinüñ hemdemi her kim olursa
Ne müşkil olmamaḳ kâbil hıtāba
- 7 Ne müşkil Nazmi ecl-i cāh için āh
Düşesin ikide bir ıztırāba

Nazîre 825
mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Gönül bir dilber-i 'ālicenāba
Düşübdür çāre yok bir fetḥ-i bāba
- 2 Anuñ āḥir zamān-ı vuşlatı āh
Kalışerdür dem-i rûz-ı hisāba
- 3 Hevāsına düşen āh ol hümānuñ
Düşer yürir demādem ıztırāba
- 4 İki taş ile gendüm dökmeden āh
Bu devr içinde döndüm āsiyāba

- 5 Gider mi Nazmiyā dildār dilden
Periler yeri olur çün ħarābe

Nazīre 826
mefā'īlün mefā'īlün fe'ūlün

- 1 Nola meyl eylesem ol la' l-i nābe
Ki olur māyil ehl-i dil şarāba
- 2 Dili kim men' ider bu ' ışqdan ' aql
İder gūyā naşīhat şeyḫ şāba
- 3 Kişinüñ dil virüb sevdügi dilber
Ne müşkil olmamak kâbil ħıṭāba
- 4 Ne müşkil denmemek aġyārına yār
Ne dem kim müsteḫaqq olsa ' itāba
- 5 Nizāmī tarzın idin tarz Nazmī
Ki nazmuñ beñzeye dürr-i hoşāba

Nazīre 827
mefā'īlün mefā'īlün fe'ūlün

- 1 Güzel beñzer dişüñ dürr-i hoşāba
Benüm cānum lebüñ yāḳut-ı nāba
- 2 Lebüñden var mı ben bimāra emsem
Yoğ ise kâ'ilüz şāfī cevāba
- 3 Yer itdüñ cān gibi cānā gönülde
Periler yiri pes olur ħarāba
- 4 Ölürse ārzū itmez cināne
Olanlar bende sen ' ālicenāba
- 5 Bu Nazmī beñzedür ħaṭṭuñla ħaddüñ
Gülistān gibi güzel bir kitāba

Nazîre 828
mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 K̇ul oldum ben de sen 'ālicenāba
Meded senden begüm bir feṫ-i bāba
- 2 Seni aġyārıla seyrānda görsem
Benüm cānum düşer āh ıztırāba
- 3 'Arariz olduġınca ey yüzi gül
Yüzün üzre 'araġ döner gülāba
- 4 Firākuñ āteş ile bezm-i ġamdan
Dil-i pürsüz dönmüşdür kebāba
- 5 Bu Nazm̄inün dönübdür nazmı cānā
Dişün vaşfi ile dürr-i hoşāba

Nev'i dīger der an kâfiye incā te revî
829
mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 K̇ar̄in olan ġatuñda iltifāta
Nice cān virmesün sen pāk zata
- 2 Lebünde ġaṭṭ-ı sebzün Hızra beñzer
Benüm cānum lebün āb-ı ġayāta
- 3 Ḣaġıġatde olursın cāna cānbaş
ġaçan ey şehsuvārum [benek] ata
- 4 Dönübdür gözlerüm yaşı ġamuñdan
Benüm iki gözüm Nil ü Firāta

478b

- 5 Ğınā vü faġrı Ḣaġdan bil be Nazm̄i
Nazar ġıl inġılāb-ı kāyināta

Nev'î dîger der an kâfiye incâ se revî

830

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Ekâbirden zükûr ile inâşa
Ta' allük hâdden artuğdur eşâşa
- 2 Yoğ ola varı şol zâlimlerüñ kim
Gele iller elinden el ğıyâşa
- 3 Olub varımızuñ yok malı âhîr
Olur vârişleri doyum türâşe
- 4 Lebinden bûseye cānānuñ ikrār
Döner ma' nide cāndan inbi' âşe
- 5 Hevâ başumdan ol dem gide Nazmî
Ki hâkim ire vaqt-i inbişâşe

Nev'î dîger der an kâfiye incâ cîm revî

831

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Sebebdür mey sürür u ibtihāce
Mizâcı hoş tutar yarar mizāce
- 2 Lebi üstinde yāruñ ağızı yarı
Dökülmüş şanki şerbetdür gülāca
- 3 Dönübdür hecr-i cānān acıĝ ile
Bu dögünmez yaşum baħr-i ücāce
- 4 Vişāl-i dilrubāsız haste-yi 'ışk
Degüldür hiç kâyil bir 'ilāca
- 5 Der-i dilberde der āhum demādem
Aña yok anda Nazmî kapu baca

Nazîre ĩncâ heme kâfiyehâ bâ cîm-i 'acemî

832

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Ağ alnı üzre dilber qara şaça
Düşer bir hoş ne dem gülşuyı şaça
- 2 Beni dîvâne iden ol perî âh
Beni gördükce benden nice qaça
- 3 Virüb yüz ol güzel her gözi aca
Ne lazum hân-ı hüsinden söz aç
- 4 Nefâyis yimeyüb şol varyimezler
Varub bazara yirler baş u bâça
- 5 Baña Nazmî yiter bir şâl bir sâl
Nime yetmez ' Abâdan bir qabâça

Nev'î dîger der an kâfiye ĩncâ hâ revî

833

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Anuñ kim ola meyli hep şalağa
Qarın olur beherhâl ol felâğa
- 2 Sa' âdet aña dâyim tã' at ile
Çıkara her şebi vaqt-ı şabâğa
- 3 Ne müşkil bir kişi ' işyân ile vây
Şabâhı irgören dâyim revâğa
- 4 Olur hoş hâl o kim bir pendâşte
Tuta getürmeye anı mezâğa
- 5 Sözüñ her dem haqîkî söyle Nazmî
Kim ola işiden mâyil şalâğa

Nazîre 834

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Müdâm olduğı mâyil rûh-ı rāha
Sebebdür rûhı ol ğamdan felāha
- 2 Şafādur cāna bir cānāne ile
Çıkarmağ şöhetı her şeb şabāha
- 3 Hārābāt ehlinüñ olmasa zevkı
İderdi bir heveskār-ı şalāha
- 4 Alur bağıdıka gönlin ādemün āh
Melāhat özge hāletdür melāha
- 5 Düşübdür Nazmı vaşf-ı vaşl-ı yāre
Yazarşan şerh-i maşşūd u murāha

Nev'î dîger der an kâfiye incâ hâ revî

835

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Ecel şavtı k'ire gāh-ı şimāha
Emel kaşrı tatar yüz infisāha
- 2 Çuğura girmegi añmaz mı yā rāb
Çıkar ol kim o nurdur yüce kāha
- 3 Kādem-i şıdğ ile tā ez miyāsın
Tārīk-i şer' veş rāh-ı ferāha
- 4 Baña ğam maşbahında derd-i şabhın
Belā şabbāhı tardı intibāha
- 5 Cihānda Nazmiyā biz bikerem kes
Döner bir mivesi yok kuru şāha

Nev'î dîger der an kâfiye incâ dâl revî

836

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Şu dilber kim ola maḥdūm zāde
Dil andan ḥazḫ ider ḥadden ziyāde
- 2 O yüzden şāh-ı ḥüsni gören olur
Benüm gibi aña 'abd-i fütāde
- 3 İder cem birle nūş-ı cām gūyā
İçenler ol şeh-i ḥüsn ile bāde
- 4 Olur ğamdan müselleme itse ol şāh
Atı öñince her kimi piyāde

479a

- 5 Yüzün teşbīh o māhuñ āfitāba
Olur ma' nīde bir teşbīh-i sāde
- 6 Çıkarmaz sevgüsün anuñ gönülde
Varınca Nazminüñ tā ḥāki bāde
- 7 Cihānda dilerüm ol şāh-ı ḥüsnuñ
İde ḥüsn ile Ḥaḫḫ 'ömrin ziyāde

Nazīre 837

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Alub şāfī leb-i cānānı yāde
Şafāyile müdām it nūş-ı bāde
- 2 Eyü varmaz yaramaz ol yār¹³
Bilişlük gösterir gördüğü yāda
- 3 Ola şol dilrubā kim nīk-i ḥaşlet
Varub hergiz ḫonılmaz bed nihāda

¹³ Mısrada vezin bozuktur.

- 4 Baḳaya rıḫleti yegdür kişinüñ
Fütāde olmadan dār-ı fenāda
- 5 Görem mi yāarı yārab bir daḫı āh
İrem mi Nazmıyā ben ol murāda

Nev'î dıġer der an ḳāfiye zāl revî

838

mefā'îlün mefā'îlün fe'ülün

- 1 Kişi ḳılmaḳ teşebbüş bir mülāza
Sebebdür ḳadr zeylîn ittiḫāze
- 2 Kişi olmaḳ gerek bir bāba mensüb
Kim anuñ ire her emri nüfāza
- 3 Hüdā şaḳlaya andan yād-ı nāmı
Demādem ola bā' işü'l-ı iyāza
- 4 Olur cān-ı cihān ol kim cihāndan
Ola bir ḫoşca ba' işü't-tezāda
- 5 Sa' ādet aña Nazmî k'ola bā' iş
Cihānda bir eyü resm ü nihāza

Nev'î dıġer der an ḳāfiye ĩncā rā revî

839

mefā'îlün mefā'îlün fe'ülün

- 1 Kişi her demde gelse āh u zāra
Nola kim kimse döymez rüzigāra
- 2 Hevāya düşen elbette düşer āh
Cefā-yı rüzigār-ı zürkāra
- 3 Ğam u şādīsine baḳma cihānuñ
Cihān çün kim Degüldür berḳarāra
- 4 Çeker cevrini devrüñ āh nāçār
Ola biçāre anlar kim ne çāre

- 5 O kim yüz tutmaya rāh-ı hüdāya
Cenāb-ı Hāḡḡa ne yüz ile vara
- 6 Baḡarlar hep ulular anlara ḡoş
Şolar kim baḡmaya nāmus u ‘āra
- 7 Olurdum gün gibi ‘ālemde meşhūr
Olaydı Nazmiyā bende sitāre

Nazīre 840

mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün

- 1 O kim dünyāya düşe bir ḡarāra
Düşer dāyim ḡam ile ıztırāba
- 2 Bu dünyā kim ebed yok bir şebātı
‘Aceb ol k’aña ḡalib ola vara
- 3 Dil āzār olana ḡıdmet ḡılanuñ
Düşer her ḡāh ḡalbi inkisār
- 4 ‘Avām ile ‘abeş yire cedelden
ḡutar yüz ‘ārif olanlar firāra
- 5 Cihānuñ i‘tibārından geçenler
Cihān iḡbālin almaz i‘tibāra
- 6 Hevādan el çek eyle Nazmi her dem
Özüñ teşbīh bir ‘avuc ḡubāra
- 7 Kesil hemdemliginden şol kesüñ kim
Senüñ her sırruñ ide āşikāra

Nazīre 841

mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün

- 1 Virürdüm naḡd-i cānı ol nigāra
Miyānı gelse luḡf ile kenāra
- 2 Olur Vāmuḡ gibi āşüfte cāndan
Nazar idenler ol ‘Azrā ‘izāra

- 3 Kızıl kan itdi ol yār aq saqalum
Ne suç itdüm olayın yūzi qara
- 4 Çeker dil dilberūñ cevriñi nāçār
Anuñ biçāresidür pes ne çāra
- 5 Mey-i nāba müdām olmazdı hürmet
Şebīh olmasa Nazmī la‘l-i yāra

Nazīre 842

mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ülün

- 1 Ne dem tuş olsam ol gün yüzlü yāre
Gelür dil bülbüli feryād ü zāra
- 2 İdüb ‘ahd-i vefā eyler yine cevri
O biikrār tırmaz bir qarāra
- 3 O gülruḡ hecri odıyla nice bir
Yanub lāle gibi baḡrum qarara
- 4 Nice te’şīr ide āhum benüm kim
Dil-i dilberdürür bir seng-i ḡāra

479b

- 5 Çoḡ olur naqşı ‘uşşāqına Nazmī
Şaḡın dil virme hercāyī nigāra

Nazīre 843

mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ülün

- 1 Şu kim dil vire sen ‘Azrā ‘izāra
Döner Vāmuḡ gibi mecnūn-ı zāra
- 2 Şu resme naqş-ı ḡüsnūñ var nigārā
Ki her gören virür dil sen nigāra
- 3 Olurıdı gözūñ görmek müyesser
Olaydı bende ey māhum sitāre

- 4 Lebüñden nola derde emsem umsam
Bulur andan çü her biçāre çāre
- 5 Demādem ey cefālar kılcı yār
Urur Nazmīye cevruñ tıǵı yāre

Nazīre bā kâfiye mükerrer

844

mefā' ilün mefā' ilün fe' ulün

- 1 Cefā tıǵ ile baǵrum yara yara
Dilüm dilber idübdür pāre pāre
- 2 Kılcılar yara sen urmaǵdan ol yār
Bu sinem oldı yer yer yāre yāre
- 3 Kılcı yarasın yāruñ tenimde
Meded hey ' aciz oldum şara şara
- 4 Baña taşlar urur taşlar beni yār
O darb eyler tenüm hep kara kara
- 5 Kişi biz bivefānuñ āh Nazmī
Çapusına uşanur vara vara

Nev' i dıǵer der an kâfiye incā ze revī

845

mefā' ilün mefā' ilün fe' ulün

- 1 Kişi beş vaqt turduǵca namāza
Sa' ādet kim çura Haǵça niyāza
- 2 Ki ya' ni karşı turur gibi Haǵça
Niyāz üzre çura dāyim namāza
- 3 Daǵı hem kâdir olursa zekātın
Vire vü vara yüz süre Hicāza

- 4 Dağı tevḥīdi dilden kıomayub hıç
Süre andan şafālar tāze tāze
- 5 Ḥaḳīḳi ʿıŝḳa düşe gör be Nazmī
Niçe bir bu heves ʿıŝḳ-ı mecāza

Nazīre 846

mefāʿ-ılün mefāʿ-ılün feʿ-ülün

- 1 Ne vaḳtin kim kılam ḳāmet namāza
Varır dil yāre kıldıgum niyāza
- 2 Niyāz itdüke ben āh ol nigārum
Baña başlar hemāndem ʿizz ü nāza
- 3 O serv-i nāzeninün yüzi gülden
Dağı nāzik dağı ter dağı tāze
- 4 Döner bir azılı hınzırā fīʿl-ḫāl
Ḥasūd-ı seg ḳaçan ḳaḳıyub aza
- 5 Güzel yaz ḫaṭṭı vaŝfın Nazmiyā kim
Gören güzel güzel oḳuya yaza

Nazīre 847

mefāʿ-ılün mefāʿ-ılün feʿ-ülün

- 1 Ḳaçan bir dilrubālar iriŝse tāze
Aña biñ ehl-i dil başlar niyāza
- 2 Añub yāruñ ḳad ü zülfini başlar
Bu gönüm ḳıŝsa-yı dūr u dirāza
- 3 Nola perhīz iderse ŝūfī meyden
Kʿolur bāʿ iş müdām ol keşf-i rāze
- 4 Ḥaḳīḳi ʿıŝḳısa ŝūfī murāduñ
Gel evvel ṭālib ol ʿıŝḳ-ı mecāza
- 5 Bu Nazmī süre-yi Kevşer oḳur hep
Lebün yād ile ṭurduḳca namāza

Nazîre 848

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Saña ben her ne dem gelsem niyāza
Baña sen gel güzel gül gibi nāza
- 2 Kılur secd itmege kâmet tapuña
Niyāz ehli ki şaf bağlar namāza
- 3 İderseñ cevruñi çok luţfuñi az
Beni sen şanma kalur çoğa aza
- 4 Hümādur şol hümāyün zülfuñ ammā
Gönül almağda beñzer şāhbāza
- 5 Leb-i la' lüñi vaşf itdükce Nazmî
Bulur cânı şafālar tāze tāze

Nazîre 849

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Şafā-yı kalb ile tıran namāza
Tıurur Mevlāsına haqqā niyāza
- 2 Şafā-yı kalb k' olur rāhat-ı rûḥ
Şayar 'āqıl anı 'ömr-i dırāza
- 3 Ölüm añmaz ölem dimez mi yārab
Şolar kim māyil ola 'izz ü nāza

480a

- 4 İrer Nazmî murāda dāyim alan
Niyāz iden Hüdāyı bīniyāza
- 5 Umarsañ derde ey biçāre çāre
Niyāz it tır hüdāyı bīniyāza

Nev'î dîger der an kâfiye incâ sîn revî

850

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 O sîmîn ten girüb zerrîn libāsa
Serāser od düşürür qalb-i nāsa
- 2 Yolında zerreveş ol mihr-i hüsnün
Düşüb pāmāl olan gelmez kıyāsa
- 3 Bahāra beñzer elḥaḳ hüsn çağı
Ruḥ u leb anda gül birle kirāsa
- 4 Hara atlas cel urulmuş gibi vāy
'Avām-ı ekşer baqar olur libāsa
- 5 Gözüm her dem bu qan yaş ile Nazmî
Mey-i la' lün ile pür iki kāse

Nev'î dîger der an kâfiye incâ sîn revî

851

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Cihānda varmadı 'ışq ile başa
Baş urmayınca tā Ferhād taşā
- 2 Hāqîqat baş u cāndan giçmeyince
Varılmaz 'ışq-ı cānān ile başa
- 3 Bilür zaḥm olduḡın dilde demādem
Baqan gözümdeñ aqan qanlı yaşā
- 4 Özin gāyet uzun sevdāya şalar
Şu dil kim zülf-i dildāre tolaşā
- 5 Yeridür Nîl-i eşküm Nazmî yāruñ
Müselsel Mışr-ı kuyı içre taşā

Nev'î dîger der an kâfiye incâ şad revî

852

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Düşelden mihrüñ ey meh 'âm ü hâşa
'Avāmuñ başladı çoğı havāşa
- 2 Olayın hak-i rāhıñ şol ümide
Ayağıñ yüzüme şāyed ki başa
- 3 Ne dem zülfüñ biraz kesmek dilersin
Tutar yüz şanki 'ömrüm intikāşa
- 4 İdenler ehli bir nāehle teşbīh
Hemīn teşbīh olur sīmi reşāşa
- 5 Demādem oқы Nazmī tırma ihlāş
Ki ğamdan ol olur çāre hālāşa

Nev'î dîger der an kâfiye incâ zād revî

853

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Hātuñ yād eylerüm baqsam riyāza
Dağı hem 'ārzuñ baqsam şiyāza
- 2 Açılmaz gül gibi gülmezsın ancağ
Sebeb ne ğonce gibi inķibāza
- 3 Baña sen 'ārızuñ 'arz itseñ ağıyar
Saña başlar o yüzden i' tirāza
- 4 Gidüp yanımdan ağıyāra қоşılsañ
İrer şan devletüm bir inķirāza
- 5 Şerār-ı nār āhından bu Nazmī
Қapuñda neşr ider güyā қurāza

Nev'î dîger der an kâfiye incâ tâ revî

854

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Mey ile meyl ider dil ihtilâta
Ki yâr ile sebebdür inbisâta
- 2 O şâh-ı hüsn işiginde kıl olsam
Sebeb olsa aña bir irtibâta
- 3 Budur düşdügümüz şâfî şarâba
Müdâm olur sebep şevk ü neşâta
- 4 Götürsin ayağı başdan ço şüfî
Oturmazsa şarâb olan bisâta
- 5 Döner meclisde Nazmî çeşm-i şüfî
Hayâl-i beng ile sümmü'l-hıyâta

Nev'î dîger der an kâfiye incâ za revî

855

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Ne demler kim döner âhum şuvâza
Görüb anı gelür dilber gıyâza
- 2 Femin fehm idemez dil dilberün hiç
Ne deñlü eylese güşiş lahâza
- 3 Dehânı büsesin 'ahd idüb ol yâş
Gelür yok yire imân-ı gılâza
- 4 İderken fikr-i būs-ı la'l-i cânân
Düşer cāndan gönül anca eḥâza
- 5 Ruḥ-ı gülnâr-ı yârum firḫatinde
Döner hep Nazmiyâ ahum şuvâza

Nev'î dîger der an kâfiye incâ 'ayn revî

856

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Ne dem kim gire şūfīler semā' a
Düşerler birbir ile şan nizā' a
- 2 Olar kim t̄alib-i dūnyādur anuñ
Yiler her birisi bir intifā' a
- 3 'Asesler kim yeler it gibi her ān
Ne şek beñzerler anlar hep sibā' a

480b

- 4 Dile kim geh gelür ğam gāh şādī
Dönübdür pes o bir arz-ı meşā' a
- 5 Hüner nazm ehline Nazmī odur kim
Ola fi'l-cümle kâdir ihtirā' a

Nazīre 857

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Ne dem ol mehlikā girse semā' a
Döner bir āfitāb pür şu'ā' a
- 2 Olunca bir nigāruñ 'āşığı çok
Düşerler birbiriyle çü nizā' a
- 3 'Aceb üns eylemüş aġyārıla yār
Enīs olmağ ġarīb āhū sabā' a
- 4 Egerçi güçdürür şām-ı ecel āh
Velī ki beñzemez rüz-ı vedā' a
- 5 Metā' -ı la' l-i cānān cān deger cān
Bu Nazmī can virür āh ol metā' a

Nev'î dîger der an kâfiye incâ gayn revî

858

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 O kim kaçd ide nâhâk bir ocağa
Anı irgürmeye ol Hâk o çâğa
- 2 Ne dem kim söylese bir kişi hâk söz
Götürür bâtıl olan şahşı lâğa
- 3 Kaçar nādāndan ol kim ola 'arîf
Karîn olur mı bülbül hiç zâğa
- 4 Erazil şöhetinden yegdür elhâk
Girüb tenhâ oturmak bir bucâğa
- 5 Bu dünyâ kaydına olmak muqayyed
Kişi batmak gibidür bir batağa
- 6 Bu dünyâ sicn-i mü'mindür ne şübhe
Düşer pes bunda mü'min bend ü bağa
- 7 Yağîn olmak dilersen Hâkka Nazmî
Kesil ehl-i hevâdan kaç ırâğa

Nazîre 859

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Diyâr-ı gâmda başum döndi tağa
Bu her dağ-ı siyâh anda kelâğa
- 2 Düşünce bir gönül sevdâ-yı 'ışka
Muḥâl olur mecâl andan ferâğa
- 3 Şeh-i 'ışkum şerâr u dūd-ı âhum
Benüm başumda bir zerrîn otâğa
- 4 Düşürmüşdür gönül murgın nigârũ
Kara zülfi dahı al ile ağa

- 5 Müdām ortaya düşüb duhter-i rez
Gelür her bezmde Nazmî ayağa

Nev'î dîger der an kâfiye incâ fe revî

860

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Düşüb ' uşşâk u agyâr ihtilâfa
Düşerler yâr için dâyim meşâfa
- 2 Şafâyile ider dil sa' y dâyim
Ĥabîbüñ Ka' be-yi kûyın tavâfa
- 3 Şeb-i ' iyd-i vişâline ĥabîbüñ
Îrüşsem âh otursam i' tikâfa
- 4 Şafâ-yı la' l-i dilber ĥasretinden
Düşer şâfî dil ehli cām-ı şâfa
- 5 Reh-i ' ışk içre gâfil gezme Nazmî
Kim anda çokdurur cây-i maĥâfa

Nev'î dîger der an kâfiye incâ kaf revî

861

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Taĥammül gücdür âlâm-ı firâķa
Belâdur şabr derd-i iştiyâķa
- 2 Baña luţf ile yâr olmayıcaķ yâr
Devâ kimden olur derd-i firâķa
- 3 Oñulmaz derde düşdüm âh derdâ
Olaldan yâre ' ışk ile ' alâķa
- 4 O cānānum baña görünmeyüb âh
Bu cānum nice hecr odına yaķa
- 5 Bulurdum bende Nazmî nazm ile ķadr
Eger olmasa bende faķr u fâķa

Nev' i dīger der an kâfiye incâ kâf revî

862

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Varırsam derd-i 'ışk ile helâke
Baña yok çâre andan infikâke
- 2 Diler her kim ki ğamdan ola bîbâk
Yapışsun cân u dilden 'ışk-ı pâke
- 3 Yeridür dembedem irirse âhum
O mâhuñ firqatinde tâ simâke
- 4 Gelübdür za' f-ı tām ol mäh-ı tâbuñ
Teb-i hecriyle qalb-i tâbnâke
- 5 Mu' ârif söylemek nādâna Nazmî
Nişâr itmek gibidür dürri hâke

Nazîre incâ hem kâfiye kâf 'acemî

863

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

481a

- 1 Dilâ dilber kim eyler cevr saña
Dilerseñ luṭfin âhîr qatlan aña
- 2 Beni hîç añmaz oldu yâr yârab
Benüm kim vara hâlüm aña aña
- 3 Eyü varmaz yaramaz kimselerle
Qoşılur gitse ol dilber ne yâña
- 4 O mâhuñ mihr-i hüsün gayrı hûbân
Görüb qalur qamer mânendi tãña
- 5 Be Nazmî cânımidî būs-ı la' lin
O cânân-ı luṭf ideydi âh baña

Nev'î dîger der an kâfiye incâ lâm revî

864

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Donanub al ile ol gözi ala
Niçe bir al ile gönüller ala
- 2 Giyüb el alur âl ile gönüller
Girer boyınca ol dilber vebâla
- 3 Bugün kim oldı Mısr-ı hüsne sultân
Kul oldum ben de ol Yüsuf cemâle
- 4 Ğam ile nâlveş inceldi cismüm
Demâdem oldı işüm âh u nâle
- 5 Leb-i dilberde Nazmî dürr gibi der
Şanasın tâze gonçe üzre jâle

Nev'î dîger der an kâfiye incâ mim revî

865

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Nigārum geydügince âl cāme
Döner 'aks ile çeşmüm al cāma
- 2 Hâtından vardı çîn zülfine gönüm
Hâţadan şanasın 'azm itdi Şāma
- 3 Çemende itse seyr ol serv ü nāzum
Turur şafşaf aña şaf şaf selāma
- 4 Kıyāmet koparur ol sidre kāmēt
Ne dem kim eylese kāmēt kıyāma
- 5 Müdām ol dilberün yād-ı lebiyle
Düş ey Nazmî şārāb-ı la'l-i fāma

Nev'î dîger der an kâfiye incâ nûn revî

866

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 O kim dil vire sen cân-ı cihâna
Reh-i 'ıŝkuñda almaz baş u cânâ
- 2 Giyüb al alıla diller alursın
Girersin dembedem göz göre ana
- 3 Dehânuñ görmeden ol kim virür dil
Aña yo yire düşer gâybana
- 4 Ruuñ bağında dil murğın ider şayd
Olubdur zülf ü hâlün dâm ü dâne
- 5 Dil-i Nazmî saña kim düşdi cânâ
Hemândem 'ıŝkuñ odı düşdi cânâ

Nev'î dîger der an kâfiye incâ vâv revî

867

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 oyulur ŝüfîler yağlu pılava
Giriŝür 'ıŝ ile bâl ü hoŝâva
- 2 Pilav ardınca ŝüfîler dilerler
Börekle baqlavalar tava tava

481 b

- 3 Nola mağlûb-ı 'uŝŝâ olsa ağıyar
Olur gâlib ne şübhe şîr gâva
- 4 Dile ânide kâr itse nola 'ıŝ
Ki âteş tiz ider te'şîr ava
- 5 Bu Tuna gibi anlı yaşımı yâr
İşiginde be Nazmî ande ŝava

Nev'î dîger der an kâfiye incâ he revî

868

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Güzeller serveri bir pâdişâha
Kul olmağdur irüşmek ' izz ü câha
- 2 Derûn-ı dilde dildârûn hayâli
Aña beñzer ki Yûsuf düşdi çâha
- 3 Melekdür nûr-ı mağz ol rûh-ı şânî
Yüzi vü alnı beñzer mihr ü mâha
- 4 Şalub zülfini her yerde ayağa
Girer boyunca ol dilber günâha
- 5 O gendümgünümüñ hierâni Nazmî
Şarardub beñzümi döndürdi kâha

Nev'î dîger der an kâfiye incâ yâ revî

869

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Tevekkül eyleyen luğf-ı hüdâya
Tevesül kesb ider râh-ı hedâya
- 2 Hiredmend ol k'ola hâk olmadın hâk
Fenâya varmadan vara fenâya
- 3 Ulu kiçi dimez alur ecel âh
Ne yoğsula çalır ' âlem ne bâya
- 4 İşi mekr ile halkı aldamağdur
Cihânuñ ibtidâdan intihâya
- 5 Belâdur balı ma' nîde cihânuñ
Mekesveş düşürür bâl-ı belâya
- 6 Elinden gelse her yerde kişi âh
Çıķarsa âhını her dem semâya

7 Be Nazmî olma oñmaduķ hevāyî
Demādem yel gibi yelme hevāya

Nazîre 870

mefā'îlün mefā'îlün fe'ülün

1 Hevādār olub ol zülfi hümāya
Yine yeltendi dil murġî hevāya

2 Anuñ bālā kadı tül-ı emeldür
Ol uġradur belî bāl-ı belāya

3 Yaķam çāk eyleyüb yanına varsam
O ġonçe darılıb der ġeñ yaķaya

4 Kaş ile kirpigin añsam o dildār
El urur hışm idüb oķ ile yaya

5 Nazîri yoġıdı ol şāh-ı hüşnüñ
Nazār ideydi bu Nazmî gedāya

Nazîre 871

mefā'îlün mefā'îlün fe'ülün

1 Düşelden bu ġöñül sen mehlikāya
Çıķar āhum demādem tā semāya

2 Bugün devr-i ruġından āfitābum
Ne tãñum var benüm bedr-i dücāya

3 Güzel sen mäh-ı tãbãnuñ kãtında
Döner ġayrı güzeller bir sehāya

4 Cemālũñ Ka' besine kãrşu cãna
Dönübdür gözlerüm kıblenümāya

5 Görenler Mışr-ı hüşnüñ yüz tutarlar
Saña ey Yūsuf-ı şãnî şenāya

6 Gülistānda görüb sen serv ü nãzı
Çınār el kãldırub tũrur du'āya

- 7 Belî diyüb yoluñda bağladum bel
Şataşdum ey adi bālā belāya
- 8 Belā bezminde her dem āh u nālem
Özendirmez beni āvāz-ı nāye
- 9 Ayağda aldı şāhum destgīr ol
uluñdur rağm ıl Nazmī gedāya

Nev'ı dīger āfiye bā redif vü vaşl ĩncā rā revī vü vāv redif vü hā vaşl

873

mefā' ĩlün mefā' ĩlün fe' ũlün

- 1 Beni sevđ eyle yārab bir uzūra*
Kim andan şevđ ire alb-i futūra
- 2 üdā şaqlaya andan bir ulın kim
Fütürı süre tā yevmü'n-nüşūra
- 3 Ğurūra düşmeden şa[]lāya Mevlā
Anı kim düşe devletle uzūra
- 4 Kişi bir devlete düşse beherđāl
Düşer nādānısa đāl-i ğurūra
- 5 Bu dünyānuñ ğamından Nazmiyā āh
Đalāş olub irem mi bir surūra

Nev'ı dīger der an āfiye ĩncā lām revī

874

mefā' ĩlün mefā' ĩlün fe' ũlün

- 1 Varur çün şems-i ömr āđir ufüle
Dağı verd-i ayāt irer zübüle
- 2 Pes añup anı niçün gelmeye āh
Fenā her ğāh erbāb-ı ũkũle

* İÜ./TY 1636/88b

- 3 Memāt irdikde şan irer hayāta
Ferāḥ geldikde bir alb-i melūla
- 4 Şatun alma belāyı uy zamāna
Ki şatmıřlar cihānı bir uřūle
- 5 Sözüñ hep ‘āılāne söyle Nazmī
Ki ma‘ ūl olan olur ol maūle

Nazīre 875

mefā‘īlūn mefā‘īlūn fe‘ūlūn

- 1 Meded olaydı cānāne vüřūle
Murādı cānuñ irerdi uřūle
- 2 İderdüm cānı ol cānāne urbān
Geçeydi ‘iyd-i vařluñdan abūle
- 3 Baña ol řāh-ı üsn arturdı cevruñ
Ki bamaz oldu ben eksikli ula
- 4 Ne ıldan çalsa uy dildāre ey dil
Ki şatmıřlar cihāna bir uřūle
- 5 Aña ben bülbülün Nazmī o dildār
Gül-i ruřsarı varduda zūyūle

Nev‘i dīger der an āfiye īncā nūn revī

876

mefā‘īlūn mefā‘īlūn fe‘ūlūn

- 1 Düře bir özge ālet tā derūna
Gelür ol ālet elbette birūna
- 2 Ola adden birūn anuñ ki derdi
Düřer her dem hemīn āh-ı derūna
- 3 Hevāya yelmeqi terk itmeyince
Kiři bir dem arīn olmaz sūkūna

- 4 Semā' ı zıkrı ekşer döndürürler
Mişāl-i raqqaş şūfīler oyuna
- 5 Ola her kim [ki] ' āqıl gāfil olmaz
Olur dāyim havādişden nümūna
- 6 Getürir keşret-i gam ' aqla kılllet
Pes ilter ādemi hadd-i cünūna
- 7 Ne müşkildür kişi mustagrağ olmak
Belā-yı faqr ile baħr-i derūna
- 8 Çeker her gāh qahrın dōne dōne
O kim muhtāc ola bir şahş-ı dūna
- 9 Raħīm Allāh ide cānına raħmet
O kim raħm ide Nazmī bir zebūna

Nazīre 877
mefā' ilün mefā' ilün fe' ulün

- 1 Der oğlānı ki varmaya oduna
Başın yar yarmalar ur tur o dūna
- 2 İşüm kim döğine oqına pes yā
Dimüşlerdür ya şuya ya oduna
- 3 Qoyunı tolu itmek olmayınca
İnen hayr eylemez çoban qoyuna
- 4 Bağışla oğlana pes on avuç un
Degirmende ide tā diqqat o una
- 5 Dög o oğlanı kim bilmez oyun yuş
Ki qor qulluğını gider oyuna
- 6 Eyüsi hıdmet oğlanlınıñ oldur
Qaçan kim hıdmete girse şoyuna
- 7 Ağasın islemez Nazmī şol oğlan
Ağası anı kim qoya qoyuna

Nev' i dīger kāfiye bā redif vü vaşl ĩncā rā revī vü hā vaşl

878

mefā' ĩlün mefā' ĩlün fe' ũlün

- 1 Sefer iden kimesne hier ü bere *
Duyur nāçār derd-i berd ü ħarra
- 2 Fenā erbābınuñ varında yokdur
Ṭam' bir zerre deñlü sım ü zerre

482a

- 3 Kaçarlar ħayrdan bedbaht olanlar
Segirdürler velĳkũñ şūr ü şerre
- 4 Bugün her ehl-i ħükm erkānda ħattā
Düşübdür kesr-i nāmūs ile cerre
- 5 Be Nazmī ħuşk u ter birle kanā' at
Şeh olmağdur ħaķĳkat baħr ü berre

Nazīre 879

mefā' ĩlün mefā' ĩlün fe' ũlün

- 1 O mahuñ yüzi gündür ağızı zerre *
O yüzden olur ol ħüsnine ğirre
- 2 Beni zār eyleyubdür nerd-i ğamda
Bu gerdün döne döne nice kerre
- 3 Dilüm tiğ-i cefā-yı çarĳ her dem *
İki biçmekdedür mānend-i erre
- 4 Müdām olmağ gerek sāķi kadeħ
Ola tā kim teħī meclisde cerre

* İÜ./TY 1636/88a

* İÜ./TY 1636/88a

* İÜ./TY 1636/88b

- 5 Fenā ehli olanuñ Nazmi gelmez
Cihān bağı gözine berg-i terre

Nev' i dīger k̄āfiye bā vaşl u ħurūc ĩncā rā ħarf revī

880

mefā' ĩlūn mefā' ĩlūn fe' ũlūn

- 1 Dil-i ħuşk ile beñzer çeşm-i terde
Ĥayāl-i ħatṭı Ĥızr baħr ü berde
- 2 Kocarken ol perīyi Ehrimenvār
Kimerde biñ ħaķı bilen kemerde
- 3 Ėam ile olsa rŭyum zer gibi zerd
Nola kim sĭm tenler gōñlü zerde
- 4 Ṭa' āmı ehl-i ' işkūñ ħān-ı ħamdur
Velī şŭfinūñ ekşer dāne zerde
- 5 Kemerde yüz tatar mihre o mehrŭ
Olur bir yüzden ey Nazmī kemerde

Nazīre 881

mefā' ĩlūn mefā' ĩlūn fe' ũlūn

Hevāya düşen olur derd-i serde
Demādem yüz tatar hep āh-ı serde

Hevādan bir dem ol kes kim kesilmez
Olur yürir o her dem şŭr ü şerde

İde bir derde varub ol ki ħıdmet
Düşer varduķça nice dürlü derde

Döner ' aşıkda her dem eşk-i cārī
Cerī olan çerī gibi neberde

Murāyīdür şuyuħuñ çoĝı ħaķķā
Daħı ħaķķā cerī ey Nazmi cerden

Nazîre 882

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 O kim hep ola gönlü sîm ü zerde
Yimez ol hısssetinden dâne zerde
- 2 Nazarda ' ayn-ı zer görüb ' avâmuñ
Olur meyli libās-ı surh u zerde
- 3 İşi zār olmağ olur döne döne
O kes kim düşe hep devr içre nerde
- 4 Ağası hıdmetinden şākir olmaz
Başiret olmayınca bir nökerde
- 5 Yalancı pîrezen dünyāya Nazmî
Yer ile meyl olmaz gerçek erde

Nev'î dîger der an kâfiye incâ sîn revî

883

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Ola dāyim ki bir bātlı hevesde
Ebed Hāğ meyli olmaz öyle kesde
- 2 Uyan kes her nefes nefsi deniye
Olur her dem hevāyla hevesde
- 3 Kişi nefsi zabt itmek gerek pes
Gerek kelb-i ' aqūr elbet meresde
- 4 İder hoş hāl her nefsi beherhāl
Şu hālet kim olur bir hoş nefesde
- 5 Edāniden kerem ümmidi Nazmî
Kişi nef' añlamakdur hār u hasda

Nazîre **884**

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 O kim nefsine uya her nefesde
Olur her dem hevâyıla hevesde
- 2 Hevâ-yı nefsine hiç olmamak âh
Muğarrerdür ki olmaz degme kesde
- 3 Kişi çekmek gerek nefsini bende
Ki her kelb-i ' aqûr olur meresde
- 4 Demâdem cânuñ uçmağdur hevâsı
Bedende murğa düşmüşdür kafesde
- 5 Hezârân hayf olur ' ömre ki Nazmî
Geçe her dem hevâyıla hevesde

Nev'î dîger der an kâfiye incâ şın revî

885

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Gedâ kim yatur ekşer dem güneşde
Olur ol derd ile gâyet ' ataşda
- 2 Olur hayrân derâmed ehli her gün
Hiç olmayınca bârı dūr dübeşde

482b

- 3 Hâkîkat gözleyen bir merdüñ olur
Eli bir işde olsa gözi aşda
- 4 Ebed bir şağşa itmez zerrece mihr
O kim gönli ola bir mähveşde
- 5 Olur dil güştegir-i guşşa birle
Be Nazmî her görüşde bir güreşde

Nev'î dîger der an kâfiye incâ lâm revî

886

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Ola dâyim o kim tül-1 emelde
Olur Hâk bu ki hep bâtıl ' amelde
- 2 O kim añmaya önün şonun imdi
Olur ol her zamânda bir hâlede
- 3 Bir emn üzre degül hiç ehl-i dünyâ
Biri biriyle hep ceng ü cedelde
- 4 Muqarrerdür ne şübhe gelmek âhir
Muqadder[dür] o kim rüz-1 ezelde
- 5 Murâ'ât-1 nazîr-i bînazîrî
İder Nazmî ri'âyet her gazelde

Nazîre 887

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Ola dâyim o kim tül-1 emelde
Olur ol hâl ile ol bed ' amelde
- 2 Bu dünyâ ehli kim var birbiriyle
Hemîn yok yire hep ceng ü cedelde
- 3 Geliser başına her kişinüñ hep
Ne yazıldıysa şol rüz-1 ezelde
- 4 Ne iş tutsa kişi elbet virür el
Olunca sîm ü zer her gâh elde
- 5 İder her âdemi pürhâl Hâkkâ
Hâkîkî sözlerüñ Nazmî gazelde

Nev' i dīger der an kāfiye incā mīm revī

888

mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün

- 1 Olan hep fikr-i dinār u diremde
Olur ma' nīde hep derd ü dejemde
- 2 Elümde mālum olsun diyen elbet
Olur her demde ğamda hem elemde
- 3 Mürüvvet ummağ olmaz bikeremden
Olur ol yine bir ehl-i keremde
- 4 Ne demde añsa zenbin mü 'min olan
Olur her añdığı demde nedemde
- 5 Vücūduñ ğod olur āhir ' adem pes
Vücūduñ Nazmiyā bil hep ' ademde

Nazīre 889

mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün

- 1 Olan dünyā umūrı birle ğamda
Olur dāyim nice derd ü elemde
- 2 Mükerrerrem olur iller içre zīrā
Kerīm olan olur dāyim keremde
- 3 Cihānda ' āķıl oldur soñun añub
Vücūdun bile her demde ' ademde
- 4 Ne dem kim bir günāh itse bir ādem
Gerekdür andan ānīde nedemde
- 5 O kim ' uķbā yer ağında ola hep
Olur Nazmī o bir kār-ı ehemde

Nev' i dīger der an kâfiye ĩncâ fe revî

890

mefâ' ĩlün mefâ' ĩlün fe' ũlün

- 1 Her ol hoş ũr-ı a' yân-ı selefde
' Ayân olur kamu hayru 'l-halefde
- 2 Ol imsâk itdügi malı hasısün
Olıser vâriş olanlar telefde
- 3 Olur var sa' yi yoğ yire anuñ kim
Ebed sım ü zeri olmaya kefde
- 4 Ehâdis-i şerife diñliyenler
Müşerref olub olurlar şerefde
- 5 Bu Nazmınuñ kamu nazmında güyâ
Lañif elfâzı hep dürdür şadefde

Nev' i dīger der an kâfiye ĩncâ kâf revî

891

mefâ' ĩlün mefâ' ĩlün fe' ũlün

- 1 ' Arağlar katre katre gül yañakda
Döner lülülere la' lın tabağda
- 2 Döner bir hançere kan içre düşmüş
Ne dem görünse mäh-ı nev şafağda
- 3 Harâbât ehlinuñ hep gönli gözi
Müdâ mı meyde olur yâ ' arağda
- 4 Olur meclisde maħmûruñ müdâ mî
Gözi sâķi elinde her ayağda
- 5 Dirîgâ hâli Nazmî her kişinüñ
Nolıser kim bilür dergâh-ı Hağda

Nev'î dîger der an kâfiye incâ kâf revî

892

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Ola iller eli çün bir etekde
Dili her görenüñ olur dilekde
- 2 Kerîm olub hâlîm olsa bir âdem
O haşlet olmaz illâ kim melekde

483a

- 3 Melekñü âdem olur gerçi anı
Yer ile görmedüm ben bu felekde
- 4 Görinür tâc-ı serde dâne-yi dür
Seher vaqtinde şebnem her çiçekde
- 5 Bugün ı ışık ola ehl-i nazm içinde
Saña Nazmî haqîkî söz demekde

Nev'î dîger der an kâfiye incâ nün revî

893

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Göñül var bu hevâyîlük ki sende
Komazsın bir dem ârâm âh bende
- 2 İdelüm kim sükün üzre kanâ' at
Olur cāmı tenende gibi tende
- 3 Açar her dem gözinüñ yaşı tırılmaz
Ola her kim ki bir beytü'l-hazende
- 4 Olur cāndan esîri halk-ı ı âlem
Olur ol hāl kim hulk-i hasende
- 5 Ebed bir kimseye olmaz muhabbet
Beğâyet Nazmîyâ dünyâ sevenden

Nazîre bâ kâfiye ma' mülî

894

- 1 Var ey dil bu hevâyîlük ki sende
Bilesin çara bahtum gibi sen de
- 2 Sükût ile sükûn ile bu gönlüm
Olubdur tende mânend-i tenende
- 3 İder dil tatlu dillü kimseden zevk
Olurşan meyl çande olsa çande
- 4 Virür Haqqâ ki her dem rûha râhat
Şu hâlet kim olur Şîrîn sühende
- 5 Neţâmîsi olubdur Nazmi nazmuñ
Anuñ ol fende bir mânendi çande

Nazîre

895

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 İrâdetle olan bir şağşa bende
Düşer bir yüzden uş göz göre bende
- 2 Olur bir düne hıdmet birle dilriş
Yine aldanur ahmağ riş-i çande
- 3 Kes ey dil hemdem olmağı o kesden
Ki tutmaya dilin epsem dehende
- 4 Demâdem cândan eyle zıkr-i Haqqı
Çarâr itdükce ey dil cân bedende
- 5 Hüsni tarz ile oldu mişl-i Hüsrev
Kemâle irdi tâ Nazmî o fende

Nazîre hema ebyâteş bâ kâfiyeyi tecnis

896

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 O kim güş urmaya bir nuş u pende
Düşer bilmezlık ile nice bende

- 2 Beherhāl oluserdür behr-i iqbāl
Kişi bir şahşa hıdmet birle bende
- 3 Yüzün görmez ‘avāmuñ ehl-i ‘uzlet
O yüzden ola bilsem āh ben de
- 4 Düşünmez ehl-i hāl ahvāl-i dehri
Olaydı hey dirig̃ ol hāl bende
- 5 Bir oñmaz kimse kimdür dirler ise
‘Ayān it Nazmī kendüñ işte ben de

Nazīre incā nīz heme kāfiyehā tecnīs
897

mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün

- 1 İrâdetle olan bir şahşa bende
Dâkar göz göre boynın imdi bende
- 2 Hevâyîlerle hemdem düşmüşidüm
Nice demdür ki düşdüm aña ben de
- 3 Nola hālüm benüm soñ demde yārāb
Var ol deñlü güneş derdā ki bende
- 4 Bir olmaz yirde göz göre virür baş
Kulağ tutmaya Nazmī ol ki pende
- 5 Benī cāndan seven kim dirse cānān
‘Ayān kıl ‘ışkuñı var işte ben de

Nazīre bā kāfiye ma‘mūli
898

mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün

- 1 Cihān sen pādīşāh-ı hūsne bende
Efendi saña cāndan bende ben de
- 2 Nola zūlfüñ benüm ‘ömrüm çekerse
Dil-i dīvāne-yi zencīr ü bende

- 3 Olubdur başına bir başka sultān
Benüm cānum benüm gönlüm ki sende
- 4 Göñül kim sendedür peykān-ı tīrūñ
Göñül yerine durur şimdi tende
- 5 Bu ben Mecnūnı ey Leylī cemālüm
İdübdür hālet-i ʿışkuñ figende
- 6 Bu ben dilhastenüñ cānı teninde
Tenende şan teni beyt-i tenende
- 7 Şu bīhemtā dūr ol dendānlaruñdur
Ki olmaz aña hemtā dūr ʿAdende
- 8 Olursın ğırre hemçün ğırre-yi ʿiyd
Hilāl ebrūn ile ey māh sen de

483b

- 9 Bağışlarsın bu Nazmī ʿāşıka cān
Benüm cānānum itdügünce hānde

Nevʿi dīger

899

mefāʿīlün mefāʿīlün feʿülün

- 1 Olubdur tīġ-i hicrāndan şikeste
Dil ol derd ile olmasun mı haste
- 2 Nigāruñ zülf kim yirde sürinür
Düşer beste olan dil aña peste
- 3 Nigāruñ haddi üzre haţtı beñzer
Hemān bir hindi-yi āteşpereste
- 4 Açar ğamz ile çeşmi rāz-ı ʿışkum
Kişi rāz açmağ olmaz hiç meste

- 5 Şol oğlancık ki kız naqşı ola ol
Şarınur şarığın mişl-i nüveste
- 6 Ola meclisde çün mül desti desti
Gerekdür anda pes gül deste deste
- 7 *Bedâl-ı zülf-i dildâreş resed ân
Ki dâred Nazmiyâ fâl-i Hoceste*

Nev'î dîger der an kâfiye

900

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Düşüb Ferhâd ü Mecnûn küh u deşte
Tuş olmuşlardur özge sergüdeşte
- 2 Benem 'ışık ile bir Leylî cemâlün
Düşen sergeşte olub güşt-i deşte
- 3 Nigâruñ küyü seyrânını 'uşşâk
Olursa virmeye cennât-ı heşte
- 4 Bu 'alemden kişi el yumağa çarlı
Dönübdür rengi gök bir sırça teşte
- 5 *Menem der nerd-i derd emrüz Nazmî
Behecr-i yâr-ı cânem zâr-ı geşte*

Nev'î dîger der an kâfiye incâ mâ kabl şın meksür

901

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Nigâruñ küyü hemtâdur behişte
Özi hürîdür anda yâ ferişte
- 2 O yâr ağıyâra her dem kim uyar âh
Perî şan hemdem olur dîv-i zişte
- 3 Şanemdür naqş-ı zîbâ her nigârîn
Cihân beñzer o yüzden bir güneşte

- 4 Seni cāndan seven kimdür didiler
Benümçün didi cānān budur işte
- 5 Nola mest-i müdām olsam gilüm çün
Mey-i ʿışk ile olmuşdur sirişte
- 6 Bu kaçre kaçre eşküm nazmı dürdür
Hayāl olmuş tenümdür Nazmi rişte
- 7 Görür pürmevc bir deryā-yı aḫzer
Baқан bād esdügi dem taraf geşte

Nevʿi diğer

902

mefāʿ ilün mefāʿ ilün feʿülün

- 1 Şu benden olmasañ cānā remīde
Olurdu dil daḫı cān āramīde
- 2 Lebün mānendi olmağın şafāda
Kaçar cān cāna şekkerden ʿaḫīde
- 3 Ne müşkil ʿaşıka maʿ şūḫ dāyim
Cefā vü cevri ile izālar ide
- 4 Dü cānibden vedād için nigāre
İder işʿār-ı eşʿārum cerīde
- 5 *Çenān şod Nazmiyā bā ḫüsn-i an mā*
Ki hergiz dīde-yi devrān nedīde

484a

- 6 İder bār-ı girān-ı siyb āḫir
Kişinün rāst kaḫdīn hey ḫamīde
- 7 ʿAḫāyidden ḫabīr olmaḫ gerekdür
Kişide tā ki pāk ola ʿaḫīde

Müreddef der kâfiye mücerred incâ râ revî

903

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Metâ' -1 cân ne deñlü cevher olsa
Virürdüm vaşluña cânâ ger olsa
- 2 Olurđı şem' -i bahtum rüşen ey mâh
Baña her gice hüşnüñ manzar olsa
- 4 Eyâ hürilikâ la' lüñ var iken
Gönül meyl itmez âb-1 kevşer olsa
- 5 Meleksin nürdan maḥlûksın sen
Yüzüñ günden 'aceb mi enver olsa
- 6 Kemer gibi kenâr itmek miyânuñ
Olurđı elde ger sîm ü zer olsa
- 7 Düşer göz göre bir od cânê cânâ
Lebüñ meclisde sâgar öper olsa
- 8 Senüñ zât-1 şerîfüñ medḥ ider çün
Nola hep nazm-1 Nazmî cevher olsa

Nazîre 904

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Disem bu derdümi bir diñler olsa
Rumüz-1 'ışkı ammâ añlar olsa
- 2 Şu deñlü yansam aña 'ışk odından
Tenüm hep cümleten ḥâkister olsa
- 3 Bugün devr içre gün yüzlü güzeller
Hemîşe 'aşıkâ mihr eyler olsa
- 4 İdeydüñ bezm-i mey şevḳ ile şâfî
Anuñ sâķîsi bir meh manzar olsa

- 5 Hāsūd-ı seg kaçar hayr işden ammā
Segirdür kıande bir şūr u şer olsa
- 6 Yalancı pīrezen dehrūñ ğamından
Bizi kıurtarsa bir gerçek er olsa
- 7 Bilürdi hālūmi ‘ışık ile Nazmī
Disem bu derdümi bir diñler olsa

Nazīre 905

mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün

- 1 Baña bir hūb-ı ra‘ nā dilber olsa
Şaçı sūnbül ruħı verd-i ter olsa
- 2 ‘İzārı āb u haṭṭı tāze sebze
Dehāmı ğonçe çeşmi ‘abher olsa
- 3 Müca‘ ad zūlfı reyḫān ü benefşe
Müselsel kākūli ter ‘anber olsa
- 4 Leṭāfet birle desti deste-yi gül
Boy-ı şimşād ü serv ü ‘ar ‘ar olsa
- 5 Nihāl-i servden mehzūn u ra‘ nā
Semen sīmā vü hem sīmīn ber olsa
- 6 Ne sözler kim gele Şīrīn lebinden
Kamu kıand-ı nebāt ü şekker olsa
- 7 Yüzine baķmasa nādānuñ aşlā
Eger destinde biñ sīm ü zer olsa
- 8 Kemāl ehlinüñ idrāk itse fazlın
Şıfātı hūb u zātı cevher olsa
- 9 Kıarīn olsam bir anuñ gibi māha
Sa‘ ādet baña Nazmī rehber olsa
- 10 O māh aḫşamlayub bir şeb benümle
Sa‘ ādet birle gelse der ber olsa

- 11 Sitârum sa‘ d olurđı ŧâli‘ üm yâr
Enîsüm her ŧeb ol mahpeyker olsa

Nev‘i dîger kâfiye bâ vaşl u ħurûc ĩncâ elif revî vü lâm ü vaşl ü râ ħurûc
906

mefâ‘îlün mefâ‘îlün fe‘ülün

- 1 Dilerseñ hoş şafâlar tâze tâze
Dilâ sev dilrubâlar tâze tâze
- 2 Ne hoşdur bilmedüğüñ dilrubâlar
Senüñle yâr olalar tâze tâze
- 3 Zihî zevk ol ki yâr ile mey içüb
Sürer şâfî şafâlar tâze tâze
- 4 Şafâdur ŧolular içdükce itmek
Güzeller merħabâlar tâze tâze
- 5 Sever cân ile Nazmî âdem olan
Perîveş dilrubâlar tâze tâze

484b

Nazîre 907

mefâ‘îlün mefâ‘îlün fe‘ülün

- 1 Diler dil dilrubâlar tâze tâze
Ki câna vaşl olalar tâze tâze
- 2 Açar ‘uşşâkı naķş-ı dilkeş ile
Nigâr-ı dilgüşâlar tâze tâze
- 3 Virür ‘uşşâka dâyim cân şafâsın
Nigârından vefâlar tâze tâze
- 4 Bulub gün gibi şöhret şehrimüzde
Yetişdi mehlikâlar tâze tâze

- 5 Şerār-ı āhdan ʿışķ ehli her dem
Geyer zerrīn ķabālar tāze tāze
- 6 Gelür cānānenüñ her dem dilinden
Kelām-ı cānfezālar tāze tāze
- 7 Kelām-ı dūr nişār ile bu Nazmī
Oķur yāre şenālar tāze tāze

Nazīre 908

mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

- 1 İdüb ğayra vefālar tāze tāze
Baña ney ki cefālar tāze tāze
- 2 Ƙadimi āşinādan yād olub āh
Bulursan āşinālar tāze tāze
- 3 Vefā ihsānın it kim ehl-i diller
Saña medħ oķuyalar tāze tāze
- 4 Gözüm nūrı ğubār-ı ħaķ-i pāyüñ
Virür çeşme cilālar tāze tāze
- 5 Saña ey sīm sīmā gey yaraşır
Güzel zerrīn ķabālar tāze tāze
- 6 Lebüñe cām-ı mey degdikce cānā
İrer cāna şafālar tāze tāze
- 7 İder gördükce zülf ü çeşm ü ķaddüñ
Saña Nazmī duʿālar tāze tāze

Nevʿi diğer ķāfiye müreddef bā elif nün revī

909

mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

- 1 Olur dil şemʿ veş ħandān kemerde
Ʀurub olurına giryān kemerde

- 2 Olur hālāt-ı ʿ ışık ile gehī mest
Geçüb andan olur hayrān kemerde
- 3 Olur yāşum qara şu qande olsa
Dem olur kıpkızıl bir qan kemerde
- 4 Bu āhum kim gelür her demde pürdūd
Gelür bir ateş-i sūzān kemerde
- 5 Sürer Nazmī kişi devr içre bir zevk
Olur āzürde-yi devrān kemerde

Nevʿi diğer der kâfiye mücerred rā revī

910

mefāʿ ilün mefāʿ ilün feʿülün

- 1 Eyā lezzetde hoşter hindüvāna
Şeker cillāba beñzer hendüvāna
- 2 Cigerler tazelere mānend-i cellāb
Ter eyler tabʿı bir ber hindüvāna
- 3 Gelür vaqt-i ʿ ateşde her mizāca *
Mişāl-i āb kevşer hindüvāna
- 4 ʿ Ataş mülkini seyle virmek için
Qoyubdur ortaya ser hindüvāna
- 5 Hemāndem Hızır irer yaşıl ton ile
Harāret defʿine ter hindüvāna
- 6 Keser yekser qomaz dilde harāret
Dili hoş rāhat eyler hindüvāna
- 7 Yimek Nazmī virür qalbe şafālar
Yimek şoñunda ekşer hindüvāna

* İÜ./TY 1636/89b

485b

*Der baħr-ı hezec müseddes şadr u ibtidā aħreb ü cüz ü rüm u pencüm maħbüż
‘arüz u ğarb taħtî‘eş mef‘ülü mefā‘îlün mefā‘îl der ħāfiye müreddef bâ elif*

911

mef‘ülü mefā‘îlün mefā‘îl

- 1 Her kim ki diye demâdem Allâh
Allâh oldur anuñ ile her gâh
- 2 Ol k’ola hevâyile hevesden
Anuñ olur işi dembedem âh
- 3 Virmez kişiye sükün u ârâm
Her demde hevâyı manşıb u câh
- 4 Câh ehli gözine târ olur dehr
Ol câh olur aña göz göre çâh
- 5 Nazmî ne sa‘âdet ol kişiye
Kim ħayrıla aña anı efvâh

Nazîre

912

mef‘ülü mefā‘îlün mefā‘îl

- 1 Nefsinde olan ħabîr ü âgâh
Ṭā‘atde olur Ĥüdāya her gâh
- 2 Bir kişi ne ħalle olursa
Ol ħâleti söyler anuñ efvâh
- 3 Derde düşüre hevâ kimi kim
Derd ile ider demâdem ol âh
- 4 Ṭuta o ki râh-ı şâh-ı merdân
Her demde olur dilinde yâ şâh
- 5 Allâha tevekkü ile dâyim
Nazmî diyelüm demâdem Allâh

*Der baħr-ı hezec müsemmen cüz'ı işter vü cüz'ı mahzûf taḳtî'eş fâ'ilün
fe'ülün fâ'ilün fe'ülün ḳâfiye bâ redif vü vaşl-ı nün revî*

913

fâ'ilün fe'ülün fâ'ilün fe'ülün

- 1 Her ne dem getirsem la' lüni zebāna
Dilberā sefālar irişür bu cāna
- 2 Hüsni-şüret ile naḳş-ı dilkeş ile
Mişli sen nigāruñ gelmeye cihāna
- 3 Zülfüñüñ olanlar sāyesinde 'ömrüm
'Ālem içre irer 'ömr-i cāvidāna
- 4 Ḳānî ol sa' ādet kim ḳudümüñ ile
Serverā müşerref ola bende ḥāne
- 5 Nazmiyā o māhuñ ṭaıñmı işiginde
Āh u nālem irse her dem āsımāna

*Der bâħr-ı hezec-i sālīm taḳtî'eş müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün
müstef'ilün ḳâfiye bâ redif vü vaşl u ḥurûc*

914

müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- 1 Bir hoş ḳanā' at eyleyüb şükr itmez ol kim varına
Düşer bu dünyā ḳāruñ yoḳ yire çoḳ efḳārına
- 2 Ḥaḳḳā ḥaḳîḳatsizdürür daḫı mürüvvetsizdürür
Ol kimse kim bir luḫf ile baḳmaz ḳadimî yārına
- 3 Ḥayrū'l-ḥalef olan olur dāyim berî eşrārdan
Taḳlîd ider eylülke ol eslāfinuñ aḫyārına
- 4 'Allāmeler keşf itmede her ḫal ile ḫayrān olur
Ahvāl-i 'ışḳuñ olamaz vāḳıf ebed esrārına
- 5 Ṭab'ımı Nazminüñ bilür bir ma'den-i nazm olduğım
Her kim nazār ide anuñ şol nazm-ı gevherbārına

*Der baħr-ı recez müşemmen cüz 'i matvî vü cüz 'i maħbûn taqṭî' eş müfte' ilün
mefâ' ilün müfte' ilün mefâ' ilün kâfiye bâ redif vü vaşl u ħurûc*

915

müfte' ilün mefâ' ilün müfte' ilün mefâ' ilün

- 1 Düşe o kes ki ğurbete miħnet-i iftikârıla
Dembedem âh ider yürir ol nice rûzigârıla
- 2 Ğurbete düşenüñ geçer ħâli hep ıztırâbıla
Gün[i] geçer o yolda ol dembedem ıztırârıla
- 3 Bîħude fikr ile ide tül-ı emel ki dembedem
'Ömri geçer o kimsenüñ ğuşşa-yı bîşumârıla
- 4 Âdem olub zuħûr ider zâhir o baħtiyâr olur
Bir kerem ehli uluya ħul olan ihtiyârıla
- 5 Zâtı o cevher olana mâyil olub hemîşe hem
Medħ ider anı Nazmî ħoş nazm-ı güher nişârıla

*Der baħr-ı remel müşemmen 'arûz u ħarb-ı maħşûr fâ' ilâtün fâ' ilâtün
fâ' ilâtün fâ' ilât der kâfiye müreddef bâ elif*

916

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 İdine dergâh ħaħķı dâyimâ ol kim penâh
Ķurtulu[r] iĝvâ-yı şeytân ile olmaħdan tebâh
- 2 Dembedem olur muħarrek olur olmaz nesneye
Âdemi var yoħ yire eyler hevâ âvâre âh
- 3 İde bir cüz-i ğünâha ol ki dâyim irtikâb
Ol kebâyirden olur uş âna bir külli ğünâh
- 4 Râh-ı te'vîle sülûkuñ yoħ yire ne vechi var
Var iken bir ħoş tarîķ-i şer' gibi şâhrâh
- 5 Def' -i şerr-i ħırşa Nazmî bir ħanâ' at ğüşesin
Kendüñe cây-ı penâh it olmasun ħâlün tebâh

Nazîre 917

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 İdinen dergâh-ı hağdan ğayrı bir cây-ı penâh
Buluserdür 'âkıbet bir özge hâl ile tebâh
- 2 Teng olur 'âlem ğam ile bâşına câh ehlinüñ
Câha düşmek çâha düşmek gibidür biıştibâh

486a

- 3 Yüce câha çıkmag olur ehl-i câha kim heves
Bir derüñ câh olur itmez derk ol ammâ yüce câh
- 4 Şol hevâ-yı câh idüb her dem yilenler yel gibi
Anı añmaz hâk olub âh oluserdür câyı çâh
- 5 O da atar göz göre cânın hevâ-yı câh iden
Hâk olunca ol hevâdan bir dem ayru olmaz âh
- 6 Devlet anuñ kim alur dâyim sa' âdetden naşîb
Bir kişiye kim qarîñ olmuş ola luğf-ı ilâh
- 7 Zîsa' âdet aña Nazmî kim cihândan gidecek
Her kim adın aña diye tayyiballâh-ı şerâh

Nazîre 918

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Hey ne müşkil derd o kim bir kes idüb malın penâh
Âhîri bir âhara kalub ola hâli tebâh
- 2 'Âkıbet ölmek muğarrer olıcağ pes ışşına
Bir kişi ya bir gedâ olmuş ya hüd bir pâdişâh
- 3 Çün helâle var hesâb âhîr hırâma hem 'azâb
Pes ğinâdan faqr yeg olduğına ne iştibâh
- 4 Her ğünâh âhîr ki şorulsa gerek her kişiden
Anı añub bâri itse kişi her dem hergün âh

5 Ehl-i cāh olan ki Nazmī ğirre olur cāhına
Añmaz āhir cāh gidüb oluser cāy aña çāh

Nazīre 919

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

1 Ğuşşa vü ğamdan uşub dil mülkine bîḥad sipāh
Od urubdur oldur āh ile gelen dūd-ı siyāh

2 Göz göre baş baş niçe ḥükkām ayaqlar elleri
Yüz virüb zulum ehline 'adl itmeyince pādişāh

3 'Adle başlar başı qorḥusıyla baş baş ehl-i örf
'Adl idince şāh olur zulum ehlinüñ ḥāli tebāh

4 Oluser merdūd-ı dergāh-ı Ḥüdā kendin görüb
Şol ğarūr āsā ğurūr iden kişi biiştibāh

5 Ḥāli ḥalkuñ hep tebāh olmaqdan olmaz ḥāli hiç
Pādişāh olunca ḥāl-i ḥalkdan biintibāh

6 'Ālemüñ ḥāli tebāh olur ne şübhe olıcaq
Dün himmetler me'ābı dergeh-i 'ālem penāh

7 Olsa bir şāh-ı kerīm ehl-i kerem faḥr-i kirām
Anuñ āh üftādesidür imdi Nazmī ḥāk-ı rāh

Nazīre 920

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

1 Nazenīn 'ömr olmasun dirseñ 'abeş yire tebāh
Bir sa' ādet ehli dergāhın idin cāy-ı penāh

2 Dünyevī vü uḥrevī Ḥāqdan sa' ādet isteyen
Qılmasun ehl-i şeqāvet olana hergiz nigāh

3 Eyleñüz ey dostlar ehl-i şeqāvetden ḥazer
Anlaruñla hemdem olan bīsa' ādet olur āh

4 Ger sa' âdet ger şekâvet her kişiy e her zamân
Hemdeminden irişür her vechile biştibâh

5 Zîsa' âdet aña Nazmî kim cüvân iken dağı
Ola mürşid aña bir pîr-i sa' âdet destgâh

Nazîre 921

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

1 Dembedem dilden gelürse tañmıdır göyneklü âh
Âteş olan yirden elbette çıkar dūd-ı siyâh

2 Kande 'azm itsem beni gözler aşığa yuğaru
Kanlı yaşum hemdemüm her dem hevâdarumdur âh

3 Bâri bilsem bir nedür suçum günâhum bilmezem
Ol efendüm ben kılma kılmaz oldu bir nigâh

4 Dirliğinde cennete girmiş gibi olur hemân
İdinen küymda ol hüriveşüñ bir câygâh

5 Her gün âh itdügüne incinmesün Nazmî nigâr
Her gün âh anuñ ola yaninde şâyed kim günâh

Nazîre 922

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

1 Bilmezem suçum nedür bilsem 'aceb noldı günâh
Ben kuluñ gördikce itmezsün efendi bir nigâh

2 Hadd ü haţtuñ hasretinden cân virürsem dostum
Surh ü sebz olamaz İremde biten cümle kiyâh

3 Tapuña dâyim yüz urub kılmağa 'arz-ı niyâz
Âsitânuñ Ka' besin kıblem idündüm secdegâh

4 Dilberâ sensin bulan hüsne ü cemâl ile kemâl
Serverâ sensin olan iklim-i hüsne pâdişâh

5 Luţf idüb kimdür diyü şâhum şorarsañ Nazmîyi
Hâliş ü muhliş muhibb ü bendeyi biştibâh

Nazîre 923

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Cebhe vü ruhsâruña öykündigi mihr ile mäh
Hüsnüñ anlardan ziyâde olmadur ne iştibâh
- 2 Cânını öñünde bir resm ile eyler bergüzâr
İde naqş-ı hüsnüñe ol kim nigâra bir nigâh
- 3 Çün çapuñ Ka' be çapuñ kıble habîbüm imdi pes
Küyüñ her cânibi olsa aceb mi secdegâh
- 4 Ben ümîd itdükce ey gün yüzlü bir mihrüñ senüñ
Eksigüñ olmadı gün günden cefâñ arturduñ âh

486b

- 5 Şol tebessüm şol tekellüm sende vâc cânfezâ
Kul olubdur cân ile Nazmî saña bîiştibâh

Nazîre 924

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Râh-ı ıŝkuñda ki öldüm âhîr oldum hâk-ı râh
Hey kıyâmet itmedüñ benden baña sen bir nigâr
- 2 İkide bir sen beni ben hâke yeksân olmuşı
Hey kıyâmet va' de-yi ferdâyıla öldürdüñ âh
- 3 Yel gibi yaqdı hevâñ imdi vücûdum devhasın
Gün gibi yaqdı senüñ mihrüñ beni ey yüzi mäh
- 4 Haţtuñ irüb zülfüñi maḥvidiserdür 'âkıbet
Oluserdür veh ki ol demde benüm 'ömrüm tebâh
- 5 Nazmî gördükce seni nola saña kıblem dise
İdinübdür Ka' be çapuñ çün o kıblem secdegâh

487a

*Der baħr-ı remel müsemmen ‘arūz u ɗarb maħzūf taqṭī‘ eṣ fā‘ilātūn fā‘ilātūn
fā‘ilātūn fā‘ilūn kâfiye bā vaṣl-ı ĩncā bā revī*

925

fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilūn

- 1 Gİtmese şāfī şarāb ile önünden meşrebe
Nola ol olur müdām eglence şāfī meşrebe
- 2 Dembedem Ferhādveş feryād idüb nālān olur
‘Āşık olan bir güzeller Hüsrevī Şīrīn lebe
- 3 Vāқи‘ olur saña sen bir araya nārenc ü sīb
Sürse yüz zerrīn benek yāruñ o sīmīn ğabğaba
- 4 Cem‘ -i hūbān yārıa mişl-i nücūm u māh olur
Yār o vech ile olur bir şāh-ı kevkeb kevkebe
- 5 Yārı gözler hep güzeller içre gözler Nazmīyā
Pes meh-i bedri koyub kim nāzır olur kevkebe

Nev‘i dıĝer der an kâfiye ĩncā te revī

926

fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilūn

- 1 Düşmeyince bir kişi bir derd ile bir miñnete
Şihhatūñ kadrini bilmez şükr kılmaz şihhate
- 2 ‘Āfiyet kadrini derd ü miñnete düşen bilür
Bilmez anı şihhat ile şol düşenler ‘işrete
- 3 Fi’l hāķīķa kişi devletden düşüb hār olmaĝ āh
Düşmedür şihhatde iken derd ile bir zaħmete

487b

- 4 Keşret-i derd oldurur kim ‘arız olsa bir maraz
Faķr-ı hāl ile gele derdā zamān-ı kıllete

- 5 Nazmîyâ gücdür refâhiyyetde iken bir kişi
Pırlük vaqtinde düşmek faqr birle zıllete

Nazîre 927

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Bir qanâ' at birle ol kim vara künc-i ' uzlete
Zisa' âdet kim irer bir özge ' izz ü devlete
- 2 Devlet-i dâreyn ile müsta' id olmaqdur ' ibâd
Kim ' ibâdet birle meşgûl ola dâyim tã' ate
- 3 Tã' atine haqquñ ol dâyim müdâm[î] olanuñ
Rağmet-i Haq birle rûhı iriserdür râhate
- 4 ' Āşıkuñ hâlât-ı vecdın vara idrâk ide mi
Varmayan esrâr-ı ' ışq efkârı birle hayrete
- 5 Nazmîyâ şol nesne k'ola ola gelmiş ' âdetâ
Bid' at eyler bir muhâlif iş iden ol bid' ate

Nazîre 928

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Nâgehâı ire ol kim dünyevî bir devlete
Devletüñ qadrini bilmez düşmeyince zıllete
- 2 Mesned-i iqbâl ü câh-ı devlete kılmaz heves
Düşse her kim bir qanâ' at birle künc-i ' uzlete
- 3 Hep ferâğat birle ' uzletdür qanâ' at bâ' işi
Hem o hâlet irgörür ' âlemde rûhı râhata
- 4 Vağdet ehli keşrete düşse yine vağdet diler
Şayru olan irmek ister gibi yine şıhata
- 5 Eyle Nazmî qaşd aña min ba' d arada ola bu' d
Ehl-i ' örf ile k'odur Haqqâ sebep qurbiyyete

Nazîre 929

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Baña lutf itseydi bir ehl-i sa' âdet himmete
Mübtezellükden halâş olub irerdüm ' izzete
- 2 Elde sîm ü zer gerekdür kişi ayaklanmağa
Şimdi kimse iremez bîsîm ü zer bir devlete
- 3 Devlete bîsîm ü zer şol vaqt irer bir kimse kim
İre bir şâhib sa' âdetden bir a' lâ himmete
- 4 Kânkı ' izz ü devlet ehli k'ola ' âlî himmet ol
Ehl-i imândandurur kim mâyl olur şefkate
- 5 Yüz tutaydı Nazmiyâ ger bir refâhiyyet baña
Derd-i zilletden halâş olub irerdüm şihhata

Nazîre 930

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Ol tabîb-i cân ile bir sevğ düşse şöhbete
Haste cân ol şevğ ü zevğ ile irerdi şihhate
- 2 Râh-ı râhatbaş u rûh-ı efzâdur ânide müdâm
Döne döne irgören devr içre rûhı râhata
- 3 Beñzedem der ol nigârûñ naqsına bir vechile
Her büti râhib ki koyar dürlü dürlü şürete
- 4 Yâr-ı mişl-i hür-i ' iyn ü ' ayn-ı kevşer lebleri
Küyini teşbîh idersem nola anuñ cennete
- 5 La' li üzere yârûñ ağızı yârı beñzer Nazmiyâ
Sükkeri pâlûde-yi ter üzre şîrîn şerbete

Nazîre 931

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Tek sa' âdet birle sen bir şeb kadem baş şöhbete
Şem' -i meclis mûmdur karşıñda mâhum hıdmete

- 2 Şoĥbetüñ virür şafālar can baĥıřlar vuřlatuñ
Devlet anuñ kim ire ol řoĥbet ile vuşlata
- 3 Ĥaste cāne leblerüñ emdür benüm cānum senüñ
Luřf kılsañ emsem āh anı irerdüm řıĥĥata
- 4 Bu behā vü behcet ile saña ey Yūsuf cemāl
Cān virürlerdi tutulsañ ger behā vü kıymete
- 5 Āsitānuñ ĥākine yüz süren ey sulțān-ı ĥüsn
Her ne deñlü dūn ise izz ile irer rif ate
- 6 Ben ceres var itdigüm dem nāle şan aĥlar gözüm
Munțazırdur çande olsa dembedem ol sâ ate
- 7 Ťali'üm yār olub ol yāruñ görem mi gün yüzün
Şanı ol gün kim irem ben Nazmiyā ol devlete

Nev' i dıĥer der an řāfiye ĩncā rā ĥarf revī

932

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Yil gibi yelmek demādem bir kişi şevr ü şere
Göz göre kıymaĥdurur hem vechile cān ü sere
- 2 Bu yalancı pīrezen dūnyā ki var anı hemān
Iřķ ola şol yok ĥesābına řāyan gerçek ere
- 3 Evvel oldur kişiye devlet cihān içinde kim
Ömr irince āĥire olmaya muĥtāc āĥere
- 4 Hırř u řaĥd u kibr ü kīn ü ĥıřm u buĥz u zūlm ile
Nefs-i insān veh döner bir yidi başlu ejdere
- 5 Raĥbet itse nazmuña Nazmī nola nazm ehli kim
Cevherī olan ĥarīdār olur imdi cevhere

Nev' i dīger der an kāfiye incā dal revī

933

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Gerçek ümmet ola ol kim cān ü dilden Aḥmede
Hiç ider mi anuñ eli birle ceng ü ' arbede
- 2 Āl-i mervān şāh-ı merdān ile k' itdiler cidāl
Pes ne yüzden gerçek ümmet ola anlar Ahmede
- 3 Kātline oldı Hüseynüñ çün sebep ol zulm ile
Lāyık olmaz mı Yezid kelb-i la' lin-i sermede
- 4 Anlara rahmet ki her geldikce rüz-ı mātem āh
Nūr-ı ' ayn-ı Aḥmed için olalar mātemzede
- 5 Şükr kim Nazmī müḥibbim cāndan Āl-i Ḥaydere
Umarum kim ol muḥabbet birle varam merḳade

Nazīre 934

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

488a

- 1 Ehl-i dünyā çaḳ şu deñlü meyl ider sīm ü zere
Kim dem olur sīm ü zer üzre kıyar cān ü sere
- 2 Devlet-i dünyāy ile key ğırre olmuşlardurur
Māyil olan kimseler sīm ü zer ile zīvere
- 3 Ḥaḳḳı añmaz ḥalkı zulm ile digergün ḥāl ider
Virmeye inşāf Ḥaḳ kim zālīm olan dāvere
- 4 ' Ādil olmaz zālīm olur ḳanḳı ehl-i ḥükm kim
Ḳāyil olmaz emr-i ma' ruf ile nehy-i münkere
- 5 Meyl ider bir ḥub-ı zāt olan kişiye her kişi
Māyil olur nitekim her kimse Nazmī cevhere

Nazîre 935

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 'Âkıl olan t̄alib olmaz katı çok s̄im ü zere
Kim bilür bā' işdür ol ḡāyet büyük derd-i sere
- 2 Dāyimü'l-evkāt kıl farz ile s̄ünet-i sa' yini
Anı it kim yāreye ol Tañriya peygambere
- 3 Kimse añmaz anı kim 'ömri iriser āhire
Her nesi var ise bi'l-cümle degiser āhere
- 4 Göz karar dur itmege her yirde yüz qaralığın
Şol kara gönli ki añmaz giriser kara yire
- 5 İşşı ne kim bilesine s̄ine gitmez hep qalır
Nazmiyā gark ola bir kes tut zer ile zivere

Nazîre 936

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Ehl-i dünyā şol kadar meyyāl olur s̄im ü zere
Şöyle kim yeksān tutar s̄im ü zeri cān u sere
- 2 Gerçek erler bu yalancı p̄irezen dünyāya hiç
Meyl kılmaz zenperest olmaq haqadur pes ere
- 3 İşbu dünyāya benüm diyen benem diyen 'aceb
Anı bilmez mi kim ol qalması anca servere
- 4 Aşşı[yı] bir kişi āhir öldüğinden soñra hāy
Tuş kim ire 'ömr-i Hızra devlet-i İskendere
- 5 Görse bu nev' a letāfetde Nizāmī berkemāl
Beñzedürdi işbu nazmı imdi Nazmī cevhere

Nazîre 937

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Ol ki bu dünyâya cāndan māyil olub dil vire
‘ Ākıbet andan çekiser cān cefā vü dil bere
- 2 Ehl-i dünyānuñ açar gönlini rūhı sīm ü zer
Cān ile meyl itmegin gönülleri sīm ü zere
- 3 Ehl-i dünyā neyler ola mal ü rızkın şaķlayub
İntikāl itse gerek ḥod āḥiri bir āḥere
- 4 Gelmez aślā ḥayr aşlı ola bir şaḥsuñ ki bed
Māyil olur her ne yirde olsa ol şūr ü şere
- 5 Düşmüşüñ alur elin ol kim ola rüşen nihād
Mihrüñ olur lâ cerem te’şir alçaķ yirlere
- 6 Ķatı ġayretsizlük ancaķ hem ḳatı bir yolsuz iş
Hāy erenler ġālib olmaķ göz göre avret ere
- 7 Düşmese ger nazmuñ efvāh-ı ‘ avāma nola kim
Bilmeyenler ra’ bet itmez çünkü Nazmı cevhere

Nazîre 938

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Meyl idersem cān-ı dilden nola la’ l-i dilbere
Māyil olur ehl-i dil cām-ı mey-i cānpervere
- 2 Lezzeti cānlar baġışlar la’ l-i cānān var iken
Ķande olur kim gönül meyl ide şehd ü şekkere
- 3 Bezm-i ḥüsninde ‘ izār ü la’ li beñzer dilberüñ
Cām-ı ḥamrāya biri birisi verd-i aḥmere
- 4 Şūfiyā ‘ ālemde bilseñ la’ l-i cānān lezzetin
Ölseñ itmezdüñ heves cennetde āb-ı kevşere
- 5 Nazmiyā olmasa la’ l-i yāre fi’ l-cümle şebih
Ol ḳadar ‘ ālemde raġbet olmaz yidi cevhere

Nev'î dîger der an kâfiye incâ ze revî

939

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 'Āşık ol cānānenüñ kūyın ne cān ile geze
Kim görince biñ gez oqlar k̄anī olmaz bir geze
- 2 Cāna cānān çok cefā itdügi oldur k'anı āh
Her beze miskīn-i 'āşık göre cānından beze
- 3 Yāri pīrāhen ki kıocar kaşd-ı cevır idüb bize
Döndereydi āh anı şol yidi yunmuş bir beze
- 4 Baña bu fettānlığı yāruñ ne sırdur bilmezem
Kim görüb görmezlenür söylersem urur bilmeze
- 5 Lezzetin ol Hüsrev-i hüsñüñ lebine beñzedür
Bezm-i meyde Nazmiyā olur şeker Şīrīn meze

Nev'î dîger der an kâfiye incâ sîn revî

940

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Terk-i hıssat eyleyüb nākes döneydi ger kese
Bulduğın ekl eylemekde beñzemezdi kerkese
- 2 Bir kişi ehl-i hevā olmağ fesādıdur hemīn
Kim sözinde laf urub her demde yıl gibi ese
- 3 Ādemi idlāl idüb rāh-ı dālāle çekmege
Ādeme dāyim virür vesvās-ı bīhad vesvese
- 4 Āhıretde her kişi hep bulıserdür itdügin
Bunda yanına kalursa nola her ne eylese

488b

- 5 Añalum ol günü Nazmī dāyimā kim anda āh
Nice yıl baķsağ şağa vü şola pīşe vü pese

Nazîre 941

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Şu gibi aḳsa o servüm her deni olan kese
Ġam degül gül mâyil olur muttaşıl ḥâr u ḥasa
- 2 Gün gibi yaḳar serâser ḥalkı ol sîmîn beden
Nazıla girdükce şol zerrîn libas-ı aḫlasa
- 3 Mesken olsa yârsız bir ' aşıḳa gülşen daḫı
Bağıla girmiş gibi olur o şol bir maḥbese
- 4 Āh kim İblīs [hem] telbīs-i aḡyâr-ı ḥaşūd
Ġalb-i ' uşşâḳa virür ḫurmaz demâdem vesvese
- 5 Nazmiyâ başdan ayaḳda ḳalmazidüm böyle ger
Destḡir olsaydı bir şâḫib kerem ben bîkese

Nev' i diġer der an ḳâfiye ĩncâ şın revî

942

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Dil viren ümmîd-i mihr idüb o ḥadd-i mehveşe
Kendüni pervâneveş şalar göze göz âteşe
- 2 ' Āşıḳ olan şu gibi dîdârına dildârunuñ
Dembedem zâr ile urur başını ḫaşdan ḫaşa
- 3 Ol ḳaşı yâ dilberüñ dil pürdürür oḳıyla çün
Nola daḳılsam anuñ yanına döndüm tirkeşe
- 4 Bir delüḳanlu ḳanı kim bir dem içre bîdireng
Ḥışm ile bir deşne urub ḳarnın aḡyârun deşe
- 5 Şayd olurmuş ol püser sîm ile Nazmî gerçi kim
Aḡırı altuna virmez anı ḳardeş ḳardeşe

Nazîre 943

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Mihr idüb kim virmeye dil sen nigâr-ı mehveşe
Cân virür her kişi bu resm ile nağş-ı dilkeşe
- 2 Şevk-ı ruhsârûnla pervâ itmeyüb per yaqmadan
Ey perî pürtâb ider pervâne kendin âteşe
- 3 Bilmezem yârab ne devlet ne sa' âdetdür bu kim
Pâyüñe yüz sürmek el virmüş o zülf-i serkeşe
- 4 Bağ küyünde görüb ben bülbüli ey gül' izâr
Eyler ağıyar siyehrü qarğa gibi qarğaşa
- 5 Söylemezsin gördüğüñce tutmayub Nazmiye yüz
Yüzüñi haş tutucağ ol hoş senünle söyleşe

Nev'î dîger der an kâfiye incâ fe harf revî

944

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Bezm-i devr içre ki eller dâyire bağlar defe
Eyler inşâf aña anda doqunan çarb-ı kefe
- 2 Anda kim olmaya bir ' âql-i şahîh ol meyl ider
Bir mişâl-i nâfiz olan ma' rifetden ecvefe
- 3 Bu güzelliük kim var ol güzelde ben tüş olmadum
Cem' -i hubân içre andan ahsen andan eşrefe
- 4 Ruğlarında hüsn-i haş nür âyetidür güyiyâ
Beñzedürsem nola gün yüzün o mâhuñ muşhafa
- 5 Ehl-i divân Nazmiyâ dīvân turur şanur özin
Her ne dem turub namâza tursa illerle şafa

Nev' i dīger der an kâfiye ĩncâ kaf revî

945

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Hüsni irelden nihâyet luţf u ğayet revnaқа
Beñzerdürler ol melek sîmâyı rûh-ı muţlaқа
- 2 Kimdür ol mâhı kemâhı seyr iden hüsñ ile kim
Göz kamaşur duyamaz ol gün yüzine kim baқа
- 3 Firqatinde dūd-ı âhum ol meh-i nâmihrümün
İrgörür gâhî siyâhı işbu çarh-ı ezraқа
- 4 Uymasa ağyâra ' uşşâkı koyub âh ol nigâr
Olmasa hemdem dil ehli var iken her aĥmaқа
- 5 Ağlamaқdan gözlerüm yol görmez oldu Nazmiyâ
Kande gitsem baña seyl-i eşküm olur bedraқа

Nev' i dīger der an kâfiye ĩncâ kâf revî

946

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Bîm cândan varamaz bir özge sūy-ı mehleke
Merd-i meydân olmayub ol kes kim ola bir leke
- 2 Bir çoçaқ yigit yiren tutmaz bir olduқа harîf
Hiç olur mı toқışa bir çoç gibi varub teke
- 3 Birleş üstine degül midür hemîn ceng-i kilâb
Şuğl-ı dünyâ için anlar kim iderler mu' rike
- 4 Hâşılı bîhâşıl olmaқdur o kim bir dūn kesün
Himmetinün mezra' ina bir emel toĥmın eke
- 5 Ehl-i diller reng alurlar her nazâr ağyârdan
Pâk olanlar mâhaşal hergiz götürmezler leke
- 6 Zîsa' âdet aña kim başına hoş sulţân olub
İşbu dünyâdan daĥı ehlinden anuñ el çeke

- 7 Bir muşāhib yāre bakmazlar bu ‘aşr uluları
Meyl iderler Nazmiyā ammā ‘abeş bir müdḥake

Nev‘i diğer der an kâfiye incâ lām revī

947

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Ey leṭāfet birle ebrūsı mişāl-i besmele
Her gören ḥazẓından anı eyler ānī ḥamdele

489a

- 2 Dembedem tīrūñ dilüm iki dilem diyü benüm
Nice bir kaç gelür ise sīnemi ḍarbi dele
- 3 Eller ayağına yüz sürmek diler görüb müdām
Ala sāķī meclisüñde tā ki cāna cām ele
- 4 Her ayağ icdikce kim eller elüñ öper müdām
Bende yüz sürsem güzel ayağıña bāri hele
- 5 İtmedüñ gitdi bu Nazmī ‘āşıķa bir dem vefā
Añasın sen ol demi ey bīvefā bir dem gele

Nev‘i diğer der an kâfiye incâ mīm revī

948

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Ka‘bedür şan kūyüñ eşküm anda beñzer zemzeme
Āh ‘uşşāk anda şan ḥüccāc iderler zemzeme
- 2 Sen perīsın var ise ey cān degüldür yoķ yire
Vaḥşetüñ bizden ki yaķışmaz sen aşlā ādeme
- 3 ‘Āşıķuñ bir dem senüñle hemdem olmaķ ḥāletin
Virmez ey cān-ı cihānum on sekiz biñ ‘āleme
- 4 Ḥüsrevā Ferhādveş dīvāneñ olur ‘ışķ ile
Dil viren sen dilber-i Şīrīñ leb ü şekker feme

- 5 Şādluḡ ḡadriñ daḡı šaḡluḡ šafāsıñ Naḡmiyā
Bilmez ol kim dūšmeye ‘ōmrinde bir derd ü ḡama

Nev‘i dīḡer der an ḡāfiye ĩncā nūñ revī

949

fā‘ilātūñ fā‘ilātūñ fā‘ilātūñ fā‘ilūñ

- 1 Erlük oldur kim erenler uymaya bir er zene
İtmeye meyl añā cevce almaya bir erzene
- 2 Eylemek bir erzene teslīm külli kendözün
‘Āḡıl olan tābi‘ olmaḡ gibidür bir kevdene
- 3 Ermidür ol kim zeni ‘išḡ ile ma‘ šūḡ idine
‘Išḡ ola zen šoḡbetinden kendini dūr idene
- 4 Yašu yetmiš bir diši ḡalmamıš olan her diši
Ḳızlanur gevdenligün gör ger varırsa seksene
- 5 Merd-i ‘ārif oldurur gerḡek yalancı dūnyede
Naḡmiyā dil virmeye bilmezlük idüb bir zene

Nev‘i dīḡer der an ḡāfiye ĩncā vav revī

950

fā‘ilātūñ fā‘ilātūñ fā‘ilātūñ fā‘ilūñ

- 1 Beñzedür ebrūlaruñ gören senūñ māh-ı neve
Alnuñı ol vechile bir māh-ı bedr-i pürzava
- 2 Beñzedeñ ḡašuñ hilāle māha alnuñ beñzedür
Yüzüñi rūšen bu šems-i lāmi‘ ü pürperteve
- 3 Kim görürse ḡul olur širīñ sözüñle Ḥüsrevā
Sen güzeller Ḥüsrevīsiniñ mülk-i ḡüsne Ḥüsreve
- 4 Dürre dönersin šadefde kāñ içinde la‘ le hem
Aḡılar yā ālılar giyseñ otursañ bir eve
- 5 Naḡmi mānendi ḡeker can miḡnetin dāyim o kim
Bir saña beñzer cefāḡū bivefā cāñāñ seve

Nev'î dîger der an kâfiye incâ he revî

951

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Ben fütâde bir gedâyum kim kul oldum sen şehe
Nola kılsañ bir nazâr luţf ile ben hâk-i rehe
- 2 Gözüni Merriḥa vü qaşuñ hilâle beñzeden
Rüşen ol ḥadd ü cibinüñ beñzedür mihr ü mehe
- 3 Qadd ü bālâñuñ belâ-yı firqatin disem revân
Râst gelsem bir benüm gibi belâdan âgehe
- 4 Bûsineyüm der şaru olmağın ola gerçi kim
Kim görürse gök gözinden beñzedür anı lehe
- 5 Nazmi gibi ehl-i dil var iken ey dildârum âh
Uymasañ râm olmasañ her aḥmaqa her eblehe

Nev'î dîger der an kâfiye incâ yâ revî

952

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Zînet içün ol ki bir zerrin benek ḥalka geye
Her benek beñzer anuñ cisminde bir ḥunin keye
- 2 Nâle ye başlar ne dem ney şavtın işitse gönül
Âh elinden anuñ ol bilsem niye uyar neye
- 3 Her cefâḥü dilberi şevk ile râm eyler müdâm
Olduru ehl-i dilün meyli olur şâfî meye
- 4 Dirliği halk ile ḥulq ile gerekdür kişinüñ
Kim aña öldükde her adın ağan raḥmet deye
- 5 Her ne ni' met önüne Nazmî gelirse yerme ye
Pes gerek derviş olan kimse ta'âmı yermeye

Nazîre 953

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Bezm-i meyde gūş uran mestâneler şavt-ı neye
Na' razen olmasalar ol dem neye yarar neye
- 2 Olsa sâķī sīm sâ' id tıtsa elde zer kadeh
Kimdürür meyl itmeyen ol hāl ile nūş-ı meye
- 3 Bezm-i dilberde dile alınmaz aġyār adı pes
Kim heves eyler bahār eyyāmı hengām-ı deye
- 4 Geldi bîhad pādīşehlar dehre Keyhüsrevmişāl
Kalmadı bu dehre nice Hüsreve anca keye
- 5 Zīsa' ādet aña Nazmī varına şükr eyleyüb
Her ne bulursa yiye ve her ne olursa geye

Nazîre 954

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Ehrimenler gözedür meyl eylemezsin ādeme
Ey perī bir lâga bozub bu sözüm hīç ā deme
- 2 Ādem ile hemdem ol cānā ki ādem cān virür
Hāķ söze kâyil hıṭāba kâbil olan hemdeme
- 3 Diller ol çāh-ı zaķında egler ey Yūsuf cemāl
Zemzeme varub ider hūccāc gūyā zemzeme
- 4 Her ne dem dūrler gibi dūrler ki düşer la' lūñe
Döner ol bir ġonçe-yi ter üzre düşen şebneme
- 5 Bugünüm yādına kalsun dime Nazmī yime ġam
Hāķķa şükr it bu demi hoş gör ki irmezdüm deme

Nazîre 955

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Hırşıla düşmek mūdāmī bir şafā-yı ' āleme
Hāl-i ' uķbāyı ferāmūş itdürür vay ādeme

- 2 Kişiyē her bār olur bir bīgerān bār-1 girān
Şaklaya her bār Bārī düşmeden bār-1 ğama
- 3 ʿ Ārif iseñ imdi şimdi hoşca gör gel bu demi
Kim giçer hey bu dağı lābüd irişmez dem deme
- 4 Her ferağ soñunda vardır bir terağ yoğ anda şek
Nitekim her sūr olur āhir mübeddel māteme
- 5 Halk-1 ʿ ālem cümle varub yoğ oliser anı añ
Nazmiyā ʿ ālem dağı ğalmayıserdür hem heme

489b

Nazīre 956

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

- 1 Yoğ iken bir ʿ özri ol ʿ Azrā ʿ izāruñ göz göre
Görmege ben Vāmuğ-1 dilhastesin gelmez göre
- 2 Vardığınca kūyına ol gözleri āhūnuñ āh
İt gibi ağıyārı anuñ baña nice bir ura
- 3 Görmege didār-1 yārı kūyına vardum bugün
Gördüm ağıyār ile anuñ cümleten pür ol yöre
- 4 Ādem oldur ʿ ālem idüb nüş-1 mey birle müdām
Hūblarla ʿ ālemūñ şevkın dağı zevkın süre
- 5 Vire ol kim bir ğalel Nazmī nizām-1 ʿ āleme
Göreyin kim defterin tez günde devr anuñ düre

Nazīre 957

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

- 1 İki yüzlü olma kim bir iki yüzlüyü göre
İki yārı birbiriyle düşmen eyler göz göre
- 2 Görir iken görmeze urub iden bir fiʿ l-i bed
Ger nazar itseñ döner maʿ nī yüzinden ol köre

- 3 Yol degüldür bir kişiden nesne almak güc ile
Kim odur Tatarıla Türkmāna bir yamān töre
- 4 Nāmübārek bir kesün ayağı başsa bir yere
Ayağ altında qalır varur Һarāba ol yöre
- 5 Ādemün uş şu yerine qanın içer rüzigār
Nażmiyā geçmekdedür her demde āh ādem Һora

Nev' i dīger qāfiye bā vaşl-ı incā lām revī mā qableş meksūd
958

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Ger dilerseñ kim dili tırün yine iki dile
Gündür ey qaşı kemān tırün yine bir kez dile
- 2 Hergiz eylük bulmasun şol yaramaz şanan saña
Yoğ ola var varı anuñ gbinün Һağdan dile
- 3 Olma nādān [ile] hemdem hem degüldür lāyıkuñ
Anuñ ile hemdem ol kim ol senün qadrün bile
- 4 Kime ' arz-ı hāl idem cevründen ey dilber senün
Şāh-ı zālīm olıcaq pes kime itsünler gile
- 5 Bilmedün sen neydüğün Nażmīnün āh ol gerçi kim
Dembedem Һāk-i deründe nāle eyler derd ile

Nev' i dīger qāfiye bā vaşl-ı incā mā qabl revī mażmūm
959

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Tāki beñzer Һüsn-i vech ile güzel yüzün güle
Beñzesem ben zār olub nola o yüzden bülbüle
- 2 Һüsn ile reyħān mişālidür Һatuñ cānā senün
Kākülün beñzer leṭāfet birle tāze sünbüle
- 3 Şol semensā sineñ ile hāl-i müşgīnün ki var
Beñzer ol Һaqqā güzel kāfūr birle fülfüle

- 4 La' lüñe luṭf ile mānend olduḡiçün meyl ider
Ehl-i dil ŧevḡ u ŧafādan gül gibi ŧāfi müle
- 5 Gül gibi bir tāze dilber Nazmiyā kim iriŧe
Ehl-i diller iḡre bülbül gibi düŧer ġulgule

Nev' i diġer ḡāfiye bā redif vü vaŧl u ġurūc ĩncā be revī
960

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Ğam ki olur muttaŧıl dil mülkini iġrābda
Olur ol nev' a ġusād anuñ gibi aġŧābda
- 2 Göz yumar her zenbe eyler dāyimā vay **ittikāb**
Çeŧmi anuñ kim ola hep ġaflet ile ġābda
- 3 Aġmaġ olan bilmez eyler irtikāb ol fi' le kim
Ola ol hiç olmamıŧ nev' a ulü'l-elbābda
- 4 Ulu ġüci ekŧeriyyā ġırŧ ile memlūdürür
Az olur bir ġırŧı olmaz kimse ŧeyḡ ü ŧābda
- 5 Öldüġüm vaġtin nem alur Nazmiyā vāriŧ benüm
Nesne yoġ çün bende yatur malıla esbābda

Nazīre **961**

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Ola ol kim āteŧ-i ' ıŧıġ ile dāyim tābda
Olur ol tāb ile anuñ iki gözi ābda
- 2 Dāyimā ol kim geçüre ' ömrüni ġafletde hep
Aña beñzer kim ola dāyim o kimse ġābda
- 3 Bir ġapuya ġıdmet idüb görmeyen andan kerem
Dāyimü' l-ān ıztırāb üzre olur ol bābda
- 4 İġtiyār ile ġul olub ġulluġ itmek bir kese
Olmaz iŧdür olmaz ol ŧāh-ı ulü'l-elbābda

- 5 Nazmiyâ insân-ı kâmindür haqîkatde o kim
Her ne vaz' itse kuşûrı olmaya âdâbda

Nev'î dîger kâfiye încâ te revî

962

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Zîsa' âdet aña kim ol cümle-yi evkâtda
Haq Te' âlâya ol ihlâşıla tã' atde
- 2 Her birinüñ hanedânı oldı bi'l-cümle harâb
Şol olanlar qanı hey Dârâbveş dârâtda
- 3 Bu cihândur döne döne işbu lu' betbâz-ı çarh
Niçe Leclâcı koyubdur naç' -i gamda mâtta
- 4 Gönli açılmaz kişinüñ bir qasâvet tutıcaq
Rüşen olmaz pes olunca nitekim mir'âtda
- 5 Key şekâvetden degül mi Nazmiyâ ol şâ' ire
Qoya hüsniyâtı ekşer ola hicviyyâtda

490a

Nev'î dîger derân kâfiye încâ dal revî

963

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Hânedân vaz' eylemek bu dehri bîbünyâdda
Hânümân harc eylemekdür bir harâbâbâdda
- 2 Olur ol günü düğün bayram kime virilse câh
Her kişi olur aña varub mübârek bâdda
- 3 Mâl-ı bihâdd ile bir kes kim ola dünyâpereset
Dâyimâ olur o fikr-i maşraf u irâdda
- 4 Dâyim anuñ kim işi İblisveş telbîs ola
Hep fesâd üzre olub çoğın olur ifsâdda

- 5 Zīsa‘ ādet aña Nazmī kim ‘ ibādet birle hoş
Ola beş vaqt ol şalāt üzre olub evrādda

Nev‘i dīger der an kâfiye ĩncā rā revī

964

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

- 1 Bir kişi kim olmaya bir pīşe birle kārda
Dāyimā olur bir işe yaramaz efkārda
- 2 Derdine tīmār-ı derdindendür ekşer demde āh
Derd ile zārı demādem bir dil-i bīmārda
- 3 ‘ Işka düşen dil düşer her demde āh u nāleye
Nitekim cūş u ħurūş olur yürir enhārda
- 4 ‘ Işka düşen derde düşer düşürür kendüyi hem
Nerd-i derde kim qalır zār ile her dem zārda
- 5 Yokdurur Nazmī nazīrūñ nazm-ı dürrelfāzıla
Dür şi‘ār ü pürşafā iş‘ār ħüb ‘ eş‘ārda

Nazīre 965

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

- 1 Çeşmümün ‘ aynıdur aqan çeşmeler kühsārda
Eşkümün mānendidür cūlar ki var gülzārda
- 2 Qāmet-i mevzūn-ı dildāre müşābih olmağın
Serv-i serkeş her nihāle dek gelür gülzārda
- 3 Qarşusına nice bir zārı qılursun derd ile
Çün bilürsin raqm yok ey dil dil-i dildārda
- 4 Bāğ-ı dehr içre ne ħāşıl bikerem eşħāşdan
Luft u revnaq berg ü bār ile olur eşcārda
- 5 Nazmi her şi‘rinde dilden yansa yaqılsa nola
Her sözi pürsüz olur ‘ ışq ehlinün eş‘ārda

Nazîre 966

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Hâṭ ki vardur şafḥa-yı zîbâ-yı ḥadd-ı yârda
Bir muḥabbetnâmedür şan maṭla' ü'l-envârda
- 2 Zülf-i pürçîn k'ol nigâruñ rûy-ı zîbâsındadır
Şanki sünbüldür şu üzre yâ düḥândur nârda
- 3 Ḥüsn ile ḥulķidürür her ḥüb-ı maḥbûb eyleyen
Luṭf u revnaḫ reng u bûy ile olur izhârda
- 4 Ağlamaḫdan bu ḫararmıṣ gözlerüm müjgânıla
Şanasın kim ḫırmızı güldür miyân-ı ḫârda
- 5 Dâğlar urmuşdurur cânına Nazmî ' âşıḫuñ
Ḥâller kim vardurur la' l-i leb-i dildârda

Nazîre 967

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Serv ü ḫaddüñ diller alur nâz ile reftârda
Ġonçe la' lüñ can bağışlar Ġunc ile güftârda
- 2 Aḫıdur ' âşıḫlaruñ şu gibi gönlin kendine
Şîveler kim serv ü ḫaddüñ gösterir reftârda
- 3 ' Âşıḫuñ kūyuñde sensiz nice gülsün yüzi kim
Bülbüli gül seyridür pürşevḫ iden gülzârda
- 4 Bâğ-ı ḥüsn içre semensîmâ güzeller gerçi çok
Ġönlüm ammâ kim benüm sen serv-i gülrühsârda
- 5 Dil virelden sen ruḫı gülnâra Nazmî sūḫte
Mîr-i Ḥüsrev gibi söz iş' ar ider eş'ârda

Nev'î dîger der an kâfiye incâ kâf revî

968

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Sen mehûn âşâr-ı mihri bu dil-i gamnâkda
Âfitâbuñ tâbına beñzer basıñ-i hâkda
- 2 ' Işkuñ odı var başında bir ışıkdur âfitâb
Ey melek abdâluñ olmuş tekye-yi eflâkda
- 3 Şafha-yı hüsne gider virür hañuñ câna keder
Kalmaya tâ jeng-i gam âyine-yi idrâkda
- 4 ' Işık ile yoluñda cân terk eylemez şanma beni
Bîm-i cân olur mu cânâ ' âşık-ı bîbâkda
- 5 Kanlı peykânlar ki var bu sinem üzre Nazmiyâ
Lâleler bitmişdürür güyâ ki rüy-ı hâkda

Nev'î dîger der an kâfiye incâ lâm revî

969

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Ehl-i şerr olan olur her gâh bed a' mâlde
' Ârı olmayan olur dâyim kabîh e' âlde
- 2 Her kimüñ kim işi güci dâyimâ telbîs ola
Kimi olursa işi güci olur idlâlde
- 3 Fâsid olub fikri hep hayr olmaz ol kim niyyeti
Dâyimâ olur o bîhad bîhude âmâlde
- 4 Dâyimâ hoş hâl olub zilletle olmaz pâyimâl
Ola ol kim bir başiret üzre her aḥvâlde
- 5 Nazmiyâ ikşâr-ı mâl olur hemîn fikr ü me'âl
Aña kim dâyim ola hırş ile cem' -i mâlde

490b

Nev'î dîger der kı̄fiye müreddef bu ev vü vaşl u ħurūc ĩncā rā ħarf

970

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Şol güzellük kim var ol gün gibi yüzi nürda
Ol güzellük yoқdur illā cennet içre ħūrda
- 2 Āteşin āhum benüm hecrinde ol mehpārenüñ
Şanki şem' -i bāddur yanar şeb-i deycūrda
- 3 Yāre vaşl olduқda itsem nola āh-ı āteşin
Sāz u söz elbette lāzımdur olur her sūrda
- 4 ' Āşık-ı dil ħasteveş yār-ı şikeste bestedür
Böyle dilkeşlük odur āvāze-yi tanbūrda
- 5 Sīne-yi sūzānum içre Nażmiyā yanmış dilüm
Döndi şol biryāna k' aşılmuş ola tennūrda
- 6 Cem' kevkeb kevkebe mäh-ı münir ol cem' a şāh
Şeh Süleymāndur şanasın ' asker-i manşūrda

Nev'î dîger der kı̄fiye müreddef beyā rā revī

971

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Yāre ' āşıkluқ baña kim var imiş taқdırde
Başuma geldi o ħāli kı̄sırum taқrırde
- 2 Ol nigāruñ naқşı ħüsni kim var ol resm ile ħüb
Yoқdurur deyr-i cemāl içinde bir taşvırde
- 3 Her gören ħüsni ile ol tıflı tufeyli olur āh
' Āşık olmaz kimsene kı̄almaz civān u pırde
- 4 Şol melāĥat kim o kendüm gün güzelde var anuñ
Olmaya hergiz naziri kı̄şver-i Keşmırde

- 5 Kaşı üzre cābecā gelse o cānānuñ ‘ araq
Nazmiyā ol cevhere döner k’ola şimşirde

Nev‘i diğer der an kâfiye incâ mîm revî

972

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Bir gülistāndur güzel haţtuñ ruḥ-ı gülfāmda
Kim dem-i sa‘ d ile yazılmış laţif eyyāmda
- 2 Bu dil-i pürşevk geh rüyuñda geh zülfüñdedür
Bir ışıkdur şan gezer geh Rūmda geh Şāmda
- 3 Vuşlatuñda şun lebün baqdıkca rüy-ı hūbuña
Rūm ilinün ‘ ādeti öpüşmedür bayrāmda
- 4 Naqş-ı ḥüsnuñ cān bağışlar her kim eylerse nazār
İşte bir rüḥ-ı muşavversin güzel endāmda
- 5 Şudurur dil fikr-i çeşmüñle gider andan keder
Vardurur bu ḥāşiyet iki gözüm bādāmda
- 6 Ḥaz̄z-ı cān bulub alurdum sāde pehlū lezzetin
Sen perīye tüş olaydum āh bir ḥammāmda
- 7 Cām-ı la‘ lüñ şevkıma mestāne nazmın Nazminüñ
Görse ‘ ışk olsun der idi Şeyḥ Cāmī cāmda

Nev‘i diğer kâfiye bā vaşl u ḥurūc dal revî

973

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Sen gül-i gülzār-ı behcetsin güzel bu ḥadd ile
Rāstı bir serv ü bāğ-ı ḥüsnsün bu ḳadd ile
- 2 Sensin āh ey nāzenīnum nāzikāne sensin āh
Göñlüm alan nāz u ğunc u şive-yi biḥadd ile
- 3 Ḥalka gibi gözlerüm tursuñ ḳapuñda gel beni
Ḥalka luţf idüb gülünc itme ḳapuñda redd ile

- 4 Çeşme-yi çeşmümden olan cūybār ey serv-i nāz
Şanma münsedd ola hecrūnde hezārān sedd ile
- 5 Kişi kendin ādem itmek kaçdın itsün cidd ile
Nazmiyā faḥr itmesün kimse abayla cedd ile

Nev‘i dīger der an kâfiye ĩncā rā revī

974

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Ögrenür evvel belā vü derd-i berd ü ḥarr ile
Öğrenen ol dāyimā ālām-ı baḥr u berr ile
- 2 Tālib-i dünyā olan şahşuñ geçer ‘ömri hemān
Dāyimü’l-evḳāt fikr ü zıkr-i nef‘ ü zarr ile
- 3 Hāline şol kâni‘ olmayan kişi varsun biraz
Hemdem olsun bir faḳīrū’l-ḥāl olan muḫṭarr ile
- 4 Ehl-i ‘uzlet Zīsa‘ ādet añmaz erkānuñ yerin
Şöhre-yi āfāḳ olursa dāḥı kerr ü ferr ile
- 5 Şanmañuz ehl-i fenāyı şol dilenciler gibi
Hırş-ı nefsi birle mu‘tād ola ḥāşā cerr ile
- 6 ‘Āḳıbet bir gün ele virür boğazın göz göre
Öğrene ol kim hemīşe kār-ı şūr ü şerr ile
- 7 Ol ki dünyā eksügi olmaya dāḥı āḥiret
Nazmiyā hep bir görür bir fāciri bir berr ile

Nev‘i dīger kâfiye bā redif vü vaşl u ḥurūc rā revī

975

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Dembedem yilen hevāya bīhude reftār ile
Güft ü gū eyler yürir dīne zarar güftār ile
- 2 Şöyle kim var dünyevī bir şugla varmaz gönli hiç
Ola ol kim dāyimü’l-ān uḥrevī efkār ile

- 3 Ol ki Hakkı özleye Hakkuñ rızâsın gözleye
Olur ol her hâlde evrâd ile ezkâr ile
- 4 Her dem itsün cûlaruñ cüşını zârî birle güş
Hemdem olmağ isteyen bir ‘ aşık-ı dîdâr ile
- 5 Mâl u câh u şevket issi olabilmez Nazmiyâ
‘ Ömri anuñ kim geçe nâmus u neng ü ‘ ar ile

Nazîre 976

- 1 Kûyı kim tolmış nigâruñ bîgerân ağıyar ile
Düşmüş ol gülzâre kim birevnağ ola hâr ile
- 2 Dembedem yâd ile ol Şîrîn lebüñ lebüñ Ferhâdveş
Küh-ı ğamda rûzigârum gecdi âh u zâr ile
- 3 Cânına ben ‘ aşıkuñ ol Hüsrev ü Şîrîn dehen
Dembedem cânlar bağışlar lezzet-i güftâr ile
- 8 Râstı ol serv-i nâzum şu gibi dâyim revân
Akıdur kendüye gönülüm şîve-yi reftâr ile
- 9 Nazmiyâ hecr-i miyân ile ne ğamlar çekdigüñ
Ol nigâra kılbeğıl iş‘âr kıl eş‘âr ile

Nazîre 977

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Kâmetüñ gönüller alur şîve-yi reftâr ile
Leblerüñ cânlar bağışlar lezzet-i güftâr ile
- 2 Cennet-i küyuñda ey hürîlikâ ihsân idüb
Kul müşerref dâyimâ ben ‘ aşıkı dîdâr ile
- 3 Ey perî beñzer hayâl ü hañt-ı zülfüñle gönül
Bir harâbâbâda kim pür ola mûr u mâr ile
- 4 Leyli vü Şîrîn için Mecnûn u Ferhâdüñ bugün
Çekdigü derdi beyâbânlar bilür kuhsâr ile

- 5 Cānına ĩzādürür cānā bu Nazmī ‘āşıkuñ
Göz göre sen hemdem olmağ dembedem ağıyār ile

Nev‘i dıger derān k̄āfiye ĩncā lām revī

978

491a

- 1 Dāyimü’l-ān şerre niyyet birle bed āmāl ile
Hergiz oñmaz hayr olmaz āhiri ol hāl ile
- 2 Gelse ‘unvān cāh ile bir cāhile idinse māl
Olur ol bedhāl her lahza me’āl-i māl ile
- 3 Vay aña kim eyleye dāyim ğarūrāsā ğurūr
Dünyevī cāh-ı celāl ü ‘izzet-i iclāl ile
- 4 Zīsa‘ ādet aña kim varub ebed mes‘ūd ola
Uḫrevī k̄adr-i refi‘ ü devlet ü ikbāl ile
- 5 Devlet anuñ Nazmiyā kim kūşe-yi ‘uzlet tütub
Ol ferāğ-ı bāl ile ola hużūr-ı hāl ile

Nev‘i dıger der an k̄āfiye ĩncā mīm revī

979

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Bir vaqarın gözleye her kim ki neng ü nām ile
Ol mu‘azzez [ola] ol hāl üzre ‘izz ü tām ile
- 2 Kādir olmaz bir nefes nefsin k’ide kendüye rām
İdemez bir dem sükün ehl-i hevā āram ile
- 3 Hāl-i zillet neydügin fehmi itmez olmaz ehl-i hāl
Düşmeyen bir zillete nice nice eyyām ile
- 4 Añlamaz ḫazz u şafā vü zevki hemdem olmayan
Bir zelīl ü zār u sergerdān olan nākām ile
- 5 Karşu varur ölmege hep ölmek eger şubḫ u şām
Nazmiyā ol kim dirile tiğ-i ḫün aşām ile

Nazîre 980

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 İde nüş-ı mey o kim bir zīb ü fer fercām ile
Kālbine şāfī şafā birle virür fer cām ile
- 2 İçelüm zerrin kadeh birle benefşe gül gibi
Bir güzel sākī o sākī desti sīm-i cām ile
- 3 Hoş şafā sürer o kim zerrin kadehden gül gibi
Mül içüb seyr eyleye bir serv-i sīm endām ile
- 4 Meclis-i meyde meze hācet degül mey içecek
Bir lebi şeftālū ile bir gözi bādām ile
- 5 Bezm-i mey şāfī şafā bulur feraḥ leb olunur
Nazmiyā bir sīmber sākī vü zerrin cām ile

Nev' i diğer der an kâfiye incâ he revî

981

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Görile bir cāh kim cāyız bir ebter cāhile
Ehl olan faḥr itmek olur mı o nev' a cāh ile
- 2 Tālib-i dünyā ola ol kim hevā-yı nefis ile
'Ömri 'ālemde geçer anuñ demādem āh ile
- 3 Dembedem dünyā hevesinde yeler hey bilmezem
Neyleyüm bu nefis-i şūm u zālīm ü kemrāh ile
- 4 Dembedem olur mükedder ḥāl bulmaz bir şafā
Hemdem olmayan kişi bir ḥālden āgāh ile
- 5 Geç hevā-yı ḡayrdan ölmek kālubdur işte hāy
Nazmiyā şimdengirü ol sen hemān Allāh ile

Nev'î dîger der an kâfiye ĩncâ yâ revî

982

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Ülfet idenler demâdem zıkr-i yâ Mevlâyıla
Âşınâlık kesb iderler ' âlem-i bâlâyıla
- 2 Eyleye bir ins kim igvâ-yı şeytân ile üns
Eyler ol igvâ anuñ ' ömrin telef gavgâyıla
- 3 Kâdir olmak nefsi-i şümüñ zabtına başdan kişi
Başa çıkmak gibidür Hakkâ bir ejderhâyıla
- 4 Varamaz gerçek erenler gibi ' uqbâ yolını
Zeyn iden zen gibi kendin ziver-i dünyâyıla
- 5 Mihr ü mâh ile felek kim var felâket ehlinüñ
Kullığa yanaşması yeter gönile ayıla
- 6 Kanı şol şehler ki ekşer şevket ü dârâtıla
Başş iderlerdi hemîn İskender ü Dârâyıla
- 7 Hâlümüz böyle harâb iken bugün dünyâyıla
Yârüñ âyâ noluser yâ Nazmiyâ ' uqbâyıla

Nazîre 983

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Elden ayağı ki kıoya hefteyile ayıla
Hiç olur mı ol ki mest-i ' ışık olanlar ayıla
- 2 Devlet-i ' uqbâ umûri göñline gelmez diriğ
Ögrene ol kim huzûr-ı devlet-i dünyâyıla
- 3 Memleket nazm u nizâmında gerek şâh-ı cihân
' Adl ü inşâf üzre hoş rây-i cihânarayıla
- 4 Ulugici kimse kıalmaz hep varur bir yere kim
Hergiz olmaz farkı bir yoşsulıñ anda bâyıla

- 5 Bu cihāndur ʿömre sürer şevk ü zevki kimsenüñ
Nazmiyā ʿömrin geçürir kimi āh u vāyıla

Nazīre 984

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

- 1 Çarh-ı sergeş mäh u Hürşīd-i cihānārāyıla
Saña kulluğa yanaşmışdur gün ile ayıla
- 2 Ben kuluñ günden güzeldür dir iken ruhsāruñı
Kimdürür bir gören anı ay efendi ayıla
- 3 Cām-ı ʿışkuñ nüş idüb devr içre ol kim ola mest
Şanma ey meh anı sen [kim] mestlükden ayıla
- 4 Zülfüne bugün ki ben Mecnūn yüz urdum vaqıʿ ā
Düşde düşmüşdüm muşāhib dün gece Leylāyıla

491b

- 5 Ğonce-yi laʿ lüñ şafāsına senüñ pürşevk olub
Bülbül olur Nazmi bir sāgar mey-i hamrāyıla

Nazīre 985

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

- 1 Cām içen şevk üzre bir yüzi gün alnı ayıla
Ola mey ol vara hīç ol mestlükden ayıla
- 2 Kāmet-i dildāre irmek gönlüme kim düşdi āh
Başa varmaç ola mı ol maṭlab-ı aʿ lāyıla
- 3 Zülf-i dilber fikri bir ṭul-ı emeldür āh ol
ʿÖmre sürer bir belādur bir uzun sevdāyıla
- 4 Olsa bir hüsn ü behā şāh ile hemdem kişi ah
Siyyemā hüsn-i behāda bir melek sīmāyıla
- 5 Nazmiyā dil almada ol gözleri alayıla
Baḫşa düşse başa çıkmaz hūblar alayıla

Nazîre 986

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Hadd-i zîbâyı nigâr ol hatt-ı ' anbersâyıla
Nâmedür ' aşıklara gûyâ güzel inşâyıla
- 2 Sevdî sevdâyı gönül bir zülfi ' anbersâyı kim
Âhîr olur ' ömri âhîr anuñ ol sevdâyıla
- 3 Yârı kûyında görüb gûş eylese güftârını
Cenneti añmazdı şûfî kevşer ü hürâyıla
- 4 Yaşuma nisbet benüm miqdârumı var kılzümüñ
Katre-yi kemter kaçan hemser ola deryâyıla
- 5 Gülşen-i kûyında bir gün Nazmî ben üftâde âh
Sâyeveş şalinsam ol serv-i semen sîmâyıla

Nazîre 987

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Rûzigârın şol geçiren kimse hûy u hâyıla
Berçarâr olmaya yel gibi demâdem hâyıla
- 2 ' Âşıkun cismi ki pürdür pârelerle dâğlar
Âh şeklidür serâser ol elifle hâyıla
- 3 Yârün ağyârına ' aşıklar kötek çalmağ nedür
' Aybıdur lîkin toqınmağ merd-i şağş-ı hâyıla
- 4 Zülf-i yârün hâfîz olduğı bu genc-i hüsüne
Hıfz olunmuşdur belî her genc ejderhâyıla
- 5 Hâyil olur zülfi göstermez nigârün yüzini
Rûzigâr ile olamı çâre âh ol hâyıla
- 6 İtse şûfî meyl la' l-i yâre olmaya ba' id
Başı zirâ hoşdurur bengilerün helvâyıla
- 7 Rûz-i nevrûz u şeb-i yeldâdurur zülf ü ruhuñ
Anı gözler Nazmî rûz u şeb yıl ile ayıla

Nazîre 988

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Nüş-ı cām iden o yüzi gün ol alnı ayıla
Mest-i ' ışk olur ol andan hiç olur mı ayıla
- 2 İtmedi bir ' arz-ı hüsn āh ol yüzi gün alnı ay
Gerçi kūym bekledüm nice gün ile ayıla
- 3 Göz göre karşımda bāri görmesem seyr itdüğün
Ol gözi alayıla ağıyārını alayıla
- 4 Düşen olub hātırum pürşevk olurdı cān u dil
Hemdem olsam bir şeb ol māh-ı melek sīmāyla
- 5 ' Ālemün zevk ü şafāsın bilmez illā kim yine
Gül gibi mül nüş iden bir dilber-i ra' nāyla
- 6 Halka-yı zikri dirīgā döndürüb hemgāmeye
Şūfiler birbirine girer yürir gavgayıla
- 7 Nazmiyā ta' n itme şūfī göricek şūrīde hāl
Her kişi çün kendü bilür hālını Mevlāyla
- 8 Şeh Süleymān gibi kıamı bir ' azīmü 'ş-şān şāh
Baḥş ide dārātıla İskender ü Dārāyla

***Nev' i diğer kâfiye bā redif vü vaşl u hurūc incā rā revī vü mīm ü vaşl u hā
hurūc***

989

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Düşdi ol cānānuma cāndan dil ol dildāruma
Şevk ile rüşendürür mihrüm o meh ruhsāruma
- 2 Meclis-i cānānda cānum cām her dem acıdur
Kim olur hemdem o cānān-ı şeker güftāruma
- 3 Akıdur şu gibi gönlin cūş idüb cāndan revān
Her kim eylerse nazār ol serv-i hoş refāruma

- 4 Hār-ı ğamda hālüm ol ğülruĥ ne bilsün kim benüm
Ĝül gibi tutmaz kulaĥ bülbülveş āh u zāruma
- 5 Merhem-i vaşl ursa tiĝ-i ğamdan olan yarama
Hoş iderdi bir terahĥum gelse āh ol yāruma
- 6 Eyledi ĥayrān beni ĥatı-ı ğubār-ı la' l-i yār
Līk-i Nazmī kimseler vāķıf degül esrāruma
- 7 Nār-ı ' ışĥ-ı yār ile yanub yaķıldıĝum bilür
Her kim eylerse nazār eş'ār-ı sūziş'āruma

Nev'ı dıĝer der an kâfiye ĩncâ şın revî
990

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Cevr-i dilber kim beni ĝarĥ eyler oldı yaşuma
Ben o yaşı görmedüm 'ömrā ki irdüm yaşuma
- 2 Başuma sevdā-yı zülfin dilberün kim almışam
Bir belādur kim ĥara gündür benüm ol başuma
- 3 Yārdan ben çekdigüm derd olmamuşdur dostlar
' Işĥ-ı Leylī birle şol Mecnün deyen ĥardaşuma

492a

- 4 Bīvefā dildāre dil virmeñ diyü şimdengirü
Pendüm olsun hey benüm her gördigüm yoldaşuma
- 5 Nazmiyā dür bārdur tab'ı hezārān āferin
Kim nazıire dir ise bu nazm-ı gevherpāşuma

Nev'ı dıĝer der an kâfiye ĩncâ nün revî
991

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Vāķıf olmayan ğam u endüh-ı bīpāyānuma
Ne belā vü miĥnet irdügün ne bilür cānuma

- 2 Vardurur bir özge derdüm kim ebed dermānı yok
Olmaz işdür hey benüm sa‘y eylemek dermānuma
- 3 Düşmüşüm dār-ı belāda bir meşekkat küncine
Ġamdan özge kimse gelmez külbe-yi aḥzānuma
- 4 Gözlerümüñ yaşı tırmaz ḥasret-i yārān ile
Mācerā ma‘lūmdur ḥālüm bilen bārānuma
- 5 Mülk-i nazmā mālīk olub virdigüm bir ḥoş nizām
Bilür ol kim Nazmiyā ide naẓar dīvānuma

Nazīre 992

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Zülf-i serkeş kim varır her dem leb-i cānānuma
Güyā bir mārdu kim ḳaşd ider ol cānuma
- 2 Ey leb-i cānānuma lezzetde ḳandı beñzeden
Ḵande beñzer ḳand lezzetde leb-i cānānuma
- 3 Ḵanı ol gün kim gelüb ol māh-ı Ken‘ānum benüm
Vire gün gibi şeref bu külbe-yi aḥzānuma
- 4 Rūz-ı ğamda hemdemüm sāyemdür ammā ol daḥı
Ebr-i āhumdan ḳaçar demlerle gelmez yanuma
- 5 Vaşf-ı dendānında yāruñ dūrfeşān olsam nola
Nazmiyem ben dūrfeşān olmaḳ gelübdür şānuma

Nev‘i dīger ḳāfiye bā redif vü vaşl u ḥurūc dal revī

993

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Bir baḳan kimse bilişine daḥı hem yādına
Ġālibā hergiz getürmez bir bilişin yādına
- 2 Bir kişi kim bir işi işler gerekdür aña kim
Kimse ta‘yīb itmeye ol düşe anuñ adına

- 3 Göre hâlin zulm ile şol dâyim eller acıdan
Derd-i merg ile hâlel geldikde ağzın dadına
- 4 Yâd iden dâr-1 beka 'azmin tutar râh-1 fenâ
Bağmaz aşlâ dâr-1 dehrün bibeke bünyâdına
- 5 Kankı şâ'ir k'eyleye üstâdlar Nazmîye
Nazmîyâ ma'nide münkir gelmedür üstâdına

Nazîre 993

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 'Işık ile ser virdi çün Ferhâd Şîrîñ adına
Şan'atı başa iletdi âferîñ üstâdına
- 2 Hüsrevâ devr içre sen Şîrîñ dehânuñ 'ışığına
Nâleler kılmakda döndüm küh-1 ğam Ferhâdına
- 3 'Arızuñ luğf ile kaddüñ şivesi ey gonçe leb
Komadı revnağ gülistânuñ gül ü şimşâdına
- 4 Zulm ile ben bendeñüñ her dem acıtmağ cânını
Sen güzeller şâhunuñ düşer mi 'adl ü dâdına
- 5 'İyş idüb şâfî şafâyile demâdem şevkıla
Câm-1 gülgün nüş ider bu Nazmî la'lüñ yâdına

Nazîre 995

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 'İlm ile 'âlemde ol kim virdi şöhret adına
Hayrıla aındurdı kendin âferîñ üstâdına
- 2 Devlet-i dünyâya toymaz kesmez andan hırşını
Rihlet-i 'uqbâyı şol kes kim getürmez yâdına
- 3 'Ağıl olmayan olur ğâfil virür dünyâya dil
Bağmaz anuñ 'ayn-1 'ibretle harâbâbâdına
- 4 Hağ Te'âlâ rahmet ile râhat ide rûhını
Rağm ide bir bîkesüñ ol kim dil-i nâşâdına

- 5 Āhirinde Nazmi cāhuñ nikbet-i ‘azlin añan
Evvvelinde baķmaz ikrām-ı mübārek bādına

Nev‘i dīger der an kāfiye ĩncā rā revī

996

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Şol tevekkül ehli kim ķomaz bugüni yarına
Bir zarüret düşse virür varımı bir yārına
- 2 Olur İslāmı şaḥiḥ ol kimsenüñ bīşübhe kim
Gözleye ikrārımı dāyım tura ikrārına
- 3 Tālib-i dünyā olanlar her cihetden ḥāşılı
Derd alub şatmağa gelmişdür cihān bāzārına
- 4 Dembedem pürçüş olub şevķ itmede ḥayrān olur
Ola vāķıf ol ki ‘ışķ aḥvālinüñ esrārına
- 5 Şi‘r-i Nazmīye bilür ‘ışķ olduğm ḥaķķā şı‘ār
Kim nazār eylerse sūz iş‘ār olan eş‘ārına

Nazīre 997

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Gönül açar gül gibi baĖuñ nazār ezhārına
Baķıcaķ virür şafā her cānibüñ enhārına
- 2 Kişi gözetmek gerek luḥf ile dāyım yārını
Ḥayrḥāḥ olmaķ gerekdür bir kişi pes yārına
- 3 Varıserdür varluğı her şaḥşuñ āḥir yoķlıĖa
Özge bir ‘ibredür ol ḥaķ-ı cihānuñ varına

492b

- 4 Cānib-i ‘uķbāyı hergiz añmaz olur hey diriğ
Dāyımā meşĖül olanlar işbu dünyā kārına

5 Bu cihān kim bir geinmekdür bugüne yārına
‘ Āķıl olan Nazmiyā omaz bugünü yārına

Nazīre 998

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1 ‘ Āşık oldur omayub ey dil bugünü yārına
Cān ile işār ide varını varıb yārına

2 Āteş-i ‘ ışkı benüm cānuma od or göz göre
Bağdığumca germ olub yāruñ ruḡ-ı gülnārına

3 Derd ile biñ āh idersem bir nedür ḡālūñ dimez
Raḡmi yoğ āh ol nigāruñ ‘ āşık-ı bīmārına

4 ‘ Āşıkuñ bu tasadan tas tas dudağı yarılır
Cām-ı mey kim hemdem olur yāruñ ağızı yārına

5 Ḥār-ı cevrenden ider bülbül hezārān āh u zār
Bir nefes tutmaz ulağ gül anuñ āh u zārına

6 Sen de dilber sevmede ḡayrān olurduñ zāhidā
Vaķıf olsañ ‘ āşıkuñ keyfiyyet-i esrārına

7 Nazmiyā mir ‘āt-ı cāna ḡoş şafalar virmege
Dilberūñ şāfī nazar ıl la‘ l-i gevher bārına

Nazīre 999

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1 Bülbül-i gūyālaruñ incinme ey gül zārına
Ḥüsnuñ zīrā budur revnağ viren gülzārına

2 Serv ü gül seyr ile bir laḡza dil ārām eylemez
Bağmayınca ol dilārāmuñ ad ü ruḡsārına

3 Döğünüb taşlarla ağlar ḡak ile yeksān olub
‘ Āşık olan şu gibi sen dilberūñ dīdārına

4 Yaralu dil merhem-i vaşluñla olur tündrest
Sen ki ‘ ömrüm ḡaşılı sa‘ y idesin tīmārına

- 5 Kime yansun nār-ı ıŝkuñdan bu Nazmî derdmend
Yanmayan bilmez anuñ derdini ıŝkuñ nārına

Nev'ı dıger der an kâfiye incâ şın revî

1000

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Bir kişi kim çok yaŝayub ola yetmiş yaşına
Kocamaz gönli irerse dağı yetmiş yaşına
- 2 Başa yazılan gelür âhir muqarrer o velî
Ne geliserdür ebed bir kişi bilmez başına
- 3 Añalum ol günü biz kim bağmayıserdür o gün
Ümm ü eb evlâdına hem kardaŝı kardaŝına
- 4 Ŝarđ-ı İslâm ol mürüvvet dağı oldur kim kişi
Ne ŝanursa kendüne anı şana yoldaşına
- 5 Nazmı ey Nazmî Nizâmî gibi hûb it kim gören
Diye taĝsın nazmınıñ şol nazm-ı gevherpâşına

Nazîre 1001

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Hûsn-i şüret birle virmüş luğf-ı revnağ kaŝına
Âferin nağş-ı nigâruñ âferin nađkkaŝına
- 2 Yine öldürmüşdür âl ile bir iki ı aşıkın
Kim o zâlim allar giymüş içine taşına
- 3 Ayağı altına her dem dilberün güller döŝer
Bâğda hırdmet budur bâd-ı şabâ ferrâŝına
- 4 Başına sultân iken Mecnûn koŝub kuŝlarla baş
Deşt-i ğamda göz göre ğavĝa üŝürmüş başına
- 5 Vaşf-ı la' l-i yâr ile Nazmî gören der nazmumı
Âferinler nazmınıñ şol tağ' -ı gevherpâşına

Nev' i diger derān kāfiye ĩncā ğayn revī

1002

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Meskenetle beñzeden kendin ayağ toprağına
Ellerüñ sertācıdur yüz sürülür ayağına
- 2 Bir kişiye devlet-i cāh ile gelmek bir ğurūr
Ğırre olmak gibidür bir hūb hūsni çağına
- 3 Derd ü ğasret küncine düşmek muğarrerdür yine
Şevk ü zevk ile görenler ' iyş ü ' işret bağına
- 4 Nevcivānluğda güle beñzer yüzi her kişinüñ
Köhne pīr olduğda döner bir ğazān yaprağına
- 5 Kibr birle kendüzin yüksek tutan cāh ehlinüñ
Nazmiyā yuf şānı yok şol himmeti alçağına

Nazīre 1003

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Varur erzellerü ki dehrüñ seyr-i bağ u rāğına
Döner anlar hep ol etrāfuñ kelāğ u zāğına
- 2 Aña kim el vire devlet başına devlet konar
Eller üşer başına yüz süriyü ayağına
- 3 El kıra başlar ezāya elleri ister kıra
Devlet el virse kaçan bir çağır eli ağına
- 4 Gözi yaşın alur ol kim ellerüñ zulm ile ol
Göz göre kendü eliyle şu koyar ocağına
- 5 Nazmiyā dūn himmetüñ bir ehle olmaz himmeti
Yine illā kendü gibi herkesüñ alçağına

Nazîre 1004

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

493a

- 1 ' Arz-ı hâl idüb o şâhuñ ayağı toprağına
Süreyin çirkin yüzüm güzel güzel ayağına
- 2 Nevbahâr-ı hüsnine nisbet o serv-i gülruhuñ
Büsitanuñ beñzi beñzer bir hazan yaprağına
- 3 Hüsn-i çağı çağlayub akar şu gibi geçdigin
Çağlasa dilber gurūr itmezdi hüsn-i çağına
- 4 ' Işık ile Mecnûn u Ferhâduñ ne bilsün çekdigün
Düşmeyen ' aşık belâ deştine miñnet taşına
- 5 Luţf idüb bir gün yüzi üzre kadem başsañ revân
Cân nişâr eylerdi Nazmî ayağıñ toprağına

Nazîre 1005

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Hüsn ile beñzer yüzüñ ey hürî cennet bağına
Nutq-ı cânbağş ile la' lüñ selsebîl ırmağına
- 2 Zülfüne virmişdür el bir devlet-i sermed kim ol
Yüz sürersin şâh-ı hüsnüñ muttaşıl ayağına
- 3 Cûy-ı eşküm cüst ü cû-yı serv ü kaddüñle revân
Yüz sürer her rehgüzâruñ tozuna toprağına
- 4 Şu gibi çağlar geçer ey serv-i gâfil çağ ile
Gül gibi gel gırre olma bu güzellük çağına
- 5 Hâsretinden ey yüzi gülşen bahâr-ı hüsnüñüñ
Döndi Nazmî bülbülüñ beñzi hazân yaprağına

Nev'î dîger der an kâfiye incâ lâm revî

1006

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Kişi dünyānuñ ne deñlü olsa mālîk mālına
Kāni' olmayub düşer arturması āmāline
- 2 Künc-i ' uzletde kanā' at kişinüñ olur sebeb
Hoş ferāğ-ı bāl ile gāyet huzūr-ı hāline
- 3 Ol ki merd olub ola merdāne dāyim cünbüşi
Pīrezen dünyānuñ ol aldanmaz ašlā ālına
- 4 Zer gibi ğam pūtesinde ol ki qalbin ide qāl
Her kişinüñ qalmaz ol bihūde qıl ü qāline
- 5 Yokdur İslāmında şek Nazmî müselmāndur şahîh
Şol kişi kim uydura ef' ālini aqvāline

Nev'î dîger der an kâfiye incâ mîm revî

1007

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Düşdügi dem her kişi nāçār rihlet şāmına
Tutıser gerden memātuñ tîğ-i hūn āşāmına
- 2 Hey ğanîmet bilmez ašlā şihhatı eyyāmını
İrmeyince bir kişi nāğāh ecel hengāmına
- 3 Pīrlük faşl-ı hazān mişlidürür her kişide
Beñzer ol yüzden civānluq hem bahār eyyāmına
- 4 Şubh-ı şādı görmeye yārab şu kes kim her nefes
Döndüre yüzün bürüded birle qış aqşāmına
- 5 Kisvet-i Beytü'l-harām almak gibidür egnine
Gire ol kim Nazmiyā faqr u fenā ihrāmına

Nev'î dîger der an kâfiye incâ nûn revî

1008

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Varsa zâlim hâkimün bir biser ü pâ yânına
Kovar anı irmedin ahvâlinün pâyânına
- 2 Devlet-i dünyâ mühimâtın getürmez gönlüne
Ol ki ' âlemde huzûr u râhat ister cânına
- 3 Bir koyun çobanlığı birle cihân sulţanlığı
Birdürür bir merd-i Hâk faqr u fenâ sulţânına
- 4 Şimdiki erbâb iqbâlün be Nazmî degmeñüz
Degme kes tüş olamaz bir luţf ile ihsânına
- 5 Gül gibi gelür yüzi şolmaya anuñ kim görüb
Raħm ide bir derdmendün dide-yi giryânına

Nazîre 1009

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 İrmemiş olan kimesne derd-i bîhad cânına
Kimsenün hergiz inanmaz derd-i bîdermânına
- 2 Bezm-i ğamda ' aşık-ı zâruñ ne bilsün neydügin
Tutmayın bir dem kulağ biñ nâle vü efgânına
- 3 Çok ' ulüm esrârı keşşâfı olan ' allâmeler
Fenn-i ' işkuñ irmemişdür ğâyet ü pâyânına
- 4 İde bir mazlûma bir zâlim ki nâhâk yire zulm
Anuñ ol ' ırzın yağar ma' nide girer kanına
- 5 Her ğazelde Nazmiyâ olsun haķîķî bir sözüñ
Kim işidenler diye Hâk raħmet ide cânına

Nazîre 1010

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 'Āşıkuñ ey tîr-i ğamze dîde-yi giryânına
Derdin añdur qanlar ağlat dembedem gir yânına
- 2 Mülk-i ħüsn içre bugün beg dirler ise yaraşur
Ol güzeller şâhına ol ħūblar sulţânına
- 3 La' l-i yâre öykinür lezzetde şekker kelledür
Düşmez işbu kellelük ammâ ki şehdün şânına
- 4 Bu şerâr-ı nâr-ı âh ile pür olan cismümüz
Döndi bir mir'atı çok âyineci dükkânına
- 5 Şöyle ħulq ile diril ħalk ile Nazmî k'ölicek
Diyeler Nazmî ne hoş yâr idi rahmet cânına

493b

Nazîre

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Câm-ı şâfî kim varur yâruñ leb-i ħandânına
'Āşıkuñ andan müdâm irer şafâlar cânına
- 2 Düşmene keskinlük itmek dostlar âsandı
Bende ger şimşirveş yâruñ dağılsam yanına
- 3 Gördüğünñ âh o zâlim dökmek ister qanını
Anca mazlumuñ girer her qanda olsa qanına
- 4 Gerçi çok çok şaldı dil keştisini engîne lîk
Kimseler deryâ-yı 'ışkuñ irmedi pâyânına
- 5 Câmî hoş tût ħâne-yi tende bir iki gün gönül
'İzzet itmek kişiye vâcibdürür mihmânına
- 6 Dilrubâlarla leţâfetde dönübdür bezmimiz
Dür ü cevherle pür olmuş Nazminüñ divânına

- 7 Şol açılmış güller ile zeyn olub her şâh-ı gül
Döndü bir mir'âtı çok âyineci dükkânına

Nev'î dîger der an kâfiye ĩncâ yâ revî

1011

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Tüş olub bugün bir alay ehl-i dil alayına
Bir nazarda biñ dil aldı ol gözi ala yine
- 2 Başuma devlet konardı ol güzeller şâhınıñ
Destgîrüm olsa düşsem bende hâk-i pâyine
- 3 Ol melek simâ güzelden iktibâs-ı nûr ider
Mîhr-i ruhsârına anuñ mâh olubdur âyine
- 4 Şol ki bir mîhr-i sipîhr-i hüsn ola manzar aña
Pes ne tãñı var anuñ dünyâ göginüñ ayına
- 5 Dâd elinden Nazmiyâ ol la' li şekkerhâ yine
Dost oldı düşmenüm olan hasûd-ı hayına

Nev'î dîger kâfiye bâ redif vü vaşl u hurûc ĩncâ şın revî vü vav redif

1012

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Mest-i ' işkuñ güş tutduqca hurûş u cüşına
Zahid-i yâbis mizâcuñ gelmez aşlâ hoşına
- 2 Mâr-ı hırşuñ ugramaz hergiz belâ-yı nişine
Ol ki aldanmaya devrũñ zevk ü hazz-ı nüşına
- 3 Tãbi' olmaz hiç bir dem şol hevâ-yı nefsine
Dâyimâ tab' iyyât ide ol ki ' aql u hüşına
- 4 ' Ârif olanlar ' avâmuñ olur olmaz ta' nını
' Aynına almaz ider aġmâz koymaz güşına
- 5 ' Âkıl olan ' âkıllı gözler o yüzden Nazmiyâ
Eylemez halkuñ nazar dîvâne vü medhüşına

Nev' i dîger încâ nîz şın revî vü yâ redif

1013

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Düşme dünyâ ' işine aldanma anuñ işine
Kim düşersin şoñra anuñ guşşa vü teşvîşine
- 2 Düşme devrānuñ müdāmı cām-ı zevki nüşına
Kim anuñ degmez şafā-yı nüşı derd-i nîşine
- 3 Nüş-ı niş olub çekübdür gam geçübdür ' âkıbet
Döne döne şol düşen devrūñ müdāmı ' işine
- 4 Bîsa' âdet olub olur pürşekâvet hey dirig
İ' tikâdı olmayınca bir kişinüñ kişine
- 5 Bir belâ olur bilâ şek halka erbâb-ı kazâ
Nazmiyâ çıkdıklarınca memleket teftişine

*Nev' i dîger kâfiye vaşl u hurûc mezîd încâ elif revî vü sîn ü vaşl u nün hurûc
u hâ mezîd*

1014

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Ğırre olmağ cāh ile bir cāhile dünyāsına
Ğadd-i ğāyetde zarardur añlamaz ' uqbāsına
- 2 Ol ki düşer devlet-i dünyâyile bir manşıba
Ugradur kendin cihānuñ göz göre ğavğasına
- 3 Devlet anuñ dünyevî işgāle meşğul olmayub
' Ömri olduğca ' ibâdet eyleye Mevlāsına

494a

- 4 Ehl-i dünyānuñ ' acebdür ğālî kim ğağ gözleyüb
Şefkâti olmaz ebed a' lāsınuñ ednāsına
- 5 Şol kânâ' at loğması ma' nîde bir tiryâğdur
Kim ider ol rûhı ğālib nefsi ejderhāsına

- 6 Pürzarardur bir kiři itmek mücerred fikr-i sūd
Göz karararub düşmek olmaz her işüñ sevdāsına
- 7 Bir fezāhat kim ola efzāsı lazım pes anuñ
İtmeye hıavf ol ki Hıağdan ıaşd ider ifşāsına
- 8 İctināb itmek gerek şol işi itmekden kişi
Kim anuñ ol düşmeye bir vechile sīmāsına
- 9 Bir mesīhā dem hoş ādem oldurur k'ola sebep
Luťf-ı nuťkı birle bir dil mürdenüñ ihyāsına
- 10   Āşık-ı şādık hıağıkat birle dil keştīsini
Muttaşıl   ışık-ı hıađıķınüñ şalar deryāsına
- 11 Nazm u neşr ile müselleme kimseler minnet mi var
Nazmınuñ teslim iderler şı' r ile inşāsına

Nev' i dığer der an kâfiye ĩncā vav revī

1015

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Destres bulur nigāruñ muttaşıl pābūsına
Gör ne yüzden devlet el virmüşdürür ğīsūsına
- 2 Şevķ ile rüşen dil olub kesb ider şāfī şafā
Āyine ol mehlikānuñ çün geçer ıarşusına
- 3 Zī şa' ādet āna kim bir dilber-i mehpāreyi
Ala her şeb tā seđer hoş şevķ ile pehlūsına
- 4   İyd-i vaşl-ı yāre irsem Ka' be kūyında o dem
Cānumı ķurbān iderdüm ol kemān ebrūsına
- 5 Kadd-i cānān vaşfını Nazmīden işit şūfiyā
Sende ey keç tab' ķāyil ol sözüñ toğrusına

Nazîre 1016

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Devlet anuñ sen şeh-i hüsnüñ turub qarşusına
Qarşu qarşu yüz süre güzel güzel pehlūsına
- 2 Qanqı ' aşık kim aña tiğ ursañ ol tığüñ şaha
Bir yalñ yüzlü güzel gibi çeker pehlūsına
- 3 Dilberā şu gibi aqar her gönül sen dilberüñ
Şîve-yi reftâr ile şol qâmet-i dîlcūsına
- 4 Sünbülüñ bûyın k'alur bir bend ile her dem şabā
Beñzer ol ey yüzi gül bir būsîtân uğrusına
- 5 Nazmi-yi dil mürde cāna tāze cān bulurdı āh
Luţf idüb irgörsen anı la' lüñüñ bir būsına

Nev' i dîger kâfiye bâ redif vü vaşl u ħurūc u mezîd incā zel revî vü elif redif

1017

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Dilde dilber-i tîğ-i hicrânından olan yāreye
Hep cefā telhîn eger ya' ni aña ol yāreye
- 2 Haste şıhhat bulurdı ol tabîb-i cānuñ ah
Büse-yi la' linden olsa çāre ben biçāreye
- 3 Ol hümā tal' at nigārînuñ hümāyun zülfünüñ
Oldu bir sevdā hevā-yı zülfi ben avāreye
- 4 Mihr yüzün gösterir āh ol yüzi māhum benüm
Şāyeveş yanına düşen nice yüzi qareye
- 5 Araya fırqat düşerse redd idüb dilber beni
Bulmaya Nazmî benüm gibi kul ol çok araya

Nev'î dîger der an kâfiye incâ nûn revî

1018

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 'Āşık oldur k'anı gören beñzede dīvāneye
Ya özünden bîḡaber pürḡāl bir mestāneye
- 2 Cāna başa ḡalmasa bir dost yolında kişi
Āferīn ol yolda bir meydān eri merdāneye
- 3 Cān gibi bir gizlü gence vāşıl olur bīdireng
Her gelen dünyā deyen bu menzil-i vīrāneye
- 4 Ehl-i dünyā mal ü mülk ile ḡalāle düşecek
Döner ol murḡa hemān aldana dām u dāneye
- 5 Cān virür pār pār yanan oda ki'da pürtāb özün
Naḡmiyā pervā neye per yaḡmadan pervāneye

Nazīre 1019

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Āferīn meydān-ı 'ışḡ içinde ol merdāneye
'Işḡ ile cānı revān teslīm ide cānāneye
- 2 Dilrubālar her dem ayak basmaḡın düşüb müdām
Yüz sürer mestāneler ḡāk-i der-i meyhāneye
- 3 Luḡf ile cānānenüñ la' line hemtā olmaḡın
Eller el üzre tutub ḡürmet ider peymāneye
- 4 Eylemez āyine-yi 'aḡla naḡar dil tıflı ḡiç
Āşinālık şūretin göstermez ol bīḡāneye

- 5 Cāna qalmaq ol nigāruñ rāh-ı ışıkında bugün
Nazmiyā ğayret degül mi ı aşık-ı merdāneye

Nazire 1020

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 ı İşık ile cān virse cāna nola sen cānāneye
Ya neye şaqlar bu cānı ı aşıkuñ cānā neye
- 2 Āteř-i ı ışkuñla dil her dem tıtuşsa tañmıdur
Yanmadan pes ya ne pervā ey perī pervāneye
- 3 Degme bend ile tıtulmaz ı arızuñ arz itseñ āb
Ey perī gösterme yüz inende ol dīvāneye

494b

- 4 Millet-i ı İsa varub yüz sürmezidi ey şanem
Sen nigāruñ naqşı şuret virmese bütħāneye
- 5 Āřinā-yı baħr-i ı ışık olub cihānda Nazmiyā
Rişte-yi dil baqladum ben bir dürr-i yekdāneye

Nazire 1021

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Düşdi ı ışkuñ ey perī tā kim bu ben dīvāneye
Tıtdı yüz andan berü göñlüm benüm vırāneye
- 2 Dil ħayālünle senün ey dilber-i sımın beden
Beñzer ol genc ile māmāl ola vırāneye
- 3 Cān baqlışlar ı aşık-ı dilmürdeye cānā lebün
Ben nice cān virmeyem ı ışık ile sen cānāneye
- 4 ı Āřık-ı miskinün oldu veh ki ı ömri dörpisi
Yüz virelden kākül-i ı anberfeřānuñ řāneye
- 5 Ayağ üstine tırub tıpu kıılır desti saña
Her ne dem meclisde sen dest urasın peymāneye

- 6 Nice güm güm itmesün hunhâne kim ehl-i şafâ
Götürüb şafî ayağı küp düşer hunhâneye
- 7 Nâke çekdi cām-ı ‘ışkuñ geçdi ‘âlemden tamâm
Düşdi gönli nazmınuñ sen gözleri mestâneye

*Nev‘i dıger kâfiye bâ vaşl u hurûc u mezîd incâ elif revî vü lâm vaşl u râ
hurûc u hâ mezîd*

1022

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Dil vireydüñ sende şüfî dilber-i ra‘nâlara
Ölseñ itmezdüñ heves cennetdeki hürâlara
- 2 Râhat-ı rûh ile ânide şâfâ-yı cân bulur
Bağsa âdem şol perî rüy u melek simâlara
- 3 Keşret-i gamdan olur cânım revân tenden cüdâ
Her kaçan kim ol perî benden kaçar tenhâlara
- 4 Kûyı güyâ gülsitândur yüzi güldür dilberüñ
Beñzer aña zâr olanlar bülbül-i güyâlara
- 5 Nazmiyâ ol dişleri lülûdan ayru giryeden
Döndi yaşum haddi vü pâyânı yok deryâlara

Nazîre 1023

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Ey perî her dem kaçub ağıarıla tenhâlara
Anuñ ile cevri idersin ‘âşık-ı şeydâlara
- 2 Döndürürsin yüzüñi benden beni gördükce âh
Kim döyer câna bu yüzden cevri ile izâlara
- 3 Ey dür-i pâkîze cevher hâk-i pâyiñden cüdâ
Cüy-ı eşküm cüş idüb hemser olub deryâlara
- 4 Yîr olubdur tağlar ey Şîrîn dehen Ferhâdveş
Leyli-yi zülfüñle şol Mecnûn olan şeydâlara

- 5 Nazmi-yi āvāre dil düşdi hevā-yı zülfüñe
Şaldı ol miskīn özin ‘ ömrüm uzun sevdālara

Nev‘i dīger der an kâfiye ĩncā rā revī

1024

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Hemdem olanlar olur mı hūrīveş dilberlere
Şol yüzi cennet boyı tūbā lebi kevşerlere
- 2 Cevr ile diller helāk itdüklerin dilberlerün
Çande bilsün ‘ ışık ile dil virmeyen dilberlere
- 3 Gördüğü dem cānıla meyl itmeyen ādem midür
Hey şol ādem cānları olan perī peykerler
- 4 Gülşen-i hüsn içre kimdür kim görüb dil virmeye
Şol gözi ‘ abher saçı ‘ anber boyu ‘ ar‘arlara
- 5 Kimdürür naqd-i revān ile ħarīdār olmayan
Nazmiyā şol zāt-ı pāki bībedel cevherlere

Nev‘i dīger der an kâfiye ĩncā mīm revī

1025

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Cān ile meyl itse dil cānānelerle demlere
Nola kim cān virür ehl-i diller ol ‘ ālemlere
- 2 Düşdi ağıyar içre ol cānāne tā ol demde āh
Hey dirīgā göz göre cānum düşübdür ğamlara
- 3 Bu iki gözüm şu ‘ ayn-ı keffe-yi mizāndurur
Beñzer anda katre katre yaşlarum dirhemlere
- 4 Būsītān-ı hüsn içinde kimdürür dil virmeyen
Şol semen sīmā vü gülruhsār u gönçe femlere
- 5 Ol perīnün Ehrimendür Nazmiyā hemdemleri
Bağmaz āh ol kendüni cāndan seven ādemlere

Nev' i dīger der an kâfiye incâ yâ revî

1026

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Her gönül kim meyl ider cân ile ihsân eylere
Hüsn-i ahlâk ile mihnâkdur ol ihsân eylere
- 2 Zülmet-i gamdan alub rûşen dil eyler şevk ile
Kişi tûş olur nice Hızr-ı mübârek peylere
- 3 Bir ışık başına döner kesb-i şevk eyler olur
Kaşkî dil kim mihr odıyla gire bîhad keylere
- 4 Ehl-i dünyâ meyyitünüñ donadub tabutını
Hey 'aceb meyyitlerini döndürürler haylara
- 5 Kahr odıyla bağına yakmışdur anca keyleri
Kalmamışdur Nazmî nice nice keylere¹⁵

Müreddef der kâfiye müreddef bâ elif incâ râ revî

1027

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

495a

- 1 Her ne dem gelse 'arağ ruhsâr-ı dildâr üstine
Şubhdem şebnem düşer güyâ ki gülzâr üstine
- 2 Gözi üzre kaşî yâruñ sâyebandur şanasın
Kim kurulmuş luğf ile bir tıfl-ı bîmâr üstine
- 3 Al u alada siyâh ipekle güyâ nağşıdur
Tâze hağ kim luğf ile gelmiş o ruhsâr üstine
- 4 Āteş üzre mişlidür dūd-ı siyâhuñ muttaşıl
Zülf-i serkeş geldügi ol hadd-i gülnâr üstine
- 5 Nuğk ile her dem Mesîha gibi cânbağş olmağın
Nazmiyem cân virürüm la' l-i leb-i yâr üstine

¹⁵ Mısrada kelime eksiktir.

Nev'î dîger der an kâfiye incâ nûn revî

1028

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Bir haţarnâk işe varmak haşyet-i cân üstine
Oyına çıkmakdurur cânbâz urgân üstine
- 2 Gönlüme dâyim ki üşer guşşa vü endüh u gam
Şanki bir ' asker konar bir şehr-i virân üstine
- 3 Nefs-i şüm ide hücüm ol dem ki rûh üzre o hâl
Gâlib olmak gibidür kâfir müselmân üstine
- 4 Kargâşa idüb üşerler şanki kuzgunlar leşe
Şol dilenciler k'üşer ceng ile kurbân üstine
- 5 Şimdiki erbâb-ı devlet Nazmiyâ bir işi hiç
Sürmez oldı ' âdet ü kânûn u erkân üstine

Nazîre 1029

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Meyl idüb düşdükce zülf ol la' l-i cânân üstine
Cimdürür güyâ yazılmış şüret-i cân üstine
- 2 Ol melek simâ perî kim ' arz ide hüsn ü cemâl
Zâhir ü bâtın virür cân üns ile cân üstine
- 3 Tâli' ümde ol meh-i bîmihre te' şîr itmedi
Döne döne çıkdı nâlem çarh-ı gerdân üstine
- 4 Gözlerüm giryân olur bîihtiyâr ânide âh
Añıcağ hağ gele sen ol la' l-i handân üstine
- 5 Nazmiyâ bir mârdur kim kaçd idübdür cânuma
Zülf kim varur demâdem la' l-i cânân üstine

Nazîre 1030

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Şol siyeh haţ kim düşübdür la' l-i cānān üstine
Şanki zulmetdür ki düşmüş āb-ı hayvān üstine
- 2 Dilberün dil kim düşer müjgānı üzre dembedem
Beñzer ol cānbāza turur tiĝ-i bürrān üstine
- 3 Yokdurur ol şāh-ı hūbāna müşābih bir güzel
Nitekim bir şāh yoqdur şeh Süleymān üstine
- 4 Kūyına 'azm itdi aĝyār-ı siyehrūnuñ nigār
Şeh Süleymān vardı şankim Qaraboĝdan üstine
- 5 Gönlüme şol deñlü üşer ğuşşa vü endūh u ğam
Şanki 'asker cem' olur bir mīr-i mīrān üstine
- 6 Bir misāfirhānedür gönlüm kim anda rūz u şeb
Ĝuşşa vü ğamdan qonar mihmān mihmān üstine
- 7 Didi ol cānān ki zūlf ü qāmet ü ebrūm için
Nazmiyā cān ile medħ oĝı didüm cān üstine

Nazîre 1031

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Ey perī dirsem ğazeller nola sen cān üstine
Çünki 'aşık medħ oĝur her demde cānān üstine
- 2 Hātem-i la' lüñ haţıdur haţ-ı yāqut ey şanem
Kim yazılmışdur nigīn-i la' l ü mercān üstine
- 3 Haţ-ı la' lüñ 'arz kıılmaqdan ğaraż cān ise ger
Pādişāhum quluñum ğukmuñ revān cān üstine
- 4 Keşf idelden şol leb-i yāqutuñuñ esrārını
Her gören hayrān olur bu haţ-ı reyhān üstine

- 5 'Ömrüm anuñçün bu vech ile ħumenderħumdurur
Ĥayli dil cem' olur ol zülf-i perişān üstine
- 6 Bir ayağda iki buse 'ahdin itdün çün güzel
Al ele peymāneyi ol 'ahd ü peymān üstine
- 7 Şol elif kıaddünle nūn ebrūñı görelden senün
Medħ okur anuñ bu Nazmī bende her ān üstine

Nev' i diğer der an kâfiye incâ nîz nūn revî vü vav redif
1032

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Ehl-i dünyā kim düşer gümüşle altūn üstine
Her biri bulsa yaturdı māl-ı Kārūn üstine
- 2 Her 'azīmü 'ş-şanı alur ğuşşa vü derd altına
İşbu gerdün kim döner her gāh-ı bir dūn üstine

495b

- 3 Her ne deñlü kim ola endüh u ğam derd u belā
Gelmez illā yine bir ħāl-i digergūn üstine
- 4 Darb-ı seng ile şu 'āşık ura cismine bere
Sikke kor 'ālemde ol 'ışk ile Mecnūn üstine
- 5 Kendü çalmaq kendü oynamağ düzen bozmağdurur
Nazmiyā olmayalar erkan ki kânūn üstine

Nazīre 1033

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Düşse 'aksi dilberün bu eşk-i pürħūn üstine
Şanki Ĥüsrevidür gelür seyrāna gülgūn üstine
- 2 Rūy-ı zerdüm 'aksi seylāb-ı sirişkümde benüm
Şanasın berg-i ħazāndur düşdi Ceyħūn üstine
- 3 Rūy-ı zerdüm üzre luřf itdi zeneħdānın nigār
Kondı bir tüffāħ-ı zībā şanki leymūn üstine

- 4 Acı dil virüb sevâdın ekşidür nâşîh baña
Sirke şunar şanki îzâ için afyün üstine
- 5 Haţtı üzre kaşî bir tuğrâ-yı garrâdur anuñ
Kim çekilmüş Nazmiyâ hükmi-i hümayûn üstine

Nazîre 1034

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Düşse 'aks-i 'arîzuñ bu çeşm ü pürhün üstine
Berg-i gül reyzân olur şan câm-ı gülgün üstine
- 2 Serv gibi seyr iderken gördüm ey Yûsuf cemâl
Bir gâzel didüm revân sen kıaddi mevzün üstine
- 3 Dâğ-ı sînem şevk-i mihrûñle senüñ ey sîm ten
Sikke-yi şâhîdürür güyâ ki altün üstine
- 4 Dâğ-ı 'ışkuñla revân cân virüb ey Leylî hırâm
Sikke kıodum 'ışk ile 'âlemde Mecnün üstine
- 5 Kıapuña varub yaşum gâam mâcerâsın 'arz ider
Pâdişâhum hükümüñ icrâ eyle kıânün üstine
- 6 Şâhbâz evc-i hüsn olmağ düşer bu vech ile
Ey hüma pervâz ol zülf-i hümayûn üstine
- 7 Mâyil olur cinsine her cins-i Nazmî tañ midur
Çarh-ı gerdün döne döne dönse her dün üstine

Nev'î dîger der an kıâfiye încâ nîz nün rüy vü yâ redif

1035

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Ol ki İslâmî şâhîh olub ola dîn üstine
Ol ebed olmaz ne şübhe bir bedâyîn üstine
- 2 Çün demişler kışiye ya dîn ü ya kin imdi pes
Ol k'ola dîn üstine olmaz ebed kin üstine

- 3 İriser cânına derd ânide bālına belā
Ölmege baş koduğı an kişi bālın üstine
- 4 Yār ola haq̄ Āl-i Oşmana ki anlardur olan
Ġālib İslām ile küffār-ı mülâ'ın üstine
- 5 Yoq yire her guşsa vü ğam kim var ekşer Nazmiyā
Gelmez illā yine bir nāçār-ı miskīn üstine

Nazīre 1036

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Hüb düşmüş taze haq̄ la' l-i nigārīn üstine
Vaşf-ı mül yazıldı güyā cām-ı la' līn üstine
- 2 Dilberün çāh-ı zaqan üstinde zülf ile haq̄ı
Şanki mār u mürdur çıkmışdurur in üstine
- 3 Cān virürsem la' line ol Hüsrev-i hüsnuñ revān
Nola çün kim cān virür Ferhād Şirīn üstine
- 4 Müdde' iyle ceng idersem yār için dāyim nola
Şimdi mey ceng olduğı var nisbet-i dīn üstine
- 5 Çeşm-i pürhünümde Nazmī dilberün ' aks-i ruḥı
Berg-i güldür şanki düşmüş cām-ı la' līn üstine

Nazīre 1037

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Luḫ ile bir kez gelüb ey qaşı Yasīn üstine
Ġamzeñ oqı güştesinüñ oqı ya sīn üstine
- 2 Naqş-ı hüsnuñde senüñ bir ḫāl var kim bir naqar
Her gören olur nigārā sen nigārīn üstine
- 3 Dostum gül gül benek zerrīn ü rengīn cāmeler
Gey yaraşur toğrusı sen serv-i sīmīn üstine
- 4 Çeşm-i püreşkümde bu zülfün ḫayāli şanasın
Ebrdür ey māhrū kim geldi pervīn üstine

- 5 Bister-i ğamdan bulurdu Nazmi cān ile şafā
Gelseñ ey cān luḡf idüb bir gice bālīn üstine

Nazīre 1038

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Alnuñ ay āfet ki olur muttaşıl çīn üstine
Ol bizümle olmağ ancağ muttaşıl kin üstine
- 2 Cīmdür zülfüñ ruḡuñda kim cemāl üstindedir
Dāldur yā ḡūd ki yazılmışdur dīn üstine
- 3 Yazdı ḡaḡtuñ gülrüḡuñ mecmū' āsına dostum
Tāze ḡüsniyyātı ter evrāk-ı rengīn üstine
- 4 Der lebüñ üzre görenler zülf ü ḡaḡtuñ mār u mūr
Cān atar her ḡandeyise şīr ü şīrīn üstine
- 5 Dilkeş ü cānbaḡş u rengīn ü laḡīf ü ābdār
Der ğazeller Nazmi şol la' l-i nigārīn üstine

496a

Nazīre 1039

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 ḡaḡ ki gelmişdür senüñ şol ḡadd-i rengīn üstine
Şanasın kim toz düşübdür berg-i nesrīn üstine
- 2 ḡaḡtıla ḡaddüñ ḡaḡı zībā gülistāndur güzel
Kim yazılmışdur laḡīf evrāk-ı rengīn üstine
- 3 Şübhesiz rūḡum ḡarīb olmaḡdurur bir raḡmete
Sen sa' ādetle ḡadem başmak gelüb sīn üstine
- 4 Olıcağ senden cüdā adımı ehl-i dillerüñ
La' net oḡur her gören aḡyār-ı bīdīn üstine
- 5 ḡoşdem eyler bŷy-ı müşķīn birle miskīn dilleri
Çīn seḡer bād uḡrasa ol zülf-i pürçīn üstine

- 6 Nazmiyi gördükce alnuñ çin idüb қашуñ çatub
Niçe bir yüzden aña [sen] olasn kın üstine
- 7 Şimdi erkân 'ādet ü kânūn idindi zulmi āh
Gıtdiler oldu muqarrer işbu āyın üstine

Nev' i diğer der an kâfiye incâ nîz rā revî

1040

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Yār kūyinde hezārān āh u zār itdüm yine
Rāz-ı ışkum halka bir bir aşikār itdüm yine
- 2 Bir hümānuñ yeltenüb dilden hevā-yı zülfine
Ol hevāda murğ-ı cānı bîkarār itdüm yine
- 3 Nevbahār-ı hüsniyi yād eyleyüb ol gülruhuñ
Murğzār içinde her bir murğı zār itdüm yine
- 4 Yād idüb gülzār-ı kūy-ı yarı şahñ-ı sīnemi
Tāze tāze dāğlarla lālezār itdüm yine
- 5 Nazmiyā nāmūs u 'ārı terk idüb ben bî nevā
Rāh-ı ışk içre melāmet ihtiyār itdüm yine

Nev' i diğer der kâfiye mücerred incâ elif revî

1041

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 'Aks-i rūyuñ alsa mir'āt-ı mücellā koynına*
Şanasın kim mihri alur çarh-ı minā koynına
- 2 Kākilün kim hey benüm cānum lebün örter yürir
Meryem alur mihr idüb 'İsāyı gūyā koynına
- 3 Fikr-i la' lün olmasa dilden nola hālī müdām
Şişenün girer müdāmī çünki şahbā koynına

* İÜ./TY 1636/90a

- 4 Dilde kim var ey sipihr-i ħüsn-i mähı ħancerüñ
Şanki bir mähidürür girmüş o deryā ħoynına
- 5 Her güzel kim hey güzel ala güzel gözün dile
Döner ol bādāme ol kim gire ħelvā ħoynına
- 6 Mihr-i mihrün itmiş idi dil sipihrinde tulū‘
Mihri ħoymadan daħı tāk-ı mu‘ allā ħoynına
- 7 Şeh Süleymān ‘ asker-i biħadd içinde Nazmiyā*
Māhdur şankim nücümüñ girmiş ola ħoynına

Nazīre 1042

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 ‘ Aks-i rüyuñ aldığınca cām-ı şahbā ħoynına*
Şan girer gün ‘ aksi mir’āt-ı mücellā ħoynına
- 2 Fikr-i ħadd ü ‘ arızuñ her dem dile düşer revān
Pes her aħarşu girer elbette deryā ħoynına
- 3 Ĥüblar ħoynına girmek devlete irmekdürür
Girebilmek siyyemā bir sīmsimā ħoynına
- 4 Ĥadre irmekdür o kim bir şeb düşüb bir döşege
Giresin bir dilber-i ra‘ nā vü zībā ħoynına
- 5 Görebilsem āh kim bir dem dil ārām itdigin
Girebilsem bir dilārām-ı dilārā ħoynına
- 6 Cān gibi şaħlar gözüm cānānenüñ ‘ aks-i lebin
Bir bebedür şanasın kim ħoydı ħelvā ħoynına
- 7 Ĥocmağ ister bīsītāre Nazmī ol mehpāreyi
Gire mi anuñ o yüzi ay āyā ħoynına

* İÜ./TY 1636/90b

* İÜ./TY 1636/90b

Nev'î dîger der an kâfiye incâ râ revî

1043

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Çoymayınca kişi vâfir sîm ile zer çoynına*
Giremez Şems ü kamer yüzlü güzeller çoynına
- 2 Zîsa' âdet aña kim hoş zevk idüb bir Şevk olub
Gire her Şeb bir kamer ruhsâr dilber çoynına
- 3 Hoş dem olub bāğ-ı ' âlemden alur bûy-ı murâd
Gire ol kim bir gülendâm ü semenber çoynına
- 4 Kesb iderdi cânıla dil gün gibi Şevk-ı tamâm
Girebilsem bir gice bir mâhpeyker çoynına
- 5 Çadre irerdüm sa' âdet yâr olurdu baña âh
Nazmiyâ bir Şeb gireydüm yârümün ger çoynına

496b

Nev'î dîger der kâfiye müreddef bi elif nün revî

1044

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Toğrılığla giren âdem bir perişân çoynına*
Şol elif gibi olur kim gire ol cân çoynına
- 2 Âdemün gönlin perişân itmek ister kim girer
Ol peri şân dilberün zülf-i perişân çoynına
- 3 Dil alur ânide Şol dilber kim ola anda ân
Tâze cân bulur alan hoş anı bir an çoynına
- 4 Bir yatur gence tüş olmaçdur hemîn ol kim gire
Bir güzel bir sîm-i sîmâ genc oğlan çoynına
- 5 Sîm-i sîmâlar hayâline nola cây olsa dil

* İÜ./TY 1636/90b

* İÜ./TY 1636/91a

Genc-i mal elbet girer bir künc-i vîrân koynına

6 Yâr elinden saġar içre mey k'ider meclisde devr
Döner ol bir la' l-i nâbe kim gire kân koynına

7 Dilde dendâni ġayâli Nazmiyâ dildârumuñ
Şanasın dürdür giribdür baġr-i 'ummân koynına

Nazîre 1045

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1 Girebilsem bir şeb ol mehpâre cânân koynına
Şevkden şıġmazdı ol an sinemüñ cân koynına

2 Cîm zülf ü nûn ebrû arasında enf-i yâr
Bir elifdür şanasın girmişdürür cân koyına

3 'Ayn-ı dermân olduġı dilberde zâhir mîm fem
Mîm zîrâ kim giribdür lafz-ı dermân koynına

4 Dilberüñ 'aks-i lebi yaşlu gözümde 'aynıdur
La' l-i sîrâbuñ ki ol girmüş ola kân koynına

5 Ĥüsn-i dildârüñ ġayâli şol dil-i aġyârda
Yûsuf-ı Ken' ândurur şan girdi zindân koynına

6 'Işkına kurbân iderdüm şevkden cân koynını
Girebilsem Nazmiyâ bir gice cânân koynına

7 Burc-ı dilde şevki mihrüñ mihrinüñ raġşân idi
Girmedin ey meh sipihrüñ mihr-i raġşân koynına

Nev'î dîġer der an ġâfiye încâ te revî

1046

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1 Ol ki bir devletde iken aña bir zillet gele*
Yine heyhât aña tâ yüz tütub ol devlet gele

* İÜ./TY 1636/91b

- 2 Hempenān zilletde iken yine irse devlete
Devlet anuñ bile şükürin aña bir hâlet gele
- 3 ‘Ākıll olan zillet ehlin gözler ehl-i hâl olur
Ger aña zillet sonunda bir refâhiyyet gele
- 4 Kıllet ile key belâdur keşret-i gam kişiye
Vay eger mümtedd olub dâyim aña dıcret gele
- 5 Umma himmet andan ol kim ola rüşvetden yaña
Şanma ol kâr üzre olandan ebed himmet gele
- 6 Nazmiyâ keşretten özge sa‘y kıl eyle hâlâş
Tâ ki miskîn saña bir hoş hâl ile vaḥdet gele
- 7 Kıl ferâgat birle ‘uzlet tut kanâ‘at kûşesin
Ger dilersen rûḥuña bir ḥazz ile râḥat gele

Nev‘i diğer der kâfiye müreddef bi elif nûn revî

1047

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Baḳmaz oldı ‘ayn-ı iḥsân ile a‘yân kimseye
Himmeti idinmez oldı ‘âdet erkân kimseye
- 2 Şimdiki erbâb-ı ‘izz ü devletüñ iḥsân ile
Şanlarında yoḳ nazar bir ehl-i ‘irfân kimseye
- 3 Götürüldi götüri ‘âlemden ol deñlü vefâ
Kim ebed itmez olubdur kimse iḥsân kimseye
- 4 Niçün añmaz ola her an ölümün bir kimse âh
Ḥod ecel virmez amân geldikde bir an kimseye
- 5 Bir hüner birle olur bir kimse râciḥ ğayrdan
Bî hüner gelmez ebed bir hâl-i rüçḥân kimseye

496b

- 6 ' Ālim-i ' āmil olaydı mürşid-i kāmīl daḥı
Tūş olaydum āh kim bir öyle sultān kimseye
- 7 Cevherī bilür yine ey Nazmī ḳadr-i cevheri
Ehl-i diller cān virürler bir süḥendān kimseye

Nev' i dīger der ḳāfiye mücerred īncā elif revī

1048

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Şoḥbetiyle üns iden bir şānı a' lā kimseye
Olamaz hem dem bir aḥmaḳ nākes ednā kimseye
- 2 İşbu dünyā devleti kim el virüb bir yüz ḫuta
Gelmez ol yüzden me'āl-i ḥāl-i ' uḳbā kimseye
- 3 Devlet-i dünyāya maḡrūr olmasun hergiz ḳişi
Çün degül bāḳī muḳarrer ' izz-i dünyā kimseye
- 4 Müşköl işdür faḳrıla şūrīdelük bir ḳişiye
Virmesün ol vech ile bedḥāli Mevlā kimseye
- 5 Ḳalbi pāk u şāf bir ḥüb ādem olan kimseden
Gelmez aşlā nāsezā bir vaz' ḥāşā kimseye
- 6 Bir ḫuzur lāzum ḫaḫar uğrayı yerdür bu cihān
Ol ḫaḫar hergiz ḫuḫūr itmez mi āyā kimseye
- 7 Nazmiyā ḫaḳḳā ḫaḳīḳat oldurur ādemde kim
İtmeye bir kimsenüñ sırrını ifşā kimseye

Nev' i dīger der ḳāfiye müreddef bi elif nūn revī

1049

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Nār-ı hicrānuñla yanar çün dil ü cān her gice
Ḥaḫ mī olsam şem' veş sūzān u giryān her gice

- 2 Z̄ikr-i ḥaddūñ göñlümi eyler kuşāde her şabāḥ
Fikr-i ḥaṭṭuñ ḥāṭırum eyler perişān her gice
- 3 Şubḥdem şebnem degüldür görinen yaşlar döker
Ağlayub mihr ehlini ey mäh-ı devrān her gice
- 4 Gün[begün] şevḳ ile cāna devri derken cām-ı mey
Meclis içinde olur bir mäh-ı devrān her gice
- 5 Nazminüñ pürşevḳ olursa göñli dāyim tañ mı kim
Sen mehüñ olur ḥayāli anda mihmān her gice

Nazīre 1050

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Bir konaḳdur hey ḡama bu ḳalb-i virān her gice
Bir konuḳdur kim gelür ḡam anda her an her gice
- 2 Ḥadden artuḳ ḡam üşer ben ḳara günlü göñlüne
Eksik olmaz tekyedür elbette mihmān her gice
- 3 Z̄isa' ādet aña kim dāyim fenāsın fikr idüb
Şubḥ olunca ide āḥ u ola giryān her gice
- 4 Ḥaḳ bu bir pürnaḳş-ı fānūs-ı ḥayāle döner uş
Mäh u encum birle işbu çarḥ-ı gerdān her gice
- 5 Ehl-i ḥāle ḥālin ağlar görünür dilden yanub
Nazmiyā tā şubḥdem şem' -i şebistān her gice

Nazīre 1051

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Bezm-i 'ışḳ içre olub şem' -i şebistān her gice
Ol meh-i nāmihrüñ ey dil şevḳına yan her gice
- 2 Gice seyrān itmese meh gibi dilber tañ degül
Lā cerem pinhān olur Ḥurşid-i raḥşān her gice
- 3 Nār-ı ḥasret yüregüm yaḡın eridür şem' veş
Tañ mı olsam şubḥa dek sūzān u giryān her gice

- 4 Giceler āhumdan özge bulımazum hemdem āh
Yalıñuz omaz beni ol Bārī bir an her gice
- 5 Vay aña kim cāmeāb-1 amda cānāndan cüdā
Döne döne ide fikr-i val-1 cānān her gice
- 6 Menzil-i minetde bu önlüm benüm bir tekyedür
Muttaıl endūh-1 amdur anda mihmān her gice
- 7 Yār āyāndan cüdā aā budur kim Nazmiyā
ücre-yi vīrānum olur baña zindān her gice

Nev' i dıger āfiye bā val u urūc elif revī
1052

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Ey demādem bā' işi kesb-i afānuñ mirvaa
Vay dem-i nadi hemān bād-1 abānuñ mirvaa
- 2 Her kii elden omaz irse açan eyyām-1 ayf
Olur ārāmı o demler cism ü cānuñ mirvaa
- 3 İssi örmez işi anuñ iricek yāy ayı pes
Dembedem alkānı olur ol belānuñ mirvaa
- 4 İssi ünde bādve bādı olur her dem hemān
Cānabaş olmasuna bir o afānuñ mirvaa
- 5 ıdmetinde ünkü yel gibi yeler her kiinūñ
Oldı u tutar eli alk-1 cihānuñ mirvaa

497b

- 6 Buñ deminde kiinūñ üstine dōnmekde hemān
Oldı nal-i maarı ehl-i vefānuñ mirvaa
- 7 Merdüm-i emi nigāruñ astedür kim dembedem
Üstine alar urub mūjgānı anuñ mirvaa

- 8 İstemez yāvuz yel esdigüni bir dem üstine
Hoş hevādārı olubdur ol hümānuñ mirvaḥa
- 9 Zülf-i yārı tek tırurken fitneye taḥrīk ider
Kuyruğın başar yürir uyur yılanuñ mirvaḥa
- 10 Dem olur kim zülfi gibi göz göre her yirde āh
Perde olur yüzine ol dilrubānuñ mirvaḥa
- 11 Balsa bir dem güne göstermezdi yüzün Nazmiyā
Şöyle ditrer üstine ol mehliḳānuñ mirvaḥa

Nev' i dīger der ḳāfiye müreddef bi elif' incā nūn revī

1053

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Ey leṭāfetde leb-i Şirīn cānān ḥarbeze*
Ḥāşiyetde cān bağışlar āb-ı ḥayvān ḥarbeze
- 2 Hey biri bir gülle şekkerdür şorarsañ ötesin
Pes olur mişl-i leb-i Şirīn cānān ḥarbeze
- 3 Lezzet ile olmağın hemtā leb-i cānāneye
Ādeme anı bağışlar lezzet-i cān ḥarbeze
- 4 Olduğičün gāyet a' lāsı fevākih ḳısmınuñ
Ḥaḳ demişler şāh-ı engürest ü sulṭān ḥarbeze
- 5 Diseler şehd-i şifā şānında anuñ hem laṭif
Ḳandeyise hoş leṭāfet birle bir şān ḥarbeze
- 6 Cān bağışlar ādeme anı kim anı sevmeye*
Kāşķī olsa nazarda dāyimü'l-ān ḥarbeze
- 7 Ekşerī kim zerd olur zer gibi ol yüzden hemīn
Pürşekerdür ḥoḳḳā-yı şimşādıla şān ḥarbeze

* İÜ./TY 1636/91b

* İÜ./TY 1636/92a

- 8 Nazmiyā virür na‘îm-i huldden anı haber
Şol dehāna alınub degdikde dendān ħarbeze

499a

*Der baħr-1 remel müseddes ‘arūz u ħarb-1 maḳşūd taḳṭī‘ eş fā‘ilātün fā‘ilātün
fā‘ilāt der ḳāfiye müreddef bâ elif muḳaffā*

1054

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 İdinen Ħaḳ dergehin dāyım penāh
Ḳurtulur her ħāli olmaḳdan tebāh
- 2 Başına sultān olur bīḳayd olan
Başını ğavġaya virür ehl-i cāh
- 3 Her sa‘ ādet yüz tutar her kime kim
Bir muḳārin ola elṭāf-1 ilāh
- 4 Her yolın varın bulur rāh-1 hedā
Uş ṭariḳ-i ser‘dür bir şāhrāh
- 5 Eyleme ğaflet añ ölüm derdini
Eyle Nazmī dembedem derd ile āh

Nazīre 1055

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 Her günāhın añub iden her gün āh
Vardur ümmīd ola maḳbūl-i ilāh
- 2 Bīgünāha eyleyen nāḳaḳ sitem
Ħaḳdan itmez ħavf ü fikr itmez günāh
- 3 Ḳaldurur ayaklanub zūlm ehli baş
Ellere ‘adl itmeyince pādişāh
- 4 Ħaḳ Te‘ālā raḳmet ide añā kim
İde bir miskīne raḳm ile nigāh

- 5 Hâli olmaz bir tebâh ura o kim
İdine bir ‘adl-i dergâhın penâh
- 6 Ol ki bîhûde hevâyile yele
Olıser beherhâl uş tebâh
- 7 Künc-i ‘uzlet gibi olmaz Nazmiyâ
Mü’mine bir hûb me’min câygâh

Nazîre 1056

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilât

- 1 Malımı kim her baḥîl eyler penâh
Hâlini ol idiser âḥir tebâh
- 2 Devlet-i dünyâya şol maḡrûr olan
Eylemez ḥâl-i mesâkîne nigâh
- 3 Olmayınca mülk-i dünyâ pâyidâr
Ṭutki olduñ bu cihâna pâdişâh
- 4 Kişi yârinden cefâ görmek ne güc
Kimseye göstermesün anı ilâh
- 5 Eylerüz dâyim günâha irtikâb
Hâlümüz maḥşerde yârâb nola âh
- 6 İtmezüz bir Ḥaḳḳa yarar ta‘âti
Eylerüz her gâh ammâ kim günâh
- 7 Her kimüñ kim ola Nazmî şefḳati
Ehl-i imândandurur bîştibâh

Müreddef kâfiye bâ redif vü vaşl-ı râ revî

1057

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilât

- 1 Baña yâr olmadı yârüm âh u vâh*
Yolına yoḡ oldu vârum âh u vâh

* İÜ./TY 1636/92a

- 2 ‘Āşık idelden beni kendüye yār
Aldı elden ihtiyārum āh u vāh
- 3 Hāzz ider her dem baña bir resm ile
Nağş geçmekden nigārum āh u vāh
- 4 Āh u vāy ile geçer oldu benüm
Dembedem bu rūzigārum āh u vāh
- 5 Eylemişdür şol hevā-yı ‘ışk-ı yār
Nazmiyā her demde kārum āh u vāh

499b

*Der bahır-ı remel müseddes ‘arūz u çarb-ı maşşūd taqtı‘eş fā‘ilātün fā‘ilātün
fā‘ilāt kâfiye bā vaşl-ı ĩncā bā revī vü he vaşl*

1058

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 Eşk-i bîhaddum ki beñzer kevkebe
Şāh-ı ‘ışkum baña oldur kevkebe
- 2 Oldı beñzüm āh kim zer gibi zerd
Derd-i ĩsretten o sīmīn ğabğaba
- 3 Hüsrev-i ĩsñ olduĝın anı bilür
Kim nazār eylerse ol Şīrīn lebe
- 4 Yüz sürer ‘uşşāk her gün Ka‘beveş
Ol nigāruñ oğudıĝı mektebe
- 5 ‘İşkdan şūfī nice bulsun şafā
Zāhib olmaz Nazmiyā ol mezhebe

Nazīre 1059

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilāt

- 1 Bir şārāb-ı nāb ile pürmeşrebe
Zevkdür bir rind-i şāfī meşrebe

- 2 Dil ad-i dildarı eyler arzū
İre mi ah ol o  alī malaba
- 3 Kebgebi iz ile dner ol mehūn
Yaşımın her atresi bir kevkebe
- 4 Viremez Haın ebed virilse ger
Chile bir ch ile bir mertebe
- 5 Gelse fenn-i ışka bir  allāme pr
Dner ey Nazmī o ıfl-ı mektebe

Nev' i dıger der afıye incā te revī

1060

fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilāt

- 1 Dn yolında řābir olan zamete
Ha atında lāyık olur ramete
- 2 Devlet anuñ dāyim idūb zıkr-i Ha
Gice gūndūz dāyim ola ā' ate
- 3 Vāıf-ı esrār-ı avāl olmaa
ālib olan dūřer zge ayrete
- 4 Olmaya ol k'ola gelmiş  ādetā
Olması olur muālif  ādete
- 5 Nazmiyā itdūn nice yūz arasın
Ne yūz ile varasın sen azrete

Nazire 1061

fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilāt

- 1 grenen kimse řafā-yı vadete*
Gūřşaya dūřer dūřunce keřrete
- 2 zge āletdūr řafası vadetūn
Bilmez anı dūřmeyen ol ālete

* İÜ./TY 1636/92b

- 3 Bîşebât iken cihānuñ devleti
Ehl-i ‘aql itmez heves ol devlete
- 4 Kātı müşkil derddür düşmek kişi
Bir refāhiyyetde iken z̄illete
- 5 ‘Ākıl olan kimse şalmaz göz göre
Meyl-i dünyā birle kendin miḥnete
- 6 Ğuşşa vü ğamdan berī olur o kim
Bir qanā‘ at birle düşe ‘uzlete
- 7 İhtiyār-ı ‘uzlet eyle Nazmiyā
Ger dilerseñ düşe rûḥuñ rāḥata

500a

- 8 Öğrenen bir hoş şafā-yı vaḥdete
Kendin uğratmaz belā-yı keşrete
- 9 Devlet-i dehri bulur ne derdimüş
Düşebilen zevk-i künc-i ‘uzlete
- 10 Kātı müşkil derddür ḥār olmağ āh
Bir kişi örgenmiş iken ‘izzete
- 11 Bir elemdür kim ölümdür kişiye
Düşe bir devletde iken z̄illete
- 12 Ol ki Nazmī varabile vaḥdete
İrer anuñ rûḥı anı rāḥata

Nazîre 1062

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt

- 1 Yār ile bir çāre olsa vaḥdete
Bağmaz idüm hiç aşlā keşrete
- 2 Lūṭfını görüb irerdüm vuşlata
Ol nigārum meyl ideydi vuşlata

- 3 Ola mı bir gün müyesser vaşl-ı yār
Yārab irem mi ben āh ol devlete
- 4 Göre gelse yār ben bīmārını
Yüz tutardum ol şafādan şih̄hate
- 5 Bir kadeh şunardı meclisde nigār
Baña ger ben lāyık olsam hürmete
- 6 Hürmet ile eller el üzre tutar
Qalbi cām irgörmegin hoş hālete
- 7 Keşret-i endūh-ı kılllet birle āh
Düşmesün bir kimse Nazmī zillete

Nev' i dīger der an kāfiye ĩncā rā revī

1063

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Ol ki hıdmet ede bir gerçek ere
Pīrezen dünyāya hāşā dil vire
- 2 Bu cihān kim var olur eñ soñra yoq
Anı sevmek bir hevesdür yoq yire
- 3 Devlet ile ay ile tut ol qarın
Sen de Zülkarneyn olan İskendere
- 4 Bu yalan dünyāda gerçek ' aşıkuñ
Faħridür şol qalmamaq cān u sere
- 5 Muntazam elfāzını eyler senüñ
Her gören teşbīhe Nazmī cevhere

Nazīre 1064

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Yirden var malın ile yoq yire
Yiyiser seng-i nedāmetden bere

- 2 Yok yire var malın isrâf eyleyen
Şoñra muhtâc olıserdür ellere
- 3 Yine Hâk virür o kim yok dimeye
Hâk yolında varını vara vere
- 4 Dil viren dünyâya cāndan meyl ider
Bînihāye hırs ile sîm ü zere
- 5 Nazmiyâ añ anı kim şoñ menzilüñ
Âhirü'l-emr olıserdür maqbere

Nazîre 1065

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Dil viren müjgân ü çeşm-i dilbere
Kendini göz göre urur hançere
- 2 Dilbere tâ düşdügi demden beru
Seng-i dilberden yer oldı dil bere
- 3 'Işık meydânına başmasun kadem
Başdan iqdâm itmeyen terk-i sere
- 4 Gül gibi baş üzredür başdan yeri
Varsa ol serv-i revānum her yere
- 5 Hemdem olmasa saña sâķî müdām
Baş eger miydi şürâķî sâğara
- 6 Cām-ı la' lîn sâķiyâ degmez senüñ
Leblerüñ yanında fûls-i aħmere
- 7 Nazm-ı dürbārum bulurdı i' tibār
Kadr ü kıymet olsa Nazmî cevhere

Nazîre 1066

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Bende olub serverā sen servere
Dil diler yoluñda cān u ser vere

- 2 Cām-ı Cem nūş it müdām ey şeh ki devr
Kalmadı nice nice İskendere
- 3 Dāhı ben görmezden evvel ‘arızuñ
Vaşfin oğurdum şu gibi ezbere
- 4 Vā‘de-yi vaşl ile aldayub beni
Oynadursın yüregüm olmaz yere
- 5 La‘l-i cānān cān deger dirlər velī
Naẓmiyā kıymet mi olur cevhere

Nev‘i dīger der an ẓāfiye ĩncā lām revī
1067

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt

- 1 Bildirür neydüğini her dem ele
Ol ki her dem egleyüb bağrın dele
- 2 Eylese ger germ olub bir āh-ı serd
‘Āşık ol dem duyurur ‘ışkın ele
- 3 Bū gelür tāb-ı teb-i hayretle vāy
Kişinüñ kim başına bir buñ gele
- 4 Fitne olan kimse hiç oñmaz velī
Düşürür halk içre tırılmaz velvele
- 5 Āhirüñ añ her dem ammā evvelā
Naẓmiyā şarf eyle havfuñ evvele

Nev‘i dīger der an ẓāfiye ĩncā mīm revī
1068

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilāt

- 1 Ğam hücüm itdügi dem bir ādeme
Yir kıomaz hergiz şafā-yı ‘āleme
- 2 Rast gelmez degme derd ile kişi
Kendüye hemderd olur bir hemdeme

- 3 Hemdem olmak ʿaqla noḡşāndur tamām
Bîḡired bir mürdek-i lāyefheme
- 4 Bir kişi kim ola bir ḡoř ādemī
Ḥürmet ü raġbet ider ḡoř ādeme
- 5 Naḡmiyā sūruñ sūrūrından nolur
Şoñı irer mātem ile çün ġama

***Nazīre* 1069**

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilāt

- 1 Baḡsa hep ʿibret göziyle ʿāleme
Hîç ġaflet gelmezidi ādeme
- 2 Düşe dāyim ol ki dünyā şuġlına
Düşürür kendin hemişe hep ġama
- 3 Hey bu ʿālemdür bu ādemlükdürür
ġāh sūra düşülür geh māteme
- 4 Ḥazḡ ile geçmekde olur her demi
Ṭuş olan bir ḡoř münāsib hemdeme
- 5 Çün bu ʿālemden yine ġitsek gerek
Gelmedün ṭut Naḡmiyā bu ʿāleme

***Nazīre* 1070**

- 1 Düşer ol kim şevḡ u zevḡ-i ʿāleme
Işşına düşer döner derd ü ġama
- 2 ʿĀlem-i fānīde her sūr āḡiri
Olıser bir ġün mübeddel māteme
- 3 Ol ki ḡıdmet eyleye bir ʿālime
ʿĀlim olmaḡdur o ḡāl-i ʿāleme
- 4 Kendini bilmez bir ebter Ehrimen
Ādemilenmek gelür ġüç ādeme

- 5 Rast gelmez degmeñüz bir kişi āh
Nazmiyā bir toğru yār u hemdeme

Nazīre 1071
fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Vākıf olan kimse hāl-i 'āleme
'Ālem içün düşmez endüh u ğama
- 2 Añalum anı ki hep gitsek gerek
Qalmayıserdür bu 'ālem hem heme
- 3 Var çü her sūruñ soñında mātemi
Döniser her sūr āhir māteme
- 4 Ādemī olmayan ādemden kaçır
Ādemī olan ider meyl ādeme

500b

- 5 Nazmiyā gel bu demi hoş görelüm
Kim geçer bu dağı irmez dem deme

Nev' i dīger der an kāfiye ĩncā he revī
1072
fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Bir gedāyum bende oldum sen şehe
Qıl nazar řāhum bu ben hāk-i rehe
- 2 Āsitānuñ āsumāna müştebeh
Hem güzel alnuñ yüzüñ mihr ü mehe
- 3 Dergehüñ kim kıble-yi maqşūddur
Yüz sürem mi kıblem āh ol dergehe
- 4 Zülfüne tāvusuñ öykündüğine
Hep ider kebk-i derīler qahqaha
- 5 Şanur ağmaq kendine beñzer seni
Nazmiyā gel uyma şūfī eblehe

Nev'î dîger der an kâfiye incâ yâ revî

1073

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Bir dilüñ öykünmesi şavt-1 neye*
Keşf-i rāz itmekdürür daḥı neye
- 2 Rindler pîr-i muḡandan el alub
Her ayaḡda küb düşer ḥumm-1 meye
- 3 İrişür āb-1 ḥayāt-1 vaḥdete
Tūş olan bir ḥıẓr ferḥunde peye
- 4 Devlete gey ḡirredür şol kimse gey
Kim hemîşe kıymetî ṭonlar geye
- 5 Nazmiyâ yilmekdedür bu rûzigār
Dembedem faşl-1 bahār ile deye

Nazîre 1074

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Bezm-i meyde nâleler birle neye
Hemdem olmayan neye yarar neye
- 2 Leblerine beñzedüb cānānenüñ
Meyl iderler cānıla cām-1 meye
- 3 Zehr ola şol gül gibi mül var iken
Beng ile ol kimse kim afyün yeye
- 4 Baḡr-i ḡamdan ḡurtulur biiştibāḥ
Tūş olan bir ḥıẓr-1 ferḥunde peye
- 5 Şabr idüb şol şiddet-i faşl-1 deye
Bu demi ḥoş görelüm Nazmî neye

* İÜ./TY 1636/92b

Nev'î dîğer der an kâfiye incâ lâm revî mâ kableş meksûr

1075

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Zülf-i dildârı gören pür müşk ile
Göz göre başdan düşer bir müşkile
- 2 Dilbere didüm ki dil vaşluñ diler
Didi dilber kim bu kâr-ı müşkile
- 3 Göz göre ' ayn-ı ' inâyet olmadur
Çeşm ile hışm itdüğü dilber dile
- 4 Dilberün ey dil dilerseñ vuşlatın
Cânuñı eyle revân andan dile
- 5 Nazmiyâ küyına yaşıñla revân
Var bile tâ kim seni dilber bile

Nazîre 1076

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Düşmesün bir bîvefâ ' ışkı dile
Hağdan ey ' ışka düşen anı dile
- 2 Câna ğam yürinmedür göz göre âh
Görmek ağıyarı nigâr ile bile
- 3 Kañkı kes kim âdemîlük bilmeye
Hiç olur mı âdemün kağdrin bile
- 4 Yaramazluğ birle yârab kimsenün
İller içre düşmesün adı dile
- 5 Nazmiyâ mu' tâd olan kes beng ile
Tatlu yir her yimegi hep beng ile

Nev' i dīger k̄āfiye bā redif vü vaşl u ħurūc incā bā revī

1077

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 K̄albūñi k̄ıl ' ışkdan pürtāb ile
Şevküñi ħulķ anuñ ile tā bile
- 2 Bir ħapuya ħıdmet it kim olasın
Her cihetden behremend ol bāb ile
- 3 Merdüm oldur kim ola bir ħoş anuñ
Dāyimā her cünbüşi ādāb ile
- 4 Luţf-ı şānı olmayanuñ ħayf kim
Yazıla nāmı laţif elķāb ile
- 5 ' Ārif olan kimsenüñ Nazmī olur
Şoħbet-i dāyim ulü'l-elbāb ile

Nev' i dīger der an k̄āfiye incā k̄āf revī

1078

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Ol ki ülfet ide ' ışk-ı pāk ile
Yürimez hergiz cihānda bāk ile
- 2 Pādişāh-ı baħr u berdür ehl-i ' ışk
Çeşm-i nemnāk u dil-i ħamnāk ile
- 3 ' Ārif oldur k'itmeye ħiç iħtilāţ
Cāhil ü nādān u bīidrāk ile

501a

- 4 ' Ākıl oldur fikr idüb ħāk olmaġı
Kendini tuta berāber ħāk ile
- 5 ' Āşık oldur k'ola Nazmī tā ebed
' Āşık u mā' şük ' ışk-ı pāk ile

Nev'î dîger der an kâfiye incâ lâm revî

1079

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Kūşe-yi 'uzlet ferâg-ı bâl ile
Vaḥdet itmekdür ḥuzūr-ı ḥâl ile
- 2 Merd odur 'âlemde kim aldanmaya
Pîrezen dünyâya mekr ü âl ile
- 3 Fikr kılmaz mı 'aceb ayrılmasın
Faḥr ider anlar ki mülk ü mâl ile
- 4 Ḥayflar şol 'ömre imdi ḥayflar
Kim geçe hep beyhude âmâl ile
- 5 Ola 'âdet aña kim a' mâl-i bed
Vây anuñ ḥâline ol a' mâl ile
- 6 Devlete olur qarîn olan qarîn
Bir sa' âdetmend ü ferruḥ fâl ile
- 7 Ḥazz olunmaz şol ğazelden Nazmîyâ
Kim ola bihûde kı̄l u qâl ile

Nazîre 1080

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Şoḥbet-i dilber şarâb-ı âl ile
Devrden kâm almadur ḥoş âl ile
- 2 Ol ki maḥbûb ile şâfî mey içe
Ḥoş geçürür devrini ḥoş ḥâl ile
- 3 Ḥoş dem olub ḥoş şafâ sürer müdâm
Mey içen bir dilber-i meyyâl ile
- 4 Tâ hevâ-yı 'ışkâ düşdi murğ-ı dil
Olmadı bir dem ferâg-ı bâl ile

- 5 Zülf-i yâre olmadı bir destres
Geçdi ‘ömr uzun uzaq âmâl ile
- 6 Kılmasam yâruñ miyân-ı vaşfını
Kıldan ince anca kıl ü kâl ile
- 7 Gey zerâfetdür geçünmek Nazmiyâ
Nice mâh u sâl ile bir şâl ile

Nev‘i diğer der an kâfiye incâ nûn revî

1081

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilât

- 1 Ülfet iden hıdmet-i erkân ile
Vaḥdet eyler keşret-i dīvân ile
- 2 Devlet-i dünyāya şol mağrūr olan
Kır şöhret arturur ‘ünvân ile
- 3 Faqr ile faḥr itdi sultân-ı rusul
Ol nihâyetde ‘uluvv-i şân ile
- 4 Ağniyâ niçün faqîr olanları
Hiçe şaymaz gözlemez iḥsân ile
- 5 Şefqati olmayanuñ faqr ehline
Nazmiyâ ḥâli nola imân ile

Nazîre 1082

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilât

- 1 Ülfet iden kır’at-i Qur’an ile
Sürer andan hoş şafâlar cân ile
- 2 Ḥatm-i Qur’an ideni sen ḥatm kıl
Yâ ilâhe’l-‘âlemîn imân ile
- 3 Her namâz içre taḥiyyât okıyan
Güyyâ söz söyleşür Raḥmân ile

- 4 Ẓıkr kılmakđur taħıyyāt oğımaq
Đađ resŭlin şol   uluvv-i řān ile
- 5 Vir resŭle Nazmi dāyim  ok řalāt
Rŭhı i un kır  at-i  ur  ān ile

Nazire **1083**
fā   ilātŭn fā   ilātŭn fā   ilāt

- 1 Ol ki řānı luğf ola iħsān ile
Ol sa   adet ehlidŭr ol řān ile
- 2 Luğf u iħsān cān sevindirmekdŭrŭr
Pes du   ālar almadur ol cān ile
- 3 İdine   adet o kim iħsān u luğf
İde riħlet raħmet-i Raħmān ile
- 4 Olmaya bir kesde kim iħsān u luğf
İħtilātı hep olur nādān ile
- 5  ankı merdŭmzāde kim nādān ola
Pes ne farkı var bir āhiryān ile
- 6 Māla olmayub saħı olan baħıl
řoñun añmaz mı ola hicrān ile
- 7  ılmaya bir kimseye şef at o kim
Đālin añmaz [mı] ola ĩmān ile
- 8 Devlet anuñ Nazmiyā alışmaya
Ne vezir ile ne ĥod sultān ile
- 9 Her gedā-yı kemteri ehl-i fenā
Bir gŭrŭr bir řāh-ı   āliřān ile

Nev'î dîger der an kâfiye incâ he revî

1084

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

501b

- 1 Ğırre olmak kadar ü ' izz ü câh ile
Hağ bu kim kem pişe olur câhile
- 2 Câha düşmek çâha düşmek gibidür
Câh hem şûretde birdür çâh ile
- 3 Pâkbâz olmak kişi oldur k'ide
Cîfe dünyâya nazâr ikrâh ile
- 4 Olıser dâyim mu'în Allâh aña
Ola ol kim dâyimâ Allâh ile
- 5 Dillere dilber gibi eglencedür
Yârluğ bir halden âgâh ile
- 6 Hemdem ol bir nîk haşlet yâr ile
Şoğbet itme hiç ebed bedhâh ile
- 7 Özge yoldur âhîret yolu ki âh
Aña gitmez kimseler hemrâh ile
- 8 Gün o gündür kim o günde cümleten
Olıser yeksân gedâlar şâh ile
- 9 Görinür zâhirde bir sergeşte hâl
Devr elinden çarğ-ı mihr u mâh ile
- 10 Pürhavâdişdür bu ' âlem Nazmiyâ
Güft ü gûy-ı bîhad-ı efvâh ile
- 11 Yel gibi her dem hevâya yilmede
Rûzigârum geçdi ey vây âh ile

Nazîre **1085**

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Vaşl-ı Leylî bir cibîn-i mâh ile
 Çadrdür bir özge ' izz ü câh ile
- 2 Bir hümâ tal' at hevâsına düşen
 ' Ömrüni her dem geçürür âh ile
- 3 Ka' be-yi kûy-i habîbe yüz süre
 Varabilsem âh kim bir râh ile
- 4 Budurur erkân-ı ' aruñ kimlügi
 Câhile ' ünvân virürler câh ile
- 5 Mâsivâdan Nazmiyâ olur berî
 Çankı kimse ki ola Allâh ile

Nev' i dîger der an kâfiye incâ yâ revî

1086

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Üns iden ins âh bu dünyâyile
 Çam çerker dâyim ' abeş sevdâyile
- 2 Devlet-i dünyâda olan kimsenüñ
 Hep geçer ' ömri çuru çavçayile
- 3 Devlet anuñ kim ola ol behremen
 Sermedî şol devlet-i ' uqbâyile
- 4 Rûzigârı her hevâyı olanuñ
 Hey geçer her demde âh u vây ile
- 5 Ehl-i hâle çâr u çârâ Nazmiyâ
 Bir gelür ter aţlas u çârâ ile

Nev' i dıger der an kâfiye incâ râ revî vü nün vaşl

1087

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Çomaya ol kim bugünü yârına
 Varımı virür bugün ol yârına
- 2 Vaşl-ı ma' şûka ider ' aşık heves
 Sa' y ider bîmâr olan tîmârına
- 3 Şu gibi şol şâf-ı meşreb olanuñ
 Bârekallah ' ışk ola didârına
- 4 Çün olur şoñı hazâna i' tibâr
 Ol cihetden bu cihân gülzârına
- 5 Aña kim Mevlâ tevekkül vire ol
 Nazmiyâ kıomaz bugünü yârına

Nazîre 1088

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Çomayan kimse bugünü yârına
 Bir deminde bulunur bir yârına
- 2 ' Ākıl oldur kim bugünü hoş görüb
 Dimeye kıalsun bugünüm yârına
- 3 Çün cihânda yok beķâ ' ākıl odur
 Yok beķâ mülk-i cihânuñ varına
- 4 Yokdurur şek anda îmân vardurur
 Dâyimâ ol kim tırur iķrârına
- 5 Nazmınuñ lutfımı bilür güş uran
 Nazminüñ elfâz-ı güherbârına

Nev'î dîger der an kâfiye incâ şın revî

1089

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Kişi bir hayr itmemek yoldaşına
Şerr iş itmek gibidür arkadaşına
- 2 Ağlasun dāyim kişi öz başını
Kim bilür kime geliser başına
- 3 Kāşkî her dem kişi kıan ağlasa
Kandeyise sürse yüz kıan yaşına
- 4 Yaşına yetmiş qarılar kızlanur
Ger irerse dağı yetmiş yaşına
- 5 Zātı cevher ehl-i dil taḥsîn ider
Nazminüñ her nazm-ı gevher pāşına

502a

Nev'î dîger der an kâfiye incâ nün revî

1090

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Ol ki ḥılt-ı kizb ide eymānına
Anuñ ol noḳşān virür imānına
- 2 Ādemilük oldurur ādemde kim
Buñ deminde yār ola yārānına
- 3 Lāyıq-ı iḥsān-ı Ḥaḳ olur tamām
Ol ki ḥalkı toylaya iḥsānına
- 4 İde ol kim bir za'ife merḥamet
Raḥmet ide Ḥaḳ anuñ da cānına
- 5 Mülk-i nazma mālîk olduğın bilür
Nazminuñ iden nazār divānına

Nazîre **1089**

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilāt

- 1 Bende oldum bir güzeller hânına
Bir güzellük mülkinüñ sulţânına
- 2 Dil viren başdan virür yolına cân
Ol perî rüyâ ol âdem cânına
- 3 Âdemüñ gönlin perişân eylemek
Ol perişânuñ gelübdür şânına
- 4 Ol gözi hūmı girer her ' aşıkun
Kande olursa demâdem kânına
- 5 Hecr-i yâre düşen ister vaşl-ı yâr
Derde düşen kaçd ider dermânına
- 6 Dembedem kan itmege tahrik ider
Dağılub şimşiri yâruñ yanına
- 7 Nola virsem ' ışık ile cânâne cân
' Aşık olan cân virür cânânına
- 8 ' Aşık oldur şabr ide ma' şükünüñ
Eyledügi cevr bî pâyânına
- 9 Ben şu yüzden isterüm hâk olduğum
Kim sürem yüz dilberüñ dâmânına
- 10 Hüb odur kim anı görenler ol an
Eyleye tahsîn hüsn ü ânına
- 11 Nazmi kul oldu bugün Yūsuf mişâl
Bir melâhat Mısırınun sulţânına

Müreddef der kâfiye müreddef bâ elif ĩncâ lâm revî

1090

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Nice bir bir kişi çok âmâl ide
Nice bir kendüyi bed a' mâl ide
- 2 Hep olur tül-ı emelden dâyimâ
Ol ki fikr-i devlet ü iqbâl ide
- 3 Döne döne nıkbete düşer tırur
Anı kim gerdün digergün hâl ide
- 4 İşi oñmaz oñmaduđ olur gider
Her huşuşunda o kim ihmâl ide
- 5 Nazmiyâ menfûr-ı halk olur hemîn
Ol ki bed hulğ ola bed ef' âl ide

Nev' i dığer der an kâfiye ĩncâ mîm revî

1091

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Nefsini kendüye ol kim râm ide
Ėamdan âzâd ola bir ârâm ide
- 2 Er odur kim er sözün idüb kabûl
Kendüni maqbûl-i hâş u 'âm ide
- 3 Kişide olmağ gerekdür bir kerem
Kim aña ol yüzden el ikrâm ide
- 4 'Aqlınuñ yoğluğdur kim şerr ile
Vara bir kes kendüni bed nâm ide
- 5 Ehl-i ihsân oldurur kim Nazmiyâ
Gördüği muhtâca bir in'âm ide

Nev'î dîġer der an kâfiye ĩncâ dal revî

1092

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Ol ki ġalkı ġayra irşâd eyleye
Ĥaġ hemîşe rûġımı şâd eyleye
- 2 Beyt-i dġnün Ĥaġ bu kim âbâd ider
Ol ki bir ġayr iŖe bünyâd eyleye
- 3 'Âġıl oldur ġoya nefsi ġullıġın
Bend-i ġamdan kendin âzâd eyleye
- 4 Kendine râci' dšr ol kim dâyimâ
Bir muġibbin ġayrıla yâd eyleye
- 5 Zġsa' âdet ol ki dâyim tâ' ate
Nazmiyâ kendšyi mu' tâd eyleye

Nev'î dġger der an kâfiye ĩncâ he revî

1093

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Mš'min oldur dembedem âġ eyleye
Zġkr tevġġid ide Allah eyleye
- 2 Bildšršr neydšġin elbet derdini
Derd ile her dem o kim âġ eyleye
- 3 'Âġıl oldur ġâfil olmayub özšn
'Âlemšn ġâlinden âġâġ eyleye
- 4 'Ârif oldur kim hemîşe kendšni
Yol bilšr bir yâre hemrâġ eyleye
- 5 Nazmiyâ eblehdšr ol kim dâyimâ
Fikr-i 'izz š devlet-i câġ eyleye

502b

Nev'î dîger der kı̄fiye müreddef bâ elif incâ nûn revî

1094

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Gel beni her demde giryân eyleme
Seyle virüb ' âlemi kı̄n eyleme
- 2 Gel bu gönlüm bülbülin ey gonçe leb
Gül yüzün hecriyle giryân eyleme
- 3 Cevr ile ey serv-i gülruğ dembedem
Lâleveş bağrum benüm kı̄n eyleme
- 4 Bu gözüm merdümlerinden ey perî
Kendüni luḡf eyle pinhân eyleme
- 5 Cevr için Nazmîye bûs-ı la' lüni
Luḡf idüb ağıyâra ihşân eyleme

Nazîre 1095

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilât

- 1 Gel ümîd-i vaşl-ı cânân eyleme
Var o derde fikr-i dermân eyleme
- 2 Ya' ni olmaz nesne için ey gönül
Kendüni âzürde-yi cân eyleme
- 3 Vaşlın añub dilberün var yok yire
Her dem ey dil âh u efgân eyleme
- 4 Göz göre kendün girersin kı̄anuña
Yaşuñ ey dil dembedem kı̄n eyleme

- 5 Bīvefādan ey vefā fikr eyleyen
‘Āqıl iseñ anı bir an eyleme
- 6 Yārı benden dūr idüb ey müdde‘ī
Ġāret-i cān kaşd-i ĩmān eyleme
- 7 İtmeyince Nazmiyā cānuñ revān
Ārzū-yı vaşl-ı cānān eyleme

503a

*Der baħr-ı remel müsemmen maħbūn ‘arūz u ğarb-ı maķşūr taķtī‘eş fe‘ilātün
fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilāt der kâfiye müreddef bâ elif ĩncâ hâ revī*

1096

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilāt

- 1 Her günāhını añub her dem o kim eyleye āh
Vardur ümmīd ki ‘avf ide günāhını ilāh

503b

- 2 Dembedem zıkr-i ilāh eyleye her kim ki añā
Ķande olursa olur luţf-ı ilāhī hemrāh
- 3 Eyleye dāyim o kim āhiretī ħālını yād
Eylemez meyl ü muħabbetle bu dünyāya nigāh
- 4 Niçe bir ide kişi devlet-i dehr ile ğurūr
Dehr añā niceye dek ola o yüzden dil ħāh
- 5 Ne Ķadar eyler ise meyl kişi dünyāya
Ķazanur ol Ķadar ol anuñıla anca günāh
- 7 Ħayf añā kim işini gücini dünyāya Ķoyub
Eyleye āhireti ħālını anuñla tebāh
- 8 Dergehi Ħaķķı Ķoyub ğayra niçün vara kişi
Var mıdur dergeh-i Mevlāsı gibi Ķula penāh
- 9 Kimse reşk itmezidi kimseye hergiz añsa
Şol günü k’anda gedā ile berāberdür şāh

- 10 Rūzigārın geçirür yel gibi yelmekte ʿ abeş
Her dem āh olur işi ehl-i hevā olanuñ āh
- 11 Dirliginde kişinüñ aña gerek saʿ yi kim
Ölicecek eylügini söyleye anuñ efvāh
- 12 Evvelā añ elemin āhiri yād eyle gamin
Nazmiyā eyleme hergiz heves-i devlet ü cāh

Nazīre 1097

feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilāt

- 1 Ol ki bir ʿ ışkı ola her dem ider derd ile āh
Acığından döküb acı yaşın ağlar her gāh
- 2 ʿ Ākıl idinmez ebed kendine divāneyi yār
Dağı dīvāneye olmaz ebedī hem hemrāh
- 3 Güç gelür t̄alib-i dünyāya güç uhrāya katı
Çār u nāçār dūrür l̄ikin o güç herkese āh
- 4 Kerem-i rabb-i Kerīme ire yārab ol kim
İde b̄ikeslere her gāh kerem birle nigāh
- 5 Eylük ide kime olursa o kim luṭfiyla
Eylügin söyler anuñ Nazmi demādem efvāh

Nazīre 1098

feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilāt

- 1 Seni bir merdek-i nācins ile gören nāgāh
Şevr burcina gelübdür şanur ey āfet māh
- 2 Bir hācer üstine taşv̄ir taşavvur eyler
Baña kapuñda iden zaʿ afıla nāgāh nigāh
- 3 Alma benʿ āşıkuñ āhın şaḫın ey āhen dil
Rūzigār ile dem olur taşā teʿ ş̄ir ider āh

- 4 Sürebilsem güzel ayagaña çirkin yüzümi
Ne sa' âdetdür ol âh anı naşib itse ilâh
- 5 Şevk ü zevk ile irer lezzet-i rûhânîye
Sen melek manzara Nazmî nazar itse her gâh

Nazîre 1099

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât

- 1 Her gün ol gün yüzüñüñ hasreti birle ey mâh
Senden ayru nice bir gün geçürem âh ile âh
- 2 Hâlüm ayrıkşudurur ayruluğuñ derdinden
Ağlarum inlerüm ol derd ile her dem her gâh
- 3 'İzz ü devlet baña yüz gösterür iqbâl ile sen
Her ne gün kim idesin gün gibi ey mâh nigâh
- 4 Bendeyüm saña efendi dil ü cândan ben de
Devlet-i hüsn ile hüsn iline sen olalı şâh
- 5 Târ olur gözine ' âlem yüzi zülfüñ gibi âh
Gün yüzüñ Nazmî senüñ görmedügi gün ey mâh

Nazîre 1100

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât

- 1 Luţf-ı güftârıla vü şive-yi reftârıla âh
Cân bağışlar gönül alursın efendüm Memi Şâh
- 2 Seni gördükce saña nola gözüm nûrı disem
Ki yüzüñ mihrdür ay iki gözüm alnuñ mâh
- 3 Sen meleksin yüzüñ alnuñ meh ü mihr iki gözüm
Sensin ol vechile Hâkka buña bir nûr-ı ilâh
- 4 Devlet anuñ k'desin her gün aña ' arz-ı cemâl
Sen mehüñ gün yüzüne eyleye her gâh nigâh
- 5 Nazmî kim kapuña yüz sürer efendi dâyim
Kapuñuñ bendesi olmağdur aña devlet ü câh

Nev'î dîger der kıfıye müreddef be vāv hā revî

1101

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilāt

- 1 Hecre düşen dili şol mertebe kaplar endūh
K'olur endūh ile eṭrāfı gürūh-ı enbūh
- 2 Hecr derdini çeker 'āşık olan elbette
Bu belā ile gelüb gitdi beli nice gürūh
- 3 Elem hecrledür 'ālem-i vaşluñ zevķi
Māhāşal vardurur ol bābda çok dürlü vücūh
- 4 Ne şafādur o ki yārı alıcaķ sīneye āh
Hāzz-ı cāndan diyesin oh benüm sevdiğüm oh
- 5 Kıanlu dağ ile pür itsem nola başum Nazmī
Pes şükūfedür o her 'āşık-ı pürhāle şükūh

Nev'î dîger der kıfıye müreddef beyā he revî

1102

504a

- 1 Olunurken yüzi alnı meh ü mihre teşbīh
Dilrubālarda o cānānuma kim ola şebīh
- 2 Hüsni hulkı gibidür Hāķ bu ki ol cānānuñ
Kıanı bir hūb ki ol ola bu vechile vecīh
- 3 Dilbere vaşl olıcaķ hoşcadurur derdüñ añub
Diyesin āh nedür baña bu cevruñ kıoya ĩh
- 4 Ehli nāehli gözetmez oña yok anda mezāk
Revğan-ı sāde ile ṭa' mda birdür aña pīh
- 5 Sırr-ı 'ışķın anuñ ağıyāra diyem mi ben hiç
Nazmiyā şanmasun ol yār beni şöyle sefīh

504b

*Der baħr-ı remel müşemmen maħbūn ‘arūz u ğarb-ı maħzūf taġti‘eş fe‘ilātūn
fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilūn der ħāfiye mücerred hā revī*

1103

fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilūn

- 1 Saña ħalvetce bulaşsam bir eħad düşmese deh
Būse alsam dehenūnden iki gözüm deh deh
- 2 Şāh-ı ħüsn olmaġa lāyık güzelüm gel görelüm
Dilrubālarda bugün kim ola senden evceh
- 3 Şevġı yirden göge dekdür saña gözle güzelüm
Gice gündüz seni gözler göz açub mihr ile meh
- 4 Derd-i hecrūnle benüm ħāl-i digergünüm
Āh nolaydı güzel geh geh olaydın āgeh
- 5 İtme nādānıla ‘ārif düşüb aşlā kelimāt
Daġı nācins ile olma güzelüm hem hemreh
- 6 Seni lālān ile kim görse ta‘accüb idüb
Der ki bir merdüm alışmuş göre bir Rūs ile Leh
- 7 Seni sevdüğini hīç ola mı aġyāra diye
Sen bu Nazmī ħuluñı şanma efendi ebleh

Nev‘i dīġer ħāfiye bā vaşl-ı ĩncā te revī

1104

fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilūn

- 1 Dergeh-i Ĥaġdan o kim t̄alib ola maġfirete
Ĥor bu dünyā cihetin nāzır olur ‘āġıbete
- 2 ‘Āġıl oldur gözede ‘āġıbetin her cihetün
Dīde-yi ‘āġlı ile nāzır ola her cihete

505a

- 3 Ehl-i dünyā şu ħadar ġirre olur devlete kim
Bile İlter şanasın devletini āġirete

- 4 Meskenet künci olur meskeni hâl ehlinüñ
‘ Işk ola hem bu cihân içre hemîn meskenete
- 5 Devlet-i dehr haķıķatde elemdür Nazmî
Heves itmez aña şol t̄alib olan ‘ âfiyete

Nev‘i dıĝer der an k̄āfiye ĩncā rā revī

1105

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Kendüni dāyim atan cāy-ı haṭā vü haṭara
Nāgah uğrar dem olur sehm-i każā vü kadere
- 2 Ehl-i cāhuñ kim üşer başına eller dāyim
Başdan ol bā‘ iş olur göz göre bir derd-i sere
- 3 Luṭfi olmayub o kes kim ola ḥas gibi eḥas
Döner ol şöyle ki var mīvesi yok bir şecere
- 4 Oñmaduķ baş olur ayakda қalur el içre
Қankı ferzend ki gūş urmaya pend-i pedere
- 5 Nazmiyā cevher odur kim ola bir zāt-ı şerīf
İ‘ tibārīdür o cevher ki döner bir ḥacere

Nazīre 1106

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Ben nice beñzedeyin la‘ l-i nigārı gühere
Ki güher beñzer anuñ la‘ line nisbet ḥacere
- 2 ‘ İyd ü nevrüz olur rüzı şebi қadr ü berāt
Ol ki hemdem ola ol yüzi gün alnı қamere
- 3 Köhne pīr olmuş iken tāze civāna döndüm
Ben ki dil virdüm o pīr olası nāzik püsere
- 4 İçelüm gül gibi mül şevķ ü şafā ile müdām
Ĝamdan olan kederi tā ki göñüldeñ gidere

- 5 Cān virürse leb ü dendān-ı nigāra Nazmī
Cevherī māyil olur nola dūr ile gühere

***Nazīre* 1107**

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Vaşluñ için ne tekellüf şanemā sīm ü zere
‘Aşık olan saña yoluñda kıyar cān u sere
- 2 Eyleridüm kemerüñ gibi miyānuñı kenār
Kādir olaydum eger ben de begüm sīm ü zere
- 3 Rūşen olurdı gönül āyinesi mäh-ı şıfāt
Gelse şol tal‘ at-i Hurşid nāzīrūñ nazara
- 4 Pīrlükde beni ‘ışık ile civān itdūñ sen
Eylesem nola fedā tıfl-ı dili sen püsere
- 5 Leb-i la‘ lüñe bu Nazmī nola meyl eyler ise
Ehl-i dil māyil olur kande olursa şekere

Nev‘i dīger der an kâfiye incā sîn revī

1108

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Yār yār olmasunı bulduğı nācins kese
Kesmez ey dil saña didüm haberi özge kese
- 2 Güzel ağıyārsız olınca olur gülden yek
Şol cihet birle ki gül hemdem olur hār u hasa
- 3 Gözlerüm yaşı nola baħri mükedder kılsa
Ki virür seyl gider her kaçan irse arasa
- 4 Bīkarār olur ebed eyleyemez şabr u sūkūn
Yel gibi yeltene her kim ki hevā vü hevese
- 5 Fikr-i la‘ l-i leb-i yār ile bu gönlüm Nazmī
Döndi şol kande hevāsında uçar bir mekese

Nazîre 1109

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Yiler oñmaz olur ol kim düşe olmaz hevese
Her nefes nefsi-i hevâsı düşer ol nev' a kese
- 2 Düşkün olmağda olur olmaz ebed oñmağda
Dembedem kim düşe bir kimse hevâ vü hevese
- 3 Budurur mişl-i hevâm olduğı ma' nîde ' avâm
Cîfe dünyâya düşer döner o yüzden mekese
- 4 Nazmiyâ anı ki pürhırş ide dünyâ hevesi
Gelür ol hâl ile maħrûmluğ ol bül hevese
- 5 ' Ākıl oldur bir iki yüzlü olan hemdemden
Kese hemdemlügi uymaya o vech ile kese

505b

Nev' i dîger der an kâfiye incâ kâf revî

1110

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Düşdi biñ şevk ile dil mâh-ı şıfat bir meleke
Ki bugün hâk-i derin virmez in anuñ feleke
- 2 Ĥasretinden o melekħü o perirü güzelüñ
Āhum ile yaşum irüşdi simâk u semeke
- 3 Ne bilür ben şeb-i firqatde neler çekdigümi
O ki cānâne seni her gice pehlüya çeke
- 4 Baş u cān terkin ider ' aşık-ı merdâne olan
' Işk meydanına başmaz kadem ol k'ola leke
- 5 Nazmiyâ mezra' -ı ' ışkı yürü eşk ile şuvâr
Ĥaşıl olmaz ne zamân k' olmaya bārân tereke

Nev'î dîġer der an kâfiye ĩncâ lâm revî

1111

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Bu cihân içre şolar kim düşe tül-ı emele
Anlara düşmedür ol fâyidesiz bir 'amele
- 2 Rūzigārı geđer āh ile hevāya yelenūñ
Mezra' -ı 'ömri varır dembedem anuñla yeke
- 3 Müşkil işdür çatı bir himmeti dūna hıdmet
Bıtmeye işūñ işūñ bite aña vara gele
- 4 Yaramaz kimseye eylük yaramaz bir eyü dost
Az olur ġāyet ile āh ĩnen girmez ele
- 5 Nazmiyā āhır-i 'ömrüñdürür aç gözüñi hāy
Tevbeye kıl 'acele muntazır olub ecele

Nazīre 1112

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Düşe dāyim o ki bir hırş ile tül-ı emele
Eyü olmaz düşer anuñla o bir bed 'amele
- 2 Hırşa düşen kişinūñ 'ömri cedel birle geđer
Kesile 'ömri düşer herkes ile bir cedele
- 3 Her düzen nice nice bozıla yine düzile
Şanma kim vara gide bir düzeye ol düzele
- 4 Ehl-i takvāda fenā şöyle gerekdür haqqā
Ki baқа tura beķā 'azmine vaķt-i ecele
- 5 Āhıri nice ola göre ne hıyr eyleye uş
Nazmiyā şerr işe her dem o ki yel gibi yeke

Nev' i dīger der an kâfiye ĩncā mīm revī

1113

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Her vücūd āhır olur çünki mübeddel ' ademe
Her kişi yana düşer yok yire endüh u ğama
- 2 Başlar üzre yaradur meskenet ile bir hoş
Kendüzin ol ki berāber tuta hāk-i kademem
- 3 Hıdmetinde yok ola ger ide bir keç reftār
Gele bir kimsene kim rāst bir ehl-i kereme
- 4 Kāmet ü zülf ü ruḥ-ı yārı emel itmek ile
Niceler kaddini lām eyler ü düşer eleme
- 5 Merve Hakkı sürer ey Nazmī şafası ' ömre
Vara bir yüz süre ol kim harem-i muhtereme

Nazīre 1114

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Mālik-i māl olub ol kim düşe nice ni' ama
Başlar ol zevk ile nüş-ı meye güş-ı neğama
- 2 Devlete ğırre olub ide o kim ğarrāluk
Uğrar āhır eleme düşer o hāl ile ğama
- 3 Düşe bir cāhe cihān şuğlın ide dāyim o kim
Düşer envā' -ı belā ile bilāhad eleme
- 4 Başmaz İblīse uyub rāh-ı ğurūra kademem
Ol ki yeksān olacağın aña hāk-i kademem
- 5 Nazmiyā yāda getür dāyim o hāli var kim
Varıser ' ākıbet ey vāy vücūdun ' ademe

Nazîre 1115

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

506a

- 1 Reh-i ' ışık içre düşen derd ile endüh u ğama
Cân virür gitmege ' âlemde diyâr-ı ' ademe
- 2 Ser-i kûyında revân ' ışık ile cân virmek ile
Ola kim bir gün irem ol gül-i bağ-ı İreme
- 3 Sürer ol serv ü serefrâzuñ ayağına yüzün
Sāyeveş ol ki berāber ola hāk-i kādeme
- 4 Leşker-i ğam çü hārāb itdi vücūdum mülkin
Gideyin bāşum alub ben dağı mülk-i ' ademe
- 5 Nazmiyā zulm idenüñ saña evi ola hārāb
Şanma iflāh ola bu dār-ı cihānda zuleme

Nazîre 1116

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Sen per̄ide olan ol kām̄et ü zülf ile feme
Dilberā dil viren ādem o dem uğrar eleme
- 2 Eyledi hecr-i lebün hāsret ile bağrumı kan
' Işık derdi beni irgördi şoñ ucu bu deme
- 3 Ağlamakdan kara şu indi gözine kalemün
Nār-ı hecrün şıfatın ben ki getürdüm kalem̄e
- 4 Kūyuña ol ki İrem diye revân cân virür ol
Kūyuñı beñzedür isem nola bāğ-ı İreme
- 5 Ne kadar kendine şūret virür ise büt-i çin
Hūs̄n ile cânu mı var öykine ol sen şaneme
- 6 Gördi Nazmī senün ağıyarıla buluşduğunu āh
Cānı cānā anuñ āh uğradı endüh u ğama

- 7 Hükemî tab^ç ola^ç ilm içre şu kim ol hükmi
Cân ile mâyl olur hikmet-i rabb-i Hakeme

Nev'î dîger der an kâfiye incâ nûn revî

1117

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Ol ki meyl eylemeye dehr deyen pîrezene
Hâk bu kim erlük ider^ç ışık ola anı idene
- 2 Ol ki şerr işe yelüb olmaya bir hayrendîş
Türmaz uğrar nice âlâm ile anca mihene
- 3 Ol ki hulkı hasen olub göre halkı bir hoş
Hâk o yüzden yaza dîvânına yüz biñ hasene
- 4 Hüsni-şüretten olur yeg kişiye hulk-ı hasen
Meyl ider her kişi her vech ile hulk-ı hasene
- 5 Nazmiyâ^ç âkıl olana gerek oldur dâyim
Beñzede mevtin añub pîrehenin bir kefene

Nazîre 1118

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Pürhalâvet derüm ol Hüsrev-i Şîrîn dehene
Ki şeker yağdurur ol kânde [ki] gelse sühen
- 2 Bağsa mihr ehli gögüñ mâhı ile encümine
Beñzedür yâr ile pürşevk olan encümene
- 3 Yâd ider yârı leâfetde kad ü had birle
Bâğda her ki nazâr eyleye serv ü semene
- 4 Beni gözlerdi revân bûs-ı lebiyle her an
Kılsa cânâne nazâr kendüni cândan sevene
- 5 Nazmî ol lebleri la^ç lûñ o teni billûruñ
Beñzedür dişlerini luğ ile dürr-i^ç Adendene

Nazîre 1119

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Dil virelden berü sen Hüsrev-i Şîrîn dehene
Dönmüşüm ' ışık ile devründe senün kühkene
- 2 Luṭf idüb olma gel aḡyāra hemdem her dem
Ey perî ādeme baḡ meyli ḡo her Ehrimene
- 3 Naẓar it yoluña cānlar viren üftādelere
Şefḡat it luṭf ile cānā seni cāndan sevene
- 4 Her gün ey māhliḡā mihr-i cihāntāb şıfat
Tāc-ı zer gey yaraşur sen şanem-i sîm tene
- 5 Ḥasretinden lebünün derd ile ḡan aḡlamadan
Naẓminün gözi yaşı döndi ' aḡıḡ-i Yemene

Nev' i dîger der an ḡāfiye ĩncā yā revî

1120

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Şükr k'irdün yine hengāme-yi hemgām-ı deye*
Sürelüm bu demi ḡoş nolsa gerekdür be deye
- 2 ' Ārif oldur elemin çekmemege serd-i deyün
Bezmi germ ide müdāmî düşe ḡoş cām-ı meye
- 3 Şeb-i dey ' ömri uzunluḡıdur ehl-i bezmün
Güş uran ḡāl idinür her dem anı şavt-ı neye
- 4 Sürelüm beḡlugini mest-i mey olub devrün
Biz de hemser olalum bāri nice şāh u geye
- 5 Olalum şevḡ ile gey germ uralum sîneye gey
Naẓmiyā şevḡ-ı mey eyler dili pes şevḡ geye
- 6 Gey yaraşur güzel açar gül-i nesrîn gibi gey
Sîm tenlerü ki şu gülgül benek altunlu gehe

* İÜ./TY 1636/93a

- 7 Ger yaramaz u ger ey gitse gerek her kişi hey
Ne yaramaza alur işbu cihāne od ya eye

Nev' i dıger āfiye bā vaşl-1 --- rā revī
fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1121

- 1 ayr görmez ebedī ol kim uya eřrāra
Vāy eger anları vāıf ide ol eřrāra
- 2 Bir kez idincedürür bir günehi kişi hemān
Başlar andan girü ey vāy āna ol ıřrāra
- 3 Őev-1 cūy olub olur albi řafāda řāfī
Ol ki şu gibi hemīn ' āřık ola dīdāra

506b

- 4 Oıma yazmağ anuñçün gerek olur ki kişi
Bir vara kağıd ile vāıf olur emrāra
- 5 Naźmi meddāhı olur göre kimüñ kim keremin
Mesnedi ola uřuřa ol anuñ hemvāra

Nev' i dıger der an āfiye ĩncā lām arf revī
1122

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Düşe bir derd ile her kim ki digergün āle
İder ol derd ile her demde ol āh u nāle
- 2 Zīsa' ādet āna kim çekmeye yo yire belā
Vara bir āle o kim düşe ferāğ-1 bāla
- 3 Gider elden kiřinüñ devlet ile ibāle
Kimse dayanmasun ol devlet ile ibāle
- 4 Dāyimā sa' yün āna olsun eyā ġāfil āna
Ki ebed düşmeye sen bed yire bed a' māle

5 Şöyle kim Hâk ide bir hâlden āgâh seni
Nazmiyâ sende düş ol hâl ile kı̄l ü qâle

Nazîre 1123

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

1 Düşe bir kimse ki bir özge digergün hâle
Düşemez ol o belâ ile ferâğ-ı bâla

2 Düşüne ' ışkuñ ol esrârına ol kim bir an
Düşe bir hayrete dembeste ola vü qala

3 Uğrevî ğırre ebed fikr iden olmaz t̄alib
Dünyevî bir iki gün devlet ile iqbâle

4 Ola anuñ k' işi telbîs ol İblîs şıfat
Dâyimâ sa' y kı̄lur bulduğımı idlâle

5 Olsa bir an kime hemdem giremez görse anuñ
Nazmi anı getürür medh ile kı̄l u qâle

Nev' i dîġer der an kâfiye ĩncâ mîm revî

1124

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

1 Bir hâlel gelmeden ol kim hâzer ide nâme
Bâ' iş olur aña ol Hâk bu ki ' izz-i tâma

2 Yaramaz fi' lde olmaz hep olur eyülükde
Yaramağ qaşd ide bir kimse ki hâş u ' âma

3 Ne sa' âdetdürür ol kişiyeye kim t̄a' atle
Şâmi şubha çıkara ilede şubhı şâma

4 Şeref-i ' arz-ı muqaddes ile müşerref olur
Her kişi vara yüz sürüye Quds ü Şâma

5 Olmaya hağğa o kim kâyil ol olmaz kâbil
Vech-i ma' kûl ile ey Nazmi ebed ilzâma

Nev'î dîġer der an kâfiye ĩncâ dal revî kâfiye bâ redif vü vaşl dal revî vü hâ vaşl elif redif

1125

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Kûh-ı ġamda ki gelürdi dün ü ġün feryâda
Dembedem hemdem o feryâdı idi Ferhâda
- 2 Āşinâ olur o yâr âh ki her yâda hemîn
Āşinâsını velî hiç getürmez yâda
- 3 'Āşıkuñ âhın alur ol dili âhen her dem
Eşer itmez aña âh eyler eşer pulâda
- 4 Devrümüzde sürelüm bâde şafâsın şâfî
Rûzigâr âh virür ġâkimüzi çün bâde
- 5 Nazmiyâ her biri bir ġûba olurdu 'âşık
Ĥâlet-i 'ışık eşer itseydi eger zühhâda

Nev'î dîġer kâfiye bâ vaşl u ġurûc ĩncâ elif revî vü dâl vaşl u he ġurûc

1126

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Şol leţâfet ki var ol ġûb melek sîmâda
Yokdurur ġayrı güzellerde meger ġurâda
- 2 Olduġı 'âşık-ı pürsüz şıfat rûşendür
Şevġ-i mihr-i mehûñ mihr-i cihânârâda
- 3 Ādemûñ cânı şafâ sürüb ider cândan ġaz
Bir perî peyker ile 'iyş idicek tenhâda
- 4 Bir iki üç ġün içün 'izzet ü mâl u câha
Gerçek erler heves itmez bu yalan dünyâda
- 5 Nazmiyâ ġadre ġarîñ olamaduñ zerre ġadar
Gerçi kim kâmilidûñ şi' rde vü inşâda

Nev' i dı̄ger k̄āfiye bā redif aṣlī vü redif zāyid ĩncā hā revī vü elif redif aṣlı vü dāl redif zāyid

1127

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Ol per̄inüñ reh-i ' ışkında yatur üftāde
Vardur eṣküm gibi bîḥad nice merdümzāde
- 2 Ādemüñ cānı gelür yerine cān ḥazzın ider
Bir perī peyker ile kim ola pehlū sāde
- 3 ' Ālem-i vaṣlına dilber dilesün tek bir cān
Bulunur cān virür ol dem añā biñ dildāde
- 4 Ḥākimüz bāde varur āḥiri çün bāri müdām
İdelüm nūṣ-ı şafā ile muṣaffā bāde
- 5 Naẓmiyā ehl-i riyādur çoğı zāhid geçenüñ
Dām-ı tezvīr añā şol sübha ile seccāde

Nazīre 1128

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Kankı ' aṣıķ kim ide yār ile bezm-i bāde
Lāzum oldur vara yārāmı mübārek bāde
- 2 ' Āşıķa yarı ki rām ola merām üzre müdām
Yoķdur ol dem ebedī nāṣiye yer arada

507a

- 3 Ne sa' ādetdür añā kim giceler şubḥa degin
Ola mihr itdügi bir māh ile pehlū sāde
- 4 Kānde gitse bir iki Ehrimeni biledür āh
Bir perī yüzlü güzel kim ola merdümzāde
- 5 Gün yüzi seyrine her gün varur ol serv-i ḳadüñ
Sāyeveṣ bencileyin nice nice üftāde

6 Yār-ı Naẓmī beni gördükce bilişlük virmez
Yār olur yāde getürmez beni hergiz yāde

7 Ne belādur olasın bir kişünñ hükminde
Başuña buyruğ olub olmasın āzāde

Nev‘i dīger k̄āfiye bā redif vü vaşl ĩncā nūn revī vü vav redif vü he vaşl

1129

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1 Ehl-i dünyāda muḥabbet gümüşe altūna*
Hırşı māl ile qarın olmadurur Qārūna

2 Kişünñ oñması vü oñmaması Ḥaḫdanken
Ḥaḫ bu kim ḫikmet ol isnād-ı hemīn gerdūna

3 Müşkil işdür kişi bir himmet için yüz süriyü
Vara himmet ide bir mimmeti yüzi dūna

4 Her biri kendü çalub kendüzi oynamazdı
Uysa erkān yine düzenlük idüb k̄anūna

5 Naẓmiyā şimdiki devletlüler aşlā baḫmaz
Ġuşşa-yı faḫr ile bir derde düşen maḫzūna

Nev‘i dīger der an k̄āfiye ĩncā yā redif

1130

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1 Çin zülfün k’ulaşıḫdur o ḫaḫ-ı pürçine*
Şan Ḥıḫā mülketidür üleşe mülk-i Çine

2 Her gören yüzünü zülfünle güzel der ne ‘aceb
Küfr bu yüzden ola böyle muḫārin dīne

3 Kıl teraḫḫum nazarın bir kıl o şubḫa kerem it
Kākilün gibi bir üftādeñ olan miskine

* İÜ./TY 1636/93b

* İÜ./TY 1636/93b

- 4 Yüzüñ âyine şol âyine kim ola yüze yüz
Tutmuş ol yüzden o yüz Hâk bu güzel âyine
- 5 Nazmiyâ mâlını bekler şu kadar şağlar kim
Şanki malı bilesine gidecekdür sine

Nev'î dîger kâfiye bâ vaşl u hurûc incâ râ revî

1131

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Virmişüm ' aşık olub ben ki dil ol dilberüme
Kıyarum ' ışık ile yolında bu cām u serüme
- 2 Lebi şevk ile oğurdum dem-i ervâhda çâk
Süre-yi Kevşeri şu gibi revân ezberüme
- 3 İrse yüz sürmege el ayağı tozına anuñ
' İzz ile qonardı efser-i devlet serüme
- 4 Göz gönül rüşen olur rüz u şeb itdükce nazār
Ol yüzi mihr-i münir alnı meh-i enverüme
- 5 Bende ol bendeyüm âfâkda Nazmî ki bugün
' Işık ile cāna qoyub ser virürüm serverüme

Nev'î dîger der an kâfiye incâ nün revî

1132

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Ğam bu devr içre üşer şöyle ki pîrāmenüme
Baķıcağ ğam görünür her yaña pîrāhenüme
- 2 Şöyle itmişdür ihâta beni ğam kim bir dem
Pürgam olur gider elbette gelen meskenüme
- 3 Ğam u ğuşşa şu kadar kim dil ü cānumda durur
Oldurur bâ' iş olan ğāyet-i za' f-ı tenüme
- 4 Ben ki hālî degülem ğuşşa vü ğamdan her dem
Gözlerüm yaşı o yüzden dökülür dāmenüme

- 5 Nazmî bîçāreyi bir hāle koyubdur ğam kim
Virmesün dostlar ol hāli Hūdā düşmenüme

Nazîre 1133

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Kimse hüküm eyleyemez var diyü kılca tenüme
Meger anlar ki nazar eyleye pīrāmenüme
- 2 Dönerüm bezm-i belā içre bir āteşbāza
Şerer-i āh ne dem kim tōla pīrāmenüme
- 3 Devletüm ola müsā' id o şanem sā' idini
Heykel-i sīm gibi tōlar ise gerdenüme
- 4 Gözüme karşı kulağına fısıldar aġyār
Gör nice yüz virür ol dost benüm düşmenüme
- 5 Pāy-i dildāre nişār itmek için Nazmi yine
Dīdeden la' l ile dūr tōldurayın dāmenüme

Nazîre 1134

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Sen benüm girseñ eger bir gice pīrāhenüme
Ferahından şıgamazdı gibi cānum tenüme
- 2 Sen ne dem gitseñ eyā rūḥ-ı revān yanumdan
Şan vedā' eylesen o dem göz göre cānum tenüme
- 3 Güneşi gözle ki her menzil-i vīrānı gezer
Sen de gelseñ nola bir seyr iderek meskenüme
- 4 Ben nice ağlamıyam yār olub aġyār ile sen
Beni ey dost gülinc eylesen düşmenüme
- 5 Nazmiyem bülbülün olub oğurum medḥ-i hezār
Dembedem sen boyı şimşād yüzi gülşenüme

507b

Nev' i dīger kâfiye bâ redif vü vaşl u hurûc u mezîd incâ nûn revî vü kef vaşl

1135

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Cem' olan dilleri bu zülf-i perişānuñda
Habs iderseñ yaraşur çāh-ı zenehdānuñda
- 2 Sāyeveş her gören üftādesi olduğı bu kim
Şīveler var dil alur serv-i hırāmānuñda
- 3 Hīçe şaymazsan eyā yüzi güneş sen beni hīç
' Āşıkuñ zerrece kâdri yoğumuş yānuñda
- 4 Görmedüm ādeme meyl itdügüñi ādemlük
Ey perişān varısa yokdur ola şānuñda
- 5 Tāze cān bulurıdı cānı gelürdi yerine
Öpse Nazmî seni la' l-i leb-i hāndānuñda

Nev' i dīger der an kâfiye incâ nîz nûn revî vü mîm vaşl

1136

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Şol siyeh hāl ki vardur leb-i cānānumda
Ey gönül dāğ-ı cefādur o benüm cānumda
- 2 Ben o cānānuñı kim cān ile sevdüm anuñ
Dāyimā kılsa hayāli nola cā cānumda
- 3 Her gören der ki budur Mışr-ı behā sultānı
Şol melāhat ki var ol Yūsuf-ı Ken' ānumda
- 4 Siper ile sögüdür burc-ı bedende güyā
Görinen dāğ u elifler ten-i ' uryānumda
- 5 La' l-i hāndānı hayāli o nigāruñ Nazmî
Āh kim kaldı benüm dīde-yi giryānumda

Nazîre 1137

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Kıl̄sa cā nola hayāli lebūññ cānumda
Sevmişümdür anı cānum gibi ben cānumda
- 2 Serbeser gözler olubdur seni gözler güzelüm
Görinen dāğlarum bu ten-i ' uryānumda
- 3 Şāneveş zülf-i perīşānuña olmağ maḥrem
Ey perī şān niçün olmaya benüm şānumda
- 4 Beklemez kimse bu ben ḥasteyi illā ki ğamuñ
Her dem oldur bulunan ḫandeyise yānumda
- 5 Nazmiyem cevher-i zātuñ şıfatın ḫüb u laṭīf
Yazmışam nazm-ı dürerbār ile dīvānumda

Nev' i dīger der an ḫāfiye ĩncā nīz nūn evvel revī vü nūn şānī vaşl

1138

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Görsek ol lāle ruḫı gül gibi dükkānında
La' l-i seyr eylemüşe döneridük kānında
- 2 Leb-i ḫandān-ı nigārına taḫassürdendür
' Āşıḫuñ ḫımreti şol dīde-yi giryānında
- 3 Dīde merdüm̄lerinüñ āh ki ḫaldı nazarı
Ol perī şānumuñ ol zülf-i perīşānında
- 4 Āhum irer felege itmez eşer ol melike
Şol yüce ḫaḫıla kāḫında vü eyvānında
- 5 Her perī çehre hayāl ile dil ü cān egler
Nazminüñ ' ālemi var kūşe-yi vīrānından

Nev'î dîger kâfiye bâ redif vü vaşl u vaşl u hurûc u mezîd ĩncâ râ revî

1139

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Cân revân itmege biz cân virürüz yarumuza
Dil fedâ olsa ne cüz'îdür o dildârumuza
- 2 Âh o cânâne bizi cândan idübdür bîzâr
Merhamet kılmamağın nâleyile zârumıza
- 3 Göre gelse o tabîb-i dil ü cân bir dem eger
Şihhat irerdi bu cân u dil-i bîmârumıza
- 4 Dembedem gam virür efkâr olubdur derdâ
Heç-i dildâr bizüm bu dil-i efkârumıza
- 5 Nazmiyâ yâre nişâr eyleyelüm vârumızı
'Aşıkuz çünkim odur lâzum olan varumuza

Nev'î dîger der an kâfiye ĩncâ nün harf revî

1140

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Nâr-ı gamda nazâr idüb dil-i biryânumıza
Yâr gelmez ne 'aceb luğf ile bir yanumuza
- 2 Şâd olub hâtırumuz gamdan olur def' -i küşâd
Yâr şol dem ki gele külbe-yi aHzânumıza
- 3 Kânı ol dem ki irüb 'iyd-i vişâle ol dem
Cânumız 'ışk ile qurbân ola cânânumıza
- 4 Ey kadeh hemdem olub la' l-i leb-i yâre müdâm
Göze göz nice bir odlar yaqasın cânumuza
- 5 Hüsrev-i milket-i nazm olduğumuz Nazmi bizüm
Bilür anlar ki nazâr eyleye dîvânumıza

Nazîre **1141**

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Tîr-i ğam âh ki her demde gider anumıza
Geçdi âh ol elem ü derd-i bizüm cānumıza
- 2 Yanumuzdan ki kesilmez ğam u endūh u belā
Nice gelsün feraḥ ü şevķ ü şafā cānumıza
- 3 urtuluş yok gibi ölünceye dek âh u dirîĝ
Şöyle yapışdı ğam u ĝuşşā girîbānumıza
- 4 Şöyle olduķ ki ğam u ĝuşşadan özge hergiz
Kimsemüz yok ki gele külbe-yi aḫzānumıza

508a

- 5 Nazmumuz nazm-ı dūr ü cevher idüĝin Nazmî
Bilür anlar ki nazār eyleye dîvānumıza

Nazîre **1142**

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Dönemez eyledi derdüñ bizi bir yanumıza*
Raḥm idüb luḫ ile gelseñ nola bir yanumıza
- 2 Özi göynür nazār iden kişinüñ acıĝıla
Firatüñ odına düşen dil-i biryānumıza
- 3 olu üzre lebün öpdürme müdām aĝyāra
ılma cānā bu cefāyı göze göz cānumıza
- 4 arşımızda yüzün öpmek dilese ankı ḫasūd
Āh o şeyṫān gibi asd itmedür îmānumıza
- 5 Diler ol yār-ı demādem ki dōke anumızı
Nazmiyā ol girer eñ soñra bizüm anumıza

* İÜ./TY 1636/93b

Nazîre 1143

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Çarh eger döne döne kılsa cefâ cānumıza
Yeridür k'eylemezüz biz düşüren şānumıza
- 2 Dembedem yıkdururuz 'ırzumızı hırşa düşüb
Göz göre veh girerüz kande ise k̄anumıza
- 3 Derde düşdük heves-i dehre düşüb hırş ile āh
İmdi sa' y eyleyelüm h̄aşılı dermānumıza
- 4 Biz ki āhir ölürüz h̄āk oluruz pes ne için
Muntazır olmayavız ğāyet ü pāyānumıza
- 5 H̄aḡ sözüñ Nazm ile işbātın idüb şebt idelüm
Nazmiyā bu ğazeli defter ü dīvānumıza

Nazîre 1144

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Kız-b-i h̄alt itmeyelüm mü 'minüz ey mānumıza
Tā h̄alel gelmeye ol h̄āl ile imānumıza
- 2 Şādıḡe'l-kavl olalum itmeyelüm naḡz-ı 'ahd
Dāyimü'l-ān turalum 'ahd ile peymānumıza
- 3 Dem virüb dembedem İblīs-i la'īne muḡkem
Tīḡ-i tevḡid ile uğratmayalum yanumıza
- 4 Bizde cem' iyyet-i h̄atır ebedī olmadığın
Kim nazar itse bilür defter ü dīvānumıza
- 5 Mültefit olmayub el ta' nına 'ārif düşelüm
Nazmiyā biz düşiren eyleyelüm şānumıza

Nev' i dīger kâfiye bâ vaşl u hurûc incâ te revî

1145

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Gördüm ey hâşıl-ı ' ömrüm seni tâ şıḥhat ile
Cânuma irdi hoş ânide şafâ behcet ile
- 2 Elemi cânuma geçmişti ğam-ı firḳatüñüñ
Döndi cânâ ol elem ḥazza saña vuşlat ile
- 3 Maḥlab-ı cân odurur kim geçe ' ömrüm cânâ
Ḳapuña yüz süre dâyim ḥapuña ḥıdmet ile
- 4 Umarum senden efendi anı kim ben ḳuluñı
Luḥ idüb gözleyesin bir naẓar-ı şefḳat ile
- 5 Tuḥdı yüz ' izz ü sa' âdet yine Nazmî ḳuluña
Bir naẓar gördi efendi seni tâ devlet ile

Nev' i dīger der an kâfiye incâ mîm revî

1146

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Kimseler söyleşemez âh o Mesîḥâ dem ile*
Her dem eylerdi sühen gerçi Mesîḥ âdem ile
- 2 Yâr önünden geçecek şevḳ ḳılur âh ile dil
Geçirür ' ömrünü hoş dem ü hoş ' âlem ile
- 3 Hoş şafâyile sürer beglüğini devrânuñ
Ol ki şâfî geçe hoş ' işret-i cām-ı Cem ile
- 4 Yüri şâfî meyüñ ayağını elden ḳoma kim
Oldurur başa çıkan devrde def' -i ğam ile
- 5 Pürgül ü ğonçe olur bezm be Nazmî yâruñ
Olıcaḳ her ḥolusı būs-ı ' izâr u fem ile

* İÜ./TY 1636/93b

Nev'î dîger kâfiye bâ vaşl u hurûc u mezîd ü nâ yire incâ râ harf revî

1147

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Bezm pür olsa kebâb-ı ğanem ü bürreyile
İçilür bâde-yi nâb anda nice curra ile
- 2 Ey gönül olma muşâhib ki haķikatsiz olur
Güzelün şol kıatı güzellüğine ğirreyile
- 3 Aldı bu ğuşşa beni ki ol meh-i ğurşîd-i ruğuñ
Âh kim kevkebi alışmadı ben zerreyile
- 4 Hadden aşar baña seng-i sitem urdıķca nigâr
Ķâni' olmaz nideyin âh ki bir kerreyile
- 5 'Âşık-ı şâdık olan 'ışķ yolından dönmez
Nazmiyâ iki biçerlerse dağı irreyile
- 6 Ehrimenlerden eyâ tıfl-ı perî çihre şaķın
Ķurduñ oyunu çu bilürsin nicedür bürreyile

Nev'î dîger kâfiye bâ redif vü vaşl u hurûc u mezîd incâ râ revî

1148

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Alduñ ey dil beni sen bîhude efkâruñıla
Olduñ âh özge belâ şol nice bed kâruñıla
- 2 Senüñ ey dil nice kılmayum elüñden zârı
Zâr idersen beni her dem nice âzâ[r]uñ ile
- 3 Ey dil-i âzâr olan incitme dilefkâr olanı
Acı dil virmek ile bîhude ğüftâruñıla
- 4 Olmaya ol ki uyub ğöz ğöre düşmen sözine
Bozasın dostluğı yok yire bir yâruñıla
- 5 Nazmiyâ ğâşıl olur ğâşılı bir ğâl ânı
Ħâlet iş' âruñıla bağlanan eş' âruñıla

Nazîre 1149

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Hemdem olan senüñ ol la' l-i şekerbâruñıla
Cân şafâsını bulur lezzet-i güftâruñıla
- 2 Serv-i gülzâruñ eyâ serv-i revân cânımı var
Kaddüñe öykine ol şive-yi reftâruñıla

508b

- 3 Cânuma cevr ü sitemlerle irer derd ü elem
Seni ey dost dem kim görem ağıyâruñıla
- 4 Pürşafâdur dili şâfî anuñ ey serv-i revân
Şu gibi şol ki müşerref ola didâruñıla
- 5 Añmaduñ Nazmiyi bir buse-yi şirîn ile çün
Bâri her bâr sevüñ ol la' l-i şekerbâruñıla

Nev' i dîger der an kâfiye incâ nün revî

1150

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

Nazîre

- 1 Gönül al yûri revân şive-yi reftâruñıla
Rûha vir zevk-ı revân lezzet-i güftâruñıla
- 2 Devlet ey hüriveş anuñ ki behişt-i küyuñ
Ola me'vâsı müşerref ola didâruñıla
- 3 Ben gamuñ çekmede iken ne revâdur bu ki âh
Sen şafâda olasın dembedem ağıyâruñıla
- 4 Dembedem döne döne işüm olubdur zârî
Nerd-i ' işkuñda nice bencileyin zâruñıla
- 5 Her neden kim nazaruñda ola cân hazzuñ alur
Nazmi her bâr leb-i la' l-i düerbâruñıla

Der an kâfiye ĩncā nūn revī

1151

fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilūn

- 1 Senūñ ol ĩsñ ü cemālūñ güzelüm ānuñıla
Şöyledür kim saña yok mişl ü bedel anuñıla
- 2 La' l ü dür cānlarımı var ideler cāna baĥş
Şol leĥāfetde bu yüzden leb ü dendānuñıla
- 3 Ĥaĥ bu kim luĥ ile cānbaĥş olursın cānā
Söze gelseñ ne dem ol la' l-i dürefşānuñıla
- 4 Tırduĥı yerde ĥalur serv-i ĥemen ĥayretten
Cilve ĥıldıĥca sen ol ĥadd-i ĥırāmānuñıla
- 5 Dembedem iki gözüm nice bir olam giryān
Dem-i hecrūñde ĥayāl-i leb-i ĥandānuñıla
- 6 Dembedem ĥan aĥıdur iki gözüm iki gözüm
Ĥasret-i vaşluñıla miĥnet-i hicrānuñıla
- 7 Böyle ĥoĥ defter ü dīvān ki senūñ var Nazmī
Seni ĥoĥ ĥoĥ añalar defter ü dīvānuñıla

Nev' i dīger kâfiye bā vaşl u ĥurūc u mezīd ü nā yire elif revī

1152

fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilūn

- 1 İĥtilāĥ ide o kim ĥālib-i dünyālarla
Heves eyler o daĥı zīnete dībālarla
- 2 Şāĥib-i cāh olıñāñ ' ömri günü geçmededür
Baş aĥırdur o döĥinmez ĥurı ĥavĥalarıla
- 3 Cehlden nefsini ĥurtarur oñat ādem olur
Ĥanĥı nādān ki ĥura otura dānālarla
- 4 Mestler bezmine kim düşe bir ayak nāĥāh
Döner ol ' āĥıla [ol] şoĥbet-i şeydālarla

- 5 Nazmiyâ himmet ümidin ide bir dündan o kim
Geçürür 'ömrini yoğ yire temennâlarıla

Nazîre 1153

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Şoĥbet-i gülşen idüb serv ü dilârâlarıla
Gülelüm açılalum gel gül-i ra' nâlarıla
- 2 Okıyub şevĥ ile ebyât-ı Gülistânı tamâm
Virelüm bâğa şeref bülbül-i güyâlarıla
- 3 Sâkıyâ 'işret ile def' -i ğam idüb şâfî
Virelüm câna şafâ câm-ı muşaffâlarıla
- 4 İdüb ol Hüsrev-i ĥüsnüñ leb-i Şîrinini yâd
Virürüz rûĥa ğıda sükkeri ĥalvâlarıla
- 5 Nazmiyâ ĥasret-i la' l-i leb-i yâr ile müdâm
Gönlümüz egleyelüm bâde-yi ĥamrâlarıla

Nev' i dîĝer der an ĥâfiye ĩncâ vâv revî

1154

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Kişinüñ ĥaĥ bu celîs olması bedĥûlarıla
'Ömri geçmekdürür eyvây ki ĥayĝularıyla
- 2 Ehl-i dünyâya muĥârin olamaz ehl-i fenâ
Şaĝlar ĥazĝ idemez nîteki şayrûlarıla
- 3 Baĝlar yaz olıcaĥ virür eşer cennetden
Cûy-ı pürçüş-ı revân ĥâlet ü dılcûlarıla
- 4 Bu cihân içre ĥamu 'âşık-ı didâr olanuñ
Vardurur ülfeti her yüzden aĥarşularıyla
- 5 Delülerle ĥoşulub bîhude gezme Nazmî
Sâkin ol hemdem olub muttaşıl uşlularıyla

Nazîre 1155

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Hâlüm âhir nola diyü haṭ-ı mehrûlarıla
Yürirüm ben qara yazulı bu qayğularıla
- 2 Başdan aşdı yine fettânluğı ah ol şanemün
Baş qoşaldan berü kâkülleri gîsûlarıla
- 3 Gül gibi gönümüz açub yine şevq ile revân
Seyr-i gülzâr idelüm serv ü semenbûlarıla
- 4 Alduğınca ele sâķî ayağı meclisde
Bizi yıqar yürir ol âh ki ṭolularıla
- 5 Bize bûs ile virür ṭoluyı sâķî-yi nigâr
Nazmiyâ içmelü ol şûhı yeri şularıla

509a

Nazîre 1156

- 1 Gördüğümce seni ağıâr-ı siyehrûlarıla
Cânüm ey dost düşer ğamlara qayğularıla
- 2 Cân ü dilden saña ânide güzel ' aşık olur
Seni her kim göre bu çeşm ü bu ebrûlarıla
- 3 Qand-i la' lüne şebîh olduğıün ehl-i dilün
Kandeyise başı hoşdur kamu ṭatlularıla
- 4 Sen ayağ alsañ ele desti saña ṭapu kıılır
Ellerin başına qor ṭapuña yâhûlarıla
- 5 Fikr-i dendānuñıla ṭab' ı ki var Nazmînün
Beñzer ol baḥre o kim pür ola lûlûlarıla

Nev'î dîger der an kâfiye incâ yâ harf revî

1157

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Hemdem olanlar olur mu lebi 'iysiler ile
Ölidür görür olar çün dem-i muhyîler ile
- 2 Bu cihân içre bulur cânı cinân lezzetini
'İyş iden şol lebi kevşer kad-i tubilelerle
- 3 Hâlet-i 'ışk ile Mecnûn olur elbette hemân
Dil virüb hemdem olan şol saçı Leylîler ile
- 4 Görsün İstanbûlı şol hûb-ı melekveşler ile
Görmek isterse o kim cenneti hürîler ile
- 5 Fenn-i nazmı bugün irgürdi kemâle Nazmî
Ki müsâvidür ol ol fende Nizâmîlerle

Nev'î dîger kâfiye bâ vaşl u hurûc u mezîd ü nâyire incâ lâm evvel revî

1158

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 'Âşıkâ karşı güzeller şalınur eller ile
Neylesün 'âşık olan âh bu güzeller ile
- 2 Eyerüz da'vi ile baḥş-i cemâl-i yârı
Her cemâl ile kemâl ile mükemmeller ile
- 3 Eyü varurdu o yâr olmasa aḡyârıla yâr
Yaramaz anuñ o hemdemlügi erzeller ile
- 4 Şemsedür şems-i felek saḡfına kim itmişdür
Şun' -ı naḡḡâşı zerendüd anı şallar ile
- 5 Hâlet-i 'ışkum ebed idemedüm şerḡ ü beyân
Nazmiyâ defter ü dîvân-ı mufaşşallar ile

Nev'î dîġer der an kâfiye ĩncâ nġz lâm evvel revġ mâ ġableŖ-i meksûr

1159

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Dilrubâlar gele çün bir yire bġdiller ile
Güllerüñ bir yire ġalt olmasıdur killer ile
- 2 Dilrubâlarla diler dil mey-i nâb içe müdâm
Ṭab'ı Ŗol ġüb olan ehl-i dile mâyiller ile
- 3 Ne güzeldür ki demâdem kelimât eylesin
Ṭıfl-ı ġâbiller ile ay söze ġâyiller ile
- 4 Mest olub dilden o deñlü idelüm nâle k'ola
Nâlemüz Ŗavt-i ceresveŖ nice ġan ziller ile
- 5 Reh-i 'ıŖıkuñ ġatı müŖkil yeri çokdur Nazmġ
BaŖa çıġmaz ġüm olur 'âŖıġ o müŖkiller ile

Nev'î dîġer der an kâfiye ĩncâ nġz lâm evvel revġ mâ ġableŖ mazmûm

1160

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Seyr-i ġülŖende revân Ŗevġe düŖen ġüller ile
DüŖer ol Ŗevġ ile hemdemlüge bülbüller ile
- 2 Gösterür bâġda ġül birle benefŖe ġazın
Her taraf zeyn olıcaġ nergis ü sünbüller ile
- 3 ġanġı nâdân ki giye egnine bir iki se reng
Ol ne Ŗek bir ġara döner alaca cullar ile
- 4 ġanı dârâb-ı Ŗıfat Ŗol nice Ŗâġibdârât
Varıdı anca nökerlerle nice ġullar ile
- 5 'ArŖa-yı nazmda kimdür geġebilen önüne
Nazmi kim ṭab'-ı semenden ġoŖa öñdüller ile

Nazîre 1161

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Bâğda câm içelüm diller açub güller ile
Olalum nağme serâ şevk ile bülbüller ile
- 2 Cân şafâsını bulub 'ömr-i ebed kesb idelüm
Câm içüb şol lebi gonçe şacı sünbüller ile
- 3 Bir iki üç güne dek meclis ulaşduralum
Şol yüzi gül şacı sünbül beñi fülfüller ile
- 4 Hüsni meydânına başdı kadem ol şâhsuvâr
Esb-i nâzi yeridür ger қоша öndüller ile
- 5 Nazmiyâ çün zulemât içre olur âb-ı hayât
Dilber örterse nola la' lini kâküller ile

Nazîre 1162

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Varalum gülşene gel sen gül açıl güller ile
Bende demsâz olayın şevkuña bülbüller ile
- 2 Zer beneklerle seni görsün eyâ sîm beden
Görmeyen serv-i serefrâzi kızıl güller ile
- 3 Zülf ü haţtuñla güzel şafha-yı haddüñ beñzer
Hüb-ı mecmu' aya kim zeyn ola sünbüller ile
- 4 Hüsni meydanı senüñdür bugün ey şâhsuvâr
Қоша gör nâz-ı semenden yüri öndüller ile
- 5 'Ömr uzunluğıdurur Nazmi-yi miskine güzel
Seyr kıлмақ seni bu zülf ü bu kâküller ile

509b

Nev'î dîger kı̄fiye bā redif vü vaşl u ħurūc u mezīd ü nāyire ĭncā nūn revī elif redif

1163

fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilūn

- 1 Kankı dānā ki ħura otura nādānlarıla
İns-i üns eylemedür ħāşılı nādānlarıla
- 2 Kişi 'ālemler ile olsa muķārin her an
Dembedem eylese 'ilmi kelimāt anlarıla
- 3 'Ārif oldur ki ķarīn ola sebūk ruĥlarıla
Hemnişin olmaya bir laĥza girān cānlarıla
- 4 Başına buyruĝ olub olmasa bir ķulluķda
Hemdem olsa kişi şol başına sultānlarıla
- 5 Cümle nazm ehline bildürür oñat ķudretini
Nazmi baĥş eyleyicek defter ü dīvānlarıla

Nazīre 1164

fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilūn

- 1 Edicek şoĥbet-i mül gül gibi cānānlarıla
Kesb ider zevķ u şafālar dil ü cān ānlarıla
- 2 Her güneş yüzlünüñ öñine düşüb gülşende
Sāyeveş şalinalum serv-i ħurāmānlarıla
- 3 İki fettān gözi cān āfetidür cānānuñ
Nic'ola ħālümüz āh ol iki fettānlarıla
- 4 Ehl-i iĥlāk adı Mecnūna olınmaz iĥlāk
Gerçi insi ķodı üns itdi o ħayvanlarıla
- 5 Nazminüñ ħab'ı ħayāl-i leb ü dendānuñıla
Beñzer ol baĥre pür ola dūr ü mercānlarıla

Nev'î dîġer deran kâfiye ĩncâ vâv revî

1165

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Serv-i sîmînlere her dil ġad-i mevzûnlarla
Cân ile t̄alib olur aġırđ altûnlarla
- 2 Eyledi ' ışġ ile Mecnûn beni bir Leyli cemâl
Göz göre gözleri siġr eyleyüb efsûnlarla
- 3 Olalı ' ışġ ile Mecnûnı o Leylî ġüsnüñ
Gezerüm her yaña vâdîleri hâmûnlarla
- 4 Her ne maġşûd idinürseñ görürüz ' aksin anuñ
Bilmezüz neyleyelüm ġâl-i diġergûnlarla
- 5 Nazmiyâ bir güzelliük kim ola şâmı ' âlî
Ķatı alçaġdur enîs olmaġ aña dûnlarla

Nev'î dîġer derân kâfiye ĩncâ yâ revî

1166

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Nâzenînüm o cebîninde olan ġinler ile
Göz göre ġışm yüzinden görünür kinler ile
- 2 O yüzi gül ' acebâ sünbül-i müşġinlerini
Hemdem itmek ne dem ola dil-i miskînler ile
- 3 Yine bir şâm-ı vişâl içre meşâm-ı cânı
Yâr ġoş bû ide mi sünbül-i müşġinler ile
- 4 Dil-i ' uşşâġ bulur câna şafâ her resme
Naġş-ı zîbâyı dilâ rây-ı nigârînler ile
- 5 Dilberüñ ' ışġını dilde o kim idinmeye dîn
Nazmiyâ olmayasın hemdem o bîdînler ile

Nev' i dīger k̄āfiye bā kayd u vaşl ĩncā dāl revī rā kayd ü hā vaşl

1167

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Şūfi kim fikri ola zerde ḥayāli zerde
Döndürür ol ğam anuñ rüyını reng-i zerde
- 2 Āh u vāh olur işi güci demādem dün ü gün
Mübtelā ola o kim bir ğam ile bir derde
- 3 İhtiyāc özge belādur o belāyile Ḥüdā
Kulların itmeye muhtāc ebedī nāmerde
- 4 'Ākıbet çünki ölümdür bir elemdür oña āh
Kurtuluş yokdurur andan ebedī bir ferde
- 5 Nazmiyā ' ışka düşen kim ğam ile derde düşer
Eşk-i germiyle hemİN başlar ol āh-ı serde

Nev' i dīger k̄āfiye bā vaşl u ḥurūc ĩncā mīm revī

1168

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Ādemīlük olıcağ luṭf ile bir ādemde
Her gören luṭf ile meddāhı olur 'ālemde
- 2 Aña kim göstere yüz devlet-i dünyā anuñ
Gözi dīnārıla her gāh olur dirhemde
- 3 Göremez hiç gözi şevk ile şadı yüzini
'Ömri anuñ ki geçe hep elem ile ğamda
- 4 Dil ü cānına kimüñ k'de eşer derd ü elem
Āh ile nāliye başlar dün ü gün her demde
- 5 'Ālemüñ devlet ü cāhına düşen ma' nide
Nazmiyā bir ğam ile derde düşer 'ālemde

Nev'î dîġer der an kâfiye ĩncâ nûn revî

1169

fe' ilâtûn fe' ilâtûn fe' ilâtûn fe' ilûn

- 1 Çüb-ı ġam đarbı ne dem kim ola ey dil sende
Olur anuñ bir ucı āh ki ol dem bende
- 2 Gül gibi gülüb olur kesb-i şafāda şāfī
Dembedem şavt-ı belābil işiden gülşende
- 3 Pürsürür olub o kim eyleye bir dem bir sūr
Göresin bir dem olur mātem ile şivende
- 4 Hadd-i imsāk olan isrāf ki var pes olur ol
Vārımı varub o yok yirlere şarf idende

510a

- 5 Baġrı katı olanuñ ġalbine k'itmez eşer āh
Olmaz ol suhtelük ey Nazmi meger āhende

Nev'î dîġer kâfiye bā vaşl u ġurûc u mezîd ü nâ yire ĩncâ rā revî

1170

fe' ilâtûn fe' ilâtûn fe' ilâtûn fe' ilûn

- 1 Alnuña beñzeyemez mäh-ı münevverlükde
Āfitāb öykinemez yüzüne enverlükde
- 2 Şöyle terdür tenüñ ey rûġ-ı revānbaġşum kim
Döyemez pîrehenüñ şikletine terlükde
- 3 Pîrezen dehrüñ o kim meyl ile maġlûbı ola
Yokdurur ġayreti anuñ nesi var erlükde
- 4 Hıyra meyl itmeyen a' yānuñ olur maġbûlı
ġankı kes kim ola şeytānlıġ ile şerlükde
- 5 Fenn-i nazmüñ ki Kemāliyle bugün Şeyġidürür
Nola bu Nazmî Ferîd olsa sühenverlükde

Nev'î dîġer kâfiye bâ vaşl u ġurûc ĩncâ bâ revî

1171

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Ğonçenüñ cânımı var beñzeye cânâ lebüñe
Sîbine **yürek** ile öykine ya ġabġabuña
- 2 Ğün gibi her ġün olur vaşluña rüşen dil
Kevkebi ol ki ġarîñ ola senüñ kevkebüñe
- 3 Sürer izüñ tozına yüz ġaġarât-ı eşküm
Reşk idüb başmaġuñ altunda olan kebkebüñe
- 4 Nüş-ı cām-ı mey iderken seni ġören şāfî
Eyler ey şüh şafâyile nazār meşrebüñe
- 5 Mey ü maġbûbsuz aşlâ olamaz ve'l-ġaşıl
Gire her kim ki ġelüb Nazmi senüñ mezhebüñe

Nazîre 1172

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Bîtekellüf leb urur cām ki cânâ lebüñe
Cānum acır senüñ ol ġal ile ol meşrebüñe
- 2 Bûsı her mürde dile irġörür ânîde ġayāt
Āb-ı ġayvān dîmek anuñla münāsib lebüñe
- 3 Beñzedür luġf ile şeftāluya sîb üstinde
Nazār iden lebüñ altında ġüzel ġabġabuña
- 4 Siġr bilsem zer iderdüm ten-i zerdüm fi'l-ġāl
Tâ o ġāl ile ġoyayduñ beni cânâ cebüñe
- 5 Nazmi itmişdüñ o ġoş zāta ta' allük ezeli
Cevher-i rüh ġulül eylemeden ġalebüñe

Nev'î dîger kâfiye ĩncâ tâ revî

1173

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Minettüm cāndan efendi budurur ĥazretüñe
Ki ĥabül eylesin ben ĥuluñı ĥıdmetüñe
- 2 Yine rüzı ide mi rüz-ı vişāluñ baña āh
Beni şol düşiren ey mäh şeb-i firĥatüñe
- 3 Cān ĥatar cāna lebüñ sözde demādem cānā
Cān heves itdügi her dem odurur şoĥbetüñe
- 4 Ĥatm olubdur be güzel sende bugün ĥüsn ü cemāl
Bu leĥāfetde hey aĥsente senüñ behcetüñe
- 5 Sözi güyā ki gelür luĥf ile cānā cāndan
Her ne dem başlasa bu Nazmi senüñ midĥatüñe

Nev'î dîger kâfiye bâ vaşl u ĥurüc u mezîd ü nâyire ĩncâ cîm revî

1174

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Dilberüñ dil nice reşĥ itmeye ferrācesine
Ki şarılur anuñ āh ol ten-i zībācesine
- 2 Ĥaddi ĥaĥtı o mehüñ ĥüb kitāb-ı mişbāh
Āyet-i nūr oĥur ol kim baĥa dībācesine
- 3 Seyr kıлмаğa serāyinde o şāh-ı ĥüsni
Rüz-ı şeb mihr ile meh nāzır olur bacesine
- 4 Ĥār ĥār ile görüb baĥsa nola yüzüme yār
Meyl ider tıfl çü her nesnenüñ alacasına
- 5 Ol perî künc firāĥında bu Nazmî görüb
Didi dīvāne ne düşdi yine tenhācesine

Nev'î dîger kâfiye ĩncâ dal revî

1175

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Dilber oldur ki vefâyile dildâdesine
İtmeye cevr u cefâ ' aşık-ı üftâdesine
- 2 Cân virür ehl-i şafâ luḡ yüzinden şâfî
Âh o cânânenüñ ol la' l-i lebi bâdesine
- 3 Kûy-ı yârı ki muḡîḡ oldu firâvân-ı eşküm
Döndi ol ḡâl ile ol baḡr-i muḡîḡ adasına
- 4 Her gören bâḡda ' âlî naḡar eyler serve
Kâmet-i dilberüñ ol bende-yi âzâdesine
- 5 Beni ref' eyler idi ḡâkden eflâke o mâḡ
Naḡmiyâ bir naḡar itse bu ben üftâdesine

Nev'î dîger kâfiye ĩncâ râ revî

1176

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Eşk-i çeşm ile gelen ḡanlu cigerpâresine
ḡükm ider her naḡar iden dilimüñ yâresine
- 2 Dilberüñ nice bulam vuşlatınuñ çâresini
Meyli yok çünkim anuñ ' aşık-ı bîçâresine
- 3 Bîḡarâr olduḡumı zülfi hevâsıyla görüb
Ol ḡümâ didi be miskîn yine âvâresine
- 4 Eyler İblîs şıfat göz göre telbîs aḡyâr
Her ne dem kim gire ' uşşâḡ u nigâr arasına
- 5 Naḡmiyâ her dem âçar def' i ḡöñül ḡarasını
ḡıl naḡar her püserüñ ḡaşı ḡözi ḡarasına

Nev'î dîger kıfıye ĩncâ ze revî

1177

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Meyl ider her kışı çün her Őanemũn tazesine
Seni kim sevmeye sende Şanem-i taze sine
- 2 Tutsa bir gül gibi gũŐ ah o nigâr-ı gũlrũh
Şavt-ı bũlbũl gibi ' uŐŐakınınũn avazesine
- 3 Ol güzeller Őehinũn hũsni zekâtını umar
Ki tolar sâyil-i eŐkũm der ü dervâzesine
- 4 ' AŞıka cevri ü cefâ halkını bĩhad ki deme
Nazar eyler nice kez nâz ile endâzesine

510b

- 5 Vaşf-ı la' lũn de ki dīvân yaza cânâ yaraşur
Nazmi cân riŐtesini Şarf ide Őirâzesine

Nev'î dîger kıfıye ĩncâ lâm revî

1178

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Beňzer ol hũrĩveŐũn haddi cinân lâlesine
Câbecâ dũr gibi der anda anuň jâlesine
- 2 Göze göz Şol kıya baqıŐlarıla aldı beni
Düşdi dil bir güzelũn yine gözi alasına
- 3 Bũlbũli olduđımı ' aŐıkınuň ol yũzi gül
Ne bilür gül gibi gũŐ urmayıcaq nâlesine
- 4 Döndi cânumdaki dâđ-ı ğamum ol cânânuň
Tâb-ı tebden lebi üstindeki tebhâlesine
- 5 Nazmiyâ döndi meh-i bedre yũzi maħmũduň
Çevresinde hať-ı Őebrengi anuň hâlesine

Nev'î dîger kâfiye ĩncâ mîm revî

1179

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Mu' cize ma' cendürler haṭunıñ nâmesine
Varsa sihr okunubdur o haṭuñ hâmesine
- 2 Sevdigüm bilmek için ol şeh-i hûbân âḥir
Âh şâhum yazayın evvel-i sernâmesine
- 3 Reşk ider mihr o mehün şevk yüzinden gâyet
Şol serâser gül-i zer nakş olınan câmesine
- 4 Sırr-i ' ışkuñ ebedî keşfi degüldür mümkün
' Âlemün ' âlim-i bîmişline ' allâmesine
- 5 Nazmiyâ cümle-yi hengâmı hevâyile geçer
Sûk-ı ' ışkuñ o ki sevķ olına hengâmesine

Nev'î dîger kâfiye ĩncâ nûn revî

1180

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Şanma dil ġayrilerün meyl ide cânânesine
Anuñ olmaz heves ol hâl ile cânânesine
- 2 Dembedem karşıña zârı iderisem nola kim
Sende bir ' âşıkı zâr idici cânânesine
- 3 ' Ömür dörbüsi budur ' ömre zarar âh bu der
Sen nigâruñ baķa zülfinde o kim şânesine
- 4 Ey perî gelmez iseñ hücreme âdemlük idüb
Varma bâri gele her Ehrimenün odasına
- 5 Nazmiyâ neylesün âdem o peri baķmaz âh
Nazar-ı luṭf ile ben ' âşık-ı dîvânesine

Nev' i dīger kāfiye ĩncā nūn revī

1181

fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilūn

- 1 Ol ki ol serv-i kadūn düşebile sāyesine
Reşk ider şems o sa' ādetle anuñ pāyesine
- 2 Beñzedür aya o gün yüzlü nigāruñ her kim
Nażar ide o güzel ellerinūñ ayasına
- 3 Her gören seyrede ol şāhsuvār-ı hūsnūñ
Reşk ider atı öñünce yūriyen yayasına
- 4 Güni gül āşūfeden yuķaru her gün seheri
Jāleden taşlar ile tūtar avuc ķayasına
- 5 Nażmi sertāc idinürse nola hāk-i pāyūñ
Eyler elbette ta' allūķ kişi sermāyesine

Nazīre

1182

fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilūn

- 1 Sürüdüb ol ki serin aldı eli ayasına
Döndi şol hāceye kim el ura sermāyesine
- 2 Yüzi yāruñ ki güne ķaşı hilāle beñzer
Beñzedür aya baķan nāzūk eli ayasına
- 3 Zīsa' ādet ki görür gün yüzün anuñ her gün
Tūtmuş iķbāl yüz ol vech ile hemsāyesine
- 4 ' İzz ü devlet ne sa' ādet ki müsellemler olmuş
Ol şehūñ atı öñünce yūriyen yayasına
- 5 Ol şehūñ pāyine şol bende ki Nażmī süre yüz
Ben de ol yüzden anuñ reşk iderüm pāyesine

Müreddef der kâfiye müreddef be yâ nûn revî

1183

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Dür gibi der ki gelür la' l-i nigârîn üzre*
Bir habâba döner ol bâde-yi la' lîn üzre
- 2 Zülfi dildârûñ o ruhsârı kenârındaki var
Dâldur şanki yazılmış ola ol dîn üzre
- 3 Dilberûñ dil haţ ü zülfünden ebed ayrılmaz
Yüz sürer turmaz o her hîn-i reyâhîn üzre
- 4 Beni gördükce nigâr alnını çin itmezdi
Baña ol yüzden eger olmasa ol kîn üzre
- 5 Nazmiyâ yolu ile himmet iderdi erkân
Olsalar şimdi ol evvel olan âyîn üzre

Nev' i dîger der kâfiye müreddef bâ elif dal revî

1184

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Āh o cānān beni bir buseyile yād itse
Cāna cān kıtsa gelüb vaşl ile dilşād itse
- 2 Hecr ile oldı gönül guşsa vü gamdan virān
Vaşl ile luţf u kerem eylese ābād itse
- 3 Āb-ı vaşl ile söyindürse ya hecr āteşini
Yāhud öldürse beni hākimi berbād itse

511a

- 4 Āşināluķ idüb itse beni hoş luţf ile yād
Redd idüb kendüden aġyārımı hep yād itse
- 5 Vaşl ile şādluķ bend-i ġam-ı hicrāndan
Ol efendi nola Nazmî kılın āzād itse

* İÜ./TY 1636/94a

Nev'î dîger kıfıye ĩncâ nız dâl revî

1185

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Ey cihân cāhına mağrūr ölümün yād eyle
Zulm ile elleri ayıklama hey dād eyle
- 2 Zülme göz göre el uzatma ki ayaqlana el
‘Adl ü dād ile yıķık dilleri ābād eyle
- 3 Faķr ile müşkil olur el eline baķmaķ hāy
Añı var ey elüñe rızķ giren yād eyle
- 4 Kılma muħtāc ķuluñ kimselere ya Mevlā
Ben ķuluñ ol elem ü ğuşşadan āzād eyle
- 5 Tap tapusına tapu ķıl varub ehl-i cāhuñ
Nazmiyā tap özün ol miħnete mu' tād eyle

Nazıre 1186

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Beni yārāb elem-i 'ıřķ ile mu' tād eyle
Anuñile dil-i vırānumı ābād eyle
- 2 Baña 'uķbā ğüci ğüc olmamağıçün yārāb
Rüz-ı rıħletde ğam-ı 'ıřķı baña zād eyle
- 3 Şan' at-i 'ıřķı ğönül başa iletmekse murād
Şan' at-i 'ıřķda gel Őıve-yi Ferhād eyle
- 4 Ola kim kār ide ol Hüsrev ü Őırın dehene
Turma Ferhād gibi nāle vü feryād eyle
- 5 Sevme Şimdengirü hercāyi ğüzeller Nazmı
Bu hevā vü hevesi ħāřılı berbād eyle

Nazîre 1187

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Āteş-i ' ışk ile hāk olmağı bir yād eyle
Heves-i gayri gönül gül gibi ber yād eyle
- 2 Yārab ol servüñ ayurma ebedî ' ışkından
Bu hevâyile benüm hākümi berbād eyle
- 3 Kād ü zülfi hevesidür çü belā üzre belā
Cān vir ey dil bu belāda bir eyü ad eyle
- 4 İtdi devrün ğamı ey pîr-i muġān baġrumı kan
Kādedür meykede yolu baña irşād eyle
- 5 Cām ile gül gibi meclisde nigāri açā gör
Sākīyā anuñ ile rūhumuzı şād eyle
- 6 Zīb ü fer yād ider olduñ çün o dilberde dilā
Turma ol şevk ile her dem yürü feryād eyle
- 7 Kaşı gözi seni kul itdüğine olmağa naş
Nazmiyā virdügi nün ile hemān şād eyle

Nazîre 1188

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Hālümü serv-i kadün hecri ile yād eyle
Bendeñi bend-i belādan begüm āzād eyle
- 2 Ān-ı hüsnuñ baña bir ān güzel seyr itdür
Anuñ ile dil-i ğamgīnünñi bir şād eyle
- 3 Dāl zülfünle elif kaddünñi seyrān itdür
Gel güzeller arasında bir eyü ād eyle
- 4 ' İyşümi telh kılub işümi āh itdi ğamuñ
Hüsrevā gel leb-i Şirīnünñ ile dād eyle
- 5 Dehenün hecri ile tutdı revān rāh-ı ' adem
Ġuşşanı Nazmiyā ey reşk-i perī zād eyle

Nev' i dīger kâfiye incâ rā revî

1189

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Yüri zâriyle özün karşısına zâr eyle
Sevdüğün ey dil o dildâruña izhâr eyle
- 2 Hâlet-i ' ışk ile bildür aña keyfiyyetüni
Var o dildârı dilâ vâkıf-ı esrâr eyle
- 3 Ben ü sen Leyli vü Mecnûn dîvâne şıfat
Yâre bu nev' a gönül bir iki güftâr eyle
- 4 Varasın yüz süresin sen ki der-i yâra gönül
Cân metâ' ını aña pîşkeşi ihzâr eyle
- 5 Nazmiyâ ger gele senden yaña cânân sen anuñ
Ayağı tozına cân naqdini işâr eyle

Nev' i dīger kâfiye incâ nûn revî

1190

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Şem' ile ey dil idüb şevk-i firāvân bu gice
Sende yân dilden olub sûz ile giryân bu gice
- 2 Şubha dek şem' gibi yanaşalum göynegümüz
Olalum şevkde gelsün berü yârân bu gice
- 3 Sûziş ' ışk ile bir şevk idelüm kim andan
Ola pürşevk turub şem' -i şebistân bu gice
- 4 Bildürüb bezmde yârân ile hep neydüğümüz
Olalum birbirimiz şevkına nâlân bu gice
- 5 Bezm-i yârândan eyâ Nazmi cüdâ düşmüşidüm
Üşdi pes başuma ğam bihâd ü pâyân bu gice

511b

- 6 Oldı ol vaḥṣi gāzelüm baña miḥmān bu gice
Şank' esed burcuna geldi meh-i tābān bu gice
- 7 Geldi çün bezme o meh şevḳ ile sāḳī yeridür
Göklere irer ise na' ra-yi mestān bu gice
- 8 Her ḳadeḫ k'aldı leb-i la' line cānān sāḳī
Buldı şāfī hele anuñla şafā cān bu gice
- 9 Şevḳ-i şem' -i ruḫı vü zevḳ-i mey-i la' li ile
Bezmi pürnür u sürür eyledi cānān bu gice
- 10 Nazmiyā mürde dilün yerine geldi cānı
Ol perī gelmek ile da' vete pinhān bu gice

Nazīre 1191

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 İçdi meclisde baña bir ṭolu cānān bu gice
Eyledi şevḳ-i tamām anuñla cān bu gice
- 2 Bezme ḫoş şevḳ-i tamām irse nola kim bezme
Gelüb aḫşamladı çün ol meh-i tābān bu gice
- 3 Şem' veş ḫande idüb gāḫ u gehī girye ḳılub
Cūşa geldi o mehün şevḳına yārān bu gice
- 4 O semenber o gül endām u o ḡonca dehenün
Bezmimüz oldu ḳudümiyle gülistān bu gice
- 5 Dil-i tārīkimüz olsa nola Nazmī rüşen
Geldi çün meclise ol şem' -i şebistān bu gice

Nev' i diġer der ḳāfiye mücerred incā rā revī

1192

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Bād kim yañadan ṭurmaz eser döne döne
Varur ol gerdiş-i gerdündan eşer döne döne

- 2 Kimi olursa bu devrān nice zārī birle
Nerd-i ğamda ōñucu zār idiser dōne dōne
- 3 Rūzigāruñ eleminden bir eſerdür her dem
Toz kıoparmağla kıasırğa ki dōner dōne dōne
- 4 Āteſ-i ‘iſık ile pürsüz olan ‘aſıķ var
Rūz u ſeb ſevķe gelür ſems ü kıamer dōne dōne
- 5 Nazmiyā ‘aſıķ olan devrde dolab ſıfat
Nāle vü zār ile gözyaſı dōker dōne dōne

***Nazīre* 1189**

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Bād kim her yañadan tırmaz eser dōne dōne
Rūzigāruñ ğamını yād ider dōne dōne
- 2 Yārdan yārı bu devrān ayırub elden ele
Bir ſapan kıayası mānendi atar dōne dōne
- 3 Düşe tıra kıaçar a‘ dā iſidüb na‘ ramı ſan
Bād öñünce ğas ü ğāſāk gider dōne dōne
- 4 Tīſe-yi cevri keser ‘ömrümi yāruñ tırmaz
Matkıab-i miğneti bağrumı deler dōne dōne
- 5 İtse ol serv-i revān seyr-i ğülistān ezhār
Düşer ayağına yüzünü dōſer dōne dōne
- 6 Ğubſ ile beñz-i kemīn ſekl-i ğasūda meymūn
Eller anı üſüben tōpa diker dōne dōne
- 7 Nazmiyā meclis-i dilberde demādem ağyār
Delü fıſek gibi dolayu gezer dōne dōne

Nazîre 1190

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Şevk ile hüsnuñe kıılmağa nazâr döne döne
Tolanur küyuñı şems ile kamer döne döne
- 2 Şubha dek bister-i ğamda göremez h̄ab gözüm
Ura mı fikr ü hayâlüne giceler döne döne
- 3 Raķş ile döndi çü fânūs-ı hayâle cismüm
Şem' olub dil anuñ içinde yanar döne döne
- 4 Eşk-i ğaltānum olub şu gibi her yaña revān
Yüzünü h̄āk-ı reh-i yāre sürer döne döne
- 5 Nazmiyā sākı-yi meclis idüb ihsān-ı tamām
Tolularla bize hürmetler ider döne döne

Nazîre 1191

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Tolanub küyuñı ' aşık ki gezer döne döne
Ol şafâyile vefā zıkrin ider döne döne
- 2 Haşre dek merkadümün her giyehi ey yüzi gün
Güneyik gibi saña yüz tıtsar döne döne
- 3 Kadün üftādesidür bencileyin kim her gün
Sāyeñ ey serv-i ayağuña düşer döne döne
- 4 Zülfüne beñzemegin şevk kılub her tāvus
Cilve-yi nāz ile cevlānlar ider döne döne
- 5 Bāğ-ı küyuñ tolanur şiddet-i şavt ile ' adüv
Şankim ey dost çaķıldıķdur öter döne döne
- 6 Katre-yi eşk ile Nazmī tolanur dāyireñi
Şank'idüb reml-i ' alī noķta döker döne döne
- 7 Cāma h̄ab içre sürer cānı şafāsın giceler
Ol ki cānānını pehlüya çeker döne döne

Nev' i dīger kāfiye bā vaşl incā rā revī vü yā vaşl

1192

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Gün ki her gün tolanur işbu yeri döne döne
Mihri yüzünden ider hoş nazarı döne döne

512a

- 2 Vardurur varısa mihri eşeri gönlinde
Güneyik kim güne eyler nazarı döne döne
- 3 Şol hevā ehli olanlar aña döner ki hevā
Her dem āvāre ider zerrelere döne döne
- 4 Şarınur şarığını başına her kim ki büyük
Çeker ol uzadıya derd-i seri döne döne
- 5 Hüküm ider ki dile gam kâh-ı feraḥ Nazmî şan
Birbiriyle şavuşur iki çeri döne döne

Nazîre

1193

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Çerḥa kıoysa nola mihrüñ kâmeri döne döne
Kim ider küyuña her şeb güzeri döne döne
- 2 Cüş idüb ' işkuñıla girdi semā' a girdâb
Yüz tütüb göklere eyler nazarı döne döne
- 3 Bâd girdi eşer gerd-i rehüñ rakşa kıoyar
Tozıdur şöyle ile ki her rehğuzeri döne döne
- 4 İki taş alub ele kendümi tırmaz dögerin
Āsiyâlar gibi şâm ü seḥerî döne döne
- 5 Nazmiyâ mâh-ı felek ' azm kılub her tarafı
Şeh Süleymân gibi eyler seferi döne döne

Nazîre 1194

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Seyr kıлмаğa alnı qameri döne döne
Günde toquz tolanur çarh yeri döne döne
- 2 Qâmetüñ yâdına serv-i çemen urmazdı semâ'
Almasa bād-ı şabâdan haberi döne döne
- 3 Qad-i mevzûnuña öykündüğü için şimşâd
Yondı şehrûñ anı çırıkçıları döne döne
- 4 Halka-yi zikre girer şûfi semâ' ile tırub
Kendüne vây ki virür derd-i seri döne döne
- 5 Nazmiyâ gam çeken ancak seni şanma ki felek
Hâk idübdür gam ile niceleri döne döne

Nazîre 1195

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Her cerîde saña k'eyler nazarı döne döne
Medh ider hüsn ile hep sen püseri döne döne
- 2 Şevk-i mihrüñle k'olam ben yine bezmüñde senüñ
Raqs ide toprağımıñ zerrelere döne döne
- 3 Ey perî şem' -i ruhuñ şevkine pervâne-yi dil
Yandurubdur nice kez bâl ü perî döne döne
- 4 Yâr dülbendini çok şardı bugün şöyle ki âh
Virdi dülbendi aña derd-i seri döne döne
- 5 Her nefes Nazmi ney-i nâleyile küyuñdan
Mevlevîler gibi eyler güzeri döne döne

Nazîre 1196

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Dil diler kim vara seyr-i ruh-ı dildâre düşe
Bülbül-i zâr şıfat ' âlem-i gülzâra düşe

- 2 Gice vü gündüz olur ʿömri şafāda şāfī
Şol gönül kim vara ol zülf ü ruḥ-ı yāre düşe
- 3 Oldı pür yine hevāyile ḥabāb-ı meyvār
Şöyle beñzer ki bu gönüm yine āvāre düşe
- 4 Ter gülāc üzre gülābe döner ol cānānuñ
Dür gibi derleri kʼol laʿ l-i şekerbāre düşer
- 5 Zār olub her dem olur cevr ile cāndan bīzār
Şol gönül Naẓmi ki bir yār-ı cefākāra düşer

Nevʿi dīger der an ḳāfiye incā nūn revī
1197

feʿ ilātūn feʿ ilātūn feʿ ilātūn feʿ ilūn

- 1 ʿĀşık olub oña bir ʿışık ile dīvāne düşe
Ḥāl olub aña o kim dembedem efgāna düşe
- 2 ʿĀḳıl oldur ki ebed virmeye dünyāya gönül
Şöhreti meyl ü heves itmeye dīvāne düşe
- 3 Devlet anuñ ki ebed ḳomaya ʿadli elden
Ol kim anuñ yolu bir cāh ile ʿünvāna düşe
- 4 Bezm-i nādāna düşüb ola bir ehl anda ki zār
Aña beñzer oña bir berr ü beyābāna düşe
- 5 Luṭf-i Ḥaḳ olmamağ olmaz aña her gāh ḳarīn
Naẓmiyā her dem o kim ḳırʼāt-ı Ḳurʼāne düşe

Nevʿi dīger der ḳāfiye müreddef bā elif incā nūn revī
1198

feʿ ilātūn feʿ ilātūn feʿ ilātūn feʿ ilūn

- 1 Ğam gelür şöyle ki her laḫza vü her an kişiye
Getürür nice nice derd-i dil ü cān kişiye
- 2 Bu cihānda dün ü gün döne döne dembedem āh
Ḥadden artuḳ degül eksik ğam-ı devrān kişiye

- 3 Dünyede andan ulu derd ü belâ olmaz ebed
Kara tağlarca durur bir çuru bühtân kişiye
- 4 Yokdurur şöyle ki var degme keşide şimdi
Kim ide rahm kılub luğ ile ihsân kişiye
- 5 Nazmiyâ añalum ol hâli demâdem ki ecel
Gelicek virmez emân âh ki bir an kişiye

512b

Nev'î dîger der kâfiye mücerred incâ râ revî

1199

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Tatalum cām dil egler leb-i dilber yerine
Cāmı kim egleye ol rûh-ı muşavver yerine
- 2 Dilde yer eylemeyin diler iseñ hancerüñe
Dilemezseñ güzelüm tîrüñi gönder yerine
- 3 Kande olursa gönül kând-ı lebün yâdına yer
Ey perizâd gamuñ zehr ise şekker yerine
- 4 Âsitânuñda ki sen şâh-ı cemâli göreler
Gökyüzünde yerine cümle melekler yerine
- 5 Utanur âdeme görünmege her yerde perî
Hüsñ ile sen güzelün öykineli her yerine
- 6 Kim ola tıfl dili egleye zülfün gibi âh
Bir perî perr ü hümāsāya kebüter yerine
- 7 Ol Mesîhâ dem ile hemdem ol ölüb dirilüb
Nazmiyâ bağla sen ağıarın anuñ har yerine

Nev'î dîger der an kâfiye incâ mîm revî

1200

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Ehrimen cinsini ger kıomasa âdem yerine
Ol perî kıomazıdı anları hemdem yerine
- 2 Emsem olan dil-i bîmâra ki dilber lebidür
Anı ammâ ki o dilber kıomaz emsem yerine
- 3 Meye meyl itse dil ehli nola kim mey dilden
Def' ider hep ğamı şâdı getürür ğam yerine
- 4 Câmı evvel ki Cem içmiş nice dem hoş geçmiş
Anı biz de içelüm hoş geçelüm Cem yerine
- 5 Kıatre kıatre yaşuñı Nazmî nişâr eyle revân
Dilberüñ yolına dînârıla dirhem yerine

Nev'î dîger kâfiye bâ redif vü vaşl râ revî

1201

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Tîğ-i hasretle çöküb yüregüme yâre yine
Varayın derd ile kıan ağlayayın yâre yine
- 2 Şerha şerha yüregüm yârelerin şerh idüben
Hâlümü ' arz ideyin nâmeyile yâre yine
- 3 Ağlayub yaşumı şu gibi revân eyleyeyin
' Işk odından yanayın ol ruhı gülnâra yine
- 4 Bugün ol ğonçe lebün gülşen-i küyına varub
Gelelüm bülbül-i âşüfte gibi zâre yine
- 5 Derdüme yokdurur illâ o tabîb-i cânuñ
Leb-i la' linden olur olur ise çâre yine
- 6 Zülf-i pürçin semenbüyle ol hub-ı Hıfâ
Kıomadı rağbeti bu nâfe-yi Tâtâra yine

- 7 Naẓmiyā gūş ura naẓm ehli şadef gibi eger
Āferīn eyleye bu naẓm-ı güher bāre yine

Nev'î dîger derān kâfiye ĩncā nūn revī

1202

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 ' Arz-ı hüsñ eylese luţf idüb o cānāne yine
İrse luţfindan anuñ şevk ü şafā cāne yine
- 2 İrse ayağına yüz sürmege el cānānuñ
Eylesem hālūmi ' arz āh ki cānāne yine
- 3 Āteşin āh ile dāğ-ı dilüm idüb rüşen
Mihrümi ' arz ideyin ol meh-i tābāna yine
- 4 Cām-ı ' ışk ile nigāruñ olayın mest-i müdām
Nāleler eyleyeyin ' ışk ile mestāne yine
- 5 La' li vaşfinda anuñ Naẓmidür eşşānılg idüb
Cān ile başlāyalum naẓm-ı dürefşāna yine

Nev'î dîger der an kâfiye ĩncā nīz nūn revī ve yā vaşl

1203

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 ' Askerüñ tā geye bir server-i hūbāni zere*
Şaqlar öz cāni gibi her yaña hūb anı zere
- 2 Ol güzeller şehin itdükce ihāta gözler
Cān gibi şān şaqlınur şāh Süleymāni zere
- 3 Geydi çün şāh Süleymān zirih-i Davūdī
Şaqladı cāni gibi māhaşal ol hāni zere
- 4 Şanki āhen ten olur dağı bir āhenden burç
Cenk için şol kişinüñ kim ola qaftāni zere

* İÜ./TY 1636/94a

- 5 Cebe gösterse nola anı giyen düşmenine
Çün virür her kişiye kuvvet-i cismānı zere
- 6 Def' ider def' i dem-i mi' rükede bir anı
Tîğ-i tîz ile revān hancer-i bürrānı zere
- 7 Beñzedürlerse ger endîşe kilidine nola
K'olub eglence açar kalb-i perişānı zere

513a

- 8 Bu sefer hemreh idindük anı derbendi diyü
Gözleye diyü revān cānib-i Şirvānı zere
- 9 Başdan ayağa göz oldığı bu kim her yüzden
Nazmiyā düşmeni gözler şakınur cānı zere

Nev' i diger der kâfiye mücerred incā rā revî

1204

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Ey şafāda leb-i cānbağş püser pālūda
Ter ü nāzüklük ile cān peder pālūda
- 2 Leb-i cānāne-yi cānbağş mişāli şāfî
Hoş şafābağşdurur nāzük-i ter pālūda
- 3 Leb-i cānān ki virür cāna cānān lezzetini
Leb-i cānāndan o nev' a bir eşer pālūda
- 4 Leb-i cānāne şebîh olmasa lezzetde eger
Luţf ile bulmazıdı qadr o qadur pālūda
- 5 Leb-i cānāne gibi nāzük ü ter olduğıçün
Qande olursa olur şehd ü şeker pālūda
- 6 Leb-i cānāne şebîh olduğına şübhe idüb
Nāzikāne irenüñ ağızın arar pālūda
- 7 Lebbeleb oldu çü pālūdayıla āh o püser
Yine çok çok lebin anuñ öpüser pālūda

- 6 Ğāyet luṭf ile ol yār-i ŧeker ğüftāruña
Ḳandeyise lebine nisbet ider pālūda
- 8 Leb-i cānāne anuñ nisbeti var anuñçün
Nazmi cānı gibi ğāyetde sever pālūda

Nev' i dıĝer der an ḳāfiye ĩncā elif revī

1205

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Luṭf ile ey dehen-i dilbere hemtā peste*
Ol cihet birle ter ü nāzik ü ra' nā peste
- 2 Olduĝiçün dehini yāre ŧebīh ü hemtā
Ĝāh olur hiç bulunmaz olur aŧlā peste
- 3 Dehen-i yāre ŧebīhem diyü meclislerde
Dem olur kim aĝız açar söze ğüyā peste
- 4 Dehen-i dilbere olmazdı ŧebīh olmasa ger
Luṭf-ı Rabbāniye vābeste dilārā peste
- 5 ' Aynı olduĝı gibi çeŧm-i nigāruñ bādām
Aĝzınuñ miŧli eyā Nazmi hümānā peste

513b

*Der baĝr-i remel müseddes maĝbūn ' arūz u đarb-ı maḳŧūr taḳṭi' eŧ fe' ilātün
fe' ilātün fe' ilāt der ḳāfiye müreddef bā elif ĩncā hā revī*

1206

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilāt

- 1 Dembedem derd ile dilden idüb āh
Devlet anuñ diye dāyim Allāh
- 2 Dembedem zıkr ide Allāhı o kim
Olur Allāh anuñ ile her ğāh

* İÜ./TY 1636/94b

- 3 Her sa' âdetden alur bir behre
Yâr ola her kime kim luṭf-ı İlâh
- 4 İde her kim ki tevekkül Ḥaḳḳa
Aña her yerde olur Ḥaḳ hemrâh
- 5 Ne sa' âdetdürür ol kim kişi
Ḥayr ile aña şoñunda efrâh
- 6 'Âḳıl oldur ki der-i ğayri ḳoyub
İdine dergeh-i Mevlâyı penâh
- 7 Ol ki dünyâ hevesine düşe hep
Olur ol âḫir o ḥâl ile tebâh
- 8 Zîsa' âdet aña kim dünyâyâ
İtmeye meyl ü muḥabbetle nigâh
- 9 Düşmedür çâh-ı ğama ma' nîde
Ehl-i dünyânuñ o her düşdüĝi câh

514a

- 10 Nazmiyâ eyle nedâmet muḥkem
Her günâhuñ añub it her gün âh
- 11 Tevbe ğâyetde nedâmetle gerek
Eyledükce kişi nâĝâh günâh

Nazîre 1207 *fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât*

- 1 Kişinüñ gelse elinden o ki âh
Göz açub ' âleme ḳılmasa nigâh
- 2 Kâşkî gözleri yaşı kişinüñ
Ṭurmasa âh ide ṭursa her ĝâh
- 3 Ne sa' âdetdürür ol kim kişinüñ
Dilde zikri ola dâyim Allâh

- 4 Ne şekâvetdürür ol şahşa o kim
Dâyimâ işi güci ola günâh
- 5 Tuta her kim ki tarîk-i şer' i
Hâşallâh kim ola ol kemrâh
- 6 Ehl-i dünyâya hemîn fikr ü hayâl
Keşret-i mâl dağı rif' at-i câh
- 7 Câh diyü ki düşer aña ' avâm
Ma' niye bakşañ o pürgam bir çâh
- 8 Nazmiyâ vây bu ben ' âşîye
Ger qarîn olmaz ise luğf-ı İlâh
- 9 Dâyimâ âhîretüñ hâlin añub
Dembedem eyle tur ol hâl ile âh

Nazîre 1208
fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât

- 1 Kişi kim dâyim ider nice günâh
İtse bârî şoñına nice gün âh
- 2 Mü'min oldur ki añub her günehin
Ağlayub âh ide her dem her gâh
- 3 Dehr kim cây-ı haşardur imdi
' Ayn-ı ' ibretle gerek aña nigâh
- 4 Nölur andan olıcağ şoñı ölüm
Tutalum ola kişi ' âleme şâh
- 5 Yel gibi dehr-i hevâsına yilüb
Varluğun yok yire var itme tebâh
- 6 ' Âkıl oldur ki tevekkül küncin
İdine kendine bir cây-ı penâh
- 7 Gelse her gâh elinden kişinüñ
Nazmiyâ ağlasa vü eylese âh

Nazîre 1209

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât

- 1 Kendü hâlinden olanlar āgāh
Kendü hâlinde olurlar her gāh
- 2 Ğam-ı dehre düşürür gönli hevā
İtdürür derd ile her dem hep āh
- 3 Ola her kim ki başıret ehli
Olur olmaz kese olmaz hemrāh
- 4 Āhumı olan ider gördükce
Ādeme luḫ ü kerem birle nigāh
- 5 Nazmiyā işümüz Allāh oñara
Diyelüm biz hele her dem Allāh

Nazîre 1210

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât

- 1 Kılmayub zerrece mihr ol yüzi māh
Baña yirden göge āh itdürür āh
- 2 Her gün āh itdürür oldı her dem
Baña ol māh ' aceb nola günāh
- 3 Ne sa' ādetdür aña kim o mehüñ
Her gün ol gün yüzine ide nigāh
- 4 O kul [olur] o güzeller şehine
Kendü tā olalı hüsñ iline şāh
- 5 Nazmiyā yār-i cefādan geçmez
Meger inşāf vire aña İlāh

Nazîre 1211
fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât

- 1 Âh şâhum yüzi mâhu Memi Şâh
 'Âşıkı Nazmi-yi miñnetzede âh
- 2 Oldurur şimdi serâmed güzel ol
 Oldurur hüsñ ü behâ mülkine şâh
- 3 Reşk ider hüsñ ü cemâl ile anuñ
 Yüzine alnına hürşid ile mâh
- 4 Aña biñ cân ile olur 'âşık
 Yüzine bir kez ide ol ki nigâh
- 5 Devlet-i hüsñ ile çoklar yaşaya
 Budurur aña du'âmuz her gâh

Nazîre binuqaç
1212
fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât

- 1 Derd ile kimde k'ola her dem âh
 Olur ol hâl ile ol merd-i İlâh
- 2 Gele raḥma o ki âvârelere
 Ola hemrâh aña her gâh Allâh
- 3 Gelse her hâlde raḥme dilüme
 Diñlese âhum o mâhum her gâh

514b

- 4 Dilerüm dergeh-i dildâre varam
 Ki murâdumdurur âh ol dergâh
- 5 Diñlese her dem o dildâr âhum
 Olsa ol hâlüme âh ol âgâh
- 6 Mâḥaşal ḥâşıl olur aña murâd
 Olsa dildâr kimüñle hemrâh

- 7 Gökdedür âh dilüm her demde
Gelse ol hâl ile mihre ol mâh
- 8 Derdüm ol deñlödürür derdâ kim
Hemdemüm âhdurur her dem âh
- 9 Varsam âhumla eger dergehüñe
Seglerüñ olur o demler veh vâh

Müreddef kâfiye bâ vaşl-ı kâf revî

1213

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilât

- 1 Bu cefâyı ki idersin baña âh
Ne günâh itdüm ola ben saña âh
- 2 Saht idersin beni kim biñ söz ile
Gelür ol söz katı taşdan baña âh
- 3 Dembedem şimdi hevâñ ile işüm
Yel gibi yilmedürür her yaña âh
- 4 Hüsñ ile döneli mâh-ı bedre
Her gören yüzüñi qalür taña âh
- 5 Ölmege Nazmi reh-i ' ışkuñda
Cân virürdi buyurayduñ aña âh

515a

***Der baħr-i remel müseddes maħbün ' arüz u qarḃ-ı maħzūf taqṭi' eş fe' ilâtün
fe' ilâtün fe' ilün kâfiye bâ vaşl-ı incâ te revî***

1214

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Nazar idüb yüriyen ' aqıḃete
Varıserdür ebedî ' âfiyete
- 2 ' Aqlı kendüye anuñ kim ola yâr
Cân ile tälîb olur ma' rifete

3 Devlet anuñ qoya dñnyā hevesin
Ola t̄alib cihet-i āh̄irete

4 Z̄isa‘ ādet aña kim Raḥmānuñ
Raḥmeti birle ire maḡfirete

5 Bir kişinũn kim ola meskeneti
Naz̄miyā lāyık olur ‘āt̄ifata

Nev‘i d̄iger der an k̄āfiye ĩncā rā revī

1215

fe‘ilātũn fe‘ilātũn fe‘ilũn

1 Q̄atı meyl ide o kim s̄im ü z̄ere
Q̄aşd ider s̄im ü z̄er içũn z̄arara

2 Yoqdur ol kim gele bir v̄arımuzuñ
Dirhemi gözyaşu gıbi naz̄ara

3 Devşirür hırş ile ol kim çok mal
Düşürür kendini çok derd-i sere

4 Kişie özge sa‘ ādetdür o kim
Hırş-ı dñnyāyı gönũlden gidere

5 Ādemũn göz göre şeyt̄anıdurur
Ādemi yilter o kim şũr u şere

6 ‘Āqıl oldur ki h̄azer üzre olub
Kendin ugratmaya c̄ay-ı haḡara

7 Naz̄miyā şimdiki erk̄an kim var
Yoqdurur himmeti ehl-i hũnere

Nev‘i d̄iger der an k̄āfiye ĩncā s̄in revī

1216

fe‘ilātũn fe‘ilātũn fe‘ilũn

1 Şerre yelen düşen ol bedhevese
Döner it gibi yiler bir ‘ase

- 2 Rūzigārı düşer āvārelige
Yiler ol kes ki hevā vü hevese
- 3 Zār ider ādemi sergerdānlık
Bağdurur şāğ u şola pīş ü pese
- 4 ‘Ālemi ‘aynına almaz evvel
Muntazır olan ol āhır nefese
- 5 Bulduğūñ söyleme kes yūri sesi
Naẓmiyā dinme dağı degme sese

Nev‘i dīger der an ẓāfiye ĩncā lām revī
1217

fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilūn

- 1 Dembedem ol ki hevāyile yele
İrgörür anı hevā bir ĥalele
- 2 İşbu dünyā işine düşenler
Birbiriyle düşer elbet cedele
- 3 Şerr olan dāyim anuñ kim ‘ameli
Ĥayr ile bir işi gelme ‘amele
- 4 Her neye ister ise ire eli
Luğf ile ol ki gönül ala ele
- 5 Der-i a‘ yāna ‘ayān bil Naẓmī
Kişi dermānda olur vara gele

Nazīre 1218

fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilūn

- 1 Dāyimā bir kişi kim şerre yele
Şanma andan vara bir ĥayr gele
- 2 Yüz tutan mekr ile her dem āle
Tez virür boğazı göz göre ele

515b

- 3 Kişi Őeytān ʿ amelin itmekdür
Eylemek her bir içinde ʿ acele
- 4 Āz u hırş ile heves çoğlığıdır
Düşiren herkesi şül-1 emele
- 5 Çankı kesden ki derāmed kesile
Nazmiyā řabʿ 1 düşer bir kesele

Nazīre 1219

feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilün

- 1 Gele çün cām ayağa dilber ele
Yegdürür kʿitmeye ʿ iyşa ʿ acele
- 2 Bir řafā yüzüni görür her ayak
Kişi kim cāmı müdām ala ele
- 3 Görse bir güzeli güzel göz ile
Kim gönül virmez o yüzden güzele
- 4 Dil diler būs-1 leb-i dilberi ol
Meyl ider çande olursa ʿ asele
- 5 Zülf-i dildāre yüz urmağ hevesi
Düşürür dilleri şül-1 emele
- 6 Çıķamaz başa çıķar ayakđan
Dembedem ol ki hevāsında yele
- 7 Dilkeş it nazmuñı Nazmī meřelā
Düş Necātī gibi çarb-1 meşele

Nevʿ i dīđer der an řāfiye ĩncā mīm revī

1220

feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilün

- 1 Her vücüd āđiri düşüb eleme
Gider ol derd ile mülk-i ʿ ademe

- 2 Heves-i devlet-i dünyā her dem
Düşürür ādemi endūh u ğama
- 3 Şimdi devletlülerün biñde biri
Hîç yüz tutmaz olubdur kereme
- 4 Yeri baş üzre olursa yeridür
Ol ki yeksān ola hāk-i ğademe
- 5 Nazmiyā varluĝunu var yok bil
Varıser çünkü vücūduñ ‘ ademe

Nazīre 1221
fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Ol ki yok yire düşe bir eleme
Varur ānīde vücūdı ‘ ademe
- 2 Düşe tura o ki tül-ı emele
Düşürür kendüni dāyim eleme
- 3 Gözleye ol ki elün şöhretini
Düşürür kendüni göz göre ğama
- 4 Her şaķī olanuñ olur elbet
Meyli gey hırş ile zūlm ü siteme
- 5 Nazmiyā mü’min olan kimse gelür
Bir günāh eylese biñ biñ nedeme

Nev‘i dīĝer ħāfiye bā redif vü vaşl ĩncā dāl revī bā ħāfiye ma‘mūlī
1222
fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Sa‘y iden āhīret için zāde
Nefse ħul olmaz olur āzāde
- 2 Bihāķīķatdürür ol kimsene kim
Meyl ide ħoya bilişin yāda

- 3 Göz göre eller ayaklar başdan
Ola zilletle o kim üftāde
- 4 Merdüme adr virüb adr itmez
Olan aşı ile merdüm zāde
- 5 Her dem anı añalum Nazmi ki āh
Varıser ākimüz āhir bāde

Nazīre 1223
fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Bilişin ol ki getürmez yāde
Bir baar ol biliş ile yāda
- 2 āli noldıını bilür herkes
āki şol varduı demde bāde
- 3 Rıleti ālin aña dāyim o kim
İder ol yolda tedārik zāde
- 4 Merd-i bīkeslere merdümlük ider
Ola ol kimse ki merdüm zāde
- 5 Nazmiyā zillete düşmek güc olur
Zillete düşen olur üftāde

Nev' i dīger der an āfiye ĩncā rā revī
1224
fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Vara yār ola o kim eşrāra
Eyü varmaz düşer ol bedkāra
- 2 Yo yire her dem ider urmaz āh
Bir hevāya düşe ol kim vara
- 3 Nerd-i derde düşen uş döne döne
Dembedem āh ile düşer zāra

- 4 Vaḥdete düşmede olur ḥayrān
Düşine her dem o kim eşrāra
- 5 Mülk-i nazma şeh olaldan Nazmī
Nazmı hep döndi dür-i şehvāra

516a

Nazīre 1225
fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Ol ki eyü yüriye eşrāra
Vāqıf itme anı hıç esrāra
- 2 Dembedem eyleye ol kim zārı
Nerd-i ğamda döner ol bir zāra
- 3 Zār olub derd ile olur nāçār
Bulmaya derdine ol kim çāre
- 4 Ğam dehriyle dilefkār olan
Yok yire veh ki varur efkāre
- 5 Olur ey Nazmī şafāda şāfī
Şu gibi 'āşık olan dīdāre

Nazīre 1226
fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Eyleyen tül-ı emel hemvāre
Hep düşer uzun uzağ efkāre
- 2 Olmaz imānı belā şübhe şahīḥ
Tırmaya bir kişi kim ikrāra
- 3 Luṭf-ı Hakkā ola her gāh-ı qarīn
Ol ki ihsān ide bir nāçāra
- 4 Hakkı olur şadağa birle zekāt
Kādir olmaz oña kesb-i käre

- 5 Sefer ālāmına düşmek Nazmī
Göz göre düşmege beñzer nāra

Nev'î dîger der an kâfiye ĩncā lām revî

1227

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Düşen ol uzun uzaķ āmāle
Düşer āħir nice bed a' māle
- 2 ' Āķıbet fikrin ide meyl itmez
Dünyevî devlet ile iķbāle
- 3 Māl olur itdügi āmāl ü me 'āl
Bir kişi kim ola māyil māle
- 4 Çün mürīd idine bir řaħşı merīd
Başlar ol her kişiği idlāle
- 5 Nazmi bir hıdmete dimekle belī
Bağlama bel ki belādur bāle

Nev'î dîger der an kâfiye ĩncā mīm revî

1228

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Puhteler kim düşe nüş-ı cāma
Düşmez illā ki řarāb-ı hāma
- 2 Puhteler nüş-ı müşelleş itmez
Cān atar cām-ı řarāb-ı hāma
- 3 Şaķınur ' arzı olanlar nāmın
Göz göre düşmez ebed bednāma
- 4 ' Işķ sırrın ola bilmez keşşāf
Ne ķadar olsa kişi ' allāme
- 5 Her kerem ehli olan řān-ı kerīm
Nazmiyā lāyık olur ikrāma

Nev'î dîger der an kâfiye incâ nûn revî

1229

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Kankı kimse kim ola merdâne
 Kalmaz ol baş ile hergiz cāna
- 2 ‘ Aql ile olmaz olur ünsi ebed
 Ola ‘ ışk ile o kim dīvāne
- 3 Bir kişinün kim ola hulkı hasen
 Halka ol māyil olur ihsāna
- 4 İde her kim ki yalan īmānı
 Virür elbette hālel īmāna
- 5 Nazmiyā devlet anuñ kim ola tūş
 Bir kerem ehli Kerīmü’ş-şāna

Nazīre 1230

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Kişi varmağ nazar-ı sulţāna
 Karşu turmağ gibidür aslana
- 2 Baş virüb baş alamaz meydānda
 Kıymayan göz göre bāş u cāna
- 3 Muttaşıl tūl-ı emelde olmağ
 Kişi düşmek gibidür ‘ ummāna
- 4 Yeñemez kendin ider dembedem āh
 Ola ‘ ışk ile o kim dīvāne
- 5 Bil ki Nazmī unıdur bildigini
 Ol ki hemdem ola bir nādāna

Nazîre 1231
fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Göz göre kıymaya ol kim cāna
Ele girmek mi olur cānāne
- 2 Çalmaya başla cāna ol kim
Ol yarār hıdmete bir sulţāna
- 3 Her kim ihsān ide taḥsīn dirler
Aña kim lāyık ola ihsāna
- 4 Ehl-i 'ırzuñ yıka 'arzın ol kim
Göz göre girer o yüzden қana
- 5 Nazmiyā öger ol oğul kim aña
Ata ile ide alқış ana

516b

Nev' i dīger der an kāfiye incā he revī
1232
fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Ol ki hemrāh ola bir kemrāha
Düşer eñ şoñra bir özge çāha
- 2 Hāl-i 'ālemden ola ol ki ḥabīr
Düşmez aşlā ğam-ı қadr ü cāha
- 3 Қadr ile cāh hevāsı kişiyi
Dembedem düşürür āh u vāha
- 4 Her işin rāst getürür Allāh
Şığına dāyim o kim Allāha
- 5 Nazminüñ nazm-ı laţīfi her dem
Luţf ile düşse nola efvāha

Nev' i dīger der an kâfiye incâ yâ revî

1233

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Ol ki meyl eylemeye dünyāya
Olur anuñ nazarı ' uqbāya
- 2 Kime kim devlet-i dünyā vire el
Ugradur başını bir ğavġāya
- 3 Bir hevāya düşen elbette düşer
Zār olub dembedem āh u vāya
- 4 Geliser her kişiye āhır o kim
Gelmedüğe döniser dünyāya
- 5 Nazminüñ tab' ı ki pür ma' nîdür
Beñzer ol dürr ile pür deryāya

Nazîre 1234

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Her bulan mertebe birle pāye
Kor o yoġsulı baġar hep bāya
- 2 Kānķı kimse kim ola hercāyi
Hep ' araz birle varur her cāya
- 3 ' Āşık oldur göziyaşın her çāġ
Döndüre çāġ çāġ aġar bir çaya
- 4 Derdi olan kişi ' ışık ile düşer
Dembedem derd ile āh u vāya
- 5 Varluġın hey telef eyler Nazmî
Her düşen yok yire fikr ü rāya

Nev'î dîger kâfiye bâ kayd u vaşl ĩncâ kâf revî vü lâm kayd u hâ vaşl-ı muḳaffâ

1235

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Etegin ol ki cihândan silke *
Sâlik olur bir elemsiz silke
- 2 Devlet anuñ ki gönül bağlamaya
Devlet-i dehr ile mâl u milke
- 3 'Ārif oldur ki mu' ārif raḳamın
'Ömri olduḳca getüre kilke
- 4 Bu cihândan ne umarız eñ soñ
Neyleye yenildi bizden ilke
- 5 Nazmiyâ rûḫa dilerseñ râḫat
Sâlik ol var bir elemsiz silke

Müreddef der kâfiye müreddef bâ elif ĩncâ dâl revî

1236

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Geç hevâdan ölümüñ yâd eyle
Her hevâyı yüri bir bād eyle
- 2 Nefsi sen kendüñe ḳul it kendüñ
Nefse ḳul olmadan âzâd eyle
- 3 Çüb u cü' ile özüñe darbı
Ḳul idüb nefsüñi münḳâd eyle
- 4 Hâḳḳa tã' atde ' ibâdetde olub
Kendüñi ḫayr ile muḡtâd eyle
- 5 Nice bir biḫude dirlük hevesi
Nazmiyâ hây bilürüñ yâd eyle

* İÜ./TY 1636/94b

Nev'î dîger der an kâfiye incâ râ revî

1237

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Kendüñe degme kesi yâr itme*
Gel oğuyı kese gör var itme
- 2 Kararur gönülün inen düşme ğama
Gözünce dehr yüzün târ itme
- 3 Gönül incitmegi kâr idinme
Şağın andan anı zinhâr itme
- 4 Ey gönül döne döne zârî ile
Kendüñi nerd-i ğama zâr itme
- 5 Nazmiyâ bihude güftâra ebed
Cevher-ı nazmıñı işâr itme

Nev'î dîger der an kâfiye incâ nün revî

1238

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Ğam-ı devr ile dilâ zâr olma*
Düşüb ol derde giriftâr olma
- 2 Eyülerle hoşul eylük göresin
Yaramazlarla şağın yâr olma
- 3 Her der-i nâkese yüz tutmağdan
Kesil ol bâbda bi'âr olma
- 4 Şağla esrârüñi muhkem şağla
Mâhâşal kâşif-i esrâr olma
- 5 Nazmiyâ cândan olursan bizâr
Nerd-i âmâle düşüb zâr olma

* İÜ./TY 1636/95a

* İÜ./TY 1636/95a

Nev'î dîġer kâfiye bâ vaşl u ġurûc ĩncâ te revî

1239

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Her dem aġyâr ile seyrân itme
Gel sen anuñla yabana gitme
- 2 Beni zârı eyle her dem cânâ
Zâr idüb karşıña zâr incitme
- 3 Tolu içüb lebün öpdürme meded
Hey güzel cânımı gel acıtma
- 4 Saña kapuñda şu kim söyleye bed
Kovdur ol bâbda söz işitme
- 5 Derd-i hicrânuñla Nazmîñüñ
Dembedem qanlı yaşın aqıtma

517a

Nev'î dîġer kâfiye bâ redif vü vaşl ĩncâ dâl revî

1240

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Ol ki bir derd ile üftâde düşe
Aña nâçâr o ki feryâda düşe
- 2 Devlet anuñ kim ola ehl-i fenâ
Nefse qul olmadan âzâde düşe
- 3 Düşürür râh-ı hedâye kişiyi
Ol ki mürşîd ola irşâda düşe
- 4 Yolu İblîsveş ifsâda düşer
Ol ki yoldan ġaqa ilġâde düşe
- 5 Nazmiyâ fitneye düşer ol kim
Heves-i mâla vü evlâda düşe

Nev'î dîġer der an kâfiye ĩncâ râ revî

1241

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Ol ki bîfāyide bir kâre düşe
Vara uş yoğ yire āvāre düşe
- 2 Müşkül işdür kişi bir fağra düşüb
Zār u nāçār ola biçāre düşe
- 3 Aldurur 'aqlımı başdan ol kim
Dembedem bîhude efkāra düşe
- 4 Hāl olur cümle hevāya düşene
Ki sükün itmeye āvāre düşe
- 5 Nazmiyā ma' rifete düşmez o kim
Heves-i cübbe vü destāre düşe

Nev' i dīger der an kâfiye incā yā revī

1242

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Ol ki hāl-1 ğam-1 ' uđbāya düşe
Olmaz ol kim ğam-1 dünyāya düşe
- 2 İtmez aşlā heves-i cāh-1 cihān
İstemez hiç o ki ğavgaya düşe
- 3 Nef' i ol bir der-i dūna varanuñ
Yoğ yire kırı temennāya düşe
- 4 ' Işka düşende muğarrerdür o kim
Dembedem āh ile ey vāya düşe
- 5 Ne sa' ādetdürür āh ol Nazmī
Bir kıluñ ' ışkı ki Mevlāya düşe

*Der bahr-ı remel meşkûl taqtî' eş fe' ilâtün fâ' ilâtün fe' ilâtün fâ' ilâtün kâfiye
bâ vaşl u hurûc incâ elif revî*

1243

fe' ilâtün fâ' ilâtün fe' ilâtün fâ' ilâtün

- 1 Göresin sürür ü şevkı ire sen gönül şafāya
Yüri cânunu revān it sen o serv-i mehlikāya
- 2 İre şevk ile şafāya bu sürūra bizüm ' uşşāk
O çerāğ-ı meclis āra gelür ise bu araya
- 3 Dili ney gibi figāndan delinür dilā demādem
Şu ki ' ışk-ı dilber ile uya dembedem hevāya
- 4 Gice gündüz āsitānın tolanurlar ise tañmı
Eşer itdi gökde mihri o mehün gün ile aya
- 5 Leb-i la' li zikri Nazmī baña cān içinde cāndur
Bu yaña hayāl-i la' li yine ' ömr-i binihāya

*Der bâhr-ı seri' ' arüz u darb-ı maşşud taqtî' eş müfte' ilün müf' te' lün fâ' ilât
der kâfiye müreddef bâ elif incâ hâ revî*

1244

müfte' ilün müfte' ilün fâ' ilât

- 1 ' Işka o gönül kim ola cāygāh
Bildürür ol hāleti derd ile āh
- 2 Mertebe-yi ' ışkdurur ' āşıka
Mertebe-yi devlet ü iqbāl ü cāh
- 3 Şerr ile ol kim ola şūrīde hāl
Hāli anuñ oliser āhir tebāh
- 4 Cümle haţardan olur elbet ma' şun
Ola qarīn āña ki ' avn-i İlāh
- 5 Tevbeyile gider ümīd oldurur
Eylese her gāh o kim bir günāh

517b

- 6 Hıv̄f u recā üzre olur dāyimā
Mü'min olan kimesne bīştibāh
- 7 Nazmī hemīn gūşe-yi ' uzletdürür
Ġamda emīn olmaġa cāy-ı penāh

*Der baħr-i seri' 'arūz u ġarb-ı maħzūf taġti'eş müfte' ilün müfte' ilün fā' ilün
ķāfiye bā vaşl tā revī*

1245

müfte' ilün müfte' ilün fā' ilün

- 1 Varabile bir kez o kim vaħdete
Hāli bilür varmaz ebed keşrete
- 2 Hāşılı yitişmez olur ġarcına
Bir kişi kim ġatı düşe şöhrete
- 3 Hırş ile dünyānuñ olan tālibi
Māyil olur ġāyet ile zīnete
- 4 Zillete döymez olar olur helāk
Ögrene her kim ki refāhiyyete
- 5 'Āfiyetüñ ġadrüni Nazmī tamām
Bilür o kim uğraya bir āfite

Nev' i dīġer der an ķāfiye ĩncā rā revī

1246

müfte' ilün müfte' ilün fā' ilün

- 1 Uymaya ol kimse ki bir rehber
Seng-i belādan yir o her reh bere
- 2 Mer[d] ü dilāver odurur kim ebed
Ķalmaya ' ālemde o cān u sere
- 3 Bellüdürür ehl-i vaġāruñ yeri
Varsa vaġār ile ġaçan bir yere

- 4 Eylemez in'âm u taşadduğ ebed
Tâlib olan hırş ile sîm ü zere
- 5 Her sözi nazmında k'ider Nazmi derc
Hağ bu leâfetde döner cevhere

Nev'î dîger der an kâfiye incâ mîm revî

1247

müfte' ilün müfte' ilün fâ' ilün

- 1 Düşmeyicek bir heves-i 'âleme
Pes ğam-ı 'âlem mi gelür âdeme
- 2 Zevk ü şafası hevesi 'âlemün
Düşürür âh âdemi derd ü ğama
- 3 Her dem olur hâl-i şafâda o kim
Tüş ola bir hâl bilür hemdeme
- 4 Cümle sürürün şonı olur fütür
Âhiri her sürün irer mâteme
- 5 Her dem añalum o demi Nazmi kim
Gelmedüğe döniserüz 'âleme

Nev'î dîger kâfiye bâ redif vü vaşl u hurûc râ revî

1248

müfte' ilün müfte' ilün fâ' ilün

- 1 Hıyır-i halef her selef ahyârına
Medh okuyub meyl ider aħbârına
- 2 Ehl-i fenâ devlet ü câh ehlinün
Bağmaz ebed cübbe vü destârına
- 3 'Âşık olan âh ile demsâz olur
Dembedem uyar o hevâdârına
- 4 Döne döne döner o zârı iden
Devrde bir nerd-i belâ zârına

- 5 Mü'min odur eylemeye irtikâb
Nazmi günâhuñ ebed ısrârına

*Der baħr-i münserih 'arüz u ğarb-ı maḳşud taḳtî'eş müfte'ilün fâ'ilün
müfte'ilün fâ'ilât der ḳâfiye müreddef bâ elif*

1249

müfte'ilün fâ'ilün müfte'ilün fâ'ilât

- 1 Ol k'ide bir bîkese luḫ yüzinden nigâh
Luḫfını ide ḳarın aña o yüzden ilâh
- 2 Çâh-ı caħîm mi 'aceb gâh ki itmez mi yâd
Ellere zulm eyleyen şâhib-i iḳbâl ü câh
- 3 Câh-ı ğurûr ile şol degme yere şığmayan
Göre uş olduğı dem meskeni bir ḳa' r-i çâh
- 4 Mevtin añan her nefes elbet ider kesr-i nefis
Kişi niçün añmaya mevtini pes her dem âh
- 5 Nolıserüz 'âḳıbet anı añub Nazmiyâ
Âh idelüm dembedem ağlalyalum gâh gâh

*Der baħr-i ħafîf 'arüz u ğarb taḳtî'eş fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilât der ḳâfiye
müreddef bâ elif hâ revî*

1250

fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilât

- 1 Dembedem ide ol ki zıkr-i İlâh
Nâşır olur ilâh aña her gâh
- 2 Varıser çün cenâb-ı Haḳḳa kişi
Gerek ol cânibe hemişe nigâh
- 3 Añalum dembedem gelüñ o demi
Geliser bir dem âh ecel nâgâh
- 4 Lâzum oldur gele hemişe nedem
Ne dem itse bir âdem imdi günâh

5 Rūz u şeb dembedem hemīn Nazmī
Yanalum turalum diyüb Allāh

Nazīre 1251
fe' ilātün mefā' ilün fe' ilāt

1 Diye her kim ki dembedem Allāh
Hep sa' ādetde olur ol her gāh

2 Şerr-i şeytandan olur emn üzre
Ol ki Hāḡ dergehin idine penāh

3 Kāşķī tırmasa ķişi bir dem
Ölümin añub itse her dem āh

518a

4 Anda k'īmān ola olur şefķat
Şefķat ile ider ķamuya nigāh

5 Hey meded Nazmiyā ki vaķt iricek
Geliserdür hemān ecel nāgāh

Müreddef der ķāfiye mücerred lām revī
1252
fe' ilātün mefā' ilün fe' ilāt

1 Ey güzel gözle bībedel Memi Şāh
Gözlerin sevdigüm güzel Memi Şāh

2 Göz ile gözle var mı sen güzele
Bu güzellükde bir bedel Memi Şāh

3 Bu güzel gözler ile sen güzele
Şāh-ı hūbān dimek meḡel Memi Şāh

4 Güzel andan göz el olur güzeli
Sendedür āh o göz ol el Memi Şāh

5 Nazmiyā alduñ ol güzel göz ile
Gözle ol gözle anı gel Memi Şāh

*Der baħr-i hafif 'arūz u ğarb-ı mahzūf taĳti'eş fe' ilātün mefā'ilün fe' ilün
ĳāfiye bā vaşl-ı ĩncā şın revī vü hā vaşl*

1253

fe' ilātün mefā'ilün fe' ilün

- 1 Tūş olam ben ki bir yūzi gūneşe
Bir ĳarāretle dil dūşer ' ataşe
- 2 Hātırım şevĳ ile olur rūşen
Baĳsa gözüm ne gün o māhveşe
- 3 Hāl-i yāri gören ĳaĳı içre
Beñzedür şāh-ı kişver-i Hābeşe
- 4 Yāri öpsem bir iki üç kerre
Gönlüm ister ĳıkara dörde beşe
- 5 ĳanı bir kes ' adū-yı ĳarnālūñ
ĳarnımı ura deşne ile deşe
- 6 Dūşer ānide göñline mihri
Nazmī tūş olsa bir yūzi gūneşe
- 7 Ol merd ola dehre meyl itmez
ĳonmaz elĳışsa şāhbāz leşe

Nev' i diĳer der an ĳāfiye ĩncā lām revī

1254

fe' ilātün mefā'ilün fe' ilün

- 1 Ol ki hep muntazır ola ecele
Dāyimā tevbeye ider ' acele
- 2 ' Āĳıl oldur ki derd-i hırşa dūşüb
Dūşmeye kimse ile bir cedele
- 3 Yoldan azmaz ĳalāl ile ebedī
Yüz tutan luĳ-ı Hādī-yi ezele

- 4 Derd çekmiş bir ehl-i dil hemderd
Degme derd ile girmez imüş ele
- 5 Ğam yeme rızķ için ebed Nazmī
Kıl tevekkül Hüdā-yı lemyezele

Nazīre 1255

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

- 1 Yel gibi her hevāya ol ki yeke
Varluğın yok yire virür o yeke
- 2 Fikr-i fāsīd ide hemīşe o kim
Düşürür ol özin uzun emele
- 3 Hāli anuñ kim ola fikr-i cihān
Düşer ol hāl ile o bed ' amele
- 4 Kār-ı dünyā için ' avāmü'n-nās
Birbiriyle düşer yürir cedeke
- 5 Nazmiyā nitekim hayātuñ var
Şükr kıl rabb-i Hayy-i lemyezele

Nev' i dīđer der an kâfiye ĩncā mīm revī

1256

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

- 1 Düşürür kār-ı dehr kālbi ğama
Düşer anuñla cān dağı eleme
- 2 Dembedem şol hevāya düşen kes
Gele bir dem ki düşe çok nedeme
- 3 Her kişinüñ vücūdu āđir-i kār
Münkālīb olıserdürür ' ademe
- 4 Ğam u derd ü belā çeker kişi çok
Kādir olmaz bir iki üç direme

- 5 Nazmiyā hergiz olmaz olduḡ tūṣ
Kimseden luṭf birle bir kereme

Nev'î dīger der an kâfiye ĩncā nūn revī

1257

fe' ilātūn mefā' ilūn fe' ilūn

- 1 Lāzum olur o sīm ü zer sevene
Eylemek meyl dehr-i pīrezene
- 2 Teng olur başına cihān başdan
Düṣe ālām ile o kim miḡene
- 3 Varıserdür ḡarāba ḡükm idicek
Fülk-i cünd-i ḡuṣṣa mülk-i tene
- 4 Ola bir kimsede ki ḡulḡ-i ḡasen
Luṭf olur aña 'ādet-i ḡasene
- 5 Nazmiyā her ḡāl ile olur māyil
Ādeme ḡāl-i baḡṣ olur sūḡene

Nev'î dīger der an kâfiye ĩncā yā revī

1258

518b

- 1 Ol ki nāleyle her dem uya neye
Ṣoñı anuñ neye varur ki neye
- 2 Düşürür kendüni ḡarābāta
Düṣe ol kim müdām nūṣ-ı meye
- 3 Özge ḡarrālīḡ ile ḡırre olur
Ol ki fāḡır libās-ı tāze geye
- 4 Ḳurtarur baḡr-i ḡamdan anı o kim
Tūṣ ola bir ḡüceste Ḥızr-ı peye
- 5 Vardur elbette Nazmī bir ḡālī
Ṣı' ri her kim ki ḡasb-i ḡālī deye

Nev'î dîger kâfiye bâ redif vü vaşl-ı rā revî vü hā vaşl

1259

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

- 1 ' Ākıl olanlar uyar ahyāra
Hemdem olmazlar anlar eşrāra
- 2 Dāyim olurlar özge bir hayrān
Vākıf ola olar ki esrāra
- 3 Dilin eyler ' abeş yere efkār
Düşe her kim ki bātıll efkāra
- 4 Kerem ü luṭf birle dilhoş ider
Raḥm iden kimse bir dilefkāra
- 5 Merdüm olan ider mürüvvet ü luṭf
Raḥm idüb bir zelīl ü nāçāra
- 6 Raḥmet ol kimseye ki raḥm ide
Faqr ile bir zelīl olan zāra
- 7 Her günāh üzre vāy aña Nazmī
Ṭuta yüz göz göre ki ısrāra

Nev'î dîger der an kâfiye ĩncā yā revî

1260

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

- 1 Düşe hırş ile ol ki dünyāya
Yer kıomaz hıç fikr-i ' uqbāya
- 2 Düşe kār-ı cihāna dāyim o kim
Ugradur başın özge gavgāya
- 3 ' Aklı başında olan ellerle
Yüz tutar dāyimā müdarāya
- 4 Çünkü dünyā degül saña bāķī
Eyle tut gelmedüñ bu dünyāya

- 5 Nazmiyâ her namâza turduḡca
Dâyimâ kı̇l niyâzı Mevlâya

Nev'î dîġer ḡâfiye bâ redif vü vaşl u ġurûc u mezîd dal revî

1261

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Kişi bir ġayra ictihâdıyla
Olinur yâd yahşî adıyla
- 2 Bir kişi ġayr ile olunmaz yâd
Ki göre bir bilişî yâdıyla
- 3 İrişür kişi ġadr-i 'âliyye
Bir 'alîşâna istinâdıyla
- 4 Olamaz kimseyile hemdem hiç
Ola mu' tâd o kim 'inâdıyla
- 5 Ķanķı kes k'eyleye fesâd ile
Nazmiyâ añılur fesâdıyla

Nev'î dîġer der an ḡâfiye ĩncâ râ revî

1262

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Kişi âlâm-ı rûzigâriyla
Geçirür 'ömrin âh u zârıyla
- 2 Ĥâk olub cümleten vücûd âġir
Varıser bâda rûzigâriyla
- 3 Şâysun ol 'ömri yok yerine o kim
Giçe endûh bişumâriyla
- 4 İġtiyâr olub ehl-i luḡ olana
Ķul olur kişi iġtiyâriyla
- 5 Buldı ġoş iştihâr bu Nazmî
Nazm-ı dürbâr u dürneşâriyla

Nev'î dîger der an kâfiye incâ he revî

1263

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Her dem üns itse ins âhıyla
Özge hâli olur ilâh ile
- 2 İdinen dergeh-i Hüdâyı penâh
Olmaz aḥvâl-i pürtebâh ile
- 3 Tõgru yolınca gidene baḳmaz
Yol bilen kimse keḳ nigâh ile
- 4 Her hevâyî ki zâr olur her dem
Geçirür rûzigârın âh ile
- 5 Añmaz aḥvâli ḳabr-i çâh ile
Ögörenen Nazmî ' izz ü câh ile

Nev'î dîger kâfiye bâ vaşl u ḥurûc sîn revî

1264

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Ḥaṭṭ-ı müşkîn o ḥadd-i mehveşde
Düddur şanki rûy-ı âteşde
- 2 Âhum olmazdı dūd olmasa ger
Nâr-ı ğam bu dil-i belâkeşde
- 3 Bir iki üç ṭoluda germ olmaz
Meclis illâ ki dörd ile beşde
- 4 Eli kimüñ kim ola bir işde
Gözi anuñ gerek k'ola eşde
- 5 Nazmiyâ dünye leşdürür bu ' avâm
Ḳarġaşa birle ḳarġalar leşde

Nev' i dīger der an kāfiye ĩncā yā evvel revī

1265

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

- 1 Her yilen yel gibi hevāyile
Geçirür ' ömrin āh u vāyile
- 2 Yok bilür Hāğdan özge her ne ki var
Hāğğa teslīm olan rızāyile
- 3 Hāli zıkr-i Hüdā oldur dāyim
Ol ki bir hāli var Hüdāyile
- 4 Kimde ki havf-i Hāğ ola her dem
Āh ider yaş döker bükāyile

519a

- 5 Bīriyā ol ' amelde Naẓmī şağın
Şol ' amelden ki ola riyāyile

Nazīre 1266

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

- 1 Ola her dem o kim hevāyile
Viriser hākin ol hevāyile
- 2 Her hevāya düşen kesüñ geçür uş
Rūzigārı hep āh u vāyile
- 3 Bir şafā bulmaz olmaz ehl-i şafā
Ol ki mu' tād ola riyāyile
- 4 Dehr gönül virüb dimezdi belī
İns üns itmese belāyile
- 5 Naẓmiyā üns iden fenāyile
İstemez şevketi kabāyile

Müreddef der kâfiye mücerred elif revî

1267

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Ola bir kimse kim fenâ üzre
Olmaz ol dünyevî şafâ üzre
- 2 Şanma ehl-i fenâ cihâna bağa
Çün degül bu cihân beķâ üzre
- 3 Bâl uman kim belâya şabr eyler
Bâlı başdan olur belâ üzre
- 4 Kendin itmişdürür mürîd-i merîd
Ola dâyim o kim riyâ üzre
- 5 Hazz ider Nazmiyâ sükûna varub
Olmaya ol ki bir hevâ üzre

Nev'î dîger der kâfiye müreddef bâ elif incâ dal revî

1268

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Ola bir kes ki bir ' inâd üzre
Olur ol hışm-ı Hâķ ' ibâd üzre
- 2 Şübhesiz olur ehl-i sünnet o kim
Ola bir pāk i' tiķâd üzre
- 3 Mü' min olmaz ne şübhe olmayan
Emr-i şer' a bir inķiyâd üzre
- 4 Dâyimâ luţf ide hâkime Hâķ
Kim ola halka ' adl ü dâd üzre
- 5 Gel hevâdan kesil hevesden geķ
Nazmiyâ olma bir fesâd üzre

Nev'î dîger der an kâfiye încâ râ revî

1269

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Olan âlâm-ı rûzigâr üzre
Dembedem olur âh u zâr üzre
- 2 Kâr-ı dünyâyile kişi her dem
Olur efkâr-ı dilefkâr üzre
- 3 Ehl-i 'ırz eylemez niyâzın 'arz
Aña kim olmaya vaqâr üzre
- 4 Hâk budur kim olur ölümden eşed
Kişi olmaq bir intizâr üzre
- 5 Geçdi Nazmî hevâdan itdi sükûn
Berqarâr oldı qarâr üzre

Nev'î dîger der an kâfiye încâ he revî

1270

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Ola dâyim o kim günâh üzre
Olur ahvâli hep tebâh üzre
- 2 Câh eger çâh olursa dağı düşer
Cân virür nice kimse câh üzre
- 3 Devleti dâyim ola anuñ kim
Her faqîre ola nigâh üzre
- 4 Bir kişi derde düşicek derdâ
Dembedem olur âh u vâh üzre
- 5 Eyledüğüñ o her günâh üzre
Añub ol Nazmî her gün âh üzre

519b

*Der baħr-i muşāri‘ şadr u ibtidā aħreb ü huşū mekfūf u ‘arūz u ğarb maqşūr
taġti‘ eş mef‘ ūlū fā‘ ilātü mefā‘ ilū fā‘ ilāt*

1271

mef‘ ūlū fā‘ ilātü mefā‘ ilū fā‘ ilāt

- 1 Hāġ dergehin ħoyub idinen özge bir penāh
Ĥayfā ki varluġını ider yoġ yire tebāh
- 2 Hāġ dergehinden özgeye bu ħalk nicedür
Dergāh ‘izz ü devlet ü iġbāl destgāh
- 3 Nice gelür ki cāh ile bir cāhile ġurür
Ĥalmaz gider ħod āħiri iġbāl ü ‘izz ü cāh
- 4 Bir kişi niġün añmaya her gāh mevtini
Ĥod mevt añā geliser añā yoġdur iştibāh
- 5 Her nesnenüñ soñı ölüm olunca işşını
Ĥut kim bütün cihāna ola kişi pādişāh
- 6 Ol kim hevāya yeltene yürriye yel gibi
Eyler demādem anuñ işin rüzigār āh
- 7 Meyl eylemez yer ile ider nefret-i tamām
İde ħaġiġat ile cihāna o kim niġāh
- 8 Dünyā vü āħiret ħasenātın bulur hemīn
Her kime kim muġārin ide luġfını İlāh
- 9 Devlet anuñ sa‘ ādet anuñ rüz u şeb hemīn
Ĥur‘ān oġıya gāh ide tesbīħ yine gāh
- 10 Hāġ saġlaya ħulın o belādan ki Nażmiyā
Bühtāna uğrayub ideler zūlm biġünāh
- 11 Rāh-ı ğalālden dileriseñ ħalāş eger
Ĥut rāh-ı şer‘ i k’oldur o bir özge şāhrāh

Nazîre 1272

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilât

- 1 Dergâh-ı Hâkķı idine bir kimse kim penâh
Gelmez anuñ o ħal ile ħâline bir tebâh
- 2 Dâyim günâha kişi niçün tevbe itmeye
Çün tevbe ile 'afv olunur dâyimâ günâh
- 3 İmânı olanuñ olur elbette Őefķati
Her kime olsa Őefķat ile eyler ol nigâh
- 4 Rabb-i 'Afüvv 'afv ide anı o kimse kim
Her demde her gün âh ide itdükce her günâh
- 5 Bir câhile ki câh ile bir ķadr virile
Ĥâli anuñla ehlüñ olur Nazmîyâ tebâh

Nev'î dîĝer der ķâfiye müreddef bâ elif incâ he revî

1273

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilât

- 1 Her dem hevâ-yı nefis ileyüz biz ki âh âh
Od idiserdürür yerimüz ol günâh âh
- 2 Hey ĝaflet ile düşmüşüz özge đalâlete
Varmazsa ger hidâyet ü tevfiķa râh âh
- 3 Düşdük tariķ-i bâtıla anuñ ħalâŐına
Ĥak yolını idinemezüz destĝâh âh
- 4 A' zâmuz oliser yine maĝŐerde cümleten
İtdüĝimüz günehlere âĝir güvâh âh
- 5 Bîĥad günâha eylemiŐüm ben ki irtikâb
'Avf itmez ise Nazmî günâhum İlâh âh

Nev'î dîğ̃er der an kâfiye incâ nûn revî

1274

mef'ûlü fâ' ilâtü mefâ'îlü fâ' ilât

- 1 Şol himmet ile dūn olan erkān elinden āh
Hem anlaruñ muḳallidi a' yān elinden āh
- 2 Mihr ü vefā ṭariḳini hergiz gözetmeyüb
Cevr ü cefālar idici yārān elinden āh
- 3 Hāḳḳ-ı uḥuvveti [irte] ḳomayub ebed
Bir özge ḥāle yüz ṭutan iḥvān elinden āh
- 4 Hey dōne dōne ādemi ceṽr ü cefāyile
Sergeṣte eyler āh ki devrān elinden āh
- 5 Bu ḳarn içinde devlet ü ḳadre ḳarīn olub
Nazmī ṣu luṭfi olmayan aḳrān elinden āh

*Der baḥr-i muzāri' ṣadr u ibtidā aḥreb ü ḥuṣū mekfūf u 'arūz u ḳarb maḥzūf
taḳṭi' eṣ mef'ûlü fâ' ilâtü mefâ'îlü fâ' ilün*

1275

mef'ûlü fâ' ilâtü mefâ'îlü fâ' ilün

mef'ûlü fâ' ilâtü mefâ'îlü fâ' ilün

- 1 Devletle öğrenen ḳiṣi bir cāh-ı ' izzete
Ġāyetle gücdürür düṣe ger rāh-ı zillete
- 2 Hīḳ añmaz olur āḥiretin ḳiṣi düṣicek
Bir dūnyevī celālet ü iḳbāl ü devlete
- 3 Bir ehl-i ḥūkm kim kime olursa ḳulm ide
Olur biri o münker olanuñ ḳıyāmete
- 4 Nolur o kesden olmaya bir ḥoṣ muḥabbeti
Pes her ḳiṣi ḳalubdur aḥir bir muḥabbete
- 5 Devlet ḳiṣiye devlet-i ' uḳbādudurur hemīn
Devlet anuñ ki düṣebile ol sa' ādete

- 6 Görmez huzûr yüzünü keşretde bir kişi
Tâ düşmeyince ‘ uzlet ile cāy ü vaḥdete
- 7 Rāh-ı şevāb gözler olur kaçdı hep şevāb
Rabb-i Raḥīm sevḳ ide anı ki raḥmete
- 8 Kıl şol işi ki idesin andan bir intifā‘
Kılma şol işi ki ola bā‘ iş nedāmete
- 9 Şol vaz‘ ı kılma kim çekesin soñra ḥacletin
Düşer melāmete düşen āhir melālete
- 10 Ğāyet ḥazer kılub güzer itse hevādan āh
Yād itse kişi irecegin ‘ ömri ğāyete

520a

- 11 Her ğāh hep günāh işimüz ğaflet ile āh
Nazmī ne yüz ile varavuz yüce ḥazrete

Nev‘i dīġer der an kāfiye ĩncā dal revī

1276

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilāt

- 1 Her ḳanḳı kes ki münkir ola āl-i Aḥmede
Pes nice ümmet olur ol imdi Muḥammede
- 2 Ya kimdürür dil uzadan aşḥāba kim olar
Dīn-i Muḥammed için idübdür mücāhede
- 3 Mü‘min odur muḥibb ola cān ile anlara
K’itdi olar cemāl-i resūli müşāhede
- 4 Anlar rāfiżī ola ya ḥāricī ola
Her biri göre ḥālını varduḳda merḳade
- 5 Ḥaḳḳā budur ki göz göre küfri şariḥdür
Sünnilerle eyleye anlar ki ‘ arbede
- 6 Nazmī hezār-ı şükr Ḥüdāya ki sünniyem
Pāk ümmet olanuñ biriyem çün Muḥammede

7 Zîdevlet ü sa'âdet ol ehl-i ħalâşa kim
Her vakt vara şıdķ ü şafâyile ma'bede

Nazîre 1277

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilât

1 Şol t̄âyife ki münkir ola âl-i Aĥmede
Pes nice ümmet olabilürler Muĥammede

2 La'net Yezîde ĥaķ bu ki bîiĥtiyâr olur
Kim kıydı ol Yezîd t̄urub âl-i Aĥmede

3 Şol dilde k'olmaya ebedî s̄üz-ı 'ıŝķ-ı Ĥaķ
Olur o dil bürüdet ile mişl-i mücmede

4 Bu varluğ ile yoķ yiredür imdi yoķ yire
Dünyâ-yı bîvefâ için ol k'ide 'arbede

5 Her kişi 'âķıbet 'amelin görisedürür
Varduķda Nazmiyâ öliceķ âĥ merķade

Nazîre 1278

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilât

1 Şol ehl-i câĥ k'ögrene her gün derâmede
Olur derâmed olmadıķı günde ġamzede

2 Başa büyük ŝarıķ giycek ehl-i 'örf olur
Mağrūr anuñla ŝankim irer 'ömr-i sermede

3 Dünyâ için şu t̄alib-i dünyâ olanlaruñ
Hep birbiyle iŝleri yoķ yire 'arbede¹⁶

4 Dünyâ için kelâm-ı 'abeŝden degül mi yek
Dâyim getüresin ŝalavâtı Muĥammede

5 Nazmî t̄arîķ-i 'ilmi ķoduñ sen oñar mısın
Sen ehl-i 'ilm oğlı iken ata vü dede

¹⁶ Bu beyit T1636 numaralı nüshada bulunmaktadır.

Nazîre 1279

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilât

- 1 Barmağ getürdi şem' baķub ħüsn-i Aĥmede
İmân getürdi şevķ ile nür-ı Muĥammede
- 2 Mihr ile bir gün itmedi ol meh baña nazār
Ben bisitäre oldıgum oldur felekzede
- 3 Yüz sürmek el vireydi ser-i zülf-i yäre āh
Ol ĥālet ile ireridüm ' ömr-i sermede
- 4 ' Āllāme-yi zamāne vü keşşāf-ı her ' ulüm
Bu fenn-i ' ıřķa gelse döner tıfl-ı ebcede
- 5 Nazmî görenler ol şeh-i ĥübāna baş egüb
Didi güzeller içre selām olsun Aĥmede

Nazîre 1280

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilât

- 1 Ĥüsnüñ bu ānıla döneli nür-ı Aĥmede
Şalli ' alā oķur gören anı Muĥammede
- 2 Rā kaşlaruñ yazan güzelüm ĥüsn-i rāyile
Evvel hilāl şeklını itmiş müsevvede
- 3 Gören kapuñda ĥadd ü cebinüñ senüñ güzel
Beñzetdi mihr ü māh ile tāk-i zebercede
- 4 Her derde ey tabīb-i dil ü cān şifādürür
Şehd-i lebün şafāsını itdüm müşāhede
- 5 Cānā senüñ şü ĥamzede bilsem ne ĥāl var
K'olmadum ben aña dil vireli āh ĥamzede
- 6 Gice kapuñ tōlanduģiçün kūyuñ itleri
Tañ mıdur itseler meh-i bedr ile ' arbede

- 7 Yārab biḥaqq ḥubb-ı Muḥammed gūzīn-i ḥulḳ
Lūṭfuñ ʿināyet eyle bu Nazmī Muḥammede

Nevʿi dīger der an kâfiye ĩncâ râ revî

1281

mefʿülü fâʿilâtü mefâʿilü fâʿilât

- 1 Ḥaḳ ʿıŝkı düşdi tâ ki Ḥalîl bin Āzere
Ḳılmadı ḥavf girdi o göz göre āzere
- 2 Dünyâ ki ʿâkıbet anuñ âḥir fenâsı var
Pes aña meyli herkesüñ olmaz mı yok yere
- 3 Dünyâ heveslerinden olan kes ne müşkil iş
Cân ü dil ile mâyil olur sîm ile zere
- 4 Ḥaḳ ŝaḳlasun ḳulıñki düşer gâh olur kişi
Dünyâ belâsı birle ḳıyar cân ile sere
- 5 Añmaz mı kişi anı kʿidiserdür intiḳâl
Hep mâl u rızḳı âḥiri anuñ bir āhara
- 6 Dürdi bu devr defterini nice dâverüñ
Ḳalmadı daḥı ḳalmayıser nice dâvere

520b

- 7 Ola muḥâlif illere anuñ ki cünbüşi
Olur bahâne özge temâŝâya ellere
- 8 Uymaḳ sözine nâḳıŝatüʿlʿaḳl ʿavretüñ
ʿAyb-ı tamâm u ḳatı ḥamâḳatdürür ere
- 9 Ādemlük eyler ol kişi kim ola âdemî
Bir merdüm-i fütâde bir merd-i efḳara
- 10 Anlar ki gerçek ümmet olalar Muḥammede
Cândan olurlar imdi muḥıbb âl-i Ḥaydere

- 11 Güftâr-1 dilkeş ile şafâbağş ile revân
Bu nazm-1 Nazmî beñzedi bir nazm-1 cevhere

Nev'î dîger kıfıye bâ redif vü vaşl u ħurûc ĩncâ bâ revî

1282

mef'ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilât

- 1 Başından ol ki nefis hevâsın şavabile
Her kıande olsa gider o râh-1 şavâb ile
- 2 Ol kim hevâyî ola ebed idemez sükûn
Her demde 'ömrünü geçirür ıztırâb ile
- 3 Olur hevâya tâbî' olan ħayr işe kehel
Her demde şerr işe gider ammâ şitâb ile
- 4 Yapar yıkar binâları dâyim o kimse kim
Döner o tıfla k'oymaya ekşer turâb ile
- 5 Elfâz-1 pürme'ânî ile tab' 1 Nazminüñ
Bir baħrdür ki pür ola dürr-i ħoşâb ile

Nazîre

1283

- 1 Olur müdâm lebbeleb ol la' l-i nâb ile
Bezm içre ħâlimüz nola câm-1 şarâb ile
- 2 Şevk-i cemâl ü ħâlet-i tavf-1 cenâb-1 dost
Çarħa getürdi çarħı meh ü âfitâb ile
- 3 Geldükce sînesine o sîmîn tenüñ 'arağ
Kâfûr ħılt olur şanasın kim gülâb ile
- 4 Ağyâra yâr olduğımı yâr tañlarum
Üns eylemek 'acebdürür âh u kilâb ile
- 5 Dendânlarıyla Nazmî dehâni nigârumuñ
Bir dürc-i la' ldür tolu dürr-i ħoşâb ile

Nev' i dīger der an kâfiye ĩncâ cīm revī

1284

mef' ūlū fā' ilātū mefā' ĩlū fā' ilāt

- 1 ' Ārif kimesne zāhid-i yābis mizāc ile
Ter ṭab' dur bir özge olur imtizāc ile
- 2 Ṭab' a virür ḥırāş ola ḥar ṭab' o kimse kim
Ādem ne şek alışmaz o nev' a mizāc ile
- 3 Hālin ne bile derd ü ğama düşenüñ o kim
Dāyim ola sürür ile vü ibtihāc ile
- 4 Hırş ehli birle hiç gerekmez mücādele
Ancağ ecellü söyleşür elkışşa aç ile
- 5 Toymadı Nazmiyā bu cihān zevķına ebed
Vardı fenāya ey niceler taht ü tāc ile

Nev' i dīger der an kâfiye ĩncâ rā revī

1285

mef' ūlū fā' ilātū mefā' ĩlū fā' ilāt

- 1 Dāyim o kes kim ola nāmūs u 'ār ile
Her ḳande olsa olur o vaz' ü vaḳār ile
- 2 Ehl-i hevā ki her dem olur ıztırāb ile
' Ömri geçer belāya düşüb ıztırār ile
- 3 Āzād olur mı bend-i ğam u ğuşşadan 'aceb
Bir kimseye ḳul ola o kim ihtiyār ile
- 4 Bir rüzigār k'ola hevāsınca rüzigār
Şerr ile añlur ölicecek rüzigār ile
- 5 Bulmaz kimesne 'ilm ü hüner birle iştihār
İllā ki Nazmiyā naẓar-ı i' tibār ile

Nazîre 1286

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilât

- 1 K̇an oldu ğonçeveş yüregi cevr-i ḣâr ile
Bülbül ' aceb mi eglese zâr-ı hezâr ile
- 2 Virür çemende cāna şafā cām-ı lālereng
Bir serv-i k̇add ü ğonçe leb ü gül' izâr ile
- 3 ' Ahde vefāsı yoğ yine ' ahd-i vefā ider
' Uşşāķı öldürür o nigār intizâr ile
- 4 ' Uşşāķa naķş geçmegi ağyār-i nābekār
İdindi resm ü ' add-i vaşl-i nigār ile
- 5 Şu gibi kendine aķıdub Nazmī şayd ider
Her bir ğazālı bu ğazel-i ābdār ile

Nazîre 1287

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilât

- 1 Çün düşdi firķat araya sen gül' izâr ile
Bülbülveş eglesem nola āh-ı hezâr ile
- 2 Āhîr hevā-yı ' işķūnıla cān virem revān
Ḣāküm bu yolda bāde vara rüzigār ile
- 3 Öldürseler beni seni terk itmezem bugün
Yārini kişi terk ide mi ihtiyār ile
- 4 Zülf ü haķuñ hayāli ile gönlüm ey perī
Cāy-ı harābedür içi pür mūr u mār ile
- 5 Vaşluñ ümīdi olmasa hecründe Nazmiye
Derdüñ iderdi anı helāk intizâr ile

521a

Nev'î dîger der an kâfiye incâ yâ revî bâ kâfiye ma' mûli

1288

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilât

- 1 Āşār-ı ışk-ı zâhir olur hÿy u hây ile
Derd âŝikâr olur nitekim âh u vây ile
- 2 Şûfî ki albi şu gibi şâfî ola revân
Bir özge hâle düşer o şâfî şafâyile
- 3 Añub günehlerin o ki gözyaşların döke
Bulur o hâyır akıbet ol mâcerâyile
- 4 Bir hıdmet ile nâkese bel bağlamağ ile
Ömri geçer belî diyenüñ bir belâyile
- 5 Nazmî o kim hevâya yele ol hevâyile
Her demde ömrini geçirür âh u vây ile

Nazîre 1289

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilât

- 1 Her demde yel gibi yele her kim hevâyile
Ömri geçer demâdem anuñ âh u vây ile
- 2 Älemde aklı var mıdur ol kimsenüñ kim ol
Ömrin geçüre yok yire olmaz recâyile
- 3 addi hamîde pîr aşâyile gezse mest
Döner o bir hâramîye oğ ile yay ile
- 4 Mestâne hây u hÿya döner kim ider avâm
Şol hÿy u hâyı kim ide şûfî riyâyile
- 5 Kesb-i şafâ ider işiden kimse Nazmiyâ
Şûfî ki zikr-i Hâk ide şâfî şafâyile

Nazîre 1290

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilât

- 1 Ey dil müdâm şevk ile şafâ fî şafâyile
Def' -i ğam eyle cām-ı mey-i dilgüşâ ile
- 2 Çeşmüm ki kıanlı yaşıla fâş itdi ' ışkıımı
Hâkķâ ki kıana girdi o bu mâcerâyile
- 3 Pâbûs-i yâre irmege dil düşdi zülfine
Bir destres ki bulur o da biñ belâyile
- 4 Sevdâ-yı zülf-i yâre ki dil düşdi Nazmiyâ
' Ömrince başa çıkmaya ol bu hevâyile
- 5 Başda hevâ-yı zülfi ki mümted ola anuñ
Âhır ğubârımı viriser bu hevâyile

Nazîre 1291

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilât

- 1 Tek şimdi göñlümi ele al bir vefâyile
Öldür gerekse şoñra beni biñ cefâyile
- 2 Her ğâh dil helâki için yayķara ider
Ķaşuñla kirpigüñ göze göz oķ ü yây ile
- 3 Düşüb hevâ-yı sünbül-i zülfüñe ey hüma
Demlerdürür şabâ ki yiler bu hevâyile
- 4 Ağyâr sanma tâbî' ola her hevâña sen
Pervâz ider mi zâĝ u zaĝanlar hümâyile
- 5 Her demde vaşf-ı la' lüñ ider Nazmî Hüsrevâ
Şîrin ü ter' ibâret ü rengin edâyile

Nev' i dīger kāfiye bā vaşl u ħurūc u mezīd ü vāv revī

1292

mef' ūlü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilāt

- 1 Olmaz şafası meclisün illā ʔoluyıla
Ĥālāt-ı şevķı hem yine bir māhrūyıla
- 2 Şol ĥalet ile şevķ gelür ehl-i bezme kim
Meclis pür ola na' ra-yı hāyıla hūyıla
- 3 Ĥikmet degül mi kim olana ʔatlu ʔatlu zevķ
Devr içre mey dökülü[r] şol [bir] acı şuyıla
- 4 Başdan ʔutub ayıkladı hep meclis ehlini
Cām özge ĥalet eyledi dest-i sebūyıla
- 5 Meclisde Nazmī gör ʔolu şevķını kim müdām
ʔutar öpüşdürür seni her māhrūyıla

Nev' i dīger kāfiye ĭncā yā revī

1293

mef' ūlü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilāt

- 1 Bilse işigi ķadrin eger ol periyile
ʔurmazdı gökyüzünde melekler yeriyle
- 2 Ol deñlü nāz u şīve şatar cevr ider ki āh
Ādem mu' āmele idemez ol periyile
- 3 Bāzār-i mihr içinde bugün müşterīdürür
Ol mehlikāya mihr-i felek müşteriyile
- 4 Görse leb ü ' izārını yāruñ bu luṫf ile
Şūfī behiştı añmazidi kevşeriyile
- 5 Nazmī şerār-ı āhdurur gösteren seni
Pes müşterī ķumaşı görür ülkeriyile

Nazîre **1294**

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilât

- 1 Sen mülk-i hüsn şehleri tâc-ı serîyile
Kimdür ki mihri bir göre tâc-ı zeriyle
- 2 Dendân ü cebhe vü ruhuña beñzedüb felek
Fâhr eyler âfitâb ü meh ü ülkeriyile
- 3 Cân ile dil metâ' -ı lebüñ müşterisidür
Söyle behâsını görelüm beñzeriyile
- 4 Ağyāruñ ile lebbeleb olmağ saña neden
Hâşâ öpüşmedi çü Mesîha ħariyile
- 5 Nazmî şafâ-yı la' lüñi her demde vaşf ider
Nazm-ı laṭîf ü nâzik ü şîrîn teriyile

SONUÇ

Klasik Türk Edebiyatının zirvesine ulaşıldığı 16. yüzyıl gerek ortaya konulan eserler, gerekse şairlerin kalem gücünün yüceliği bakımından önemli bir yere sahiptir. Bu dönemde Edirneli Nazmî'nin kaleme aldığı ve 644 varak tutarındaki devâsâ eserde bir varakın ortalama 42 satırdan ve 36 beyitten oluştuğunu söyleyebiliriz. Oldukça önemli bir yekün tutan sayfa kenarındaki (derkenar) şiirler ile birlikte Dîvân'ın tamamının toplam 50 bin beyiti aştığını söylemek mümkündür. Böylesi bir çalışmanın incelediğimiz kısmı olan 396b-521a numaralı varaklarında Nazmî'nin kalem gücünü, dünya görüşünü, Allah ve peygamber sevgisini, dînî ve tasavvufî bilgisini, sevgili kavramını algılayışı ve hem kendi döneminde hem de kendinden önceki dönemde yaşamış birçok değerli şahsiyeti Dîvân'ında andığını ve zikrettiğini gözlemledik. Sonuç olarak hem Dîvân içeriği ile hem de eserde kullandığı kelimeler ile birlikte vezin kalıplarını da incelediğimizde Nazmî'nin kendine has bir tarzı olan müşahhas bir şair olduğu kanaatine varmaktayız.

KAYNAKÇA

ALTUN, Kudret (2004); Edirneli Nazmî, PendNâme-yi Nazmî, [İnceleme- Metin-Sözlük], Kayseri.

ATSIZ, Hüseyin Nihal (1934); XVI'ncı Asır Şairlerinden Edirneli Nazmî'nin Eseri ve Bu Eserin Türk Dili ve Kültürü Bakımından Ehemmiyeti, Arkadaş Matbaası, İstanbul.

AVŞAR, Ziya (1998); Edirneli Nazmî Hayatı-Edebî Kişiliği-Eserleri-Türkî-i Basît ve Gazeller Dışındaki Nazım Şekilleri ve Türleri, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi SBE, Ankara.

AVŞAR, Ziya (2001) ; Türkî-yi Basîti Yendiden Tartışmak, Bilig-18, Yaz.

ÇINAR, Bekir (2009); Edirneli Nazmî'nin Türkî-yi Basît Şiirlerinin Teşbihler Sistemi Açısından Genel Anlayışla Mukayesesi, Turkish Studies Yaz, Summer, s.70

DEVELLİOĞLU, Ferit (2004); Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügat, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.

GÜVEN, Ahmet Zeki (2009); Edirneli Nazmî'nin Pendnâmesinde Eğitim ve Ahlâk Anlayışı, Turkish Studies, Yaz, s.185

İSEN, Mustafa(1998); Sehî Bey Tezkiresi, Heşt-Behişt, Akçağ Yayınları, Ankara

Kınalızâde Hasan Çelebi(1989); Tezkiretü's-Şu'arâ, Türk Tarih Kurumu Yay. c:II s.99,Ankara.

KÖKSAL, M. Fatih (2001); Edirneli Nazmî, Mecma'ü'n-nezâ'ir, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara.

KÖKSAL, M. Fatih (2002); "Orijinal Bir Şair: Edirneli Nazmî ve Divanına Yeni Bakışlar", Bilig, Kış, S. 20

KÖKSAL, M. Fatih (2002); “Edirneli Nazmî’ye Ait Olması Kuvvetle Muhtemel Bir Eser: Tevârîh-i Antâkiye”, Journal of Turkish Studies – Türklük Bilgisi Araştırmaları (Prof. Dr. Günay Kut Hatıra Sayısı), Harvard University, 28/I, s.47-108.

KÖKSAL, M.Fatih (2009);“Edirneli Nazmî ve Çağdaşlarının Eserlerinden Türkçenin Tarihsel Sözlüğüne Katkıları”,Journal of Turkish Studies, 4/5, Yaz,249-261.

KÖPRÜLÜZÂDE Mehmed Fuad (1928);Millî Edebiyat Cereyanının İlk Mübeşşirleri ve Dîvân-ı Türkî-yi Basît, Devlet Matbaası, İstanbul.

KUTLUK, İbrahim (1997); Beyânî Mustafa Bin Cârullah, Tezkiretü’ş-şu’arâ, Türk Tarih Kurumu Yay, İstanbul.

MAZIOĞLU, Hasibe (1977); “Edirneli Nazmî’nin Pend-i Attâr Çevirisi ”, AÜDTCF Türkoloji Dergisi, S. 7.

MENGİ, Mine (2000); Eski Türk Edebiyatı Tarihi- Metinler, Akçağ Yay., Ankara.

PAKALIN, Mehmet Zeki (1983); Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, MEB Basımevi, İstanbul.

PALA, İskender (2009); Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü, Kapı Yay. Ankara.

TUMAN, Mehmet Nail (1949); Tuhfe-i Nâilî, C. 2, S.1607, Mad. no:4328

TÜRKMEN, Seyfullah (2009); Türkî-yi Basît’in Söz Varlığı, Turkish Studies, Yaz.

SÂMÎ, Şemsettin (1996); Kâmûsu’l- A’lâm, Kaşgar Neşriyat, C.6, Ankara.

ŞENTÜRK, Atilla-KARTAL, Ahmet (2007); Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergâh Yayınları, İstanbul.

SOLMAZ, Süleyman (2009); Gülşen-i Şu’arâ (Bağdatlı Ahdî), Kültür Bakanlığı Elektronik Kitaplar, Bölüm B.

SÜREYYA, Mehmet (1996); Sicill-i Osmânî, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul.

ÖZGEÇMİŞ

05.09.1984 Yozgat Merkez doğumlu olan Ubeydullah Zararsız, ilkokulu Fatih Sultan Mehmet İlkokulu'nda, ortaokulu Yozgat Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde ve lise öğrenimini de Yozgat İstiklal Lisesi'nde yılında tamamladıktan sonra 2004 yılında Kırıkkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü kazandı. Lisans eğitimini 2008 Haziran ayında başarıyla tamamlayarak mezun oldu.

İletişim Bilgileri:

İstanbulluoğlu Mah.

Karabacak Sok.

Ensar Apt.

A Blok No: 2

66100 YOZGAT

Telefon: 0544 803 03 43

e-mail: ubeyd__kenan@hotmail.com

EKLER

Ek 1: Tıpkıbasım

